

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București
58685

73/
13

B.C.U. "CAROL I" BUCUREȘTI

C20130529

ПРЕКЪВЪНТАРЕ ЛА ЯДОА ВДІЦІЕ.

Бредніція Історіей лѣи Петръ Маіор пентръ лчепѣтѣл ромз-
 нилор л Дакіа, датъ ла лѣмінъ л анѣл 1812. есте де окѣе
 кѣноскѣтъ, нѣ нѣмай де кѣтръ Нація ромзнѣскъ, чи ши де
 кѣтръ нѣмѣриле стрѣине, каре лѣ лѣвѣт лѣзмнаре де л о че-
 ти. Іар фолосѣл че с'лѣ ревзрѣат дин трѣнѣа песте Нація ро-
 мзнѣскъ, есте мѣлат май маре, ши май лѣзмнат, де кѣт
 сѣ л полтъ чинева дескріе дѣпъ кѣвѣинѣцъ. Пентръ кѣ лѣѣстѣ
 Історіе лтемеіатъ пе чей май вредничі де крединѣцъ Істо-
 річи, есте лтрѣ лѣевзр чѣ май динтѣже Історіе л Націей ро-
 мзнѣши, карѣ арѣтѣнд лчепѣтѣл ромзнилор л Дакіа; лнал-
 тѣл сѣнѣе дин кареле сѣнт іи ресѣриѣи; кипѣл прин кареле с'лѣ
 лѣѣс іи дин Італіа л Дакіа; стремѣтѣриле че лѣѣс сѣферитъ,
 ши вредніѣиле, каре лѣѣс фѣкѣт іи л деосеките зѣстимѣри
 прин минѣнателе лор витежій пентръ Патріе ши Креѣинѣтѣте;
 лѣзмнѣнд лѣз ши пре унѣи дин вѣстиѣій л лѣме Ірой, карій
 с'лѣ нѣскѣт дин синѣл Націей ромзнѣши; нѣнѣмай кѣ лѣ пѣс
 ненфрѣнтѣ сѣгаѣлз вѣрѣжмашилор Націей де л хѣли фѣрѣ рѣ-
 шине лѣѣпрѣи, ши іаѣ дат Характѣр лнантѣѣ Нѣмѣрилор
 стрѣине лѣмінѣте: чи лѣз лѣ деѣепѣтѣт л Націе ши ун дѣх
 лѣемнѣторю де л нѣзѣи кѣтръ дрѣпѣта лѣминаре, кѣ карѣ
 се лѣѣлчѣск нѣмѣриле челе лалѣе але вѣропей. Дела ѣширѣѣ лѣе-
 стей Історіе, ромзнѣл, кареле май нантѣе зѣчѣ арѣнѣкат л
 адѣнкѣл лѣѣнерѣкѣлѣи лѣ лѣвѣлат лши кѣнолѣе трѣпѣна ши
 фѣинѣа са; с'лѣ деѣепѣтѣт лтрѣнѣѣл юбирѣѣ де Націе ши де
 Патріе; с'лѣ десѣзлит драгостѣѣ кѣтръ Компаѣтріоѣи, ши кѣ-
 тръ Стѣпѣнѣре; кѣ ун кѣвѣнт, лѣѣстѣ Історіе есте, карѣ лѣ

57786

даг ладз ши мзрире, ши аз урзигт Епоха Націей ромзнешій.
Авторда ей се веде а фи фост атрд адевзр алес де Проніа
Домнезаскз, спре скоатерѣ Націей сале дин кѣмплітѣл атѣ-
нерек; ачест Бзрват аз фост крединчоскз салгз Домнѣлѣи сѣѣ,
н' аз агропат талантѣл чел дат лѣи, чи рзечит л' аз аторс.

Вредніча ачестей Історіе се поате акз ши де аколѣ
прецѣи, кз де ши о асзмнатз мѣлциме де Есемпларе, с' аз
фост типзрит: тотѣш атрд атжта с' аз апѣкат, адатз дѣ-
пз еширѣ ей дин типарю, акзт акѣм кѣ аневое сѣ поате гз-
си, ши сѣ сжмте пипзигт липса ши трзѣдинца ей.

Пентрѣ ачел дар, доринд еѣ пе деопарте а атжмпина
липса, ши а аплини трзѣдинца а уней атзт де фолоситодаре
кзрци; іар пе де алтз парте, врзнд а адаѣе Діалогѣл Авто-
рѣлѣи Історіей кѣ матеріа са Історіко-Крїтїкз, спре кѣмплітѣ
лзмѣрире а Історіей мѣлт атгересант, прекѣм ши а фаче де овѣе
кѣноскѣте а линка Націоналз, ши Дїспѣтаціиле (філонїкіиле),
урмате атре Авторѣл Історіей Петрѣ Маїор, ши атре Ре-
ценсентѣл ей К. дин Біена, прин каре Дїспѣтації с' аз атзрит
адевзрѣриле, ши с' аз дат деплинз вредничїе де крединцз нѣ-
митей Історіе, ши пре каре рзвниторюл пентрѣ Націе Д. Да-
маскїн Божинка Іврісконсѣлтѣл Прїнципатѣлѣи Молдавїей,
аз авѣт вѣнзтате але тзлмзчї, доринд зїк а фолосї прин
ачѣста ши еѣ Націей дѣпз пѣтїнцз, ам хотзржт а да пре-
лзѣдѣта Історіе де ал доиле а типарю, нздзждѣвїнд, кз атжт
Компатріоції, кзт ши ори кареле Націоналіст ювниторю де
нѣм ши де чинстѣ лѣи, кѣ мѣлцемире о ва примї, о ва че-
тї, ши се ва фолосї динтрзнсѣ.

КЪ ВЪНТЪ ЛНАИИТЪ.

(ал авторъ лъи).

Звѣрдаре аша недѣмеритъ л мѣлци дин чей стрзини Скриторй есте де а воми кѣ кондеюл асѣпра Ромзнилор, стренепоцилор Романилор челор веки, Ори че ле шоптѣще лор дѣхѣла ачела, кареле май демѣлт спре ачеѣа ай атѣржтѣ пре варварй, ка пре Романи, сѣѣ ка пре Домни лор сѣѣ ураскѣ, сѣѣ лор ка прѣ витѣжилор бириторй а тоатѣ лѣмѣ сѣ ле писмѣѣаскѣ; кѣт ши кѣнд фѣрѣ де ничй о довадѣ искодеск чеѣа, сѣѣ ши минчѣни апрѣате спѣн асѣпра Ромзнилор, лкѣ сокотеск кѣ лѣмѣ тоатѣ сѣ датоаре сѣ крѣдѣ нѣлѣчирилор лор; ба де о вѣкатѣ де вѣрѣме, преѣм мѣгарю пре мѣгарю скарпинѣ, аша ѣниѣ дела алѣиѣ лпрѣмѣтѣнд дефѣймѣзриле, фѣрѣ де ничй о черкаре ал адеѣвѣрѣлѣи, де иснов ле даѣ ла стампѣ; ши кѣ кѣт Ромзниѣ май адѣнк так; немика респѣнѣнд недрепцилор дефѣймѣзторй; кѣ атѣта сѣй май вѣртос се лпѣлѣ пре Ромзниѣ ай микшорѣ, ши кѣ волничѣ ай батѣжорѣ.

Кѣцѣтѣл мѣѣ есте нѣ атрѣгѣ Исторѣа Ромзнилор а о цѣсе, фѣрѣ чѣле че май вѣртос се цин де лчепѣтѣл лор л Дакѣа, дин векиѣ скрипторй, пенѣтрѣ ачеѣа але лсѣмнѣ, ка вѣзѣнд Ромзниѣ дин че виѣц

Стрељачитѣ сѣнт прѣсици, тоци сѣ се лѣѣмне Стремошилор сѣи л-
трѣ оменіе ши лѣ бѣнакѣвѣинцѣ але урмѣ, адекѣ, кѣтрѣ Лператѣл лор
ал Австрией сѣ фіе кѣ крединцѣ, кѣтрѣ Патріа са кѣ кѣчеріе, кѣтрѣ
Домній локѣрилор кѣ аскѣлтаре, кѣтрѣ тот де апроапеле кѣ драгосте;
ши пре сине лтрѣ тоате пѣтериле сѣфлетѣлѣи кѣ невоинцѣ сѣ се де-
плинѣскѣ, кѣт, прекум дела бѣна майкѣ фирѣ аѣ лпѣртѣшит талант
бѣн, ашѣ тоци сѣ се факѣ Четѣцѣнѣи Патріей фолоситорѣ.

Ачеіа лѣкѣ лми кѣтѣ сѣ мѣртѣрисекѣ, кѣ добѣндинѣ сѣ фоар-
те скѣртѣ времѣ спре лтокмирѣ Исторіей ачестіа, кѣт ничѣ а о скріе
адоаз оарѣ кѣрат нѣ м'аѣ сѣферит лѣвѣцѣрѣзиле стѣрей мѣле; нѣ пот
сѣ мѣ линѣшеск міе, кѣ доарѣ ничѣ о грешѣлѣ нѣ с'аѣ вѣрѣт аичѣ;
ба ничѣ рѣндѣл тѣтѣрор лѣкѣрилор, пентрѣ ачеіаши кѣсѣ, нѣ л'ам
пѣтѣт цинѣ, чи каре унде міаѣ венит аминте, аколò л'ам лѣсѣмнат.
Пентрѣ ачеіа Орі кареле де вине воиторѣ Четиторѣ де ва фаче, пѣнѣ
кѣнд ми се ва'да тимп пре лѣделѣте тоате але прочетѣ; ачѣ вѣнѣтате
кѣ мине, ка сѣ мѣ арѣте вр'о сминтѣлѣ че о ва афлѣ лѣ Исторіа ачѣ-
ста, кѣ мѣлѣемитоаре инимѣ сѣнт гата а о лѣдрептѣ.

К А П І.

ПЕНТРЪ ДЕСКВЛЪВЯРЪ РОМАНИЛОР А ДАКІА.

§. 1.

РЕСКОЛЕЛЕ, КАРЕ ЛЪЪ АВЪТ РОМАНИЙ КЪ ДАКІЙ АНАИНТЕ ДЕ
ТРАІАН.

ДАКІЙ АКА ДИН ЗИЛЕЛЕ АБИ ІВЛІДС ЦЕСАР АТЯТА ЕРА ГРЕЙ АПЕРЗЦІЕЙ РОМАНИЛОР КЪ ЧКЛЕ ДЪСЕ АЛЕ ЛОР РЪСКАТЕРИ ШИ ПРАЗИ ЧЕ ФЪЧКЪ А ФРАКІА, А ІЛЛИРИК ШИ АТРЪ АЛТЕ АВЕЧИНАТЕ ЦЪРИ АЛЕ АПЪРЗЦІЕЙ РОМАНИЛОР, КАТ ІВЛІДС ЦЕСАР КАПЛА РОМАНИЛОР АЪПЪ УЧИДЕРКЪ АБИ ПОМПЕЮ ПРОТИВНИКЪАБИ СВЪ, ШИ АЪПЪ СТИНЦЕРКЪ ПОМПЕІАНЕЛОР РЕМЪШИЦЕ, АТОРНЪАДЪСЕ ЛА РОМА, КЪ ГРКЪ ОАСТЕ, КЪМ СКРІЕ СВЕТОНІДС А ВІАЦА АБИ ІВЛІДС ЦЕСАР, СЕ ГЪТКЪ СЪИ А ФРЪНГЪ, ШИ СЪИ КОНТЕНЪЕКЪ *). ДЕ КАРЕ ПРИМЕЖДІЕ АТЪМПАТА АБИ ІВЛІДС ЦЕСАР ФЪРЪ ДЕ БРЪМЕ УЧИДЕРЕ ПРИН РОМАНИ ФЪКЪТЪ АИ СКЪПЪ ПРЕ ДАКИ.

Пре

*) Dacos, qui se in Pontum, et Thraciam effuderant, coërcere, mox Parthis inferre bellum per Armeniam minorem, nec, nisi ante expertos aggredi praelio. Talia agentem, atque meditantem morz praevenit. Suetonius in Iulio Caesare.

Пре Явгуст урмзторюа лѣи Івлѣс Цесар атрѣ Аперзціа Романилор, кареле тоате гзтеніиле, спре а мишкà рззбой асѣпра ачелораши Дакї, ле фзкѣсе, кѣм не лзсз скріе Аппіанѣс Александринѣнѣл ꙗ Картѣ чѣ деспре рззбоделе Іллиричешї, плѣга, адекз рзнирѣ, картѣ О аѣ кзпзтат ла четатѣ Сетовїа ꙗ вгтаїа чѣ асѣпра Далмателор, ꙗ ретрасе де а пѣрчѣде кѣ Оастѣ Романз асѣпра Дакилор, ши ꙗ тоарсе ла Рома *).

Лсз М. Статилїс Таѣрѣс, пре кареле, ꙗторкѣндѣсе Явгуст ла Рома, ꙗ лзсасе май маре песте Оастѣ Романз, пре Дакї, карїй трекѣсе Дѣнзрѣ ꙗ пѣрциле Аперзціей Романилор а прздà дѣпз датина лор, ꙗ вгтѣ, ши ꙗ стрѣмторї асе ꙗтоарче престе Дѣнзре ꙗнапой. Ятѣнчї атѣю, кѣм скріе Дїо Кассїсѣ ꙗ Картѣ LI. а Історїей Романз, Кап 22. фѣрз дѣши рѣвї динтрѣ Дакї ла Рома, пре карїй ꙗ фѣчерз сз се лѣпте ꙗ Театрѣ кѣ Сѣвевїй **).

Іарз М. Крассѣс чел де Явгуст рѣндѣит песте цѣра Гречѣскз, ши песте Македонїа Повзцѣиторю, дѣпз кѣм аколоши, Кап 23. ши 26. скріе Дїо Кассїсѣ, стрзвзтѣнд ꙗсѣши ꙗ Дакїа пѣнз ла четатѣ Генѣкла фѣартѣ крѣнт вгтѣ пре Дакї ***).

Фостаѣ ши алте вгтѣи атрѣ Романї ши атре Дакї, кз Дакїй ниче кѣм нѣ се ꙗрѣнà а трѣче престе Дѣнзре ꙗ цинѣтѣрїле Аперзціей Романилор, ши а прздà. Чї, пе урмз ꙗ зилеле лѣи Домиціан Аператѣлѣи Романилор, вѣртѣс рѣшинат фѣ Романилор рззбокл че ꙗ авѣрз кѣ Дакїй. Кз атѣю тримїѣнд Домиціан асѣпра Дакилор пре Аппїсѣ Сакїнѣс; дѣпз ачѣла пре Корнелїсѣ Фѣскѣс кѣ Оциле Романе, амѣндѣи ачестїй кѣ ачѣле марї Оци
рома-

*) Expeditionem in Getas, Partosque praeparavit - - - Setovia obsessa, barbarorum manus ingens in auxilium advenerat: quibus obvius Caesar urbem ingredi prohibuit. Eo in praelio lapide genu saucius, per multos dies aeger jacuit. Convalescens Romam ad consulatum rediit, cum Barbatio Tullo collega magistratum initurus, Statilium Taurum ad residua ejus belli dereliquit. *Appianus Alexandrinus* Lib. de Bellis Illyricis.

**) Hi Daci ad Caesarem superioribus temporibus miserant legatos, ac quum nihil eorum quae peterent impetrassent, ad Antonium inclinaverant: verum intestina seditione turbati, nihil ei magnopere profuerant: ac deinde capti quidam, tum cum Svevis dimicare coacti sunt. *Dio Cassius* Historiae Romanae Lib. 51. cap. 22.

**) Tere eodem, quo haec agebantur tempore, M. Crassus, in Macedoniam et Graeciam missus, contra Dacos et Bastarnas bellum gessit. *Ibid.* cap. 23. Sed ad Genucla, quod omnium sub Zyraxis imperio castellorum erat validissimum, profectus est; quod ibi signa militaria adservari, audierat, quibus C. Antonium Bastarnae apud Istriarum urbem spoliaverant, oppugnans, parvo quidem temporis spatio, non tamen sine magno labore, licet abesset Zyraex, cepit. *Ibid.* cap. 26.

романе фѣрз де даки учиши, кѣм скріе вѣтропїе ла картѣ а VII. † Домиціан *).

Де ачѣсте грѣле †тѣмплзрї †вїтат †ператѣл Домиціан, се мзрцини ка †сѣши кѣ капѣл сѣс сѣ мѣргѣ †сѣпра Дакилор, карїи †тѣнчї †вѣ Краї пре кѣмплїтѣл Декевал, †зрелат †оарте †искѣсит † мзестрїа †зскеюлѣи, ши †ричѣпт. Деци мерѣнд Домиціан кѣ †олѣтѣ Романѣ †зѣнѣ † Мисїа, † лок де а †ѣртѣ †зѣшїга †зскеюлѣи, †колѣ се †ѣде †пре †епрїнселѣ †але †есѣтѣчѣнїи, ши †зскеюл †л †крединѣ †ѣи †ѣлїанѣс. †честѣ †оарте †вїне †ѣртѣнд †ѣкрѣл †зскеюлѣи; кѣм скріе †їо †ассїѣс ла †артѣ LXVII. †ап 11. се †овї кѣ †ротївнїчїи ла †апе, †нде †аре †ѣмзр †дїнтрѣ †аки †ѣмїкѣ. †колѣ †езїнас, †ареле †рѣ †л †ойле †ѣпѣ †екевал, †зѣжнд †з †ичѣ кѣм †ѣ †оате †з †капе †їѣ кѣ †ѣга, се †зкѣ †орт †трѣ †ѣїа †алѣї †зѣзѣї; ши †пой †оаптѣ †ѣ †ѣїт. †арѣ †екевал †емѣндѣсе, †а †з †ѣ †оманїи †сѣпра †ѣтѣїи †ѣи †їи †рѣзѣїи, †емѣндѣ, †декѣ †орѣнчї †оаменилор †зїи, †а се †ае †рѣорїи †е †рѣ †проапе †е †ѣтѣте, ши †рѣпїнїле †з †е †ѣѣскѣ †ѣ †рме, †а †зѣжнд †оманїи, ши †окотїнд †з †ѣнт †остаїи, †з †е †парїе, ши †зсе †тоаркѣ †напой, †рекѣм се ши †тѣмплѣ **). Ши †шѣ †ѣлїанѣс †емїка †ѣ †оѣндїи, †арѣ †омиціан, †ареле †е †ѣѣсе † Паннонїа, †а †з †їзѣжндѣскѣ †сѣпра †аркоманїлор, †зчї †ѣи †ѣѣсе †жѣторїю †сѣпра †акилор, †вїнс †е †аркоманїи ши †ѣгѣрїт, †ѣрѣнд †етрѣкѣ †олї ла †екевал, ши †л †ѣїе †ѣ †аѣе, †арѣ †аї †анїте †ѣ †оатѣ †ѣрѣндѣо †екевал, †ѣ †рѣсе †з †и †о †ѣ! † урма †зрора †рїмїцїжнд †екевал †ре †рателе †зѣ †рѣѣнѣ †ѣ †алїи ла †омиціан, †е †ѣѣе †аѣе †трѣ †л ши †трѣ †омиціан, †ѣ †арѣ †екевал †оѣндї †анї †ѣлїи, ши †е †от †ѣлїл †е †ѣѣрїи, ши † †аѣе ши † †зскеюл †олоситорїи, ши †ажде †е †от †анѣл †ела †оманїи, ши †шѣ †омиціан †ѣ †емзѣѣрат †реѣ †ѣмплѣжнд †аѣѣ †ела †екевал, †ѣм †зртѣрїсѣѣе †їо †ассїѣс † †артѣ LXVII. †ап

7.

*) Et a Dacis Appius Sabinus consularis, et Cornelius Fuscus praef. praet. cum magnis exercitibus occisi sunt. *Eutropius* Lib. 7. in Domitiano.

**) Iulianus enim - - - congressus cum hostibus in Tapis, magnum numerum eorum concidit. Ex quibus Vezinas, qui secundum locum post Decebalum obtinebat apud suos, quum vivus non posset fuga evadere, de industria pro mortuo cecidit; deinde noctu clam profugit. Decebalus veritus, ne Romani victores in regiam ejus irruerent; arbores, quae prope eam erant, succidi mandavit, et truncos armis indui, ut hostes eos, quasi milites essent veriti, recederentur, id quod factum est. *Dio Cassius* Lib. 67 cap. 11.

7. се атѣриѣ ла Рома *). ши Романій кѣ грѣ рѣшине а лор, ши кѣ скапетѣл вистіеріей Аперѣтѣши ꙗ тот анѣл пꙗтѣ пꙗтѣбита, адекѣ токмита даре лѣи Декебал, пꙗнѣ кꙗнѣ фѣ ꙗнꙗлат ла скамѣл ꙗперѣціей Траіан.

§. 2.

Рѣскоѣл чел динѣжю лѣи Траіан асѣпра Дакилор.

Траіан кѣм апѣкѣ скипѣрѣ Аперѣціей Романилор а мꙗнѣ, вꙗжꙗнѣ кѣм вистіеріа чѣ Аперѣтѣскѣ кѣ дарѣ даждеи чѣ пре тот анѣл пꙗтѣбитѣ кѣ Декебал Краѣл Дакилор се дешѣртѣ; деспре алѣтѣ парѣ привинѣ, кѣ Дакіи ꙗши ꙗмѣлѣск Оастѣ, ши де че, де че се май сꙗлꙗтѣческ: кѣцѣтѣ се ꙗфрꙗнѣтѣ сѣмеѣіа Дакилор, ши сꙗ скапе пре Романи де рѣшината пꙗтѣбире че фꙗкѣсе мишелѣл Домиѣіан кѣ Декебал. Де унде порнѣ кѣ Оасте асѣпра Дакилор, кѣ каріи мѣлѣтѣ вꙗтѣи абꙗнѣ; дин Осташіи Романи ꙗкѣ ашꙗ мѣлѣи кꙗдѣ, ши се пꙗлѣбѣіа де армеле противничилор Дакі, кꙗт не абꙗнѣ акѣм кѣ че май легꙗ ꙗлѣциле Осташилор Романи, ꙗсѣши Аператѣл Траіан дꙗпꙗ ювирѣ са де Оамені, кѣ карѣ ерꙗ кꙗтрѣ солдаѣи сꙗи, шꙗв тꙗіат вестминѣтеле салѣ ꙗ вѣкꙗи, ка кѣ ачѣле сꙗсе лѣѣе тꙗетѣрилѣ челор ꙗлѣбѣи, кѣм се вѣде ꙗ Колѣмна лѣи Траіан ла нѣмꙗрѣл 52. Ба, Дакіи мѣлѣтѣ вꙗтѣжѣкѣри, ши кꙗнѣчене тирꙗнѣи пѣнѣ пе Романи ачѣи, пре каріи ꙗи пѣтѣ принѣде вѣи ꙗ вꙗтаѣ, пꙗнѣ ши мѣерилѣ лор кѣ фꙗкѣіи ле арѣѣ капѣл ши умеріи приншилор Романи, преѣм ꙗтрѣ ачѣіаши Колѣмнѣ ла нѣмꙗрѣл 53. есте а вѣдѣ.

Чи пре урмѣ Декебал де тоате ꙗрѣциле стрꙗмѣторат, се рѣгѣ лѣи Траіан де паче кѣ фꙗгꙗдѣвинѣ, кѣ тоате токмѣлеле, ла кꙗте ꙗл ба ꙗдѣторꙗ, ле ва ꙗплинѣ, карѣ Траіан кѣ чинѣтитѣ Романилор пꙗтѣбире, ши нѣ кѣ де мѣжлок а Дакилор скапꙗт, О дѣде лѣи Декебал. ꙗ урма пꙗтѣбирей сѣв а токмѣлей ачѣстѣа, Декебал дѣде Романилор армеле салѣ, ши мꙗшинилѣ

НИЛЕ

*) Interim Quados et Marcomannos ulcisci volens, quod contra Dacos nulla sibi subsidia misissent, in Pannoniam venit, bellum eis illaturus - - -. Victus autem a Marcomannis, et in fugam conjectus, celeriter ad Decebalum Dacorum Regem nuntios misit, et ad pacem ineundam tum invitavit, quam saepius ante petenti non dederat. - - - Sed ad pacem obtinendam de suo quoque fecit impensas, quam magnam mox pecuniae vim, et opifices peritos variorum artificiorum, tam pace quam bello utilium, Decebalo daret, aliaque plura semper ei se daturum promitteret, ex Augustali tamen suppellectile. Nam hac, tanquam ex hoste capta, semper utebatur; veluti qui etiam ipsum imperium servituti suae mancipasset. *Dio Cassius. Lib. 67. cap. 7.*

ниле чѣле де рѣскою, прѣкъм ши мѣшерій карій ай кзпѣтасе дела Аператѣла Домиціан, ай аѣбрнѣ лѣий Траіан, ши рѣспѣндї, адекз рѣсипї тѣрїнае сае чѣле спре апзрарѣ цзрей фзкѣте, ши чѣле лалте. Яшѣ Траіан кѣ из-сѣндѣ се аѣбрнѣ ла Рома.

Асз нѣ дѣпз мѣлатѣ вѣѣме Декевал се десвѣлї, кз нѣ кѣ ачела кѣ-цет аѣ фзкѣт легзѣбрѣ де паче кѣ Романїй, пентрѣ ка сз се цинз де дѣн-са, чи нѣмай пентрѣ ка сз скапе де примеждїа кѣ карѣ ал апресѣрасе Ро-манїй. Де унде се ши фѣче аѣїїнцаре ла Рома, кѣм Декевал апротївз де кѣм ера фзкѣтѣ пзїтѣирѣ кѣ Траіан, се кзцїнгз де арме, четзциле ле дї-рѣце; ва ши пре лѣвчинателе гїнте, адекз нѣмѣрї ле лѣїтѣ, ка апрѣднѣ кѣ ел сз се скоале асѣпра Романилор, ши алтеле апротїва легзѣбрї мѣшѣшѣїѣ.

§. 3.

Ал доїле рѣскою алѣий Траіан асѣпра Дакилор.

Дечї се мзрцини Траіан, ка іарз лѣшїй кѣ капѣл сзѣ сз мѣргз кѣ Оастѣ Романз асѣпра Дакилор, ши лѣшїй сз поарте рѣскою ачестѣ; пентрѣ кѣ фїїндѣї кѣносѣтѣ тѣрїа, ши вїклѣнеле искодїрї але Дакилор, ши алте гребѣтзїї але рѣскоюлѣї чѣлѣї кѣ Дакїй, нѣ се лѣкѣмзѣтѣ алѣїа а лѣкредїнцѣ грижѣ рѣскоюлѣї ачестѣїа.

Асз, ажнїгнѣ ел ла цермѣрїї дѣнзрей кѣ Оастѣ Романз, ши при-чѣпѣндѣ технеле чѣле вїклѣне, каре се испїтѣ Дакїй але цѣсе; се темѣ лѣдѣ-тѣ а нѣвзлї асѣпра лор, чи се свѣтѣї, ачест рѣскою май кїне сѣл поарте май фзрѣ примеждїе, де кѣт май рѣпаде. Де унде порнї лѣїю а фаче ачел под де пїатрѣ престе дѣнзре, де кареле тоатѣ лѣмѣ сѣл мїнѣнат, кѣм сз вѣде лѣ Колѣмна лѣї Траіан ла нѣмѣрѣл 70. Іарз Траіан пзнз сз фѣче По-дѣл, амѣнѣ, адекз зѣкобї лѣ Мїсїа. Сѣвѣршїндѣсе подѣл пзнз ла анѣ, пѣрѣсѣ Траіан кѣ Романїй асѣпра протївнїчилор. Чи нїчї Декевал нѣ лїпсї лѣ тот кїпѣл а фаче фолосїтоареле гзїїрї. Аѣрѣ ачест рѣскою пре лѣчѣтѣ пѣр-тат мѣлате прѣлѣдїнате сзмне де причѣпѣт Аперат, ши де вїтѣз Осташ дѣде Траіан, кѣм скрїе дїо Кассїѣс лѣ Картѣ LXVIII. кап 14. прѣкъм ши мѣлїї дїнтрѣ Романї маре стрѣлѣчїре кѣ кѣрѣзїїа са, ши кѣ сѣферїрѣ примеждїїлор лѣїї агонїсїрѣ *).

Дѣпз

*) Multa in eo bello ipse strenui Imperatoris, ac viri fortis facinora edidit, mul-
taque pericula milites ejus adierunt, fortiterque pugnarunt. Dio Cassius Lib.
68. cap. 14.

Дѡпѣ мѡлате крѡнте вѣтѣлїи, ши лѡрѡмѡлате пїерѣхрїи, кѡ мѡлатѣ
 Остенѣлѣ ши трѡдѣ стрѣвѣтѡ пре урмѣ вѣртѡтѣ Романелор арме пѣнѣ ла
 Вармежегетѡса, четатѣ чѣ Крѣіаскѣ а лѡи Декевал, карѣ аѡ фост ла Хацег л
 Ярдѣл. Унде ажѡнѣнѣ вѣхѡ Траїан трѡпѡл лѡи Донгин прѣстрѣлѡчитѡлѡи
 Повѣцѡиторїи а унѡи Легїон Роман, пре кареле л'аѡ фост принс Декевал, вѣ-
 хѡ, зисей, трѡпѡл лѡи Донгин спѣнѣхѡрат де асѡпра мѡрѡлѡи, адекѣ де
 асѡпра зидѡлѡи четатей, ши лѡемѡ ши ел, ши чей че ерѡ пре лѣнѣгѣ ел
 Пентрѡ ачїа май кѡ лѡершѡнатѣ лѡтрѣжтаре лѡверїгарѣ, адекѣ лѡѡнѡрарѣ Че-
 татѣ, принѣ а Окате, ши а пѡне скѣхрї ла мѡрїи. Дакїи кѡ арче ши кѡ сѣцѣцїи
 апѣрѣ мѡрїи, Романїи рѣскат, ши апрїнѣ четатѣ, Декевал, не авѣнѣ акѡм
 нїи О пѡтѣре; пентрѡ ка сѣ нѡ кадѣ вїѡ л ѡмнїле Романилор, се фер-
 мекѣ, адекѣ се отрѣвї лѡѡшї пре сїне, асѣменѣ фѣхѡрѣ ши алѡи мѡлѡи
 ай лѡи. Чїа лалѡи, де кѣт се лѡапѣ л ѡмнїле Романилор, май вѡкѡроши
 фѡрѣ сѣ се омоарѣ унѡл пре алѡл тоцї; унїи тотѡшї фѡрѣ роїцїи. Кѡ-
 принѣнѣ Романїи четатѣ, трїмїсерѣ л тоате пѣрѡїле тѡрме де Осташи
 асѡпра рѣмѣшицелор Дакилор, ка кѡ тотѡл сѣ конченѣскѣ, ши сѣ стѣр-
 гѣ де пе фаѡа пѣмѣнтѡлѡи сѣмѣнѡа Дѣчѣскѣ. Дѣчї, пре унде ажѡнѣ
 трїмїшїи Романїи, учїнѣ пре Дакїи, апрїнѣ лѣкашѡрїле лор, ши мѡлѡи
 дїн еї роїск, пре карїи афарѣ де тоатѣ лѡдоїала Романїи дѡпѣ дѡтї-
 на са їаѡ дѡс кѡ сїне л їталїа, ка сѣ ле сѣрѣѣскѣ, адекѣ сѣ ле слѡжѣ-
 скѣ пѣнѣ ла моарте. Тоате ачѣсте се вѣд л Колѡмна лѡи Траїан ла нѡмерїи
 87. 91. 92. 93. 95. 101. 104. 106. 109.

§. 4.

Дакїа кѡ прилежѡл рѣскоулѡи Романилор се дешертѣ кѡ тотѡл
 де лѣкѡїгорїи.

Чїне, фїнѣнѣ кѡносѣхѡторїи ши сїмѡиторїи де лѡкрѡрїле оменѣшїи, ва
 сокотї мѣнїа чѣ лѡфлѣкѣратѣ а Романилор асѡпра Дакилор пентрѡ чѣле дѣсе
 але лор неодїхне, л кѡрсе ши прѣхїи, каре кѡ сѣлѣхѣтѣчїе ле фѣчѣ л цѣрїле
 лѡперѡцїей Романилор, ши пентрѡ кѡмплїтеле учїдѣрїи, каре нѡ одѡтѣ фѣхѡсе
 л Легїоданеле Романе: а Орѣ Легїодане лѡрѣцїи прѣпѣдїнѣ, (§. 1.) карѣ мѣнїе
 кѡ мѡлат май вѣртѡс лѡвѣпѣ л пентѡрїле Романилор л тїмпѡл рѣскоулѡи, ка-
 реле сѡсѣ поваѡа лѡи Траїан авѡрѣ кѡ Дакїи, пентрѡ варбареле тїрѣнїи че
 фѣчѣ

фзчѣ Дакій кѣ Романій чей принши ꙗ кзтзліе: (§. 2.) деспре алтз парте ва
 лѣа аминте ла урѣа чѣ лвенинатз, карѣ кочѣ Дакій лфикатѣл лор асѣпра
 Романилор, ла карѣ пре урмз се адаосе фрика чѣ маре че авѣ сѣ де Романій,
 възхандѣ акѣм кирбиторі пре ачей, кзтрз карій атѣта некрединцз арѣтасе
 май наинте, фзрз де а да нздѣжде де лдрептаре кжнда, ши пе акзрора
 Соцій ши фраці принши ꙗ рзскоѣ атѣтѣ батжокѣрї ши тирзнїй дескзркасе.
 Чине, зисеѣ, фзрз преждѣкаре ва сокоти, липсѣще, сз крѣдз, кѣм кз Дакій
 лѣблзницї де кѣноцинца рѣвтцилор сале челор азчешї, карій аѣ авѣт тимп,
 нѣ аѣ ащептат сз дѣ фацз кѣ Романій, ниче нѣ аѣ май рзмас ничї унїй ꙗ
 Дакїа, чи преѣм мѣлци, непѣтжнд скзпѣ динаинтѣ Романилор, сѣ ꙗ де сѣ
 се оморжрз (§. 3.) ашѣ ачешїй кѣ мѣерї ши кѣ прѣнчї кѣ тот аѣ фѣцит,
 преѣм се ши вѣд ꙗ Колѣмна лѣї Траїан ла нѣмзрѣл 113. ши 114. фѣцинд
 лтралтз цѣрз кѣ мѣериле, кѣ прѣнчїй, ши кѣ бителе.

Дин Колѣмна лѣї Траїан ла нѣмзрѣл 20. се вѣде, кѣм ꙗ рзскоѣл чел
 динтѣѣ алѣї Траїан кѣ Дакїй, Дакїй чей де прин цинѣтѣрилe чѣле май де
 кзтрз дѣнзре кѣт възѣрз, кѣ аѣ трекѣт Романій ꙗ коаче престе дѣнзре, фѣг,
 ши се траг май ꙗ лонтрѣ ꙗ Дакїа, ши Романій прѣдѣзз лзсателе лор аберї.
 Кѣ кѣт сѣ а май крѣде, кѣ ꙗ рзскоѣл ачест де ал дойле, кареле май кѣ мѣнїе
 ꙗ лѣртѣ Романій, Дакїй чей че сѣрѣ кѣ лзкашѣрилe сале май кзтрз дѣнзре нѣ
 аѣ ащептат апропїарѣ Романилор кзтрз дѣншїй, чи тоцї аѣ фѣцит, ши сѣ аѣ
 трас май ꙗ лонтрѣ ꙗ Дакїа. Ши ашѣ есте а креде дѣпз лѣкрѣрилe оменешї: де че
 ажнцѣ май лонтрѣ ꙗ Дакїа лтзрѣтаций протївничї Романї кѣ лвингзтоареле
 сале арме, де ачѣа ши лзкѣиторїй Дакї кѣ мѣериле, кѣ прѣнчїй, ши кѣ тоате
 але сале каре ле пѣтѣ дѣче, се май депзртѣ ꙗ лонтрѣ ꙗ Дакїа де лнаинтѣ
 Романилор, пзнз кжнд лцелегжнд де конченирѣ Краулѣї лор Декебал, ши а
 тѣтѣрор армашилор лѣї, ши кѣм Декебал, ши тоцї чей май алеши Дакї, де
 кѣт сз ꙗкапз ꙗ мѣнїле Романилор, май кїне врѣрз лѣвшї а се фермека пре
 сине: їарз нѣнѣмзраци алцій пѣнтрѣ ачѣїашї причинз май боирз лѣвшї унїй
 пре алцій а се оморж, де кѣт а да фацз кѣ Романій; ши кѣм Романій пре
 унде ажнг, апрїнд, учїд, ровеск, ши кз ничї унѣл нѣ скапз сѣѣ де учїде-
 ре сѣѣ де ровїе, лцелегжнд, зисеѣ, ачесте Дакїй, ши пзтрѣнзїндѣле инїма;
 фирѣ лѣкрѣрилор оменешї нѣ мз ласз а мз лдої, кѣм кз тоцї кѣ мѣерї ши
 кѣ прѣнчї кѣ тот аѣ фѣцит дин Дакїа, ши сѣ аѣ трас ла лѣвчинацій ши прїе-
 тенїй лор Фармате, карїй ши ꙗ рзскоѣ лї ажѣтасе пре Дакї асѣпра Романилор
 кѣм се вѣде ꙗ Колѣмна лѣї Траїан ла нѣмзрѣл 21.

Карє скзпарє а Дакилор кѸ мѸерилє ши кѸ прѸнчій, ши дешертарѸ а тоатѸ Дакиа де тоатѸ вица Дакилор кѸ атѸта май кѸ лдѸмѸнѸ се пѸтѸ л-
 плинї, кѸ Романїї кѸ кѸт май тарє фєрєѸ сѸнцєлє л єї, ка кѸ тотѸл сѸ
 дєсрѸдѸчнїѸзе ши сѸ прѸпѸдѸскѸ вица рѸмпѸторилор дє пѸйтѸбирє, ши пѸрѸрѸѸ
 нєодїхнїцилор Дакиї, кѸ атѸта май прє лчєтѸ, ши май прє лдєлѸтє пѸртарѸ
 рѸсєоул ачєстѸ. Дє ундє токма авѸрѸ тимп чєї рѸмашїї ай Дакилор кѸ мѸє-
 рилє ши кѸ прѸнчїї а фѸцї дин Дакиа, ши а лѸсѸ Дакиа дє синє дєшѸртѸ.
 Ба чєлор май мѸлци динтрѸ рѸмашїї Дакиї кѸ атѸта май лдѸмѸнатѸ лє єрѸ
 скзпарѸ дє армєлє Романилор, кѸ вѸтѸлїилє рѸсєоулѸї ачєстѸїа фѸрѸ нѸмай
 л БѸнатѸл цинѸтѸлѸїї Тимишоарєї, л Цара РомѸнѸскѸ дин коачє дє Олт,
 ши л ЯрдѸл пѸнѸ ла Хацєг, ундє пєрдѸрѸ тоатѸ пѸтєрѸ Дакиї дє а сѸ май
 Ощї кѸ Романїї, ши кѸ тотѸл фѸрѸ кончєницїї.

Ничє сѸ нѸцїї лѸипѸщїї рѸсєоул ачєстѸ ал Романилор асѸпра Дакилор
 ка рѸсєоулє чѸлє дє акѸм алє Крєщинилор дин Європа. ЛтѸрѸ ачѸстє нѸмай
 армашїї фѸг дє лнантѸ кирѸбиторилор протївнїчїї, їарѸ цѸрѸкнїї стаѸ прє
 лок, карїї мѸкар кѸ аѸ а пѸтимї грєѸтѸцїї дєлє протївнїчїї пєнтѸрѸ дѸдѸѸ,
 карѸ О арѸнкѸ пє дѸншїї, ка пєнтѸрѸ хѸрана протївнїчїлор сѸ О пѸтѸскѸ,
 тотѸшїї лє рѸмѸнє ши лор авѸрє пєнтѸрѸ кївєрнїсирѸ касєлор салє. Ничє нѸ с'аѸ
 Оєнїчнїт дїчї кирѸбиторїї а апрїндє лѸкашѸрилє цѸрѸкнїлор, кѸ мѸлѸт май
 пѸцин а вѸтѸмѸ пєрсѸанєлє лор. Ба лѸкѸ Маймарїї протївнїчїлор фѸартє кѸ
 марє лѸарє динтє сѸнт, ши фѸк рѸндѸбєлє, ка сѸ сє лфѸрѸнѸѸє солдѸцїї, ши
 тоцїї цѸрѸкнїї сѸ фїє фѸрѸ вѸтѸмарє лтѸрѸ тоатє алє салє. Чї сє кадє сѸ вѸ
 нѸлѸчнїцїї рѸсєоул ачєстѸ ал Романилор асѸпра Дакилор ка ши кѸнд О Оастє дє
 тѸрчїї плинї дє мѸнїє ажнѸг ла нїскарїї сѸтє Крєщїнєцїї, асѸпра кѸрѸрѸ є а-
 цїцѸтѸ тѸрѸкарѸ лор, ундє нїчїї вѸтрѸнїї чєї нєпѸтнїчѸшїї, нїчїї прѸнчїї
 чєї нєпрїчєпѸцїї нѸ рѸмѸн скѸтїцїї дє аскѸцитѸл сѸбїєї лор, ши сѸтєлє апрїн-
 зѸндѸлє, тоатє лє фѸк чєнѸшѸ. ЛтѸрѸ ачєстѸ кїп єрѸ дѸтїна Романилор, ка
 прє протївнїчїї чєї нє Одїхнїцїї, фѸрѸнѸгѸторїї дє пѸйтѸбирє, нєкрєднїчѸшїї ши
 нєдѸмєрїцїї, дєлє карїї нєкѸрмѸтѸ єрѸ прїмєждїа, кѸ тотѸл с'Ѹїї кончєнѸскѸ
 ши сѸїї прѸпѸдѸскѸ. ЯшѸ лѸкрѸрѸ кѸ КарѸгаєнѸл, ашѸ кѸ КорїнтѸл, ашѸ
 май л прѸаспѸт лѸкрѸсє кѸ ЇєрѸсалїмѸл, кѸт нѸ рѸмѸнєїї пїатѸрѸ прє пїатѸрѸ,
 дѸпѸ кѸм прѸрѸчїсє ХрїстѸс. ЛѸка кап 19. стїх 44.

КѸтє скїмєзрїї дє ачѸстє с'аѸ лѸжмплѸт л лѸмє, кѸт сѸѸ гнїтѸ л-
 трѸгѸ сѸ фїє стрѸжмторїтѸ а єшїї дин Патрїа сѸ, сѸѸ прїн пѸтєрѸ протївнї-
 чїлор дє тот сѸ сє стїнѸг! ЯнѸмє, ка сѸ нѸ нє дєпѸртѸм дє Дакиа, аѸ нѸ

Гинта Готилор тоатъ фѢ алѢнгатъ прии ХѢннѣ дин Дакіа, унде де о сѣтѣ де ани акѢм ка ꙗ Патріа са лѣкѢіа, преѢм мѣртѣрисит не лѣсѣ ПаѢлѣс Оростіѣс ꙗ Картѣ VII. кап 35. ши фѢциндѣ треѣбрѣ ДѢнѣрѣ? *). Унѣбрій, пре каріи Константін ПорѢрогенитѢл ꙗи анѢмѣще ТѢрчнѣ, кѢм ачелашн Константін скрѣе ꙗ Картѣ чѣ де спре кивернисирѣ Лперѣціей кап 38. прии Ромѣннѣ атѢнчнѣ, кѢм май жос вом арѣтѣ, нѢмици Паѣинаѣцитѣ фѢрѣ алѢнѣгаѣи дин цинѢтѢл лор, кѣт о парте дин трѣншнѣ фѢциндѣ аѢ лѣкѢит ꙗ партѣ Персеіей, чеа лалѣи сѣлѣашѣзат ꙗ Ятелѣѣсѣс, адеѣз ꙗ Молдова. Чи дин Молдова ꙗкѣ гонинѣдѢи Ромѣннѣи, аѢнѣсерѣ ла Моравіа чѣ марѣ, де унде ши ѣи скоѣинѣ пре лѣкѢиторнѣ, моѣенирѣ цѣра кѢ статорниѣе **).

Мѣкар кѣ ачѣсте че дин фирѣлѣ лѢкрѢрилор адеѣзм спре адеверирѣ, кѣ Дакіа кѢ прилеѢлѣ рѣскоѣлѢи Романилор се дешѣртѣ кѢ тотѢл де лѣкѢиторнѣ, сѣнт де аѢнѣс спре а ꙗрединѣа пре Орнѣ кареле ꙗцелеѣцѣше гѣндиторнѣ ꙗ трѣѣа ачѣста, тотѢшнѣ ши мѣртѢрнѣи прѣѢвѣнѣ ꙗкѣ пѢтем сѣ адеѣчем спре ачѣста. Кѣ ѢѢт ропіѣс ꙗ Картѣ VIII. ꙗ Ѣлѣѣс Ядріанѣс, зичѣ: Кѣ Траіан пентрѢ ачѣіа аѢ аѢс ꙗ Дакіа немѣрѣцинтѣ мѢлѣимѣ де оаменнѣ Романи спре а лѣкѢи Ордѣшеле ши сателе, пентрѢ кѣ лѢкрѢриле Дакіей кѢ ꙗдеѢнѣгатѢл рѣскоѣ алѢи ДеѣеѢл ѣра дешѣртѣте, адеѣз ꙗ зилѣле ачеле Дакіа ши де лѣкѢиторнѣ ши де тоате

ѣра

*) Siquidem gens Hunnorum diu inaccessis seclusa montibus, repentina rabie percita, exarsit in Gothos: eosque sparsim conturbatos ab antiquis sedibus expulit. Gothi transitu Danubio fugientes, a Valente sine ulla foederis pactione suscepti, ne arma quidem, quo tutius barbaris crederetur, tradidere Romanis. *Paulus Orosius Lib. 7. cap. 33.*

**) Bello autem inter Turcas (*Hungaros*) et Patzinacitas --- exorto, Turcarum exercitus devictus fuit, atque in partes duas divisus; et earum una quidem Orientem versus partem Persidis incoluit; --- altera vero pars Occidentem versus sedes posuit cum Boebodo suo ac Duce Lebedia in locis Atelcusu nuncupatis, quae nunc Patzinacitarum gens incolit. --- Et ante hunc Arpadem Turcae Principem alium nullum unquam habuerunt; ex cujus etiam posteris ad hunc usque diem Princeps Turciae constituitur. Post aliquot vero annos Turcas invadentes Patzinacitae eos cum Principe Arpade persecuti sunt. Turcae itaque profligati fugientes, et terram ad sedes collocandas quaerentes, magnam Moraviam ingressi, incolas ejus expulerunt; ibique sedes suas posuerunt, tenentque etiam in hodiernum usque diem: et ex eo tempore bellum cum Patzinacitis Turcae non habuerunt. Caeterum Patzinacitarum locus, quem tunc inhabitabant Turcae, a fluviis, qui illic sunt, cognominatur, flumina autem isthaec sunt: primus fluvius Baruch appellatur; secundus Cubu; tertius Trullus; quartus Brutus; quintus denique Seretus. *Constantinus Porphyrogenitus, de Administratione Imperii cap. 38.*

єрѧ дешѣртз *). Ши ананте де вѣтропѣс, асѣши Аператѣл Івліанѣс непотѣл лѣи Константѣн чѣлѣ марѣ ꙗ Картѣ, карѣ О аѣ скрис дѣспре Кесарѣ, ашѧ а- дѣче ананте пре Траіан боркинд: кѣм кѣ ѣл сингѣр аѣ кѣтезат асѣпра лѣ- кѣиторилор де лѣнгѣ дѣнзре а се скѣлѧ кѣ рѣскою, ши нѣмѣл Гетелор, адекѣ ал Дакилор кѣ тотѣл лѣѣ прѣпѣдит ши лѣѣ щере, адекѣ дин Дакіѧ **).

Адешерт дарѣ Карол Бдер ꙗ Нотеле Історіко-Крѣтѣче чѣле асѣпра сѣ- плікей Романилор дин Ардѣл ла нѣмѣрѣл 4. кѣ мѣнѣе атрѣкѣз, кѣ атрѣнд Романѣи ꙗ Дакіѧ, аѣ се поате доведѣ, сѣѣ пре тоѣи лѣкѣиторѣи чѣи бекѣ, адекѣ пре Дакѣ сѣи фи оморѣт єи, сѣѣ сѣи фи аѣс аирѣ де аколѣ, Ори а- тѣнчѣи, Ори дѣпѣз ачѣѧ? ла карѣ атрѣкарѣ дѣпѣз чѣле май сѣс спѣсе се рѣс- пѣнде, кѣ ничѣи нѣ іѧѣ оморѣт пре тоѣи, ничѣи нѣ іѧѣ аѣс Романѣи никѣирѣи ничѣи атѣнчѣи, ничѣи дѣпѣз ачѣѧ, афарѣз де чѣи рокиѣи кѣ прилежѣл рѣскоюлѣи; чи, пре чѣи май мѣлѣи іѧѣ оморѣт, іѧѣрѣз ачѣѧ, пре карѣи нѣ іѧѣ ажѣнѣс армеле Романѣе, кѣ фѣга аѣ скѣпат афарѣз де Дакіѧ.

§. 5.

Атрѣрѣ Романилор ꙗ Дакіѧ спре а лѣкѣи аколѣ.

Траіан възѣнд Дакіѧ дешѣртз акѣм де лѣкѣиторѣи, ши привинд ла євнѣтатѣ пѣмѣнтѣлѣи єи, кареле поате аѣсѣѣлѧ де тоате пре лѣкѣиторѣи ши агониситорѣи сѣи атрѣ чѣле че сѣнт де липсѣ спре дѣсѣѣтатѣ кивѣрнисирѣ вѣ- цѣи; дѣпѣз рѣскою де чинчѣи анѣ кѣ Дакіѣи цинѣт, фѣкѣ Дакіѧ Провѣнчѣе, адекѣ Цѣрѣз Романѣз, карѣ сѣ се цинѣ де ачѣ ананте де Аперѣѣѣ Романилор. Пен- трѣ ачѣѧ се сокотѣи, атрѣ ачѣ цѣрѣз дѣсѣѣтатѣ сѣ ашѣѣ лѣкѣиторѣи Романѣи. Дирѣпт ачѣѧ тримисѣ нѣнѣмѣратѣ мѣлѣимѣ де Романѣи, карѣи сѣ ѣмпле Дакіѧ тоатѣз, ши сѣ моѣенѣскѣ сателе ши Орашеле- Вой сѣ скрѣѣ ачѣ кѣвинтеле лѣи вѣтропѣс дин Картѣ VIII. ꙗ трѣка ачѣста, карѣ не спѣн ши кѣт де марѣ аѣ фѣст

*) Idem de Dacia facere conantem, amici deterruerunt: ne multi cives Romani Barbaris traderentur, propterea quod a Trajano victa Dacia, ex toto orbe Romanorum infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros, et urbes colendas: Daciae enim, diuturno bello Decibali, res fuerant exhaustae. *Lutropius* Lib. 8. in Adriano.

***) Ego sane - - quasi torpentem Remp. et dissipatam, tum domestica tyrannide qua multo tempore oppressa fuerat, tum Getarum contumelia suscipiens, solus Istri accolas aggredi sum ausus. Et Getarum quidem gentem *penitus everti* et *delevi*. - - Et hoc quidem tantum opus annis fere quinque confeci. *Iulianus in Caesaribus*.

фост Дакіа: „Дешертжандѹсе, зиче, Дакіа де взрѣаци кѹ дѣлѹнгатѹл рзскоѹ
„ алѹи Декевал; Траіан, спре а умплѣ цѣра, карѣ жѹр дпрежѹр аре зѣче сѹте де
„ милѹри, дин тоатѹ лѹмѣ Романѹ немзрѹинитѹ мѹлицме де Оамени аѹ дѹс
„ аколѹ, ка сателе ши Орашеле сѹ ле мощенѣскѹ“ *).

Липскѹе ачи сѹ арѹтѹм, кѹ атѹнчи кѹнд зиче вѹтропіе: „Дешертжн-
дѹсе Дакіа де взрѣаци“ нѹ се каде а рцелѣѹе, кѹ доарѹ нѹмай де взрѣаци фѹ
дешертатѹ Дакіа прин рзскоѹл че авѹ Декевал кѹ Романій, ши мѹериле сѹ фи
рзмас а Дакіа, нѹ; чи, фѹинд кѹ взрѣаций стѹпѹжнеск сателе ши Орашеле, ши
ѣй агонисеск кѹмпѹриле, ши брѹнд вѹтропіе а спѹне кѹѹетѹл лѹи Траіан, кѹчи
аѹ брѹт а тримите ачѣ немзрѹинитѹ мѹлицме де четѹѹѣни Романій а Дакіа спре
а мощени сателе ши Орашеле, адекѹ, пентрѹ кѹ Дакіа ерѹ липситѹ де стѹпѹ-
нитѹри ши агониситѹри, карій сѹнт взрѣаций, нѹ мѹериле; нѹ се кѹвинѣ ачи
сѹ грѹіаскѹ ши де мѹері, адекѹ кѹм кѹ ши де мѹері ерѹ дешертатѹ Дакіа, чи
нѹмай де взрѣаци ерѹ липсѹ сѹ спѹнѹ. дѹнгѹ ачѣсте, алте изѹваде але їсто-
ріей лѹи вѹтропіе, а лок де ачѣа: „Дешертжандѹсе Дакіа де взрѣаци“ аѹ ачѣ-
сте кѹвинте: „дѹкрѹриле Дакіей нѹ кѹ дѣлѹнгатѹл рзскоѹ алѹи Декевал фѹсѣе
дешертате“ **). Карѣ асемнѣскѹ, кѹ Дакіа аѹ фост рзмас ерѹмѹ, сѣѹ нѹстїе,
адекѹ дешертатѹ ши де взрѣаци, ши де мѹері, ши де тоате. Кѹ адеврѹат де-
спре ачѣа: Оаре рзмасав Дакіа ши де мѹері дешѣртѹ, аѹ нѹмай де взрѣаци,
синѹр ачела се поате адоѹ, кареле сѣѹ нѹ шїе кѹмплителе перистасѹри але рѹс-
коклѹи, кареле пре ѹрѹмѹ ал абѹрѹ Романій аевпра Дакилор, сѣѹ лѹкрѹриле о-
менеши кѹ тотѹл лѹ сѹнт некѹнокѹте. Веѹи май сѹс §. 3. ши §. 4. Деспре
ачѣа ши Дїо Кассїѹс аѹкѹ не лѹсѹ скрїс грѹинд де Траіан, кѹм кѹ Дакіа о фѣче
Траіан Прѹвїнчїе, ши дѹсе атрѹнса Колонї **).

Денї Романій ачѣй, ла анѹ дела ѹрѹирѣ Ромей 858. ши дела атрѹпарѣ
Домнѹлѹи Хрїстос 105. тримиши де Аператѹл Траіан а Дакіа, ка сѹ стѹпѹ-
нѣскѹ сателе ши Орашеле, кѹпрїнсерѹ Дакіа тоатѹ дела Тиса а коаче прин Бѹ-
нат пѹнѹ а дѹнѹре, Ярдѣлѹл, Цѣра Мѹнтенѣскѹ, ши Молдова пѹнѹ а Нїстрѹ

ши

*) Cum Dacia diuturno bello Decebali viris esset exhausta, Trajanus ad frequen-
tandam hanc decies centena millia passuum in circuitu habentem, provinciam
ex toto orbe Romano infinitas copias hominum transtulerat ad agros et urbes
colendas. *Eutropius* Lib. 8. in Adriano.

**) Daciae enim diuturno bello Decibali res fuerant exhaustae. *Eutropius* Lib. 8.

***) Ita Dacia juris et Ditionis Romanae facta est. Quam mox Trajanus in provin-
ciam redegit: urbes condidit, et colonos deduxit. *Dio Cassius*.

ши пизнз ла Марк нѣгрз. Дела ачеши а Дакіей стзпжнитори Романі єсте ачел мѣлт нѣм а зиселе цзри, карій пре линга са се кіамз Ромзній, адекз Романі, іарз лингиле Глобенеши ле зик, Власи, ши Гречій, Влахи, де унде лзтінѣще акѣм се нѣмеск, Валахи (Valachi). Ядекз, стрзмошіі Ромзнилор, дѣпз стинѣрѣ Дакилор, дела анѣл Домнѣлѣи 105. аѣ цинѣт, ши аѣ стзпжнит Дакіа; ши Ромзній нѣ нѣмай чей дин коаче де Дѣнзре, чи ши чей дин колѣ сжнт Романі адевзраці дин Романі адевзраці. Каре лѣкрѣ май пре ларг се ба рзсфирѣ май жос.

§. 6.

Романій чей тримиши де Траіан, ашезжнѣсе кѣ лзкашѣл а Дакіа, нѣ с'аѣ кзсзторит кѣ мѣері Даке.

Уній писмѣина стрзлѣчита вицз а Ромзнилор, карѣ о траг дела Домниториі а тоатз лѣмѣ, ши непѣтжнѣ аскѣнде ачел дѣсвзлит адевзр, кѣм кѣ Ромзній се траг дела Романій, пре карій Лператѣл Романилор Траіан, лвингжнѣ пре Декевал Краул Дакилор, іаѣ тримис а Дакіа спре мошенирѣ єи; ка акалете кѣ Оаре кятз чѣцз сз лѣвлѣскз стрзлѣчирѣ вицей Ромзнилор, зик, кѣ Романій чей тримиши де Траіан а Дакіа кзсзторинѣсе кѣ мѣериле Даке, динтрѣ ачѣстз местекаре фелѣ ноѣ де Оамені се урзи, адекз нѣ Романі адевзраці, чи корчитѣри дин вѣрѣаці Романі, ши дин мѣері Даке, акзрора адекз сѣѣ вѣрѣаці, сѣѣ пзринци кззѣсе а вѣтзліе де вирѣитоареле але Романилор арме.

Хрїстіанѣс Бнгел а Коментациа чѣ деспре фаптеле лѣи Траіан ла Дѣнзре, а Секциа 3. §. 1. аѣѣкжнѣ кѣвинтеле лѣи вѣтропіѣс, каре май сѣс (§. 5.) ле четирзм: динтрѣ ачѣле пѣне ипотес, кѣ дѣпз рзскоул лѣи Траіан сз фи май рзмас а Дакіа уній вѣрѣаці Дакі вїй, ши май вѣртос мѣері мѣлте де але Дакилор; дин местекарѣ Романилор челор ашезаци кѣ лзкашѣл а Дакіа кѣ фз-миле Дзчещій, фелѣ ноѣ де Оамені трзвѣіа сз се урзаскз. Де ачѣіа сжнт, зиче єл, нѣмеле а Інскрїпциіле Романе, каре пѣт а нѣме Дзчещій, пентрѣ пилдз: Яіа Нандоніс, Яндрада, Блівіанѣс, Брїчена, Бѣдарѣс.

Че гичитѣрз май дѣсвжнатз поатѣ фи де кят ачѣіа: дин пїерзарѣ ачѣіа, карѣ о фзкѣрз Романій а Дакіа, аѣ май рзмас мѣлте мѣері Даке а вїацз аколѣ а Дакіа; ши унеле нѣме а Інскрїпциіле Романе пѣт а нѣме Дзчещій: аша дарз Романій, адекз немзрциинита мѣлциме де Романі, карій се ашезарз

сз лзкѣіаекз ꙗ Дакіа, с'аѡ местекат трѡпѣще кѡ мѡериле Даке, ши динтрѡ ачѣ местекаре феліѡ нѡѡ де Оаменій, адекѡ нѡ Романій лзмѡрици с'аѡ нзскѡт? Май ачѣ лѡинаре, ми се паре а авѣ ачѣстѡ кѡвѡнтаре, ка ши кѡнд ар зиче нецине: Бастонѡл стѡ ꙗ унгеѡ; ашѡ дарѡ плоѡо афарѡ; нефіинѡ ничій О лѡинаре сѣѡ лѡгѡтѡрѡ плоѡи де афарѡ кѡ старѣ еѡцѡлѡи ꙗ унгеѡ. Де аѡ рѡмас мѡериле ачѣле ꙗ віѡцѡ; аѡ нѡ пѡтѣ еле віецѡи [фѡрѡ де а се местекѡ трѡпѣще Романій кѡ дѡнсееле? ши унееле нѡме нѡ лимпѡде Ромѡне аѡ нѡ се пѡтѣ вѡрѡ ꙗ Інскріпціиле Ромѡне, фѡрѡ нѡмай де се вор местекѡ трѡпѣще Романій кѡ мѡериле Даке? Ядекѡ пѡнтрѡ кѡ дѡпѡ рѡскоѡл лѡи Траіѡн кѡ Декеѡал аѡ рѡмас унееле мѡерій Даке віѡ аколѡ ꙗ Дакіа, унде ерѡ Романій лзкѡиторій ши дѡмниторій, сѣѡ пѡнтрѡ кѡ унееле нѡме пѡт а нѡме дѡзчѡщій, нѡ урмѣѡзѡ Ромѡній чѡи дин Дакіа сѡ се фи местекат трѡпѣще кѡ мѡериле Даке. Атрѡ адеѡвѡр дарѡ пѡнѡѡ де пѡіѡнѡин цѡсѡ дѡмнѣлѡи вѡнгеѡл атѡнчій, кѡнд пѡсе ачѡе рѡсѡфлат ипотис, ка кѡ дешѣртѡ форѡѡ (силѡ) сѡ стоѡркѡ дин крѣмене апѡ. Де унде нерѡзимѡндѡсе кѡ ничій О мѡртѡрисире а вре унѡи кѡт де мишел ѡекѡ скріиторіѡ гѡчитѡра ачѡіѡ, кѡм кѡ май сѡс лѡѡдѡціѡ Романій с'аѡ местекат кѡ мѡериле Даке; кѡ каре кѡдинѡѡ се грѡіѡше, май кѡ дѡептѡте сѡ тѡгѡдѡіѡше; еѡ неѡдеѡеринѡдѡсе кѡ дѡтѡнтіѡ лпрѡтивѡ; липсѣше сѡ крѣдем, кѡм кѡ Ромѡній ниче кѡм нѡ с'аѡ местекат трѡпѣще кѡ мѡериле Даке. Лѡсз дин лпрѡѡѡрѡ се ѡедем май пре лѡрг чѣле че сѡнт май асѣмене дѡѡѡрѡлѡи ꙗ трѣѡе ачѣста.

Дин чѣле че май сѡс (§. 4.) ам кѡвѡнтѡт, сокотинѡ фирѣ лѡкрѡри-лѡр Оменѡщій, прѣ асѣмене дѡѡѡрѡлѡи есте, кѡм кѡ кѡ рѡскоѡл Ромѡнилѡр чѡл асѡпра Дакілѡр ашѡ с'аѡ дѡсрѡдѡзчинѡт сѡмѡнѡѡ Дакілѡр дин тоѡтѡ Дакіа, кѡт некѡм вре унѡи еѡрѡѡціѡ, чи ничій мѡерій, ничій прѡнчій нѡ аѡ май рѡмас ꙗ Дакіа. Де унде урмѣѡзѡ, кѡ атѡнчій кѡнд лтрѡрѡ Романій чѡи тримѡиши де Траіѡн ꙗ Дакіа, спре а моѡеній сѡтеле, ши Орашеле, не кѡм мѡлте, чи ничій вре унееле мѡерій Даке нѡ се май афлѡ ꙗ Дакіа. Пѡнтрѡ ачѡіѡ нѡ авѣ кѡм Ромѡній сѡ се кѡсѡтѡрѣскѡ кѡ мѡериле Даке, ши сѡ се мѣстече кѡ еле.

Япѡи ꙗ §. 2. ам дѡѡерит, кѡтѡ урѡіѡ аѡ фѡст нѡ нѡмай ꙗ еѡрѡѡціѡ, чи ши ꙗ мѡериле Дакілѡр асѡпра Ромѡнилѡр, кѡт мѡериле лѡкѡ негрѡзите еѡтѡѡѡрїѡ фѡлѡѡерѡ асѡпра Ромѡнилѡр чѡлѡр принѡиши ꙗ рѡскоѡ. Де унде, тоѡма сѡ зичем, кѡ аѡ май рѡмас вре унееле мѡерій Даке ꙗ Дакіа дѡпѡ рѡскоѡл Ромѡнилѡр; чинѡ поѡте крѣде, Ромѡній, кѡрѡра ши май наинте прѣ урѡѡтѡ ле ерѡ гинѡта дѡзчѣскѡ пѡнтрѡ некрѡединѡѡ ши сѡлѡѡтѡчїѡ еї, акѡм лѡкѡ ꙗ прѡѡспѡт унѡр мѡерій ка ачѣле, каре стрѡенне тирѡнній фѡкѡсе кѡ Романій, сѡ се лкрѡединѡѡцѣѡе,

цѣзе, ши кзсзториндѣсе сз се факз ун трѣп кѣ елѣ? Чине ба крѣде уна ка ачеїа, е семн, кз нѣ шїе, че есте кзсзторника соціѣтате.

Ка сз нѣ зик немика деспре ачеїа, кз дсзши стрзлѣчирѣ сжнцелѣи Роман фкз дестѣл ерѣ а фпедекѣ пре Романи, ка сз нѣ се кзсзторѣскз кѣ унеле варваре кѣм ерѣ мѣериле Даке. Ба ничї ачел кѣноскѣт лѣкрѣ сз нѣ л а дѣк аминте, кз ла Романи ерѣ Окарз а се кзсзтори кѣ мѣери де алт нѣм, адекз кѣ каре нѣ сжнт Романи. Де ачеїа есте кз ши астзхї Оаменїї Попорѣлѣи Ромзнеск атѣта се фереск де а се кзсзтори кѣ мѣери каре нѣ сжнт Романи, кѣт фоарте рарї сжнт атрз еї ачѣле атѣмплзри, ка Романи сзши їа мѣере де алтз линез. Ба ши кѣнд аши мзртѣрисеск пзкателе, дѣпз леуѣ крешинѣскз, пзринтелѣи сѣѣ челѣи сѣфлетеск, де с'ѣв атѣмплат се кадз ф пзкат трѣпеск кѣ врео мѣере де алт нѣм, ка О старе фпрежѣр прѣ грѣ анѣме спѣн, кз мѣїерѣ ачеїа нѣ е Романи.

Ачѣстз фире а Романилор де а нѣ се кзсзтори кѣ мѣери де алтз линез, ми се паре, а фи уна дин кадзеле (причиниле) ачѣле, каре атрѣ атѣтѣ вѣкѣри кѣте кѣрсерз дела анѣл атрѣпзри Домнѣлѣи Хрїстос 105. пзнз астзхї, атрз атѣтѣ гинте, ши линей стрейне, атрз каре дѣ вїецѣит, ши атрз атѣтѣ але норокѣлѣи грѣле скимезри, каре лѣѣ сѣферит, фѣче пѣрѣрѣ кѣ ачѣ атрѣциме сзши цинз Романиї линез са, кѣт мзкар кз ф време ашѣ лѣнгз, ши атрз атѣтѣ гинте дескилините. ши фѣрстате нѣ пѣтѣ сз нѣ се вѣраскз унеле кѣвинте стрейне; тотѣши ши кѣвинтеле, ши тоатз цесзѣѣра еї чѣ дин лонтрѣ вѣдѣше, кз ачѣстз линез нѣ май пѣцин де кѣт чѣ Тзлїенѣскз де демѣлат дѣ фост а попорѣлѣи Романилор стрзмошѣскз линез.

Пре урмз, Колонїиле каре се триметѣ пре алѣрѣ ерѣ прекум ши астзхї Оаменї касничї, адекз фѣбраци, кѣ мѣери, кѣ прѣничї. Дечї ши Романиї чей тримиши де Траїан ф Дакїа ка сз О моуенѣскз ши сз О агонисѣскз, фѣрз Оаменї кзсзторицї. Ши а фи фост ачеїа некзсзторицї, ниче унѣл дин векїи скрїнтори н'ѣв пѣтѣт висѣ, некѣм Оаре кареле сз фи лзсат ачеїа скрис. Нѣ мз пот дарз дестѣл мирѣ, кѣм ѣнгел ш'ѣв пѣтѣт нзлѣчї, ачей Романи де Траїан тримиши ф Дакїа сз фїе абѣт липез де местекаре кѣ мѣериле Даке.

Ши ка сз май кѣвѣнтзм фкз де нѣмеле чѣле дин їнскрїпцїї де ѣнгел адѣсе фнаинте: еѣ нѣ шїѣ, че врѣ сз зикз ѣнгел атѣнчї кѣнд грезеше, кз нѣмеле ачеле пѣт а нѣме дзчешї. Дѣ доарз врѣ сз зикз, кз нѣмеле ачѣле извореск дин линез дзчѣскз? Чи де Оарз че пзнз астзхї фкз нимене н'ѣв адеверит, карѣ дѣ фост линез Дакилор; лѣи ѣнгел дарз фї пѣте нѣ шїе че. Дрѣпт

Страбо ꙗ Географїа са Картѣ VII. зиче, кз линга Гетелор є уна кѡ а Дакилор *); ши аколоши зиче, кз Гетеле ачеїаши лингаз аѡ кѡ Фракиї **). Дарз чине поате фаче адеверит сз шим, картѣ аѡ фост линга Фракилор челор веки, ка прин мижлочирѣ ачеїа сз веним ꙗ кѡношинца лингеї Дакилор, ши а Гетелор? Мїе ꙗмї май одорѣзз (амироасз) нѡмеле ачѣле а Італїенуї сѣѡ Романе. Кз токма нѡмеле чел динтѡю Аїа (Aia) кѡ тотѡл є Італїенск, кареле ши астзѡї ꙗл цин Таїїанїї ꙗ линга са. Чѣле лалте ꙗкз тоате се пот траѡе дела Теїїенїе, адекз: Нандонїс (Nandonis) дела ꙗтоарселе кѡвинте Дон Нано (Don Nano) каре дѡпз фирѣ лингеї Романеїї се зик, Нан Домнѡ; Андрада, (Andrada) дела ентрада (Entrada), де нѡ веї врѣ сꙗл адѡчї дела греческѡл андрѡс; Блївіанѡс (Blivianus) дела Оелївіскор (obliviscor), сꙗѡ зис адекз ꙗтѡк Оелївіанѡс (oblivianus) дѡпз ачеїа лзсѡнѡ О чел дин фрѡнте, аѡ рзмас Блївіанѡс (Blivianus). Брїчена (Bricena) дела Брїкка (Bricca), сѣѡ дела Брїчїа (Bricia), сѣѡ дела Брїга (Briga); Бедарѡс (Bedarus) дела Бедано (Bedano) мѡтѡнѡ п. ꙗ г. каре є фѡрте дѡместик Романилор челор дин Дакїа, адекз Ромзнилор. Токма сз фи фост линга Дакилор словенѣскз, прекѡм врѣѡ а крѣде унїї динтѡз Гловенї; ꙗкз аѡ поатесе дин линга словенѣскз сз се трагз изворѡл нѡмелор ачестѡра, прекѡм се траѡе дин линга Італїенѣскз?

Димпезит дарз лѡкрѡ єсте, кз Романїї чей де Траїїан тримишї ꙗ Дакїа, ниче де кѡм нѡ сꙗѡ кзсѡторит кѡ мѡерї Даке; ниче нѡ пѡтем зиче, сз се фи местекат кѡ єле. Де унде ꙗтѡз чѣле май недѡмерїте нѡлѡчирї се каде а се нѡмзрѡ ачеїа, кѡм кз дин местекарѣ Романилор кѡ мѡерїле Даке, фелї нѡѡ де оаменї аѡ изворѡт.

Іарз де вѡм пѡне, сз фи май рзмас унеле мѡерї вїї ꙗ Дакїа дѡпз рзскоул Романилор; нѡ мз ꙗдѡеск кз ачѣле ле вор фи цинѡт Романїї шїе роаге, прекѡм токма єрѡ дѡтина Романилор а цинѣ роги мѡлци, кѡ каре ꙗшї лѡкрѡ лѡкрѡрїле сале.

Ба, токма сз лзсѡм, кз врѡбнїї динтѡз Романїї сзшї фи лѡат шїе мѡерї динтѡз Даке, аѡ пентрѡ ачеїа тоатз ачѣ немзрѡинитз мѡлциме де Романїї че фѡрз де Траїїан тримишї ꙗ Дакїа ашѡ сꙗѡ корчит кѡ ачѣста, кѡт сз поци

*) *Ὁμόλοτοι δ' εἰνὶ οἱ Γῆται τοῖς Δάχοις. Eadem utuntur lingua Getae cum Dacis. Strabo Geographiae Lib. 7.*

**) *Ὁμοῶλοτοι τοῖς Θρακῶν ἔθνεσ. Quae gens eodem cum Thacibus Sermone utitur. Ibidem.*

поцй зиче, кѡм кз динтрѡ ачѣ немѡрчинитѡ мѡлциме нѡ с'аѡ нзскѡт май мѡлт Романй, чи нѡѡ соѡ де оамени? Кѡцй сѡнт, ши фѡрз атрѡ Унгѡрй, карйй ш'аѡ лѡат шиѣ мѡерй нѡ Унгѡре, чи де алте нѣмѡрй! Ба Унгѡрйй кѡнд аѡ венит ꙗ Паннонїа, карѣ акѡм се зиче Унгариа, ниче н'аѡ авѡт мѡерй де нѣмѡл сѡѡ. Пентрѡ кз ашезжндѡсе сй кѡ лѡкашл ꙗ партѣ Молдѡвей, карѣ Константїн Порфїрогенитѡл о нѡмѣще, Ятеакѡсѡ, ши нефїнна вѡрѡацїй чей армацй ꙗ касѡ чи аурѣ ла рѡскоѡ, афарѡ де ачїа карйй рѡзмѡсѣсе пентрѡ паѡа цѡрѡей: Сїмеон Краѡл Бѡлгарилор с'аѡ скѡлат кѡ Ромѡнїй ачїа, карйй атѡнчй се кїема Пѡцинаците, кѡм скрїе лѡѡдатѡл Порфїрогенит ꙗ Картѣ чѣ де спре Аперѡцїе, кап 40. ши лѡвина прѡсте фамїлїне Унгѡрилор; тоате, адѡкѡ вѡтрѡнй, прѡнчй, мѡерй, афарѡ де пѡзиторй, карйй кѡ фѡга скѡпарѡ, лѣѡ ѡерс де пе фаѡа пѡмѡнтѡлѡй *). Яшѡ, атѡркѡндѡсе Унгѡрйй де ла рѡскоѡ, ши афлѡнд тоате але сале прѡпѡдите, се сокѡтирѡ сѡ ссе де ла Молдѡва, ши сѡшй кабте лѡк ꙗ Паннонїа, унде пѡнѡ асѡтѡзй сѡнт, пентрѡ кз аколѡ апропѡ де Пѡцинаците нѡ авѣ нѡдѣжде сѡ поатѡ кѡста, де Оарѡ че ши дин лѡкашлрїле чѣле веки май наинте вѡтѡцй де Пѡцїнаците, венїсе Унгѡрйй кѡтрѡ Молдѡва, кѡм мѡртѡрїсѣще, Константїн Порфїрогенитѡл ꙗ Картѣ чѣ май сѡс лѡѡдатѡ, кап 38. кареле ꙗл четирѡм май сѡс.

Пентрѡ

*) Postquam autem iterum cum Romanorum Imperatore pacem Simeon fecisset, et opportunitatem nactus esset, ad Patzinacitas legatos misit, et foedus cum iis inuit ad oppugnandos, delendosque Turcas. Cumque ad bellicam expeditionem abiissent Turcae, contra eos Patzinacitae cum Simeone profecti, familias ipsorum omnino perdiderunt, hinc misere pulsus qui ad regionis istius custodiam relictis erant. Itaque reversi Turcae regionem suam desertam vastatamque inuenientes, in ea terra, quam ad hodiernum diem usque incolunt, sedes posuerunt: in ea nimirum regione, quam a fluminibus cognominatam esse supra diximus. Locus autem, quem primitus Turcae occupabant, a fluvio interlabente nuncupatur Etel ot Cusu, in quo nunc Patzinacitae commorantur; a quibus sane pulsi Turcae et profugientes; sedes posuerunt illic, ubi nunc habitant. In hoc autem loco antiqua quaedam monumenta supersunt; inter quae pons Trajani Imperatoris ad initia Turciae; et Belegrada, quae trium dierum itinere ab ipso ponte distat, ubi turris Sancti ac magni Constantini Imperatorum dierum itinere. --- Atque haec quidem juxta Istrum flumen monumenta nunc habent a fluminibus transcurrentibus. Eorum primum Timeses est; alterum Tutes; tertium Moreses; quartum Crisus; quintum Titza. Confines autem Turcis sunt Orientem versus Bulgari, ubi eos Ister fluvius, qui et Darnubius dicitur, separat: Septemtrionem versus Patzinacitae; ad Occidentem Franci; ad Meridiem Chrobati. *Constantinus Porphyrogenitus* de administratione Imperii, cap. 40.

ПентрѸ ꙗцелецерѸ Історіей ꙗ трѸка ачѸста, се каде ала̀ аминте,
кз Константин ПорфирогенитѸла пре УнѸрїй пѸрѸрѸѸ ꙗ кіамѸ ТѸрчї, нѸ УнѸрїй.

Де вѸрѸме че дѸрѸ мѸвериле УнѸрїлор тоате ꙗ Молдова ле ОморѸсе
Пацинацителе; урѸѸкѸз кз УнѸрїй сѸѸ ничї О мѸїере нѸ аѸ авѸт дин нѸмѸла
сѸѸ чел унѸрѸск кѸнд аѸ венит ꙗ Паннонїа, сѸѸ прѸѸ пѸцине, динтрѸ ачел
фѸлѸй адекѸ, каре с'аѸ депринс а умелѸ кѸ тавериле пентрѸ ажѸторїю. Дрепт ачейа
фѸрѸ силици асе кзсѸторї кѸ мѸверї динтрѸ алте нѸмѸрї: РѸсеїй, Еккла-
вещїй, РомѸнеїй, БѸлѸгрещїй, Гречещїй, ши чѸле лалте. АѸ пентрѸ ачейа есѸте
слобода а зиче, кз прѸѸмѸрїта ГинтѸ унѸрѸѸскѸз, нѸ е УнѸрѸѸскѸз, чи алт фелѸй
де Оамени ши нѸм?

Май мѸлт. КѸте нѸмѸрїй, кѸм скрїе ла ТѸроци Кроника УнѸрїлор
ꙗ ПартѸ II. кап 22. (ка сѸ нѸ зик немика де времиле лѸї Бела IV. сѸѸ ка-
реле се дешертасе УнѸрїа де лѸѸѸиторї прин ТѸтарї) кѸ глоата ꙗ цѸѸра
УнѸрѸѸскѸз ꙗтрѸте сѸнт аместекате ꙗтрѸ УнѸрїй, кѸт акѸм нѸ ли се май ши
вица, чи сѸѸ нѸме де УнѸрїй кѸсѸтѸ: БоѸемї, Гречї, Епанїолї, Ісманла-
тѸнїй сѸѸ ЯгарѸнїй, Бессї, ТѸрїнїй, Мисненшїй, Рененшїй, КѸманї, ЛѸ-
тинїй? *). АѸ пентрѸ ачейа нѸмѸла УнѸрѸск аѸ пѸтимит чеѸа скѸдѸѸре ꙗтрѸ
стрѸлѸѸчирѸѸ лѸї? КѸ кѸт май вѸртос Романїй чей дин Дакїа токма де с'ар
фи ши кзсѸторит, сѸѸ аместекат унїй дин трѸншїй кѸ мѸверї Даке, тотѸшї
Романї ар фи ремас, ꙗрѸз нѸ алт нѸм с'ар фи фѸѸѸѸт кѸ ачейа.

К А П

*) Praeterea intraverunt Hungariam, tam tempore Geychae, et Sancti Regis Ste-
phani, quam diebus regum aliorum, Bohemi, Poloni, Graeci, Hispani,
Hismahelitae, seu Saraceni, Bessi, Armeni, Saxones, Turingi, Misnenses,
et Rhenenses, Cumani, et Latini; qui diutius in regno commorando, quam-
vis illorum generatio nesciatur, per matrimoniorum diversorum contractus,
Hungaris immixti, nobilitatem, pariter et descensum sunt adepti. *Chronica
Hungarorum apud Thuroczi, Parte 2. cap. 22.*

кѡвѣнтѡл Дакїа (Dacia) Адриан се анѡмѡще, рѣститѣтор Дачїе (Restitutor Dacie) адѣкѡ аторкѣторѡ сѣѡ мѣнтѣиторѡ Дакїи.

§. 2.

Сѡѡ Аператѡл Маркѡс Аврелїѡс Антонисѡс Философѡл.

Аператѡлѡи ачестѡїа пре ла анѡл дела атрѡпарѣ Домнѡлѡи 169. лї фѡ а пѡртѡ рѣскоѡ ашѡ кѡмплит асѡпра Маркоманилор, кареле се асемѡнѡ кѡ чѣле Пѡничеѡи, кѡмскрїе вѡтропїе л Картѣ VIII. *) Іѡлїѡс Капїтолїнѡс л М. Антонин Фїлософѡл, зиче, кѡ ничї одатѡ нѡ с'аѡ поменил рѣскоѡ ашѡ грѡс сѡ фи абѡт Романїи, прекѡм ачел кѡ Маркоманїи. Атрѡ ачест рѣскоѡ май мѡлте гинте варваре аѡ фост адѡнате асѡпра Романилор, прекѡм, Квѡдїи, Вѡндалїи, Сармателе, Свѡбїи, [ка тоате гинтеле варваре, пре кѡм аколошї скрїе вѡтропїѡс, асѡменѣ аколошї Капїтолїнѡс **). Іарѡ кѡм кѡ ниче Дакїа нѡ аѡ ремас л зилеле ачѣле неѡзѡхитѡ де варварї, не фаче а креде Інскрїпциѡ чѣ дела Барталїссїѡс л фѡїа 40. 47. карѣ аратѡ, кѡм К. Рѡтилиѡс Коклес Префектѡл легиѡнѡлѡи а треїспреѡечѣ тримисѡл Аператѡлѡи Маркѡс Аврелїе, пентрѡ кѡ се пѡртѡ кѡ вѡрѡзїѡе л рѣскол чел дин Дакїа, кѡ сфинцитѡ коронѡ мѡралѡ фѡ чинстит.

Аператѡл ачестѡ мѡлци фодрте динтрѡ чей стрейнїи іаѡ ашеѡат сѡ лѡкѡїаѡкѡ атрѡ Аперѡциѡ Романилор, кѡм скрїе Іѡлїѡс Капїтолїнѡс ла локѡл май сѡс асѡмнат кап 24***). Аѡкѡ динтрѡ Маркоманї мѡлци аѡ аѡс токма л Італїа. Карѣ аколошї кап 22. О спѡне Капїтолїнѡс; прекѡм ши
Дїо

*) Bellum unicum ipse gessit Marcomanicum. Sed quantum nulla memoria fuit, adeo ut Punicis conferatur. *Eutropius* Lib. 8.

Specialiter ipse bellum Marcomanicum, sed quantum nulla unquam memoria fuit tum virtute, tum etiam felicitate transegit. *Iul. Capitol.* in *M. Anton. Philosoph* cap. 17.

**) Bellum Marcomanicum confecit, quod tum Quadi, Wandali, Sarmatae, Svedi, atque omnis barbaria commovit. *Eutropius Ibid.*

Gentes omnes ab Illyrici limite usque in Galliam conspiraverant, ut Marcomanii, Narisci, Hermunduri, et Quadi, Suedi, Sarmatae, Latringes, et Buri: hi, alique, cum Victovalis Sosibes, Sicobotes, Rhoxolani, Bastarnae, Alani, Peucini, Costobori. *Iulius Capitolinus Ibid.* cap. 22.

**) Aequitatem etiam circa captos hostes custodivit. Infinitos ex gentibus in Romano solo collocavit. *Iulius Capitolinus Ibid.* cap. 24.

Діо Кассіус а Історія Романз, Картк LXXI. кап 11. *). Кз атвнчй мблате гинте де алте гинте варваре вхтвте фвмк, ши се лхдаа кб рхскою Романилор де нб вор врк с'зи прим'кскз, прекбм аколошй кап 14. не лхсз мзр-тврсит Івліус Капітолінус **). Пре времеиле Аператвлй ачествіа Птоломею Александркнвл а Географіа са, Картк III. кап 8. нбмзрз 15. гинте стрейне а Дакіа атрате, ши лзквитоаре, анвме: Авартій, Тебрицій, Чистовочій, Предавенсиї, Ратаченсиї, Кабчесиї, Біефій, Вбррвдвенсиї, Котенсиї, Ялбоченсиї, Потвдатенсиї, Венсиї, Салденсиї, Чіацисій, Піефицій ***). Іакз нб прк департе де жбмзтате свта де ани, де кянд дескзлекате Романій ка мошкнй а Дакіа, атрз кяте десклините гинте варваре ле фв атрзи. Центрв ачейа нб е асе мираре, кз линга, кб карк венисе Романій а Дакіа, ач пзтимит ачк скимгаре, кят кбпринде а синвл сзв унеле кбвжнте стрейне, лхз, прекбм линга чк Ромзнкскз фв свепсз ачешей ненорочирй, ашд ши сорориле ей линей, адекз чк Італіенкскз, чк Фржнчкскз, ши Спаніолкскз, дин асоцирк кб нзвзлитоареле варваре гинте нб май пвцинкз скимгаре авбрз а свферй каре атрбн кип, каре атралт кип дбпз Осекирк гинтелор, де каре фврз нзпздите. Пре урмз се каде дбпз Географіа май свс лхвдатвлй Птоломею, Картк III. кап 8. сз лхвзм аминте, кз ачле 15. гинте варваре нб ач пост лзквитоаре принтоатз Дакіа, чи нбмай а партк чк деспре мїагз ноапте, унде се атжлн'ше Дакіа кб Сармація, адекз кб Ршій. Де унде апои кб Хвній ши кб алте нкмбрий, есте а креде, кз с'ав стрзкврат престе двнзре а Мисія.

§. 3.

Сзк а ператвл Коммодус.

Дбпз моартк лбй Маркв Авреліе рзмзскі скиптрвл Аперзтеск а мяна Фіклбй сзв Коммодв. Сзк ачеста акз маре фрикз пзтимина Дакіа де кз-трз

*) Accepitque in deditionem Marcomannos, plurimis in Italiam traductis. *Ibid.*, cap. 22. Eorum nonnulli in militiam recepti sunt; et aliorum missi, sicut et ex captivis ac transfugis, quotquot ad hoc indonei erant; quidam agros, partim in Dacia, partim in Pannonia, partim Mysia et Germania, et ipsa in Italia consecuti sunt. *Dio Cassius Historiae Romanae* Lib. 71. cap. 11.

**) Aliis etiam gentibus, quae pulsae a superioribus barbaris fugerant, nisi reciperentur, bellum inferentibus. *Iul. Capitolinus in M. Anton. Philosopho.* cap. 14.

***) Tenent autem Daciam maxime Septemtrionalem a plaga occidentali incipiendo Auarti, et Teurisci, et Cistaboci (*Cistabocos Marcellinus, et Capitolinus in Sarmatia ponunt*) et sub his Praedaviensii, Rhatacensii, et Caucoesii. Sub quibus similiter Biephi, et Burruduensii et Cotensii. Et iterum sub his Albocensii, et Potulatensii, et Sensii. Sub quibus qui maxime Australes sunt Saldensii, et Ciagisi, et Piephigi. *Ptolem. Alexandrinus in Geogr.* Lib. 3. cap. 8.

тръ барбарій Вармате, ꙗъ вѣтръ Архистратицій лѣи Коммодъ, Ябинѣ ши Нигер. Пентрѣ карѣ Аператѣл вой асе кіема Варматикѣ. Карѣ титѣлз алѣи Коммодъ се афлз ши ла Діо Кассіѣ, Картѣ LXXII. кап 15.

§. 4.

СѢ Аператѣл Антонинѣ Каракалла.

Мѣринд Аператѣл Септимѣ Северѣ ла анѣл Домнѣлѣи 211. урмѣ Аперат фіюл лѣи, Антонинѣ Каракалла, кареле ꙗ анѣл Домнѣлѣи 215. веннд ла Карнѣнтѣ, ши аколѣ атрѣ десміердзрѣ петрежнд кѣ бечиніи Немци авзѣ чѣ атѣне а Готилор атрѣ Аперзціа Романилор, ши анѣме ꙗ Дакіа атраре кѣ нзвзлоре. Дечѣ грзѣи кѣ Оастѣ а ажѣнѣ асѣпра Готилор ꙗ Дакіа пре каріи, нѣ пѣцин амѣжнд аколѣ, ꙗ ꙗбинсѣ *).

§. 5.

СѢ Аператѣл Маѣиминѣ.

Чи ши Аператѣл Маѣимин, кареле дѣпз ачѣа фѣ учис ла анѣл Домнѣлѣи 237. апзрѣ Дакіа де Вармате. Пентрѣ карѣ се нѣми Дачикѣ, ши Варматикѣ. Везѣ пре Шоенвиснер ꙗ Коментаріѣл Географическ пентрѣ квлзторіа лѣи Антонинѣ, фоліа 161.

§. 6.

СѢ Аператѣл Филиппѣ.

Дѣпз ачѣа Аператѣл Филип атѣрнжндѣсе дѣла ресзрит ла анѣл Домнѣлѣи 246. вѣтѣ пре Карпѣ, каріи ерѣ сѣнѣ Варматическ, ши ашѣ іарзши скзпѣ Дакіа. Везѣ Венгел ꙗ Коментациа дѣспре експедиціиле лѣи Траіан ла дѣнзре, Секціа 4.

§. 7.

*) Deinde ad orientem profectionem parans, omissio itinere in Dacia resedit *Aelius Spartianus*, in Antonio Caracalla cap. 5.

Quod Getam occiderat fratrem, et Gothi Getae dicerentur: quos ille dum ad Orientem transiit, tumultuariis proeliis devicerat. *Ibid.*, cap. 10.

СЪБ Аператъл ДечіѸс.

Прекъм май ничи Одатъ нѸ авѸ Дакіа ОдиѸнъ ши рзгаз де кхтръ
 барварй дѸпъ моартѸ лѸй Траіан, кареле аѸ фост ашезат пре Романи атрѸ
 ачѸ цѸрѸ сѸнзтоасъ, ши кѸ тоате вѸнзтѸциле лѸдестѸлатъ; ашѸ АператѸл
 Декіе атрѸ атѸта кѸ вѸрѸзѸціа аѸ лѸфрѸнт пре барварй де а фаче лѸкѸрсе лѸ Да-
 кіа, кѸт лѸ марморй се кіемъ вѸндекѸторѸл Дакіей, ши лѸ ваній лѸй се пѸне
 Дакіа принсъ, ши адѸсе Ори, Дакіа феричитъ; ка ши чѸле веки але Рома-
 нилор лѸ Дакіа Колоній, ле адаосе, ши ле лѸмѸлци кѸ колоній нове, адекъ май
 адаосе лѸкѸ Романи престе чей веки че ера лѸ Дакіа. ЯнѸме сѸб АператѸл
 ачеста се адаосе Колоніа ЯпѸлѸм, кареле астѸхъ се кіамъ ВѸлгѸрад лѸ Яр-
 дѸл, прекъм есте а ведаѸ лѸ ІнскрипѸіе ла ВайтвѸрт, нѸмѸрѸл 57. АчестѸ
 пре Готй, карій лѸверигасе НикополѸ, кѸ феричире лѸ алѸнгѸ. Чи ла а дойлѸ
 ан май лаком лѸкѸрѸнд пре Готй престе дѸнѸре, де кѸт май кѸ лѸцелепѸіе,
 атрѸ лѸвѸлѸбителе глаоте се лѸнекѸ атрѸн лак.

СЪБ АператѸл ГалліенѸс.

Ла атѸта пѸтѸкре ажѸнѸсе акѸм Готій, кѸт ла анѸл ДомнѸлѸй 251.
 кѸ ванй вѸндѸсе пачѸ Романилор: ши тотѸши ла ал дойле ан іарѸши се скѸ-
 ларъ кѸ Бораній, кѸ Карпій, ши кѸ БѸргѸндій асѸпра церилор АперѸціей Ро-
 манилор, пре карій дин Мисіа, ши дин Панноніа лѸ вѸтѸ ВмиліанѸс Пре-
 фектѸл Мисіей. АсѸменѸ ла анѸл 257. ЯѸреліанѸс ПрефектѸл ІллирикѸлѸй,
 ши а Фракіей пре Готй ши пре Карпй лѸ алѸнгѸ динтрѸ ачѸсте церй,
 ши пѸнъ ла лѸкашѸриле лор іад лѸкѸрсе. Пре урмъ петреѸнд АператѸл Гал-
 ліен лѸ ОспѸце, ши лѸ вѸтѸрй; цѸра ГрѸчѸскъ, Макидоніа, ПонтѸ, Асіа
 ле пѸстѸиръ Готій. Панноніа о прѸдаръ Гармателе, ши Кадій. Іаръ Да-
 кіа, карѸ престе дѸнѸре о аѸ фост адаос Траіан кхтръ АперѸціа Романилор,
 кѸ тотѸл о скѸпаръ Романий де амѸнъ, кѸм скрѸіе вѸтропѸс лѸ КарѸѸ
 ІХ. ши рѸфѸс *).

*) Dacia quae a Trajano ultra Danubium fuerat adjuncta, amissa est; Graecia, Macedonia, Pontus, Asia vastata per Gothos, Pannonia a Sarmatis, Quadisque popu-
 lata. *Eutropius*. Lib. 9. in Gallieno.

§. 9.

СЪБ АПЕРАТЪА КЛАВДІУС.

АВЪИ ГАЛЛІЕНУС АЪ УРМАТ АТРЪА АПЕРЦІЕ КЛАВДІЕ. АЧЕСТЪ, КЪМ СКРІЕ ВЪ ТРОПІУС А КАРТЪ ІХ: ПРЕ ГОТІ ІАЪ ВЪТЪТ ДЕ ІАЪ СТИНС **). АСЪШИ КЛАВДІЕ СКРІИНА АВЪИ БРОКУСЪ, А ТРЕБЕЛЛІУС ПОЛЛІО А КЛАВДІУС, АША ДЕСКРІЕ АВИНЦЕРЪ ЧЕ О ПЪРТЪА ДЕ ГОТІ: „АМ ЦЕРС, ЗИЧЕ, ТРЕЙ СЪТЕ ДОЛОЖЕЧІ ДЕ МІЙ ДЕ ГОТІ, ДОЛЪ МІЙ ДЕ КОРЪКІЙ АЪМ АНЕКАТ. АКОПЕРИТЕ СЪНТ АПЕЛЕ ДЕ СКЪТЪРІ, АКОПЕРИЦІ ЦЕРМЪРІЙ ДЕ СПАТЕ ШИ ДЕ АЗНЧІ: НИЧЕ О КАЛЕ НЪ Е КЪРАТЪ: КАРЪЛЕ ЧЪЛЕ МЪЛТЕ СЪНТ ПЪРЪСИТЕ. АТЪТЪКЪ МЪЕРІ АМ ПРИНС, КЪТ ФІЦУЕ КАРЪЛЕ ОСТАШ КЪТЕ ДОЛО КЪТЕ ТРЕЙ ПОАТЕ СЪШІ ІА “ ***).

АЧЪСТЪ КЪМПАИТЪ ВЪТАЕ] АВЪИ КЛАВДІЕ КЪ ГОТІЙ, АВЪИ КЪМ СКРІЕ ТРЕБЕЛЛІУС ПОЛЛІО А КЛАВДІЕ, КАП 9. НЪ АЪ ФОСТ ДИИ КОАЧЕ, ЧИ ДИИ КОЛО ДЕ АЪНЪРЕ, АДЕКА НЪ А ДАКІА, ЧІ А МІСІА, А МАРКІАНОПОЛ; А ВІЗАНТ, А ТЕССАЛОНИКА; ШИ АТРЪА АЛТЕ ЦИНЪТЪРІ, ШИ ПРЕТЕ ТОТ ЛОКЪЛ ФЪРЪ АВИНШІ ГОТІЙ ****). БА ВОСИМЪС А КАРТЪ І. А ІСТОРІЕЙ КАП 42. ШИ ДЕ УНДЕ АЪ ПОРНИТЪ ВАРВАРІЙ АЧЕСТІЙ, ШИ КЪМ АЪ ТРЕКЪТЪ А ЛОКЪРИЛЕ АПЕРЦІЕЙ РОМАНИЛОР,

Trajanus Dacos sub rege Decibalo vicit et Daciam trans Danubium in solo Barbarico provinciam fecit, quae in circuitu decies centena millia passuum habuit. Sed sub Callieno Imperatore ammissa est. *Sextus Ruffus* in Breviario rerum gestarum Populi Romani.

**) Hic Gothos, Illiricum, Macedoniamque vastantes, ingenti praelio vicit. - - - Qui tamen intra biennium morbo periit. *Eutropius* Lib. 9.

***) *Claudius Brocho*. Delevimus trecenta viginti millia Gothorum, duo millia navium mersimus. Tecta sunt flumina scutis: spathis et lanceolis omnia litora operiuntur. Campi ossibus latent tecti: nullum iter purum est: ingens carrago deserta est. Tantum mulierum cepimus, ut binas et ternas victor sibi miles possit adjungere. *Trebellius Pollio* in *Claudium* cap. 8.

****) Pugnatum est enim apud Moesos, et multa praelia fuerunt apud Marcianopolin: multi naufragio perierunt; plerique capti reges; captae diversarum gentium nobiles faeminae; impletae barbaris servis, senibusque cultoribus Romanae provincia. Factus miles barbarus et colonus ex Gotho, nec ulla fuit regio, quae Gothum servum triumphali quodam servitio non haberet. Quid bonum barbarorum nostri videre majores? quid ovium? quid equarum, quas fama nobilitat, Celticarum? Hoc totum ad *Claudii* gloriam pertinet. -- Pugnatum praeterea est apud Byzantios, ipsis, qui superfuera, Byzantiis fortiter facientibus, pugnatum apud Thessalonicenses, quos *Claudius* absente obsederunt Barbari, pugnatum in diversis regionibus; et ubique auspiciis *Claudianis* victi sunt Gothi, prorsus ut jam tunc *Constantio* *Caesari* nepoti futuro videretur *Claudius* securam parare republicam, *Ibid.* cap. 9.

нилор, унде с'ад испитит атжю а фаче рзѣ, акзтрзѣ с'ад дѣс, че дѣ пзцит, кѣ амзрѣнтѣла ле скрїе. Ддекз, адѣнжндѣсе еї ла рѣѣла Тира, кареле се дѣ-скаркз ꙗ марк нѣгрз, ши гзтиндѣши шѣсе мїй дѣ корзкїй, ꙗ каре вгжндѣ трей сѣте ши додозечї дѣ мїй дѣ оаменї: нзбегндѣ пре марк нѣгрз, дѣ испитит сз їа четаткѣ Томилор; дѣ унде фѣрз вгтѣцї. Дѣ аколѣ мергндѣ ꙗ-нданте ажнсерз ла Маркїанопол, каркѣ есте четате а Мисїей, ши ничї ачїа пѣтжндѣ сз оїа, абжндѣ вжнт ебн нзбегарз май ꙗколѣ. Ши ашѣ ла кап 45. 45. тоатз ненорочїта лор умеларе о дѣскрїе, пзнз че ла кап 46. спѣне, кз джндѣ ꙗтрз джншїй чѣмз о парте перїрз ꙗ Фракїа, о парте ꙗ Ма-кедонїа. Їарз кжцї дѣ ремас вїй, сѣѣ фѣрз примїцї ꙗтрз Огсташїй Романї, сѣѣ добжндиндѣ пзмжнт дѣ арат, кѣ тотѣла се дѣкдерз ла лѣкрѣла кжмпѣлѣшї *).

Кжндѣ с'ад сфжршїт рзскоѣла ачелѣ, ажнжнндѣла ши пре Клаѣдїе бол-ла май сѣс зїсз, мѣри ши ел *).

Нѣ фѣрз прец се ꙗтркѣз: Оаре Дакїа, каркѣ о дѣ скзпат Романїй дѣ амжнз сѣк Галлїенѣс, лѣтѣоѣл Клаѣдїе їарзшї дѣла Готї сѣѣ ба? Паѣ-лѣс Оросїѣс, кареле дѣ трзїт пре времѣ ꙗператѣлѣшї Онорїе, ꙗ Карткѣ VII. кап 22. ꙗ Галлїен, не лзсѣ мзртѣрїсїт, кз Дакїа ашѣ о пїердѣрз ꙗ зи-

ЛЕЛЕ

*) Hoc tempore quotquot erant Scythae superstites, animis propter expeditiones adhuc suspectas elati, adjunctis sibi Herulis, Peucis, et Gotbis, collectique propter Tyrram fluvium, in Pontum semet exonerantem, sexies mille navibus exstructis, et trecentis ac viginti millibus hominum in eas impositis, navigatione per Pontum instituta, Tomis munitis moenibus oppido tentato, rejecti sunt. Progressi vero, et Marcianopolim delati, quae Mysiae civitas est, ac ne illa quidem positi, vento usi prospero, navigabant ulterius etc. *Zosimus* Lib. 1. cap. 42. Quumque rebus infectis dilapsi fuissent, Hellespontum navigiis praeteriissent, et ad montem Atho delati, naves ibi suas refecissent; Cassandriam et Thesalonicam obsidebant, machinisque moenibus admotis, parum aberat, quin eas caperent. Sed quod Imperatorem adventare cum copiis inaudierant, petitis superioribus locis mediterraneis, omnem propter Doberum et Pelagoniam agrum praedis agendis infestabant. - - - Quaedam Scytharum pars Thessaliam Graeciamque circumvecta, passim ea loca populabatur. - - - Quinquaginta millia barbarorum occiderunt (Romani). *Ibid.* cap. 43. Quotquot ex pugna Claudii et Scytharum ad Naissum pugnata, superstites erant barbari, curribus se se munientes, in Macedonia contendebant. - - - Progre-dientibus autem iis Romanorum equestres occurrere copiae, caesisque plurimis, reliquos ad Haemum se convertere coegerunt. *Ibid.* cap. 45. Quumque pestilens leus cunctos invasisset, partim in Thracia, partim Macedonia perierunt. Quot quot autem incolumes evasere, vel legionibus Romanis adscripti sunt, vel terram colendam nacti, totos agriculturae sese dediderunt. *Ibid.* cap. 46.

***) Finito sane bello Gothico, gravissimus morbus increbuit; tuac cum etiam Claudius affectus morbo mortales reliquit etc. *Trebellius Pollio* in Claudium cap. 12.

леде лѣи Галліен, кѣт ничи Одатъ нѣ О май кѣпѣтаръ Романій *). Іа рѣ П о м п о н і ъ с ѣ т ѣ с ѣ, кареле пѣне капет Історіей сале ꙗ Істиніан Наекжри, ꙗ Компендіѣл Історіей Романе, зиче, кѣ Клаѣдіе аѣ лѣат ꙗнапой Дакіа. Чи, де вѣрѣме че Т р е б е л л і ъ с ѣ П о л л і о, кареле аѣ трѣит апроапе де времиле лѣи Клаѣдіе, адекъ ꙗзилеле Аператѣлѣи Констанціе татѣлѣи лѣи Константин Аперат, ши кѣ амзрѣнтѣл аѣ скрисе тоате фаптеле лѣи Клаѣдіе, кѣт умора ли се пѣрѣ кѣ е линѣшиторіѣ Аператѣлѣи Констанціе, непотѣлѣи лѣи Клаѣдіе, прекѣм ꙗсѣши ꙗтрѣ ачеіаши Історіе адоо Оарѣ скрисѣ се пѣнѣе, немика нѣ скріе деспре ачеіа, кѣ Клаѣдіе сѣ фи лѣат ꙗнапой дела Готі Дакіа, карѣ фортѣ маре мѣрире ар фи фост лѣи Клаѣдіе; урѣмѣхѣз, кѣ лѣи Помпоніѣс ѣтѣсѣ, чѣлѣи че кѣ вѣрѣо кѣтеѣа сѣте де ани дѣпѣ времиле лѣи Клаѣдіе фѣрѣ де ничи О мѣрѣтѣріе аѣ скрисе, кѣ Клаѣдіе аѣ лѣат ꙗнапой Дакіа сѣе Галліен пѣердѣтѣ, нѣ се каде сѣи крѣдем.

Іа нѣгѣ ачестѣ. Готіи, кѣм скріе Оросіе ꙗ Карѣкѣ VII. кап 23. де чинѣспрезече ани акѣм прѣдѣ Іллирикѣл ши Макидоніа, ꙗ каре вѣрѣме Дакіа кѣ тотѣл дѣебинѣнѣдо де кѣтрѣ Аперѣціа Романилор О фѣчерѣ асѣ. Дѣи, кѣм спѣсем май сѣе, Оастѣ чѣ грѣ а Готилор ерѣ дин колѣ де дѣнѣре; аколѣ, кѣм ꙗи вені скипѣрѣл а мѣнѣ, Клаѣдіе се апѣкѣ де Готі, прѣ каріи кѣм ꙗи ꙗбинсе, ши ел мѣри **). Ши стѣрилѣ ꙗпрежѣр дарѣ тоате адеѣвѣрѣхѣз, кѣ Аператѣл Клаѣдіе, мѣкар кѣ аѣ вѣтѣт прѣ Готі ашѣ амар, тотѣши Дакіа нѣ О лѣѣ ꙗнапой дела дѣнѣши.

§. 10.

Сѣе Аператѣл Іѣреліанѣсѣ.

дѣпѣ Клаѣдіе стѣте Аперат Квѣнтілѣсѣ, фрѣтеле лѣи Клаѣдіе; чи а шѣпѣтѣспрезечѣ зи, кѣм скріе Трѣбелліѣсѣ Полліо ꙗ Клаѣдіе кап 12. фѣ Оморѣт. А локѣл лѣи фѣ алес Аперат Іѣреліан. Ічест прѣѣстрѣлѣчит Аперат, ши еѣрѣват Осташ, нѣскѣт ꙗ Дакіа, ши де вѣтѣропіе кѣ мареле Іѣлѣандрѣ, ши кѣ

*) Graecia, Macedonia, Pontus, Asia Gothorum inundatione deletur. Nam Dacia trans Danubium in perpetuum aufertur. *Orosius* Lib. 7. cap. 22, in Gallienum.

**) Anno ab urbe condita millesimo vicesimo quinto, Claudius XXVIII. voluntate Senatus sumpsit imperium, statimque Gothos jam per annos quindecim Illyricum Macedoniamque vastantes bello adortus, incredibili strage deleuit. — Sed continuo apud Syrmium priusquam biennium in imperio expleret, morbo correptus interiit. *Paulus Orosius*, Lib. 7. cap. 23.

кѣ Івліѣ Цесар асхмзнат, ничй аствзѣ нѣ є захѣтит ла Ромзні, карій ꙗ
кѣнтечеле салє, че се зик Колиндє, ꙗл нѣмєск Дєр, ши Ойлєрѣн Домн. Ячєстѣ,
мзкар кѣ фоартє кѣ тѣрїє аѣ љвинє прє Готї; тотѣши кѣм скрїѣ Вопискѣ
ши вѣ тропїѣ, акзрора кѣвинтє лє вом четї май жос, вѣзѣнд, кѣ тот
Іллїрикѣл ши Мисїа є пѣстїитѣ дє варбарї, с'аѣ деснзджѣбит а се май пѣтѣ
цинѣ Дакїа љнгѣ Аперзціа Романилор, ши о љзѣ, прєкѣм вѣрсе се о љсе
ши Аператѣл Адрїан, чи свѣтѣбит ꙗпротївѣ дє прїєтїнї, кѣм вѣзѣм май сѣс
§. 1. о май цинѣ.

К А П ІІІ.

Пєнтрѣ трєчєрѣ Романилор чєлор дин Дакїа ꙗна-
пой прєстє Дѣнзрє ꙗ зилєлє Аператѣлѣи Аѣрєліан.

§. 1.

Сє чєтєск скрїиторїи чєй вєкї, карїи аѣ скрис пєнтрѣ трєчєрѣ
Романилор чєлор дин Дакїа прєстє Дѣнзрє.

Динтрѣ ачєйї, акзрора скрисорї аѣ ажѣнє пѣнз ла вѣкѣл нострѣ, трєй аѣлѣм,
кѣ аѣ скрис ꙗ трєбѣ трєчєрєй Ромзнилор дин Дакїа прєстє Дѣнзрє, анѣмє Фл-
бїѣ Вопискѣ, Сєзѣтѣ Рѣфѣ, ши вѣ тропїѣ. Чєл динтѣѣ аѣ скрис ꙗ зилєлє
Аператѣлѣи Констанціѣ, прєкѣм єстє а вєдѣ дин кѣвинтєлє љѣи ꙗ Аѣрєліан
Кап 44. ундє зичє: „Ши єстє акѣм Аперат Констанціє гѣрєкат дин сѣнцєлє
ачєлѣїаши.“ Іарѣ кѣм кѣ нѣ аѣ скрис сѣкє Констанціє тѣтѣл љѣи Константїн
чєлѣи мѣрє, чи сѣкє Констанціє фїѣл ачєстѣїа, дєстѣл є а дєвєрит, дє оарѣ чє
Вопискѣ ꙗ Карїнѣ трєшє дєспрє Констанціє, тѣтѣл љѣи Константїн ка дє
чєл ꙗнѣнтє дє синє кѣстѣт. Чєїа љѣлѣї дѣй май тот прє о врємє аѣ скрис,
дє оарѣ чє Рѣфѣ Картѣ са о аѣ ꙗкинѣт Аператѣлѣи Валєнтїніан; іарѣ вѣ-
тропїѣ а са Аператѣлѣи Валєнт, карїи дє о дѣтѣ аѣ ꙗперзцит, нѣмай кѣт
Валєнтїніан аѣ мѣрїт кѣ патрѣ ани ꙗнѣнтє дє Валєнт, аѣпѣ кѣм скрїє Паѣ-
лѣс Дїаконѣ ла Картѣ ХІ. ꙗ Валєнт.

да вопіткѣс ꙗвуреліан кап 39. ашà четим лѣкрѣл ачеста: „вх-
 „зѣна (ѡвуреліан) іллїрїкѣл пѣстїит ши Мїсїа пѣстїитѣ, Провїнчїа Дакїа
 „престе дѣнзрѣ, чѣ де Траїан фзкѣтѣ, рздїкѣнд де аколò оастѣ, ши Про-
 „вїнчїалїї о аѣ лзсат, деснздждѣннѣсѣ, ачїа а се пѣтѣ цїнѣ, ши пре
 „дѣселе поподрѣ лѣѣ ашезат ꙗ Мїсїа, ши о аѣ кїемат Дакїа са, карѣ акѣм
 „деспартѣ чѣле доаз Мїсїї“*). Іарѣ рѣфѣс ꙗ Брѣвїарїѣ ашà скрїе: „Ши
 „трекѣндѣсѣ де аколò Романїї прин ѡвуреліан, доаз Дакїї ꙗ цїнѣтѣрїле Ми-
 „сїї, ши а Дарданїї с'аѣ фзкѣт“**). Пре урмѣ вѣтропїе ꙗ картѣ ІХ.
 „ꙗ ѡвуреліан, зїче: „Провїнчїа Дакїа, карѣ Траїан дїн колò де дѣнзрѣ о фз-
 „кѣсе, о лзсѣ, пѣстїит фїннѣ тот іллїрїкѣл ши Мїсїа, деснздждѣннѣсѣ
 „а се пѣтѣ цїнѣ ачїа. Ши пре дѣшїї Романїї дїн орашеле ши сателе Дакїї,
 „ꙗ мїжлокѣл Мїсїїї іаѣ ашезат, ши о аѣ кїемат Дакїа, карѣ акѣм чѣле
 „доаз Мїсїїї ле деспартѣ, ши є ꙗ дрѣпта, кѣм кѣрѣ дѣнзрѣ ꙗ Марѣ, фїннѣ
 „маї наїнтѣ ꙗ стѣнга“***).

§. 2.

Токма фзрѣ крѣзѣмѣнт лѣкрѣ єсте тоцї Романїї ꙗ зїлеле
 лѣѣ ѡвуреліан сѣ фї єшит дїн Дакїа престе дѣнзрѣ ꙗ Мїсїа.

Вонторїї де рѣѣ Ромзїнлор, дїн кѣвїнтеле скрїїторїлор чѣле маї сѣсѣ
 (§. 1.) четїте, вѣрѣѣ а кѣлѣѣ, кѣ ꙗ зїлеле лѣѣ ѡвуреліан тоцї Романїї аѣ є-
 шїт дїн Дакїа, ши Романїї чїї чѣ сѣнт акѣм дїн коаче де дѣнзрѣ, нѣ дїн
 Романїї ꙗ зїлеле лѣѣ ѡвуреліан рѣмшїї ꙗ Дакїа сѣнт рѣзїсїцї, чї дїн чїї чѣ
 дѣпѣ ѡвуреліан ꙗтрѣ алѣ вѣкѣрїї тѣрѣїѣ де престе дѣнзрѣ аѣ вїнїт лїчї ꙗ
 Дакїа. Карѣ а лор дїн писмѣ нѣскѣтѣ пѣрѣрѣ а фї рѣсѣфлатѣ ꙗтрѣ ачест кїп
 адеверїм.

Але-

*) Cum vastatum Illyricum ac Moesiam deperditam videret, provinciam trans Danu-
 bium Daciam, a Traiano constitutam, sublato exercitu et provincialibus reliquit,
 desperans eam posse retineri; abductosque ex ea populos in Moesiam collocavit, ap-
 pellavitque suam Daciam, quae nunc duas Moesias dividit. *Flavius Vopiscus* in
Aureliano cap. 39.

***) Et per Aurelianum translatis exinde Romanis, duae Daciae in regionibus Moesiae,
 ac Dardaniae factae sunt. *Sextus Rufus* in *Breviario rerum gestarum populi Romani*.

****) Provinciam Daciam, quam Trajanus ultra Danubium fecerat, intermisit, vastato
 omni Illyrico et Moesia, desperans eam posse retineri. Abductosque Romanos ex
 urbibus et agris Daciae, in media Moesia collocavit, appellavitque eam Daciam, quae
 nunc duas Moesias dividit, et est in dextra Danubio in mari fluenti, cum antea fue-
 rit in laeva. *Eutropius*, Lib. 9. in *Aureliano*.

Аператѣл Адріан, кѣм възѣм май сѣс кап 2. §. 1. писмѣина мзрирей лѣи Траіан, прекѣм аѣ лѣсат Асїрія, Месопотаміа, ши Арменіа, де сѣс Аперзціа Романилор, скоцинд де аколѣ Осташиї Романи; ашà воіа сѣ скоатѣ ши дин Дакіа Осташиї Романи, ши Дакіа сѣ о ласе дескинатѣ де Аперзціа Романилор. Дела карѣ фаптѣ кѣ ачела колд лл аѣтѣрѣ пріетеній; кѣ де валѣа ел Дакіа, іакѣ пре ачей мѣлци четѣцѣни Романи, карій сѣнт л Дакіа, тримиши аколѣ де Траіан, лл аз л мѣниле варбарилор. Якѣм атрек сѣ: вѣрнд Адріан а лѣсà Дакіа де сѣс Аперзціа Романилор; вѣрѣтаѣ сѣ скоатѣ де аколѣ ши пре церѣниї сѣс Провінціалій Романи, аѣ доарѣ нѣмай пре Осташи, прекѣм фѣкѣсе л чѣле май сѣс нѣмзрате церї? Ба нѣмай пре Осташи вѣр ел ай скоатѣ дин Дакіа. Пентрѣ кѣ де ар фи вѣрт ел сѣ скоатѣ ши пре церѣниї Романи, нѣ вѣрѣ авѣ пріетеній лѣи каѣзѣ ал спѣрїа, сѣ нѣ ласѣ Дакіа; кѣ кѣ фапта ачїа пре чей мѣлци четѣцѣни Романи, че сѣнт аколѣ, ел лл ласѣ л мѣниле варбарилор. Кѣчї дїи вѣрѣ скоатѣ ел ши пре церѣниї Романи лпреѣнѣ кѣ Осташиї дин Дакіа; атѣнчї нѣ фѣкѣ ачей мѣлци четѣцѣни Романи л мѣниле варбарилор.

Дарѣ писмѣина Адріан мзрирей лѣи Траіан, кареле аѣ фост фѣкѣт Дакіа Провінціе, адекѣ: Цѣрѣ Романи; ши пентрѣ ка сѣ микшорѣзе мзрирѣ лѣи Траіан, воіа ел сѣ ласе Дакіа де сѣс Аперзціа Романилор, ка адекѣ сѣ нѣ ремѣнѣ атрѣ поменире, кѣм кѣ Дакіа прин вѣртѣтѣ лѣи Траіан се фѣче Цѣрѣ Романи, вѣрнд, зисей, а фаче ачїа дин писмѣ, аѣ нѣ пѣтѣ ел сѣ факѣ дестѣл ши патимей сале, карѣ лл кочѣ дин лонтрѣ пентрѣ лаѣделе лѣи Траіан, ши сѣ урмѣзе ши сватѣлѣи пріетенилор сѣи, карій се рѣга, ка сѣ нѣ ласе пре атѣци четѣцѣни Романи л мѣниле варбарилор, челор че ста сѣ апѣче Дакіа? Ба прѣ лесне пѣтѣ сѣ ле лплинѣскѣ амѣндоаз ачѣсте, дакѣ лѣсѣнд Дакіа, нѣ нѣмай пре Осташи, чи ши пре церѣниї Романи іар фи ское де аколѣ. Пентрѣ че дарѣ ашà таре с'аѣ спѣрїат прин сватѣл пріетенилор, кѣт, де кѣт сѣ ласе Дакіа де сѣс Аперзціа Романилор, май вої писмѣтареѣл кѣ коачерѣ инимей сале а сѣферї мзрирѣ лѣи Траіан. Адеѣзрат аѣ трѣкѣит сѣ фїе оаре че каѣзѣ грѣ фодрте, карѣ лл лпїедекà пре Адріан де а фаче дестѣл де одатѣ ши писмей че о авѣ асѣпра мзрирей лѣи Траіан, ши а нѣ лѣсà ниче мѣлцимѣ четѣцѣнилор Романи л мѣниле варбарилор.

Каѣза ачѣста, адекѣ кѣчї се опри Адріан де а лѣсà Дакіа де сѣс Аперзціа Романилор, нѣ пѣтѣ фи алта, фѣрѣ кѣ токма кѣ непѣтинѣз ерà а фаче сѣ есе атѣта мѣлциме де церѣни Романи дин Дакіа, унде ерà лрѣзачинаци

чинацї кѣ лѣкашѣл, ши сѣи ашезе аюрѣ. Де унде де ар фи лѣсат Ядріан Дакіа, ши кѣ ачеіа ар фи скос де аколѣ Осташиї, ꙗ адинс нѣмай пентрѣ писма че авѣ асѣпра лѣделор лѣи Траіан, ар фи лѣсат пре церѣнїи сѣѣ Провінчіалїи Романїи ꙗ гѣра варварилор: кѣ карѣ вечникѣ урѣе лѣи вѣрѣ агонисї шїе ꙗнаинтѣ а тоатѣ лѣмѣ Романѣ. Нѣ є мираре дарѣ, кѣ аша лесне се лѣсѣ Ядріан а се абате кѣ сватѣл прїетенилор де а десбина Дакіа дела Аперѣциа Романилор.

Дечи, дакѣ ꙗ зилеле лѣи Ядріан, нѣ мѣлтѣ вѣрѣме дѣпѣ че дескзлекасе Романїи ꙗ Дакіа, кѣ непѣтинѣ фѣ ай мишка пре Романїи, мѣкар кѣ варварїи ле ста ꙗ спате, дин лѣкаширилє ꙗтрѣ каре ерѣ атемеіацї ꙗ Дакіа, ай скоате де аколѣ, ши ай ашезѣ аюрѣ; кѣ кѣт май кѣ непѣтинѣ ерѣ пре Романїи кѣсаши ай скоате дин Дакіа, ши ай ашезѣ аюрѣ, ꙗ зилеле лѣи Ядреліан? Атрѣ атѣта Марє де вѣрѣме кѣтѣ кѣрсѣ дела анѣл Домнѣлѣи 105. кареле є анѣл дескзлекѣрей Романилор ꙗ Дакіа, пѣнѣ кѣтрѣ анѣл 274. ꙗ кареле зик кѣ се ꙗтѣмплѣ тренерѣ Романилор дин Дакіа престе дѣнѣре, ши ашезарѣ лор ꙗ Мисїа, кѣт сѣѣ фост ꙗмѣлцит Романїи церѣнїи динтрѣ ачѣ немѣрѣинитѣ мѣлциме, карѣ фѣ тримисѣ де Траіан ꙗ Дакіа! Ба ꙗкѣ ши кѣ алте Колонїи нове сѣѣ фост май адаос чѣле веки, кѣм ꙗзмнарѣм май сѣсє кап 2. §. 7. Синѣрѣ ачѣстѣ довадѣ, фѣрѣ де чѣле че май жос воѣ адѣче, дестѣл де лимпеде вратѣ, кѣ нѣ тоцї Романїи дѣ трекѣт дин Дакіа престе дѣнѣре, ка сѣ се ашезе ꙗ мѣжлокѣл Мисїей.

§. 3.

Партѣ чѣ май марє а Романилор нѣ дѣ єшит дин Дакіа
ea ea
престе дѣнѣре.

Май ла доаз сѣте де ани трекѣсе де кѣнд Романїи, прин Аператѣл Траіан тримисїи, ерѣ ашезаци ꙗ Дакіа цѣрѣ десѣтѣтѣ; ши цинѣ граселе са ле мошїи. Де унде чей де пре вѣрѣмѣ Аператѣлѣи Ядреліан ꙗ Дакіа мошѣнїи Романїи де окѣше тоцї, афарѣ де колонїилє чѣле май нове, ерѣ нѣскѣцїи ши крескѣцїи ꙗ Дакіа; ба ши Пѣрринцїи лор, ба ши мошїи лор аколѣ вѣзѣсе ꙗтѣю лѣмина лѣмей ачеїа. Дечи а Романилор ачестора, мѣкар кѣ стрѣмошїи лор чей динтѣю венисе дин Італїа, Патрїа ле ерѣ Дакіа. Ши чине є атѣта несимѣиторѣю, кареле сѣ нѣ цїе, кѣ тѣтѣрѣор Оаменилор атѣта ле єсте дѣлче ши вѣртѣ Патрїа, ꙗтрѣ карѣ сѣнт нѣскѣци ши крескѣцїи; ши унде Оаселе Пѣрринцилор,

цилор, ши а мошилор лор челор рзпосацї се одихнек, кят токма де ар фи ши слазз цѣра, ши кѣ мѣлте неказѣри ар авѣ а се лѣптѣ а трѣнса, пѣцини се афлз, карїи сз се плѣче аши лзса Патрїа, де кѣмба нѣ кѣ трѣ порѣнкз ши неапзратз силз аї скот дин трѣнса. Болд фиреск есте ачеста, кареле де-цѣптз пре оаменї аши юбї Патрїа са, ши кѣкѣроши а ремѣнѣ а трѣнса, пре-кѣм ши Обїдїус кѣнтз *). Іарз порѣнкз ши силз дела Аператѣл Аврелїан сз фи фост, ка Романїй тоцї, сѣѣ чѣ май маре парте сз есе дин Дакїа, ши сз трѣккз престе Дѣнзре а Мисїа, пре кѣм ши ачеїа, кз вре о гинтз варбарз пре ачеїаши а адинс сзїи фи лѣвлзнт ши сзїи фи стрѣмторат а пзши афарз дин Патрїа са, ничї а трѣн Історик нѣ се четѣше. Чи ничї нѣ пѣтѣ сз аѣ Аврелїан о порѣнкз ка ачеїа, де време че токма кѣ непѣтинцз ерѣ атѣта мѣлциме сз трѣккз дин Дакїа престе Дѣнзре, ши сз се ашѣзе а мижлокѣл Мисїей. Атѣта е адѣверит лѣкрѣл ачеста, кят ничї а трз противничї, карїи писмѣск Ромзнилор стрѣлѣчирѣ вицей, ши бекимѣ некѣрматей мошенирей лор а Дакїа, ниче унѣл нѣ се афлз, кареле сз кѣтѣзе а зиче, кз сѣѣ порѣнкз дела Аврелїан, сѣѣ стрѣмтораре дела вре о лингз варбарз сз фи фост, ка тоцї Романїй, сѣѣ партѣ чѣ май маре а лор сз есз дин Дакїа.

Дѣнзз ачѣсте, пре кѣм вззѣм май сѣс кап 2. §. 10. Дакїа о скзпасе де амѣнз Романїй, а кз а зилеле лѣї Галлїенѣс, де тот; ши акѣм де врео кѣцѣба ани о цинѣ Готїй ка а са. Ав аша лесне дарз сокотецїй тречерѣ Рома-нилор мошѣнї дин Дакїа престе Дѣнзре, кят дѣпз порѣнка лѣї Аврелїан а-датз тоцї, сѣѣ акалте партѣ чѣ май маре сз фи ешит де аколѣ? Ав аша лесне іар фи сѣферит Готїй, дѣпз воїа лѣї Аврелїан, сз есе дин цѣра че о стзпѣнѣ еї? Дрепт Вопїскѣс а Аврелїан кап 22. скрїе, кз Аператѣл Аврелїан одатз дѣ езтѣт пре Готїи ши дин коаче де Дѣнзре, оморѣнд пре повз-цѣиторїа Готилор анѣмит Каннака кѣ чинчї мїй де оаменї а преѣнз **). Чи кѣ учи дерѣ ачестор пѣцинї Готї, дѣ се пѣтѣ фаче кал лѣ атѣта мѣлциме де Романї мошѣнї, кѣцї ерѣ престе тоатз Дакїа? Ав нѣ ар фи стат а противз Готїй,

*) Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit et immemores non sinit esse sui.

Ovidius I. de Ponto Epist. 3.

**) Multa in itinere ac magna bellorum genera confecit, nam in Thraciis et in Illyrico occurrentes barbaros vicit: Gothorum quin etiam Ducem Cannabam, sive Cannabaudem, cum quinque millibus hominum trans Danubium interemit. Atque inde per Byzantium in Bithyniam transitum fecit, eamque nullo certamine obtinuit. *Vopiscus* in Aureliano cap. 22.

Готій, ка сз нѣ есе Романій агонисторій локѣрилор ши май стѣрїй, карїй ток-
ма ле ерѣ де липсѣ, дин цѣрѣ? Нѣ е лдоїалѣ, кѣ де лѣр фи фѣкѣт Яѣрелїан
Романилор де о партѣ калѣ, ка сз есе дин Дакїа, їар фи лпїедекат Готїй де
чѣле лалте пѣрцї: кѣт еширѣ тѣтѣрор Романилор дин Дакїа нѣ с'ар фи пѣтѣт
лплинї фѣрѣ л май мѣлцї анї. Чи Яѣрелїан, оморѣнд чѣле чинчї мїй де
Готї кѣ повцїбиторка Каннака, никзирї нѣ се четѣще сз фи ремас л Дакїа
а скоате пре Романї, фѣрѣ дѣпѣ фапта ачеїа се дѣсѣ прин Визант л Виоинїа.
Ба де ар фи стат Яѣрелїан пре рѣнд ла тоате локѣрїле Дакїей, кѣт е де марѣ
ши ларгѣ, кѣ Осташї де ажѣнс, ка сз факѣ калѣ Романилор а еши: май кред
еѣ, кѣ Готїй, симцинд, кѣ нѣ пот сз стѣ лпротїва фаптей ачеїїа а лѣї
Яѣрелїан, лнанте де а ажѣнѣ ел кѣ Осташїй ла локѣрїле ачѣле, пре тоцї
неармацїй мошѣнї Романї їар фи оморѣт пѣнѣ лтрѣ унѣл, де кѣт с'їй ласе
сз есе дин цѣрѣ дѣпѣ воїа лѣї Яѣрелїан. Тоате стѣрїле лпрежѣр дарѣ вѣдеск,
кѣ л зїлеле лѣї Яѣрелїан партѣ чѣ май марѣ а Романилор нѣ дѣ ешит дин
Дакїа престе дѣнѣре, чи дѣ ремас аколѣ.

§. 4.

Се рѣспѣнде лѣї Енгал.

Хрїстїан Енгал, кѣрѣїа нѣї плаче ка Романїй чей че сѣнт асѣхї динчї
л Дакїа чѣ векїе, сз фїе прѣсилѣ дин Романї ка ачеїй, карїй пре времѣ лѣї
Яѣрелїан сз фи ремас динчї л Дакїа, л Япендичѣ са чѣ деспре лчепѣтѣл Вала-
хилор адекѣ а Романилор, ла Коментациа чѣ деспре Вкспедицїїле лѣї Траїан ла
дѣнѣре адзогатѣ §. 2. зиче, кѣ нѣ е де а се креде, ка вре унїй динтрѣ Романї
л зїлеле лѣї Яѣрелїан, лтрѣ атѣтѣ нѣказѣрї че ле венїрѣ дела Гармате, ши дела
Готї сз фи вѣт а ремѣнѣ л Дакїа.

Чи, прѣкѣм май сѣс §. 3. дептаї, нѣ лесне се плѣкѣ оаменїй ашї лѣсѣ
Патрїа са, токма де дѣ ши кѣ нїскарї нѣказѣрї а се лѣптѣ л трѣнса. Япой,
де нѣ ар фи фост ачѣлешї нѣказѣрї л зїлеле ачеле ши л. Мисїа, унде зик
протївнїчїй, кѣ тоцї Романїй с'дѣ стрѣмѣтат дин Дакїа: поате кѣ чеба асѣ-
мѣнѣре де адевр ар авѣ кѣвѣнтѣрѣ лѣї Енгал. Чи л времїле ачеле кѣм кѣ а-
чеїїашї варварї л токма зѣхѣїа ши пре чей дин Мисїа мошѣнї, ва фѣрѣ асѣмѣ-
нѣре май марї грѣтѣцїй фѣчѣ варварїй церѣнїлор л Мисїа де кѣт л Дакїа,
нїчї лсѣшї Енгал нѣ поате нїега (тѣгѣдѣї). Кѣ де кѣм нѣвѣлїрѣ, кѣрѣнд
дѣпѣ адоав сѣтѣ дела Домнѣл Хрїстос, Готїй лтрѣ лперѣцїа Романилор, а-
чеїїашї лнодѣндѣсе кѣ Гармателе, ши кѣ алте гинте варваре, нѣ лчетарѣ ши

Мисіа а о нзкзжи кѣ ꙗ кѣрселе сале, ши кѣ прѣдарѣ. Ба іллїрїкѣл ши Мисіа кѣ тотѣл о пѣстїисе варварїй, ши ачѣста фѣ каѣза, кзчїй аѣрелїан се деснз-
дзждїй а май пѣтѣ цинѣ Дакїа Аперзїей Романилор ꙗбинатѣ. Іарѣ ꙗ Дакїа
никзирї нѣ четим асзмене неказѣрї, ши асзмене пѣстїетате сз фи фѣкѣт ꙗ
зилеле ачѣле варварїй. Де унде, ꙗ зилеле лѣй аѣрелїан де ар фи трекѣт Рома-
нїй церѣнїй дин Дакїа ꙗ Мисїа, врѣ трѣче дела неказѣрї марї ла невої ток-
ма несѣферите ши деснздзждїите. Неказѣрїле дарѣ каре авѣ Романїй ꙗ Дакїа
де кѣтрѣ Готї, ши де кѣтрѣ Вармате, ниче кѣм нѣй пѣтѣ ꙗвїта сз есе
дин Дакїа; чи май бѣртос стѣрїле ꙗпрежѣр але Мисїей ꙗї контенѣ, ка сз нѣ
мѣргѣ ꙗ Мисїа.

§. 5.

Се вздѣцїе май ꙗколò, кѣм кз партѣ чѣ май маре а Романи-
лор нѣ лѣ ешит дин Дакїа пресѣте Дѣнзрє.

Дѣнзрє ачѣсте де вей лѣа аминте ла стѣрїле Дакїей чѣле дѣлꙗ моартѣ
лѣй Траїан, каре ле нѣмзрарѣм май сѣс кап 2. лесне вей ведѣ, кѣм Романїй
чей дин Дакїа прин ꙗкѣрселе чѣле дѣле але вчинилор варварї, атѣта ер̀а акѣм
дедаци кѣ варварїй ай ведѣ ꙗ Дакїа, ши ай сѣферї: май вѣртос кѣ дин зи-
леле лѣй Галлїен кѣ тотѣл скзпасе Аператѣл Романилор Дакїа де амнз: кѣт
ꙗ зилеле лѣй аѣрелїан токма май ушор ле ер̀а Романилор ачестора ай примї пре
варварї ꙗ Патрїа са Дакїа, унде дин мошїиле сале чѣле ꙗ тот анѣл родиторе
пѣрѣрѣк авѣ кѣ че ле ста ꙗнаинте, ши ай сѣтѣр̀а, де кѣт рѣтѣчинд прин алте
церї, сз фїе ꙗтимпинацї де ачїаїшїй варварї.

Ши кѣ атѣта май ушор ꙗ зилеле лѣй аѣрелїан ле ер̀а Романилор челор
дин Дакїа а сѣферї ꙗкѣрселе, ши неказѣрїле де кѣтрѣ варварї ꙗ Дакїа, кз
ꙗтрѣ ачѣле ер̀а нзкѣцїй, крескѣцїй, мѣлцїй ши ꙗвѣтрѣнїцїй: ши грѣтѣцїиле,
спре каре сѣнт оаменїй дин прѣнчїе депрїншїй, тотѣкѣна май кѣ леснїрє
се подрѣтѣ.

Ба есте а крѣде, сокотинд фирѣ лѣкѣрїлор, кѣм кз варварїй ачїй,
фїїнд вчинїй Дакїей, авѣ крѣцаре кѣтрѣ цѣкра ачѣста; пентрѣ кз тотѣкѣна
кѣнд се ꙗтѣр̀на дела церїле чѣле май депѣртате, унде ер̀а депрїншїй ачѣс
орї а нзвѣлї, ачї ка ꙗ вчинзтате авѣ одїхнз де остенѣла са фѣрѣ де маре
фрїкз; ши кѣнд се ꙗтѣмпла де фѣцѣ де пе аюрѣ вѣтѣцїй, ши алѣнґаций, ачї
авѣ рѣпаос ши хр̀анз ка а касз.

Дин чѣле дѣсе а варварнаор умелзри ꙗ сѣс ши ꙗ жос прин Дакіа, нѣ ам ꙗдоіалз, кз пре мѣлци дин варваріи ачѣи ꙗ кѣнощѣ Романіи, прекѣм ши єи пре Романіи, ши се кіема пре нѣме униі пре алциі. Яѣ нѣ ши тѣлхаріи пре ачѣи, ла каріи де мѣлте ори аѣ а се абате ꙗ дрѣмѣриле сале, де сѣнт примици кѣ арзтаре де драгосте, ши кѣ мѣнкаре; ꙗи крѣцз, ши сѣнт єѣкѣроши сз нѣ фѣгз динантѣ лор; ва ꙗи ꙗкрединцѣхз, кз ничи о пагбєз нѣ вор авѣ де кзтрз дѣншіи; ши де се афлз брѣнѣл дин чата лор май сзлєа-тик, кареле сз воіаскз а фаче чеѣа рѣѣ, ничи кѣм нѣ ꙗ сѣфере чѣи лалци тѣл-харіи а фаче рѣѣ.

Дрепт ачѣи, мѣкар кз ши Романіи чѣи дин Дакіа ле єрѣ варварилор урѣци, пентрѣ кз сѣнт Романіи, прекѣм ши асѣзѣи варварилор ле єсте урѣт нѣмеле де ромзи; тотѣши пентрѣ фолосѣриле сале, каре де мѣлте ори ле при-мѣ дела ачѣсти Романіи, ка дела чѣи че нѣ єрѣ депринши ка варваріи а фаче ꙗ-кѣрсе принтрѣ алте цери, ши а прѣдѣ; чи а лѣкрѣ пѣмѣнтѣриле ꙗ тоци аниі, ши а пѣзи мѣшѣѣѣриле, авѣ плекаре спре єи. Яѣ нѣ се поате ши акѣм афлѣ цѣрз, карѣ сз кѣприндѣ май мѣлте гинте дѣскилините ꙗ синѣл сѣѣ: ши о гинтѣ динтрз ачѣсте сз фіе ла тоате чѣле лалте гинте урѣтз; чи пентрѣ кз тоате чѣле лалте гинте аѣ дела ачѣста нѣ пѣцин фолос, пентрѣ ачѣи єѣкѣрос о сѣфере; ва ꙗкз де ар брѣ униі кзсаши де а гинтеи ачѣстиа се фѣгз динтрѣ-ачѣ цѣрз, ꙗи опреск.

Урмѣхз дѣрз, кз партѣ чѣ май маре а Романилор челор дин Дакіа нѣ аѣ єшит дин Дакіа ꙗ зилеле лѣи яѣреліан, ка сз трѣкз прѣсте дѣнзре ꙗ Мисіа, чи аѣ ремас ꙗ Дакіа. Ниче нѣ аѣ ремас нѣмай прин мѣнци; чи ши ꙗ лонтрѣ ꙗ цѣрз, ла шѣсѣри а фи ремас несминтици ꙗтрѣ мошіиле сале, ачѣи не фаче а крѣде, кз тоате гинтеле ачѣле, каре пре рѣнд шѣѣ сѣѣпѣсє шіе Дакіа, ши аѣ лѣкѣбит кѣтѣѣа брѣме аколѣ, єрѣ оамени де ачѣи, каріи трѣиѣ кѣ прѣзи че ле фѣчѣ прин цериле ꙗперѣциі Романилор, іарз нѣ кѣ лѣкрарѣ пѣмѣнтѣлѣи. Де унде, прѣ де фолос єрѣ варварилор ачелора, ка Романіи ши ла шѣсѣри се ремѣнз несминтици; каріи агонисиндѣши мошіиле сале, сз ажѣте май вѣртос фаміліиле варварилор, пѣнз че ꙗѣши варваріи се кѣприндѣ кѣ ꙗкѣрсе ши кѣ прѣдѣре прин цериле ꙗперѣциі Романилор сѣѣпѣсє. Яшѣ аѣ кѣстат Романіи ꙗ Дакіа кѣ Готіи: ашѣ кѣ Хѣніи, каріи алѣнгарз пре Готи дин Дакіа; ашѣ кѣ алциі, каріи тоци єширз дин Дакіа, ши се пѣстіирз; іарз Романіи ремасєрз статорничі аколѣ, трѣнѣ кѣ дрѣптз остєнѣлз а мѣнилор сале.

Асз атрѣ атѣта нѣм маре прекѣм ера а Романилор а тоатз Дакіа, крѣа еѣ, кз нѣ пѣцини се афла ши атрѣз Романи, май вѣртос дѣпз че Дакіа а зилеле лѣи дѣреліан фѣ лѣсатз кѣ тотѣл дескинатз дѣ кѣтрѣз Аперзціа Романилор, каріи сз се фи аперѣнат пентрѣ кѣциг сѣѣ кѣ варбаріи каріи трѣчѣ прин Дакіа, ка се факз акѣрсе прин цериле Аперзціей Романилор, сѣѣ кѣ чей че ремѣнѣ а Дакіа пѣнз ла о вѣрѣме, ши дѣ ачѣ се репѣхѣ атрѣ алте цери а прѣдѣ. Ба, нѣ мѣ адоеск, кз възжнѣ варбаріи пре Романи чей дин Дакіа, кз сѣнт оаменѣ вѣноши, ши инимоси, кѣ атѣта май вѣртос кѣ акѣм нѣ ера сѣепѣши Аперзціей Романилор, іаѣ рѣгат, ка сз стѣ кѣ дѣншии, ши аперѣнз сз мѣргз асѣпра церилор челор дѣ сѣе Аперзціа Романилор. Ши ачѣста: кз мѣлци динтрѣ Романи дѣ аперѣнат армеле сале кѣ але варбарилор челор че цинѣ Дакіа, поате аѣ фост уна дин каѣзеле чѣле кѣпетеніи, кѣчи Романии атрѣз атѣтѣ стрѣкѣрѣри дѣ гинте варбаре прин Дакіа, еи аѣ ремас статорничи, ши аѣ пѣтѣт кѣста тот нѣмѣл лор а Дакіа.

Дѣ ачѣиши скрѣиторил ачѣла унѣрѣск ла Тѣроці атрѣ атѣіа Партѣ а Кронікей Унѣрилор кап 17. мѣкар кѣ пре Романи аи кіамз кѣ нѣмеле чел дѣ пре времиле сале огинѣит Валахі; ши мѣкар кѣ дин урѣіа чѣ маре асѣпра Романилор, карѣ прѣ десвѣлит о аратз атрѣ ачѣиши Кронікз, май вѣртос а Партѣ адоаз кап 97. аи пореклѣше пре Романи пѣсторі; тотѣши, Ори дин че скрисори веки аѣ скос ел ачѣіа, спѣне адеѣрѣл, кѣм кѣ, фѣцинд алци лѣкѣиторі дѣ гроаза Хѣнилор а зилеле лѣи дѣтіла Краѣлѣи Хѣнилор, Романии дин еѣнз воіа лор стѣтерз пре лок *).

Зисей май сѣе, кз Романи чей дин Дакіа нѣ нѣмай пре ла мѣнци, чи ши пре шѣсѣри аѣ ремас статорничи а лѣкашѣрилѣ ши а мошіиле сале; пентрѣ кѣ гинтеле варбаре, карѣ нѣвѣлѣ а Дакіа, май вѣртос аѣжнѣ зѣрѣдѣре ши дѣтинз а фаче прѣдз принтрѣ алте цери, дѣ кѣт а лѣкра пѣмѣнтѣл: нѣ аѣѣ каѣсз дѣ а зѣхѣи пре Романи чей дѣ пре ла шѣсѣри, дѣ оарз че ши лор кинѣ

ЛЕ

*) Non ergo quiescebat cursitandi asveta Hunnorum feritas, quin et contiguarum provinciarum depopulationi dediti, maxime provincias, Moesiam, Macedonian, Achaian, Thessalian, et etiam utrasque Thracias armis infestis, et continuis incursibus gravabant. Qua propter non solum earundem regionum, sed etiam Pannoniae Civitates, per ipsos Hunnos, crebris insultibus fatigatae, cum tantam nequirent continuam tolerare vexationem, jugumque domini Regis barbari exosum haberent, natali solo derelicto ab ipsoque Rege Attyla licentia impetrata, dimissis armentis, solis Valachis, ipsorum qui erant pastores, sponte in Pannonia remanentibus, per mare Adriaticum, in Apuliam se contulerunt. *Thuroczi* Parte Prima Chronicae Hungarorum, capite 17.

ле приндѣ Ромзній ачеій, прекѡм спѡсею май сѡс. Асз прекѡм Ромзній чей дела шесѡри ера сѡспѡши нѡвзлитоарелор гинте варваре, аша, нѡ мѡ адоеск, кѡ чей де пре ла мѡнций нѡ нѡмай атрѡн лок авѣ Прінціпій сѡс кѡпетенїиле сале кѡ Аперзціе, каре нѡ атѡрна дела варвареле гинте. Пентрѡ кѡ ла ачеїа ниче нѡ пѡтѣ рѡскате варварїй, ниче де локѡриле ачѣле нѡ авѣ липсѡ, ка сѡ ле сѡспѡнѡз шїе, де Одрѡ че еї ши пре ла шесѡри пѡцине локѡри умплѣ кѡ фамїїиле сале. Ба, ши асѡши Ромзній ачестї де пре ла мѡнций, вѡзѡна кѡ варварїй нѡ зѡхѡеск пре фразїй лор чей дела шесѡри, воїа а цинѣ паче кѡ ачеїашї варварї; ва кред еѡ, кѡ ши кѡ армеле сале ле да варварилор ажѡторїю кѡна аи пофтѣ.

Динтрѡн фелїо де Аперзціе ка ачѣста де мѡнций, авѡ пост Ромзній ачеїй, деспре карїй скрїе Нотарїѡл Краюлѡй Белла, ла кан 44. кѡ аѣдере ажѡторїю лѡї Глад а Бѡнат асѡпра Унѡврилор. Асѡмене Аперзціе фѡ а стрѡмошѡлѡй лѡї Менѡморѡт дин Бнѡор, акѡрѡїа шесѡриле чѣле де кѡтрѡ Тиса ле лѡсѡс Атила Краюл Хѡнїлор, кѡм се скрїе ла Нотарїѡл лѡї Белла кан 20. Ба ши а Аперзціей ачеїа, акѡрїа скиптрѡ а цинѣ Целѡ атѡнчї, кѡна атрѡ Тѡхѡтѡм кѡ Осташїй Унѡврецїй а Ярдѣл, асѡмене фѡ ачепѡтѡл. Чи ла капетѡл сѡтїей а Опта, кѡна Яварїй фѡрѡ кѡ тотѡл стиншї де армеле лѡї Карол челѡї маре, кѡ тѡрїе се лѡци пре ла шесѡри прин Ярдѣл. Деспре ачѣсте се ва май атѡрна ворѡ ши май аколѡ.

§. 6.

Се сокогѣще крѡзѡмѡнтѡл лѡї Флавїѡс Ропискѡс а трѣба тречерей Романилор дин Дакїа престе Дѡнзре.

Динтрѡ Окрїиторїй чей бекї, карїй мѡртѡрїеск пентрѡ тречерѣ Романилор дин Дакїа престе Дѡнзре а зилеле лѡї Яврелїан, ши кѡ карїй ашї кат канѡ противничїй Ромзнилор, ка сѡ адопере, адекѡ сѡ разиме пѡрерѣ са, кѡм кѡ Романїй тоци а зилеле лѡї Яврелїан авѡ ешит дин Дакїа, чел динтѡїю есте Флавїѡс Ропискѡс, кареле а зилеле Аператѡлѡї Констанціа скрїа Історїа чѣ деспре Яврелїан, прекѡм дин асѡши Ропискѡс а Яврелїан кан 44. се вѣде *). Кѡвинтїле лѡї чѣле а трѣба тречерей Романилор дин Дакїа лѣм четит май сѡс §. 1.

Чел

*) Dicebat enim quodam tempore Aurelianum Gallicanas consuluisse Druidas, sciscitantem, *utrum apud ejus posteros imperium permaneret?* tum illas respondisse dixit.

Чел че ва четі кѣ аѣаре аминте капѣа 1. унде вопискѣс спѣне кѣ че прилеж, ши де чине адемнат с'аѣ апѣкат ел а скріе деспре аѣреліан, ниче кѣм нѣ се подате адои, кѣм кѣ вопискѣс аѣрѣ історисрѣ віеціи лѣи аѣреліан аѣ трѣбит сѣ фіе нѣ пѣцин, кѣм се зиче интересат, с'ѣѣ пѣртиниторѣ. Чел че кѣ маре свѣспин л'аѣ адемнат пре вопискѣс, ка сѣ скріе лаѣделе лѣи аѣреліан, фѣ іѣніѣс Тиберианѣс Префектѣл Орашѣлѣи Ромей, взрѣат прѣѣстрѣ-лѣчит, рѣденіе де сѣнѣе лѣи аѣреліан; ши аѣѣичѣ аѣ адемнат пре вопискѣс, ка сѣ скріе віаѣа лѣи аѣреліан, кѣна фодрте маре чинсте фѣкѣнѣѣи, аѣ аѣ-чѣ кѣ рѣдѣанѣл сѣѣ чел прѣ стрѣлѣчит дела Празник, ши се тѣнѣгѣіа кѣтрѣ Вопискѣс кѣ амѣрѣѣѣне, кѣ ун Аперат ашѣ харник, кѣм фѣ аѣреліан ва сѣ ремѣнѣ некѣносѣѣт бремилор венитоаре пентрѣ липса скріиторилор *).

Преѣм нѣ мѣ аѣоеск, кѣ іѣніѣс Тиберианѣс пентрѣ аѣеіа оменѣ пре вопискѣс, ши арѣтѣ аѣагосте кѣтрѣ ел, пентрѣ ка се скріе кѣ чинсте ши кѣ лаѣѣѣ деспре аѣреліан; ашѣ вопискѣс мѣлѣт ерѣ аѣѣѣѣлат кѣ оменіа че аѣ фѣѣчѣ іѣніѣс Тиберианѣс, ши ка кѣ фалѣ побѣстѣѣѣе, кѣм іѣніѣс Тиберианѣс аѣ кѣрѣѣѣ кѣ рѣдѣанѣл сѣѣ чел де жѣѣѣѣѣ, ши кѣ кѣѣѣ аѣагосте грѣи кѣ ел, ши аѣ пофѣи ка сѣ скріе деспре аѣреліан.

Ба

dixit. *Nullius clarius in Republica nomen, quam Claudii posterorum futurum.* Et est jam Constantius Imperator ejusdem vir sanguinis, cujus puto posteros ad eam gloriam quae a Druidibus praenuntiata sit, pervenire. *Flavius Vopiscus* in Aureliano cap. 44.

*) Hilaribus, quibus omnia festa et fieri debere scimus, et dici, impletis solemnibus, vehiculo suo me et judiciali carpento praefectus urbis vir illustris, ac praefata reverentia nominandus, Iunius Tiberianus accepit. Ibi cum animus, a causis atque negotiis publicis solutus ac liber, vacaret, sermonem multum a Palatio usque ad hortos Valerianos instituit: et in ipso praecipue de vita Principum. Cumque ad templum solis venissemus, ab Aureliano Principe consecratum, quod ipse non nihilum ex ejus origine sanguinem duceret, quaesivit a me, quis vitam ejus in literas retulisset. Cui ego cum respondissem, neminem a me Latinorum, Graecorum aliquot lectitatos, dolorem gemitus sui vir sanctus per haec verba profudit: *Ergo Thersitem Sinonem, caeteraque illa prodigia vetustatis, et nos bene scimus, et posterum frequentabunt. Divum Aurelianum, clarissimum Principem, severissimum Imperatorem, per quem totus Romano nomini orbis est restitutus, posteri nescient? Deus avertat hanc amentiam. Et tamen, si bene novi, ephemeridas illius viri scriptas habemus, etiam bella, caractere historico digesta, quae velim accipias, et per ordinem scribas; additis quae ad vitam pertinent. Quae omnia ex libris linteis, in quibus ipse quotidiana sua scribi praeceperat, pro tua sedulitate condices. Curabo autem ut tibi ex Ulpia Bibliotheca et lintei proferantur. Tu velim Aurelianum, ita ut est, quatenus potes, in litteras mittas. Parvi ipse quidem praeceptis: accepi libros Graecos, et omnia mihi necessaria sumsi: ex quibus et quae digna erant memoratu, in unum libellum contuli.* *Vopiscus* in Aureliano cap. 1.

Ба фкз поминина Вопискѣс, кѣм се вѣда ла кап 2. кз ничй ун скрїнторѣ де їсторїй нѣ есте, кареле сз нѣ фї минцит чева; май вѣртос ал адемнѣ ївнїѣс Тиверїанѣс, ка сз скрїе деспре яврелїан, кѣм фї плаче, фзрз фрикз сз зикз че ва врѣ: кз минцина, стрзлѣчици кзрѣацї ва авѣ соцїй ф минчюнз, кѣм сѣнт ливїѣс, Галѣстїѣс, Корнелїѣс Тачитѣс, Трогѣс, карїй ши сї ав минцит *). Каре кѣвинте а лѣї ївнїѣс Тиверїанѣс кзтрз Вопискѣс зисе, че асемнѣзз алта, фзрз кз де нѣ вор ши фи пре адевзр рззримате чѣле че ва скрїе, фкз сз ле скрїе, нѣмай сз фїе спре лаѣда лѣї яврелїан; дин каре лаѣдѣ сра сз кѣргз рѣѣ ши спре мзрїрѣ лѣї ївнїѣс Тиверїанѣс, ши а тоатз фамилїа лѣї яврелїан, карѣ сра ла Рома, кѣм спѣне аколшї кап 42. Вопискѣс **).

Кѣцї сѣнт ши акѣм, пре карїй де фї ва кїема Оаре кареле Ом маре адѣсе Орї ла прѣнз, ши фї ба Омени, скрїѣ минѣнї де вица ачелѣїа, пѣцин грижинѣсе, Оаре адевзрате сѣнт, сѣѣ ба! Чи ачестїй сѣнт май де сѣферит: мзкар кз ничй О фзцзрїе нѣ сѣскѣтитз де пзкат, ши кѣ скрїсориле лор се ашѣлз минтѣ четиторилор, карїй ф лок де адевзр примеск минѣна. Дарз сѣнт унїй, карїй мзнїнѣсе пре унѣл, сѣѣ пре алѣл динтѣ О Гинтз, нѣ се сфїеск а лѣа урѣїе, ши а дефзїма тоатз гинта кѣт с де маре. Кѣмоскѣтам унѣл, кареле мергѣнѣ ф цѣра Ромѣнѣкѣс кѣ нзѣѣѣде, кз тоци Ромѣнїй аколѣ и се вор фкинѣ ка унѣї нѣ цїѣ че; чи нешїїнѣ сл линка ромѣнѣкѣс, нѣ пѣтѣ доѣнѣнѣ ничй О дерегзторїе. Де унѣ сшинѣ мзнїос, нѣѣ цїѣт кѣ че сз стриче май тарѣ Ромѣнїлор, ши сѣї микшорѣѣзе, фзрз стѣрнї минчюнз неѣѣзїтз пзнз ачї, ши О аѣде ла стампз: кѣм кз Ромѣнїй чей дин Дакїа лѣї Траїан нѣ сѣнт прзсїлз де Романи ка ачїї, карїй ф зїлеле лѣї яврелїан сз фї ремѣс ф Дакїа; чи кзтрз мїжлокѣл атрїспрезчелѣ сѣтз

ДЕЛА

*) Et quoniam sermo nobis de Trebellio Pollione, qui a duobus Philippis usque ad Divum Claudium, et ejus fratrem Quintillum, Imperatores tam claros, quam obscuros memoriae prodidit, in eodem vehiculo fuit, asserente Tiberiano, quod Pollio multa incuriose, multa breviter prodidisset: me contradicente, neminem scriptorum, quantum ad Historiam pertinet, non aliquid esse mentitum: prodente quin etiam, in quo Livius, in quo Salustius, in quo Cornelius Tacitus, in quo denique Trogus, manifestis testibus convincerentur; pedibus in sententiam transitum faciens, ac manum porrigens jucundam praeterea, scribe, inquit, ut libet: securus: quod velis, dicas: habiturus mendaciorum comites, quos Historiae eloquentiae miramur auctores. *Vopiscus Ibid. cap. 2.*

**) Aurelianus filiam solam reliquit, cujus posterī etiam nunc Romae sunt. Aurelianus namque Proconsul Ciliciae Senator optimus, sui vere juris vitaeque venerabilis, qui nunc in Sicilia vitam agit, ejus nepos. *Vopiscus in Auruliano. cap. 42.*

дела Хрістос, де престе Дѣнзре венирз айчй. Кѣмоскѣтам іарзши алтѣл, кареле, пентрѣ кѣ ун Ромзні а маре дирегзторіе пѣс нѣ аѣ пзртинит, ка сѣ а капз фратель ачелѣіа ла О дирегзторіе, нѣ се адоі нѣ нѣмай ел а тѣй а адрзцошѣ стрѣмка пзрѣре ачелѣй че скрисѣсе, кѣ Ромзній кѣтрѣ мижлокѣл а трейспрежечѣ сѣтѣ аѣ венит де престе Дѣнзре а Дакіа; чи ши а алтеле мѣлате ши кѣ пѣна, ши кѣ гѣра а воми венинѣл урѣіей сале асѣпра тѣтѣрор Ромзнілор пзнз ла модртѣ лѣй. Унїй ка ачещѣ фїерї сѣлѣатече, ши урѣіе нѣмѣлѣй оменеск сѣнт.

Вопискѣс дин нѣмзрѣл ачелора се вѣде а фи фост, карїй липсицї де авѣре сѣнт воїошї спре а лѣдѣа пре алцїй пентрѣ кѣциг. Ши а фи фост ел ом де жос ла Рома ши невзѣѣт, нѣ нѣмай де аколѣ се аратѣ, кѣ кѣ ковѣршитѣ кѣкѣрїе ши плин де адестѣларе спѣне, кѣм лѣдѣ кѣрѣцѣт Префектѣл Орашѣлѣй Іѣнїѣс Тїгерїанѣс кѣ рѣдѣанѣл чел де жѣдец, ши кѣ драгосте аѣ грѣнт кѣ ел; чи ши де аколѣ, кѣ ел нѣ аѣ авѣт нас сѣ а тре а Бїелїотека Улпїа, ка сѣ читѣскѣ кѣрциле динтее, чи, кѣм асѣшї мѣртѣрїскѣше ла кап 1. Іѣнїѣс Тїгерїанѣс аї фѣгѣдѣй, кѣ ел ва фаче, ка се и се арѣте зиселе кѣрци дин Бїелїотека Улпїа. Ба, ши анѣме, кѣ аѣ фост ом лїнгѣшїторїю, а лѣвѣдѣше ачїа, кѣ о пророчїе май наїнтѣ а зилеле лѣй аѣрелїан фѣкѣтѣ нѣ се адоїаше а партѣ аператѣлѣй Констанцїе, кареле а времѣ лѣй аперѣцѣ кѣ лїнгѣшїре а о тѣлкѣй, адекѣ, кѣм кѣ вица ачестѣїа лѣнгѣ вѣрѣме ва аперѣци, преѣм дин кѣвинтеле лѣй, каре май сѣс ле скрисем, се адевѣрѣкѣ зѣ. Ун ом ка ачеста де аѣ фост май дарник а тѣрѣ лѣвѣделе лѣй аѣрелїан де кѣм сѣфере адевѣрѣл: пентрѣ ка сѣ пзртинїскѣ мѣрїрей патронѣлѣй сѣѣ Тїгерїан, ши а тоатѣ фамилїа лѣй аѣрелїан, нѣ є мїраре: фїїндѣ ачѣста о непѣтїнцѣ, де карѣ пѣрѣрѣкѣ мѣлцї аѣ фост кѣпрїншї, ши сѣнт пзнз азї.

Де ачїа есте, кѣ вопискѣс чѣле че сѣнт спре лѣдѣа лѣй аѣрелїан, де сѣнт ши мичї лѣкѣрѣй, аре датїнз кѣ ковѣршїре але адеберї сѣѣ дин скрїнторї, сѣѣ кѣ алте докѣментѣрї; іара чѣле че се вѣдѣ а фи спре чеѣа дефѣй-маре, сѣѣ ле повестѣше кѣ адоїалѣ, сѣѣ де ле ши спѣне, фїїндѣ тѣтѣрор кѣносѣте, кѣрѣндѣ ле акопере, дѣндѣ тїтѣлз де прѣѣшї аператѣлѣй аѣрелїан.

Асѣмнзм ши ачїа, кѣ вопискѣс аратѣ ла кап 1. кѣ ел чѣле че ва скрїе дѣспре аѣрелїан, вѣрѣ сѣ ле скрїе дин Кѣрциле Гречещї, ши динтѣрѣ алте аѣвѣїїнцѣте докѣментѣрї. Ба ши ачїа асѣмнзм, кѣ Герардѣс Іоаннес Воссїѣс, а Картѣ II дѣспре Історїнїй датїнїй дин асѣшї вопискѣс вѣдѣше, кѣ

де ар фи лѣнс ачестѣ сѣ скрїе вїаца лѣи аполонїѣс Тїанѣс, карѣ о фзгз-
дѣсе, кѣмплїте мїнчѣнї ар фи мїнцит *). Де унде десвѣлїт се вѣде, кѣ
вопїскѣс аѣ фост ом ка ачела, кѣрѣїа нѣи ерѣ грѣцѣ а мїнцї.

Дїнтрѣ ачѣсте дїн тоате урмѣкѣз, кѣ л чѣле че грѣце вопїскѣс
спре лаѣда лѣи аѣрелїан фѣрѣ де але адеверї сѣѣ дїн врѣн скрїиторїо вѣрѣ-
нїк де крѣдїнцѣ, сѣѣ дїн кѣрцїле дїнтее, чѣле дїн Бїелїотека Улпїа а-
нѣме, сѣѣ дїн Окрїнїїле Префектѣрѣй Орашѣлѣи, шї де аурѣ, нѣ фѣрѣ грї-
жї се каде сѣї крѣдем лѣи.

Де ачест фѣлїо есте ачїа че скрїе ел деспре тречерѣ Романилор дїн
Дакїа прѣсте дѣнѣре л зїлеле лѣи аѣрелїан ла Кап 39. унде зїче, кѣ аѣре-
лїан пре Осташї шї пре Провїнцїалї сѣѣ церѣнїїаѣ рѣдїкат дїн Дакїа,
шї іаѣ ашезат л Мїсїа: аѣнд цїнѣтѣлѣи ачелѣи нѣме де Дакїа са; аѣпѣ
карѣ фапѣтѣ се кїемѣ цїнѣтѣл ачела Дакїа лѣи аѣрелїан, шї Дакїа чѣ дїн
мїжлок, шї Дакїа чѣ новѣ. ачѣста нїчї кѣ ун скрїиторїо, нїчї кѣ ун до-
кѣмент нѣ о лѣѣперѣ. Пентрѣ ачїа, де нѣ вом крѣде, кѣ лпреѣнѣ кѣ
Осташїї аѣ скос аѣрелїан шї пре церѣнїї пре тоцї дїн Дакїа, кѣ атѣта маї
пѣцїн не поате чїнеѣа жѣдека а фї Оаменї несокотицї, кѣ ачѣста спре чѣ
маї марѣ апѣраре а лаѣдеї шї а мѣрїрїей лѣи аѣрелїан о скрїесѣ вонїскѣс.

Кѣ, преѣм лсемнарѣм маї сѣс кап. 2. §. 1. шї маї сѣс §. 2. а-
рїан де кѣт сѣ скоатѣ Осташїї дїн Дакїа, шї сѣ ласе пре церѣнїїї Романиї
лѣѣра варѣарилор, преѣзѣнѣ аѣпѣ дожѣна прїатенїлор, кѣ вѣчнїкѣ лне-
грїтѣ поменїре ва сѣї ремѣнѣ пентрѣ фапѣтѣ ачѣста, маї еѣѣѣросѣс сѣ и се
коакѣ чѣле дїн лѣѣнтрѣ але лѣи де писма че аѣѣ аѣѣпра лѣи Траїан, де кѣт
сѣ скоатѣ Осташїї дїн Дакїа, шї сѣ ласе пре церѣнїїї Романиї аколѣ, де
унде, фїїнѣ еї лтемеїацї, нѣ ерѣ акѣм кѣ пѣтїнцѣ сѣї скоатѣ.

ачїа, дела карѣ лѣѣ аѣтѣт пре аѣрїан прїетенїї, о фѣче аѣре-
лїан. Кѣ Дакїа о лѣѣ де сѣѣ лперѣцїа Романилор, шї скоцїнѣ Осташїї,
партѣ чѣ маї марѣ а церѣнїлор, преѣм арѣтарѣм маї сѣс §. 2. §. 5. ре-
мѣсѣ аколѣ сѣѣ варѣарї. ачѣстѣ фапѣтѣ фоарте лѣѣнека мѣрїрїле лѣи аѣ-
релїан. Дѣчї вопїскѣс, лдемнат де іѣнїѣс Тїберїанѣс рѣденїа лѣи аѣре-
лїан а скрїе, ка сѣ нѣ ремѣнѣ ачѣ нѣгрѣ поменїре, кѣм кѣ аѣрелїан деснїнѣнѣ
Дакїа

*) Ex his cognoscere est, ut Vopiscus magnis follibus propudiosa fuerit mendacia spiraturus, si scripsisset vitam Apollonii, quam continuo post promittit, his verbis: etc. Gerardus Ioannes Vossius Lib. 2. de Historicis Latinis.

Дакіа де кзтрз Лперзціа Романилор, аѡ лхат атята мѡлицме де четзцѣнн Романи ꙗ унгїле варварилор, дин карѣ нѡ пѡцинз микшораре урмà ши асѡпра лѡи Іѡніѡс Тигерїанѡс, ши асѡпра а тоатз вица лѡи Яѡрелїан, скрїе фзрз ничї О мзртѡрїе сѣѡ докѡмент, ꙗтжѡ: кз фїинд Іллирикѡл пѡстїит, ши Мисїа прзпздитз, ничї О нздѣжде нѡ сра де асе май пѡтѣ цинѣ Дакїа сѡе Лперзціа Романилор. Ячѣста О скрїе, пентрѡ ка нимене сз нѡ жѡдече пре Яѡрелїан, кѡм кз аѡ пост ом слае, ши фзрз ꙗдестѡлатз кабсз аѡ пзрзит Дакїа. Ядоао, карѣ сра май де липсз спре апзрарѣ мзрїрей лѡи Яѡрелїан, скрїе, кз Яѡрелїан нѡ аѡ фзкѡт, кѡм врѡге Ядрїан сз факз, адекз сз скоатз Осташїй, ши сз ласе пре неармацїй церѣннї Романи аколѡ: чи кжнд аѡ ское пре Осташї, ꙗпреднз скоасз ши пре церѣннї Романи, апой пзрзї Дакїа ꙗ пѡтерѣ варварилор.

Лсз, мзкар кз ачѣста деспре скоатерѣ церѣнилор Романи дин Дакїа нѡмай спре лаѡда лѡи Яѡрелїан фзрз де ничї О довадз О скрїе вопискѡс, тотѡшї ачїа нѡ зиче, кз пре тоцї Романий церѣннї ꙗѡ ское Яѡрелїан дин Дакїа. Ячїа ши ной О крѣдем, кз нѡ пѡциннї ши динтрз церѣннї аѡ сшит кѡ Осташїй дин Дакїа; чи партѣ чѣ май маре аѡ ремас аколѡ. Де унде кѡвинтеле лѡи вопискѡс чѣле май сѡс, ꙗ трѣка тречерїе Романилор дин Дакїа престе Дѡнзре, четитеї, ничї кѡм нѡ ꙗфржнг адеверїрѣ ноастрз деспре ачїа: кз нѡ тоцї Романий аѡ сшит ꙗ зилеле лѡи Яѡрелїан дин Дакїа, чи партѣ чѣ май маре аѡ ремас аколѡ.

Ба, де бом четї кѡвинтеле ачѣле алѡи вопискѡс нѡ кѡм сжнт ꙗ нзкоаделе, каре лѣм взхѡт сѡ, чи кѡм ле четѣ лаѡренцїѡс Топелтинѡс, кареле ꙗ зилеле Принципѡлѡи Ярдѣлѡлѡи Япафи аѡ скрис Картѣ са че се нѡмѣще: Орицинес сѣт Окасѡс Трансилванорѡм; ꙗкз вжртос ꙗтзреск зиса ноастрз. Кз ꙗ нѡмита Карте кап б. ашà се четеск кѡвжнтеле ачѣле алѡи вопискѡс, кѡм кз Яѡрелїан взхжнд Іллирикѡл пѡстїит, ши Мисїа прзпздитз, Провинчїа дин колѡ де Дѡнзре Дакїа, карѣ О фзкѡс Траїан, рздикжнд де аколѡ Оастѣ, О лзсї церѣнилор, деснздждѡиндѡсе асе май пѡтѣ ачїа цинѣ: ши пре но-роаде пре каре лѣѡ аѡс де аколѡ, ле ашехз ꙗ Мисїа *). Осеверѣ ꙗтрѡ кѡвин.

ТЕЛЕ

*) *Quam vastatum Illyricum et Moesiam deperditam videret, Provinciam trans Danubium Daciam a Trajano constitutam, sublato exercitu, Provincialibus reliquit, desperans eam, posse retineri: abductosque ex ea populos, in Moesiam collocavit, appellavitque suam Daciam, quae nunc duas Moesias dividit. Vopiscus in Aureliano, apud Laurentium Toppeltinum, Origines et occasus Transylvanorum, cap. 6.*

теле ачкесте а лѣи вопискѣс де кѣм ле четѣ Топелтинѣс, ши де кѣм ле четим
 а извоаделе каре ле абем акѣм, нѣ е алта фѣрѣ пѣртичика *et* (ши) карѣ о
 аб извоаделе ачкесте: ши извоаѣл, кареле л'аб читит Топелтинѣс нѣ о авѣ.
 Ачѣ пѣртичикѣ, карѣ нѣ цѣи дин грешѣлѣ, аб дин рѣбтате фѣ вѣрѣтѣ,
 скѣмѣз тот ацелесѣл; ши фаче ка вопискѣс сѣ се парѣ а зиче, кѣ нѣ нѣмай
 пре Осташи чѣ ши пре церѣни ѣаб скѣлат Явреліан дин Дакіа. Іарѣ кипѣл
 зичерей ничѣ кѣм нѣ пофтѣкѣс сѣ се адаогѣ ачѣ пѣртичикѣ; ва кѣ мѣлат май
 фиреск лѣкрѣс есте, ши май нѣкѣд, сѣ се читѣскѣс кѣвинтеле ачѣле а лѣи во-
 пискѣс фѣрѣ зиса пѣртичикѣ. Карѣ де о вей лѣпѣдѣ, пре кѣм лѣпѣдатѣ ерѣ
 а извоаѣл каре л'аб четит Топелтинѣс; урѣкѣзѣ, кѣ Явреліан нѣмай Осташи
 ѣаб рѣдикат дин Дакіа, іарѣ нѣ ши пре церѣни. Фѣрѣ церѣниѣ, каріи аб
 вѣрт дин вѣнѣ боіа лор, ши аб абѣт рѣгаз, аб ешит кѣ Осташи. Ши ун-
 де зиче вопискѣс, кѣ нороаделе, каре лѣс абс Явреліан дин Дакіа лѣс аше-
 зат а Мисіа, нѣ сѣнт алте нороаде фѣрѣ ачѣле каре лѣс скѣлат дин Дакіа,
 адекѣ нороаделе чѣле милитѣрѣциѣ, сѣс Осташи. Іарѣ деспре церѣни, кѣ сѣ
 фи ешит Оаре каріи дин Дакіа, вопискѣс немика нѣ поменѣкѣс. Ашѣ де се-
 бор четѣ кѣвинтеле лѣи вопискѣс, мѣкар кѣ ничѣ кѣ о мѣртѣрѣе нѣ ле ра-
 зѣмѣ вопискѣс, тотѣши фирѣ лѣкрѣрилор, ши апрежѣрѣриле Романилор дин
 Дакіа челор де пре времиле лѣи Явреліан аратѣ, кѣм кѣ адевѣрѣл аб гѣзит
 вопискѣс.

Гинѣрѣ о шѣвѣалѣз пот ачѣ сѣши нѣлѣчѣскѣс противничѣи нострѣи,
 адекѣ, сѣ зѣкѣ, кѣ поате ши извоаѣл, каре л'аб четит Топелтин, аб абѣт
 пѣртичика *et*; чи Топелтин кѣ виклѣшѣг о лѣпѣдѣ, ши минци, четинѣ кѣ-
 винтеле лѣи вопискѣс фѣрѣ де зиса пѣртичикѣ. Чи локѣл, унде, ши оаменѣи,
 атрѣ каріи аб скрис, ши аб дат ла типарѣ Карѣ са Топелтин, нѣ не ласѣ
 а авѣ ачел препѣс де Топелтин а лѣкрѣл ачеста. Топелтин лѣдѣата са Кар-
 те, нѣ а Ярдѣл, чи а цѣрѣ ка ачѣіа, ши атрѣ оаменѣи ка ачѣиѣ прокопсици
 а скрисориле чѣле беки о аб дат ла лѣминѣ, кѣрора манѣскриптеле извоаде
 але лѣи вопискѣс ле ерѣ прѣкѣдноскѣте. Де унде, де нѣ вѣрѣ фи извоаде де
 ачѣле а лѣи вопискѣс, а каре се нѣ се афле пѣртичика *et*; кѣм с'аб ивѣт
 Карѣ лѣи Топелтинѣс ла лѣминѣ, адатѣ л'ар фи минциѣт лѣвѣцаѣиѣ, ши
 л'ар фи рѣшинат ка пре ун виклѣн. Токма дѣрѣ есте а крѣде, кѣ извоаѣл
 дин кареле аб скрис Топелтин кѣвинтеле ачѣле алѣи вопискѣс нѣ аб абѣт пѣр-
 тичика *et*. Алта ар фи, де ар фи адѣс Топелтин амаинте нискариѣ кѣвинте
 а вѣрѣниѣ Декрет де а Краилор Унѣвѣрѣши некѣдноскѣт ацелепѣилор ачелора. Кѣ

ачеїа пѣтѣ сѣ ашѣле пре ачеїй, че нѣ авѣ кѣношинцѣ ꙗ лѣкрѣриле унгѣреци, ꙗрѣ кѣ извоаделе Окрїиторилор челор веки Латинешїй ничї О ашѣлѣчѣне нѣ пѣтѣ сѣ факѣ.

Чи, сѣ зичем, кѣ пѣрѣтїчїка *et* ꙗтрѣ адеврѣ е а лѣїѣ Вопискѣсѣ, нѣ е вѣрѣтѣ де мѣнѣ стрѣннѣ. Тотѣшї нѣтѣд, шї фїрѣцѣ се пот ꙗцѣлѣцѣ кѣ-вїнтеле лѣїѣ Вопискѣсѣ ашѣ, кѣт шї партѣ чѣ май маре а Романилор, ꙗ зї-леле лѣїѣ Аврелїан, сѣ фї ремас ꙗ Дакїа; шї ворка лѣїѣ Вопискѣсѣ сѣ нѣ фїе дешѣртѣ де адеврѣ. Дакѣ ав вѣрт Аврелїан сѣ ласе де тот Дакїа де сѣк Лперѣцїа Романилор; фїреск лѣкрѣ есте, кѣ Осташїй трѣвѣїа сѣї скоатѣ де аколѣ. Дикастерїїле сѣкѣ жѣдекѣторїїле чѣле марї Провїнцїале сѣкѣ церѣне, адекѣ каре нѣ се цїн де Оасте, ꙗпревнѣ кѣ Архївѣриле, ꙗкѣ е даїна Лперацилор, нѣ нѣмай кѣнд пѣрѣсек де тот Оарешї каре цѣрѣ, чи шї кѣнд е фїрѣкѣ сѣ нѣ ꙗтрѣ вѣрѣжмашѣл ꙗтрѣ ачѣ цѣрѣ, де унде нѣ се ꙗдоеск, кѣ дѣпѣ пѣцїнѣ вѣрѣме ꙗрѣшї ꙗл бор скоате, а фаче рѣндѣїалѣ де кѣ рѣнѣ вѣрѣме тоате Персоанеле Дикастерїїлор кѣ Архївѣриле, ш.ч.л. сѣ есе ла алтѣ цѣрѣ, карѣ е фѣрѣ примежѣїе. Дечї, кѣнд ав скѣлат Аврелїан Оастѣ дїн Дакїа, ꙗпревнѣ ав дежнѣдат, ка тоате Дикастерїїле, чѣле май алѣсе кѣ Архївѣриле, шї поате шї унеле чѣте де маестѣрїй, ш.ч.л. сѣ есе дїн Дакїа. Шї ꙗкѣ адеверїте кѣвїнтеле лѣїѣ Вопискѣсѣ, кѣ Аврелїан ав рѣдикат Оастѣ, шї Провїнцїалїї дїн Дакїа, шї апой О ав пѣрѣсїт, фѣрѣ де а не сїлї кѣвїнтеле лѣїѣ Вопискѣсѣ, ачел лѣкрѣ кѣ непѣтїнцѣ ал грѣї, кѣм кѣ тоцї Романїї, сѣкѣ партѣ чѣ май маре ав ешїт атѣнчї дїн Дакїа.

Шї ачеїа есте а крѣде, кѣ ꙗ времїле ачѣле нѣ нѣмай Осташїй, жѣдекѣ-торїїле, чи шї алцїй мѣлцї церѣнї Романї ав ешїт дїн Дакїа прѣсте дѣнѣре, шї фѣрѣ ашезаци де Аврелїан ꙗ мїжлокѣ Мисїей. Де ачест фѣлѣ крѣд есѣ, кѣ ав фост чей дїн Колонїїле Романе чѣле нове. Дїнтрѣ ачестїї мѣлцї нѣ ерѣкрескѣцї ꙗ Дакїа: пентрѣ ачеїа нѣ пѣтѣ сѣ айкѣ ачѣ плекаре, карѣ О авѣ чей веки Романї кѣтрѣ Дакїа ка кѣтрѣ Патрїа са; ниче нѣ ерѣ дедацї кѣ ꙗкрѣселе бар-варилор ꙗ Дакїа, кѣм ерѣ дїн прѣнчїе Романїї чей веки: пентрѣ ачеїа пѣтѣ авѣ грѣцѣ де Дакїа; ниче нѣ ерѣ, кѣм есте а крѣде, ꙗтемеїацї кѣ мо-шїїле ка Романїї чей веки: пентрѣ ачеїа ничї ун ꙗдемпн нѣ авѣ, ешїнд О-сташїй, а рѣмѣнѣ еї ꙗ Дакїа. Дечї унїї ка ачестїї авѣнд вѣрѣме крѣд есѣ, кѣ ав ешїт тоцї дїн Дакїа. Ба, пре чей де лѣнѣ дѣнѣре шї Аврелїан, де ав вѣрт, ав пѣтѣт сѣї скоатѣ де прїн Ораше шї де прїн сате, шї сѣї трѣкѣ ꙗ Мисїа, пентрѣ кѣ фїїнд ел кѣ Оастѣ лѣнѣ дѣнѣре, пѣтѣ кѣ О-

сташии сѣи лтецкскъ, ничи нѣ авѣ варварий кѣм сѣи лпѣдече а еши, ба поате ши' еи кѣкѣроши Ор фи вѣрт сѣ есе, де вѣрѣме че есте а крѣде, кѣ ачестий кѣ мѣлт май мѣри гребтѣци пѣтимѣ, де кѣт чей май дин лонтрѣл Дакіей: фѣинд кѣ варварий ши кѣнд тречѣ лколѣ престе Дѣнзре, ши кѣнд се лтѣрна, тот пре еи се рѣзимѣ лтѣю. Іарѣ чей дин чѣле дин лонтрѣ але Дакіей, ничи плекарѣ чѣ фирѣскъ кѣтрѣ Патрїе, ничи лкрединцарѣ чѣ кѣтрѣ мошїиле чѣле грасе нѣи сѣферѣ сѣ се плѣче а еши. Де унде зѣддарики ар фи фост ши пентрѣ ачѣа порѣнка лѣи Яврелїан, кѣ токма де ар фи вѣрт унїи сѣ есе, нѣ іар фи лѣсѣт Готїи.

§. 7.

**Се май черн лкѣ кѣвинтеле лѣи Вопискѣс л трѣба тречерей
Романилор дин Дакїа престе Дѣнзре.**

Чѣле че ам кѣвѣнтат л §. 6. пентрѣ тречерѣ Романилор дин Дакїа престе Дѣнзре, кѣ ачѣ сѣвѣнере лѣм гѣзит, кѣ ачѣстѣ тречере сѣ аѣ фѣкѣт л зилеле лѣи Яврелїан. Лѣс де вом сокоти кѣ амѣрѣнтѣл лпрежѣрѣриле Дакіей; ми се паре, кѣ ачѣ тречере аѣ фост лнаинте де а лперѣци Яврелїан. Ниче Вопискѣс нѣ о зиче кїар ачѣа кѣ Яврелїан сѣ фи скѣлат Оастѣ Романѣ дин Дакїа.

Ачѣа се шїе; кѣ Дакїа кѣ мѣлт лнаинте де а лперѣци Яврелїан, лкѣ л зилеле лѣи Галлїенѣс фѣ перѣдѣтѣ, ши се стѣпѣнѣ де Готї. Урмѣкѣз дѣрѣ, кѣ лтѣнчи кѣнд се перѣдѣ Дакїа, адекѣ сѣе Галлїен, фѣрѣ рѣдикаци дин Дакїа, ши трекѣци престе Дѣнзре Осташїи романи, Дикастерїиле Романи, ши алци церѣнїи Романи, карїи вѣрѣрѣ ши пѣтѣрѣ сѣ есе. Перѣдѣта сѣе Галлїен Дакїе, урмѣторїя лѣи Клаѣдїѣс нѣ о аѣ кѣпѣтат лнапой, кѣм ам вѣдїт май сѣе Кап 2. §. 9. Яврелїан лкѣ, никѣирї нѣ се четѣще, сѣ о фи кѣпѣтат лнапой дела Готї, ши сѣ о фи лѣвинат іарѣши кѣ лперѣци Романилор. Дрѣпт Яврелїан аѣ вѣтѣт Одатѣ пре Готї дин коаче де Дѣнзре, Омѣрѣнд пре Каннага повѣцѣиторїя Готилор кѣ чинчї мїи де Оамени ай лѣи; чи ачѣста нѣ о фѣче ел Ошїндѣсе анѣме асѣпра Дакіей, ка сѣ о іа лнапой, фѣрѣ кѣ лтѣмплѣре. Кѣ порнїнд ел кѣ Оасте асѣпра Зѣнобїей, кѣм мѣртѣрїскѣще Вопискѣс л Яврелїан кап 22. Орї кѣци варварї, фѣинд

єл ꙗ кхлиторіа ачеїа, ꙗї єшѣ лндинте, пре тоци ꙗї єзтѣ. ꙗшꙗ фѣче ꙗ
 Фракїа; ашꙗ ꙗ Іллирик; ашꙗ ши ꙗ Дакїа, ши де ачи цинжнꙗшї дрѣмѣл
 сꙗѣ, прин визант се дꙗсе кꙗ Оастѣ ꙗ Внѣинїа *). Дин жилєл ꙗшї Галлієн
 дꙗрꙗ неавжнꙗ Романїї Овнчїнїа Оастє ꙗ Дакїа; урмѣзꙗ, кꙗ нꙗ атѣнчї
 с'ꙗѣ ꙗбат Оастѣ ши Дикастерїале Провнчїале дин Дакїа, кꙗнꙗ лꙗсꙗ ꙗврелїан
 Дакїа де сꙗѣ стꙗпꙗнїрѣ Романїлор.

Де унде кꙗвнїтеле ꙗшї вонїскꙗс, карє май сꙗѣ §. 1. лѣм читит,
 ашꙗ трєкꙗє сꙗ се ꙗцєлѣгꙗ: „вꙗжнꙗ ꙗврелїан Іллирикѣл ꙗвстїит ши Мисїа
 „прꙗпꙗдїтꙗ, Провнчїа Дакїа прєстє дꙗнꙗрє, чѣ де Траїан фꙗкꙗтꙗ, фїнꙗ
 „кꙗ с'ꙗѣ фост рꙗдикат де аколꙗ Оастѣ ши Провнчїалїї, (адекꙗ латїнѣцє:
 „Cum sublatus fuisset exercitus et Prouinciales) О ꙗв лꙗсꙗт“. Ничє ꙗврелїан
 нꙗ ꙗв фꙗкꙗт алтꙗ, ꙗ кꙗт є пєнтрѣ Романїї ачєї єшнцї дин Дакїа, фꙗрꙗ
 кꙗ, фїнꙗ єї, дꙗпꙗ фꙗга ши дꙗчєрѣл лор дин Дакїа, рєспꙗнꙗцїї карїї
 прє унде ꙗтѣ дин колꙗ де дꙗнꙗрє кꙗ ꙗ врѣмє де рꙗсмирнцꙗ; ꙗврелїан дꙗпꙗ
 чє ꙗв кꙗрꙗцїт ꙗвꙗцїлє чѣлє де прєстє дꙗнꙗрє, адекꙗ дин дꙗрѣптꙗ дꙗнꙗрєї,
 де барварї, адꙗнꙗнꙗ прє дꙗшїї, ши фꙗвнцїї дин Дакїа [Романїї ꙗꙗв лꙗшє-
 зꙗт ꙗ мїжлокѣл Мисїєї ꙗ лꙗкꙗї; ши фїнꙗ кꙗ мꙗрє внє фѣчє нꙗкꙗжн-
 цїлор ачєлорꙗ дꙗшїї, ши фꙗвнцїї дин Дакїа, адꙗнꙗнꙗшї лꙗ Олꙗлтꙗ; ши
 дꙗнꙗдꙗлє мошїї; нꙗ фꙗрꙗ кꙗдннцꙗ анꙗмї цннꙗтѣл ачєлꙗ Дакїа сꙗ; ши
 ашꙗ Дакїа ачєїа с'ꙗѣ знє ꙗлꙗшї ꙗврелїан; ꙗꙗрꙗ Дакїа чѣ дин коачє де дꙗ-
 нꙗрє, Дакїа ꙗшї Траїан.

§. 8.

Сє соколѣцє ши кꙗрꙗжнꙗтѣл ꙗшї рꙗфꙗс, ши ꙗлꙗшї вꙗ-
 тропїсꙗ ꙗ трѣкꙗ трєчєрєї Романїлор дин Дакїа прєстє
 дꙗнꙗрє.

Нꙗ єтє ꙗдоїалꙗ, кꙗ єгꙗтꙗс рꙗфꙗс, ши вꙗтропїсꙗ, акꙗрꙗ кꙗ-
 внїтє лѣм чєтїт май сꙗѣ §. 1. чѣлє чє скрїѣ пєнтрѣ трєчєрѣл Романїлор дин
 Дакїа.

*) Transactis igitur, quae ad Septiones, atque urbis statum et civilia pertinebant, contra Palmyrenos, idest, contra Zenobiam, quae filiorum nomine orientale tenebat imperium, iter flexit. Multa in itinere ac magna bellorum genera confecit, nam in Thraciis et Syrico occurrentes barbaros vicit: Gothorum quin etiam Ducem Cannabam, sive Cannabaudem, cum quinque millibus hominum trans Dauubium interemit. Atque inde per Byzantium in Bithyniam transitum fecit. Flavius Vopiscus in Aureliano, cap. 22.

Дакіа престе ДѢнзре, лѣѢ лѣат дела ВопискѢс; ба вѢтропѢс ши лѣзши кѢ-
винтеле ши цесетѢра лѢи ВопискѢс О цине. Де унде урмѣзз, кз нѢ май
мѢлт крѣзжмжит пот авѣ ачѣщѣ лѣкрѢл ачѣстѢ, де кѢм аге ВопискѢс; ши
чѣле че ам кѢвжнтат пентрѢ лѣцелѣл кѢвинтелор лѢи ВопискѢс аѢ а се аплека
ши ла кѢвинтеле лѢи РѢфѢс, ши а лѢи вѢтропѢс.

РѢфѢс се вѣде а зиче, кз прин Авреліан фѢрз аѢши Романій дин
Дакіа престе ДѢнзре, чи ачѣста нѢ О зиче ВопискѢс; де унде урмѣзз, кз
РѢфѢс алтминтѢрѣ аѢ тжакѢит кѢвинтеле лѢи ВопискѢс, де кѢм сѢфере стѢ-
рилѣ лѢрежѢр а ле Дакіей чѣле дин зилеле лѢи Авреліан. Вези май сѢс §. 7.

ЛѢтрѢ ачѣя лѣкз нѢ се ловѣще кѢ ВопискѢс, кз ачѣста зиче, кз Ав-
реліан аѢ ашезат пре Романій ачѣей лѣ Мисіа, каре цинѢт акѢм дѣспарте че-
ле доо Мисіи: іарз РѢфѢс скрѣе, кз доо Дакіи се фѣчерз лѣ цинѢтѢрилѣ
Мисіей, ши а Дарданіей. Чи ачѣста нѢ О пѢтем зиче а фи лѢпротивирѣ. Кз
поате ВопискѢс аѢ сокотит нѢмай кѢпринѣл ачѣстій Дакіей нове, кѢм се лѣ-
тинде прин Мисіа пзиз лѣ ДѢнзре; іарз РѢфѢс аѢ сокотит ши КапетѢл Дакіей
нове чел дин колѣ, кареле ѣ лѣ Дарданія. Адекз Дакіа лѢи Авреліан, де лѣн-
гз ДѢнзре тзинд лѣ доо Мисіа, се сѢжршѣще лѣ Дарданія. ГѣѢ поате Ав-
реліан аѢ ашезат пре Романі май вѢртос лѣ Мисіа, чи лѢмѢлциндѢсе, преѢм
сжнт фѢарте спорничі ши асѢззи Ромжній, пзиз лѣ зилеле лѢи РѢфѢс аша
сѢлѢ фѢст лѣцит, кѢт аѢ кѢпринс ши Дарданія, ши О аѢ лѣкѢит.

Ба, ши лѣкѢт ѣ дѣспре лѢпротивирѣ чѣ динтѢю, се пот нѣтед тѢл-
кѢи кѢвинтеле лѢи РѢфѢс, кѢт ничі О лѢпротивирѣ сѢ нѢ се парз лѢтрз ѣл,
ши лѢтрз ВопискѢс. Адекз: „Ши прин Авреліан, аѢпз че аѢ фѢст аѢши дѣ
аколѣ (дин Дакіа) Романій, доо Дакіи лѣ цинѢтѢрилѣ Мисіей ши а Дар-
„даніей се фѣчерз“. Адекз, кѢвжнтѢл „Прин Авреліан“ сѢ нѢл аплечі
ла аѢшій дин Дакіа Романі, чи ла фѢкѢтеле доо Дакіи.

Лѣсжмнжм ши ачѣя ачѣ, кз Дакіа лѢи Авреліан, лѣ кѢт се лѢтинде
пре лѣнжз ДѢнзре, сѢлѢ зис Дакіа рипенсис (*Dacia Ripensis*); іарз партѣ
чѣ май аколѣ, лѣ карѣ се кѢпринде ши О партѣ дин Дарданія, сѢлѢ зис
Дакіа медитеранѣа (*Dacia mediterranea*).

К А П І V.

Атжмплзриде Романилор челор дин Дакіа лѣи
Траіан дин зилеле лѣи Авреліан пѣнз ла
Атрарѣ Унгѣрилор ꙗ Панноніа.

§. 1.

Романіи чей дин Дакіа фѣрз стѣпжницѣ де Готѣи.

Дакіа пѣрзситѣ де Авреліан, ꙗпреѣнз кѣ лѣкѣиторіи єи Романіи, май
вѣртос чей дела шесѣри, преѣм ꙗкѣ ꙗ зилеле лѣи Галліен кѣзѣсе ꙗ мѣ-
нилє Готилор, ашѣ де ачѣ ꙗнаинте фѣрз де ничѣи О грижѣ де кѣтрѣ Апе-
рѣциѣ Романилор, фѣ де дѣншѣи домнитѣ пѣнз ла анѣл Домнѣлѣи 376. кѣнд
кѣ мѣнїе маре, дѣпѣ кѣм скрїе Пѣлѣс Оросїѣс Картѣ VII. кап 33. де
унде ачѣлешѣи кѣвинте ле преѣскрїсе ши Пѣлѣс Дїаконѣс ла Картѣ XI.
ꙗ Валент, венїнд Хѣнїи асѣпра лор, ꙗи кѣтрѣ, кѣт фѣрз стѣрѣмторациѣ
Готїи ꙗ фѣци прѣсте дѣнѣре дин колѣ атрѣ Аперѣциѣ Романилар *). Вѣзѣи ши
ла Праї Янналеле бекѣи але Хѣнилор, але Аварилор, ши але Унгѣрилор, Картѣ II.
Флавїѣс вѣпискѣс ꙗ Прѣѣс кап 16. не лѣсѣ скрїсе, кѣ ачѣст
Аперат, кареле дѣпѣ Авреліан, пѣнз цинѣ ꙗкѣ Дакіа Готїи, аѣ ꙗперѣцит,
аѣ кѣтѣт ꙗ Іллирик пре Сармате ши пре чѣле лалте гинте ашѣ, кѣт май фѣ-
рз де рѣсѣой аѣ лѣат ꙗнапой тоате, кѣте ле рѣписе чейи. дѣпѣ ачѣи аѣ кѣ-
лѣторит прин Фракїа, ши тоате нороаделе Гетичѣи, фїинд спѣймѣнтате кѣ
вѣстѣ лѣкрѣрилор, ши кѣ пѣтерѣ нѣмелѣи чѣлѣи бекѣи стѣрѣмторате, сѣѣ ꙗ
дѣдициѣ, сѣѣ ꙗ прѣтѣшѣг лѣѣ примит, адѣкѣ сѣѣ с'аѣ дат лѣи, сѣѣ аѣ фѣ-
кѣт прѣтѣшѣг кѣ єл **). Ши ла кап 18. скрїе, кѣ Прѣѣс, дѣпѣ чѣ аѣ фѣ-
кѣт

*) Siquidem gens Hunnorum diu inaccessis seclusa montibus, repentina rabie percita, exarsit in Gothos: eosque sparsim conturbatos ab antiquis sedibus expulit. Gothi transito Danubio fugientes, a Valente sine ulla foederis pactione suscepti, ne arma quidem, quo totius barbaris crederetur, tradidere Ramanis. *Paulus Orosius Lib. 7. cap. 33.*

***) In Illyrico Sarmatas ceterasque gentes ita contudit, ut prope sine bello cuncta reciperet, quae illi diripuerant. Tetendit deinde iter per Thracias, atque omnes Geticos populos, fama rerum territos, et antiqui nominis potentia pressos, aut in deditionem, aut in amicitiam recepit. *Vopiscus in Probo cap. 16.*

кѣт паче кѣ Персіаній, с'аѣ аторс ла Фракіа, ши о сѣтѣ де Бастарне аѣ аше-
зат пре локѣл Аперзіей Романилор: карій тоѣ аѣ цинѣт крединца *). Асѣ-
мине ши Зосимѣс а Картѣ I. кап 71. а Прокѣс, скріе, кѣ ачестѣ пре Бастер-
не, гинтѣ Скиликѣ, карѣ с'аѣ сѣпѣс лѣи, приминдѣи, а Фракіа, дѣндѣ-
ле пѣмѣнтѣри де агонисит, іаѣ ашезат. Ачестій де ачї апаинте пѣрѣрѣк аѣ
трѣит дѣпѣ лециле ши дѣтиниле Романилор **).

Динтрѣ ачѣсте врѣѣ унїй а кѣлѣце, кѣм кѣ Аператѣл Прокѣс аѣ
стѣпѣнит Дакїа; пентрѣ кѣ дѣпѣ кѣм мѣртѣрискѣще Плимїѣс а Картѣ IV.
кап 12. Кѣлѣрїѣс, ши Хофманнѣс а Дексико, Бастернеле сѣрѣ нороаде лѣкѣи-
тоаре а стѣнга Нистрѣлѣи, кѣ каре че ар фи авѣт а лѣкѣрѣ Аператѣл Прокѣс,
де нѣ ар фи фост сѣк пѣтерѣк лѣи Дакїа, а кѣрїа марцинѣк чѣ де кѣтрѣ
мїахѣ ноапте сѣрѣ Нистрѣ?

Чи, преѣм дѣстѣл де кїар се вѣде дин читителе а лѣи вопискѣс кѣ-
бинте, Прокѣс аѣ авѣт трѣкѣз кѣ варбарїй ачїй, карїй аѣ фост атрат а прѣдѣ
а пѣрциле Аперзіей Романилор. Пре ачїй дѣрѣ іаѣ кѣтѣт Прокѣс, ши аѣ
лѣат апапой чѣле рѣпите: пре ачїй іаѣ спѣрїат кѣ вестѣк лѣкѣрѣрилор сале,
ши унїй с'аѣ дѣт лѣи: кѣнѣ Оарѣ сѣта ачїа де мїй де Бастарне; іарѣ пре
алѣїй іаѣ примит а претѣшѣт. Сѣ фи трѣкѣт Прокѣс дѣнѣрѣк а коаче, ши сѣ
фи аѣнѣс пѣнѣ ла рѣлѣ Тира, сѣѣ Нистрѣ, никѣирї нѣ се читѣще. Чи сѣ
фи ши трѣкѣт Прокѣс прин Дакїа пѣнѣ прѣсте Тира, ка сѣ кѣтѣ пре Бастер-
не; аѣ пентрѣ о аѣрѣсѣ ка ачѣста ши трѣчере а врѣме де рѣземирицѣ Дакїа
аѣ фост сѣпѣсѣз Аперзіей Романилор? Нѣ тот де а уна локѣрїле, прин каре
трѣк ошїле сѣнт сѣпѣсѣ Аперзіей лор.

Константин чел маре пре ла анѣл Домнѣлѣи 325. кѣм не лѣсѣ мѣр-
тѣрискит Гократес а Картѣ I. кап 18. вѣртосаѣ лѣвинс пре Готї ***), ши
кѣм скріе Пѣлѣлѣс Оросїѣс токма а синѣл локѣлѣи челѣи варбарическ,
аѣдекѣ

*) Facta igitur pace cum Persis, ad Thracias rediit, et centum millia Bastarnarum in solo Romano constituit: qui omnes fidem servaverunt. *Ibid.* cap. 18.

**) Basternas, gentem Scythicam, quae illi se subiecit, admittens, in Thracia, concessis agris, collocavit. Hi deinceps secundum leges et instituta Romanorum perpetuo vixerunt. *Paulus Orosius.* Lib. 1. cap. 71.

***) Hos enim crucis vexillo, quod est Christianorum proprium, in praelio fretus, tam fortiter devicit, ut non solum tributum quod a priscis Imperatoribus dari solebat barbaris, ipse sustulerit, sed illi etiam prae incredibili victoria obstupefacti tunc primum Christianae religioni colendae; cujus praesidio Constantinus incolumis, evaserat, se totos traderent. *Socrates Hist.* Lib. 1. cap. 18.

адекъ ꙗ цинѣтѣл Гармателор ꙗѣ шерс *); ꙗрз ꙗвлѣнѣс непотѣл лѣи Константин чедѣи маре кѣ мѣлат ꙗнаинтѣ ачестора аѣ скрис, грзина ꙗ персона лѣи Константин, кѣм кѣ ел Дакіа, карѣ о аѣ фост кѣшигат Траіан, ши дѣпз ачѣа фѣ пердѣтѣ, ꙗрзши о аѣ кѣпѣтат ꙗнапой **). Нѣ мѣ ꙗдоеск, кѣ Константин чед маре ш'аѣ сѣкѣнѣс шиѣ Дакіа, ꙗрз сѣ фи ремас дѣпз модѣтѣ лѣи Константин сѣкѣ ꙗперѣціа Романилор, пѣнз аѣ трѣит Готіи ꙗтрѣнса, никѣри нѣ афлѣ.

ꙗм четит ꙗн Манѣскриптѣ скѣртѣц а ꙗнѣа, кареле дин ꙗсторіа лѣи Восимѣс [Картѣ IV. кап 11. ꙗнде се повѣстѣше, кѣм ꙗператѣл Валент бѣнина кѣ Оасте ла дѣнзре, ши трѣкѣнд дѣнзрѣ, адекъ ꙗ Дакіа аѣ дат асѣпра варбарилор. Ши некѣтѣхѣнд варбаріи а стѣ фацз ла рѣсвои, се аскѣнсерѣ ꙗтрѣ лѣкѣри, ши дѣ аколѣ умелѣ пре фѣриш сѣ факз ꙗкѣрсе. Вѣхѣнд ꙗператѣл тѣхна варбарилор; порѣнчи армашилор сѣ ремѣнз ꙗ локѣл сѣѣ, сѣ нѣ се мише асѣпра варбарилор, чи аѣдѣнѣнд тоатѣ мѣлцимѣ „колонилор“ (ашѣ четѣше зисѣл Скриптор ꙗ Манѣскриптѣл сѣѣ) ꙗпрѣнз кѣ ачѣи, кѣрора ле ерѣ ꙗкрединцѣтѣ паза сарчинилор, фѣгѣдѣи фѣеше кѣрѣа о сѣмз дѣ аѣр, дѣ ва аѣѣче бѣрѣн кап тѣіат дѣ а вѣрѣнѣи варбар. Дѣ ꙗнде тоѣи ациѣѣи кѣ нѣдѣждѣ докѣнѣи ꙗдатѣ ꙗтрѣнд прин пѣдѣри ши прин лѣкѣри пре тоѣи кѣѣи афлѣ ꙗи Оморѣ: ши арѣтѣнд капетеле челор ꙗчиши, лѣа фѣгѣдѣиѣи бани. Мѣлци ꙗтрѣ ачѣста кип перина динтрѣ варбарі, чѣа лѣлѣи се рѣгарз ꙗператѣлѣи дѣ паче. Не лѣпѣдѣнд ꙗператѣл рѣгѣѣнѣ ачѣста а лор, се фѣче паче фѣрз дѣ ниѣи о рѣшине а мѣриѣи Романе. Пѣнтрѣ кѣ дѣ амѣндоло пѣрѣиле се лѣонрз, ка Романи ꙗрз примеждѣе сѣ моѣенѣскз тоате чѣле че май ꙗинте ерѣ сѣкѣ пѣтерѣ лор: ши варбарилор ли се Опрі, ка сѣ нѣ трѣкѣз, адекъ дин колѣ дѣ дѣнзре, ши ниѣе дѣ кѣм ниѣи Одатз сѣ нѣ нѣвѣлѣскз ꙗ хотарзле Романилор. Фѣкѣндѣсе ачѣстѣ паче, ꙗператѣл се дѣсе ла Константинопол ***).

Дин-

*) *Mox Gothorum fortissimas et copiosissimas gentes in ipso barbarici soli sinu, hoc est Sarmatarum regione delevit. Paulus Orosius Lib. 7. cap. 28.*

**) *Et Trajano quidem rebus a me in debellandis tyrannis fortiter et prospere gestis merito praeponi debeo; in quo vero eam quam acquisierat regionem recuperavi, haud abs re par judicarer, nisi quoque perdita recipere, quam parare, excellentius est. Iulianus Apostata in Caesaribus.*

***) *His in hunc modum adhuc durante hieme procuratis, inito vere Marcianopoli solvens Imperator, una cum praesidiariis ad Istrum militibus in hosticum transvectus*

Динтрѣ ачѣсте ашà грѣще зисѣл Ѡкриптор: Колоній, акхрора мѣлци-
ме Ѡ поменѣще Зосим, афарз де тоатз адоіала ера Романій; кзчї карїї вар-
барїї пентрѣ дѣр ар фи Ѡморзт пре варбарї спре перирѣ са? Іарз дакз дѣ фост
Романї Колонїї ачїї, волник сѣнт еѣ а кѣвѣнтà ашà: Дакз а Цѣра Ромз-
нѣскз чѣ де акѣм, а карѣ с'аѣ атамплат чѣле че повестѣще Зосим, ши карѣ
ера май апроапе де Дакїа чѣ нобз, ши май вѣртос сѣвѣсз аѣврселор варбарї-
лор, дѣ ремас влог де Колонї Романї дѣпз че дѣ скѣлат аѣрелїан дин Да-
кїа чѣ векїе Ѡастѣ ши пре церѣнї сѣѣ Провїнчїалї, кѣ мѣлт май мѣлци ко-
лонї дѣ трѣвѣит сѣ ремѣнз а пѣрциле чѣле май депѣртате де дѣнѣре але Да-
кїї ачїїашї, ла каре нѣ ашà лесне пѣтѣ сѣ мѣргз варбарїї, ка ла Молдова
ши ла Цѣра Ромзнѣскз; чи ашà дѣ фост ардѣлѣл, пентрѣ кз ла ачела нѣ
пѣтѣ лесне сѣ рескатз варбарїї пентрѣ мѣнтеле Карпатѣ, кѣ кареле е апрежѣ-
рат: се каде дарз сѣ сокотим, кз а ардѣл май мѣлци Колонї Романї дѣ
ремас; май вѣртос фїннд кз аколò дѣ фост аѣвѣрїнале, ши алте кзї, еѣнз
Ѡарз де саре, де фїер, ш. ч. каре Романїї ле аѣкрà, преѣм пѣнз астѣзїї прин
непоцїї лор, адекз прин Ромзнї май тоате се аѣкрз *).

Преѣм

ctus barbaros adoritur. Illis vero pugna stalaria congrēdi non ausis, sed intra pa-
ludes abditis, et ex iis clandestinos incursus molientibus: milites suo loco manere
iussit, et omni *calonum* turba collecta, cum iis quibus erat impedimentorum com-
missa custodia, (*ἄσων δὲ ἦν δικετικὸν συναγαγὼν, καὶ ἄσων μέντοι τῆν τῆς ἀποσκευῆς ἐπετέ-
τραπτο φυλακῆν*) certam auri summam ei se daturum pollicetur, qui barbari caput
attulisset. Mox igitur omnes erecti spe lucri, silvas atque paludes ingressi, obvios
quosque perimunt; et interfectorum capita monstrantes, pecuniam constitutam au-
ferunt. Hoc modo quum ingens multitudo periisset, reliqui pacem ab Imperatore
petebant supplices. Id postulatum ille quum non rejecisset, pax facta fuit, quae
nullum majestati Romanae dedecus attulit. Nam utrinque placuit, ut omnino Ro-
mani secure possiderent ea, quaecumque prius erant in eorum potestate: barbarisque
fuit interdictum, ne trajicerent, (*μὴ περιαιῶσθαι*) neve prorsus unquam Romanos intra
fines irruerent. Hac pace facta, Constantinopolim proficiscitur. *Zosimus Hist. Lib.*
IV. cap. 11.

*) Coloni, quorum turba a Zosimo memoratur, absque omni dubio Romani erant; equi enim barbari barbaros pro auro peremissent in sui perniciem? Quod si Romani fuerunt Coloni illi, liceat mihi sic argumentari: Si in Valachia moderna, in qua contingere, quae Zosimus adfert; quaeque vicinior erat Daciae novae, magisque exposita incursionibus barbarorum, turba Colonorum Romanorum remansit post sublatum per Aurelianum exercitum, sublatisque provinciales de Dacia veteri, multo plures Coloni remanere debuerunt in remotioribus a Danubio ejusdem Daciae partibus, quae barbaris ita perviae non erant, ut Moldavia et Valachia; atqui talis fuit Transylvania, in eam guppe facile penetrare barbari non poterant ob montem Carpathum, qui eam cingit: in Transylvania igitur plures coloni Romani remansisse censendi sunt; praesertim quum in ea fuerint Aurariae, aliaeque Fodinae, puta salis, ferri, etc. quas Romani excolebant, quemadmodum hodieum per eorum po-
steros, Valachos scilicet pleraeque excoluntur.

Прекъм ничий О фдоіалз нѣ поате фи, кз мѣлци Романн ꙗ зилеле лѣи
 Яврилѣан аѣ ремас ꙗ Дакіа, дин каріи се траг Ромѣниі де астази чей дин
 коаче де Дѣнзре; ашѣ кѣбѣнтарѣ зисѣлѣи скрїиторї спре а въздї ачїа є токма
 ресѣфлатз, ши фѣрз де ничий О пѣтѣре: де Оарз че ꙗ Зосим нѣ се афлз Colo-
 пум (а колонилор, дѣпз кѣм аѣ четит зисѣлѣи Гкриптор); чи Calopus (а шер-
 билор сѣѣ а слѣцилор); каріи нѣ єрѣ лѣкѣиторї ай Дакїей, чи слѣжиторї
 лѣнгз Оастѣ Лператѣлѣи. Історїа лѣи Зосим ачїа спѣне: кз Лператѣл Ва-
 лент, възжнѣ кз варбарїи Готи нѣ стаѣ ла єхтає де лѣѣе, чи аскѣнжнѣдѣсе
 прин лѣкѣри пре фѣриш брѣѣ сѣ факз рѣѣ; н'аѣ слокозит пре армашї сѣ се єаѣе
 ꙗтрѣ ачѣле локѣри примеждїоасє асѣпра варбарилор, чи цинжнѣдї пре ачїей ꙗ
 лок, аѣ адѣнат тоатз мѣлцимѣ слѣжиторилор чєлор дєла Оастѣ са, ши пре
 чей че аѣѣ гриже де басє ши де алтє сарчинї че єрѣ де трєѣбинца Оастей лѣпер-
 тециї, ши лѣѣ фѣгѣдѣит, кз кѣте капєтє де варбарїи вор адѣѣе, пє тот капѣ
 лє ва да О сѣмз де єани. Ничє нѣ с'аѣ лшєлат Лператѣл кѣ мѣєстрїа ачѣєта;
 пєнтрѣ кз зисїиї Оамєниї ай Лператѣлѣи ацицациї кѣ нѣдєждѣ кѣцигѣлѣи,
 кѣ де адинс дѣдєрз прин пѣдѣри ши прин лѣкѣри дѣпз варбарїи, ши ꙗтрѣ а-
 тѣта ресѣѣтѣрз, кѣт стрѣмторарз пре варбарїи а чѣре пачє дєла Лператѣл.

§. 2.

Де Хѣни.

Прекъм четирѣм май сѣс §. 1. дин Пѣлѣє Оросїѣє, кз Готїи фѣрз а-
 лѣнѣгациї дин Дакїа де Хѣни, Дакїа кѣѣѣ сѣє пѣтерѣ Хѣнилор, карїи О ци-
 нѣрз пѣнз ла моартѣ лѣи Ятила Кракѣлѣи Хѣнилор, карѣ с'аѣ ꙗтѣмлат ла
 анѣл Домнѣлѣи 454. Ятила ачєєта, кѣм вєдѣѣє Прай ꙗ Янналєлє Хѣнилор
 Картѣ IV. нѣ аѣ трѣит май сѣс де чинчїзєчї де ани; ши аѣ ꙗчєпѣт а лѣ-
 рѣциї ла анѣл Домнѣлѣи 454. Яшѣ дѣрз ꙗтрѣ анѣл 454, ши ꙗтрѣ 434. фѣ
 ачїа, кз Ятила Кракѣлѣи Хѣнилор аѣ лѣат дєла стрѣмошѣл лѣи Мєнѣморѣт шєсѣ.
 рилє чѣлє де кѣтрѣ Тиса: карѣ ам помєнит май сѣс кап 3. §. 5. ши май мѣлатє
 вом грѣи май ꙗколѣ.

Прискѣє, карєлє єрѣ тримис кѣ солїа чѣ дєла Лператѣл Романилор кѣ-
 трѣ Ятила, скрїє ла Янналєлє лѣи Прай чѣлє дєспрє Хѣни, Картѣ III. кѣм фї-
 инѣ єл ла Оспѣц кѣ Ятила ши кѣ алциї Бѣїєри Хѣни, ꙗтрѣ Зєрѣхон Мѣѣрѣсїѣє
 ꙗ кѣсѣ ла єї, унѣ сє Оспѣтѣ, ши ка сѣ факз рѣє, ꙗчєпѣ а ворєи ши а мє-
 стєкѣ, акѣм кѣвинтє Яѣсоничєциї, адєкѣтє Італїєнєциї сѣѣ Латїнєциї, акѣм
 Готичєциї, кѣ карє тѣтѣрор мєѣкѣнилор лє фѣчє вѣє кѣнз, кѣт тоциї крєпѣ дє
 рѣє,

ржѣ, їарз Ятила ннчѣ дѣ кѣм н'аѣ вѣрѣт сѣ'шй скимѣѣ фаца спре вое бѣнх; нѣ-
 май кѣнд аѣ атрат Їрнах, фїѣл аѣй чел май мик, кѣтрѣ ачела кѣ Окї блѣнхї
 ши бѣкселї с'аѣ уїтат, ши л'аѣ трас дѣ Обрах. Їарз мирѣндѣмѣ ѣѣ, зичѣ
 Прискѣс, кѣ Ятила пре чѣїа лалцї фїї ай сѣї ннчї атр'о самѣ нѣї багѣ, син-
 гѣр кѣтрѣ ачест май мик арѣ иннма лнпнтѣ; ун баркар, кареле шѣдѣ апропѣ
 дѣ минѣ, ши шїа лннка Латїнѣскѣ, пофтинѣ атѣї дѣла минѣ, ка сѣ нѣ слѣн
 кѣтрѣ алцїї, зичѣ: Пророчїї аѣ пророчїт аѣї Ятила, кѣ бнца аѣї се ба стнн-
 ѣѣ, ши дѣла прѣнѣл ачеста се ба амон їарзшї *).

Бннѣ асѣмнѣкѣз Праї ла локѣл май сѣѣ арѣтат, кѣ Хѣнїї ши лннка
 чѣ Латїнѣскѣ ши чѣ Готнчѣскѣ О аѣ шїѣт; алтмнтрѣ кѣм ар фн пѣтѣт
 Зѣрхон с'її лбїтѣ ла рѣс пре Хѣнїї, дѣ нѣ л'ар фн ацелѣс **).

Отрокочїѣс а Партѣ І. дѣспре ачѣнѣтѣл Унѣѣрїлор, кап 4. зичѣ:
 Кѣ лннка ачѣїа, карѣ О нѣмѣкѣѣ Прискѣс а Аѣсонїлор, аѣ фост лннка чѣ Рѣ-
 мѣнѣскѣ ***). Дѣ ундѣ урмѣкѣз кѣ Ятила, ши Боїѣрїї аѣї, прѣкѣм ши чѣїа
 лалцї Хѣнїї аѣ шїѣт Ромѣнѣкѣѣ. Нѣ мѣ мир дѣрѣ, кѣ Ромѣнїї немїка нѣ се
 сѣїа дѣ Ятила ши дѣ Хѣнїї аѣї, чї бѣкѣѣрошї рѣмѣнѣ кѣ ѣї, кѣм ам чѣтнт
 МАИ

*) Postremo Zerchon Maurusius introivit. Edecon enim illi persvaserat, ut ad Attilam veniret, omnem operam et studium pollicitus, quo uxorem recuperaret. Hanc enim, cum illi Bleda studeret, in barbarorum regione acceperat, quam in Scythia ab Attila ad Aetium dono missus reliquerat. Sed spe frustratus est, quia Attilas illi succensuit, quod ad sua remigrasset. Ita tunc arrepta festivitatis occasione progressus, et forma, et habitu, et pronunciatione, et verbis confuse ab eo prolatis, modo Ausoniorum, modo Gothorum linguam intermiscens, omnes laetitia et hilaritate diffudit, effecitque, ut in risum, qui sedari, et extinguvi non poterat, prorumperent. Sed Attila semper eodem vultu, omnis mutationis expertus, et immotus permansit, necque quidquam facere, aut dicere, quod jocosum, aut hilaritatem prae se ferret, conspectus est; praeter quam quod juniorem ex filiis introeuntem, et adventantem nomine Irnach placidis et laetis oculis est intuitus, et eum gena traxit. Ego vero cum admirarer, Attilam reliquos suos liberos parvi facere, ad hunc solum advertere, et animum adicere, unus ex barbaris, qui prope me sedebat, et Latinae linguae usum habebat, fide prius accepta, me nihil eorum, quae dicerentur, evulgaturum, dixit: vates Attilae vaticinatos esse, ejus genus, quod alioquin interiturum erat, ab hoc puero restauratum iri. Ut vero convivium ad multam noctem protraxerunt, minime diutius nobis compotationi indulgendum esse duximus, sed frequentes exivimus. *Priscus*, in excerptis p. 46. apud *Pray* in *Annalibus Hunnorum*, Lib. 3. Part. 1.

**) *Priscus* - - sat aperte prodit, Hunnos tam Latinae, quam Gothicae linguarum peritos fuisse; alioquin qua ratione Zerchon risum commovere poterat, nisi intellectus ab Hunnis fuisset. *Pray* Loc. cit.

**) Supponit (*Priscus*) in his quod ipsorum quoque Hunnorum aliqui ob commercia cum Romanis, operam dabant linguae Gothicae, quae cognata Alanicae, et Ausoniae. Ubi per Ausoniorum linguam intelligo Valachicam, quasi corruptam Latinam. *Ottocotsius* Part. 1. Origin. Hungar. cap. 4.

май сѣс, кап 3. §. 5. де вѣрѣме че Хвнїй ромзнѣще грѣїа кѣ єй, ши кѣ миж-
лочирѣ ачѣста атрѣ тоате се ацелеуѣ ла Олаатѣ. Ниче нѣ є мираре, кѣ Ятила
ши чеїа лалцї Хвнї шїа ромзнѣще, пентрѣ кѣ Ятила, ши тоцї чеїа лалцї
Хвнї де пре времѣ ачеїа де овѣше єрѣ нѣскѣцї а Дакїа, ши аколѣ крескѣцї
атрѣ Ромзнїй. Де унде ши ачеїа урмѣзѣ, кѣ маре мѣлциме де Ромзнїй а зи-
леле ачѣле єрѣ а Дакїа, ши кѣ мѣлат май мѣлцї єрѣ аколѣ Ромзнїй, де кѣт
барбарїй: пентрѣ кѣ нѣ нѣмѣл чел мѣлат с'аѣ лѣлат а лѣвѣца линка нѣмѣлѣ
челѣ май пѣцин, чи чел май пѣцин а челѣ май мѣлат: прекѣм ши астѣзї а
Ярдѣл, пентрѣ кѣ Ромзнїй сѣнт кѣ мѣлат май мѣлцї, де кѣт Унѣрїй ши
ши Сасїй, ачїстїй де овѣше цїѣ линка ромзнѣскѣ; їарѣ Ромзнїй фодрте пѣцинї
сѣнт, карїй сѣ грѣїаскѣ унѣрѣще; сѣсѣще апой де се афлѣ Оаре кареле Ромзнї
сѣ борѣскѣ, є токма мираре.

Праї неплѣкѣнѣдѣй чеїа че аѣ скрїс Отрокѣїѣс, кѣм кѣ линка Яѣсо-
нїлор, а карѣ аѣ грѣїт Зерхон аналнтѣ лѣї Ятила ши а Боерилор лѣї ла О.
спѣцѣл лѣї Ятила, унде ши Прїскѣс аѣ фост атрѣ Месѣнїй, аѣ фост линка
ромзнѣскѣ: ла локѣл арѣтат ал Янналелор Хвнїлор кѣ треї довѣде се а гѣмфѣ
а адеверї, кѣ линка Яѣсонїлор, аєпре карѣ грѣїѣще Прїскѣс н'аѣ фост линка
чѣ Ромзнѣскѣ: Атѣї, пентрѣ кѣ, зиче, а времїле ачѣле н'аѣ пѣтѣт сѣ фїе
линка чѣ латїнѣскѣ ашѣ стрїкатѣ, кѣт сѣ се фї фѣкѣт ромзнѣскѣ; нїче,
адоаз, нѣмеле чел де влѣхї сѣѣ влѣхї Скрїиторилор челор де пре времїле а-
чѣле н'аѣ фост кѣносѣт *). Атреа, пентрѣ кѣ аѣ скрїс Прїскѣс, кѣ ун бар-
бар, кареле шедѣ лѣнѣгѣ аѣнсѣл аѣ шїѣт линка чѣ латїнѣскѣ, зиче: кѣ де а-
колѣ є кїар, кѣ Прїскѣс н'аѣ фѣкѣт нїчї О аєскїлїре атрѣ линка чѣ Яѣсо-
нїскѣ ши атрѣ чѣ латїнѣскѣ; пентрѣ ачеїа, зиче, кѣ гѣчїтѣра лѣї Отроко-
чїѣс чѣ дїн сѣс спѣсѣ нѣ арє лок **).

Респѣндем ла довада чѣ дїнтѣї ши ла атреїа. Де нѣ аѣ фост линка
чѣ латїнѣскѣ пре ла мїжлокѣл ачїнчѣ сѣтѣ дела Хрїстос ашѣ де стрїкатѣ,
кѣт дїн аѣнсѣ сѣ се фї фѣкѣт ромзнѣскѣ; кѣнд рогѣте с'аѣ нѣскѣт линка
ромзнѣскѣ дїн чѣ латїнѣскѣ, аѣпѣ времїле лѣї Ятила а коаче? Ворѣе голє,
фѣрѣ де нїчї О довада грѣїѣще ачї Праї. Асѣ лїпсѣще сѣ цїм, кѣ доаз
ЛИНЕЙ

*) Ceterum quod Otracotsius Ausoniorum id temporis linguam vocet Valachicam, ne-
scio, an recte sentiat, cum ea tempestate Latinorum lingua ita corrupta esse nequi-
verit, ut in Valachicam commigraret: nec Blachorum seu Valachorum nomen apud
Scriptores illorum temporum cognitum fuit. *Pray loc. cit.*

***) Ex hoc liquet Priscum inter Ansoniam et Latinam linguam nullum discrimen sta-
tuisse, itaque conjectura Otracotsii de lingua Valachica, quam supra retulimus, lo-
cum non habet. *Pray cit. loc.*

линей аѵ фост ла Романій чий де демблѣт, уна а фвѣцацилор, алта а попорѣ-
 лѣи, карѣ се зичѣ милітѣрѣскѣ, ши проастѣ; чѣста о фвѣца прѣнчій дела мѣ-
 меле сале, чѣи дела Грамматічій ꙗ сѣоалѣ. „Алта есте, зиче Квѣнтїлїан,
 а борей латїнѣще, алта Грамматїчѣще.“ адекѣ, алта є а борей линей латї-
 нѣскѣ чѣ проастѣ, карѣ є а попорѣлѣи, алта, а борей линей чѣ Грамматї-
 чѣскѣ, адекѣ линей фвѣцацилор чѣ латїнѣскѣ. Линей попорѣлѣи Роман єрѣ
 май апѣсѣ; линей фвѣцацилор, карѣ ши астѣзї се вѣде ꙗ кѣрциле латїнещї,
 май искѣситѣ; тотѣши ши уна ши алта є латїнѣскѣ. Нѣ мѣ ꙗдоєск, кѣ При-
 скѣс прин линей Явсонїилор аѵ ꙗцелєс линей латїнѣскѣ чѣ проастѣ; прин линей
 чѣ латїнѣскѣ аѵ вѣрт се ꙗсѣмне линей латїнѣскѣ чѣ Грамматїчѣскѣ, сѣѣ ꙗ-
 вѣцатѣ. Ши кѣм кѣ дескилинїре аѵ фѣкѣт Прискѣс ꙗтрѣ ачѣсте доѣз Дїалекте,
 адекѣ ꙗтрѣ линей Явсонїилор, ши ꙗтрѣ линей чѣ латїнѣскѣ; нѣ ꙗтѣнекат се
 причѣпе де аколѣ, кѣ линей Явсонїилор о аратѣ ка кѣносѣѣтѣ де обще Хѣни-
 лор, ꙗрѣ чѣ латїнѣскѣ, ка о мираре, поменѣще, кѣ о аѵ щїѣт варварѣл чєл
 де ѣнѣгѣ дѣнсѣл. Де ар фи фост ꙗтрѣ тоате чѣста кѣ чѣи уна, нѣ єрѣ лок
 сѣ спѣнѣ, кѣ варварѣл чєл де ѣнѣгѣ дѣнсѣл аѵ щїѣт латїнѣще: дѣпѣ че одатѣ
 аѵ арѣтат, кѣ тоцї месѣнїи Хѣнї аѵ ꙗцелєс пре Зєрѣон, кѣнд гѣзїѣ ꙗ линей
 Явсонїилор. Ничї о ꙗдоїалѣ дѣрѣ нѣ поате фи, кѣ Прискѣс прин линей Явсо-
 нїилор аѵ ꙗцелєс линей латїнѣскѣ чѣ проастѣ. Карѣ де унде о ар фи фвѣцат
 ꙗ времїле ачѣле Хѣнїи, фѣрѣ дела Ромѣнїи, ꙗтрѣ карїи фѣсѣсе нѣскѣѣщї ши кѣ-
 скѣѣщї? Бїне дѣрѣ аѵ жѣдекат Отрокочїѣс, кѣ ꙗ локѣл май сѣс арѣтат ла
 Прискѣс прин линей Явсонїилор се ꙗцелѣще линей чѣ Ромѣнѣскѣ. Ла адоѣз,
 атѣта аѣнѣще кѣвѣнтѣрѣ лѣи Праї, ка кѣнд ар зиче нещїне: Унѣгѣрїи нѣ аѵ
 фост кѣносѣѣщї Скѣрїиторилор чєлор дїнаинте де сѣта а моѣз кѣнд венїрѣ ꙗ
 Паннонїѣ сѣс ачєст нѣме; ашѣ дѣрѣ чєи че борѣѣ атѣнчї ꙗ линей ачєстѣра нѣ
 аѵ борєит унѣгѣрѣще. ꙗрѣ кѣнд аѵ ꙗчєпѣт Ромѣнїи а се кїємѣ ла Скѣрїиторїи
 чєи Грєчєщї, ши латїнещї Влахї, Блахї, Валахї, вом арѣтѣ май жос. Алт-
 мїнтрѣ нѣмѣрилор словєнєщї, дїн зїлєлє чѣлє вєкї, де кѣнд фѣрѣ Романїи
 кѣносѣѣщї лор, тот Властї сѣ аѵ кїємат, карѣ нѣ ꙗсѣмнѣхѣ алта ши акѣм ла
 ачѣлєши нѣмѣрї, фѣрѣ Романї, латїнї, Італїанї; де аколѣ апой фѣчєрѣ Грє-
 чїи Влахи. Чи дєспре ачѣста май пре лѣрг дїн жос.

§. 3.

Де Гепиде.

Дѣпѣ модѣртѣ лѣи Ятила Кракѣлѣи Хѣнилор, прєкѣм не лѣсѣ скѣрис
 Іорнандєс ꙗ Карѣѣ че се зичє: де Рєѣѣс Гєгїчїс, кап 50. скѣлѣндѣсє Яр-
 дарїкѣс

Дарикъс Краюл Гепиделор кѣ рѣскоу асѣпра Фѣилор лѣи Ятила лѣи лѣвинсе; Влажк фечорѣл чел май маре а лѣи Ятила кѣзѣ лѣ рѣскоу, чеѣ лалци фѣрѣ алѣнѣгацѣи пѣнѣ ла цермѣрилѣ Мѣрѣи нѣкрѣ, унде май нанте шеѣзе Готѣи. Ши ашѣ Дакѣа лѣ зилеле лѣи Маркѣан Аператѣлѣи дела Цариград рѣмѣсе лѣ мѣнилѣ Гепиделор *).

Прекѣм есте а веѣкѣ дин Неараод 11. алѣи Іѣстинѣан Аперат; ши дин Прокопѣсе, дѣспре зидѣрилѣ лѣи Іѣстинѣан, Картѣ IV. кап 6. Іѣстинѣан аѣ фост ресѣхѣтѣт а мошени унеле четѣци дин коаче де Дѣнѣре лѣ Дакѣа лѣнѣгѣ Дѣнѣре: прекѣм дѣтерата ши алтеле мѣлте **). Чи аѣкете, кѣм вом веѣкѣ май жос, іарѣши ле перѣѣрѣ Аперациѣи чеѣ дела Цариград де сѣе стѣпѣнѣрѣ Аперѣциѣи Романилор, ши ле цинѣтѣ Яварѣи.

Нѣ е лѣоїалѣз, кѣ четѣциле каре ле нѣмѣрѣ Прокопѣсе лѣ партѣ чѣ дин коаче де Дѣнѣре, аѣ фост лѣ Дакѣа ноастрѣ; де оарѣ че зиче: кѣ аѣкле сѣнт дин противѣ кѣ четѣтѣкѣ Нобе, че ера дин колѣ де Дѣнѣре, лѣ Дакѣа Рипенсе; іарѣ дин противѣ кѣ Дакѣа Рипенсе нѣ есте алт цинѣтѣ фѣрѣ Дакѣа ноастрѣ.

§. 4.

Де Яварѣи.

Ла анѣл Домѣлѣи 553. Лонгокарѣи, аѣпѣ кѣм скрѣе Паѣлѣсе Дѣа-конѣсе, уници кѣ Яварѣи, пре карѣи униѣи лѣи кѣамѣ ши хѣни, лѣи вѣтѣрѣ пре

Гепидѣ

*) *Ardaricus Gepidarum Rex victoriam reportavit de filiis Athilae. Filius Athilae natu major, nomine Ellae cecidit in bello. Reliqui vero Germani ejus eo occiso fugantur juxta litus Pontici maris, ubi prius Gothos sedisse descripsimus. Cessere itaque Hunni, quibus cedere putabatur universitas. — Haec causa Ardarici Regis Gepidorum felix adfuit diversis Nationibus, qui Hunnorum regimini inviti famulabantur, eorumque dia moestissimos animos ad hilaritatem tibertatis volivae erexit: venientesque multi per legatos suos ad solum Romanorum, et a Principe tunc Marciano gratissime suscepti, distributas sedes, quas incolerent, acceperunt. Nam Gepidae Hunnorum sibi sedes viribus vendicantes, totius Daciae fines, velut victores politici, nihil aliud a Romano imperio, nisi pacem, et annua solemnia, ut strenui viri, amica pactione postulavere. Quod et libens tunc annuit Imperator, et usque nunc convetum donum est.* *Iornandes de rebus Geticis cap. 50.*

***) *Cum igitur in praesentia, Deo auctore, ita nostra Respublica aucta est, ut utraque ripa Danubii jam nostris civitatibus frequentetur, et tam Viminacium, quam Recidua, et Literata, quae trans Danubium sunt, nostrae iterum ditioni subiectae sint.* *Novella XI. Iustiniani I.*

Ab urbe Viminacio porro pergentibus (*secundo nempe Istro*) munitiones tres in ora Istri occurrunt, Picnus, Cupus, et Novae — — contra Novas in adversa continente turris erat derelicta jam quidem, nomine Literata; Lederatam veteres appellarunt. Ex ea magnum, ac praevalidum Castellum fecit Imperator noster. Post Novas Castella sunt, Cantabazates, Smornes, Campses, Tanatas, Zernes, ac Ducepratum: *et in ripa ulteriori alia multa, quae a fundamento aedificavit.* *Frocopius de Aedificiis Iustiniani. Lib. 4. cap. 6.*

Гепиде деї стинсеръ, кѣт май ничї каре сѣ дѣкѣ вѣсте н'аѣ ремас *). Кѣ каре атѣмпладе се прѣвзлї Дакїа сѣе стѣпжнирѣ Яварилор.

§. 5.

Дакїа Волникъ.

Ла анѣл Домнѣлѣи 568. кѣм не лѣсѣ мѣртѣрсит Паѣлѣс Дїако-нѣс Картѣ II. кап 7. ѣшина Лонгобардїи кѣ тотѣл дин Пannonїа, унде лѣ-кѣисе 42. де анї, ка сѣ мѣргѣ ла їталїа; лѣсарѣ Пannonїа прїетенилор сѣи Хѣнилор сѣѣ Яварилор: **) карѣ Яварїи ѣшина дин Дакїа, О ши кѣпринсерѣ, ши се ашеѣарѣ а лѣкѣи а трѣнга. Нѣ мѣ лѣдоек, кѣ атѣнчї Яварїи тоѣи аѣ ѣшит дин Дакїа, кѣнд се стрѣмѣтарѣ ла Пannonїа; пентрѣ кѣ ашѣ ѣрѣ да-тина варбарилор, сѣ лѣкѣїаскѣ пѣнѣ ла О вѣрѣме атр'о цѣрѣ, апои кѣнд се стрѣмѣтѣ аѣрѣ де аколѣ, кѣ тоѣи се дѣчѣ.

Ниче одатѣ Романїи чѣи дин Дакїа, дин зилеле лѣи Галлїенѣс нѣ аѣ пѣтѣт сѣ ресѣфле ка акѣм: де оарѣ че ѣшина Яварїи ла Пannonїа, а локѣл лор ниче О гинтѣ варбарѣ нѣ аѣ атрат а Дакїа; чи синѣѣрїи Романїи аѣ ре-мас. Атѣнчї Аперѣѣїле Романилор дин Дакїа че ѣрѣ стрѣмторате пе ла мѣнѣи (кап 3. §. 5.) ачѣпѣрѣ кѣ волничїе а се лѣци, а се лѣрѣи. Динтрѣ а-чѣсте ѣрѣ Аперѣѣїле, атрѣ карѣ аѣларѣ Унѣѣрїи, кѣнд атрарѣ а Пannonїа, кѣпетенїи пре Цѣлѣ, пре Менѣморѣт, пре Глад.

ла

*) *Obiit interea Turisendus Rex Gepidarum, cui successit Cunimundus in Regno. Qui vindicare veteres Gepidorum injurias cupiens, rupto cum Langobardis foedere, bellum potius quam pacem elegit. Alboin vero cum Avaribus, qui primum Hunni, postea a Regis proprii nomine Avars appellati sunt, foedus perpetuum iniit, de hinc ad praeparatum a Gepidis bellum profectus est. Qui cum adversus eum e diverso properarent, Avars, ut cum Alboin statuerant, eorum patriam invaserunt --- Committitur ergo praelium, pugnatum est totis viribus. Langobardi victores effecti sunt, tanta in Gepidos ira saevientes, ut eos ad internecionem usque delerent, atque ex copiosa multitudine, vix nuncius superesset. --- Gepidorum vero genus ita est diminutum, ut ex illo jam tempore ultra non habuerint Regem, sed universi, qui superesse bello poterant, aut Langobardis subjecti sunt, aut usque hodie Hunnis eorum patriam possidentibus, duro imperio subjecti gemant. Paulus Warnefridus Langobardus, Diaconus Forojuvensis de Gestis Langobardorum. Lib. 1. cap. 27.*

**) *Tunc Alboin sedes proprias, hoc est Pannoniam, amicis suis Hunnis contribuit, eo scilicet ordine, ut si quo tempore Langobardi necesse esset reverti, sua rursus arva repeterent. Igitur Langobardi relicta Pannonia, cum uxoribus et natis, omnique suppellectili Italiam properant possessuri. Habitaverunt autem in Pannonia annis quadraginta duobus; de qua egressi sunt mense Aprili, per indictionem primam, alio die post sanctum Pascha, cujus festivitas eo anno juxta calculi rationem, ipsis Kalendis Aprilibus fuit, cum jam a Domini incarnatione anni quingenti sexaginta octo essent evoluti. Paulus Diaconus Lib. 2. cap. 7.*

Ла капетѣл свѣтей а Опта, кѣм скрїе Вгинхардѣс а вїаца лѣи Карол челѣи маре ла анѣл 795. Пипинѣс фечорѣл лѣи Карол, вѣтѣнд ши кѣ тотѣл конченинд пре Аварї; пре чей дин Оастѣ Аварилор, карїи ремѣскѣс вїи дин рѣскоу, їаѣ фѣгзрит прѣсте Тиса дин коаче *). Де атѣнчи никзирї нѣ с'аѣ май аѣзит нѣмеле Аварилор дин коаче де Тиса, мѣкар кѣ, кѣм зисей, пре чей ремайш вїи дин рѣскоу, їаѣ силит а трече Тиса дин коаче. Де унде, ми се паре, кѣ Аварїи чей фѣгзрици дин коаче де Тиса, мѣкар кѣ се а нѣмекс Аварї сѣѣ Хѣни ла Вгинхардѣс, атрѣ адевр н'аѣ фост Арварї, чи Склавї; де каре нѣкм сѣз шїе, кѣ мѣлци аѣ фост кѣ Аварїи; ши нѣмай пен-трѣ ачеїа се нѣмекс Аварї сѣѣ Хѣни, пентрѣ кѣ аѣ фост а Оастѣ Аварилор, преѣм асѣзї пре Унѣбрї, пре Ромзїи, пре Ожрїи ши пре чейа лалци, кѣци се афлѣ а Оастѣ Немѣскѣс ла рѣскоу лї кїамѣ Немци, мѣкар кѣ де виѣз нѣ сѣнт Немци. Адемнѣл пзререй мѣле ачестїа де аколѣ атѣрнѣ, кѣ, кѣм зисей, нѣмеле Аварилор аѣпѣ ачеїа нѣ с'аѣ май аѣзит дин коаче де Тиса; їарѣ Склавїи аѣ фост дин коаче де Тиса, пре карїи лї афларѣ Унѣбрїи, кѣнд аѣ венит а Арѣкл, лѣкѣиторї кѣ Бласїи, адекѣ кѣ Ромзїи, кѣм скрїе Нотарїѣс лѣи Бела кап 25. Адекѣ, скѣпѣнд ачеїи дин перѣарѣ Аварилор, пре карїи їаѣ конченинд Пипинѣс; сї шѣѣ цинѣт нѣмеле нѣкмѣлѣи сѣѣ, ши с'аѣ кїемат Склавї. Деспре Склавїи ачестїи вом авѣк аѣкѣ прилеж а грѣи май жос, унде вом кѣвѣнтѣ деспре Ожкѣїи дин Арѣкл.

Дѣла перѣарѣ Аварилор прин Пипинѣс кѣшѣнатѣ, Романїи чей дин Дакїа аѣ авѣт паче адѣнкѣ прѣѣтїндинѣ, трѣинд а волничїе, пѣнѣз кѣтрѣ капетѣл сѣѣ сѣѣршїтѣл свѣтей а ноѣо дѣла атрѣларѣ лѣи Хрїстос, кѣнд атрѣрѣ Унѣбрїи а Паннонїа.

Аѣпѣ че аѣ стїнс Пипинѣс пре Аварї; ши цинѣтѣл чел атрѣ Дѣнзрѣ ши атрѣ Тиса, венї сѣѣ пѣтерѣ Фрѣнчилор. Кѣ Вгинхардѣс а вїаца лѣи Карол челѣи маре, дескрїїнд церїле, каре лѣѣ мощенїт Карол, зиче: „Аѣпѣ че а-мѣндоѣз Паннонїале, ши пѣса а чейа лалѣз рѣпѣ а Дѣнзрїи Дакїа, ши Істрїа, ши Дїеѣрнїа, ши Далматїа, ш. ч.“**). Унде лѣминат се вѣде, кѣ Вгинхарѣс прин Дакїа аѣ аѣелес цѣра ачеїа че есте атрѣ Дѣнзрѣ ши атрѣ Тиса, унде

фѣскѣс

*) Pipinus autem Hunnis trans Tizam fluvium fugatis, eorumque regia, quae ut dictum est, Ringus, a Langobardis autem campus vocatur, ex toto destructa, direptis pene omnibus Hunnorum opibus etc. *Eginhardus in vita Caroli Magni ad annum 795.*

**) Postquam utramque Pannoniam, et appositam in altera Danubii ripa Daciam, Histriam quoque, et Liburniam atque Dalmatiam etc. *Eginhardus in vita Caroli Magni.*

фвѣксе Рингѣл Аварилор, іарз нѣ Дакіа чѣ адевзратъ, карѣ є дин коаче де Тиса. Пентрѣ кз Бгинхардѣс ачела цинѣт ал нѣмѣще Дакіа, кареле л рѣпа Дѣнзрей чѣ дин коаче стъ лпротива Панноніей: чи ачела цинѣт, кареле л рѣпа Дѣнзрей чѣ дин коаче стъ лпротива Панноніей, є цѣра чѣ лтръ Дѣнзре, ши лтръ Тиса: Дакіа чѣ адевзратъ стѣнд л рѣпа Дѣнзрей чѣ дин коаче лпроти- ва Мисій.

Лтръ Дѣнзре ши лтръ Тиса, каре цѣрѣ, кѣм взхѣм май сѣс, Бгинхардѣс О кіамъ Дакіа, прекѣм се вѣде дин Яннале ачелѣиши Бгинхардѣс чѣле десре фаптеле лѣи лѣдовікѣс Піѣс ла анѣл 824. лхкѣіа ун нѣм че се зи- чѣ Явотрити, ши Преденецентри *). Іарз Явотритій сѣѣ Преденецентри а фи- фост соѣ де Склавій, ачѣлеш Яннале алѣи Бгинхардѣс ла анѣл 822. нѣ не ласъ а не лдои **). Ячѣіаши не лвацъ Кроніка чѣ бекіе а Мнзѣстирей Моиссіа- ченсе ла анѣл 808. лтръ Скрипторій фрѣнчешій, Том. III. ***). Пре Склавій а- чѣіа динтръ Дѣнзре, ши динтръ Тиса, пре карій лй зххѣіа Бѣлгарій л зилеле лператѣлѣи лѣдовікѣс Піѣс; ши єй черѣ ажѣторю дела ачелаші лперат лѣспра Бѣлгарилор, нѣ се лзсаръ Бѣлгарій, пзнз нѣ іаѣ лпинс токма ла мѣнци, ун- де лй афларъ Унѣрій кѣнд аѣ лтрѣт лтѣю л Панноніа. Везій Нотаріѣл лѣи Бела кап 12. каре лок ал вом четі ши ной май жос.

§. 6.

*) Ceterum Legatos Abotritorum, qui vulgo Predenecenti vocantur, et contermini Bulgaris Daciam Danubio adjacentem incolunt, qui et ipsi adventare nunciabantur, illico venire permisit. Qui cum a Bulgaris iniique infestari se quererentur, et contra eos auxilium sibi fieri deposerent, domum ire, atque iterum ad tempus Bulgarorum Legatis constitutum redire jussi sunt. *Eginhardus, Annales de Gestis Ludovici Pii Imp. ad annum 824.*

***) Ipse vero peracta autumnali venatione trans Rhenum hyematum ad Franconofurt profectus est: ibique generali conventu congregato, necessaria quaeque et ad utilitatem Orientalium Regni sui finium pertinentia, more solenni cum Optimatibus, quos ad hoc evocari jusserat, tractare curavit. In quo conventu omnium Orientalium Sclavorum, hoc est Abotritorum, Soraborum, Wilsorum, Behemannorum, Maruanorum, Predenecentorum, et in Pannonia residentium Avarum Legationes cum muneribus ad se missis excepit. *Ibid. ad ann. 822.*

****) Et Godofredus Normannorum Rex venit super illos Sclavos, qui dicuntur Abotriti, et vastavit magnam partem regionis eorum, et aliquas civitates destruxit, *Chronicon vetus Moissiacensis Caenobii ad ann. 808. Francicorum Scriptorum Tom 3.*

§. 6.

Романій чей дин Дакіа лѣи Траіан ничій одатъ н' аѣ фост сѣб-
пѣши Бѣлгарилор.

Дѣчѣс Далмата ꙗ Картѣ VI. кѣ ворее гоале зиче, кѣ Романій чей дин коаче де Дѣнзре май де мѣлат аѣ фост сѣбпѣши Бѣлгарилор; ши апои сѣе нѣме де Панице с'аѣ трас де сѣе пѣтерѣ Бѣлгарилор. Дрепт дин Окрипторій Византиній є адеверит, кѣ май де мѣлат дин коаче де Дѣнзре аѣ фост о цѣрѣ, карѣ лор ле пазкѣ а о кіема Бѣлгаріа; чи сѣ фи фост ачѣіа ꙗ Дакіа лѣи Траіан, карѣ о лѣкѣіа Ромзній, ничій унѣл нѣ грѣіаше. Дечій, де аѣ ши фост Оаре кѣнд о Бѣлгаріе дин коаче де Дѣнзре; де аколѣ нѣ урмѣзѣ, кѣ ачѣіа аѣ фост ꙗ Дакіа лѣи Траіан: де Оарѣ че дин коаче, ши лѣнгѣ Дѣнзре, нѣ синѣрѣ Дакіа лѣи Траіан, чи ши алтѣ цѣрѣ май сѣра, адекѣ чѣ атрѣ Дѣнзре ши атрѣ Тиса дин противѣ Панноніей: де унде ши нѣмеле Бѣлгарилор, прѣкѣм май жос, унде вом грѣі дѣспре ачѣпѣтѣл нѣмелѣи Бѣлгарилор, вом а рѣтѣ, кѣ асѣмене адевѣрѣлѣи єсте сѣ фи лѣлат ачѣпѣт.

Кѣнд атрѣрѣ Унгѣрій ꙗ Панноніа, кѣм скрѣіе Нотаріѣл лѣи Бѣла, аѣспре каре май пре ларѣ вом кѣвѣнтѣ ꙗ урмѣторѣл кап, атрѣ Дѣнзре ши атрѣ Тиса аѣ афлат ꙗ партѣ чѣ дин жос Бѣлгарій, ꙗ партѣ чѣ дин сѣс Оклавій, тоцій сѣе стѣпѣниторій Бѣлѣреск Саланѣс, кареле шеѣѣ ꙗ Орашѣл че Нотаріѣл лѣи Бѣла ла кап 39. ꙗ кіамѣ Тетел. Нѣ аѣрѣ дѣрѣ Бѣлгаріа чѣ дин коаче ши лѣнгѣ Дѣнзре, аѣспре карѣ ворееск Окрипторій Византиній, поцій сѣ ци о нѣлѣчѣшій, фѣрѣ атрѣ Дѣнзре ши атрѣ Тиса.

Никифор Патріархѣл Цариграѣлѣи ꙗ Бревіаріѣл Історическ, ши дѣпѣ дѣнѣл Теофан ꙗ Хронографіе, іарѣ дин Теофан Історіа Мисцелла ꙗ Картѣ XIX. скрѣіѣ сѣ фи фост ла лѣкѣл Меотис, де унде аѣ венит Хѣнній, Бѣлгаріа бекіе чѣ маре. Аколѣ фіинѣ, зик, Кѣпетеніе Оаре кареле Кѣврат сѣѣ Коврат, кѣнд фѣ апропе де моарте порѣнчій челор чинчій фіій аѣ сѣі, ка сѣ лѣкѣіаскѣ аѣрѣнѣ, кѣ ашѣ ꙗши вор атрѣрѣ Аперѣціа. Іарѣ сѣі аѣпротивѣ порѣнчій тѣтѣлѣи лор, дѣпѣ моартѣ лѣи фііѣше кареле лѣжнѣшій пѣрѣтѣчѣка Оаменилор сѣі, се дѣсерѣ каре атрѣо партѣ, каре атрѣалта, синѣрѣ чел май маре рѣмѣнѣнд ꙗ мошіа тѣтѣнесѣѣ. Ял треілѣ динтрѣ ачѣціій кѣ нѣмеле Аспарѣх, треікѣнд апеле Данапрѣ ши Данастрѣ; атрѣ ачѣсте ши атрѣ Дѣнзре се ашеѣзѣ кѣ Оаменій сѣі ла ун лок, кареле пре линка са ꙗ кіамѣ Оглѣ сѣѣ Онглѣ. Пре-

към Българіа бекіе чѣ маре дела лажла Меотис, аша ши повестѣ чѣ деспре
Кубрат ши деспре десприцирѣ Фіилор лѣи, дещептацій о сокотеск атрз Фаебла.
Ниче де дурѣ нѣ аѣ лѣат прилеж Фаебла ачѣста, фзрз де аколò, кз фіннд ши
Българій местекаци атрз Хѣни, Окрипторій Гречещи чей май дин коаче лѣ ме-
стекарз ла Олаатз, кят л лок де Българій зичѣ Хѣни, ши л лок де Хѣни
Българій, ши аша се нхлѣчи Българіа ла Меотис, де унде аѣ ешит Хѣни л
коаче *).

Май аколò повестинд азѣдацій Нікіфор ши Теофан ла анѣл 11. лѣи
Константин Погонат Апратѣлѣи Романилор дела Цариград, кареле есте анѣл
Домнѣлѣи 679. към аѣ рчепѣт Аперзціа Българилор престе Дѣнзре дин колò,
зик, кз гинта Българилор че ера лѣкѣитоаре ла Дѣнзре аѣ порнит л прздд
цинѣтѣл Романилор чел лѣчинат Дѣнзрей. Де унде Константин Оасте грѣ
фоарте ши пре ускат ши пре апз аѣ скѣлат аѣпра лор; чи, Българій ехтѣрз
Оастѣ лѣи Константин, ши трежнд Дѣнзрѣ ажѣсерз ла Варна, ши май л-
колò кѣпринсерз, кят Апратѣл фѣ силит кѣ ачѣ токѣлаз сѣ факз паче кѣ
Българій, кят л тот анѣл сѣ ле аѣ дажде. Атрѣ ачѣста се каде л лѣа амин-

ТЕ

*) Quia vero Bulgaris -- Hunni jam inde a temporibus Athilae commixti erant, qui-
bus cum socia jungentes arma Graecorum imperio gravissimi fuere, inde factum,
ut a posterioribus Graecis Scriptoribus, veluti Nicephoro, Constantino, ac Theo-
phane, *Hunni* pro Bulgaris, et vice versa, saepe dicerentur. Atque hoc est, quod
rebus Slavicis maximam ab hominum memoria peperit confusionem. Huic malo ac-
cessit illud, quod cum Theophanes, ac Nicephorus *Bulgaros* (ita perperam pro
Hunnis) ab Maeotide accersissent, turba Slavicorum Scriptorum tempus sibi oppor-
tunum adesse rata, uti tum secula erant, a *Volga* ad Istrum deducere nihil du-
bitavit *Bulgaros*, in primis quod apud recentiores Geographos *magnam Bulgariam*
orientali *Volgae* fluminis ripa signatam vidissent, a qua tamen regione Bulgari no-
stri tantum semper, quantum ab Istro Volga, remoti erant. Ita videlicet vocum
analogia, non sat examinata, doctissimis etiam viris imponit. Et ubi quaeso, *Vol-
gae* nomen ad haec, de quibus agimus, tempora? *Αηλ* Graecis, *Αηλ*, *Αηλις*, Ta-
taris *Αηλ* dicebatur. Finge hinc *Bulgaros*, si potes! Miror sane doctos id non ob-
servasse viros. *Katanesich de Istro* cap. §. 19.

Sed, inquis, quid cum Theophane sumus facturi, qui Bulgariam ad Maeotim
statuit? Ajo, Theophanem, Seculi IX. Scriptorem, e sua loqui aetate, qua Hunni
cum Bulgaris jam permisti erant, eadem pene ratione, qua Slavos cum Avaribus
male commissos supra memoravimus. Vetustiores, uti Procopius, Agathias, Me-
nander, qui Hunnica tradidere, ne bitta quidem de Bulgaris; quos ipsi tamen, si
aetate sua ad Maeotim, ubi a recentioribus ponuntur, habuissent, citra dubium
commemoraturi erant. Ac duo quidem priores a Maeoti Vturguros, et Cuturguros
ad Istrum deducunt, sed neuter *Bulgaros* facit, quin Agathias palam *Hunnos*. Mihi
vero potior coaevi quam recentioris cujuspiam ratio habenda esse videtur. Et quid
est, quod nullam hodie seu ad Maeotim, sive ad Volgam videmus Bulgariam? *Ibid.*
§. 20. *Et in Notis ad §. 21. sub Litera c.* ait: „De Cubrati filiis fabulam apud
Pray Avar. ad ann. 667. vide etc.“

те атжю, кз ничи унѣл дин зишій Окрипторій нѣ зиче кз доарз Оаменій лѣи Яспарѣх сз фи прздат атѣнчи цинѣтѣл Аперзціей Романилор, ши еишій сз фи трекѣт Дѣнзрѣ ашій фаче дин колѣ Аперзціе. Адоо, кѣвинтеле лѣи Теофан, кѣнд зиче, кз пзмѣнтѣл, кареле ал цинѣ Българіиі а зилеле лѣи, а времѣ лѣи Константин Погонат аѣ фост а Аперзціей Крецинилор, адекз а Романилор *), ниче кѣм нѣ се пот ацелѣце ашѣ, кз доарз пзмѣнтѣл ачела е дин коаче де Дѣнзре: кѣт а зилеле лѣи Погонат Аперзціа Романилор сз фи авѣт дин коаче де Дѣнзре, адекз а Дакіа чевашиі цинѣт; кареле а зилеле Окрипторіѣи Теофан сз ал фи моцениит Българіиі, нѣ се пот, зисей, ацелѣце ашѣ кѣвинтеле лѣи Теофан, пентрѣ кз, мзкар кз Іѣстїніан Аперат, кѣм възѣм май сѣс ѣ. 3. апѣкасе а цинѣ нискарій четзці дин коаче лѣнгз Дѣнзре; тотѣши дѣпз ачѣа ле пердѣрз Романій, прекѣм ши де аколѣ лѣминат се вѣде, кз Симоката скрїе а Картѣ VII. кап 15. кѣм атрз Аператѣл Маурикіе, ши атрз Хаганѣл Яварилор кѣ ачѣ токмѣлз се легѣ пачѣ, ка Дѣнзрѣ сз фїе хотарѣл атрз Аперзціа Романилор, ши атрз а Яварилор **). Немика дарз нѣ авѣ Романій дин коаче де Дѣнзре а зилеле лѣи Константин Погонат. Нѣ алт пзмѣнт дарз ацелѣце Теофан, кѣнд зиче, кз ачела, кареле акѣм ал цин Българіиі, а зилеле лѣи Погонат аѣ фост а Романилор, фѣрз цѣра ачѣа дин колѣ де Дѣнзре, карѣ дѣпз че О аѣ кѣпринс Българіиі сѣ аѣ зис Българіа. Чѣа че Теофан грѣїеце, пе де асѣпра нѣмай, асѣпре цѣра, карѣ а зилеле лѣи О цинѣ Българіиі, ши а времѣ лѣи Константин Погонат аѣ фост а Романилор, Константин Порфирогенитѣл а Картѣ II. асѣпре Темате, О спѣне мзрцинит анѣминд локѣрїле, каре сѣнт дин колѣ, нѣ дин коаче де Дѣнзре ***). Пѣнзз дарз де пѣїанжен цес ачѣї, карїї дин кѣвинтеле ачѣле алѣи Теофан (кз ниче алтѣ умерз де добадз нѣ пот сз аѣкѣ) се скрем а арѣтѣ. кз цинѣтѣл,

*) Eam nimirum nunc ipsi occupant terram, quae tum Christianorum ditionis erat. *Theophan. in Chronographia ad ann. 11. Constantini Pogonati.*

**) Ex pacto autem Ister ad Romanorum, Abarumque fines dirimendos constituitur, et potestas eisdem contra Slavos trajiciendi conceditur, *Simocatta Lib. 7. cap. 15.*

***) Etenim Bulgaria, et Ister fluvius, et mons percelebris Haemus nuncupatus, qui usque ad Pontum pertinet, Thraciae partes fuerunt, nunc autem alienae, et sejunctae existunt. Caeterum Thraciae Thema sub Imperatore Constantinopolitano constitutum ad ejus jura, et ministeria redactum erat, nec ullus unquam Praetor in ea fuerat. At ex quo infensa Deo Bulgarorum natio ad Istrum fluvium trajecit, tunc etiam Imperator ipse coactus fuit, ob incursiones, et impressiones Scytharum, et ipsorum Bulgarorum ad Thematis ordinem Thraciam, reducere, et Praetorem in eo Themate creare. Barbarorum autem transitus ad Istrum fluvium circa finem imperii Constantini Pogonati exstitit, unde eorum nomen inclaruit, ac pervagatum est. *Constantinus Porphyrogenitus Lib. 2. de Thematibus.*

нѣтъ, кареле а тѣмъ а лѣварѣ Българій дела Романъ а зилеле лѣи Константин Погонат, аѣ фост дин коаче де Дѣнзре а Дакіа, ши фінд кѣ а Дакіа лѣкѣи-торъ ера Ромзній, траг урмаре, кѣ Ромзній чести дин Дакіа лѣи Траіан Оаре кѣнд аѣ фост сѣлѣши Българилор.

Пентрѣ лимпедѣ ацелеерѣ евтѣи Българилор кѣ Оастѣ лѣи Констан-тин Погонат, карѣ О спѣи Никифор ши Теофан асѣмнѣм ши ачеіа, кѣ бине грѣище Прай а Анналеде Яварилор Карѣ II. кѣм кѣ Българій трежѣнд Дѣнз-рѣ аѣ фѣкѣт а Фракіа прадѣ, ши дѣпѣ ачеіа іарѣши с'аѣ аторѣ дин коаче де Дѣнзре, ши ачѣ аѣ ашептат пре Константин Погонат, кареле кѣ Оастѣ грѣ венѣ асѣпра лор *).

§. 7.

Ромзній ши дѣпѣ времиле лѣи Ядреліан аѣ ремас а Дакіа нѣм
ОСЕВИТ.

Внгел а Апендичѣ са чѣ деспре ачепѣтъл Ромзнилор §. 2. зиче: кѣ токма сѣ се дѣ ачеіа, кѣ уній Романъ сѣ фи ремас а зилеле лѣи Ядреліан а Дакіа, адекѣ сѣ нѣ фи вѣрѣт а трече кѣ чеіа лалѣи прѣсте Дѣнзре дин колѣ; кѣ анебое се поате крѣде, ачестій а трѣ а тѣта спѣрк де гинте прикѣце, умблѣ-тоаре а сѣс ши а жоѣ, сѣ фи стат ка гинтѣ осевитѣ, адекѣ, сѣ нѣ се фи ме-стекат кѣ алтѣ гинтѣ прин кѣсѣторій, сѣ нѣ се фи рѣсипит, чи пѣрѣрѣ а лѣкашѣриле сале сѣ фи ремас; ши зиче, кѣ ел кѣ а тѣта май вѣртоѣ нѣ крѣ-де ачеіа, кѣ ничѣ ун Фкрійторѣ вѣрдник де крѣдинѣ нѣ се афлѣ, кареле сѣ фи лѣсат скрис, кѣм кѣ Романій ремѣнѣнд а Дакіа, аѣ урмат а ста гинтѣ осевитѣ; нѣ с'аѣ местекат кѣ алтѣ гинтѣ прин кѣсѣторій, нѣ с'аѣ рѣсипит, чи пѣрѣрѣ аѣ ремас а трѣ лѣкашѣриле сале, аа каре алѣи Внгел адоіалѣ ре-спѣндем.

Дакѣ лашѣ Одатѣ, кѣ уній Романъ а зилеле лѣи Ядреліан, трежѣнд алѣи прѣсте Дѣнзре дин колѣ, аѣ ремас а Дакіа, прежѣм ам ши адеверит май сѣс кап 3. кѣ партѣ чѣ май марѣ а немѣрѣинитѣи ачеіа мѣлѣимѣ аѣ ремас: липѣще сѣ крѣзѣи ши ачеіа, кѣм кѣ ачеіи аѣ ремас гинтѣ осевитѣ, не аместе-катѣ,

*) Ex qua *Theophanis* narratione non operose colligitur, Bulgaros actis in Thracia praedis Istrum rursus trajecisse, atque istic intra munimenta Romanis praestolatos fuisse, quod, cum equites Constantini fuga ex errore corripentur, eos trajecto Danubio ad Varnam Ponto Euxino adsitam urbem consequuti fuerint. *Pray Anna- lium Avarum*. Lib. 2.

катъ, ши статорникъ атрѣ лѣкашѣриле салѣ, преждѣмъ ерѣ ши май наинѣге, де нѣ се ва вѣдѣи кѣ мѣртѣврисирѣ де Ѣкрипторѣи бекѣи вѣдѣничѣи де крединицѣи апро- тивѣхъ. Кѣ фѣрѣ кѣдиницѣи пофтѣще ачѣи Ѣнгѣл мѣртѣврисирѣи де Ѣкрипторѣи вѣдѣ- ничѣи де крединицѣи, карѣи сѣ фи лѣсат скрис, кѣмъ кѣ Романѣи ремѣжнѣа а Дакиѣа, нѣ с'аѣ местекат кѣ алтѣ гинтѣи прин кѣсѣторѣи, ши нѣ с'аѣ рѣспѣж- дит, чи аѣ ремас атрѣ лѣкашѣриле салѣ, фѣрѣ кѣдиницѣи, зисѣи, пофтѣще Ѣнгѣл мѣртѣврисирѣиле ачѣле; пентрѣ кѣ лѣсѣи ачѣла, кареле спѣне чеба фаптѣи новѣа, ачѣла ѣ даторѣи кѣ мѣртѣврисирѣи вѣдѣничѣе де крединицѣи сѣ адеберѣже, кѣмъ кѣ атрѣ адеврѣ с'аѣ атѣмплат ачѣ фаптѣи де ѣл спѣсѣ; тарѣ пре чѣла че ва тѣгѣдѣи ачѣ фаптѣи невѣдѣитѣи, ничѣи одатѣ нѣл а дѣторѣще фирѣ, ка сѣ вѣдѣскѣи, кѣмъ кѣ нѣ с'аѣ атѣмплат ачѣ фаптѣи спѣсѣ де алтѣл, чи пѣрѣрѣкѣи а дѣ фирѣ вое ши кѣдиницѣи а о тѣгѣдѣи, пѣнѣи кѣнѣа чѣла алтѣ кѣ статор- ничѣе довѣде нѣ ва адеверѣи зиса са.

Дрепт ачѣиѣа, де Оаре че Ѣнгѣл спѣне фаптѣи новѣа, адекѣи, кѣмъ кѣ Ро- манѣи чѣи ремашѣи а Дакиѣа с'аѣ местекат кѣ алтѣ гинтѣе прин кѣсѣторѣи; с'аѣ рѣспѣит, ши нѣ аѣ ремас статорничѣи атрѣ лѣкашѣриле салѣ; нѣ се каде ѣл сѣ пофтѣскѣи мѣртѣврѣи апро тивѣхъ, чи лѣсѣи требѣе дин Ѣкрипторѣи бекѣи сѣшѣи адеберѣже зиса са, алтминтрѣ зиса лѣи ачѣиѣа ремѣне рѣсѣфлатѣи, ши фѣрѣ де нѣтѣре. Дарѣ адеверѣт вом ащептѣа сѣѣ дела Ѣнгѣл, сѣѣ дела алтѣл асѣмене лѣи, ка сѣ не четѣскѣи ачѣи Ѣкрипторѣи бекѣи: кѣ ничѣи унѣл нѣ се афлѣ атрѣ тоатѣ бекимѣ, кареле сѣ фи грѣит ачѣиѣа: кѣ Романѣи чѣи че аѣ ремас а зилеле лѣи аѣрѣлиан а Дакиѣа аѣ сѣ фи местекат кѣ врео гинтѣи прин кѣсѣторѣи, сѣѣ сѣ се фи рѣспѣит де кѣтрѣ оалатѣ, ши сѣ нѣ фи ремас атрѣ лѣкашѣ- риле салѣ.

Лѣсѣ, мѣкар кѣ нѣ сѣнѣтем даторѣи а доведѣи, кѣмъ кѣ Романѣи чѣи ре- машѣи а Дакиѣа, сѣѣ нѣ с'аѣ местекат кѣ алтѣ Оаре каре гинтѣи прин кѣсѣто- рѣи, сѣѣ кѣ нѣ с'аѣ рѣспѣит, чи аѣ ремас а локѣриле салѣ, гинтѣи осѣбитѣи, адекѣи аѣ ремас Романѣи; тотѣшѣи ка май кѣар сѣ се вѣдѣз десѣлпарѣ пѣрерѣи лѣи Ѣнгѣл; атрѣ асѣмѣнарѣ чѣлор че ам кѣвѣнтат май сѣсѣ, кап 1, ѣ, б., ши кап 3. ѣ. 5. рѣспѣндем, кѣ Романѣи сѣѣ Ромѣнѣи, прѣсте тот грѣинѣа, пѣрѣрѣкѣи пѣнѣи асѣзѣи с'аѣ агрѣцошат а се кѣсѣторѣи кѣ мѣберѣи де алтѣ нѣм. ачѣкѣтѣи фирѣ а Ромѣнилор де ар фи фост кѣносѣѣтѣи лѣи Ѣнгѣл, кредѣ ѣѣ, кѣ нѣ ар фи вѣр- сат ашѣ лесне ораклѣ, кѣмъ кѣ аневое се поате крѣде атрѣ атѣта спѣрк де гин- тѣе умѣлѣздоаре а сѣсѣ ши а жос сѣ нѣ се фи местекат Романѣи кѣ алтѣ гинтѣе прин кѣсѣторѣи.

Ши рѣзрѣжнѣсе лѣхрѣтате гинте барваре ꙗ Дакіа, пѣнз хубовѣ акв-
 аѡ, ши де аколѡ пѣртѡ рѣскоѡ асѣпра алтор церѣй, вѣхжнѡ пре ачеѣ Романѣ дин
 Дакіа, кѣ сѣнт вѣноши, ши инимѡшѣ; аѡ нѡ есте а креде, кѣ пре мѡлци
 дин трѣншѣй лѣ бор фи пофтит, еѡ лѣ бор фи ши рѡгат, еѡ унѣй, ꙗ карѣй
 май тарѣ фѣрегѣ сѣнцѣле спре рѣскоѡ, се бор фи ши лѣгѣт а фи лор спре ажѡ-
 торѣ ла рѣскоѡ? Че лѡкрѡ поате фи май фиреск де кѣт ачѣста? Дѡпѣ че еѡшѣ
 гинта ачеѣ дин Дакіа, ши лѣтра алта, асѣменѣ фѣчѣ ши кѡ ачеѣ, лѣпрежѡрѣ-
 риле тимпѡрилор свѣтѡинѡшѣ сѣ лѡкре ашѡ. Де ачеѣ Катанчич ꙗ Картѣ,
 кѣрѣ лѣ деде нѡме, де Істро, Кап VIII. §. 4. мѣкар кѣ лѡшѣ лѣ плаче а кре-
 де, кѡм кѣ мошѣнѣй Дакіей аѡ фост Оклавѣй сѣн; тотѡшѣ гинѣ афлѣ, кѡм
 кѣ О унѣре лѣцѣлѣптѣ ка ачѣста кѡ гинтеле чѣле стрѣинѣ лѣ цинѡ пре Ромѣнѣ
 статорничѣ ꙗ Дакіа *). Аѡ лѣперѣцѣск акѡм Ромѣнѣй ꙗ Дакіа сѡе стѣпѣнѣрѣ
 аѡстрѣйѣ? ши тотѡшѣ май мѡлци Осташѣ сѣнт ꙗ Дакіа динтрѣ Ромѣнѣй, де
 кѣт динтрѣ алте гинте сѡе стѣгѡрилѣ еѡнѡлѡшѣ лѣперѣт ал аѡстрѣйѣ. Ашѡ е-
 сте а креде, кѣ се фѣчѣ ши лѣ времилѣ варварилор чѣле май сѡе хисѣ: Ши пен-
 трѡ причина ачеѣ пѡтѣ сѣ айѡ Романѣй пачѣ ꙗ Дакіа де кѣтрѣ варварѣй а-
 чеѣй; ши кѡ атѣта май вѣртѡс сѣ ѣ лѣсѣ варварѣй несминтици дин лѣкашѡрилѣ
 лор, кѣ фѣинѡ варварѣй ачеѣй гинте номаде, адекѣ нестаторничѣ лѣ лок, ши карѣ
 май вѣртѡс се лѣогѣцѣ кѡ рѣпирѣ ши кѡ прѣхѣй де прин трѣ алте церѣй, ѣарѣ нѡ
 кѡ агонисѣрѣ пѣмѣнтѡлѡшѣ, преѡм анѡме деспре Хѡнѣй мѣртѡрѣскѣе ѣмѣа-
 нѡс Марчѣлинѡс Картѣ XXXI. кап 2. кѡм ачеѣй ничѣ нѡ арѣ, ничѣ нѡ се
 атинѣ вре Одатѣ де коарнѣле лѡгѡлѡшѣ **); ши лор ле еѣа де фолѡс, сѣ ре-
 мѣнѣ Романѣй статорничѣ лѣтрѣ лѣкашѡрилѣ салѣ, ши сѣшѣ лѡкре мошѣилѣ,
 ка ши фамѣлѣилѣ варварилор сѣ се ажѡтѡре дин сѡдоарѣ Романилор.

Де ачѣа есте, кѣ лѣ сѡта а ноѡз дела Хрѣстѡс, кѣнѡ аѡ венит Унѣгѣрѣй
 кѡ Оастѣ ꙗ Ярдѣл, афларѣ аколѡ пре Ромѣнѣй сѡе нѡме де Влахѣй, Влаѣй гин-

тѣ

*) Hodie quidem nulli praeter *Valachos* sunt Italici apud nos coloni; qui quod ma-
 jori essent numero, juncta cum indigenis societate, perstiteri usque hodie. *Katan-*
csich de Istro cap. 8. §. 4.

**) Hunnorum gens - omnem modum feritatis excedit -- prodigiosae formae et pan-
 di, ut bipedes existimes bestias, vel quales in commarginandis pontibus effigiati sti-
 pites dolantur incomte. -- Aedificiis nullis unquam tecti. -- Nec enim apud eos
 vel arundine fastigatum reperiri tugurium potest. -- Galeris incurvis capita tegunt;
 hirsuta crura cornu munientes hoedinis. -- *Nemo apud eos arat, nec stivam ali-*
quando contingit. -- Inconsultorum animalium ritu, quid honestum, inhonestum-
 ve sit penitus ignorant. -- Hoc expeditum indomitumque hominum genus, ex-
 terna praedandi aviditate flagrans immani, per rapinas finitimorum grassatum etc.
Ammianns Marcellinus Lib. 31. cap. 2.

ТЪ ОСЕБИТЪ, ПРЕЖДЪ СКРИЕ НОТАРІВЪ ЛВЪ БЕЛА, КЪ ДОМНЪЛ ЛОР ЦЕЛЪ; АЖИГЪ
 КАРІЙ ЕРА ЛИПИЦЪ ЕКЛАВІЙ. ДЕЧІ А СЪТА А МОДЪ РОМАНІЙ СЪВЪ РОМАНИЙ ЕРА
 ГИНТЪ ОСЕБИТЪ А ДАКІА: КАНД РЕМАСЕРЪ А ЗИЛЕЛЕ ЛВЪ ЯВРЕЛІАН А ДАКІА, А КЪ
 АВ РЕМАС ГИНТЪ ОСЕБИТЪ. КАНД ДАРЪ АВ АЧЕТАТ РОМАНИЙ А ФИ ГИНТЪ ОСЕБИ-
 ТЪ? ШИ КАНД АПОЙ ІАРЪШІ СЕ АЛЪСЕРЪ ДИИ СПЪРКЪЛ БАРВАРИЛОР, ШИ СЕ ФЪЧЕРЪ
 ГИНТЪ ОСЕБИТЪ? АВКРЪ НЕ АДОИТ ЕСТЕ, КЪ РОМАНИЙ ЧЕЙ РЕМАШІ А ДАКІА АВЪПЪ
 ЯВРЕЛІАН ПЪРЪРЪ АВ ФОСТ ГИНТЪ ОСЕБИТЪ.

К А П И Т У Л

ПЕНТРЪ ДЕСКЪЛЕКАРЪ ВЪНГЪРИЛОР А ЯРДЪЛ.

§. 1.

НЕЖДМЪПЪТАТЪ ДРАГОСТЕ АВ АВЪТ НОТАРІВЪ ЛВЪ БЕЛА СПРЕ
 ВЪНГЪРІЙ.

ЧЕЛ ДИИТЪЮ АТРЪ ТОЦІ ІСТОРИЧІЙ, ЧЪЛЕ ЧЕ СЪИТ ПЕНТРЪ АТРАРЪ ЛВЪ ТЪХЪ-
 ТЪМ КЪ ОАСТЪ ВЪНГЪРЪСКЪ А ЯРДЪЛ, ЛЕ СКРИСЕ ПРЕ ЛА КАПЕТЪЛ СЪТЕЙ А ДОАЗСПРЕ-
 ЗЕЧЪ ДЕЛА ХРІСТОС НОТАРІВЕ АЛВЪ БЕЛА КРАЮЛВЪ ВЪНГЪРЕЕК; КАРЕЛЕ ПЪИЪ АЧІ АВ
 ФОСТ АНОНИМЪС, АДЕКЪ, НЕ АНЪМИТ, А КЪРЪІА НЪ И СЪВЪ ШІВЪТ НЪМЕЛЕ; ІАРЪ А-
 КЪМ, ПРЕЖДЪ АВЪЦЪ ВЪНГЕЛ А АПЕНДИЧЪ ЧЪ ДЕСПРЕ АЧЕПЪТЪЛ РОМАНИЛОР §. 4. НЪ
 Е МАЙ МЪЛТ АНОНИМЪС, АВЪПЪ КЪМ АСЪШІ АВ АРЪТАТ ЛА ВЪИДИЧИЛЕ АНОНИМЪ-
 ЛВЪ АЛЕ ЛВЪ ДАНИЕЛ КОРНИДЕС, Е ПАВЪЛЪС ВЪПІСКОП АЛ ПАПИСТАШИЛОР ВЪНГЪРІЙ ДИИ
 ЯРДЪЛ, КАРЕЛЕ АВ КЪСТАТ А ЗИЛЕЛЕ ЛВЪ БЕЛА АЛ ТРЕЙЛЕ КРАЮЛВЪ ВЪНГЪРИЛОР *) 1)

АЧЕСТ

*) *Velicant auctoritatem anonymi Belae notarii, quem tamen non Anonymum amplius, sed Paulum Episcopum Transylvanum sub Bela III-tio vocandum esse. Engel in Appendice de origine Valachorum §. 4.*

1) А ЗИЛЕЛЕ АЧЕСТЕ ІОСИФ КЕРЕСТВРИ, ПРОФЕССОРЪ ІСТОРИЙ УНІВЕРСАЛЕ, ШИ АЧЕЙ
 ПРАГМАТИКЪ А КЪЗИМЕЙ ВЪНГЪРЕЦІЙ, А КЪЗІАСКА УНІВЕРСИТАТЕ ДЕЛА ПЕСТА, АВ ДАТ ЛА ТУ-
 ПАРЮ О ДІСЕРТАЦІЕ ДЕСПРЕ ВЪКЪЛ НОТАРІВЪЛВЪ АНОНИМ АЛ КРАЮЛВЪ БЕЛА, А КАРЪ НЪ ТАРИ
 ДОВЪДЕ АДЕВЕРЪВЪЗЪ, КЪМ КЪ АЧЕСТ ІСТОРИОГРАФ АВ ФОСТ НОТАРІВЕ АЛВЪ БЕЛА ЧЕЛОВЪ КЪ НЪ-
 МЕЛЕ АЧЕСТА АТЪЮ КРАЮ АЛ ВЪНГЪРІЕЙ, КАРЕЛЕ КЪМ СПЪНЕ ПРАЙ А АННАЛЕЛЕ КРАНОЛОР ВЪНГЪ-
 РІЕЙ КАРТЪ П. ФЪ КОРОНАТ КРАЮ ЛА АНЪЛ ДОМИВЪЛВЪ 1060. ШИ МЪРИ ЛА АНЪЛ 1063. ШИ
 АЧЕІА СЕ ВЪДЪКІШЕ А АЗДАТА ДІСЕРТАЦІЕ, КЪМ КЪ АНОНИМЪЛ НОТАРІВЪ АЛ КРАЮЛВЪ БЕЛА ЧЕ-
 ЛОВЪ АТЪЮ КЪ НЪМЕЛЕ АЧЕСТА ТЪРЪЗІВ ДЪПЪ МОДРТЪ ЛВЪ БЕЛА АЧЕСТВІА АВ СКРИС ІСТОРИА СА,

Ичест НотаріѸ атѸта фѸ лѸзтат дѸ драгостѸкѸ УнгѸрилор, кѸт нѸ нѸ-
 май фѸрѸ кѸмпѸт мѸрѸще лѸделе УнгѸрилор, ши микшорѸкѸ вѸртѸтѸ алтор
 нѸмѸрѸ; чи лѸкѸ фѸиндѸ УнгѸрѸй пѸгѸнѸй, нѸ се свѸеце, асѸпра Камоанелор
 ФѸологіѸй, ши а ОрѸодожѸй, а скрѸе, кѸм кѸ лѸчѸле дарѸбрѸ фѸрѸ дѸте дѸ сѸсѸ
 УнгѸрилор, каре лѸрѸре ОрѸй ши челор май ѸбнѸй крѸщинѸй, ши май кеицѸй лѸй
 ДѸмнезѸв сѸв ОбичнѸит черѸл а ѸрѸзѸнѸ. ИчѸстѸ а НотарѸлѸй некѸмпѸтѸтѸ
 патимѸ, ши несѸферитѸ скѸдѸкре лѸсѸшѸй лѸцелѸпцѸй УнгѸрилор о вѸдѸ лѸ ІсторѸа
 НотарѸлѸй. ИчѸл некѸмпѸтѸ ал НотарѸлѸй, май нанте дѸ тоате, сѸ, дѸпѸ
 сокотѸкла лѸзмнѸрилор, каре унгѸрѸл ДанѸел КорнидѸс лѸ ВиндичѸиле НотарѸлѸ-
 лѸй, ла СекцѸа 2. кап 4. Ѹ. 6. ле фѸчѸе, ачи лѸ воѸ арѸтѸа. ИчѸл НотарѸлѸй
 ЯшдѸ, НотарѸлѸ ла кап 3. зичѸе, кѸ мѸмѸй лѸй ЯлмѸс, кареле фѸ
 КѸпетенѸе УнгѸрилор, фѸиндѸ лѸсѸрчинѸтѸ кѸ ЯлмѸс и сѸв фѸкѸт вѸденѸе дѸм-
 незѸйскѸ *). Ла кап 4. зичѸе, кѸ лѸ ЯлмѸс, мѸкар кѸ ерѸ пѸгѸнѸ, аѸ фост да-
 рѸл дѸѸлѸлѸй сѸжѸнт. **). Ла кап 8. зичѸе, кѸ лѸй ЯлмѸс ерѸ аѸѸторѸ дѸѸлѸ
 сѸжѸнт ***). Ла кап 33. зичѸе, кѸ лѸ УнгѸрѸй ерѸ ѸрѸл чел дѸмнезѸск ****). Ла кап
 50. зичѸе, кѸ мила лѸй дѸмнезѸв мерѸѸѸ лѸнаинтѸкѸ УнгѸрилор, ши дѸмнезѸв
 пре вѸрѸжмашѸй лор лѸй дѸѸе лѸй Арпад КѸпетенѸей, ши армашилор лѸй *****).
 ЯсѸменѸкѸ ла кап 44. ши 37. зичѸе, кѸ ѸрѸл чел дѸмнезѸск мерѸѸѸ лѸнаинтѸкѸ Ун-
 гѸрилор †). Ла кап 20. пророчѸа лѸй МоѸсеи чѸк пѸнтрѸв фѸий лѸй Ісраил фѸкѸтѸ
 некѸбнѸе о аплѸкѸ спре УнгѸрѸй, ши лѸтрѸв УнгѸрѸй, зичѸе, кѸ о аѸ лѸплинитѸ
 дѸмнезѸв ††). ЯсѸменѸкѸ фѸрѸ кѸмпѸт есте, кѸндѸ зичѸе ла кап 7. кѸ УнгѸрѸй

ши преѸм прѸкѸ асѸменѸкѸ адеѸзѸвалѸ есте, токма лѸ знаеле лѸй КоломанѸе УнгѸрилор,
 кареле, кѸм се кѸѸе ла Прай лѸ КарѸѸ май сѸсѸ лѸсѸмнатѸ, фѸ лѸнѸцѸт ла КрѸіе
 лѸ анал ДомнѸвалѸ 1096. ЛѸз мѸварѸ а ТѸрографѸлѸй РомѸнѸск дѸнтрѸ ачѸстѸ ТѸ-
 пографѸе КрѸіаскѸ НиколѸе КѸезѸнѸ.

- *) Ab eventu divino est nominatus Almus, quia matri ejus praegnanti per somnium apparuit divina visio. *Notarius Belae*, cap. 3.
- **) Donum Spiritus Sancti erat in eo, licet paganus. *Idem* cap. 4.
- ***) Almus cujus adjutor erat Sanctus Spiritus. *Ibid.* cap. 8.
- ****) Quia divina gratia in eis erat. *Ibid.* cap. 33.
- *****) Deus enim, cujus misericordia praevia erat, tradidit Duci Arpad et suis militibus inimicos eorum. *Idem* cap. 50.
- †) Divina gratia erat eis praevia. Gratia Dei antecedebat eos. *Id.* cap. 44. 37.
- ††) Implevit Dominus, in Almo Duce et filio suo Arpad, prophetiam, quam ce-
 cinuit Moyses propheta, de filiis Israel. *Idem* cap. 20.

Атгарѣ Унгѣрилор ꙗ Панноніа.

Анаинте де а вени Унгѣрій ꙗ Панноніа, карѣ акѣм се зиче Унга-
ріа сѣѣ цѣра Унгѣрѣскз, скріе Нотаріѣла ла кап 9. кз ловинаѣсе Унгѣрій кѣ
Рѣшій, адекз кѣ Мѣскалій, ꙗй кзтѣрз пре Рѣшій, ши ꙗй алѣнгарз пзнз ла
Кіеѣ, ши стѣнд акѣм Унгѣрій а рзднка скзриле пре мѣрїй четзцій, ка сз
рескатз ꙗ Кіеѣ, се рѣгарз Рѣшій де паче, ши ꙗдемна пре Унгѣрї, ка лзсѣнд
Галиціа, сз мѣргз ꙗ Панноніа, карѣ май наинте фѣсѣсе а лѣи Ятила. ꙗѣ-
дарзле фѣарте цѣра ачѣста, ши ле спѣнѣ ши че фелѣ де нѣмѣрї лзкѣск ꙗ
Панноніа, адекз Ѣклави, Бѣлгарї, Блѣхї, ши пзсторїй Романилор, пентрѣ
кз дѣпз моартѣ лѣи Ятила пзмѣнтѣла Панноніей ꙗл нѣмѣ Романїй пзшѣне,
пентрѣ кз тѣрмеле лор се пзщѣ ꙗ пзмѣнтѣла Панноніей *).

Ажѣнѣнд Унгѣрїй дела Кіеѣ ла Галиціа, скріе Нотаріѣла ла кап 11.
кѣм Дѣка Галиціей аѣ ешит ꙗнаинтѣ Унгѣрилор декѣлц мѣлте дарѣрї аѣѣ-
кѣнд, кзрѣра лѣѣѣндѣле Панноніа, пре рѣнд ле спѣсе, че нѣмѣрї цин акѣм
Панноніа: адекз пзнз ꙗ Дѣнзре де а дрѣпта Дѣнзрей кѣм кѣрз, романїй
аѣ ашезат пзсторїй сѣи. Іарз цинѣтѣла, кареле е атрз Тиса ши атрз Дѣнз-
ре, л'аѣ кѣпринс шїе мареле Реанѣс Дѣка Бѣлгарїей, мошѣла лѣи Дѣка Гала-
нѣс, пзнз ла марцинѣ Рѣшилор, ши а Дѣшилор, ши аѣ ашезат аколѣ сз лѣ-
кѣіаскз Ѣклави ши Бѣлгарї. Іарз цинѣтѣла, кареле е атрз Тиса ши атрз
кодѣла Ігфон, кареле е де кзтрз Ярѣла дела Мѣрзш пзнз ла Гомеш, л'аѣ кѣ-
принс шїе Дѣка Морѣт, ал кзрѣіа непѣт с'аѣ зис де Унгѣрї Менѣморѣт, пен-
трѣ кз аѣѣ мѣлте вѣрте, ши ꙗ пзмѣнтѣла ачела лзкѣск гинте каре се зик
Козар. Іарз цинѣтѣла, кареле е дела Мѣрзш пзнз ла четатѣ Вршѣла, л'аѣ кѣ-
принс Оаре кареле Дѣкз Глад, ешинд дин четатѣ Видинѣлѣи кѣ ажѣторѣл
9 *
Кѣма-

*) Rogaverunt *Almum* ducem ut dimissa terra *Galiciae*, ultra silvam *Hovos*, versus occidentem in terram *Pannoniae* descenderent, quae *Athilae* regis terra fuisset. Et laudabant eis terram *Pannoniae* ultra modum esse bonam, dicebant enim, quod ibi confluerent nobilissimi fontes aquarum *Danubius* et *Tiscia*, et alii nobilissimi fontes bonis piscibus abundantes, quam terram habitarent *Selavi*, *Bulgarii*, et *Blachii*, ac pastores *Romanorum*, quia post mortem *Athilae* regis terram *Pannoniae* Romani dicebant *pascua* esse, eo quod greges eorum in terra *Pannoniae* pascebantur. Et jure terra *Pannoniae* *pascua Romanorum* esse dicebatur, nam et modo Romani pascentur de bonis *Hungariae*. *Notarius Bellae* cap. 9.

Нѣманилор *). Лѣсъ ла кап 44. Домнїа лѣи Глад О лтинѣ Нотарїѣл пннз ла Хором **).

Де ачїа Нотарїѣл ла кап 12. скрїе, кз трежнѣд Унѣгрий прѣсте мѣн-те, ажѣнсерѣ де кзтрѣ пѣрциле четѣцїи Унѣг, ши се Одихнїрѣз 40. де зїле ла Мѣнѣкач, каре лок май лѣжї лѣв кѣпрїнс л Паннонїа. Яколѣ ерѣ лѣкѣн-торїи Склавїи сѣдѣпшїи лѣи Дѣка Саланѣс. Ячестїи, темѣндѣсе фѣарте де Ун-ѣгрий, ле да тоате чѣле де лїпсѣз, повѣстїнѣдѣле, кѣм мѣрїндѣ Краюл Ятїла, марѣле Реанѣс стрѣмошѣл лѣи Дѣка Саланѣс, ешїндѣ дїн Бѣлгарїа, кѣ ажѣ-торюл ши кѣ сватѣл Аператѣлѣи Грѣчилор аѣ фѣст кѣпрїнс цїнѣтѣл ачѣла. Ши кѣм лѣдшїи Склавїи дїн цѣра Бѣлгарїей фѣрѣз аѣшї ла марцїнѣ рѣши-лор, ши кѣм акѣм лї цїне Дѣка Саланѣс ***).

Унїи дїн кѣвїнтѣл лѣи Константїн Порфирогенїтѣл, чѣле не л картѣ чѣ дѣспре Кївернїсїрѣ Аперѣцїей, Партѣ II. кап 40. пѣнтрѣ Унѣгрий, прѣ карїи ел лї нѣмѣше Тѣрчї, не лѣсѣ скрїсе, врѣѣ се лфрѣнѣгѣ крѣземѣн-тѣл Нотарїѣлѣи лѣи Бѣла, лѣрѣ чѣле че скрїе Нотарїѣл пѣнтрѣ лѣтрѣрѣ Унѣг-рїлор л Паннонїа. Кз врѣѣ еї дїн зїсѣле кѣвїнте лѣи Константїн Порфи-рогенїтѣл сѣз кѣлѣгѣз, кѣм кз Унѣгрий нѣ де кзтрѣ Мѣнѣкач аѣ лѣтрѣт л Пан-нонїа, П

*) Hoc dum *Galiciae* Dux audivisset obviam *Almo* duci cum omnibus suis nudis pe-
dibus venit, et diversa munera ad usum *Almi* ducis praesentavit, et aperta porta
civitatis *Galiciae*, quasi dominum suum proprium hospitio recepit. — — Dicebant
enim eis sic, quod terra illa nimis bona esset, et ibi confluerent nobilissimi fontes,
quorum nomina haec essent, ut supra diximus, *Danubius*, *Tyscia*, *Wag*, *Mo-
risius*, *Crisius*, *Temus* et caeteri, quae etiam primo fuisset terra *Athilae* regis,
et mortuo illo praeeoccupassent Romani principis terram *Pannoniae*, usque ad *Da-
nubium* vero collocavissent pastores suos. Terram vero quae jacet inter *Tisciam*
et *Danubium*, praeeoccupavisset sibi *Reanus magnus dux Bulgariae*, avus *Salani*
ducis, usque ad confinium *Ruthenorum* et *Polonorum*, et fecisset ibi habitare
Sclavos et *Bulgaros*. Terram vero quae est inter *Thisciam* et *silvam Igson*, quae
jacet ad *Erdevelu* a fluvio *Morus* usque ad fluvium *Zomus*, praeeoccupavisset sibi
Morout, cujus nepos dictus est ab *Hungaris Menemorout*, eo quod plures habebat
amicas, et terram illam habitarent gentes *Cozar* qui dicuntur. Terram vero,
quae est a fluvio *Morus* usque ad castrum *Urscia*, praeeoccupavisset quidam dux
nomine *Glad* de *Bundyn* castro egressus adjutorio *Cumanorum*. *Idem* cap. 11.

**) Et antequam hoc fieret, mitterent exercitum contra *Glad* Ducem, qui domini-
um habebat a fluvio *Morus* usque ad castrum *Horum*, ex cujus etiam progenie,
longo post tempore descenderat *Ohtum*, quem *Sunad* interfecit. *Idem* cap. 44.

***) Narrabant, quomodo mortuo *Athila* rege, *magnus Reanus* proavus ducis *Salani*
dux de *Bulgaria* egressus, auxilio et consilio *Imperatoris Graecorum* praeeocu-
paverat terram illam. Qualiter etiam ipsi *Sclavi* de terra *Bulgariae* conducti fue-
runt ad confinium *Ruthenorum*, et qualiter nunc *Salanus* dux eorum, se et suos
teneret. *Notarius* cap. 12.

ноніа, чй прин цѣра Романискыа де кзтрз Северин, унде се афлз ремзши-
целє подѣлѣи лѣи Траіан.

Чи Константин Порфирогенитѣл ла локѣл май сѣс лсѣмнат немика
нѣ грѣаще десре атрарѣ Унгѣрилор л Панноніа, фѣрз кѣт спѣне унде с'аѣ
ашезат Унгѣрїи а лѣкѣи дѣпз че фѣрз алѣнгаці дин Молдова де Пацина-
ците. Ши дескрїиѣ цѣра, адекз, Панноніа, карѣ Порфирогенитѣл о нѣ-
мѣше Тѣркіа, унде с'аѣ ашезат Унгѣрїи а лѣкѣи; лѣѣпе а спѣне лѣжѣ лѣ-
пѣтѣл церїи ачестїа чел май апропе де джисѣл. Де кзтрз лѣпѣтѣл церїи
ачестїа, затѣ *Тης Τερχίας αρχην*, зиче, кз есте подѣл лѣи Траіан, дѣпз
ачеїа апеле Тимїш, Тѣтиш, Мѣрѣш, Криш, Тиса, чѣле лалте, пѣнз ла
Фрѣнчїи. Кѣвинтеле лѣи Константин Порфирогенитѣл десре ачѣсте май сѣс
ла кап I. §. 6. сѣнт скрїсе Латинѣше.

§. 3.

Голїа лѣи Тѣхѣтѣм кзтрз Арпад Дѣка Унгѣрилор.

Кѣпринзѣнѣ Унгѣрїи партѣ чѣ дин сѣс а Аперзїей лѣи Галанѣс,
унде лѣкѣїа Склавїи, брѣо кѣѣва Кзпитанї марї Унгѣрециї, атрз карїи сѣра
ши Тѣхѣтѣм, скрїе Нотарїѣл ла кап 22. 23. кз трекѣрз кѣ Оасте Тиса, ши
кѣпринсерз тот цинѣтѣл пѣнз ла поарта Месешѣлѣи, унде ши фипсерз мар-
цини церїи Унгѣрециї, ка адекз пѣнз ла поарта Месешѣлѣи тот лѣмѣнтѣл
ачелѣ сѣ фїе а Унгѣрилор. Унде май мѣлте зиле ремасерз зишїи Кзпитани
кѣ Оаствѣ, пѣнз че аѣ лѣтѣрит кинє марциниѣ церїи Унгѣрециї *).

Амѣнѣнѣнѣ, адекз зѣвобинѣ май лѣнѣгѣ вѣѣме аколѣ, Тѣхѣтѣм аѣзи
дела лѣкѣиторї вѣнѣтѣтѣл церїи Ардѣлѣлѣи, унде Оаре кареле Целѣ Ромѣн
цинѣ Домніа. Де унде лѣпѣѣ а дорї, кз де ар фи кѣ пѣтїнѣцз, прин ѣа-
рѣл лѣи Дѣка Арпад Домнѣлѣи сѣѣ, сѣшїи капете шїе, ши ремзшицелор са-
ле Ардѣлѣл. Нотарїѣл кап 24. **).

ДЕ

*) Mane autem facto, *Zobolsu, Thosu et Tuhutum*, inito consilio constitauerunt,
ut meta Regni Ducis *Arpad* esset in porta *Mezesina*. *Notarius* cap. 22.

Plures dies ibi manserunt, donec confinia regni firmaverunt. Idem cap. 23.

**) *Dum ibi diutius morarentur, tunc Tuhutum pater Horca*, sicut erat vir astu-
tus, dum caepisset audire ab incolis bonitatem *terrae ultra silvanae*, ubi *Gelou*
quidam *Blacus* dominium tenebat, coepit ad hoc anhelare, quod si posse esset, per
Gratiam Ducis Arpad domini sui, *terram ultra silvanam* sibi, et suis posteris
acquireret. *Notarius* cap. 24.

Де унде, кѣм скріе Нотаріѣла ла кап. 25. тримисе пре Оаре кареле Ом
 виклѣн, пре Опафоркош, татѣла лѣи Огманѣ, ка пре Фѣриш умелѣна, сѣ
 вѣдѣз вѣнзтатѣ Ярдѣлѣлѣи, ши че пласѣ де Оамени сѣнт лѣкѣиторіи лѣи,
 кѣт де сѣр пѣтѣ, сѣ дѣ рѣскоѣ кѣ дѣншіи, пентрѣ кѣ боіа Тѣхѣтѣм кѣ
 хѣрничіа са шіе нѣме ши пѣмѣнт сѣши агонисѣскѣ. Дечі татѣла лѣи Огманѣ,
 спіонѣла лѣи Тѣхѣтѣм, ка вѣлпѣ умелѣна лѣрежѣр, ши вѣзѣна вѣнз ро-
 дѣре а пѣмѣнтѣлѣи ачелѣіа, ши лѣкѣиторіи лѣи, лѣкѣт поате Омѣла бѣдѣ,
 май сѣс де кѣт се поате лѣи пѣлѣкѣ Ярдѣлѣла, ши кѣрѣна лѣторѣнѣдѣсе ла Тѣ-
 хѣтѣм, мѣлте лѣи спѣсѣз дѣспре вѣнзтатѣ церіи ачѣіа, кѣм ачѣіа є рѣоратѣ
 де прѣвѣне рѣжѣри, а кѣрора нѣмеле ши фолоѣврилѣ лѣ шир и ле повесті, ши,
 ши кѣм кѣ лѣ нѣсипѣла ачелора се кѣлѣѣе аѣр, ши аѣрѣла пѣмѣнтѣлѣи ачелѣіа
 є фѣорте вѣн, ши кѣ аколѣ се тѣе сѣре, ши лѣкѣиторіи церіи ачѣіа сѣнт чѣи
 май апѣши Оамени а тоатѣ лѣмѣ, ачѣіи сѣнт анѣме Бласіи (Рѣмѣни), ши
 Склавѣи, ниче нѣ аѣ алте арме фѣрѣ арк ши сѣѣѣѣи. Дѣка лѣр Цѣлѣ нѣ є пѣ-
 тѣрник, ниче нѣ арѣ армаші вѣни пре лѣнгѣ сине, каріи сѣ кѣтѣѣе а ста
 асѣпра лѣдрѣзѣнриѣи Унгѣрилѣр, ба ши дѣла Кѣмані ши дѣла Пѣценате мѣл-
 те нѣказѣри пѣтимеск *).

Аѣзѣна ачѣете Тѣхѣтѣм дѣла спіонѣла сѣѣ Опафоркош, скріе май
 аколѣ Нотаріѣла ла кап. 26. петрѣкѣ солі ла Дѣка Ярпаѣ, ка сѣл слѣоаѣѣ а
 мѣрѣе лѣ Ярдѣла, сѣ се Ошѣскѣ асѣпра лѣи Дѣка Цѣлѣ. Пре кареле лѣ ши слѣ-
 кози Ярпаѣ **).

*) Praedictus vero *Tuhutum* vir prudentissimus, misit quemdam virum astutum et pa-
 trem *Opaforcos*, *Ogmand*, ut fortive ambulans praevideret sibi qualitatem et fer-
 tilitatem terrae *ultra silvanae*, et quales essent habitatores ejus, quod si posse-
 esset, bellum cum eis committeret, nam volebat *Tuhutum* per se nomen sibi et
 terram acquirere, ut dicunt nostri joculariter: *omnes loca sibi acquirebant, et*
nomen bonum accipiebant. Quid plura? dum pater *Ogmand*, speculator *Tuhu-*
tum, per circuitum more vulpino, bonitatem et fertilitatem terrae, et habitatores
 ejus inspexisset, quantum humanus visus valet, ultra, quam dici potest, dilexit,
 et celerrimo cursu ad dominum suum reversus est. Qui cum venisset, domino suo
 de bonitate illius terrae multa dixit, quod terra illa irrigaretur optimis fluviis,
 quorum nomina et utilitates seriatim dixit, et quod in arenis eorum aurum colli-
 geretur, et aurum terrae illius optimum esset, et ibi foderetur sal, et salgenia,
 et habitatores terrae illius viliores homines essent totius mundi, quia essent *Blasii*
 et *Sclavi*, quia alia arma non haberent nisi arcum et sagittas, dux eorum *Gelou*
 minus esset tenax, et non haberet circa se honos milites ut auderent stare contra
 audaciam Hungarorum, quia a Cumanis et Picenatis multas injurias paterentur. No-
 tarius cap. 26.

**) Tunc *Tuhutum* audita bonitate terrae illius, misit legatos suos ad ducem *Arpad*,
 ut sibi licentiam daret ultra silvas eundi, contra *Gelou* ducem pugnare. Dux vero
Arpad inuito consilio voluntatem *Tuhutum* laudavit, et si licentiam ultra silvas
 eundi, contra *Gelou* pugnare; concessit. *Idem* cap. 26.

Асхмнзм ачи дин чѣле май сѣс четите дин Нотаріѣл лѣи Бела, кз Тѣхѣтѣм нѣ ши пентрѣ Осташій Унгѣреши, карій ерѣ кѣ джнѣл, аѣ до- рит сѣ капете Арѣѣлѣ, чи пентрѣ сине, ши пентрѣ фійі фійлор сѣи че бор урмѣ дѣпз джнѣл. Деспре карѣ ши май жос ва вені борѣ.

§. 4.

Гзскоул Унгѣрилор кѣ Ромжній л Арѣѣл.

Окріе Нотаріѣл ла ачелаш кап 26. лторкѣндѣсѣ кѣ слобоженіа чѣ ман сѣс архтатѣ дела Арпад солѣл лѣи Тѣхѣтѣм, лдатзш Тѣхѣтѣм се гзти кѣ Осташій Унгѣреши, карій ерѣ сѣс поваца лѣи, ши лтрѣ л Арѣѣл асѣпра лѣи Целѣ Дѣка ромжнилор. Іарѣ Целѣ аѣзина дѣ венирѣ лѣи Тѣхѣтѣм, лши аѣднѣ оастѣ са, ши кѣ припит кѣрсѣ дѣде сѣи егз лнанте, ка сѣл л- пїедиче сѣ нѣ лтре пре подрта Месешлѣи, чп Тѣхѣтѣм лтрѣ о зи трежнѣ кодѣл, аѣднѣсѣ ла рѣѣл Ялмаш, унде амѣндѣбо оциле се лтѣлнирѣ мижло- чина лтрѣ елѣ рѣѣл. Іарѣ Дѣка Целѣ боіа аколѣ сѣи опрѣкѣкз пре Унгѣри кѣ сѣзретѣторій сѣи, ка сѣ нѣ трѣкѣкз *).

Адооо зи лнанте дѣ зорі дѣ зіо, урмѣзз Нотаріѣл ла кап 27. Тѣхѣтѣм лши лпзрци оастѣ л дооо, о парте о цинѣ кѣ сине дин коаче дѣ рѣѣ; о парте о тримисѣ кѣ пѣцин май сѣс, ка трежнѣ рѣѣл фѣрѣ дѣ а сѣмци Осташій лѣи Целѣ, сѣ урѣкѣкз вѣтаіа. Карѣ ашѣ се ши фѣкѣ, кз прелесне трежнѣ ачестій рѣѣл; лѣе оциле се апѣкарѣ дѣ вѣтаѣ, ши се оцирѣ Унгѣрій ши ромжній лаолалтѣ кѣмплит, чи фѣрѣ лвинши армашій лѣи Це- лѣ, ши динтрѣ еі мѣлци фѣрѣ оморѣци, іарѣ май мѣлци принши. Карѣ вѣзѣнѣ Дѣка Целѣ, пентрѣ апѣрарѣ віѣциі кѣ пѣцини апѣкѣ фѣга, ши гз- вина а фѣци ла четатѣ са, че ерѣ лѣнгз Гомеш, армашій лѣи Тѣхѣтѣм гонинѣл, лѣнгз рѣѣл Копѣш лл оморѣрѣ *).

Атѣнчи

*) Hoc dum *Tuhutum* audivisset a legato, praeparavit se cum suis militibus, et dimissis ibi sociis suis, aggressus est ultra silvas, versus orientem contra *Gelou* ducem *Blacorum*. *Gelou* vero dux *ultrasilvanus* audiens adventum ejus, congregavit exercitum suum, et cepit velocissimo cursu equitare obviam ei, ut eum per *portas Mezesinas* prohiberet, sed *Tuhutum* uno die silvam pertransiens, ad fluvium *Almas* pervenit, tunc uterque exercitus ad invicem pervenerunt medio fluvio interjacente. Dux vero *Gelou* volebat, quod ibi eos prohiberet cum sagittariis suis. *Notarius cap. 26.*

*) Mane autem facto, *Tuhutum* ante auroram divisit exercitum suum in duas partes, et partem alteram misit parum superius, ut transito fluvio, militibus *Gelou* nescientibus

Ятвнчй лзквиторій церій възжнд мортк Домнлвй сзв Целв, днн
квнз воинца са, кв дартк де мжнз, лши алксерз лорвши Домн л локвл лвй
Целв пре Твхвтвм татвл лвй Хорка, ши л локвл ачелв; кареле се зиче вш-
квлв, лй жврат лвй крединцз, де унде дин зїоа ачїа локвл ачела с'ав
нвмит вшквлв, квчй кв аколв ав жврат. Ши дин зїоа ачїа ав цинвт
цфра ачїа кв паче ши кв феричре **).

Ачксте сжнт, каре ни ле лзсз скрїсе Нотарївл лвй Бела деспре лтрарк
лвй Твхвтвм кв осташиї Унгрїцї л Ярдквл, ши деспре ашезарк лвй ако-
лв. Дин каре, дпз сокоткла критикз де се бор лва, ничї О микшораре
нв урмкзз авпра ромзнилор. Чи, фїнда кв унїї динтрз, противничїї ро-
мзнилор кв унеле динтрз ачксте рзв лтрзквїнцжндвсе, фзрз дрептате сз
невоеск а микшора, мзрїрк ромзнилор, ши а О лнегрї; се квбїне ачксте маї
пре ларг а ле респїка, ши а ле лзмврї.

Іарз лнандте се каде сз лсзмнї, кв Нотарївл лх кап 27. мзкар кв
спбне, кв квмплїтз вктае фв лтрз Унгрїї ши лтрз Ромжнї *) квт мвлци
квзврз динтрз Ромжнї; тотвшиї динтрз Унгрїї ничї унвл нв скрїе сз фи
перїт, сфв сз се фи плегвїт, авекз рзнїт. Чїне поате квкде, унде се л-
чжалеск доло Ошїї противнїче, ши се бат лтрз сїне квмплїт, де О парте
сз кадз мвлцї, ши де чїа парте ничї унвл? Де унде маї лвминат де
квм стрелвчкше соареле квнд є кврче амїазї се вкде, кв чкле че скрїе
Нотарївл пентрз рзсковл лвй Твхвтвм кв Целв спре неквмпзтатз лавдз а
Унгрїлор ши спре лпвнерк Ромзнилор, неквнїе есте а и ле квкде.

§. 5.

tibus, pugnam ingrederentur, quod sic factum est. Et quia levem habuerunt tran-
situm, utraque acies pariter ad pugnandum pervenerunt, et pugnatum est inter
eos acriter, sed victi sunt mitites ducis Gelou, et ex eis multi interfecti, plures
vero capti. Cum Gelou dux eorum hoc vidisset, tunc pro defensione vitae cum
paucis fugam cepit. Qui cum fugeret properans ad castrum suum, juxta fluvium
Zomus positum, milites Tuhutum audaci cursu persequentes, ducem Gelou, juxta
fluvium Copus interfecerunt. *Notar. cap. 27.*

**) Tunc habitatores terrae videntes mortem domini sui, sua propria voluntate dex-
teram dantes, dominum sibi elegerunt Tuhutum patrem Horca, et in loco illo,
qui dicitur Esculeu, fidem cum juramento firmaverunt, et a die illo locus ille
nuncupatus est Esculeu, eo, quod ibi juraverunt. Tuhutum vero, a die illo ter-
ram illam obtinuit pacifice et feliciter. *Idem cap. 27.*

**) Et pugnatum est inter eos acriter. *Notarius cap. 27.*

§. 5.

Бзркзція Ромзнилор.

КѢ гбреле плинне вестеск противничій кѢвинтеле ачѣле дин Історіа НотаріѢлѢй кап 25. кѢ каре се зиче аколѢ, кѢ Ромзній сѣнт чей май апѢши Оаменій атоатз лѢмѣ, ши кѢ ачеле кредѢ сѢй, кѢ пот арѣтѢ а фаца а тоатз лѢмѣ нѢ шѢе че слѣзничѢне стрѣзинз а Ромзній.

Чи атрѢ адебзр бат аерѢл сѢй атѢнчй, кѢнд дин кѢвинтеле ачеле се невоеск а микшорѢ пре Ромзній. ЦентрѢ кѢ прекѢм май сѢс (§. 1.) арѣтѢй, некѢмпѣтѢтѢа драгосте, карѣ абѣ НотаріѢл спре гинѣтѢ чѣ УнгѢрѣскз, ши ура спре алѣе линеи ла мѢлате скѢлѣіетѢрѢй ала апинсѢ пре сѢл. Де аколѢ сѢ, кѢ аша апѢс грѣеще деспре Ромзній скрѢйнд рѣскокл лор чел кѢ УнгѢрѢй.

КѢ, афарз де алтеле, каре динѣрз ачей УнгѢрѢй пѢтѣ сѢ айѢз кѢношинца тѢтѢрор нѣмѢрилор лѢмей ачестіа, ка, алѣтѢрѣнд пре Ромзній кѢфѢеще каре нѣм а лѢмей, сѢ фѢе дестойник а жѢдека, Оаре Ромзній сѣнт чей май мишей атрѢ Оаменій а тоатз лѢмѣ?

Апой шѢт лѢкрѢ сѢте, кѢ НотаріѢл асѢпра нимзнѢй нѢ сѢрѢ аша мѢніос, прекѢм асѢпра ачелора, карѢй кѢндѢа аѢ кѢтѢт пре УнгѢрѢй. АсѢши Корнидес Даніел УнгѢрѢл О кѢноаще ачейѢ а Виндичіиле НотаріѢлѢй, Секція 2. кап 4. §. 3. Унде дин кап 55. а Історіей НотаріѢлѢй аратз мѢніѢ чѣ маре а НотаріѢлѢй асѢпра Тевтонилор, Баварилор, Алеманилор, кѢчй аѢ кѢтѢт пре УнгѢрѢй, ши аѢ спѢнѢзѢрат пре КѢпитаній лор пре деелѢ ши пре БѢлѢс *). АсѢ дин Іоанн КиннамѢ НотаріѢл АператѢлѢй МанѢил Комнин, кареле скрѢсѢ Історіа Комнинилор а лѢй Іоанн ши а фѢюлѢй лѢй МанѢил, ала анѢл ДомнѢлѢй 1118 пѢнѢ ла анѢл 1176. адекѢ а сѢта а додоспреѣче че, ла акѢрѢа сѢѣршит аѢ скрѢсѢ ши ПѢбѢлѢс НотаріѢл лѢй Бела Історіа са, се шѢе, зисеѢ, дин КартѢ 6. а лѢй КиннамѢ кѢм деон, вѢтѢци дин порѢнка АператѢлѢй фѢ тримис кѢ Оасте маре, ши кѢ мѢлциме де Ромзній дин цѢфра ромзнѣскз, ка сѢ дѣ нѢвалѢз асѢпра УнгѢрилор. АчѣстѢ Оасте атрѢнд а цѢфра УнгѢрилор фѢкѢ прѢдѢз маре, ОморѢ Оаменій мѢлѢй фѢарѢте, пре аѢѣца аѢсѢ а рокіе, тѢрме де ой, копіе де кѢй, ши алѣе вѢте мѢнѢ де ла

Ун-

*) Ob Leelum enim Bulsumque Duces Hungarorum a Teutoniceis in praelio captos, arborique infelici suspensos, ut stomachatur! ut odiosi ei Bavari et Alemanni, quorum nefandis fraudibus Leelum et Bulsum captos, residuos vero Hungaros malo dolo coarctatos, queritur; vide caput 55. Daniel Kornides, Vindiciae Anonymi Belae Regis Notarii, Sect. 2. cap. 4. §. 3.

Унѣри *). Де унде дѣпѣ трѣба са нѣ пѣтѣ сѣ нѣ фіе фодрте мѣніос Но-
таріѣл лѣи Бела асѣпра Ромѣнилор, пентрѣ ачѣ проаспѣтѣ маре пѣгѣкире че
фѣкѣрѣ атѣнѣи Ромѣнѣи Унѣрилор.

Нѣ мѣ лѣосек, кѣ ши пре Солонон, кѣнд авѣ ел вѣрѣмѣшіе асѣпра
лѣи ладислаѣс челѣи кѣ нѣмеле ачеста лѣтѣю Краѣ ал Унѣрилор, лѣд ажѣтат
Ромѣнѣи, де Оарѣ че, кѣм скрѣе Янна Комнина лѣ Картѣ VII. ла Праѣ лѣ Ян-
налеле Краилор Унѣгарѣи, Картѣ II. ла анѣл дела Христос 1085, ши кѣнд сѣд
лѣпреѣнат ел кѣ Целѣ ка сѣ мѣргѣ асѣпра Гречилор, Осташѣи, карѣи аѣ фост
кѣ дѣнѣл, ши сѣе поваѣа лѣи, ерѣ Дакѣ **); ши ачѣа се цѣе, кѣ лѣ Исто-
рѣа Визанѣина прин Дакѣ се лѣцелег Ромѣнѣи, ниче дѣпѣ дѣскѣлекарѣ Рома-
нилор лѣ Дакѣа пе времиле лѣи Траѣан фѣкѣтѣ, нѣ сѣд кѣемат алѣи Дакѣ фѣ-
рѣ Ромѣнѣи чѣи дин Дакѣа. Ши лѣ зилеле сѣжнтѣлѣи Стефан Краѣлѣи Унѣ-
рилор рѣлеле чѣле мѣлте, прѣжиле, учидериле, пѣстѣириле, каре лѣѣ фѣкѣт лѣ
цѣра Унѣрѣѣскѣ Гила дѣка сѣѣ Крѣишорѣл Ярдѣлѣлѣи, кѣм аратѣ Праѣ лѣ
Янналеле Краилор Унѣгарѣи, Картѣ I. ла анѣл 1002. кѣ че Оасте май вѣртос
ле фѣче фѣрѣ кѣ Ромѣнѣи дин Ярдѣл, а кѣрора ерѣ ел Крѣишор, дин сѣмѣн-
ѣа лѣи Тѣхѣтѣм, (дѣпѣ мѣртѣрисирѣ Нотарѣлѣи лѣи Бела кап. 24.) ***),

пре

*) *Λέοντα δὲ τινα, Βατάτζην ἐπίκλησιν, ἐτέρωθεν ἐρώτημα ἐπαγόμενον ἄλλοτε συχρὸν, καὶ δὴ καὶ
Βλάχων πολλὸν ὄμιλον δι τῶν ἐξ Ἰταλίας ἀποικῶν παλαιῶν εἶναι λέγοντα, ἐκ τῶν πρὸς τῷ Εὐξείνῳ
καλεσμένῳ πόντῳ Χωρίων ἐμβαλεῖν ἐκέλευεν εἰς τὴν Οὐννικὴν, ὅθεν ἄδεις ἔδεδεοτε τῷ παντὸς αἰῶ-
νος ἐπέδραμε τόποις. — ὁ Βατάτζης δὲ ὄθεν εἰρητε προσβαλῶν ἐκείρῃ τε ἀπειδῶς πάντα, καὶ
ἐννεπάτει τα παρὰλίπτονα. Ἀνθρώπων τε ἂν πολλὸν εἰργάσο φόρον, καὶ ἀνδραποδισμῶν ἐκ ἐλ-
λάσω πεποήτο. πρὸς δὲ καὶ ζώων ἀγέλας, ἑπῶν τε καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ἐκείθεν ἐλάσας, ἐπὶ
Βασιλείᾳ ἦλθεν. Leonem autem Βατατζem nomine, aliunde cum exercitu perinde
magno, maxime vero *Palachorum ingenti multitudine*, qui Itolorum coloni
quondam fuisse perhibentur, ex locis Ponto Euxino vicinis irruptionem in Hun-
garos facere jubet, qua ex parte nemo adhuc a primis saeculis eos invasit. —
Βατατζes autem, ab iis, quae diximus, locis irrumpens, omnia depopulatus, obvia
quaeque prosternit, hominum ingentem caedem edit, nec pauciores captivos ducit.
Ad haec pecorum equorumque, et aliorum inde animalium greges agens,
ad Imperatorem revertitur. *Ioannes Cinnamus Lib. 6.**

***) Vere primo Tzelgu dux supremus scythicae militiae, transgressus angustias mon-
tium, qui Danubio superjacent, cum mixto ex variis gentibus exercitu octoginta
fere millium, partim Sauromatarum, ac Scytharum, partim etiam *Dacorum*,
nam et hujus generis haud parva manus ductore Solomone — Tzelga Sequebat-
ur. *Anna Comnena Alexiados Lib. 7. ap. Pray, Annualium Regum Hungariae.*
Lib. 2. ad ann. 1085.

****) Nam *terram ultra silvanam*, posteritas *Tuhutum* usque ad tempus *S. Regis*
Stephani habuerunt, et diutius habuissent, si minor *Gyla* cum duobus filiis suis
Bivia et *Bucna* Christiani esse voluissent, et semper contrarie sancto Regi non
fecissent. *Anonymus Notarius Belae Regis. cap. 24.*

пре кареле Ромзній чей дин Ярдѣл, дѣпз моартѣ Домнѣлѣи лор Целѣ, дин
 бѣнз воїа лор ши л'аб фост алес Домн, прекѣм май сѣс ам арятат. Унеле ка
 ачѣсте нѣ пѣтѣрз зисѣлѣи Нотаріѣ с'зї факз сѣнѣ еѣн асѣпра Ромзнилор.

Ба поате ши ачѣїа аѣ адаос ура Нотаріѣлѣи асѣпра Ромзнилор, кѣ ел
 ерѣ Впископ Папистешек л Ярдѣл, ши Ромзній ерѣ де леѣѣ Гречѣскз, пре-
 кѣм ши асѣзї сѣнт; ши лтрз ачѣсте дооо леѣї де мѣлт стѣпѣнѣѣ де а-
 мѣндооо пѣрциле лтрѣ чей фѣрз кѣмпѣт ура. Пентрѣ ачѣсте причинї, ши
 пентрѣ писма мѣкар кѣ асѣзї регемѣнтѣриле чѣле прѣквитѣѣе дин Дакїа чѣ
 Аператѣлѣи Австрїей сѣепѣсз май вѣртос стаѣ дин Ромзній; мѣкар кѣ лѣ-
 цѣтѣрз, цїїнцз нѣ е май пѣцинз л Клирѣл Ромзнилор, анѣме дин Ярдѣл,
 де кѣт л Клирѣл Паписташилор Унгѣрї дин Ярдѣл; еа ши лтрз Политичї
 мѣлцї вѣрѣаци Ромзній сѣнт лѣзѣаци, унїї ши л Дїрегѣторїїле чѣле май
 лналте пѣшї, адекз Консїлїарї; ниче Клирѣл Впископїей Орадїей - Марї нѣ е
 май пѣцин лѣзѣат, прекѣм ши еѣнз парте а Ромзнилор дин Клирѣл Вписко-
 пїей дела Мѣнкач, мѣкар кѣ ачестора пѣнз акѣм лѣѣ фост маѣеѣхз норочирѣ
 фїїнд сѣепѣшї ла Впископ пѣрѣрѣ Рѣс, еа ши л Кѣнат мѣкар кѣ лї
 стѣпѣнск Впископїї чей Ѣжрѣцїї, лкз се афлз Преоцї Ромзній лтрѣ
 лѣцѣтѣрз прокопсицї; динтрз карїї есте Прѣкчинстїтѣл Іоанн Ѣомич Прото-
 Пресѣутер ал Карансѣешѣлѣи, ши Ассессор Консїсторїѣлѣи Впископеск ал Вер-
 шеѣлѣи, вѣрѣат кѣ рѣвнз ка ачѣїа спре деплїнїрѣ нѣмѣлѣи Ромзнеск лѣз-
 пѣїат, кѣт ничї Остенѣлз ничї кѣлтѣїалз нѣ е лѣзѣат а крѣцѣ, ши пре
 сїне лкз гата есте а се жѣртѣї; кѣ тоате ачѣсте зисѣї, ши асѣзї Пѣлѣс
 Впископѣл Паписташилор Унгѣрї дин Ярдѣл лтрѣкат де врѣн стѣрїн, каре-
 ле нѣ кѣноаѣе пре Ромзній, нѣ крѣд еѣ; кѣ нѣ ар респѣнде, кѣм кѣ Ро-
 мзній сѣнт чей май апѣшї лтрз тоцї Оаменїї лѣмѣї. Де унде де аѣ вѣ-
 рѣт дин капѣл сѣѣ Нотарїѣл кѣвїнтеле ачѣле мїкшорзтоаре де мѣрїрѣ Ро-
 мзнилор, дѣпз каноанеле критиче, нѣ се поате крѣде Прѣкфинцїей сале.

Лсз, прекѣм четїрѣм май сѣс (§. 3.) ачѣле кѣвїнте нѣ ка але сале,
 чи, ка де Опафоркош спїонѣл лѣї Тѣхѣтѣм зисе ле скрїе Нотарїѣл, пре
 кареле аколошї лл зисѣ Нотарїѣл а фи фост ом вїкалѣн, ши лл асѣмѣнз кѣ
 бѣлпїле. Дрѣпт ачѣїа де нѣ вом крѣде унѣї спїон, чїне пентрѣ ачѣїа не поа-
 те осѣндї? Ба, кѣм кѣ анѣме аѣ мїнцїт атѣнчї Опафоркош, кѣнд зисѣ,
 кѣ Ромзній сѣнт чей май апѣшї Оаменїї а тоатѣ лѣмѣ, кїар се кѣлѣѣе дин
 Історїа Нотарїѣлѣи кап 27. унде скрїе, кѣ лнїнѣте де а лѣвїнѣ Унгѣрїї пре
 Ромзній, кѣмплїт се Ошїрз Ромзній кѣ Унгѣрїї. Де ар фи фост Ромзній

аша мишей, прекъм ай арзтасе Опафоркош лый Твхвтом, а в пвтк ей сз
 цинз рзскою кбмплит кв Унгврий ачий, карий, прекъм ай скрие Нотариѳла,
 ера не авинши, ши актрзв мерцк пре тоци мзкар кят де тарй сз фи фост
 ай ватк? Ба, кбм а в взвдт пре Унгврий, адатз, де ар фи фост мишей;
 ар фи фвцит мжкжнд пзмжнтв, авпз кбм ши акрединцксе спюндл Опа-
 форкош ла ачелаш кап 27. пре Твхвтом, кбм кз Ромзний нв вор квтеза сз
 стк фацз асвпра адрззирей Унгврилор. Минци дарз Опафоркош татла лый
 Огманд атвнчй, кжнд зисз кзтрз Твхвтом кз Ромзний сзнт чей май апвши
 скв май мишей атрз Оамений а тоатз лвмк. Ши Пркксфинцитѳл Нотариѳ
 акз нв плинй директориа адеврзтѳлвй йсторик, кжнд спбне, кз кбмплитз
 ватзлйе а в фост атрз Унгврий ши атрз Ромзний, ши тотвши нв поменкше
 мзкар ундл атрв ачк крвнтз ватзлйе сз фи кззвдт динтрз Унгврий, скв сз
 се фи плевбит, апротивз Ромзний, скрие; кз а в кззвдт мблци. Везй май
 сзс §. 4. ла сфжршит.

Йжнгз ачкете липкше а асзмна динтрв ачелаш Нотариѳ, кз атвнчй
 ера датина ши стилѳл Унгврилор, ка, кжнд авк а адемна пре ай сзй сз
 а в рзскою, спре противничй, кв карий ера сз се ватз, мзкар че нкм алес
 ши виткз сз фи фост ачелв, ера, зисей, стилѳл сзй дефайме кбм се поа-
 те май уржт, ши сзй зогрзфкскз апаинтк Унгврилор, кбм кз сзнт чей
 май слакй, ши май шишей Оаменй. Иша Ялмвс, аеврзвтжнд пре Унгврий
 сзй асвпра Мвскалилор, скв а Рвшилор, кбм скрие Нотариѳла ла кап 8. Нв
 вз спзймжнтареци, зисз, де мблцимк Рвшилор, ши а Квманилор, карий а-
 сзмене сзнт кжнилор нострий. Квчй кжний адатз, кбм а в борка домни-
 лор сзй, а в нв се африкошкз? *) Иша кжнд Двка Галанвс, кареле апе-
 рзцк атрз Тиса ши атрз Авнзре кв ажвторю дела Гречй ши дела Бвлгари
 се сквля асвпра Унгврилор; Арпад кв ачкете квинте аеврзвта пре Унгврий
 сзй: вжртос сз не Оцим асвпра Гречилор, ши асвпра Бвлгарилор, карий асз-
 мене сжит фемеилор ностре, ши аша сз не ткмем де мблцимк Гречилор ка
 де мблциме де фемей. Нотариѳла кап 39. **). Дечй ши спюндл лый Твхвтом
 нв пентрв ачейа дефзймз пре Ромзний, кз доарз ел кредк кз Ромзний сзнт
 чей май слакй Оаменй а тоатз лвмк, чи нвмай ка авпз стилѳл Унгврилор
 сз

*) Nolite turbari de multitudine Ruthenorum et Cumanorum, qui assimilantur no-
 stris canibus. Nam canes statim, ut audiunt verba dominorum suorum, nonne in
 timorem vertuntur. *Notarius* cap. 8.

***) Fortiter pugnemus contra Graecos et Bulgaros, qui assimilantur nostris faciniis, et
 sic timeamus multitudinem Graecorum sicut multitudinem faeminarum. *Notar.* c. 39.

ОЗ АДЪМНЕ ПРЕ ТУХУТЪМ, КА СЪ СКОАЛЕ РЪСКОЮ АСЪПРА РОМЗНИЛОР ЧЕЛОР ДИН
ЯРДЪЛ. ДЕ УНДЕ ТОЦЪ АЧЕИЪ, КАРИИ КЪВИНТЕЛЕ АЧЪЛЕ АЛЕ СПИОНЪЛЪВИ ОПАФОРКОШ
ЛЕ АРЪНИКЪ А ОКЪ РОМЗНИЛОР, НЪ КЪЦИНЪ АЛТА, ФЪРЪ КЪТ АШИ ДЕСВЪЛЕСК МЪЛ-
ТА СА НЕПРИЧЪПЕРЕ, ШИ НЕ АЦЕЛЕПЦІЕ.

Ниче ДИНТЪРЪ АЧЕИЪ НЪ УРМЪХЪЗ НИЧЪ О МИКШОРАРЕ РОМЗНИЛОР, КЪЧИ
НОТАРИЪЛ СКРИЕ, КЪ АША КЪРЪНА ФЪРЪ АВИНШИ РОМЗНИИ ДЕ УНГЪРИ. ПЕНТЪРЪ
КЪ ДИН МАИ СВЪ (Ъ. 1.) АРЪТАТЪ НЕКЪМЪПЪТАТА ДРАГОСТЕ ЧЪ КЪТЪРЪ УНГЪРИ,
НОТАРИЪЛ ДЕ ТОЦЪ, КЪ КЪЦИ АЪ АЪЪТ УНГЪРИИ РЪСКОЮ А ПАННОНИА ТОАТЪ, АША
СКРИЕ, КЪ КЪРЪНА ІАЪ АВИНС УНГЪРИИ. АША СКРИЕ ЛА КАП 39. КЪ АВИНСЕРЪ КЪ
О БЪТЪЛІЕ ПРЕ ГАЛАН, МЪКАР КЪ АЧЕСТЪ МЪЛТЪ ВЪРЪМЕ СЕ ГЪТИСЕ, ШИ ДОКЪНДИ-
СЕ ШИ ДЕЛА ГРЕЧИ ШИ ДЕЛА БЪЛАГАРИ БЪРТОС АЖЪТОРЮ. КЪ БЪТЪЛІА ЧЪ ДИНТЪЮ
АВИНС, ЗИЧЕ, КЪ АПЪКЪ ФЪГА ГАЛАН, ШИ КЪ ФЪГА АШИ СКЪПЪ КАПЪЛ. ІАРЪ
ГРЕЧИИ ШИ БЪЛАГАРИИ, ЗИЧЕ, КЪ ДЕ ФРИКА УНГЪРИЛОР УЙТАСЕ КАЛЪ, ПРЕ УНДЕ АЪ
БЕНИТ, ШИ ПЪРЪНАДЪЛИСЕ ТИСА РЪЪ МИК ДЕ ФРИКА УНГЪРИЛОР, ДЪНА ПРИН ТИ-
СА, МАИ ТОЦЪ СЪАЪ АНЕКАТ, КЪТ АГІА УНИИ АЪ РЕМАС, КАРИИ СЕ АЪКЪ ВЪСТЕ РЪ
АПЕРАТЪЛЪВИ СВЪ *). АША ЛА КАП 44. ДЕСПРЕ ГЛАДЪ, КАРЕЛЕ МАИ МЪЛТЕ ГИНТЕ АЪ
КЪ СИНЕ АТЪРЪ АЖЪТОРЮ, СКРИЕ, КЪ ОАМЕНИИ ЛЪИ ГЛАДЪ КЪДЪ КА СПОНИИ
АЪПЪ СЪЧЕРЪТОРИ, ШИ А РЪСКОКА АЧЕЛЪ АЪ КЪХЪТ ДООО КЪПЕТИИИ ДЕ А КЪМА-
НИЛОР, ШИ ТРЕИ КЕНЕЗИ ДЕ А БЪЛАГАРИЛОР, ШИ ГЛАДЪ КЪ ФЪГА АЪ СКЪПАТ, КА
ТОАТЪ ОАСТЪ ЛЪИ ГЛАДЪ ТОПИНАДЪСЕ КА ЧЪРА ДЕ ФАЦА ФОКЪЛЪВИ, ФЪ АЪМИКАТЪ
ДЕ УНГЪРИ **). КЪ АЧЕАШИ ЛЕСНИРЕ, СКРИЕ ЛА КАП 41. КЪ АЪ БЪТЪТЪ ПРЕСТЕ
АЪНЪРЕ УНГЪРИИ ПРЕ БЪЛАГАРИ; АКЪРОРА АЪКА, КЪ МАРЕ ОАСТЕ, ШИ КЪ АЖЪТОРЮ
ДЕЛА ГРЕЧИ АЪ ФОСТ СЪШИТ, КА СЪ СЕ БАТЪ КЪ УНГЪРИИ, ШИ КЪМ АЪКА БЪЛАГА-
РИЛОР КЪ ФЪГА АЪ СКЪПАТ ***). АЪЗМЕНЪ СКРИЕ ЛА КАП 8. ШИ ДЕСПРЕ РЪШИ СЪЪ

МЪ-

*) *Plurimi interficiebantur de Graecis et Bulgaris. Praedictus vero dux Salanus, cum vidisset suos deficere in bello, fuga lapsus est, et pro salute vitae Albam Bulgariae properavit. Graeci vero et Bulgari timore Hungarorum percussi, viam qua venerant oblivioni tradiderunt, fuga lapsi pro salute vitae Thysciam, pro parvo fluvio reputantes, transnatare volebant, sed quia talis timor et terror irruerat super eos, ut propter timorem Hungarorum, fere omnes in fluvio Thysciae mortui sunt, ita, quod aliqui vix remanserunt, qui Imperatori eorum mala salutis nuntiarent. Notarius cap. 39.*

**) *Inimici eorum cadebant ante eos, sicut manipuli post messorum, et in eodem bello mortui sunt duo duces Cumanorum, et tres Kenezu Bulgarorum, et ipse Glad dux eorum fuga lapsus evasit, sed omnis exercitus ejus liquefacti tanquam cera a facie ignis, in ore gladii consumti sunt. Notarius cap. 44.*

**) *Interfecti sunt de Graecis et Bulgaris plurimi, et quidam capti sunt ex eis. Videns ergo dux Bulgariae, suos deficere in bello, fuga lapsus, pro defensione vitae Albam civitatem ingressus est. Notar. cap. 41.*

Мѣскалѣ, кѣ каріи ера апрѣднаци Кѣманіи, амѣндоо нѣмѣри битѣзе, кѣ кѣ о кѣтзліе фѣрѣ лѣвинши, ши мѣлци оморѣрѣ динтрѣ рѣши ши динтрѣ Кѣманіи. Де унде Кѣпетеніиле рѣшилор ши а Кѣманилор, вѣзѣнд скѣдерѣ армашилор сѣи, апѣкарѣ фѣга кѣтрѣ четатѣ Кіеблѣи. Ши Ялмѣс кѣ Осташии сѣи фѣрѣрѣнд пре рѣши ши пре Кѣманіи пѣнѣ ла Кіеѣ, капетеле чѣле расе а ле Кѣманилор ле тѣиа ка нице кѣрѣкѣете *). Гинѣрѣ кѣнд се Оширѣ май пре урмѣ ла Криш асѣпра лѣи Менѣморѣт, зиче ла кап 51. кѣ аѣ цинѣт кѣтзліа Унѣбрилор кѣ Олменіи лѣи Менѣморѣт доооспреѣче зиле.

Де Оарѣ че дарѣ Нотаріѣл скріе, кѣ атѣнчи Унѣрїи лѣне ши кѣрѣнд аѣ кѣтѣт мѣлте нѣмѣри мари ши таріи, ши каре аѣѣ ажѣторіи ши де пре алѣрѣѣ, ба аѣѣ шире, ши ера кѣне гѣтите де рѣскою; нѣ е мираре, кѣ скріе кѣ ши пре Ромзніи а Ярдѣл аша кѣрѣнд іаѣ лѣвинс. Тѣхѣтѣм кѣ Оастѣ Унѣбрѣскѣ ера гѣтит де рѣскою, кѣм се каде, аѣ атрат а Ярдѣл пре фѣриш, неавѣнд Целѣ Дѣка Ромзнілор ници ун преѣс деспре вѣрѣо парте де вѣрѣж, мѣшиѣ; кѣнд аѣ аѣзит Целѣ, кѣ брѣѣ Унѣрїи сѣ факѣ нѣвалѣ асѣпра Ярдѣлѣлѣи, еи треѣсе кѣ о зѣ лѣаинте а лонтрѣ прин локѣриле, унде лѣ пѣтѣѣ Целѣ ши кѣ пѣцини Осташии ай Опри. Кѣ нице нѣ аѣ пѣтѣт атрѣѣн час, адеѣ атрѣѣ припѣ ка ачѣи мѣлци Осташии сѣ аѣѣне, фѣрѣ кѣ ачѣи пѣцини, каріи а тоате зилеле лѣ аѣѣ пре лѣнѣгѣ сине а вѣѣме де паче. Кѣ ачѣи пѣцини, зисею, фѣ силит сѣ стѣѣ фаѣѣ кѣ Унѣрїи ла рѣскою. Токма дарѣ сѣ фіе адеѣзрат чѣиа че скріе Нотаріѣл, кѣм кѣ аша кѣрѣнд аѣ лѣвинс Унѣрїи атѣнчи пре Ромзніи, нѣ е ници о мираре, нице нѣ урмѣѣѣ чеѣа спре микшорарѣ Ромзнілор, де Оарѣ че Ромзніи, кѣм стѣриле апрѣѣр не фак а крѣде, токма ера негѣтици, ба ши не лѣиинѣаци де рѣскою. Май мираре есте, кѣ мѣкар аѣ фост аша пѣцини, ши фѣрѣ ници о гѣтире асѣпра вѣрѣж-машилор челор пре фѣриш атраѣи а цѣрѣ; тотѣши аѣ стат фаѣѣ кѣ Унѣрїи чѣи прѣгѣтици, ши кѣмплит рѣскою, кѣм ши Нотаріѣл мѣртѣрисѣѣе, цинѣрѣ кѣ дѣншии.

Де кѣѣ Ори ши ачѣи, каріи кѣ де адинс майнаинте се гѣтеск де а се рѣдикѣ кѣ рѣскою, ши кѣ тоатѣ лѣѣмѣнарѣ порнеѣк ла рѣскою, се атѣмплѣ,

аѣ

*) Interficiebantur plurimi de Ruthenis et Cumanis. Praedicti vero duces *Ruthenorum* et *Cumanorum*, videntes suos deficere in bello, in fugam versi sunt, et pro salute vitae properanter in Civitatem *Kyeu* intraverunt. Almus dux et sui milites persequentes *Ruthenos* et *Cumanos* usque ad Civitatem *Kyeu*, et tonsa capita *Cumanorum* *Almi* ducis milites, mactabant tanquam crudas cucurbitas. *Notarius* cap. 8.

де кбрѣнд пера рѣскою! Де каре але рѣскоюлѣи жокѣри ши вѣкѣл носѣтрѣ атрѣ
нѣмѣри прѣрѣскоиниче ши прѣвитѣзе аѣ възѣт. Япой сѣ те мири, кѣ а пе-
ристарѣриле май сѣе арѣтате фѣрѣ лѣвинши Ромѣниѣ?

Де унде дешерт есте вѣдер, кѣнд ѣарѣ, ши ѣарѣ пофторѣше а Нотеле
сале Ёсторико-Крѣтѣче чѣле асѣпра Фѣпличей Ромѣнилор, кѣ Ромѣниѣ аша лесне
фѣрѣ лѣвинши де Унѣгѣри, ши де аколѣ нѣ нѣмай дефаймѣ пре Ромѣниѣ; чи аѣкѣ
ши урмѣри дѣпѣ воѣ са траѣе спре микшораре, ши спре апѣнерѣ Ромѣнилор.
Токма ачеѣа, кѣ Ромѣниѣ дин еѣнѣ воѣ лор, ши кѣ дарѣ де мѣнѣ алѣсерѣ
пре Тѣхѣтѣм, дѣпѣ кѣм май пре ларг вом бедѣ дин жос, вѣдѣше, кѣ Тѣхѣ-
тѣм сѣа лѣат кѣ еѣна пре лѣнгѣ Ромѣниѣ, ка, фѣина кѣ аѣ мѣрит Целѣ Дом-
нѣл лор, пре дѣнѣл сѣ ши л алѣгѣ лорѣши Домн, сѣмн есте, кѣ мѣкар кѣ
венина Унѣгѣриѣ пре фѣриши аѣ вѣтѣт де Одатѣ пре Ромѣниѣ; тотѣши еѣа аѣкѣ
еѣ а стат де а се май апѣлѣа асѣпра лѣи Тѣхѣтѣм. Ши де нѣ ар фи кѣзѣт
Целѣ; нѣ креѣ еѣ, кѣ вѣрѣ урмѣ алеѣерѣ лѣи Тѣхѣтѣм спре Домниѣ а Ярдѣл.
Ба кареле шиѣ фирѣ рѣскоюлѣи, ши аѣ сѣнт кѣносѣѣте локѣриле Ярдѣлѣлѣи,
каре прѣпѣртинитоаре сѣнт церѣнилор спре а кончинѣ пре нѣвѣлиторѣи против-
ничѣ, ши дешере алѣтѣ парте нѣи есте нешѣтѣ рѣвна Краилор ши а тѣтѣрор
Кѣпетенѣилор, кѣ карѣ сѣнт еѣ апринши спре аши цинѣ Домниѣ са, лесне
поате причѣпе, кѣ май де а креѣе есте, кѣм кѣ Тѣхѣтѣм кѣ тоатѣ Оастѣ
Унѣгѣрѣскѣ, карѣ а лѣжѣтѣ, ар фи ремас атрѣ цѣнеле аѣекѣ атрѣ дѣлѣриле,
ши атрѣ рѣпеле Ярдѣлѣлѣи прѣпѣдит, де кѣт сѣ л алѣгѣ Ромѣниѣ лорѣши
Домн а локѣл лѣи Целѣ. Дешерт, зисеѣ, есте вѣдер, пенѣтрѣ кѣ де ар урмѣ
микшораре динѣтрѣ ачеѣа асѣпра Ромѣнилор, кѣ Нотариѣл скрѣе, кѣ аша лесне
фѣрѣ лѣвинши де Унѣгѣри; атѣничѣ ши Бѣлгарѣи, ши Грѣчѣи, ка ши Мѣскалѣи,
чей май мишей ар фи а тоатѣ лѣмѣ, пенѣтрѣ кѣ кѣ ачеѣаши леснире, скрѣе Но-
тариѣл, кѣ фѣрѣ лѣвинсе тоате аѣѣсте битѣзе нѣмѣри де Унѣгѣриѣ ачеѣи.

§. 6.

Ачеѣаши май аколѣ.

Шѣт, ши ла лѣмѣ тоатѣ кѣносѣѣт лѣкрѣ есте, кѣ Ромѣниѣ кѣнд аѣ
авѣт шире де венидоарѣ атѣмпинаре а противничилор, ѣаѣ шѣт кѣ кѣрѣцѣе
аѣ лѣвинѣе. Яша, кѣм скрѣе ла Тѣроци унѣгѣресѣл скрѣиторѣи атрѣ аѣоаѣ Пар-
те а Кронѣчей Унѣгѣрилор, кап 97. а аѣл-1330. скѣлѣндѣсе кѣ Оасте маре Ка-
рол Краѣл Унѣгѣрилор асѣпра лѣи Бахарад сѣкѣ Божорад Водѣ дин цѣра Ромѣ-
нѣскѣ,

нѣскъ, атр'атхѣ да кзѣрз Ромзній, кят нѣмѣратъ мѣциме де армашн
 Унгѣрѣшй, де нѣмешй, де Боешй марй кзѣрз, ши пре мѣлцй дин тржншнй
 рокирз: арме, кай мѣлцй, бани, вистіеріе мѣлтз лѣхнд дела Унгѣрй. Ба ши
 Крака Карол нѣ алтминтрѣ лшй пѣтѣ скзпà капѣл, фѣрз лѣхнд алте бешт-
 минте пе сине, ши кѣ але сале чѣле Крзеши лѣркжнд пре Дешев, пре кареле
 ал ши Оморѣрз армашнй лѣй Бесарад водз, сокотинд кз ел есте Крака Карол.
 Ши ашà Крака Карол абѣа се мѣнтѣи кѣ пѣцини лѣхнз сине *). Ашà умелз кѣ
 Ромзній

*) In anno eodem -- videlicet anno Domini 1330. cum rex copiosum exercitum congregasset, -- per Zenrim, in mense Septembri, transtulit se in terram Bazarad, Wayvodae Ulachorum, ad inductionem Thomae, Wayvodae Transilvani, et Dionysii filii Nicolai, filii Ancha, quae terra est inhabitabilis genti ignotae: ut de ipsa terra, ipsum Bazarad rex expelleret, aut certe terram ipsius, uni ipsorum insulantium, traderet possidendam. -- Cum autem rex, Zenrin. et castrum ipsius recepisset, Dionysio tradidit memorato omnia, cum dignitate Banatus. Quo facto, Bazarad, regi mandavit, nuntios per honestos: quia vos, domine mi rex! laborastis in convocazione exercitus, laborem vestrum recompensabo, 7. millibus marcarum argenti. Ipsam etiam Zenrin, cum suis attinentiis, nunc habetis prae manibus, per potentiam, pacifice vobis tradam; -- tantummodo revertimini in pace vestra, et personarum periculis praecavete: quia, si veneritis ulterius, periculis minime evadetis. Quo audito rex, elata mente, in tale verbum prorupit, nuntiis sic dicens: Sic dicite Bazarad: ipse est pastor ovium mearum, de suis latibulis, per barbas suas extraham. Tunc quidam fidelis Baro, Donch nomine, comes de Zolio et de Lipto, sic ait regi: Domine, cum magna humilitate, vobis, et ad honorem vestrum, ipse Bazarad loquitur; idcirco, regiae benignitatis favorem, et plenam dilectionem gratiae, ei velitis per vestras literas remandare. Tunc rex, verbum superbiae et comminationis superius propositum, iteravit, et relicto consilio saniori, protinus ultra pugnaturus processit. Et cum sibi et suis, in terra ignota, et inter alpes, et montes silvarum, victualia invenire nequiret, famis inedia, ipse rex, milites et equi sui, laborare protinus coeperunt. Quo facto, treuga ordinata cum Bazarad, et data fide, ut ipse regi pareret, et securitatem regi cum suis omnibus, redeundi praeberet, et iter rectum ostenderet. Rex revertebatur securus, et confidens in fide perfidi Schismatici, venit in quandam viam, cum toto exercitu; quae via erat in circuitu, et in utraque parte ripis prominentibus circumclusa, et ante, unde erat dicta via patentior, indaginibus, in pluribus locis, fortiter fuerat circumsepta, per Ulachos. Rex autem, et sui omnes, cum nihil tale quid penitus opinarentur, in ripis undique Ulachorum multitudo innumerabilis, superius discurrendo, jacula jacentes super regis exercitum, qui erat in fundo depressae viae, quae nec via dici potest, sed quasi navis stricta, ubi propter pressuram, cadebant dextrarii fortissimi, cum militibus circumquaque; quia nec ad ripas utriusque lateris viae, propter praecipitium ascendere proterant contra Ulachos; nec ultra procedere; nec fugae locum habebant, propter indagine ibi factas; sed erant omnino sicut pisces, in gurgustio vel in reti comprehensi; cadebant juvenes et senes, principes et potentes, sine delectu. Duravit quippe sic iste miserabilis eventus, a sexta feria, usque ad secundam feriam. In quibus diebus, collidebantur invicem milites electi, sicut in cunis moventur et agitantur infantes, vel sicut arundines; quae vento moventur.

Ромънїи Краюл Карол чел прѣвестит, де акръѣѣа пѣтере, кѣм скрїе аколоши, кап 99. Далмація, Кроація, Рама, Сервіа, Галиція, Лодомеріа, Кѣманіа, Бѣлгаріа, ши тоатѣ Унгаріа, ши Галерна, ши Монс Санкти Ангели, ши алте Аперзцій, прекѣм а Лешилор, а Бохемилор, а Австріей, ши чѣле де прин пре- жѣр трѣмѣра де Фрикк *).

Дрепт ачелашїи Окрїиторїи унѣреск аколоши зиче, кѣ ши дин Ромънїи прин прежѣр кѣдѣ ка мѣщеле, каре аѣ пердѣт аѣлчѣца мирѣсемей. Чи дакѣ аѣ пост аша стрѣмтораци Унѣрїи а вале де Ромънїи чей де асѣпра рѣпей, де унде аї Оморѣ пре Унѣрїи кѣ Петрїи, кѣм асѣши спѣне африкошата ачѣа а кѣнѣраре; нѣ шїѣ кѣм сѣ фи пѣтѣт кѣдѣ Ромънїи ка мѣщеле. Аянгѣ ачѣ- сте, Окрїиторїя ачелѣ де мѣнїе маре че аѣкѣ асѣпра Ромънилор, аї нѣмѣше пре Ромънїи, мѣлциме кѣнѣкѣкѣ, ши зиче, кѣ нѣмай дракѣ чел дин іада аѣ нѣмѣ- рат, кѣци Ромънїи аѣ кѣзѣт аколѣ **). Де унде урѣмѣзѣ, кѣ Окрїиторїя аї ачѣстѣѣа, аѣрѣ чѣле че грѣше асѣпра Ромънилор, ка челѣи че есте їнтересат, нѣ се каде а и се креде.

Асѣменѣ аѣдовїк Краюл Унѣрїилор, Фечорѣл май сѣс аѣѣ датѣлѣи Ка- рол, прекѣм скрїе ла Тѣроци Кронїка Унѣрїилор, Партѣ а трѣа, кап 38. три- мицѣна пре Ніколаѣс Вайводѣл Арѣѣлѣлѣи кѣ Оасте таре, кѣ Немешїи, ши кѣ Оѣкѣи дин Арѣѣл, прин Оѣкѣиме, ла цѣра мѣнтенѣкѣкѣ, асѣпра лѣи аїкѣ Водѣ, зисѣл Ніколаѣс Вайводѣл Арѣѣлѣлѣи кѣ тоатѣ Оастѣ Унѣрѣѣкѣкѣ че сѣра кѣ

Facta est autem ibi strages maxima, et cecidit militum et principum ac nobi-
lium incomputabilis multitudo. --- Tulerunt ergo Walachi multos captivos, tam vulneratos, quam
illacos; et acceperunt plurima arma, vestesque pretiosas, omniumque elisorum pe-
cuniam, in auro et argento, et vasa pretiosa, et baltheos. Multaque marsupia la-
torum grossorum et florenorum, ac equos multos, cum sellis et frenis, quae omnia
portaverunt, et tradiderunt, ipsi Bazarad Wayvodae. Rex autem mutaverat armo-
rum suorum insignia: quibus induerat *Deseo*, filium *Dionysii*, quem putantes esse
regem, crudeliter occiderunt. Rex vero ipse, cum paucis, per tuitionem suorum
aliquorum fidelium, vix evasit. *Turocz*, *Chronicae Hungarorum Parte 2. cap. 97.*

*) Domini Caroli, Dei gratia regis Hungariae, cujus potentiam, altissimo taliter dis-
ponente, *Dalmatia, Croatia, Rama, Servia, Gallicia, Lodomeria, Cumania,*
Bulgaria, totaque *Hungaria, Salernaque*, ac *Mons Sancti Angeli*, alia quoque
regna, puta, *Poloniense, Bohemiense, Austriense* ac circumquaque adjacentia,
trepitando abhorrebant. *Ibidem cap. 99.*

**) Cadebant etiam in circuitu exercitus, de canina multitudine Walachorum, quasi
muscae, quae perdidit suavitatem ungenti; cum christianum populum, et cun-
ctos Christi Sacerdotes immisericorditer percusserunt. Quorum Walachorum nume-
rum, ibi per Ungaros occisorum, subtilis solummodo infernalis compotista collegit.
Ibidem cap. 97.

кѢ ел, фѢ вѣтѣт де ромзній, ши учис кѢ фюарте мѡлци вѣрваци алешй, ши кѢ Немешй, ши кѢ Голдаци, кѣт токма пѡцини кѢ маре примеждіе дѢ пѣтѣт скѣпа де мѣниле ромзнилор *).

НѢ алтминтѣк ши оастѣ чѣк маре алѣй Гігіемѡндѣс Кракулѣй Унгѡрилор умелѣ, карѣк, прекѡм спѡне ла Тѡроци Кроніка Унгѡрилор, Партѣк а патра, кап 17. фѢсѣсе тримиез а цѣра ромзніекѣз асѡпра лѣй Дан Родѣ. Унде ши асѡшй Стефанѣс де дошонц Архістратигѣл зисей оасте пері **).

ЧѢ сѣ зик де Стефан чел маре вода дин Молдова, кареле кѣнд авѢ рѣскова чел динтѣю кѢ Тѡрчій, кѡм скріе Мирон догофѣтѣл, о сѣтѣ де мій де Тѡрчій атѣо зи кѢ Осташиі сѣй оморіа. Ачеста фійнд Домн ромзнилор а Молдова 40. де анй, пре тоци кѣци се скѣларѣз асѡпра лѣй, пре Тѡрчій, пре алешй, ши пре алѣій іаѢ вѣтѣт, пѣнѣ пре урмѣ мѡри а касѣ де подагрѣ. Деспре Стефан Родѣ скріе Феліѣ Петанчійѣс а Дісертациа чѣк пентрѣ кѣиле пре каре се поате да рѣскоѡ асѡпра Тѡркѣлѣй, кѣ ла четатѣк Василлѣ, атѣрѣ цѣра ромзніекѣз ши атѣрѣ Молдова ашѣ дѢ вѣтѣт пре Баша Голейман ши пре Дѡка Романійей, кѣт дин 30. де мій де Тѡрчій фюарте пѡцини, карій абѣк кай май кѣни де фѢгѣ, дѢ скѣпат ***).

ЧѢ се зик де Влад Родѣ дин цѣра ромзніекѣз, кареле фѢ пореклит Дракѣла. Ачеста ом ка ачела вѣтѣз, ши Повѣцѣиторіѡ де оасте аѢ фост, кѣт, прекѡм скріе Філіп Калимаѣ а Карѣк III. чѣк деспре фаптеле лѣй Владисѣлаѣс Кракулѣй ашилор ши а Унгѡрилор, ничй одатѣ фѣрѣ тѣтѣлѣ де маре ши прѣктаре Апѣрат нѢ се каде а се нѣми. Ачеста, кѡм спѡне Мирон догофѣтѣл,

аѢ

*) Inter indagines et veprium densitates, ac passus strictissimos conclusus, per multitudinem Olachorum, de Silvis et montibus invasus, ibidem cum strenuo viro, Petro, suo Vicewayvoda, nec non Deseu, dicto Wos, et Petro Ruffo, castellano de Kykyllevár, Petro et Ladislao Siculis, viris bellicosus, et aliis militibus quam pluribus, et nobilibus potioribus, extitit interfectus. Et cum gentes Hungarorum, de ipso exercitu, terga vertissent, et se in fugam convertissent, in locis lutosus, et paludosis, indaginosi, conclusi, multi ex eis, per Olachos occisi extiterunt, et alii cum magno periculo personarum, et rerum damno, evaserunt. *Turocz*, Chronica Hungarorum. Part. 3. cap. 38.

**) *Stephanus de Losoncz*, Banus, multis armatorum cum agminibus, per regem missus extitit. Qui tandem cruento commisso bello, dum hosti impar esset, post multam partis utriusque stragem, capitis sui damno, vitae pariter et bello, ibidem finem dedit. Nam post casum Ducis dicti, in fugam versi, magnam inimicis, rerum et personarum praedam dedere. *Turocz*, Chronica Hungarorum. Part. 4. cap. 17.

*) Hic denique Stephanus Moldaviae princeps Soleimanum Bassam et Ducem Romaniae sic prostravit, ut ex XXX. Turcorum millibus pauci admodum, qui forte velocioribus equis insederant, evaserint. *Felix Petancius* Dissertatio de itineribus aggrediendi Turcam.

аѢ фзкѢт минѢннй кѢ пѢциннй Осташи ай сзй асѢпра ненѢмзратей мѢлцимй а ТѢрчилор. Ши ПетанчѢс а ДѢсертациа май сѢс зисз скрѢе, кѢ ачесташ водѢ ла четатѢ ВасиллѢ кѢ пѢциннй ай сзй, чи алешй армаши асѢши пре МахѢмет кѢ тоатѢ ОастѢ лѢй а лѢзѢ, кѢт ай кѢзѢтѢ сѢ се атодркѢ а напоу ла ДѢнзре, ши кѢ рѢшине, перѢжнѢ мѢлци Осташи, сѢ фѢгѢ дин кѢтрѢзѢ аѢ фост'вѢнит *). Ничй ОдатѢ нѢ аѢ фост рѢдикат Оасте ашѢ маре ши кѢмплитѢ МахѢмет асѢпра кѢйѢа, преѢм асѢпра лѢй ДраѢбла а цѢра РомѢнѢскѢ, карѢ Халкокондила кѢ нѢмеле чел бекѢ О кіамѢ Дакїа, фѢрѢ кѢнѢ аѢ вѢтѢт ВизантѢл, адекѢ ЦариградѢл, кѢм мѢртѢрискѢе ЛаоникѢ Халкокондила а КарѢтѢ IX. **) ши преѢм ачелаш їарѢ аколѢ не лѢсѢ скрис, МахѢмет аѢ авѢт атѢнчй а ОастѢ са армаши дооѢзечй ши чинчй де мїрїаде, адекѢ дооѢ сѢте ши чинчй-зечй де мїй, їарѢ Влад май пѢциннй де зѢче мїй, ка кѢм спѢн унїй шѢпте мїй, карїй сѢа тоци кѢлзречй; МирѢн догофѢтѢл аѢкѢ ашѢ скрѢе, кѢм а мй аѢѢк а минѢте, кѢ ам четит а трѢнѢсѢл, кѢ нѢмай кѢ шѢпте мїй с'аѢ вѢгат Влад водѢ а мѢлцимѢ аѢѢ кѢмплитѢ де ТѢрчй ноапѢтѢ, ши тоѢ аѢ тѢїат пѢнѢ а зорй де зїо; атѢнчй аѢ сшит дин тѢвѢра ТѢрчѢскѢ, пѢциннй перѢжнѢ де ай сзй а ноапѢтѢ ачїа ***). АдекѢ ачест Влад водѢ кѢ пѢциннй ай сзй армаши РомѢннй,

*) Ubi saepe cum Turcis certatum est. Dracula enim cum paucis, sed delectis militibus, Mahumetem Turcorum Imperatorem positum jam majori Valachia, et ad minorem occupandam maturantem, hic ad secundam vigiliam noctis aggressus, conversum in fugam ad Danubium, cum magna suorum caede et ignominia regredi coegit. *Felix Petantius* Dissertatio de itineribus aggrediendi Turcam.

**) *Ἐπεὶ τε δὴ τὰ στρατεύματα παρεστέναζο τῷ Βασιλεῖ, ἐπὶ Δακίαν ἐστράτευτο ἦρος, ἐνθὺς ἀρχομένη. Μέγιστον δὲ τῶτον στρατὸν γενέσθαι φασὶ, δεύτερον μετὰ τε τὴν ἐς τὸ Βυζάντιον ἐπέλασιν τὴν Βασιλέως τῆ δε. Ἀέγεται δὲ τῶτο τὸ στρατόπεδον, κάλλιστον μὲν γενέσθαι τῶν ἄλλων στρατοπέδων, καὶ κόσμον πολὺν παρέχεσθαι ἐς τε τα ὄπλα φασὶ, καὶ ἐς τὴν σκευήν. Copiae universae regis cum instructae convenissent, primo vere profectus contra Daciam. Tradunt hunc exercitum regis fuisse maximum, et secundum magnitudine ei quem contra Byzantium ductarat iste rex. Verum constat hunc exercitum fuisse reliquis pulchriorem, et plurimum momenti tum in armis, tum in reliquo belli apparatu habuisse. *Laonicus Chalcocondylas Atheniensis*, Historiarum de origine ac rebus gestis Turcorum. Lib. 9.*

***) *Γενέσθαι δὲ ἀμφὶ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας στρατῷ. — — — Ἔχων δὲ καὶ ἐλάττω τῶν μυρίων ἰππέων. ἔνοι δὲ φάσιν, ὡς ἔ πλείους τῶν ἐπτακισχί λίων παρήσαν ἀντὶ ἰππέων. Σὺν ταῖτοις περὶ πρωτὴν φυλακὴν τῆς νυκτὸς, ἐπέλασας, εἰσέβαλεν ἐς τὸ Βασιλέως στρατόπεδον. — — ὡς ἐγγὺς ἦκεν ἡ ἠώς, καὶ ἐπίφανε, ἀπεχώρει ἀπὸ τῷ στρατοπέδῳ, ἀποβαλὼν μὲν ταύτης τῆς νυκτὸς, ὀλίγους πάντων τινάς. Eo autem tempore in armis habuit rex circiter viginti quinque myriades hominum. — — — Bladus habebat equites pauciores quam decem mille. Sunt tamen, qui tradunt, eum non plures quam septem mille equites ductasse. His confisus, sub primam noctis vigiliam advenit, et in regis castra impetum dedit. — Tandem quum aurora appropinqvaret et lucesceret, egressi sunt castris, amissis paucis admodum ea nocte. *Chalcocondylas* ibid.*

мзний, фзрз де ажѣторюл нименѣй, кѣм скрїе май сѣс лѣѣдатѣл Калимах ла локѣл май сѣс арзтат, кѣ мзримѣ инимей сале, ши кѣ вѣртѣтѣ Ромзнилор сѣй мѣлтз време аѣ цинѣт кѣ Тѣрчїй ун рзскоѣ, кареле тѣтѣѣрор Крещинилор ла Олалтз сѣ фи фост адѣнаци фкз лѣр фи фост несѣферит.

Чи, нѣ пот ачи сѣ нѣ поменеск крещинѣска, ши плина де юкире де Оамени инимз алѣй Влад Водз, сѣѣ Дракѣла, карѣ, кѣм скрїе Фїліппѣс Калимахѣс ф Картѣ III. деспре лѣкрѣриле лѣй Владислаѣс Кракѣлѣй Лешилор ши а Унгѣрилор, арзтѣ ел кзтрз Владислаѣс Кракѣл Унгѣрилор, ши кзтрз тоатз Оастѣ унгѣрѣскз атѣнчїй, кѣнд фїнда Кракѣл кѣ Оастѣ са порнит асѣпра Тѣрчилор, фї еши фнаинте ла Нїкопол, ши прекѣм ерѣ ел прѣ фвзцат ф гребиле рзскокѣлѣй, ши мѣлте пѣцисе кѣ Тѣрчїй, де унде прѣкѣноскѣтз фї ерѣ лѣй пѣтерѣ Тѣрчилор; ашѣ вѣзѣнд неажѣнцѣрѣ Оастей Унгѣреций, свѣтѣй пре Кракѣл Владислаѣс, ка сѣ се фтоарнѣ фнапой, сѣ нѣ мѣргз кѣ Оастѣ ачѣїа асѣпра Тѣрчилор, де Оарз не Тѣрчїй ши ла вѣнат май кѣ май мѣлте слѣций ес, де кѣм вѣде ел кѣ сѣнт ф Оастѣ ачѣїа а Кракѣлѣй. Чи токма де ар авѣ Кракѣл Оасте де ажѣнс; фкз фїнда кз се апропїе їарна, нѣ е тимп де а урзи рзскоѣ; чи Осташий ачѣїй, карїй фї арѣ, сѣй пѣстрѣзе пре алтз датз.

Асѣ невѣрѣнд Кракѣл, фпротивз свѣтѣит де алций, сѣ аекѣлте де свѣтѣл лѣй Дракѣла; атѣнчїй Дракѣла фторкѣндѣсе кзтрз Краѣл фї зисѣ: де Оарз не сѣѣ норокѣл, кареле пре тине, лѣкрѣрїй марї фдрзѣнїнда, ничї Одатз пѣнз акѣм нѣ тѣѣ фшелат, сѣѣ нѣдеждѣ, че фї де ажѣторюл алтора, карѣ еѣ дореск сѣ се фплинѣскз; сѣѣ ненорочїрѣ та те траѣе ф лѣтѣрїй дела свѣтѣл мѣѣ: свѣтѣл тѣѣ, кареле кѣ минтѣ мѣ нѣ л'ам пѣтѣт екимѣа, ф кѣт времѣ, ши неѣїѣта фтѣмпларе мз сѣфере, кѣ вѣртѣтѣ фл воѣ ажѣтѣ. Ши ачѣсте зїкѣнд, деде лѣнгз Оастѣ Кракѣлѣй ши ел патрѣ мїй де кѣлзреций, сѣк поѣаца фїюлѣй сѣѣ; рѣгѣнд пре дѣмнезѣѣ, ка сѣ ажѣте Кракѣлѣй ши Оастей ачѣїа *). Пре урмз, кѣнд ерѣ сѣ се деспартз де Краѣл, адѣсѣ фнаинте дої тинѣрї

*) Ubi vero ventum est ad Nicopolim, Bulgarorum Metropolim, cujus urbis pars altera a Danubio abluitur, altera in collem erecta est, - - - occurrit, nunquam sine praefatione magni et fortissimi imperatoris nominandus, Uladislaus Dracula, Valachiae, quam montanam vocant, Princeps. Qui quum jam pridem pacem a Turco accepisset, factum suum in necessitatem rejecit: quod haud numerosissimae gentis princeps, nullaque externa ope adjutus, bellum, Christianis simul omnibus intolerabile, sustinisset, *magnitudine animi*, et *virtute suorum*, diutius quam sperari de tam imparibus viribus posset; plusque a se interim hominum amissum, quam agris suis frequentandis colendisque superasset, quum eventus quotidie admoneret, contra

тинері фодрте харничі, карій шіа кине тоате кзиле, апрѣвнз ши дой кай ми-
нѣне де кци, ши май плянгянд, зисз кзтрз Краю: іакз, де ци с'ар лтямпла
о ненорочире, карк сз нѣ д'к дѣмнезеѣ, ай акзтрзѣ сз скапй. Дрепт еѣ аши
дори, лзхадар сз'ци фи дат еѣ ачксте, де мз ба абзй дѣмнезеѣ: лсз де те
ба стржмтора липса а те лтрекбинца, дар прк фолоситорю ачеста лл бей афла.
Фолоситорю сват дзавсе Дракѣла Кракѣлй Владислаѣ, дакз аша кѣ крединцз
л'ар фи абзит Краюл, ши л'ар фи цинѣт, прекѣм Дракѣла л'ав дат. Філіп
Калимах аколошй.

Дѣпз ачѣа кят де харничй фечорй аб фост ачѣй патрѣ мій де Ромзні
армаши кзлзреці, карій лй д'кде Влада водз ажѣторю Кракѣлй Владислаѣ,
де кят фолос аб фост ла тоатз Оастк Унгѣрѣскз, ши кятз нздѣжде абк л-
трѣ джншій Краюл Владислаѣ, ши чел май маре а тоатз Оастк Унгѣрѣскз
Ірхістратиг скѣ Ценерал, ла тоатз ѣвропа пентрѣ алкеле абй битежій пркѣв-
носкѣт

contra hostium multitudinem, paucorum suorum virtutem, magis admirandam
esse, quam efficacem. Tandem eo perventum fuisse, non ut in servitutem venire
oporteret, quae forsitan tolerabilis, modo aequa sit, et contigisset antea multis ma-
gnisque populis et nationibus: sed ut cum patria, et laribus familiaribus, cum al-
trice terra et coelo, relinquenda essent sacra, religiones, arae, degenerandumque
in obscoenos mores, ritusque impiarum superstitionum; nisi conditionem accepis-
set, per quam, citra profanationem divinarum humanorumque omnium, reliquias
suorum servaret in occasionem dignam, in qua tanta virtus periclitaretur. Ad
haec, cum eorum, qui regem sequebantur, paucitatem animadvertisset; rogare,
obtestarique coepit, ut retro iter verteret; *se malis suis satis superque doctum,
quanta esset Turci potentia, qui ad venationem, propemodum plures servos pro-
ducere solitus esset, quam illic ad bellum armati convenissent. Abstinendum
omnino a tam audaci periculoque incepto; comunicandaque consilia, et ratio-
nes, quo pacto aequis viribus geri posset. Interea nihil salubrius, quam in oc-
casionem meliorem, eas copias conservare: quae, etiamsi sufficerent bello, quod
tunc cum hostibus esset gerendum, caeteraque omnia votis responderent; tamen,
eo tempore productae, instantis hiemis tempestati, et malis, omnino essent suc-
cubiturae.* Audiebantur ea, tanquam Dracula non ex animi sententia loqueretur,
propter foedus, quod illi cum Turcis erat; tamen, re ipsa per se fidem faciente,
moti sunt complures; nec tantum suspicio simulatae ab illo orationis, quantum
rei veritas urgebat. Ceterum, rapiente regem fato, ad destinatum propinquumque
jam finem; Julianoque, ad superioris anni fortunam, identidem jocante etc. - -
*Conversus itaque rursus ad regem Dracula: quando, inquit, aut fortuna, quae au-
dentem magna quaeque, nusquam hactenus te decepit; aut spes alienae opis,
quam ratam velim; aut occulta fatorum necessitas, in diversum te trahit a
sententia mea: consilium tuum, quod ratione immutare non potui, quantum
tempus et improvisa res sinit, viribus adjuvabo.* Et cum dicto quatuor millia
equitum, duce filio suo, copiis regis adjecit; orans obtestansque immortalem
Deum, ut quidquid rex, caeterique de belli totius successu, animis suis promitte-
rent, felicissimo eventu confirmaret. *Philippus Callimachus de Rebus Uladislai*
Lib. 3.

носѣтъ Іоан Корвінѣ де Хвнїад, кѣрѣнд се възѣ. Пентрѣ къ кѣм ажѣсерѣ ла локѣрїй примеждїоасе, унде ерѣ фрїкѣ де нѣвалѣ противникѣ фѣрѣ вѣсте, лдатѣ лѣддатѣл Архістратиг де Хвнїад, се лѣѣ лнанте кѣ ачѣле патрѣ мїй де Ромзнїй; ши лѣнгѣ дѣншїй трей мїй де Унгѣрїй, кѣм аколошї скрїе Каллїма х, ши чеїа лалтѣ оасте венїа л урма лор *).

Іарѣ кѣнд ажѣнсѣ мареле Ценерал Іоан де Хвнїад а лтокмї оастѣ спре а се лобї кѣ Тѣркѣл, пре тоцї лї ашеѣѣ кѣ кѣпетенїле лор ла локѣрїй лнѣмїте, каре сѣ ле цинѣ, ши де аколѣ сѣ дѣ рѣскоѣ, іарѣ л вѣртѣтѣ, л кѣрѣцїа, ши л вїтежїа Ромзнїлор атѣта се лкрединѣа кѣносѣѣторѣл де вїтежїе Архістратиг, кѣт шїе, ши челор патрѣ мїй де Ромзнїй нїчї ун лок анѣмїт нѣ ле дѣде, чи лї цинѣ лѣнгѣ сїне, ка кѣ сї тоатѣ оастѣ сѣ о ажѣте, ши ла Орї каре парте, унде ар фї лїпсѣ, кѣ дѣншїй сѣ алѣрѣе а да ажѣторѣ. Яколошї Каллїма х **).

Ячест Іоаннес Корвінѣс де Хвнїад, Вайбодѣ Ярдѣлѣлѣшї, Тѣкернатор Унгарїей, ши Комїс Бїстрицей, де акѣрѣїа кѣрѣцїе ши вїтѣѣе фапте лѣмѣ тоатѣ сѣл мират, ши ка кареле л вѣкѣл ачела л тоатѣ Вѣропа нѣ ерѣ вїтѣѣ, лкѣ лѣ фост Ромзн. Карѣ ши Тѣроци лкѣ о мѣртѣрїскѣѣ л Кронїка Унгѣрїлор, Партѣ а патра, кап 50. кѣ апрїате лѣвїнте ***). Ячеїашї мѣртѣрїскѣѣ ши Лператѣл Романїлор Фердїнандѣс чел кѣ нѣмеле ачеста лтѣѣ, л Дїплама чѣ дїн 25. Ноемврїе а анѣлѣшї 1548. лѣшї Нїколае Олахѣс Архіепїскопѣлѣшї Стрїгонѣлѣшї ши Канѣеларїѣлѣшї сѣѣ, де ачелашї Лперат датѣ ****). Ячеста пѣнѣ ла

адѣнчї

- *) Divisit copias, ut contra improvisos hostium incursus, firmior esset et paratior. Hunniadiano igitur, cum auxiliaribus Valachis, et tribus Hungarorum millibus, praemisso; sequebatur ipse (Rex) magno intervallo, cum cruce signatis, reliquaque multitudine. *Callimachus Philippus* Lib. 3.
- **) Sibi autem, cum Valachis, nullum certum locum designavit, ut minime turbatis ordinibus, quocumque res et periculum vocaret, accurreret, et nullum destinatum locum tuendo, omnia tueretur. *Callimachus*, ibidem.
- ***) Erat tunc in regno miles magnanimus, nobili et clara transalpinae gentis de gremio natus, *Ioannes de Hunyad*, homo bellicosus, et ad flectendum arma, dirigendasque res bellicas natus; et sicut piscibus aqua, cervis umbrosas lustrare sylvas, sic illi, armorum bellicae expeditio vita erat. *Turocz* Chronica Hungarorum Part. 4. cap. 30.
- ****) Hae vero sunt omnes propemodum laudatissimarum gentium origines, inter quas Valachi gentiles sui, minime postremas habent, ut pote quos ab ipsa rerum Domina Urbe Roma oriundos constat: unde nunc quoque sua lingua Romani vocantur, tua ista gens fortitudine praepollens fuit; multorum praestantissimorum Ducum Genitrix; inter quos Ioannes Hunyades Inelyti Mathiae Regis Pater, et illius aetati proximi majores Tui potissimum enituisse feruntur. *Ferdinandus I.* in Diplomate Archi-Episcopo Strigomiensi Nicolao Olaho 23. Novembris 1548. collato.

адянчій взтрѣнѣце Ошиндѣсе асѣпра Тѣрчилор, ши дѣпз вестита бирѣинцѣ, карѣ пре урмѣ ла Бѣлградѣ Тѣрческ О фзкѣ, дин мѣлтеле Остенѣле волнз-виндѣсе, ши мѣринд; кѣм атрѣ алцій не лзсѣ скрис Петрѣс Ранзанѣс а Бпї-томе, Індїче 27. ши Тѣроци а зиса Карте, кап 56. фѣ желит дѣ тоатѣ Креци-нзтатѣ *). Ба ши Махѣмет Аператѣл Тѣрчилор фкз аѣ желит моартѣ лѣи Іоанн дѣ Хѣнїад, мѣкар кѣ іаѣ фост врѣжмаш, ши кѣ пѣцине зиле апаинте дѣ моартѣ са ла Бѣлградѣ Тѣрческ ал вѣтѣсе амар; ши зичѣ, кѣм се четѣще ла Тѣроци а Картѣ май сѣс анѣмитѣ, кап 56. кѣ дѣ кѣнд ѣ лѣмѣ н'аѣ фост сѣс стѣпжнитѣриѣ Ом ка Іоанн Корвїнѣ **).

Ши атрѣ тоци Країи Унѣбрилор, кареле аѣ фост а тоатѣ пласа дѣ лѣ-крѣрїи вестит, преѣм Країя Матїас? Чи ачеста фкз нѣ нѣмай аѣ фост фїѣ май сѣс лѣдѣатѣлѣи Іоанн Корвїнѣ: чи, преѣм скрїѣ, Бонфинїѣс ши лѣчїѣс, фкз се лѣдѣа, кѣ ѣ Ромѣн. Немѣрцинит аш фи, сѣ врѣѣ тоате фаптеле Ромѣнилор але скрїѣ, дин каре се дѣсвѣлѣще фирѣ чѣ вѣркатѣ, ши ви-тѣѣз а нѣмѣлѣи Ромѣнск. Чи скѣртѣрѣ карѣ О ам пѣсѣ апаинте, ши перн-стасѣрилѣ нѣ мѣ сѣфере а мѣ аѣдѣлѣнїи а трѣка ачѣста.

Дѣчи дин фаптеле Ромѣнилор трѣѣе а жѣдѣка дѣспре вѣртѣтѣ Ромѣ-нилор, нѣ дин конѣкал некѣмпѣтѣтѣлѣи Нотарїѣ алѣи Бѣла, май пѣцин дин гѣра лѣи Опафоркош Ѣпїонѣлѣи лѣи Тѣхѣтѣм. Ба ши а кѣт ѣ пентрѣ алцій скрїитѣриѣ Орї Грѣчѣи, Орї дѣ алте гинте стѣрѣине, кинѣ липсѣще а лѣа амин-

тѣ,

*) Dominus Comes Bistriciensis, qui tot tantosque, suae juventutis primaevae a tempore bellorum exegerat labores, nondum senectutis aetate demolitus; sed continuo armorum gestamine, curarumque directione fatigatus, et viribus exhaustus; ibidem aegrotavit: paucisque diebus ipsa aegritudine laborans, tandem in oppidum *Zem-plen* delatus, in recommendatione Fratris Ioannis de Capistrano, viri Dei, suo salvatori restituit spiritum. Oritur ergo planctus magnus omnem per Hungariam, et quasi euncta Christianitas, nimio dolore turbata est, dum suum propugnatorem vita functum esse audivit. *Thurocz* citato Libro, cap. 56.

Ingenti, ob tanti viri obitum, dolore atque moestitia affecti sunt, non solum universi Hungari totius populi; sed omnes quoque orbis Christiani nationes. Luxit eum Nicolaus V. Pontifex Maximus, omnisque Romana Curia, quae tam fortem, tamque fortunatum ac pium Christianae Religionis defensorem, amisit. Pontificis jussu, Cardinalium Senatus, ei magnifice persolvit inferias. Ei solemnitati ipse interfui. *Petrus Ranzanus*, Epitome rerum Hungaricarum Indice, 27.

***) Ipse etiam Caesar Mahumetes, quamvis per eundem Dominum Comitem prope suam ante mortem, de sub castro Nandorabensi praedicto fugatus sit: cum tamen per Georgium, Rasciae despotam, eidem Caesari pro consolatione, mors ipsius Domini Comitis nunciata est; Caesarem eundem, defixo capite, longam per horam subituisse, seque, quamvis ei inimicus esset, sublationem ejusdem condolere; et seculorum ab initio, hominem sub principe nunquam talem fuisse, ad nuntium dixisse perhibetur. *Thurocz* cit. Lib. cap. 56.

те, Оаре нѣ сѣнт де ачеїѣ, карїѣ поартѣ урѣ асѣпра Ромѣнилор. Нѣ унора ка ачестїѣ, дѣпѣ леуѣ крїтїкѣ, кѣнд скрїѣ чеба асѣпра Ромѣнилор, ничї кѣм нѣ ли се поате креде.

Пре урѣ прец лѣкрѣлѣїѣ сокотеск а фи, ка сѣ скрїѣ ачї фавѣла чѣ пентрѣ лѣчепѣтѣл лѣїѣ Іоанн Корвїнѣ де Хѣнїад, ши сѣ О вѣдеск а фи фѣрѣ де трѣкѣ. Унїѣ адекѣ ка сѣ рѣпѣкѣ Ромѣнилор пре ун ом ашѣ минѣнат, л кареле нѣ нѣмай а Унѣгѣрилор, ши а Гѣрѣилор, чи ши а тоатѣ Креѣшинѣтатѣ Бѣропей лї сѣра пѣсѣ нѣдеждѣ, ши кѣї асѣменѣ л тоатѣ Бѣропа нѣ се афла витѣ л вѣкѣл ачела, аѣ стѣрнит, кѣ кїне кѣ мѣма лѣїѣ аѣ фост Ромѣнѣ, адрѣ Татѣсѣ нѣ аѣ фост Ромѣнѣл Бѣт, чи Аператѣл Гїгїсмѣндѣс, ши ашѣ Іоанн Корвїнѣ сѣте фїѣ де пат нелеѣдит. Адоог лѣнѣ ачѣста, кѣ Гїгїсмѣндѣс аѣ дат фѣтей ачїа Ромѣнѣ, Влїсаветей ун инел, зїкѣнд: кѣ де ва наѣ фѣчор сѣ винѣ кѣ фїѣл ши кѣ фрателе сї ла дѣнѣл. Ши венїнд їа ка сѣ мѣргѣ, дѣпѣ порѣнѣ, ла Гїгїсмѣндѣс лпреѣнѣ кѣ фрателе сї, ши кѣ прѣнѣкѣл, аѣ попосит ла О пѣдрѣ, унде дѣкѣндѣсе фрателе сї, ка сѣ стрѣнгѣ лѣмне, пентрѣ ка сѣ факѣ сора лѣїѣ чеба де мѣнкаре, ши депѣртѣндѣсе ши Влїсавета, поате пентрѣ ка сѣ дѣкѣ апѣ, аѣде прѣнѣкѣлѣїѣ май сѣс зїсѣл инел, ка жѣкѣндѣсе кѣ сѣл, сѣ нѣ пѣнѣгѣ, кѣнд їакѣ, слокозїндѣсе ун корк апѣкѣ дела прѣнѣк инелѣл, ши зѣвѣрѣнд се пѣсѣ пре ун рам де копач: прѣнѣкѣл пѣнѣгѣнд принсѣ а стрїгѣ пре мѣмѣса, карѣ кѣрѣнд венїнд лї арѣтѣ прѣнѣкѣл пре корк че ста пре рам кѣ инелѣл л гѣрѣ. Атрѣ ачїа ажнѣгѣнд ачї ши фрателе Влїсаветей, їа лї спѣсѣ атѣмпларѣ, їарѣ фрате сѣл апѣкѣнд арѣл сѣѣтѣ корѣл, кѣт лдатѣ кѣзѣ кѣ инелѣл жос. Ачѣстѣ лпенаре а фавѣлен кѣ инелѣл нѣ де арѣк аѣ лѣат извор, фѣрѣ кѣ фамїліа лѣїѣ Іоанн Корвїнѣ, прѣкѣм ши сѣл аѣ авѣт сѣмн де немешѣг, корѣл кѣ инелѣл л гѣрѣ. Ачѣстѣ фавѣлѣ, кѣм кѣ Іоанн Корвїн аѣ фост фїѣ лѣїѣ Гїгїсмѣндѣс, лтрѣ алѣїѣ О урѣмѣзѣ Гаспарѣс Хелтан, Мїхаел Неандер, Іаков Вейнгартнер, Гланскї, Хрїст. Манлїсѣ, Іоаннес Харѣсѣтѣс, Іоахимѣс Кѣрїѣс, Врасмѣс Францїсци.

Ачѣстѣ фавѣлѣ акѣм Унѣгѣрїѣ чїѣ лцелепїѣ, ши кѣиторї де адеѣвр ничї кѣм нѣ О кред, ши л Унїверситатѣ Унѣгѣрѣскѣ дела Песта Даскалїѣ Історїѣ О вѣдеск де минѣнѣ, ши мѣртѣрїсеск кѣ Іоанн Корвїнѣ де Хѣнїад аѣ фост ши де Татѣ ши де мамѣ Ромѣн. Георгїѣс Праї Анналиста Унѣгѣреск лтрѣ ачѣста кїп адеѣверѣзѣ л Анналеле Країлор Унѣгѣрїѣ, Партѣ III Картѣ III. ла анѣл 1456. кѣм кѣ Іоанн Корвїнѣ нѣ аѣ фост фїѣ ал Аператѣлѣїѣ Гїгїсмѣндѣс: Бонфїнїѣс л Декадѣ III. Картѣ IV. ши Тїмон

† Първо Панноніей Фоаіа 11, скріѣ кѣ Хвніад аѣ фост † нѣмзрѣл слѣжиторилор челор де кѣрте ла Димитріе Епіскопѣла дела Заграбіа; іарѣ Димитріе аѣ цинѣт скамнѣл Епіскопіей дела Заграбіа дин анѣл 1375. пѣнѣ ла анѣл 1379. прекѣм кинѣ вѣдѣше Керцеліх † Історіа Заграбіей ла фаца 135. ашѣ дарѣ Хвніад † трѣ аніи 1375 ши 1379. ка чел май пѣцинѣ сѣ зик, аѣ фост де 22 ані, ши ашѣ аѣ фост нѣскѣт ла анѣл Домнѣлѣи 1368. сѣѣ кѣ пѣцинѣ дѣпѣ ачѣіа. Деспре алтѣ партѣ се шіе дин Кроника лѣи Бартосіѣс ла Геласіѣс Докнер, Скріиторѣ де пре ачѣіаші вѣѣме, кѣм кѣ Гігіемѣндѣс † трѣ ачѣлаш ан 1368. сѣѣ нѣскѣт: ашѣ дарѣ Хвніад аѣ де О вѣрстѣ аѣ фост кѣ Гігіемѣндѣс, аѣ кѣ трѣи сѣѣ патрѣ ані май мик *).

Дѣнгѣ ачѣсте, де ар фи фост Іоанн Корвинѣ фіѣ лѣи Гігіемѣндѣс, не авѣнд Гігіемѣндѣс алт фечор, ши фіінд ом фодрте дарник, іар фи дѣрѣит алте мошій марі, нѣ л'ар фи лѣсат кѣ ачѣ пѣцинѣ дела Хвніад, кѣм зик акѣм Ромѣніи Хинѣдоарѣ; ка ар фи стат сѣ † капѣ дѣпѣ моартѣ лѣи Краѣ † цѣра Унгѣрѣкѣ. Ши апой се повѣстѣше, кѣ фіінд Іоанн Корвинѣ † цѣра Немѣѣкѣ кѣ Гігіемѣндѣс, ла ун Оспѣжѣ жѣкѣнд Іоанн Корвин, тоѣи се уйтѣ ла дѣнѣл, ши † лѣѣдѣ кѣм ши жѣкѣ де кинѣ, іарѣ Гігіемѣндѣс писѣвинд пѣнтрѣ лаѣделе ачѣле марі, зисѣ челор че † лѣѣдѣ: сѣ нѣл май лаѣде атѣта. Дѣч де ар фи фост фечор лѣи Гігіемѣндѣс, май вѣртос с'ар фи кѣкѣрат, кѣ арѣ фечор ашѣ алѣс. Пре урѣмѣ сѣмнѣл ачѣл де немѣшѣг: корѣл кѣ инѣл † гѣрѣ, нѣ Іоанн аѣ † чѣпѣт † тѣжѣ ал авѣ, чи ши май наинте де † л'авѣ авѣт фаміліа лѣи, прекѣм кіар се спѣне † Діпломѣ, карѣ О аѣ † ат Краѣл † адислаѣс кѣнд аѣ фѣкѣт пре Іоанн Корвин де Хвніад Коміѣ Бистріѣей.

Арѣнкѣ † протівѣ уніи, зикѣнд: кѣ де ар фи фост Іоанн Корвинѣ де О вѣрстѣ кѣ Гігіемѣндѣс; кѣнд аѣ † вѣтѣт май пре урѣмѣ пре Тѣрѣчї ла Бѣлградѣ Тѣрѣек, ар фи фост де 89. де ані. Чи нѣ се поате креде, ом де вѣрстѣ ашѣ бекіе сѣ фи пѣтѣт пѣртѣ рѣскокл. †а карѣ рѣспѣндѣм, кѣ май сѣнт † вѣрѣаѣи

*) Bonfinius loco cit. et Timon in purpura Pann. f. 41. scribunt Hunyiadem apud Demetrium Zagrabiensem Episcopum in epheborum numero fuisse, tenuit autem Demetrius Cathedram Zagrabiensem ab anno 1375 ad annum 79. ut Reverendis. et Cl. Kerzelich in hist. Zagrab. pag. 135. ex instrumentis rite conficit. Itaque Hunyades intra annos 1375 et 79. ut minimum dicam fuerit annorum 12. proinde natus anno Christi 1368. aut paulum post. Constat autem ex Chronico Barthosii apud Cl. Gelasium Dobner auctoris supparis, Sigismundum eodem anno 1368. natum esse: igitur Hunyades aut aequalis Sigismundo fuit, aut 3. quatorve annis minor. Georgius Pray, Annales Regum Hungariae, Parte 3. Libro 3.

взраци ка ачій, карій ла аджнчй взтржнѣце аб пѣртат рзскоѣ. Де унде кинѣ зиче Прай ла локѣл май сѣс азманат, кз май де а креде есте, кз Іоанн Корвинѣ де Хвнїад сз фи пѣтѣт а вжрета ачїа ста апротивз Тѣрчилор, де кжт сз фи фост фїѣ дин цїнтоаре алѣѣ Сїгісмундѣс челѣѣ де вжрета ака нѣ де треї ани. *)

§. 7.

Целѣ аб фост Ромзи, ши Домн витѣз.

Внгал, кжнд є ворекз деспре Ромзнї, ка сз ширѣкзе мзрїрѣ Ромзнилор; ши а папѣрз каѣтз нод. Кз че абкрѣ май лзмѣрит, ши май нѣтед поате фи, де кжт кз Целѣ, Домнѣл сѣѣ Дѣка Ромзнилор челор дин ярдѣл, кареле се взтѣ кѣ Унгѣрїї, кжнд атрарз єї атжѣ а ярдѣл, аб фост Ромзи анѣме, ши нѣ де алтз вицз? Ши тотѣши Внгал а де мѣлте Орї поменита лѣѣ Япендиче §. 9. зиче, кз єл аре адоїалз, Оаре фостаѣ Целѣ Прїнцїп Ромзнеск, аб Бѣлгзреск. Ниче нѣ адѣче ничї О причинз а адоїалей салє мжкар нзлѣчитз дакз нѣ адебзратз. Дѣкрѣ каре є май де немика!

Чи свзтѣвим пре Дѣмнѣлѣѣ Внгал, ка сз май четѣскз Одатз пре май сѣс лзѣдатѣл Нотарїѣ алѣѣ Бєла, кзрѣїа нимене доарз нѣї дз атжѣта крєзжмжнт, преждм Внгал. Оз четѣскз, зисєѣ, капѣл 24. унде ачѣсте кѣвинте сжнт: „Унде Целѣ Оаре кареле Ромзи цинѣ Домнїа “**). ши ла кап 26. „Вши асѣпра лѣѣ Целѣ Дѣка Ромзнилор “***). Поате фи брѣ о умєрз де препѣс, кз Целѣ сѣѣ сз нѣ фи фост Ромзи, сѣѣ сз фи фост Прїнцїп Бѣлгзреск, ши нѣ Ромзнеск?

Атрѣ ачєлашї §. 9. зиче, кз Целѣ аб фост ом бєчисник. Чи Домнѣл сѣѣ Краѣл ачєла, кареле асѣшї кѣ капѣл сзѣ єсє асѣпра противничилор, ши апрєвнз кѣ армашїї сжї се оцѣѣше пєнтрѣ цѣрз, ши пєнтрѣ сѣвѣшїї сжї пзнз ла О пикзтѣрз де сжнцє, Оаре кѣбїнєсє сз се зикз ом бєчисник, токма де с'ар ши атжмплѣ сз пїардз рзскоѣл, карѣ мѣлтор харничї с'аб атжмплѣт а лѣмѣ ачѣста? Яшѣ Целѣ, пєнтрѣ кз ничї ун препѣс нѣ авѣ де нзвзларє

*) Nec quidquam pro adversariorum sententia facit, quod Hunyadum, si conjectura nostra locum habet, cum diem extremum obiit, oportuit fuisse annorum 89. Veri enim est similis, virum ea aetate Turcis resistere potuisse, quam Sigismundi nondum triennis ex concubina filium fuisse. *Ibidem.*

**) Ubi Gelou quidam Blachus dominium tenebat. *Notarius cap. 24.*

***) Egressus est contra Gelou Ducem Blacorum. *Idem cap. 26.*

лире противникъ, негътит, къ пбцини Осташи асвпра прѣгзтицилор, ши пре фбриш ттрацилор т Ярдѣл противничй, тсвши къ капѣл сѣв еши ла рзскою. Ниче алтминтѣ, фзрз витежѣше Ошиндѣсе аколѣ, унде тл ажнисерз противничй армаши, акоперит де сзцициле Унгврилор чѣле асвпра лбй дескзркате кззѣ морт Целѣ. Ошиндѣсе витежѣше, зисею, кззѣ Целѣ. Кз де л'ар фи принс бѣд Унгврий т фзгз, нѣ е тдоіалз, кз нѣ къ алтз моарте май влжндз т'ар фи пѣс сфяршит, чи л'ар фи спжнзѣрат дѣпз датила лор, прекѣм спжнзѣрасѣ пре лаворци Дѣка Еклавилор чѣл дин четатѣ хѣнг, кжнд фбцинд динаинтѣ Унгврилор кзтрз четатѣ Земплѣ ажнжндѣл къ фзга, тл принсерз т дрѣм, кѣм спѣне Нотариѣл ла кап 15. *) . Везй май сѣс џ. 5.

џ. 8.

Алецерѣ лбй Тѣхѣтѣм спре Домниа Ромзнилор т Ярдѣл.

Внгел т Апендикѣ са чѣ деспре тчепѣтѣл Ромзнилор џ. 9. зиче, кз Ромзний дин кѣнз воіа са джнд мжна, нѣ асзмене легзтѣрз фзкѣрз, чи пре Тѣхѣтѣм Унгврдѣл Ярхистратиг Домн шіе ши'л алесерз **). Ка кжнд адекз Ромзний нѣ аша с'ар фи сѣпѣс лбй Тѣхѣтѣм, прекѣм доарз сѣпѣши ера Унгврий, адекз ка нише четзцѣни, ши ай Патрий фій, чи ка кжнд с'ар фи дат къ тотѣлбй тот рокй. Нѣ алта, ми се паре, тл фѣче пре Внгел а се сѣрѣпа ла ачѣстз рзтзчире, фзрз тѣеа, сѣѣ ткинѣирѣ, карѣ е акѣм т цериле ачестѣ деспре нѣмеле, Домн. Аичй тоцй ачейй, карій дѣ т мошіиле сале сѣпѣши слѣжиторй, че се кіема май нанте іобацй, ши ле дѣл лор зиле де лѣкрѣ престе анн, се нѣмеск Домнй сѣпѣшилор ачелора. Де унде атжца Домнй сжнт т цѣрз, кжцй стзпжнй се нѣмзрз, карій дѣ Оаменй де ачейй т мошіиле сале, че ле лѣкрз лор спре пзтирѣ кзшигѣлбй, къ кареле се хрзнеск дин мошіиле стзпжнилор ачелора. Тарз т зилеле лбй Тѣхѣтѣм Ромзний пре нимене алтѣл нѣл кіема Домн; фзрз сингѣр пре ачела, кареле ера, Аперат, Край, Принцип, Дѣка,

*) Tunc comes ejusdem castri nomine *Loborey*, qui in lingua eorum *Duca* vocabatur, fuga lapsus, ad castrum *Zemlum* properabat, quem milites ducis persequentes, juxta quemdam fluvium comprehendentes, laqueo suspenderunt in eodem loco. Et a die illo, fluvium illum vocaverunt sub nomine ejusdem *Laborcy*. *Notarius Belae* cap. 13.

***) Sponte sua dexteram dantes, non aequale foedus inierunt, sed *Tuhutum* belli ductorem Hungarum, *dominum sibi elegerunt*. *Engel* de Origine Valachorum Appendix џ. 9.

ка, кѣ ун кѣвѣнт, кареле ера Кзпетеніе церій, сѣѣ Лперціей. ачела овичкѣю пзнз ꙗ вѣкѣл нострѣ аѣ ремас ла Ромзній ꙗ Молдова ши ꙗ цѣра Ромзніѣскз, ка нимене алтѣл сз нѣ се кіаме, Домн, фзрз водз дин Бѣкѣрещій, ши водз дин Іаши, адекз Принципѣл церій Ромзней, ши Принципѣл Молдобей. Лтрѣ ачелашій кип ера ши Целѣ ꙗ Ярдѣл Ромзнилор Домн, прекѣм се веде дин Нотаріѣл, кап 27. унде зиче, кз атѣнчій Лзкѣиторій церій въззнд моартѣ Домнѣлѣи сзѣ алѣи Целѣ, дин еѣнз воіа лор, кѣ дарѣ де мѣнз, ши л алесерз лорѣши Домн пре Тѣхѣтѣм. Ниче алтминтрѣ ш аѣ алес Ромзній лорѣши Домн пре Тѣхѣтѣм, де кѣм авѣсе Домн пре Целѣ, адекз, Кзпетеніе, сѣѣ Дѣка. Кзничій динтрѣ алт ꙗдеми се плекарз Ромзній аши алѣе лор Домн пре Тѣхѣтѣм, фзрз кз Целѣ, пре кареле пзнз ачї л аѣ авѣт Домн, мѣри *). Лѣнгз ачестѣ, аѣ нѣ ши лѣи Тѣхѣтѣм ꙗ ера Домн Ярпад аѣпз мзртѣрисирѣ Нотаріѣлѣи, кап 24. ? **) Яѣ дарз пентрѣ ачїа вей зиче, кз Тѣхѣтѣм фѣ ровлѣи Ярпад, сѣѣ ка унѣл динтрз ачїей, карій даѣ зиле де лѣкрѣ ꙗ цериле Домнилор, сѣѣ Стзпѣнилор сзї?

Май кіар се лзмѣреце ачѣста дин алесерѣ лѣи Ялмѣс спре стзѣжнирѣ Унгѣрилор, карѣ о спѣне Нотаріѣл ла кап 5. унде скріе, кѣм Унгѣрій дин еѣнз воіа лор ꙗши алесерз лорѣши Дѣкз ши Порѣнчиторю пре Ялмѣс, ши ꙗи жѣрарз лѣи крединцз ***). Лтрѣ ачелашій кип Ромзній дин еѣнз воіа лор алесерз пре Тѣхѣтѣм фзрз ничї о Осевире алта, де кѣм фзкѣсе Унгѣрій кѣ Ялмѣс, фзрз кз Ромзній фїинд Крешинїи нѣ аѣ атзрит жѣрзмѣнтѣл кѣ вѣрсарѣ сѣнѣцїрилор сале аѣпз овичкѣл чел пзгѣнеек ал Унгѣрилор, чи аѣпз датина сачѣк вєкіе лѣнгз жѣрзмѣнт аѣдерз мѣна, ши, фзрз кз Ромзній аѣдерз лѣи Тѣхѣтѣм тїтѣлз де Домн аѣпз овичкѣл че авѣ а кіема пре Кзпетенїа церїї, Домн, іарз нѣ тїтѣлз де Дѣкз ши де Порѣнчиторю, кѣм фзкѣсе Унгѣрій кѣ Ялмѣс аѣпз овичкѣл лор.

Аша

*) Tunc habitatores terrae videntes mortem domini sui, sua propria voluntate dextram dantes, dominum sibi elegerunt Tuhutum. *Notar.* cap. 27.

**) Tuhutum -- coepit ad hoc anhelare, quod si posse esset, per gratiam Ducis Arpad domini sui, terram ultra silvanam sibi et suis posteris acquireret. *Notarius*, cap. 24.

***) Libera voluntate, et communi consensu VII. virorum elegerunt sibi ducem ac praecceptorem in filios filiorum suorum usque ad ultimam generationem, *Almum* filium *Ugek*, et qui de ejus generatione descenderent. -- Pro *Almo* duce more paganismofusis propriis Sangvinibus in unum yas, ratum fecerunt juramentum. *Notarius* cap. 5.

Аша ши лѣи Арпад, кѣнд се фзкѣ Кзпетеніе Унгѣрилор, кѣм скріе Нотаріѣл ла кап 13. лѣи жѣрарѣ крѣдинцѣ Унгѣрій тоци *). Асзменѣ лѣи Зѣлтѣс цинерѣлѣи лѣи Менѣморѣт Ромзнілѣи, кѣм ла кап 52. скріе Нотаріѣл **). Л токма ши лѣи Токсѣн непотѣлѣи лѣи Менѣморѣт, кѣм не лѣсѣ мѣртѣрисит ла кап 57. Нотаріѣл ***).

Дѣла каре нѣм, кѣте лѣвинсерѣ пре ачеле времѣ Унгѣрій, аѣ пофтит жѣрзмѣнт? сѣѣ пре каре нѣм аѣ сѣферит, ка дин еѣнѣ воіа са сѣшѣ алѣгѣ динтрѣ Кзпитаніи Унгѣреши кѣ дарѣ де мѣнѣ, Домн, сѣѣ кѣ Ори че тѣтѣлѣ де Кзпетеніе? Л мижлокѣл лѣминей чѣи де аміаѣзѣ зи дарѣ вѣрѣ сѣ се лѣтѣнече, ши вѣрѣ сѣ Ореѣкѣкѣ, Ори кареле нѣ беде дин перистасѣриле чѣле скрисе де Нотаріѣл лѣи Бѣла, кѣм кѣ Ромзніи нѣ алтминтрѣ ш'аѣ алес лорѣши пре Тѣхѣтѣм, де кѣм Унгѣрій ш'аѣ алес лорѣши Кзпетеніе пре Ялмѣс, сѣѣ пре Арпад, ши чѣи лалци. Чи Унгѣрій нѣ іаѣ алес пре ачестіи, ка еи сѣ ле фіе лор рѣи, кѣм сѣнт Оаменіи чѣи дин мошіле Домнилор чѣлор дин цериле ачестѣ. Яфарѣ де тоатѣ лѣдоіала дарѣ есте, кѣ кѣ алеѣерѣ лѣи Тѣхѣтѣм ничи О скимѣаре нѣ с'аѣ фзкѣт лѣтрѣ кѣдинцеле Ромзнилор лѣ Ярдѣл, чи нѣмай лѣ локѣл Домнѣлѣи чѣлѣи мѣртѣ ш'аѣ алес лорѣши Ромзніи Домн, сѣѣ Дѣкѣ ши Кзпетеніе пре Тѣхѣтѣм, кѣт, преѣм Цѣлѣ фѣсѣсе Ромзнилор Домн, сѣѣ Дѣка, аша де ачи лѣнаинте ле фѣ Ромзнилор Домн, сѣѣ Дѣка, Тѣхѣтѣм; ши преѣм лѣи Цѣлѣ, аша ши лѣи Тѣхѣтѣм фѣрѣ Ромзніи сѣлѣпѣши політѣчѣи, іарѣ ниче де кѣм алт фѣлѣ.

Дѣчи Тѣхѣтѣм се фѣче Домн, сѣѣ Принцип, адеѣкѣ Крѣишор Ромзнилор лѣ Ярдѣл, ши дѣпѣ дѣнѣлѣ лѣнѣгѣ Фаміліа лѣи рѣмѣсѣ ачѣстѣ Домніе, кѣт преѣм Тѣхѣтѣм, аша ши чѣи лалци дѣпѣ дѣнѣлѣ, дин сѣнѣцеле лѣи пре рѣнд фѣрѣ Домни сѣѣ Крѣишорѣ Ромзнилор лѣ Ярдѣл, пѣнѣ ла Цѣла чѣл мик, пре кареле лѣвинѣндѣл Ѣфанѣл Ѣтефан Краѣа Унгѣрилор, кареле лѣтѣю ашеѣзѣ лѣперѣциа Унгѣрѣкѣкѣ, лѣши сѣлѣпѣсѣ шіе Ярдѣлѣл, ши пре Ромзніи чѣи дин Ярдѣл;

*) Inito consilio, et accepto juramento omnium suorum, dux *Almus* ipso vivente, filium suum *Arpadium*, duces ac praeceptorem constituit. Et vocatus est *Arpad* Dux Hungariae, et ab *Hungu* omnes sui milites vocati sunt *Hunguari* secundum linguam alienigenarum. *Notar. cap. 13.*

**) Dux *Arpad* accepto juramento Primatum et Militum *Hungariae* filium suum *Zultam* Ducem, cum magno honore elevari fecit. *Notarius cap. 52.*

***) Dux *Zulta* duxit filio *Tocsun* uxorem, de terra *Cumanorum*, et ipso vivente accepit juramentum suorum nobilium, et filium suum *Tocsun* fecit Ducem ac Dominatorem super totum Regnum *Hungariae*. *Notarius cap. 57.*

А'кл; ши аша алипина лх'д'ат'ла Стефан Ярд'кл'ла лхнгз ц'кра Унг'бр'кскз, ат'бнчй лши пер'д'врз Ромзній л Ярд'кл Домніа. Нотарі'л кап. 24. 27. *)

Де Оарз че Осташиі ачей Унг'брешиі лбй Ярпад, к' акзрора аж'б'торю лхзп' Т'х'х'т'м ла Ярд'кл, ка, д'бпз лгз'д'бннца лбй Ярпад, сз шй кзщнцє лбнши ц'крз, немика н' с'а'в аместекат ла алецер'к лбй Т'х'х'т'м, ка сз ремж-нз єл Домн л Ярд'кл, ниче н'ш'й ж'брарз лбй крединцз, прек'дм а'в фзк'бт л'к'биторій, мзкар кз датинз єр'а ла Унг'брй, ка ши Осташиі к'в чєіа лалцй сз жоаре ноб'л'шй Домн с'к'в д'бкз крединцз, прек'дм се веде дин Нотарі'л лбй Бела, кап 52. акзр'в'іа к'вбннте скрнсе сжнт ла фаца 93. (с'вє **), н'в фзрз време л'трегаре се поате ачй фаче, Оаре ачей Осташиі Унг'брешиі ремаса'в ачй л Ярд'кл к'в Домн'л Ромзнілор Т'х'х'т'м, а'в с'а'в л'торє ла Домн'л с'з'в Ярпад д'б'ка Унг'брлор.

К'в адевр'ат, де вом л'б'а аминте, ла л'преж'брзрнле Унг'брлор ч'кле де ат'бнчй, н'в се поате кр'к'де ачей Осташиі вит'к'жй Унг'брешиі сз фи ремас к'в Т'х'х'т'м л Ярд'кл. Н'вмай ат'бнчй л трасз Унг'брій л Панноніа, к'в кзщй Домнй, ши к'в кзте гинте тарй, пентр'в ка сз к'впрнндз тоатз Панноніа, ши к'в статорничіє сз се ашззе л іа, ав'к' асе кате Унг'брій? К'в д'б'ка Мен'бмор'вт, к'в д'б'ка Галан'в, к'в Б'лгарій, к'в Гречій, к'в Макидон'кній, к'в д'б'ка Глад, ши к'в алцій. Де унде л'целєпч'бн'к, ши л'наинте видер'к лбй д'б'ка Ярпад ла Унг'брлор н'в с'в'фєр'к, ка ачей вит'к'жй армашй, карій ф'в'є'к'се с'вє поваца лбй Т'х'х'т'м, сз ф'іє депзр'цнцй, ши депзр'таци де чєіа лалтз Оасте Унг'бр'кскз, к'в ат'ж-та май вжр'тос, кз асзмен'к є адевр'д'л'шй, к'дм кз ачєій єр'а чєй май вит'к'жй л'трз тоцй Унг'брій. В'к'дєсе ач'к'ста де акол'д, кз мер'жнд ачєій к'в Т'х'х'т'м л Ярд'кл, се испитй чєіа лалтз Оасте Унг'бр'кскз с'вє поваца лбй Тос'в ши а лбй Зобол'с'в сз катз пре Мен'бмор'вт фзрз де армашій чєй к'в Т'х'х'т'м,

чи

*) *Terram ultra silvanam*, posteritas *Tuhutum* usque ad tempus S. Regis *Stephani* habuerunt, et diutius habuissent, si minor *Gyla* cum duobus filiis suis *Bivia* et *Bucna*, Christiani esse voluissent, et semper contrarie Sancto Regi non fuissent, ut in sequentibus dicitur. *Notarius* cap. 24.

Tuhutum vero, a die illo terram illam obtinuit. *Tuhutum* vero genuit *Horcum*, *Horca* genuit *Geulam* et *Zubor*. *Geula* genuit duas filias, quarum una vocabatur *Caroldu*, et altera *Saroltu*, et *Sarolt* fuit mater S. Regis *Stephani*. *Zumbor* vero genuit *minorem Geulam* patrem *Bue* et *Bucne*, tempore cujus S. Rex *Stephanus* subjugavit sibi *terram ultra silvanam*, et ipsum *Geulam* vinctum in *Hungariam* duxit, et per omnes dies vitae suae carceratum tenuit, eo, quod in fide esset vanus, et noluit esse Christianus, et multa contraria faciebat S. Regi *Stephano*, quamvis fuisset ex cognatione matris suae. *Notarius* cap. 27.

чи фѸ вѣтѣтъ анапой дела Криш де армашій лѣи МенѸморѸт, кѸм ла кап 28. скріе НотаріѸла *).

ДѸнгѸ ачестѣ, кѸнд с'аѸ атѸмплат ундева кѸ врѸи КѸпитан Ун-
гѸреск сѸ ремѸнѸ ши оаменій, карій мерсѣсе кѸ КѸпитанѸла, сѸ ремѸнѸ а-
коло, зисею, деспрцици де глоата УнѸбрѣскѸ чѣ маре, нѸ липсѣще НотаріѸла
лѣи Бела а лсѸмнѸ, кѸм кѸ ачей оамені аѸ ремас аколо, ши нѸ с'аѸ май
аторс ла УнѸбрій сѸи. ЯшѸ скріе ла кап 45. кѸ оаменій, карій мерсѣсе кѸ
ЗбарѸ че се лсѸрѸ а цѣра ГречѣскѸ, аколѸ аѸ ремас ши дѸпѸ моартѣ лѣи
ЗбарѸ **). Де оарѸ че дарѸ НотаріѸла нѸ скріе, ачей Осташи УнѸбреши,
карій сѸе поваца лѣи ТѸхѸтѸм с'аѸ вѣтѣтъ кѸ РомѸній, сѸ фи ремас а
Ярдѣла; есте а креде, кѸ, ашеѸжнѸсе ТѸхѸтѸм Домн РомѸнилор а Ярдѣла,
ей с'аѸ аторс ла ДомнѸла сѸѸ Ярпад дѸка УнѸбрилор. Ба ши ачеіа нѸ де
уйтат довадѸ есте, кѸм кѸ Осташи ачей нѸ се ашеѸарѸ кѸ лѸкѸвинца а
Ярдѣла, кѸ КѸпетеніа УнѸбрилор авѣ ОвничѸ а да битѣжилор сѸи мошіі стрѸ-
лѸчите, кѸм афарѸ де алте локѸри, мѸртѸрисѣще ла кап 52. НотаріѸла ***).
Чи сѸ фи дат ТѸхѸтѸм врѸнѸіа динтрѸ ачей битѣжій ундева а Ярдѣла мо-
шіе, никзири нѸ скріе НотаріѸла, унде пре чей че аѸ доѸжнѸнт а цѣра Ун-
гѸрѣскѸ мошіі, платѸ битѣжій лор, нѸ липсѣще а лсѸмнѸ. Ниче нѸ не зѸ-
хѸіаще пре ной ачеіа че скріе НотаріѸла ла кап 25. кѸ лѸжнтѸриле процилор
чѣле де пре времѣ лѣи, есте, кѸм кѸ УнѸбрій тоци лѸи кѸпѸтѸ лор ло-
кѸри, ши лѸа нѸме вѸи. ПентрѸ кѸ атѸю, кѸнтѸриле процилор пѸцинѸ кре-
динцѸ аѸ, де оарѸ че май мѸлате минчѸннй кѸпринд а сине, де кѸт адеѸѸ-
рѸри. Япой ачѣле кѸнтѸри нѸ се поат доведѸ, кѸ грѸеск деспре УнѸбрій чей
веници кѸ ТѸхѸтѸм а Ярдѣла; чи кѸм се вѣде, грѸеск деспре УнѸбрій прѸсте
тот. Ячеіа а цѣра УнѸрѣскѸ с'аѸ адеверит деспре УнѸбрій, прекѸм а мѸлате
локѸри лсѣмнѸ НотаріѸла. Ячеіа с'аѸ атѸмплат ши лѣи ТѸхѸтѸм дин дарѸла
лѣи

*) Egressi venerunt usque Zeguholmu, et ibi volebant transire Crisium, ut contra Menomorout pugnarent, sed venientes milites Menomorout, eis transitum prohibuerunt. *Notarius* cap. 28.

**) Et Zuardu in eadem terra duxit sibi uxorem, et populus ille, qui nunc dicitur Sobamogera, mortuo Duce Zuard, in Graecia remansit, et dictus est Soba secundum Graecos, idest *stultus populus*, quia mortuo Domino suo, viam non dilexit redire ad patriam suam. *Notarius*, cap. 45.

***) Tunc Dux, Osubunec patri Zoloucu, pro suo fidelissimo servitio. dedit castrum Bezprem, cum omnibus appendicis suis, et Veluquio dedit comitatum de Zarand, et sic caeteris nobilibus, honores et loca condonavit. *Notarius* cap. 52.

лбий Арпад *). Ши де вей ста морцишй, кз де Унгврий чей дин Ардакл грзекс кхнтзрилс ачкеле; вой рхспндс, кз нв де Унгврий чей вениций ↑ Ардакл кв Твхвтвм ав а се лцелкце, мзкар кз скрїнна деспре Твхвтвм, ле поменкше Нотарївл, чи деспре Унгврий, карїй ав венит авпз че сав лпревнат Ардаклвл кв цфра Унгвркскз.

Дакз оаменїй ачеїй, карїй ав фост лтрат кв Твхвтвм ↑ Ардакл, нв ав ремас аколс. Чи сав лторс ла цфра Унгвркскз; кхнд дарз ав венит ↑ Ардакл стрзмошїй Унгврилор ачестора, карїй аквм се афлз ↑ Ардакл? Есте а кркде, кз авпз че ав лвинс Ѣфантвл Ѣтефан Кракл Унгврилор пре Цюла Двка Ромхнилор кзтрз лчепвтвл свтей а унспрезкче дела Хрїстос, квм скрїе Твроци ↑ Кроника Унгврилор, Картк II. кап 29. ши ав лпревнат Ардаклвл кв цфра Унгвркскз **), апой ав лчепвт а вени Унгврий дин цфра Унгвркскз ↑ Ардакл, ши а се ашезà кв лзкашвл аичїй. Кз динтвс ачкеле времи ав лчепвт а лтра ↑ цфра Унгвркскз мвлте ши дескилините нкмврїй, карїй прин кзсзторїй местекхндс кв Унгврий, лшїй пераврз нвмеле нкмвлбий свс, ши се анвмирз Унгврий лпревнз кв Унгврий чей лдевзрзцїй. Везї май свс, кап 1. §. 6. ла сфжршит. Преквм дарз ↑ цфра Унгвркскз лтра алте нкмврїй а лзквї аколс, ашà ши Унгврий лчепврз дин цфра Унгвркскз авени ↑ Ардакл. Іарз фїнна кз ничїй унскрїнторю нв не лзсз скрис, ка Унгврий де одатз св фи венит глоатз мвлтз дин цфра Унгвркскз ↑ Ардакл; урмкзз, кз ав венит пре рхнд. Карк ши де аколс се лтзркше, пентрв кз Унгврий чей дин Ардакл схнт кв лзквїнца фодрте рхспїнцїй прин цфрз, нв ка Ромхнїй, ка Ѣквїї, скв ка Ѣасїй чей вениций ↑ зилеле лбий Гейса, мзкар кз лтра честїй схнт мвлцїй Ромхнїй, карїй лнаинте де венирк Ѣасилор лзквїа аколс.

Ашà дарз Ромхнїй ав цинвт лперзцїа са ↑ Ардака пхнз ла а успрезечк свтз дела Хрїстос, ши лнаинте де а успрезечк свтз нв есте а кркде, кз ав фост унгврїй лзквїторїй ↑ Ардакл. Топелтїндс

↑

*) Nam volebat *Tihutum* per se nomen sibi et terram acquirere, ut dicunt nostri joculariter: *omnes sibi loca acquirebant, et nomen bonum accipiebant. Notarius*, cap. 25.

**) *Anno itaque Domini millesimo secundo, Beatus rex Stephanus cepit Gyulam Ducem, cum uxore et duobus filiis ejus, et in Hungariam transmisit. Hoc autem ideo fecit, quia saepissime admonitus, a Beato rege Stephano, nec ad fidem Christi conversus, nec ab inferenda Hungariae injuria, conquievit; universum vero regnum ejus, latissimum et opulentissimum, Monarchiae Hungariae adjunxit. Dicitur autem regnum illud Hungarice Erdeel, quod irrigatur plurimis fluviis, in quorum arenis, aurum colligitur, et aurum terrae illius optimum est. Thurocz, Chronicum Hungarorum Part. 2. cap. 29.*

А картѣ са чѣ май сѣс нѣмитѣ, кап 5. зиче, кѣ бенина Ар-
дѣл сѣс стѣпанирѣ Краилор Унгаріей; Краій ачестій тримитѣ ла Ардѣл
воевод, кареле сѣ повѣцѣіаскѣ цѣра. Кѣ войвода мерцѣ нѣ пѣциий Нѣмешій
Унгрій, карій дѣблчиндѣсе де цѣра ачеіа, тоцій ремжнѣ аколѣ, ши се л-
тѣрѣ кѣ лѣкашѣл. Яшѣ зиче ел, кѣ се лѣпѣрѣз Унгрій л Ардѣл *).

Ниче де аколѣ, кѣ Дѣка Ромзнилор ачестора дела Тѣхѣтѣм пѣнѣ ла
Цѣла чел мик аѣ фост де сѣнѣе Унгрѣск, нѣ урмѣзѣ лѣперѣциа ачѣста дин
Ардѣл сѣ нѣ фи фост Ромзнѣскѣ, прекѣм ши динтрѣ ачеіа, кѣ Унгаріей е
Краій дин сѣнѣеле чел Немѣск, адекѣ лѣператѣл Австрійей, нѣ урмѣзѣ лѣ-
перѣциа Унгаріей а нѣ фи Унгрѣскѣ. Уній зик, кѣ Нотаріѣл аѣ скрис Іѣсто-
рїа сѣ дѣпѣ токмѣла лѣкрѣрилор че ерд л вѣкѣл лѣи, іарѣ нѣ дѣпѣ дѣвѣрѣл
времей ачеіа кѣнд аѣ лѣрат Унгрій л Панионїа ши л Ардѣл. Ез дѣм, кѣ
еѣте ашѣ, кѣм зик еи; тотѣши ничї о скѣрїе нѣ урмѣзѣ де аколѣ кѣ-
динѣелор Ромзнилор челор дин Ардѣл; пентрѣ кѣ, де вѣрѣме че Нотаріѣл мѣр-
тѣрисѣще, кѣ Ромзній дин еѣнѣ воїа лор, кѣ дарѣ де мѣнѣ, лши алѣсерѣ
шіе Домн сѣѣ Дѣкѣ пре Тѣхѣтѣм, лѣтокма кѣм Унгрій шѣ аѣ фост алес лор-
ѣши пре Ялмѣс, пре Арпад, ш. ч. карѣ е чѣ май стрѣлѣчитѣ кѣдинѣѣ а сѣс-
пѣшилор политичѣши сѣѣ а Чѣтѣцѣнилор; урмѣзѣ, кѣ Ромзній чѣи дин Ар-
дѣл л зилеле Нотаріѣлѣи тоате кѣдинѣеле че се кѣбин Чѣтѣцѣнилор челор а.
дѣвѣраци ле аѣѣ.

§. 9.

Причина, пентрѣ карѣ Ромзній дин Ардѣл шѣ аѣ алес лорѣши Домн, пре Тѣхѣтѣм.

Причина чѣ дѣвѣратѣ, кѣчї Ромзній дин Ардѣл алѣсерѣ лорѣши
Домн пре Тѣхѣтѣм, о спѣне Нотаріѣл ла кап 27. адекѣ, пентрѣ кѣ Цѣлѣ,
пре кареле пѣнѣ ачї лѣ аѣсѣсе Домн, аѣ фост мѣрит, ши акѣм нѣ аѣѣ
Домн. Де унде се сокотирѣ сѣ алѣгѣ пре Тѣхѣтѣм л локѣл лѣи Цѣлѣ. Нѣ
мѣ лѣоѣск, кѣ ши Тѣхѣтѣм, прекѣм фѣарте дѣрѣ сѣ апѣче ла Домнїа ачеіа,
кѣ

*) *Islis etiam Transilvania cessit, qui Provinciam per Praefectos Vayvodas administra-
re solebant. Vayvodas non pauci Nobiles comitabantur, ac omnes demum regionis
amaenitate detenti, sedem figere in Dacia non dubitaverunt. Toppeltinus, Orig. et
Occas. Transsylv. cap. 5.*

кѡ маре драгосте, кѡ арзтате сѡмне де ебнз воире, ши кѡ лингѡшире аѡ ум-
 блат пре лѡнгз ромзний, ка сѡл алѡгз пре ел Домн. Карѡ кѡ атѡта пѡтѡ
 май пре лесне сѡ лѡкре, кѡ нѡ мѡ пот лѡдой, кѡм кѡ аѡ цѡѡт линка ро-
 мѡнѡкѡкѡ, де оарз че лѡкѡисе л Молдова лтрѡ ромзний, ши нѡ де мѡлат е-
 шисе де аколѡ; прекум май жос вом ведѡ. Кѡаре сѡнт ачестѡ. Тотѡши ѡн-
 гел ла май сѡс поменитѡл §. 9. зиче, кѡ пентрѡ ачеѡа воирѡ ромзний аши
 алѡце лорѡши Домн пре Тѡхѡтѡм, кѡ абѡ нѡдѡжде, кѡ ѡнгѡрѡй лѡ вор апѡра
 асѡпра кѡманилор. А грѡй ачѡкѡте лѡ дѡдерѡ прилеж лѡй ѡнгел кѡвинтеле
 лѡй Опафоркош ѡпѡнѡлѡй лѡй Тѡхѡтѡм, ла Нотарѡл кап 23. ѡнде зисѡла
 ѡмнѡл ромзнилор дин ѡрдѡл, ши ачѡста скрѡе Нотарѡл, кѡ аѡ пѡс лѡн-
 интѡ лѡй Тѡхѡтѡм, кѡм рѡмзний ачеѡй мѡлате неказѡри лѡтѡмеск дела кѡ-
 мани ши дела Пиценѡй *). Чи, ачѡкѡте кѡвинте, де се вор сокѡти кѡ лѡ-
 лепѡне, сѡнт нѡкѡте май вѡртѡс а стрѡка лѡрѡрѡ лѡй ѡнгел, де кѡт а
 о ажѡта.

ѡнгѡрѡй лѡнѡнте де а вени л Паннонѡа, прекум ѡнгел мѡртѡрисѡще
 л ѡсплемеѡтеле Виндѡнѡаор Корнидѡшѡне, §. 8. аѡ лѡкѡит л ѡкраина де
 асѡзѡй ши л Молдова, карѡ дѡлѡ зисѡ лѡй Константин Порфирогенитѡ, сѡ аѡ
 нѡмит, ѡтелѡсѡ **). ѡнде, май сѡс зисѡй кѡ, Тѡхѡтѡм аѡ пѡтѡт сѡ
 се лѡкѡе линка чѡ ромзѡкѡкѡ. ѡколоши мѡртѡрисѡще ѡнгел, асѡменѡ дин
 Константин Порфирогенитѡ, кѡм кѡ ѡнгѡрѡй еширѡ де фриѡа ши де гроѡа
 Пацинаѡителор, кѡтѡцѡй де дѡнѡшѡй ***). ѡчѡле л Парѡтѡ II. дѡспре Кивѡр-
 нѡсѡрѡкѡ лѡрѡзѡцѡй, кап 38. ле скрѡе Константин Порфирогенитѡ ****). ѡчѡкѡтѡ
 фриѡѡ де Пацинаѡите мѡлатѡ вѡрѡме аѡ рѡмас л Оаселе ѡнгѡрилор. Кѡ, прекум
 аколоши кап 8. не лѡсѡ мѡртѡрисѡит Константин Порфирогенитѡ, трѡмиѡндѡ
 лѡе-

*) Quia a Cumanis et Picenacis multas injurias paterentur. *Notar.* cap. 25.

***) *Tertiam Sedem*, juxta Const. Porphy. *Atelcusu* dictam, in hodierna Ucraina et Moldavia occupaverunt Hungari. *Engel*, in Supplementis ad Vindicias Anonymi Cornidessianas, §. 8.

****) *Tertiam migrationem Hungarorum ex Atelcusu in Pannoniam* Cons. Porphy. vere et genuine impressioni Patzinacitarum, Anonymus accessorio tantum; forte in traditionibus ipsis ad laudem gentis apposito, motivo, precibus quippe *Russorum* tribuit. *Engel*, ibidem.

*****) Post aliquot vero annos Turcae invadentes Patzinacitae eos cum Principe Arpade persecuti sunt. Turcae itaque profligati fugientes, et terram ad sedes collocandas quaerentes etc. *Constantinus Porphyrogenitus*, de Administ. Imperii, Parte 2. c. 38.

Аператѣла Гречилор пре Габріил Кларикѣла ла Тѣрчї, (аша ли нѣмѣше Порфирогенитѣ пре Унгѣрїй) ка сѣи пофтѣкѣкѣ кѣ нѣмеле Аператѣлѣи, кѣт скѣлѣнд Оагте сѣ скоатѣ пре Пацинаците дин лѣкашѣрї, ши сѣ кѣприндѣ сї цѣра, пентрѣ кѣ май де мѣлт аколѣ аѣ фосг лѣкѣнт, ши дорѣ Аператѣла, ка сѣ фїе Унгѣрїй май апроапе де Аперѣціа лѣи; атѣнчї коїарїй Унгѣрилор кѣ Огѣрѣ стрїгарѣ тоцї; ной кѣ рѣскої асѣпра Пацинацителор нѣ не вом скѣлѣ, ниче нѣ сѣнтем харнїчї а не вате кѣ дѣншїй; пентрѣ кѣ цѣра лор є маре фодрте, немѣрцинтѣ мѣлцимѣ нородѣлѣи, ши сѣнт фодрте бѣтгачї *). Ачелашї іарѣ аколѣ, кап 5. зиче, кѣ нѣмѣла Унгѣрилор фодрте аре фрикѣ де Пацинаците, пентрѣ кѣ де мѣлте Орї л рѣсколе аѣ фосг де дѣншїй лѣвїнс, ши май де тот прѣлѣдїт **).

Де унде аша кѣвїнтѣх. Ши Опафоркош, ши Тѣхѣтѣм кїне цїа, кѣ Унгѣрїй де фрика Пацинацителор, ши лѣрѣнѣ кѣ чеїа лалцї Унгѣрїй ши лѣсѣшї сї Опафоркош ши Тѣхѣтѣм, фѣцїсе дин пѣрциле Молдовей, кѣтѣцї амар нѣ Одатѣ де Пацинаците, кѣт де фрика Пацинацителор ка пре сѣе пѣмѣнт умѣла Унгѣрїй. Денї де ар фи аѣзїт лѣрѣ адевр Опафоркош, кѣ Пацинацителе чїй дин Молдова ши л Ярдѣл фак лѣкѣрсе, аѣ лѣемнатарфи пре Тѣхѣтѣм, сѣ се невоїаскѣ ашї кѣпѣтѣ шїе Ярдѣлѣл? Оѣѣ, де л'ар фи ши лѣемнат, аѣ кѣтѣзатарфи Тѣхѣтѣм а се ашезѣ л Ярдѣл, де Оарѣ че

БИНЕ

*) Cum autem Patzinacitae Caesariano pro lege et consuetudine ipsorum sese juramento obstrinxerint, tum ille ipse Imperatoria munera elargitur, et amicos ex illis quotquot voluerit accipit, atque ita revertitur. Sic vero cum illis ineunda foedera, ut ex pacto teneantur operam praebere ubicunque usus postulaverit, sive adversus Russos, sive contra Bulgaros vel Turcas. Siquidem hos omnes bello adoriri possunt, ac saepe contra illos profecti, jam ipsis sunt perquam formidabiles: quod vel hoc uno exemplo palam erit. Cum aliquando Gabriel Clericus jussu Imperatoris ad Turcas legatus esset, sicque ipsos compellaret: Vobis Imperator denunciat, ut admoto exercitu Patzinacitas Sedibus pellatis, eorumque regionem obtineatis; nam istic olim habitastis, ut Imperio meo finitimi sitis, et mittere cum velim quam celeriter vos inveniam, omnes Turcarum principes uno ore clamaverunt: Nos Patzinacitas bellum non inferimus, neque enim illis oppugnandis pares sumus: siquidem illorum regio perampla, infinita populi multitudo, et admodum pugnaces sunt. Ne igitur nobis in posterum tam ingrata verba facias. *Constant. Porphyrog. de Administ. Imperii, Parte 2. cap.*

**) Οτι και το των Τυρκων γένος μεγάλως φοβείται και δε δει τους ειρημένους Παζινανίται, δια το πολλάκις ήττηθηναι παρ αυτων, και τελείως σχεδόν παραδοθηναι αφαιρισμῳ, και δια τῆτω αει φοβηροί τοις Τυρκοις οδ Παζινανίται νομίζονται, και συζέλλονται υπ αυτων. Turcarum gens memoratos Patzinacitas magnopere reformidat, quia frequenter in praeliis ab iis devicti et ad interneccionem fere caesi sunt. Ideoque Turcis Patzinacitae semper formidolosi sunt, ab iisque coercentur. *Ibid. cap. 3.*

вине щїа, кз дакз нѣ аѣ пѣтѣт тоатз унгѣримк сз стѣ ла рзскоѣ кѣ Па-
цинаците, чи аѣ фѣцит динаинтк лор, май пѣцин ва пѣтѣ ел деспзрцит
де чеїа лалцї Унгѣрї сз се апере де нзвзлїрїле лор? Дрепт ачеїа, де іар фи
поменїт Епїонѣл де Пационаците, май вѣртос с'ар фи авзтѣт кѣ кѣвинтеле
ачкеле дела дорїрѣ са, карѣ авѣ сз капете стзпжнїрѣ Ярдѣлѣлѣї, де кѣт
с'ар фи лдемнат. Не лдонїт дарз лѣкрѣ есте, кз ачкеле кѣвинте нїче кѣм
нѣ лѣѣ грзїт Опафоркош, чи сингѣр Нотарїѣл пентрѣ неїїнца перїстасѣри-
лор лѣѣ адаос дїн капѣл сѣѣ. Дечї ачкесте кѣвинте сѣнт дїнтрз ачкеле,
каре Нотарїѣл дїн капѣл сѣѣ ле аѣерѣще, ши пентрѣ ачеїа ши дѣпз критика
лѣї вїгел нѣ се пот крѣде. Везї май сѣс §. 1. кѣтрз капет.

Лжнз ачкесте, Пїценациї сѣѣ Пационаците, преѣм ши Кѣманїї,
дѣпз кѣм май жос вом вѣдї, аѣ фост Ромзнїї аѣвзраци, нѣ алтз Гїнтз
стрзїнз. Яѣ поатесе крѣде еї сз фи фѣкѣт атѣтк нзказѣрї фрацилор сѣї
л Ярдѣл?

Кїар дарз се вѣде дїнтрѣ ачкесте, кз Ромзнїї чеї дїн Ярдѣл нѣ
пентрѣ ачеїа ш'аѣ алес лорѣшї Домн пре Тѣхѣтѣм, кз доарз с'ар фи лкре-
дїнцат вѣртѣтей Унгѣрилор челор че венїсе кѣ Тѣхѣтѣм, ка с'зї апере асѣ-
пра Кѣманїлор, преѣм вїсѣзз вїгел. Карїї Унгѣрї, преѣм вѣзѣм май
сѣс §. 8. нїче нѣ аѣ ремас л Ярдѣл, чи с'аѣ лторс ла Домнѣл сѣѣ Ярпад л
Унгарїа.

Чи, токма сз зїчем, кз аѣ примїт атѣнчї Ромзнїї пре Унгѣрї
л Ярдѣл пентрѣ ачеїа ка унїцї ла Олалтз май лесне сз апере цѣра; нїчї О
мїкшораре де ачї нѣ урмѣзз мѣрїрей Ромзнїлор, чи май вѣртос се вѣде л-
целепѣнѣ лор. Яѣ мїкшораре урмѣзз де аколѣ стрѣлѣнїтелор Гїнте але вѣ-
ропей, кз май мѣлте се унїрз ла Олалтз, ка кѣ унїтз вѣртѣте май лесне
сз се поатз апѣра асѣпра нзвзлїрїлор протївнїче, преѣм унїтз е прѣстрѣ-
лѣчїта Гїнтз Унгѣрѣскз кѣ Немцїї?

К А П VI.

ПЕНТРЪ СТАТЪЛ РОМЪНИЛОР ЧЕЛОР ДИН ЯРДЪЛ ДЕ-
ЛА АЧЪПЕРЪ ДОМНІЕЙ ЛЪИ ТЪХЪТЪМ А КОЛЧЕ.

§. 1.

СТАТЪЛ РОМЪНИЛОР ДИН ЯРДЪЛ А ЗИЛЕЛЕ ЛЪИ ТЪХЪТЪМ.

БНГЕЛ ДИН ПЪРЕРЪ АЧЕІА, КЪ РОМЪНИЙ, КЪНД АШИ АЛЪСЕРЪ ЛОРЪШИ ДОМН ПРЕ
ТЪХЪТЪМ, СЪ АЧЪДЕРЪ ЛЪИ ТЪХЪТЪМ РОКЪ, ШИ НЪ СЪВЪПЪШИ ПОЛИТИЧЕЩИ,
КАРЪ А ЛЪИ ПЪРЪРЕ О РЪСЪФЛАРЪМ МАЙ СЪС (КАП 5. §. 8.) ЗИЧЕ ЛА МАЙ СЪС
ПОМЕНИТЪЛ §. 9. КЪ РОМЪНИЙ ДЪПЪ АЧЕІА ФЪРЪ, ДЪПЪ ОБИЧЪКЪЛ ВЪНГЪРИЛОР,
РЪНДЪЩИ ЛА СЛЪЖЕА ЧЕТЪЦИЛОР. ЧЕТИСЕ АДЕКЪ БНГЕЛ А ІСТОРИА НОТАРІВЪЛЪИ КАП
21. КЪМ ЗОКОЛЪСЪ УНЪЛ ДИНТЪРЪ КЪПИТАНИЙ ЧЕЙ МАРІ АЙ ВЪНГЪРИЛОР, ДЪПЪ ЧЕ
СЪИНА ДИНТЪРЪ ЕКЛАВИ, ШИ ТРЕКЪНД ТИСА А ЦИНЪТЪЛ ЛЪИ МЕНЪМОРЪТ, ФЪ-
ЧЕ КЪ АЖЪТОРЪЛ ЛЪКЪДИТОРИЛОР ЧЕТЪЦЪКЪИ О ЧЕТАТЕ ТАРЕ ДЕ ПЪМЪНТ, КЪРІА АЙ
ПЪСЪ НЪМЕЛЕ, ЗОКОЛЪСЪ. ЛА ЧЕТАТЪ АЧЪСТА МЪЛЦИ ДИНТЪРЪ ЛЪКЪДИТОРИЙ ЦЕРЕЙ
РЪНДЪИ СЛЪЖИТОРИ, КАРИЙ, ЗИЧЕ НОТАРІВЪЛ, КЪ АКЪМ СЕ КІАМЪ ЧИВИЛЕС *). ДИН
ФАПТА АЧЪСТА А ЛЪИ ЗОКОЛЪСЪ, МЪКАР КЪ НОТАРІВЪЛ НИКЪЗИРІ НЪ ЗИЧЕ, КЪ АСЪ-
МЕНЪ СЪ ФИ ФЪКЪТЪ ВЪНГЪРИЙ КЪ РОМЪНИЙ ДИН ЯРДЪЛ: ТОТЪШИ ЛЪИ БНГЕЛ АЙ
ПЛАЧЕ А ГРЪИ, КЪ ПРЕ РОМЪНИЙ ВЪНГЪРИЙ, ДЪПЪ ДЕСЪКЪЛЕКАРЪ СЪ А ЯРДЪЛ, АЙ
ПЪСЕРЪ ЛА СЛЪЖЕА ЧЕТЪЦИЛОР.

Чи, АФАРЪ ДЕ АЧЕІА, КЪ НОТАРІВЪЛ НИКЪЗИРІ НЪ О СПЪНЕ АЧЪСТА, НИЧЕ
АЧЕІА НЪ Е АДЪВЪРАТ, ВЪНГЪРИЙ СЪ ФИ АВЪТЪ ДАТИНЪ ПРЕТЪТИНДИНЪ А ПЪНЕ
ДИНТЪРЪ ЛЪКЪДИТОРИЙ ЦЕРЕЙ СЛЪЖИТОРИ ЛА ЧЕТЪЦИ. ЯША АТЪРЪ ЕКЛАВИ НЪ ФЪ-
КЪРЪ НИКЪЗИРІ АЧЪСТА. БА ШИ АТЪРЪ АЧЕЛАШ КАП 21. СКРІЕ НОТАРІВЪЛ, КЪ ТОСЪ
ТАТЪА ЛЪИ ДЪЛЪ, АДЪВЪНДЪ МЪЛЦИМЪКЪ НОРОДЪЛЪИ, ФЪЧЕ О ЧЕТАТЕ ТАРЕ ДЕ ПЪ-
МЪНТ, КАРЪ АТЪНИ СЪЛЪ НЪМИТЪ ТОСЪ, ІАРЪ АКЪМ СЕ КІАМЪ ШАРВАР. ЯКОЛО НЪ
ФЪРЪ.

*) Communi ergo consilio sociorum suorum congregatione facta Civium, fecit fossa-
tam magnam, et castrum fortissimum aedificavit de terra, quod nunc castrum Zo-
bolsu nuncupatur. Tum Zobolsu et socii sui, de incolis terrae, ad castrum illnm
multos ordinaverunt Servientes, qui nunc civiles vocantur. *Notar.* cap. 21.

тѣл Стефан Крака Унгѣрилор, кареле пре тоцѣ ачѣй че кѣт де пѣцин се л-противѣ а примѣ крѣдинца крѣшинѣскѣз чѣ Ка-оличѣскѣз, ал грѣ рокіе лѣ в-гд. Дечѣ, фїиנד, кѣ Ромѣнїй ши Българїй цинѣ леуѣ чѣ Гречѣскѣз; нѣ е лдоїалѣ кѣм кѣ еї урциїа крѣдинца чѣ Ка-оличѣскѣз, пентрѣ ачѣїа ачѣлешї аѣ пѣцит, каре пѣцѣ пѣгѣнїй, де кѣтрѣ Сфѣнтѣл Стефан *).

Чи ачѣста, прекѣм ши алтеле, кѣте грѣше Бнгел асѣпра Ромѣнїлор, лдестѣлинѣдѣсе, кѣ о аѣ зис, ничї кѣ о мѣртѣрїе нѣ о рѣзимѣ, ка кѣнд голелор зисе але лѣї асѣпра Ромѣнїлор тоцѣ ар фи даторї кѣ Окїй лкишї сѣ крѣдѣ.

Апой, чине поате крѣде, Сфѣнтѣл Стефан Крака Унгѣрилор атѣта-урѣїе сѣ фи пѣртат асѣпра леїїй Гречѣшї, ка пре Ромѣнїй пентрѣ кѣ цинѣ леуѣ гречѣскѣз, лтокма сѣїй фи вѣтжокорит ка ши пре пѣгѣнїй, де оарѣ че дин мѣлте довѣде есте а крѣде, кѣ ши лѣдшїй Стефан аѣ фост де леуѣ гречѣскѣз. Карѣ ши унїй динтрѣ Скрїїторїї чей Унгѣрешї о мѣртѣрїесек? Ачѣїа есте адеверит, кѣ Сфѣнтѣл Стефан Крака Унгѣрилор фѣ пѣртиниторїю леїїй Гречѣшї. Карѣ ши де аколѣ се адеверѣзѣз, пентрѣ кѣ фѣче мѣнѣстїрї де леуѣ гречѣскѣз пентрѣ сѣфлетѣл сѣѣ, а Крїїасей сале ши а фїлор сѣїй. Анѣме аѣ фѣкѣт Мѣнѣстїрѣ чѣ дин валѣ вѣспрем пентрѣ Кѣлѣгѣрицеле чѣле де леуѣ гречѣскѣз, кѣм се четѣше л Диплома лѣї л линѣа гречѣскѣз пентрѣ зиса Мѣнѣстїре датѣ. Унде ачѣсте кѣвинте се афлѣ: „Рѣндѣск еѣ Стефан „ - - - пентрѣ спѣсѣнїа сѣфлетѣлѣї мѣѣ, лпѣрѣнѣз а соїей мѣле, ши а фїїлор мей, ши а тоатѣ Паннонїа, чѣле лалте.“ Ачѣсте л Рїндїчїїле маї сѣс лсѣмнате, Секїїа III. кап 1. §. 10. ле четѣше Данїел Корнїдес **). Ши л зилеле ачелѣїашї Країю, сѣ аѣ фѣкѣт о Мѣнѣстїре новѣ л Бѣнат, карѣ фѣ датѣ Кѣлѣгѣрилор челор Гречѣшї, дин Морисена (Чїнад) прекѣм се четѣше ла фѣптеле сфѣнтѣлѣї Церарѣде Бпїскопѣлѣї Чїнадѣлѣї, вѣзї маї жос кап. 7. §. 6.

Пре

*) Addicti sunt postea more Hungarico servitiis castri, sorte sane tolerabili, nisi exasperata fuisset sub Stephano Saeculo, sub quo religio Christiana Catholica vi et coactione tam subito introducta est, ut qui vel minimum resisterent, in turpissimam conjicerentur Servitutem. - - - Quoniam Valachi cum Bulgariae Orientalis ritus sacra amplexi erant; sine dubio Catholicam fidem spernentes, similem cum ethnicis sortem subierunt. Engel, in Appendice de origine Valachorum, §. 9.

***) Sanctus Stephanus plures filios se genuisse, ipsemet testatur in eo diplomate, quod lingua Graeca super membrana exaratum. Monialibus Monasterii B. M. V. de Valle Veszprimicus clargitus est, ubi in ceteris haec legas verba: „Constituo ego „Stephanus - - - pro animae meae salute, una et Conthoralis et filiorum meorum, „et Pannoniae universae etc.“ Daniel Kornides Vindiciae Anonymi Belae Regis Notarii, Sect. 3. cap. 1. §. 10.

Пре урмз, токма кѸ непѸтинцз а фи чкѸле че грѸеще Бнгал ꙗ трѸкѸа ачкѸста, ши кѸм кз кѸмплит грѸшкѸще ел ачи асѸпра Їсторіей Бесеричеши, се вѸдѸще. ПентрѸ кз лѸддатѸл Краю, кѸм се вѸде ла ТѸроци, ПартѸ адоао а Кроничей УнѸбрилор, кап 34. аѸ мѸрит ла анѸл ДомнѸлѸи 1038 *). Їарз не унирѸ ши лѸзрекїарѸ лѸрз Гречї ши лѸрз апѸскнїи, карѸ пзнз асѸззи стзпжнѸще, аѸ лченѸт дѸпз моартѸ сѸжнтѸлѸи Стефан КраулѸи УнѸбрилор ꙗ зилеле лѸи МиѸаил КерѸларїе ПатрїархѸлѸи дела Цариград, кареле фѸ фзкѸт Патрїарх ꙗ 25. Мартїе а анѸлѸи 1043. ши ꙗ 8. зиле алѸи Ївнїе 1059. фѸ лѸзддат, кѸм ꙗ Нотицїа фѸндацїей лѸи Феодор Корїатовичї дела МѸн-кач, ПартѸ а патра кап 6. §. 5. адеверѸкзз Їоникїе Басилович Прото - БѸбме-нѸл дин мѸнтеле Чернек **). ПрекѸм дарз ꙗ зилеле сѸжнтѸлѸи Стефан КраулѸи УнѸбрилор, фїинд уници Гречїи кѸ АпѸскнїи, Ромзнїи нѸ пѸтѸ сз урнїсккз Крединца АпѸскнїилор чѸ Каооличккз, ашѸ ничї лѸддатѸл Краю, пентрѸ кз Ромзнїи ерѸ де лѸцѸ Гречккз нѸ пѸтѸ сѸи гонккз. Урмкзз дарз, кз сѸжнтѸл Стефан Краул УнѸбрилор лѸрѸ лемика нѸ аѸ сминтит кз-динцеле Ромзнилор ничї ꙗ АрдѸл, ничї аорѸ. Ба лѸкз Осеките Привилегїзри аѸ авѸт Ромзнїи дела сѸжнтѸл Стефан Краул Унгарїей, кѸм аратз Прай ꙗ Дисертациа 7. §. 7.

§. 3.

СтатѸл Ромзнилор дин АрдѸл дѸпз сѸжнтѸл Стефан Краул УнѸбрилор.

Чи ши лѸрѸ ачеїа скїопзткзз Бнгал, кжнд аколоши зиче, кз лѸдл-циндѸсе лчет кздинцеле НѸмешилор, фѸрз лѸтреинаци Ромзнїи де а пѸртаре Дирегзторїи пѸбличе, ши кѸ алци проши фѸрз липици де унирѸ Нацїоанелор

↑

*) *Beatus autem Rex Stephanus, sanctitate et gratia plenus, secundum quosdam, quadragesimo sexto, secundum autem historiae in ejusdem laudem, ab Ecclesia editae, veritatem, tricesimo septimo sui regni; Dominicae autem Incarnationis. millesimo tricesimo octavo anno, in festo assumptionis Beatissimae Mariae, semper Virginis, a praesenti saeculo nequam, eripitur. Thurutz Chronica Hungarorum Parte secunda cap. 34.*

**) *Michael quippe Cerularius -- anno 1043 post Alexii obitum, Bisantinus Patriarcha. inauguratus anno 1059. depositus fuit; vitamque cum morte commutavit (vide Asseman, Tom. IV. pag. 75.) Proinde Pagius ad annum 1058 num. XI. de Cerulario Schismatis auctore, deque recta Russorum fide vere pronunciat: „Is tamen (Michael scilicet Cerularius) Schismatis auctor, quod post tot saecula perdurat. Neque enim Photius, vir in rebus Theologicis versatus Graecae et Latinae Ecclesiarum*

А Ярдѣл. Атрѣ карѣ майнаинте де тоате се кѣвине сѣ шим, че есте у-
нирѣ Націоанелор А Ярдѣл. Карѣ рѣспикат О аратѣ Карол Вѣдер А Нотеле
Історико-Критиче, каре лѣкѣ дат ел, ши с'аѣ типѣрит А Влѣж ла анѣл 1781.
асѣпра Ѣѣпличей Ромзнилор, ла нѣмѣрѣл 15. ши 16. Яколѣ ла нѣмѣрѣл 16.
аѣѣче Вѣдер скрисоарѣ лѣи Лорандѣс Лепеш Вице-Вайводѣлѣи Ярдѣлѣлѣи, дин
анѣл 1458. дин карѣ, прекѣм ши дин чѣле лалте се причѣпе ши каре сѣнт
Націоанеле ачѣле че фѣкѣрѣ атрѣ сине унире, ши, ши А че стѣ унирѣ лор,
карѣ кѣ ун ан май наинте, аѣекѣ ла анѣл 1457. с'аѣ фост фѣкѣт. Фѣкѣрѣ
аѣекѣ Нѣмешій, Ѣкѣвій, ши Ѣасій атрѣ сине легѣтѣрѣ кѣ жѣрѣмѣнт атѣ-
ритѣ, ка Ори кѣнд вор кѣтѣ Тѣрѣиј А цинѣтѣл Ѣасилор; Нѣмешій сѣ ле аѣ
ажѣторію, ши кѣнд с'ар атѣмпла сѣ се май скоале простимѣ асѣпра Нѣмеші-
лор, асѣмене Ѣасій сѣ ажѣте пре Нѣмешій атрѣ апѣрѣре асѣпра прошилор *).

Де ачѣѣа зиче Вѣдер ла нѣмѣрѣл 15, кѣ нѣ гинта Унгѣрѣкѣкѣ, чи
синѣбрі Нѣмешій динтрѣ Унгѣрѣи сѣнт примициј атрѣ Націоанеле чѣле уни
те А Ярдѣл **).

Чи

rum scissurae auctor dici potest; quum Ioannis VIII. indulgentia Ecclesiae Roma-
nae reconciliatus fuerit, et in Romanis tabulis varia Graccorum nomina legantur,
qui post Photii mortem floruerunt, Ioannicius Basilovits in Monasterio de monte
Csernek Proto-Hegumenus, Brevis notitia Foundationis Theodori Koriathovits. Par-
te quarta cap. 6. §. 5.

*) Nos Lorandus Lēpes de Varaskezy Vice-Vajvoda Transilvanus memoriae commen-
damus per praesentes, quod cum praeteritis diebus, videlicet circa festum sanctae
crucis in possessione Capolna vocata una cum Baronibus et Nobilibus, nec non
Saxonibus potioribus septem Sedium Saxonicalium et Siculorum dictae partis Trans-
silvaniae fuisset congregati, inter cetera tractantes, uti protervia et rebellionis
nefandissimorum Rusticorum contritione et eradicatione - - sicuti contra insultus
Turcorum Saevissimorum has defensare partes, coram nobis et Baronibus universi
Nobiles et Saxones - - inter se ipsos talem fecerant unionem et fraternitatem, quod
dum et quando casu contingente praefati Turcii has invadere, subintrare conaren-
tur - - partes, tunc praefati Nobiles in succursu - ante nominatorum Saxonum
mutuaeque sincerae unionis fraternitate - venire et accelerare deberent et teneren-
tur. Praedicti etiam Saxones contra aemulos seu inimicos Nobilium signanter au-
tem ad conterendam praedictorum nefandissimorum rusticorum proterviam venire et
accelerare deberent et tenerentur, ad quod se partes sponte obliga - - juramento
coram nobis. Praescripti vero Nobiles et Saxones praeteritis diebus Thordae in ge-
nerali congregatione nostra videlicet in festo Purificationis Virginis gloriosae nunc
praeterito praemissam dispositionem et ordinationem ipsorum nec non unionem fra-
terniter confirmarunt coram nobis harum nostrarum testimonio litterarum. Datum
Thordae - - in festo B. Dorotheae Virg. Anno Domini millesimo quadringente-
simo trigesimo octavo. Eder, in notis Critico-Historicis ad supplicem Libellum
Valachorum, numero 16.

***) Itaque cum unio illa, ut vocant trium Nationum coalesceret, nequaquam Un-
gara Natio, servos utique etiam complexa, sed ejus loco absque addito atque quasi
каѣ ѣѣоріѣ Nobiles memorantur. Ibid. num. 15.

Чи ши дин скрисорѣ лѣдѣтѣлѣи Лепеш чѣ дин анѣл 1437. пре кѣм ши дин мзртѣрисириѣ Капитѣлѣи Бесѣричѣи Бѣлградѣлѣи чѣ десре унирѣ ачѣста ла анѣл 1459 скрисѣ, аратѣ Вѣдер ла нѣмзѣл 15. кѣм кѣ нѣ нѣмѣл Унѣгреск, чи нѣмешѣи фѣрѣ сокотицѣи атрѣ Нацѣоанеле чѣле унирѣ сѣѣ при мите л Арѣл *). Ачѣиши вѣдѣще Вѣдер аколоши дин Апровате, Партѣ Ш-Титѣла І. унде зиче, кѣ мзкар кѣ се фаче поменире де тоатѣ Гинта Унѣгрѣскѣ; тотѣши кѣнд вине а грѣи десре Осекителе лецѣи але Унирей, нѣ Ун-гѣрѣи; чи фѣцеле Немешѣи, ши Орашеле Вармегѣилор (дин каре фѣеце кареле дѣпѣ лециле Унѣгрѣшѣи есте атѣта кѣт О персонѣ Немешѣскѣ) се поменеск **), Ашѣ ши л Дѣета чѣ дин анѣл 1557. зи 1. Іѣнѣе, ла Тѣрѣа адѣнатѣ, се зиче Университатѣ чѣлор трѣи Нацѣоане, а Нѣмешилор, а Гекѣилор, а Гасилор ***).

Чи се поате вѣдѣ мираре, аколоши зиче Вѣдер, кѣм, де, непоменин-дѣсе л монѣментѣриле ачѣсте Унѣгрѣи, фѣрѣ нѣмай ачѣи, карѣи сѣнт Нѣ-мешѣи; тотѣши Гѣкѣи ши Гасѣи тоцѣи пѣрѣрѣк се поменеск. Причина е, зиче, кѣчи кѣтрѣ лчѣптѣл а сѣтѣи чинчѣспрѣзѣче, ши дѣпѣ ачѣи Гѣкѣи тоцѣи ачѣлешѣи кѣдинце авѣ, каре ав Нѣмешѣи. Чи л анѣл 1562. фѣинѣ кѣ унѣи динтрѣ Гѣкѣи ав лѣат арме асѣпра Принципѣлѣи Гигисмѣндѣсе, О пар-те динтрѣ еи фѣрѣ дескрѣзѣкацѣи де кѣдинцеле чѣле беки але Гѣкѣилор ****).

Аче-

*) In vetustissimis hujus argumenti litteris Lorandi Lépes de Varaskezy Vice Vajvodae Transsilvani nomine anno 1437. — — — exaratis habetur; ipsum Vice Vajvodam cum regni *Nobilibus*, Saxonibus, Siculisque in Oppidum Capolna convenisse, atque hic subditur: *inter praedictos Nobiles ac Saxones et Siculos talem fraternam disposuimus unionem* etc. in Testimonio Capituli Ecclesiae Albensis de inita unione anno 1459 feria secunda proxime ante festum B. Barbarae V. axarrao nulla item Ungarorum memoria, atque tres unitae partes semper *Nobilium*, *Siculorum*, *Saxo-*
numque adpellatione veniunt. *Eder* ibid.

**) In promptu cullibet sunt, Approbatae Constitutiones Transsilvaniae, quarum P. III. tit. I. de unione ista agitur, et quanquam haec etiam universae nationum fiat mentio; tamen ubi de singularibus unionis legibus sermo est, non *Ungari*, sed eorum loco *Nobiles personae* et Civitates Comitatum quarum utique singulae ex jure Hungarico singulas personas Nobiles valent) memorantur. *Eder* ibidem.

***) Anno 1557. 1-ma Junii Thordae. *Postquam fideles nostri, Universitatis trium Nationum Transsilvaniae, Nobilium, Siculorum, Saxonum* atque etiam delegati e singulis Comitibus Regni nostri Hungariae ultra et cis Tibiscum praestantes viri, una cum Proceribus et Magnatibus ad Mandatum nostrum (Isabelae) filiique nostri Serenissimi, huc in oppidum nostrum Thordense convenissent etc. *Eder* n. 15.

****) Mirum jam videri possit, quid sit, quod cum Hungarorum Transsilvanorum non sit in his documentis explicata memoria, nisi qui eorum adpellatione *Nobilium* contineatur, Siculi tamen Saxonesque universe memorentur. Sed nempe sub initium seculi quinti decimi, ad quod prima illa inita unionis instrumenta pertinent, at-

que

Ячѣіашй, зиче вѣдр сасѣл, се каде асе жѣдека деспре Сасі. Пентрѣ кз фїида Сасіи чей дин пзмжнтѣл чел Крзеск атѣнчй слокозй, дѣпз врѣме ешинд унїй дин скамнеле чѣле сзсеши ла Вармегїй ши ла Скамнеле чѣле Сзкѣеши фѣрз аколо фзкѣцй іокацй. Акзріа атжмплзрї мзртѣрїй сжнт Артикѣлїй Дїетїй дин анѣл 1608. 21. Септемврїе. Дин анѣл 1616. 17. Априлїе, ши дин анѣл 1618. 12. Априлїе *). Пентрѣ ачїа аколошй ла нѣмзрѣл 15. зиче вѣдр, кз гинта Унгѣрѣскз нѣ л кжт е гинтз Унгѣрѣскз аре кздинца четзцѣнз л Арѣкл, ниче пентрѣ ачїа кз Оаре кареле е де гинтз Унгѣрѣскз, урмѣзз се фїе четзцѣн де Арѣкл. Пентрѣ кз дакз нѣ е Нѣмеш Унгѣрѣл, ничй кѣм нѣ е четзцѣн л Арѣкл. Ячѣіашй се каде дѣпз лцелесѣл чел май сѣс дат, а зиче ши де Сзкѣй, ши де Сасї; кз нѣ тоцй Сзкѣйї ши Сасїи сжнт четзцѣнї л Арѣкл **).

Дечй

que adeo serius anno 1515. quo Decretum Tripartitum Iuris Consuetudinarii Hungariae editum, etiamque anno 1552 quo Relatio Commissariorum Pauli Bornemisza et Georgii Verner ad Ferdinandum I. scripta est, Siculi omnes liberi, iisque juribus praediti fuere, quibus ii, qui solennibus Regum litteris nobilitate donati sunt, gauderent. Itaque Verbözius Siculos universe *Nobiles Privilegiatos* adpellat Trip. P. III. tit. 4. et in memorata Relatione Siculi omnes Nobiles esse perhibentur; (Benkö Milkov. t. 1. p. 50.) neque nisi decennio serius anno 1562, quum Siculi tertii ordinis adversus Principem Ioannem Sigismundum arma cepissent, atque a Ladislao Radák profligatiessent, Comitibus in Civitate Segesvár habitis 29. Iunii, itemque Sigismundo Bathori Principe in Comitibus Albensibus anno 1595. III. Decembris celebratis decretum est, ut eorum pars aliqua pristinis Sicularum juribus exuta, ad rusticorum statum redigeretur. Serius etiam Sicularum aliquos, ut se a militiae laboribus exemptos praestarent, sua se libertate exuisse, atque in potestatem Dominorum, ut vocantur, *terestrium* concessisse testis est lex Comitiorum anni 1608. (Ap. Benkö Imago Sicul. p. 60.) *Eder* ibid.

*) Idem hoc respectu de Saxonum Natione iudicium esto. Nam homines quidem fundi, ut vocant, regii incolas, semper pro ingenuis hominibus fuisse habitos cum alia innumera documenta, tum duplices (ann. 1491. et 1510) Uladislai regis litterae mihi in autographo visae pervincunt, quibus Saxones, ut item Nobiles Tripartiti P. I. tit. 4. *Specialis ramus ac membrum sacrae Coronae et Regni Hungariae* adpellantur, itemque litterae Statuum et Ordinum Regni Hungariae anno 1454. Varadini congregatorum ad Saxones septem Sedium Saxonicalium scriptae. — Sane autem serius item factum, ut Saxonum aliqui, seu sua inertia, seu temporum injuria ad incitas redacti, e regione sedium Saxonicalium egressi ad Comitatus atque etiam Sicularum sedes desciscerent, Dominisque illic terrestribus se Iobbagionatu, ut vocant, obligarent. Cujus rei testes habemus articulos Comitiorum anno 1608. XXI. Sept. 1616. XVII. Apr. et 1618. XII. Apr. celebratorum. *Eder* ibid.

***) Ajo itaque Nationem Hungaram nequaquam Nationis suae respectu jure civitatis Transsilvaniae gaudere, neque eo, quod si doceatur, esse quempiam Natione Hungarum, eundem civem esse Transsilvanum continuo intelligi. Idem quadam ratione de Sicularum Saxonumque natione adfirmo. *Eder* ibidem.

Дечй фїинд трей Націоане уните ла Олалтз ꙗ Ардѣл, адекз, Нѣмешій, Фѣкѣій ши Сасїй; ши Нѣмешій фїинд ꙗ Ардѣл О парте Унгѣрій алга Ромзній, сѣѣ стѣнд адѣнарѣ Нѣмешилор дин Унгѣрій ши дин Ромзній, фїеще кареле вѣде, кз Націонѣл чел динтѣю динтѣз чѣле трей Націоане ꙗ алкѣтѣит дин Унгѣрій, карїй сѣнт Нѣмешій, ши дин Ромзній карїй асѣмене сѣнт Нѣмешій. Іарз де нѣ се цин де чѣле трей Націоане уните Ромзній чей че нѣ сѣнт Нѣмешій; ничй Унгѣрій чей че нѣ сѣнт Нѣмешій нѣ се нѣмѣрѣ ꙗтѣз чѣле трей Націоане уните сѣѣ примите ꙗ Ардѣл. Асѣмене де нѣ се сокотек а фи четѣцѣкнїй, ши фїй Патріей Ромзній ачейй, карїй нѣ сѣнт Нѣмешій: ꙗтокма ничй Унгѣрій ачейй, карїй нѣ сѣнт Нѣмешій, нѣ се сокотек а фи четѣцѣкнїй ши фїй Патріей ꙗ Ардѣл. Ши пре урмѣ, прекѣм Ромзній карїй нѣ сѣнт Нѣмешій, нѣ пот докѣндї Дирегѣторїй пѣблїче Политичейй: ашѣ ши Унгѣрій карїй нѣ сѣнт Нѣмешій, нѣ пот докѣндї ачѣлешї Дирегѣторїй. Кѣ ун кѣвѣнт, Ромзній карїй сѣнт Нѣмешій ꙗтокма сѣнт кѣ Унгѣрій чей че сѣнт Нѣмешій, ꙗтѣрѣ тоате. Ши Унгѣрій карїй нѣ сѣнт нѣмешій ꙗтокма сѣнт кѣ Ромзній ачейй, карїй нѣ сѣнт Нѣмешій. Де унде, прекѣм кїар сѣте, кз Гинта Унгѣрѣкѣкз ничй О иедрептате нѣ аѣ фѣкѣт Гинтеї чей Ромзнейй, ашѣ кѣ мѣна сѣ пипѣ дешѣртѣчѣнѣкѣ воркелор лѣї Внел, кѣнд прѣсте тот зиче, кз Ромзній фѣрѣ ꙗстрейнацїй де а пѣртаре Дирегѣторїй пѣблїче, ши кѣ алцїй прошїй фѣрѣ липсїцїй де унїрѣ Націоанелор ꙗ Ардѣл.

Нѣ фѣрѣ вѣрѣме дарѣ скрїсерѣ Ромзній чей дин Ардѣл ꙗ Фѣплика са чѣ кѣтѣрѣ ДѣОПОЛД ал дойлѣ Лператѣл Романїлор датѣ, кѣмкѣ май нанїте зїса унїре а челор трей Націоане ꙗ Ардѣл ничй О вѣтѣмарѣ нѣ фѣкѣ нѣкѣмѣлѣї Ромзнеск, ка ꙗтѣрѣ ачелашї вѣкк, кѣнд се фѣче ачѣстѣ унїре, ꙗ прѣ фѣрѣмоасѣ флоаре сѣрѣ нѣкѣмѣл Ромзнеск пентѣрѣ кз дин сїнѣл нѣкѣмѣлѣї ачѣстѣїа Іоанн Корвїн де Хѣнїад фѣ фѣкѣт ꙗтѣю вайводеꙗ цѣрїей Ардѣлѣлѣї, дѣпѣ ачейя фѣ ꙗнѣлат а фи Гѣбернатор а тоатѣ Лперѣцїя Унгѣрїлор, ши ꙗпреѣнѣ маймарѣ Архїстратїг Ошїлор а тоатѣ Унгарїа; іарѣ немѣрїторїял фїю ал ачѣстѣїа, Матїас фѣ фѣкѣт Краю ꙗперѣцїей Унгѣрїлор, ши ка сѣ ꙗчѣм пре алцїй вайводе ай Ардѣлѣлѣї, карїй фѣрѣ динтѣз Ромзній, Іоан Гецї, динтѣрѣ а кѣрѣїа фамїлїе ши акѣм спѣн кз май сѣнт Нѣмешій Ромзній ꙗ Вармѣїа Докѣка, фѣ Гѣбернатор ꙗ Ардѣл, іарѣ Стефан Іожика асѣмене Ромзнї фѣ Канцеларїѣс ꙗ зїлеле Прынцїпѣлѣї Сїгїсмѣндѣс Баторї кѣтѣрѣ, капетѣлѣ сѣтей 16. Іарѣ кѣтѣрѣ мїжлокѣл сѣтей ачейяшї Николае Олахѣс дин Пѣрїнцїй Ромзній нѣскѣт ꙗ Сїгїю, фѣ Архїєпїскоп ал Фѣтрїгонѣлѣї

гонѣлѣи, ши ал Унгаріей Канцеларіѣе, ши фратескѣ Матѣей ерѣ Жѣде Нрѣск де мошіе ла Ярдѣла л скамѣла Вас-Варош *).

Дин тоате ачесте абминат се вѣде а фи кѣ тотѣла десѣанатѣ кѣ. Бѣнтарѣ лѣи Бѣдер, кареле л май сѣс поменителе Ноте Історико-Критиче, кѣ ачеїа лдѣшерѣ се трѣдѣще а скѣри пре Ромзній чей дин Ярдѣла кѣ никѣриѣ нѣ се афлѣ Ромзній сѣ фи фост анѣме кіемацї ла свѣтѣриле чѣле де Овѣе але цѣрей, адекѣ ла Дїетѣ, ниче нѣ се поменек ничї Одатѣ лтрѣ ачѣле свѣтѣриѣ Ромзній ка алцї Четѣцѣкнї ши фїї ай Патріей але челор трей Націоане уните.

Чи, де Оарѣ че Нѣмешїї унїї сѣнт дин нѣмѣла чел Унгѣреск, унїї дин нѣмѣла чел Ромзнеск, пѣрѣрѣ Орії че с'аб лѣкрат кѣ нѣмеле Нѣмешилор, атѣта се лцелѣце а фи лѣкрат кѣ нѣмеле Нѣмешилор челор дин нѣмѣла Ромзнеск, преѣм кѣ нѣмеле Нѣмешилор челор дин нѣмѣла Унгѣреск. Дечї, кѣнд се кіема ла Дїетѣ Нѣмешїї кѣ Фѣкѣїї ши кѣ Васїї, атѣта се кіема Ромзній Нѣмешїї, пре кѣт ши Унгѣрїї Нѣмешїї. Нѣ ерѣ де липсѣ сѣ се анѣмѣскѣ Ромзній, преѣм нѣ се анѣмѣ ничї Унгѣрїї, фѣрѣ де Овѣе Нѣмешїї. Кѣ преѣм нѣмѣла Ромзнеск ка нѣм Ромзнеск нѣ ерѣ лтрѣ Націоанеле чѣле уните сѣс примите, ашѣ ничї нѣмѣла Унгѣреск ка нѣм Унгѣреск нѣ е лтрѣ лѣвдателе трей Націоане але Ярдѣлѣлѣи, фѣрѣ Нѣмешїї, карїї сѣнт ши динтрѣ Унгѣриѣ, ши динтрѣ Ромзній алѣтѣреск уна дин чѣле трей Націоане уните сѣс примите: карѣ лѣсѣшї Бѣдер о кѣноаѣе, ши о мѣртѣресѣще. Де Оарѣ че дарѣ Ромзній карїї сѣнт Нѣмешїї, се нѣмѣрѣ лтрѣ Націоане; урѣмѣрѣ, кѣ ши Ромзній, адекѣ карїї сѣнт Нѣмешїї тотѣкѣна лѣ фост кіемацї ла свѣтѣриле цѣрей чѣле де Овѣе. Ничї ачї ничї о стрѣмѣтѣте нѣ с'аб фѣкѣт кѣндѣла нѣмѣлѣи

*) Nec quidquam tamen obfuit illa juribus Nationis Valachicae regnicolaribus, inorsors hujus illo recte Seculo, quo unio memorata condita fuit, quam maxime florebat, etenim ex hujus Nationis sinu *Ioannes Corvinus Hunyades*, ad summos in Transylvania honores primum promotus, deinde ad Supremi in Hungaria belli Ducis, ac Gubernatoris munus evectus; ejus vero immortalis filius *Matthias* ad ipsum Repni solium exaltatus fuit, atque ut alios Transsilvaniae Vajvodas hujus Nationis populares silentio praeterire liceat, *Ioannes Getzi*, ex cujus familia adhucdum nonnulli nobiles Valachi in Comitatu Dobocensi superesse dicuntur, sublime Gubernatoris in Transsylvania, *Stephanus* vero *Iosika* (testante ipso *Wolfgango Bethlen Historico*) origine, ac natione Valachus eminens Cancellarii munus, sub Principe *Sigismundo Bathori* circa finem saeculi XVI. magna cum laude obierunt, Circa medium vero ejusdem saeculi *Nicolaus Olahus* parentibus aequae Valachis natus *Cibinii*, Archiepiscopi in Hungaria *Strigoniensis*, et Regni Cancellarii dignitate eminebat, ejus vero frater *Matheus* haereditario Iudicis Regii sedis in Transsylvania *Szász Város* officio fungebatur. *Supplex Libellus Valachorum.*

мѣлѣи Ромзнеск де кзтрѣ нѣмѣлѣ Унгѣреск. Тоатѣ темеліа дара а кѣвѣнтѣ-
рей лѣи Вдер чеіи асѣпра Ромзнилор є сѣрѣпатѣ. Де уиде, нѣмѣлѣ Ромзнеск,
прекѣм ничи одатѣ нѣ аѣ пѣтимит ничи о недрептате де кзтрѣ нѣмѣлѣ Ун-
гѣреск, ашѣ кѣ ачелаші мѣрич нѣмѣ Унгѣреск трѣжеде пѣрѣрѣкѣ адѣнкѣ паче, аѣ-
пѣ Констѣтѣціа Патріей, кѣ кѣчеріе сѣ цинѣ, ши ꙗ линише, дела карѣ атѣр-
нѣ феричирѣ, сѣ кѣсте, сѣкѣвѣнѣдѣсе фіеце кареле кѣ крѣдинчосѣ аскѣлтаре
Домнилор ши Маймарилор сѣи.

К А П VII.

Пентрѣ Аперѣціа лѣи Менѣморѣт, ши алѣи Глад.

§. 1.

Се спѣн марциниле ши кѣпринсѣл Аперѣціей лѣи Менѣморѣт,
ши алѣи Глад дин Історіа Нотаріѣлѣи лѣи Бела.

Марциниле Панноніей, кѣм скрїе Нотаріѣлѣ ла кап 9. ши 11. ла карѣ ꙗ-
демнѣ Рѣшій, ши дѣка Галиціей пре Унгѣри; ка сѣ мѣргѣ а о апѣка, деспре
о парте сѣнт дин колѣ де Тиса, ши де дѣнзре; де алѣ парте, дела Кодрѣл
Ігфон, ши де кѣм єсе Гомешѣл дин Ярдѣл, ши кѣрѣ ꙗ Тиса, пре лѣнгѣ Яр-
дѣл прѣсте Мѣрѣш дѣкѣм се ивѣше ачѣста дин Ярдѣл; асѣмене де кѣм єсе Мѣ-
рѣшѣл дин Ярдѣл, ꙗ стѣнга, прѣсте Тимиш, пѣнѣ ла четатѣ Уршаба. Апе-
рѣціа дара алѣи Менѣморѣт єрѣ дин Гомеш кѣм єсе ачѣла дин Ярдѣл, ши
дѣ ꙗ Тиса, ꙗтрѣ Тиса ши ꙗтрѣ Ярдѣл пѣнѣ унде се скѣрѣ Мѣрѣшѣл ꙗ Тиса.
Іарѣ алѣи Глад Аперѣціе аѣ фост дела ивирѣ Мѣрѣшѣлѣи афарѣ дела ной дин
Ярдѣл, ꙗ стѣнга, пѣнѣ ла Уршаба. Асѣ ла кап 44. Нотаріѣлѣ зиче а фи фост
латинсѣ Аперѣціа лѣи Глад май ꙗколѣ, адекѣ пѣнѣ ла четатѣ Хором. Динтрѣ
ачѣсте урмѣзѣ, кѣ, прекѣм ниче Рѣшій, ниче дѣка Галиціей нѣ поменирѣ
немика кзтрѣ Унгѣри де Ярдѣл спѣнѣдѣле кѣпринсѣл Панноніей, ашѣ Яр-
дѣлѣл ничи кѣм нѣ се сокотѣше ꙗтрѣ цинѣтѣриле Панноніей, прекѣм ниче Но-
таріѣлѣ нѣ ꙗ нѣмѣрѣ ꙗтрѣ ачѣле. Кѣвинтеле Нотаріѣлѣи латинѣше сѣнт май
сѣ ла кап 5. §. 2. Карѣ сѣ ле чѣтеціи.

§. 2.

§. 2.

ЧЕ ФЕЛЮ ДЕ ГИНТЕ СЪВ НЕМЪРИ ЕРА АТЪНЧИ А ПАННОНІА ДИН КОА-
ЧЕ ДЕ ДЪНЗРЕ, КЖНД АБ АЖЪНС УНГЪРИЙ А ПАННОНІА.

КЖНД АБ АТРАТ УНГЪРИЙ А ПАННОНІА, КАРЪ АКЪМ СЕ ЗИЧЕ ЦЪРА УНГЪ-
РЪКЪЗ СЪВ УНГАРІА, АША СЕ ПОВЕСТЪКШЕ А ІСТОРИА НОТАРІВЛЪИ, КЪМ ЧЕТИРЪМ МАЙ
СЪС ЛАТИНЪКШЕ ДИН КАПЪЛ 9. КЪМ КЪ А ПАННОНІА ЛЪКЪДИТОРИ ЕРА ЕКЛАВІЙ, БЪЛ-
ГАРИЙ, БЛАХІЙ СЪВ РОМЪНИЙ, ШИ ПЪСТОРИЙ РОМАНИЛОР. ДАРЪ КАРЕ НЪМ А КАРЕ
ПАРТЕ А ПАННОНИЕЙ ЕРА? АЧЪСТА О СПЪНЕ АЧЕЛАШИ НОТАРІВ, КЪМ ЧЕТИРЪМ МАЙ
СЪС ЛАТИНЪКШЕ ДИН КАПЪЛ 11. АДЕКЪ ПАННОНІА ЧЪ ДИН КОЛО ДЕ ДЪНЗРЕ О ЦИНЪ
РОМАНИЙ, ШИ АКОЛО ПЪНЪ А ДЪНЗРЕ АШЕЗАДЕ ПЪСТОРИЙ СЪИ. ІАРЪ АТЪРЪ ДЪНЗРЕ
ШИ АТЪРЪ ТИСА ЕРА ЕКЛАВІЙ, ШИ БЪЛГАРИЙ СЪС СЪПЪЖНИРЪКЪ ЛЪИ ГАЛАН ПЪНЪ А
МАРЦИНЪКЪ ЦЕРІЙ АЪШИЛОР ШИ А РЪШИЛОР, КЪТ А МАРЦИНЪКЪ ЦЕРІЙ АЪШИЛОР, ДЕЛА
МЪНИКАЧ ШИ ДЕЛА УНГВАР АЧЕПЖНД А ЖОС ЕРА ЕКЛАВИ, ПРЕКЪМ МАЙ ЛЪМЪРИТ СЕ
ВЪДЕ ДИН КАПЪЛ 12. ЛА НОТАРІВЛ, УНДЕ СКРІЕ, КЪ ЕКЛАВІЙ ДИН ЦЪРА БЪЛГАРИ-
ЛОР ФЪРЪ ДЪШИ ЛА МАРЦИНИЛЕ РЪШИЛОР *). ІАРЪ ДЕЛА ЕКЛАВИ А ЖОС ПЪНЪ УНДЕ
СЕ ДЕСКАРЪЗ ТИСА А ДЪНЗРЕ ЕРА БЪЛГАРИЙ.

ДЕ ВРЪМЕ ЧЕ ДАРЪ А ПАННОНІА ДИН КОЛО ДЕ ДЪНЗРЕ ЕРА РОМАНИЙ, ДИН
КОАЧЕ ДЕ ДЪНЗРЕ ПЪНЪ А ТИСА ЕРА ЕКЛАВІЙ ШИ БЪЛГАРИЙ: КАРЕ РЪСПИКАТ СЕ СПЪН
ЛА НОТАРІВЛ; БЛАХІЙ СЪВ РОМЪНИЙ УНДЕ ВОР ФИ? ВЪРМЪКЪЗ, КЪ РОМЪНИЙ АБ ФОСТ
ДИН КОАЧЕ ДЕ ТИСА, ДЕЛА ГОМЕШ ПРЕ ЛЪНГЪ ЯРДЪЛ, ШИ ДЕЛА ЯРДЪЛ АФАРЪ А
ТЪРЪ МЪРЪШ ШИ АТЪРЪ ТИСА, ПЪНЪ УНДЕ СЕ АФЪНДЪ МЪРЪШЪЛ А ТИСА, ІАРЪ А
СЪЖНГА МЪРЪШЪЛЪИ АФАРЪ ДЕ ЯРДЪЛ ПЪНЪ ЛА ЧЕТАТЪКЪ ВЪШАБА, КА ПЪНЪ ЛА ЧЕТАТЪКЪ
ХОРОМ. ШИ АША ЛЪКЪДИТОРИЙ АПЕРЪЦИЕЙ ЛЪИ МЕНЪМОРЪТ ШИ АИ АПЕРЪЦИЕЙ ЛЪИ
ГААД СЪВ ГААД ТОЦІЙ ЕРА РОМЪНИЙ.

НИЧЕ СЪЗ НЪ ТЕ УЙЦІЙ ЛА АЧЕІА, КЪ НОТАРІВЛ ЛЪИ БЕЛА ЛА КАП 11. ЗИЧЕ, КЪ
ЛЪКЪДИТОРИЙ ЦЕРЕЙ ЛЪИ МЕНЪМОРЪТ СЕ ЗИК, КОЗАР. ПЕНТЪРЪ КЪ ДЕ ВРЪМЕ ЧЕ РЪШІЙ,
ВЕЧИНИЙ ПАННОНИЕЙ, КІАР СПЪСЕРЪЗ УНГЪРИЛОР, КЪ А ПАННОНІА, АФАРЪ ДЕ ПЪСТОРИЙ
РОМАНИЛОР, КАРІЙ ЕРА ДИН КОЛО ДЕ ДЪНЗРЕ, СЪНТ ЕКЛАВИ, БЪЛГАРИЙ, ШИ БЛАХІЙ
СЪВ РОМЪНИЙ; ШИ ЕКЛАВІЙ КЪ БЪЛГАРИЙ ЕРА АТЪРЪ ДЪНЗРЕ ШИ АТЪРЪ ТИСА; НИЧИ

*) Mortuo Athila rege, magnus Reanus proavus ducis Salani, dux de Bulgaria egressus, auxilio et consilio Imperatoris Graecorum praecoccupaverat terram illam. Qualiter etiam ipsi Sclavi de terra Bulgariae conducti fuerunt ad confinium Ruthenorum, et qualiter nunc Salanus dux eorum se et suos teneret. *Notar. cap. 12.*

О лдоїалз нѣ поате фи, кѣм кѣ ачїй, пре карїй Нотарїѣл ѣй кіамѣ, Козар, аѣ фост Блахїй, сѣѣ Ромзній.

Ничї сѣ нѣ гѣндещїй, кѣ Рѣшїй ла кап 9. зїкѣнд кѣ афарѣ де Еклавїй, де Бѣлгарїй, шї де Пѣсторїй Романїлор, сѣнт лѣкѣиторїй шї Блахїй сѣѣ Ромзній, аѣ лцелес доарѣ пре Ромзній сѣѣ Блахїй чей дин Ярдѣл, нѣ, кѣ, пре-кѣм май сѣс њ. 1. лсѣмнарѣм, Блахїй дин Ярдѣл нѣ се цїнїк де Паннонїа, шї Рѣшїй боркеск де лѣкѣиторїй Паннонїей. Ба, де Блахїй чей дин Ярдѣл нїче нѣ аѣ шїѣт Унѣгѣрїй немїка, пѣнѣ кѣнд нѣ дескоперї ачѣста лѣї Тѣхѣтѣм Опафоркош. Яшѣ дарѣ, де вѣрѣме че кіар спѣне Нотарїѣл, кѣ Еклавїй, шї Бѣлгарїй сѣрѣ лѣрѣ Дѣнѣре шї лѣрѣ Тїса, урмѣзѣ, кѣ чей дин коаче де Тїса тоцї аѣ фост Ромзній.

Нїче нѣ є лѣкрѣ стрїен ачела лѣрѣ Ромзній, ка унїй лѣрѣ дѣншїй дѣпѣ дескїлїнїте локѣрї сѣ аїве деосевїте нѣме. Яшѣ шї асѣзѣї пре чей че сѣнт л мѣнцїй чей де кѣтрѣ цѣра Унѣгѣрѣскѣ, шї лѣвїчинацїй Лѣперѣцїей лѣї Менѣморѣт, ѣй нѣмеск, Моканїй сѣѣ Моцанїй. Пре чей дин цѣра Ромзїїскѣ ѣй кіамѣ Мѣнтѣнїй, шї чѣле лалте. Вѣзї Префацїа прѣ лѣвїцатѣлѣї, чї не-норочїт Георгїе Шїнкаї, фостѣлѣї Оаре кѣнд Шкоалелор Нормалесїй Дї-ректор л Ярдѣл, чѣ лнїнїтѣ Влемеңтелор лїнеїй Дако-Ромзїнїщїй челор л Бѣда ла анѣл 1805. типзрїте.

Іарѣ чей дїнѣрѣ Лѣперѣцїа лѣї Менѣморѣт Ромзній поате сѣрѣ Колонїе Романѣ адѣсѣ дин четатѣк Коса чѣ дин Калавѣрїа, сѣѣ дин чѣ дин Бѣрѣвѣрїа л цѣра Італїенѣскѣ. Дин Коса, се фѣче Косанїй, (Cosani) адекѣ Оаменїй дин Коса, шї фїїнд кѣ доместїк лѣкрѣ є Ромзїнїлор а скїмѣ н, а кѣвїнїтелор челор латїнїщїй, сѣѣ Італїенїщїй л р. прекѣм шї р. л н. дин Косанїй се фѣче Козарїй, шї фїїнд кѣ шї ла Латїнїй, шї ла Італїанїй, шї ла Ромзній де мѣл-те Орї с, май вѣрѣтос кѣнд стѣ лѣрѣ долѣ вокале, с'аѣ Окїчнїѣт а се ре-спѣнде ка з, Нотарїѣл, дѣпѣ сѣнїет л скрїсѣ кѣ, з, Козар (Cozar). Ачїа е-сте адевѣрат, кѣ л локѣрїле, унде зїче Нотарїѣл, кѣ сѣрѣ Козарїй, се афларѣ дѣпѣ ачїа а фї лѣкѣиторїй Влахїй сѣѣ Ромзній, шї пѣнѣ асѣзѣї сѣнт аколѣ. Де унде нѣ є лдоїалз, кѣ Козарїй Нотарїѣлѣї аѣ фост Ромзній.

Яшѣ лѣкѣиторїй чей дїнѣрѣ Лѣперѣцїа лѣї Глад пѣрѣвѣрѣ с'аѣ поменїт а фї Ромзній, прекѣм сѣнт шї асѣзѣї, афарѣ де нїскарїй Ежрїкї, карїй май тѣрѣїѣ аѣ лѣрат аколѣ. Ромзній дарѣ аѣ фост шї сѣлѣпѣшїй лѣї Глад.

Зїче май аколѣ Нотарїѣл, ла кап 11. кѣ Менѣморѣт, непотѣл лѣї Морѣт, пентрѣ ачїа фѣ де Унѣгѣрїй анѣмїт Менѣморѣт, кѣчїй абѣ мѣлте

врѣте сѣѣ цїнтоаре. Ячѣста є дин чѣле че Нотарїѣла ле ацѣрѣше дин капѣла сѣѣ. Пентрѣ кѣ Менѣморѣт нѣ є алта, фѣрѣ, мїнор Морѣт (mīnор Моgout), карѣ ꙗсемнїкѣ; Морѣт чел май мїк, ка сѣ се деосекѣскѣ де вѣтрѣнѣла мошѣла лѣи, Морѣт. Де унде дѣлѣ дїалекта чѣ де акѣм а Ромѣнїлор с'ар зиче, Мїкморѣт, сѣѣ Морѣт чел мїк, кареле атѣнчї дѣлѣ кѣвѣнтѣла Італїенеск, мено (мено) че вїне дела латїнеспѣла, мїнор сѣѣ мїнде (mīnор сѣѣ mīndis) се зичѣ Меноморѣт, ши Менѣморѣт; кѣ, о. ал кѣвїнтелор челор латїнещї, ши Італїенещї, Ромѣнїї де мѣлте Орї ꙗл мѣтѣ ꙗ ѣ. Іарѣ ꙗ унеле кѣвїнте де ачѣсте акѣм пѣи о. акѣм ѣ. прекѣм дормит ши дѣрмит. Ячѣста є причина, кѣчї Нотарїѣла акѣм скрїе Меноморѣт, акѣм Менѣморѣт. Везї ꙗ Нотарїѣла кап 19. 20. ши 28.

§. 3.

Менѣморѣт аѣ фост Ромѣн.

Ба, кѣм кѣ нѣ нѣмай сѣвѣншїи лѣи, чи ши ꙗсѣшї єл Менѣморѣт аѣ фост Ромѣн, нѣ ꙗтѣнекат, ми се паре, се кѣлѣче дин кѣвїнтеле Нотарїѣла, кап 20. Кѣ черѣнд Ярпад, дѣка Унѣбрилор, дела Менѣморѣт, ка с'зї дѣ лѣи цїнѣтѣла дела Гомеш пѣнѣ ꙗ хотарѣла Нир, ши пѣнѣ ꙗ поарта Месешѣлѣи, дїнтрѣ ачїа кѣдїнѣ, кѣ локѣла ачела аѣ фост а Краклѣи Ятила. Де унде, фїїнд єл лѣи Ятила стрѣнепот, дѣлѣ дѣрпѣтате трекѣ Менѣморѣт стрѣмошѣска мошїе сѣ и о ꙗтоаркѣ. Менѣморѣт ꙗї рѣспѣнскѣ, кѣ мѣкар аѣ фост алѣи Ятила локѣла ачела, нѣ се каде єл сѣ ꙗ ꙗтоаркѣ лѣи Ярпад, де Оарѣ че Ятила кѣ недѣрпѣтате ꙗѣ цїнѣт; пентрѣ кѣ дела Стрѣмошѣла лѣи Менѣморѣт кѣ пѣтерѣ ꙗѣ фост ꙗѣт Ятила *).

Де вѣрѣме че дѣрѣ Ятила аѣ фост ꙗѣт цїнѣтѣла ачела дела стрѣмошѣла лѣи Менѣморѣт; лїпсѣше сѣ ведем, де че нѣм аѣ фост стрѣмошѣла лѣи Менѣморѣт; каре ꙗкрѣ кѣ пѣцїнѣ гѣрѣтате, ми се паре, се поате мѣрцїнїи. Кѣ ачїа се цїе, кѣ дѣлѣ че аѣ ꙗсѣт Аперѣтѣла Явѣрелїан Дакїа де сѣе стѣпѣнїрѣ Аперѣцїей Романилор, Дакїа о домнїрѣ Готїи. Ячїа ꙗкѣ сѣ цїе, кѣ пре

Готї

*) Verba sua non conturbant animum nostrum, eo, quod mandaverit nobis se descendisse de genere Athilae Regis, qui flagellum Dei dicebatur, qui etiam violenta manu rapuerat terram hanc ab atavo meo, sed tamen modo per gratiam Domini mei Imperatoris Constantinopolitani, nemo potest auferre de manibus meis. Notar. c. 20.

Готї їаѡ скоѡ дин Дакїа Хѡнїй; ꙗтрѡ карїй аѡ фост Ятила. Пре урмѡ ши ачеїа ам вѡдїт май сѡс (кап 3.) кѡм Ромѡнїй ши дѡпѡ зїлеле лѡї Яѡрелїан лѡрѡрѡк аѡ ремаѡ ꙗ Дакїа. Де врѡме че дарѡ Ятила май тѡрѡїѡ дѡпѡ скоѡтерѡк Готїлор дин Дакїа с'аѡ фѡкѡѡт Краю: урмѡкѡзѡ, кѡ стрѡмошѡл ачела алѡї Менѡморѡѡт, дела кареле кѡ пѡтерѡк аѡ лѡѡт Ятила зїсѡл цїнѡѡт, нѡ аѡ фост де нѡкѡмѡл Готїческ. Кѡ че мѡнїе тѡрѡѡтѡ авѡк Хѡнїй аѡѡпра Готїлор, чїне поѡте креде, сѡ л фи сѡѡферїт єї пре Гот; пѡнѡ кѡнѡ с'аѡ рѡдїкат Краю Ятила, сѡ ꙗперѡцѡкѡꙗ ꙗтр'ачел лок ал Дакїей? Везї май сѡс кап 4. §. 1. Чї, преѡм фирѡк лѡкрѡрилор Оменецїй не лѡѡѡꙗ, ачѡле гїнте ноѡѡде, каре бенѡк ꙗ Дакїа, се небоїа а кѡпрїнде шесѡрїле, нѡ мѡнцїй, ѡа нїче шесѡрїле нѡ а-жѡнцѡкѡ але моѡенї тоѡте. Пентрѡ ачеїа мѡкар кѡ ши ла шесѡрїй єрѡ Ромѡнїй мѡлцїй агонїсїторїй де пѡмѡнт ꙗ чѡле май мѡлте локѡрїй але шесѡрилор ачелора, сѡѡпѡщїй венетїчелор гїнте варваре: тотѡшїй єсте а креде, кѡ прїн мѡнцїй Ромѡнїй авѡк Кѡпетенїйале сале дин нѡкѡмѡл сѡѡ, карїй дѡпѡ ꙗпрежѡрѡзрїле тїмпѡлѡї преѡм єї пентрѡ не асемѡнарѡк пѡтерей некѡѡтеѡнѡ а ковѡрѡ ла шесѡрїй кѡ рѡсѡкої аѡѡпра венетїчїлор варварїй, лїпсѡк сѡ цїнѡꙗ паче кѡ ачеїашїй варварїй: ашѡ варварїлор фѡрѡ фолоѡ, ѡа прїмежѡїѡс лѡкрѡ єрѡ а се ꙗкѡмѡтѡ сѡ дѡк рѡсѡкої аѡѡпра Ромѡнїлор челор прїн мѡнцїй. Дїнтрѡ ачѡкѡте Кѡпетенїй сѡкѡ дѡкїй Ромѡнїй аѡ фост стрѡмошѡл лѡї Менѡморѡѡт ꙗ мѡнцїй ла рѡѡл Крїшѡлѡї, пре кареле аѡпї Ятила, кѡнѡ аѡ кѡпрїнс Паннонїа, л'аѡ лїпсїт де цїнѡѡтѡл ачела ꙗтрѡ Тїса ши ꙗтрѡ Гоменш пѡнѡ ла хѡтарѡл Нїр, ши ла поѡрта Месешѡлѡї. Де унѡде урмѡкѡзѡ, кѡ Менѡморѡѡт, преѡм ши лѡѡшїй нѡмеле, кареле є кѡ то-ѡѡл Ромѡнѡск, ꙗл вѡдѡкѡꙗ, аѡ фост Ромѡн.

Їарѡ сѡ фи фост стрѡмошѡл ачела алѡї Менѡморѡѡт, Бѡлгар, нїче кѡм нѡ се поѡте зїче, де Оѡрѡ че пре ачѡле времїй, кѡнѡ аѡ лѡѡт Ятила кѡ пѡтерѡк дела стрѡмошѡл лѡї Менѡморѡѡт зїсѡл цїнѡѡт, нїчї поменїре нѡ єрѡ де Бѡлгарїй ꙗ Дакїа. Дрент ачеїа кѡнѡ зїче Нѡтарїѡл ла кап 51. кѡ Менѡморѡѡт кѡ бѡлгѡрѡкѡꙗ инїмѡ, ши кѡ трѡѡїе аѡ порѡнчїт лѡї Ярѡд дѡкїей Үнѡѡрїлор, нѡ поцїй сѡ трацїй дїнтрѡ ачѡле кѡвїнте але Нѡтарїѡлѡї, кѡм кѡ Менѡморѡѡт аѡ фост Бѡлгар. Кѡ Нѡтарїѡл нѡ пентрѡ алѡа зїче, кѡ Менѡморѡѡт аѡ порѡнчїт лѡї Ярѡд кѡ бѡлгѡрѡкѡꙗ инїмѡ, фѡрѡ кѡ ꙗ пѡрѡрѡкѡ Үнѡѡрїлор Бѡлгарїй єрѡ Оаменї кѡ трѡѡїе, сѡмецїй, ши карїй ѡѡѡѡѡрѡк пре Үнѡѡрїй. Де ачї єсте, кѡ Ярѡд, кѡм скрїе Нѡтарїѡл ла кап 39. лѡѡрѡѡтѡнѡ пре Үнѡѡрїй ла рѡсѡкої аѡѡпра Бѡлгарїлор, зїче: О Окиѡї! карїй прїн трѡѡїа Бѡлгарїлор,

дела четатъ Унгѣ фѣрзци кїемацї Унгѣрї *). Де унде Бѣлгарѣскѣ инимѣ ши трѣфїе, ми се паре, а фи фост паримїе ла Унгѣрї, кѣ карѣ асзмнѣ єї ом фоарте трѣфаш, сѣмец ши кѣ инимѣ рѣ спре Унгѣрї, прекѣм єсте ла латїнї Одіѣм ватїніанѣм (odium Vatiniianum). Ачѣста фѣ причина, кѣчи Нотарїѣл вѣрѣ ачѣле кѣвинте. Чи ши динтрѣ ачеїа се веде, кѣ Менѣморѣт нѣ аѣ фост Бѣлгар, кѣ ничї Одатѣ нѣ с'аѣ лѣддат кѣ Бѣлгарїї, прекѣм се лѣддѣ Бѣлгарѣл Галанѣс ла Нотарїѣл кап 14. Ниче нѣ аѣ пофтит ажѣторїю ничї Одатѣ дела Бѣлгарїї, ничї нѣї дѣдѣрѣ; ничї єл нѣ ажѣтѣ пре Бѣлгарїї асѣпра Унгѣрїлор. Де унде урмѣкѣз аѣз, кѣ ничї претешѣг нѣ аѣ фост аѣтрѣ Менѣморѣт, ши аѣтрѣ Бѣлгарїї.

Іарѣ ачѣле кѣвинте алѣї Менѣморѣт ла Нотарїѣл Кап XX. „Чи аѣкѣм прин харѣл Домнѣлѣї меѣ Аператѣлѣї дин Цариград, нимене нѣ'л поате лѣдѣ дела мине (цинѣтѣл ачела), нѣ асэмнѣкѣз алта, фѣрѣ кѣ вицей сѣѣ фамилії лѣї Менѣморѣт цинѣтѣл ачела де кѣтрѣ Тиса, каре ятила ал лѣсасе кѣ пѣтерѣ дела стрѣмошѣл лѣї Менѣморѣт, мижлочина Аператѣл дела Цариград фѣ аѣтрнат, ши дирипт ачеїа цинѣндѣл єл кѣ аѣрптате, нимене аѣпѣ аѣрптате нѣ'л поате лѣдѣ дела аѣнѣл. Кѣ Ярпад зичѣ, кѣ аѣпѣ аѣрптате и се кѣвине лѣї, пентрѣ кѣ Одатѣ ал цинѣсе ятила. Ялтминтрѣ кѣм кѣ ничї О легѣтѣвинѣз нѣ єрѣ аѣтрѣ Менѣморѣт ши аѣтрѣ Аператѣл дела Цариград, ачеїа де ажѣнѣс аратѣ, кѣ асѣпра комѣнилор, адеѣз, челор де оѣще протївничї Унгѣрїї, ниче Менѣморѣт нѣ черѣ, ниче нѣї фѣ тримис ажѣторїю дела Гречїї, прекѣм дѣдѣрѣ ачестїї ши лѣї Галанѣс дин коаче де дѣнѣзѣ, ши Бѣлгарїлор дин колѣ де дѣнѣзѣ.

§. 4.

Рѣзѣоѣл чел динтѣжїо ал Унгѣрїлор кѣ Менѣморѣт.

Унгѣрїї єшинѣ дин Галицїа а Паннонїа, 'адеѣз а цѣра Унгѣрѣскѣз, май аѣжїо дѣскѣлѣкарѣ ла Мѣнѣкач аѣтрѣ Єклавїї. Де аколѣ дѣдѣрѣ асѣпра четѣцїї Унгѣрѣлѣї, карѣ кѣпринѣжѣндѣо, пре лѣборци дѣѣка четѣцїї ачеїа ал спѣнѣзѣрѣрѣ, ши сѣепѣсѣрѣ лорѣшї пре Єклавїї ачеїї а Аперѣцїї Бѣлгарѣлѣї Галан. Нотарїѣс кап 12. дѣпѣз че аѣ сѣепѣсѣ пре Єклавїї лѣї Галанѣс, тре
кѣндѣ

*) O Scythici! qui per superbiam Bulgarorum; a Castro Hungu vocati estis Hungarii. Notarius cap. 39.

кѣнд Тиса пре вадѣл Падѣо, аѣ порнит асѣпра лѣи Менѣморѣт, ши ажѣнгѣнд ла Рѣвл Кришѣлѣи, вѣрѣз сѣ трѣкѣ ка сѣ дѣ рѣскоѣ асѣпра лѣи Менѣморѣт. Чи, мѣкар кѣ Нотаріѣл ла кап 20. скріѣ, кѣ ашѣ с'аѣ спѣймѣнтат Менѣморѣт дѣ Унгѣрїи, кѣт н'аѣ кѣтезат сѣ рѣдичѣ мѣна асѣпра Унгѣрилор; ши ла кап 28. зичѣ, кѣ Менѣморѣт май вѣртос сѣ гѣтѣ сѣ фѣгѣ л цѣра Грѣчѣскѣ, дѣ кѣт сѣ винѣ асѣпра Унгѣрилор; тотѣши лѣрѣ ачѣсташї кап мѣртѣрискѣше, кѣ бѣнинѣ Осташїи лѣи Менѣморѣт, аѣ опрїт трѣчерѣк Унгѣрилор прѣстѣ Криш *). Дѣ ундѣ, прѣкѣм аколосї скріѣ Нотаріѣл, Унгѣрїи, трѣкѣнд Тиса пре вадѣл Дрѣгма, сѣ лѣоарсѣрѣ ѣарѣши ла Ярпад Дѣка Унгѣрилор, карѣлѣ дѣпѣ мѣртѣрискѣ Нотаріѣлѣи, кап 20. кѣ марѣ мѣнїѣ ѣаѣ фѣст трїмис асѣпра лѣи Менѣморѣт **).

Прѣкѣм, дѣпѣ мѣртѣрискѣ Нотаріѣлѣи, сѣрѣ датина Унгѣрилор ачѣлора ка немїка сѣ нѣ ласѣ неиспїтїт спрѣ л ѣзѣндї асѣпра ачѣлора, асѣпра кѣрора Одатѣ аѣ порнит; ши фїнѣ кѣ нѣ аѣ май кѣтезат Унгѣрїи ачѣїи сѣ сѣ лѣоаркѣ кѣ рѣскоѣ асѣпра лѣи Менѣморѣт, мѣкар кѣ марѣ мѣнїѣ авѣ ши Ярпад ши тоци Нѣмѣшїи Унгѣрѣшїи асѣпра лѣи Менѣморѣт, пѣнѣ чѣ нѣ аѣ сѣкѣсѣ лорѣши тоатѣ Паннонїа, ка ши прѣстѣ Дѣнѣрѣ трѣкѣнд аѣ вѣтѣт прѣ Романи, прѣ Бѣлгарїи, прѣ Грѣчїи; сѣ сѣмн, мѣкар о тѣчѣ Нотаріѣл, кѣ аѣ фѣст вѣтѣлїѣ кѣмплїтѣ аколѣ ла Криш лѣрѣ Унгѣрїи ши лѣрѣ Ярмашїи лѣи Менѣморѣт; ши, кѣ вїнѣ пишѣкаци дѣ Осташїи лѣи Менѣморѣт сѣ лѣоарсѣрѣ дѣ аколѣ Унгѣрїи.

§. 5.

Ял доїлѣ рѣскоѣ ал Унгѣрилор кѣ Менѣморѣт.

Дѣпѣ чѣ мѣлатѣ нѣмѣрїи аѣ лѣвїс Унгѣрїи, ши лѣѣ сѣкѣсѣ шїѣ, прѣ урмѣ, бѣнїндѣлѣ ши сѣкѣїи тоци лѣрѣ ажѣторїѣ, сѣ лѣоарсѣрѣ ѣарѣши асѣпра лѣи Менѣморѣт ла четатѣ лѣи, Бїхор, карѣ акѣм сѣ кїамѣ Орадїа марѣ. Ячї ѣарѣши фѣ вѣтѣлїѣ кѣрѣнтѣ, ка карѣ нїчї кѣ ун нѣм, кѣ кѣтѣ с'аѣ вѣтѣт пѣнѣ ачї Унгѣрїи, нѣ скріѣ Нотаріѣл, сѣ фї авѣт ѣї. Кѣ зичѣ, кѣ 12. зїлѣ аѣ

*) Egressi venerunt usque ad *Zeguholmu*, et ibi volebant transire *Crisium*, ut contra *Menomorout* pugnarent, sed venientes milites *Menomorout*, eis transitum prohibuerunt. *Notarius* cap. 28.

***) Venientes mandata *Menomorout* domino suo duci *Arpad* retulerunt, *Arpad* vero dux, et sui nobiles hoc audientes iracundia ducti sunt, et statim contra eum exercitum mittere ordinaverunt. *Notarius* cap. 20.

ав цинѣт вѣтзліа *). Унде пре алціи тот кѣ вѣтзліе скѣртз скріе, кз іаѣ л-
бинс Унгѣрій.

А трейспрезекъ зи осташиі лѣи Менѣморѣт дѣдерз четатѣ Унгѣрилор.
Пре урмз се фзкѣ паче лтрз Менѣморѣт ши лтрз Унгѣрій аша, кз авѣна Ме-
нѣморѣт нѣмай о фѣтз, ши ничи ун фечор, кареле сз урмѣзе лѣи лтрѣ Л-
перзціе, фзгзѣи, кз лши ва да фѣта дѣпз зѣлтѣс, фечорѣл лѣи Арпад, л-
пребнз лѣи ва лзсѣ Цинерѣлѣи сзѣ ши Лперзціа. Де карѣ сѣѣ фодрте кѣкѣрат
Арпад дѣка Унгѣрилор, ши, кѣм скріе Нотаріѣл ла кап 51. грзѣи а фаче
Нѣнта. Де унде, пре ла лчепѣтѣл а зекѣ сѣтз дѣла Хрїстос, Ромзній кѣ моар-
тѣ лѣи Менѣморѣт вѣзѣрз сфѣршитѣл Лперзціей сале чеїи дѣла Криш, карѣ
ремѣнѣна лѣи зѣлтѣс цинерѣлѣи лѣи Менѣморѣт, фѣ лпребнатз кѣ Лперзціа
Унгаріей **). Яша Ромзній се лѣскрїрз кѣ Унгѣрій, ши лѣи зѣлтѣс и се
нзскѣ фечор Токѣн, кареле дѣпз моартѣ тѣтѣнесѣѣ, ремзсѣ Стзпѣниторіѣ
атоатз Унгаріа. Нотаріѣл кап 57.

Се каде а лѣзмнѣ ачи, кз Нотаріѣл ла зисѣл кап 51. скріе, кз Оастѣ
лѣи Менѣморѣт чѣ асѣпра Унгѣрилор дѣ фост дин май мѣлте нѣмѣрїи адѣна-
тз***); ши аша ла Бихор нѣ синѣрїи Ромзній, Осташиі лѣи Менѣморѣт стѣ-
терз л коантрз Унгѣрилор лтрѣ дѣст ал дойлѣ рѣскоѣ. Чи, фїинѣ кз Нота-
ріѣл ачи прѣсте овичѣкѣл сзѣ нѣ анѣмѣще нѣмѣрїле ачѣле, каре венїрз лтрѣ
дѣѣторїи лѣи Менѣморѣт асѣпра Унгѣрилор, дѣспре алтз парте тоатѣ вечїнїле
нѣмѣрїи ле лѣинсѣсе Унгѣрій, ши пентрѣ ачѣїа нѣ ерѣ волнїче а да кѣїѣа а-
ѣѣторїи асѣпра Унгѣрилор; урмѣзз, кз адѣнарѣ ачѣїа а май мѣлте нѣмѣрїи
ла Бихор асѣпра Унгѣрилор, дин капѣл сзѣ фѣрз ничи о статорнїчїе о иско-
дї Нотаріѣл.

§. 6.

*) Et pugnatum est inter eos duodecim dies. *Notarius cap. 51.*

**) Dux vero *Arpad*, inuito consilio suorum nobilium, mandata *Menemorout* dilexit et laudavit. Et dum filiam *Menemorout* ejusdem aetatis, ut filius suus *Zultus*, jam esse audivisset, petitionem *Menemorout* differre noluit, et filiam in uxorem *Zultae* accepit. *Notar. Ibidem.*

Menemorout post istam causam in secundo anno, sine filio mortuus est, et regnum ejus, totaliter *Zultae* genero suo, dimisit in pace. Post haec anno Domini Incarnationis 907. Dux *Arpad* migravit de hoc seculo. *Ibidem cap. 52.*

***) Sicut e converso, milites congregati ex diversis nationibus, contra *Usubuu* et suos milites pugnare coeperunt. *Idem cap. 51.*

§. 6.

Глад Дѹка Бзнатѹдѹи нѹ аѹ фост Бѹлгар.

Нотаріѹл аѹи Бела ла кап 11. ашà скріе, кѹ Глад дин четаткѹ [види-
нѹдѹи де престе Дѹнзре єшинд, кѹ ажѹторюл Кѹманилор, каріи єрà Ромзни,
прекѹм май а жос вом арятà, кѹпринскє цѹра, карѹк акѹм се кіамѹ Бзнат *).
Іарѹ кянд с'аѹ кятѹт єл кѹ Унѹбриї дѹѹ ажѹторю, кѹм не лѹсѹ мѹртѹрисит
Нотаріѹл ла кап 44. дин Кѹманї, дин Бѹлгарї, дин Блакї, адекѹ дин Ро-
мзни **).

Ка сѹ зичї, кѹ Глад аѹ фост Бѹлгар, нѹ поцї авѹк алтѹ причинѹ,
фѹрѹ, аѹ пентрѹ кѹ дин Видин аѹ вениг а Бзнат, аѹ пентрѹ кѹ авѹ ажѹ-
торю асѹпра Унѹбрилор дела Бѹлгарї. Чи, пентрѹ кѹ аѹ авѹт ажѹторю дела
Бѹлгарї асѹпра Унѹбрилор, а дешерт трацї урмарє, кѹ аѹ фост Бѹлгар; пен-
трѹ кѹ асѹменѹ авѹ єл ажѹторю ши дела Кѹманї, ши дела Ромзни. Ничї
динтрѹ ачєїа, кѹчї аѹ вениг дин Видин ла Бзнат, нѹ урмѹкѹз сѹ фи фост
Бѹлгар. Пентрѹ кѹ мѹкар кѹ престе Дѹнзре аѹ фост кѹпринс акѹм Бѹлгарїи,
ши аперѹцѹк; тотѹши пентрѹ ачєїа нѹ поцї зичє, атѹта сѹ фи фост Овилици
Ромзниї чєї де престе Дѹнзре, кѹт сѹнцєлє чєл Роман кѹ дарѹк прилежѹдѹи сѹ
нѹ фи скѹнтєїат, ши сѹ нѹ фи флѹкѹрат а трѹншїи, мѹкар кѹ нѹ аѹ авѹт
норочирє де Єкрїиторї ашà кинє воиторї, карїи алє лор фаптє витѹкѹзє кѹ анѹ-
мире де Ромзни сѹ лє фи асѹмнат. Динтрѹ ачєстї Боїєрї Ромзни фѹрѹ чєї
дої фракї Ясан, ши Петрѹ єшицї де лѹнѹгѹ мѹнтєлє вѹм кѹ Ромзниї, карїи
май де мѹлатє Орї абинѹгянд прє Грєчї, нѹ нѹмай прє Ромзни, чи ши прє Бѹл-
гарї аї скѹпарѹ де сѹк стѹпѹнїрѹ Грєчилор, ши ашї агонїсирѹ Аперѹцїє а
Бѹлгарїа. Дєспрє карє стрѹдѹчитѹ фаптѹ май аколѹ вом кѹвѹнтà. Ба, прекѹм
ла Никита Хонїат а Ісаакїє Ангєл Картѹк I. сє скріє, Ромзниї чєї де престе Дѹ-
нзрє, зѹзѹйтѹндѹсє кѹ време нѹмєлє Дакїєї чєїи новѹ, ундє прин Яѹрєлїан а
мижлокѹл Мисїєї, карѹк акѹм сє зичє Бѹлгарїа ши Єрѹвїа, аѹ фост ашеѹацї
аѹпѹ чє дин Дакїа чѹк вєкїє трєкѹсє престе Дѹнзрє, аѹ ачєпѹт а сє кіємà дела
алцїи

*) Terram vero, quae est a fluvio *Morus* usque ad Castrum *Urschia*, praeoccupavit quidam dux nomine *Gaad*, de *Bundyn* castro egressus adiutorio *Cumanorum*. *Notarius* cap. 11.

**) Cum vellent transire amnem *Temes*, venit obviam eis *Glad*, a cuius progenie *Ohtum* descendit, dux illius patriae cum magno exercitu equitum et peditum, adiutorio *Cumanorum*, et *Bulgarorum*, atque *Blacorum*. *Notar.* cap. 44.

ацій Миси, де пре нѣмеле Церій Мисіей, ꙗ карѣ ерѣ лѣкѣиторй *). Де унде ши Никита пре Ромзній ачей де престе Дѣнзре аколоши, фѣрѣ Осевире акѣм ꙗ кіамѣ Влахѣй, кѣ нѣмеле чел де нѣмѣриле чѣле Гловѣне дат Романилор, акѣм ꙗ кіамѣ Мисій. Ши аколоши се скріе, кѣ Аперѣціа Мисилор ачестора, адекѣ а Романилор челор де престе Дѣнзре кѣ Аперѣціа Бѣлгарилор аѣ фост май де мѣлт апрѣзнатѣ, ши уна **). Де унде, мѣкар кѣ Скріиторій чей бѣкѣй, дѣпѣ че с'аѣ ашеѣат Бѣлгарій ꙗ Мисіа, ши аѣ аперѣцит аколѣ, Мисіа о нѣмеск Бѣлгаріе, ши пре стѣпѣниторій Мисіей ꙗ кіамѣ Бѣлгарій; тотѣши сѣѣ ачел нѣме се ꙗцелег ши Ромзній ачей. Ши ашѣ се каде а зиче, кѣ Ромзній чей де престе Дѣнзре тотѣѣна аѣ аперѣцит апрѣзнѣ кѣ Бѣлгарій, пѣнѣ кѣнѣ ши честій ши чей апрѣзнѣ аѣ апѣкат сѣѣ мѣна Аператѣлѣй Греческ. Трѣѣѣитаѣ дѣрѣ, пѣнѣ аѣ бѣкѣит Аперѣціа Бѣлгарилор, сѣ фіе ꙗ Бѣлгаріа ши Ромзній Боіерй, кѣ абере мѣлтѣ, ши Оаменій алейш. Динтрѣ ачестій ерѣ Глад чел дин Видин а Дакіей Рипенсе, акѣрѣ лѣкѣиторй, ꙗндинте де ꙗтрѣрѣ Бѣлгарилор а-колѣ, ерѣ тоѣй Ромзній.

Ши ꙗтрѣ адеѣѣр, де ар фи фост Глад Бѣлгар; аѣ кѣ аѣѣторѣл кѣма-нилор, ши нѣ май ѣѣртѣс кѣ а Бѣлгарилор ѣрѣ кѣпринде Бѣзнатѣл? Үрмѣѣѣѣ дѣрѣ сѣ зичем, кѣ Глад аѣ фост де ачела нѣм, де кареле ерѣ Оаменій, кѣрѣра ел аѣ фост кѣпѣтеніе, сѣѣ кѣрѣишор, адекѣ кѣ аѣ фост Ромзн.

Ачест Глад, дѣпѣ кѣм скріе Нотаріѣл ла кап 44. фіинд ꙗвинс де Ун-гѣрй, аѣ черѣѣт дѣла ей паче. Тотѣши Аперѣціа Ромзнилор, чѣ дин Бѣзнат нѣ с'аѣ кѣрмат пѣнѣ ꙗ зилеле Гѣѣѣнтѣлѣй Гтефан Краѣлѣй Унѣѣрйилор, преѣѣм се ѣеде дин ѣіаѣа Гѣѣѣнтѣлѣй Герардѣс Епіѣскопѣлѣй Чанадѣлѣй де лѣнѣгѣ Мѣ-рѣш, чѣ прин Остенѣла Епіѣскопѣлѣй Папіѣсташилор дин Ярдѣл Ігнаѣѣѣс Батіа-ни ла анѣл 1790. ꙗ Бѣлѣѣѣрад де нѣѣ типѣрѣтѣ. Кѣ аколѣ ла фѣіа 318. зиче, кѣ ꙗ зилеле ачѣле ерѣ ꙗ Орашѣл Морисена (акѣм Чинад) ун Пріѣнѣп анѣме Яхтѣм (Нотаріѣл лѣй Бѣла ꙗ кіамѣ Охтѣм) пѣѣтѣрник фѣарте, дѣпѣ лѣѣѣ Гречѣкѣѣѣ котѣѣат ꙗ Видин. Краѣлѣй Гтефан ничй о чинѣте нѣй да, нѣѣѣѣѣѣ-индѣсе ꙗ мѣлѣимѣ Оѣташилор ши а Нѣмешилор сѣй. Аѣѣ мѣлѣиме ненѣмѣ-ратѣ де кѣй, ши де алте ѣите, ши аѣѣѣре мѣлтѣ фѣарте, ши апѣкѣ сѣрѣ Краѣ-лѣй

*) Tum Haemi montis accolae, sibi et Romano Imperio infestissimos reddidit, qui olim Mysii, nunc Blachi nominantur. *Nicaetas Choniates*, in *Isaacio Angelo*, Lib. 1.

***) *Και την των Μυσων και των Βουλγαρων δυνασειαν εις εν συναγειν, ως παλαι ποτε ην, αζδαμωσ ηνελχοτο. Et Mysorum ac Bulgarorum dominatum, ut olim fuisset, omni contentionem conjungendum esse censuit. Ibidem.*

лѣи Стефан, карѣ се коворѣ пре Мѣрзш, тоате лѣѣ фост кѣпринс пзнз ꙗ
 Тиса. Фзкѣсе кѣ благословеніа Патріархѣлѣи дела Цариград ши Мнзхстире де
 Кзлѣгзри ꙗ четатѣ Морисена. Ши тот пзмжнтѣл сра сѣв стзпжнрѣ лѣи де
 ла рѣл Криш пзнз ла пзрциле Ардѣлѣлѣи, ши пзнз ла Видин ши Зерин,
 каре тоате ле авѣ сѣв пѣтерѣ са. Де унде, май мѣлци армаши авѣ де кѣт
 Краул Стефан, ши ничи ꙗтрѣо самз нѣ вѣгѣ пре Стефан Краул Унгѣрилор.
 Бра Оаре кареле вѣрват алес анѣме Чанадин ла Прінципѣл Ахтѣм, пре кареле
 Ахтѣм ꙗл пѣсксе май маре престе Оуиле сале. Чи фінѣд пѣрѣт кѣ пѣрѣ грѣ,
 брѣ Ахтѣм сѣл Омоарѣ, карѣ симциѣ сл, ав фѣцит ла Стефан Краул Ун-
 гѣрилор, ши Стефан ꙗторкжнѣл ла крединца лѣи Хрїстос л'ав вотеѣат. Дѣ-
 пз ачеїа, фінѣд кѣ сл шїа тоате трекиле Прінципѣлѣи сѣл Ахтѣм, ꙗл испитї
 Краул Стефан деспре тайнеле лѣи Ахтѣм. Каре ꙗцелегжнѣлѣ дела Чанадин,
 ꙗдатѣ порѣнчи Боїерилор сѣи, зикжнѣ, гѣтацивѣ ла рѣскої асѣпра лѣи Ахтѣм
 противникѣлѣи мѣѣ, ши сѣ апѣкѣм Аперѣциа лѣи. Яшиждѣрѣ зисѣ Краул Сте-
 фан Боїерилор сѣи, ка сѣ алѣгѣ ей унѣл динтрѣ синешї май маре престе Оа-
 сте, кареле сѣ поарте кѣшига рѣскоїлѣи ачестѣїа асѣпра лѣи Ахтѣм Прінципѣ-
 лѣи Бзнатѣлѣи. Чи ей респѣнсерѣ, зикжнѣ, ши каре се поате афла май ꙗ-
 токмит де кѣт Чанадин? Ши ашѣ фѣ ржнѣдѣит Архїстратиг Ромжнѣл Чана-
 дин престе Оастѣ Унгѣрѣскѣ асѣпра Ромжнѣлѣи Ахтѣм Прінципѣлѣи Бзнатѣ-
 лѣи. Дечї трежнѣд Чанадин ши Оастѣ Унгѣрѣскѣ Тиса; принсерѣ ла рѣскої
 асѣпра лѣи Ахтѣм, ши асѣпра Оастей лѣи, ши фѣ вѣтѣлїе кѣмплитѣ ꙗтрѣ
 Оастѣ Унгѣрѣскѣ ши ꙗтрѣ Оастѣ лѣи Ахтѣм, карѣ ав цинѣт пзнз ла а-
 мїаѣ, пре урмѣ апѣкѣ фѣга Оастѣ Унгѣрѣскѣ, ши се аскѣнсерѣ прин тѣфеле
 Нѣкинер, ши Зѣбрег, ши ꙗ тоатѣ Каниша пзнз пре ла Тиса, ꙗрѣ Чанадин тѣ-
 вѣрѣ ꙗ ноаптѣ ачеїа ла ун мѣнте, кареле дѣпз ачеїа л'ав нѣмит Орослан, ши
 Ахтѣм ꙗши пѣсе Оастѣ са ꙗ кѣмпѣл че се кїемѣ Нагенѣ. Чанадин ꙗдѣнѣд
 ноаптѣ дѣпз че с'ав дѣцептат дин Ѣомн, Оастѣ са, ле спѣсе ун вис, кѣм
 дѣпз че с'ав рѣгат Мѣченикѣлѣи Георгїе, ка с'ѣи докжнѣдѣскѣ дела Дѣмнеѣѣѣ
 ажѣторѣ, ши ав фѣгѣдѣит; кѣ, де ва ꙗвинѣе пре противник; ꙗ локѣл ачела,
 унде с'ав рѣгат, ба фаче О Мнзхстире ꙗ чинстѣ Ѣфантѣлѣи Георгїе; ав ꙗ-
 дормит, ши пѣрѣ, кѣ ав венит ун лѣѣ ла дѣнѣл, ши ꙗи зисе: Омѣле! Че
 дорми! Сколѣз кѣржнѣ, ꙗдѣнѣ Оастѣ та сѣши асѣпра вѣржмашѣлѣи тѣѣ, ка-
 реле акѣм доарме, ши ꙗл вѣи ꙗвинѣе. Карѣ авжнѣд Унгѣрїї дин гѣра лѣи Чана-
 дин, лѣѣдарѣ пре Дѣмнеѣѣѣ. Ши ашѣ сѣширѣ фѣрѣ зѣвѣлѣ ла рѣскої, ꙗщеп-
 тжнѣд пентрѣѣ вѣднїчїнеле Феричитѣлѣи Георгїе ажѣторѣ дин черѣ, кареле ꙗ фор-

ма лѣлѣи с'аѣ милостивит ай черчетà пре ей, ши атрѣ ачеїаши ноапте адатз оасткѣ лѣи ахтѣм, карѣ зхчѣ ꙗ кмп, унѣл асѣпра алтѣїа аѣ нѣзвлит, ши апѣкарз фѣга, їарз ахтѣм фѣ оморѣт ꙗ локѣл вѣтзлїей де оасткѣ лѣи Чанадин, кзрѣїа лѣжнѣи капѣ, ꙗ тримисерз ла Краюл.

Атѣта бѣкѣрїе авѣ Стефан Краюл Унгѣрилор, кз аѣ кзхѣт ахтѣм, кѣт пре Чанадин адатз ꙗ фзкѣ май маре прѣсте каса чѣ крѣїаскѣ, ши прѣсте каса лѣи ахтѣм, ба ши нѣмеле четзїїй Морисена, унѣ фѣскѣске скамнѣл Аперзїїей лѣи ахтѣм, ꙗ скимѣз пре нѣмеле лѣи Чанадин, ши порѣнчї ка де ачї апаинте сѣ нѣ се май кїаме Морисена, чи Чанадина, ши тот цинѣтѣл ꙗ нѣмї Чанадин, прѣсте кареле ꙗ пѣсѣ пре Чанадин Комис *).

ДЕ

*) In diebus illis erat quidam Princeps in Urbe Morisena nomine Achtum, potens valde, qui secundum ritum Graecorum in civitate Budin fuerat baptizatus, qui nimium gloriabatur in virtute, et potentia sua, - - - Regi autem Stephano honorem minime impendebat, confidens in multitudine militum, et nobilium suorum, supra quos dominium exercebat; equorum etiam indomitorum multitudinem habebat innumerabilem, exceptis his, quos pastores in domibus sub custodia servabant, erant ei et pecora infinita, quae omnia habebant pastores suos deputatos, insuper allodia, et curias, et usurpabat sibi potestatem super sales Regis descendentes in Morosio, constituens in portibus ejusdem fluminis usque ad Ticiam tributarios, et custodes, conclusitque omnia sub tributo. Acepit autem potestatem a Graecis, et construxit in praefata urbe Morisena monasterium in honore beati Joannis Baptistae, constituens in eodem abbatem cum monachis Graecis juxta ordinem et ritum ipsorum. Serviebat namque eidem viro terra a fluvio Keres usque ad partes transilvanas, et usque in Budyn, et Zereu, quae omnia sub sua concluderat potestate: unde praecedebat in multitudine armatorum regem, ac minime reputabat et erat quidam miles valde honoratus nomine Chanadinus, qui ceteros dignitate precellebat, quibus ipsum dominus preposuerat, hic accusatus est apud dominum suum ardua accusatione, pro qua ipsum dominus interficere cogitabat, cumque observaret tempus, quo eum perderet, loquens secum in dolo, quod ipsum Chanadinum non latuit, unde fugiens occulte venit ad Regem, quem Rex ad Christum convertendo baptizavit; volens autem ipsum experiri, explorando secreta domini sui intellexit, quod non dolose ad ipsum confugisset, unde cognita ejus fidelitate, et perseverantia ait ad optimates suos, preparamini contra Achtum adversarium meum in prelium, et preoccupemus regnum ejus, in quo sermone adhuc examinabat Chanadinum, quatenus ejus fidelitas amplius probaretur, cumque hoc audisset Chanadinus, gavisus est valde, addidit quoque Rex dicens, eligite vobis talem virum, qui sit princeps noster in prelio, qui respondentes dixerunt, et quis aptior inveniri potest Chanadino, quem eis in principem constituerunt. Congregantes autem exercitum egressi sunt omnes in prelium, cumque transissent Ticiam, inierunt certamen contra Achtum, et exercitum ejus, factusque est fragor et sonitus magnus, et duravit bellum usque ad meridiem, et ceciderunt vulnerati multi hinc et inde ex utraque parte, unde exercitus Chanadini fugam iniens, latuit in vepribus Kwkyner, et in Zewreg et in omni Canysa usque ad Ticiam, Chanadinus autem eadem nocte castra mentatus est ad quandam montem, quem postea Orozlanus nuncupavit, Achtum autem posuit castra sua in campo nomine Nagenz. - - - Igitur Chanadinus noctem illam ducens insomnabat

Де време че Яхтѣм, прекум не лзека скрис Нотариѣла лѣи Бела ла кап
 44. аѣ фоеѣ дин вица лѣи Глад **); ши Яхтѣм л времеѣ ѡфѣнтѣлѣи ѡтефан
 Кракѣлѣи Унгѣриѣлор аѣ авѣт атѣта мѣлциме де ѡсташи ши де Нѣмешѣ Ромѣниѣ
 л Бзнат, кѣм се скрѣе л вѣаца ѡфѣнтѣлѣи Герардѣс кѣт ничѣ атѣо самѣ нѣ

БѢГА

orabat ad Sanctum Georgium Martyrem, ut sibi a Domino Celi auxilium impetra-
 ret, votumque vovit, ut, si adversarii victor existeret in loco orationis, quo genua
 flexerat in terra, in honore ejus monasterium edificaret, cumque prae nimio labore,
 et fatigatione ipsum sopor invasisset, apparuit ei in sompnis forma leonis stans ad
 pedes ejus, dicensque ei, o homo! quid dormis? Surge velociter, cane tuba, e-
 gredere in prelium, et superabis tuum inimicum; cumque evigilasset, videbatur
 sibi, ac si duorum virorum vim recepisset, unde convocato exercitu sompnum,
 quod viderat, enarravit eis dicens, post orationem, quam prostratus coram Domino
 et Sancto Georgio Martyre effudi in hac nocte, invasit me sopor, vidique ad pedes
 meos quasi leonem stantem, trahentemque me unguis et dicentem, surge homo,
 quid dormis? Congrega exercitum tuum, egredere in hostem tuum, qui nunc dor-
 mit, et vinces eum: quo audito, laudaverunt Deum dicentes, Kyrie eleison, Chri-
 ste eleison, Kyrie eleison, Pater noster. Egressi sunt ergo in prelium sine mora,
 exspectantes per merita beati Georgii Martyris auxilium de Celo, qui eos in forma
 leonis dignatus est visitare, et eadem nocte mox exercitus Achtum, qui jacebat in
 campo, alter ad alterum irruerunt, qui terga vertens iniit fugam, Achtum vero
 interfectus est in loco prelii ab exercitu Chanadini, cujus caput auferentes miserunt
 regi, et acceperunt in die illa spolia multa, repletique sunt gaudio magno, eo quod
 inimicus regis cecidisset: corpora vero Christianorum, qui ceciderunt in prelio,
 tollentes duxerunt in Moroswar, et sepelierunt in cimiterio S. Joannis Baptiste in
 Monasterio Graecorum, quia in eadem provincia aliud monasterium illis tempori-
 bus non erat, monachis autem ipsius loci ejusdem urbis tertia pars deserviebat,
 quos Chanadinus non repulit, sed in eodem statu, in quo inventi sunt, manere
 permisit: quo facto Chanadinus assumens abbatem dicti monasterii, cum aliquibus
 monasterii fratribus, venit ad locum, in quo ei leo apparuerat, ubi fecit signum
 quatenus votum, quod Sancto Georgio voverat, adimpleret, in ipso quoque die so-
 cietati suae convivium magnum praeparavit, deinde transeuntes Tyciam, venerunt
 ad regem. - - Chanadinus a rege sublimatur, quem constituit principem domus
 regis, et domus Achtum, ait enim rex, ab hac die urbs illa non vocabitur Mori-
 sena, sed urbs Chanadina, pro eo, quod inimicum meum interfecisti de medio e-
 jus, comes illius provinciae eris, ipsamque sub titulo uomnis tui tytulabis, pro-
 vincia Chanadiensis vocetur, usque in generationem. Post haec veniens Chanadinus
 ad locum, ubi leonem viderat, in honorem beati Georgii Martyris monasterium
 edificavit, introducens illuc memoratos Grecos monachos de monasterio beati Joan-
 nis Baptiste una cum abbate. - - Inde proficiscentes venerunt in urbem Morisenam
 ubi erant monachi Greci, qui divina secundum ritum et consuetudinem suam cele-
 brabant, Episcopus autem inito consilio cum comite Chanadino eundem Grecum
 abbatem cum monachis suis transtulit in Orozlanos, monasterium vero ipsorum E-
 piscopo cum fratribus suis assignavit, qui in eodem habitaverunt, donec monaste-
 rium beati Georgii Martyris perficeretur. *Acta S. Gerhardi Episcopi Chanadien-
 sis, opera Ignatii Comitis de Battyau Episcopi Transilvaniae A. Carolinae typo e-
 dita anno 1790.*

** Ex cujus etiam progenie, longo post tempore descenderat *Ohtum*, quem *Sunad*
 interfecit. *Notarius Belae*, cap. 44.

взгà пре Вракл Унгѳрилор; кїар се вѳде, кз Аперзціа Ромзнилор ꙗ Бзнат ши дин зилеле лѳи Глад аѳ ремас некѳрматз, ши стзпжнїрѳ сї пре лжнгз вица лѳи Глад; ка Аперзціна Яхтѳм, се май лзцїсе, де кѳм ерà ꙗ зилеле лѳи Глад, ши май пѳтѳрнїкз се фзкѳсе. Пзнз ꙗтрѳ а унспрезчѳ сѳтз дела Хрїстос дарз аѳ Аперзціт Ромзнїй ꙗ Бзнат.

Нѳ фзрз време се поате ачї фаче ꙗтрекарѳ ачеїа, Оаре Блахїй, адекз Ромзнїй ачеїй, карїй дѳдерз ажѳторїю лѳи Глад асѳпра Унгѳрилор, де унде ерà? Дела Менѳморѳт нѳ аѳ фост, кз дѳпз стїлѳл Нотарїѳлѳї лѳи Бела, Ромзнїй лѳи Менѳморѳт ачеїй се кїемà кѳ нѳмеле чел деосекїт, Кохарїй. Дин Ярдѳл де сѳѳ стзпжнїрѳ лѳи Тѳхѳтѳм ꙗкз н'аѳ фост; кз фїїна ачеста Унгѳр, ши докжнїна ел Ярдѳлѳл кѳ харѳл лѳи Ярпад, ши кѳ ажѳторїю Осташилор челор Унгѳрешїй, пре карїй їаѳ ꙗгзѳїт Ярпад а мѳрѳе, сз ватз пре Целѳ Дѳка Ромзнилор дин Ярдѳл; нѳ се поате креде, Тѳхѳтѳм сз'шї фи слокозїт Ромзнїй сзї а да ажѳторїю асѳпра Унгѳрилор. Чї, нїчї дин Цѳка Мѳнтенѳкскз ши дин Молдова н'аѳ фост, кз ачеї Ромзнїй ши Нотарїѳлѳї се кїемà атѳнчї Кѳманї, ши Пїценаѳе сѳѳ Пїцинацїте, нѳ Влахїй. Аїпекѳе дарз ꙗ Ярдѳл ундеѳа, анѳме ꙗтрз мѳнцїй чей де кзтрз цѳка Мѳнтенѳкскз сз фи май фост брѳн Крзїшор, акзрѳїа сѳепѳшї ерà Ромзнїй, ши, преѳм чей дин Аперзціа лѳи Целѳ, ашà ши ачестїй се кїемà Нотарїѳлѳї Блахї сѳѳ Влахїй. Ачеста дїнтрз Ромзнїй сзї аѳ трїмїс спре ажѳторїю Ромзнѳлѳї Глад.

§. 7.

Пентрѳ Сзкѳї.

Нотарїѳл лѳи Бела ла кап 50. скрїе, кз трїмїцїна Ярпад Дѳка Унгѳрилор пре Кзпїтанїй сзї Усѳѳѳ ши Велек кѳ Оастѳ чѳ Унгѳрѳкскз, ка адоо Оарз сз дѳ рзскої асѳпра лѳи Менѳморѳт; карїй дѳпз че аѳ трекѳт Тїса кзтрз Бїхор чѳтатѳ лѳи Менѳморѳт, ши аѳ ажѳнс ла рѳѳл Кѳрѳг, тоцї Сзкѳїй, карїй майнаїнте фѳсѳсе породе де а лѳи Атїла, аѳзїна вестѳ лѳи Усѳѳѳ, бенирз ꙗнаїнтѳ Унгѳрилор ачелора, кзрора ꙗшї дѳдерз фїїй сзї кредїнчѳрї ши зѳлог, спре мзртѳрїе адекз ши спре ꙗтрїре, кѳм кз бор цїнѳ пѳрѳрѳк паче кѳ Унгѳрїй, ши бор фи лор кредїнчошї. Ши ашà сї мѳрсерз ꙗнаїнте а се вате кѳ Менѳморѳт *).

Азкѳї-

*) *Dux Arpad et sui nobiles, communi consilio miserunt exercitum contra Menumorout Ducem Byhoriensem, cui exercitui principes et ductores facti sunt Usubuu et Velec,*

ЛзквитаѸ ѸзкѸій ачестій, майнаинте де а вені єй апаинтѸ УнгѸри-
лор ла РѸѸл КѸрѸг, аколò унде сѸнт акѸм а мѸнциій чей де кѸтрѸ Молдова
ши де кѸтрѸ ДѸра МѸнтенѸскѸ, аѸ акрѸ, деспре ачѸста немика нѸ атинѸе Но-
таріѸл а тоатѸ Історіа са.

Ба, ниче де че нѸм аѸ фост єй, пзнѸ асѸзѸй нѸ се щіе кіар. Дрепт
НотаріѸл ла кап 51. зиче, кѸ ѸзкѸій аѸ фост пороаде де а лѸй Атила ВрѸ-
лѸй ХѸнилор Оаре кѸнд. Чи де ачї нѸ поцї траѸе урмаре, кѸ ѸзкѸій аѸ фост
ХѸнїй, де време че ачїа се щіе, кѸ ХѸнїй, кѸнд аѸ венит а Дакїа, де унде
скоасерѸ пре Готї, авѸ динѸрѸ май мѸлте гинте Гловенецїй шїе асоците но-
роаде. Дрепт ачїа нѸ нѸмай ХѸнїй, чи ши алте пороаде ѸкѸзвешїй сѸѸ Гло-
венецїй єрѸ а лѸй Атила.

КѸ чине поате креде чїа че фѸрѸ ничї О мѸртѸрїе се зиче ла ТѸроци
а Кронїка УнгѸрилор, ПартѸ І. кап 24. кѸ трей мїй де ХѸнїй, дин карїй, се
зиче, кѸ сѸнт прѸсїцїй ѸзкѸій де асѸзѸй, аѸ ремас а Паннонїа де Хаба, ка-
реле абинс фѸцї кѸ 15. мїй де ХѸнїй а напої а Ѹкиаїа? ПентрѸ кѸ де ар фи
ремас ачїй ХѸнїй, преѸм єрѸ тоате нѸмѸриле Ѹвропей аѸзѸтате асѸпра ХѸ-
нилор пентрѸ тирѸнїїле ши барварїїле лор, ничї ун час, зикѸнд ашѸ, нѸ їар
фи сѸферит, чи пре тоцї їар фи аѸмикат, некѸм сѸ ле дѸ рѸгаѸ а лзкѸї кѸ-
тѸѸа време а Паннонїа, ши апої де аколò кѸ тоатѸ аѸзѸмѸнарѸ лор сѸ мѸрѸгѸ
престе ЯрдѸл ла мѸнциїй, аѸрѸ карїй сѸнт акѸм ѸзкѸїй.

Бнгал а Ѹплементеле Виндїчїїлор Корндешїане §. 9. мѸлт асѸѸз ка
сѸ арѸте, кѸм кѸ ѸзкѸїй сѸнт УнгѸрїй. Зиче, аѸпѸ мѸртѸрїсирѸ лѸй Кон-
стантин ПорфирогенитѸ, кѸ фїїнд УнгѸрїїй афарѸ де хотареле аперѸцїїй салѸ,
унде авѸ рѸскоѸ, лобинѸ противнїчїй престе УнгѸрїїй чей че ремѸсѸсе акасѸ
пентрѸ паѸѸ; пре фамїлїїле УнгѸрилор ле цѸрсерѸ де пре фаѸа пѸмѸнтѸлѸїй,
ши пре чей че ремѸсѸсе пентрѸ паѸѸ аї фѸгѸрїрѸ. Де унде ашѸ врѸ сѸ гичѸскѸ
Бнгал, кѸ непѸтѸнд ачїй пѸзїторї УнгѸрїй аѸзѸтрѸѸ скѸпѸ аѸрѸ алте пѸрїцїй,
аѸ трѸкѸит сѸ се траѸѸ ла мѸнциїй ачїй, унде асѸзѸй лзкѸеск. Дечї кѸрѸн-

аѸ

*Veles, qui egressi sunt de insula equitantes per isabulum, et fluvium Thysciae in
portu Beuldu transnavigaverunt. Et inde equitantes, juxta fluvium Couroug castra
metati sunt, et omnes Siculi, qui primo erant populi Athylae Regis, audita fama
Usubuu, obviam pacifici venerunt, et sua sponie filios suos cum diversis muneribus
in obsides dederunt, et ante exercitum Usubuu, in prima acie contra Memmorout
pugnaturi caperunt, et statim filios Siculorum Duci Arpad transmiserunt, et
ipsi praecedentibus Siculis, una contra Memmorout equitare coeperunt, fluvium
Cris in Cerumo monte transnataverunt, et inde equitantes juxta fluvium Tekereu
castra metati sunt. Notarius cap. 50.*

аз време, азъпз атжмпларѣ ачеїа, венинд Унгврий ꙗ Панноніа, зишій Гзквїй дин локврилє унде ши акѣм лзкѣск венирз, ши їарзши се апрєднарз кѣ фразиї сзи *).

Чи, тоатз гичитѣра лѣї бнгал о дєсплпз май сѣс четителє алє Нотарїѣлѣї кѣвинтє, ꙗ капѣл 50. дє джисѣл скрисє. Кз, дє аз фост Гзквїї ачєї Унгврий, ши кѣ пѣцин майнаинтє дє а вєнї Унгврий ꙗ Панноніа фѣсѣсє ꙗ Молдова ши ꙗ Украина лѣ олатз кѣ ачєшѣши Унгврий, фразиї ай лор; пєнтрѣ чє сє темѣрз Гзквїї, єшинд лѣ рѣвл кѣрѣг лнаинтѣ Унгврилор, кз нѣ лє вор крєдє лор Унгврий, дє нѣ шїй вор пѣнє фиїй ззлог лѣ Унгврий? Дє ар фи фост ашѣ лѣкрѣ, прєкѣм ай плачє лѣї бнгал ал зогрѣфї; аз нѣ врѣ кѣноащє ши Гзквїї прє Унгврий, ши Унгврий прє Гзквїї, ши сє врѣ кїємѣ прє нѣмє унїї прє алцїї: Ундѣ! Бтє! Тѣрсол! Гсѣѣѣѣ! Золѣкѣ! Вєлєк! Тосѣ! Дєлѣ! Зоболєѣ! Блєдѣ! Блєсѣ! Бѣ врѣ пѣнцє дє кѣкѣрїє, кз їарзши сѣ аз атжлнит; нѣ ар фи стат а примї дєлѣ Гзквїї прє фиїй лор ззлог спрє атзрїрѣ крєдинцєї аткма, прєкѣм пѣнз ачї примисє дєлѣ тоатє гинтєлє, прє лѣ карє аз лѣжис, ши лѣѣ сѣѣпѣс.

Їарз, кзчї прє Гзквїї їѣѣ пѣс лнаинтє Унгврий ꙗ Оастє асѣпра лѣї Мєнѣморѣт, нє фзкжнд пѣнз ачї Унгврий ачѣстз чинстє алтор нѣмѣрї, нѣ є ничї о мирарє; пєнтрѣ кз ши ачєїа є адєвзрат кз ничї ун нѣм пѣнз ачї нѣ сѣ аз фост афлат, карїї дин кѣнз воїа лор кѣ тоцї сз винз лѣ Унгврий а сє лкинѣ, ка сз фїє осташї сѣс стѣгѣрилє Унгврєцїї. Лсз причина чѣ адєвзратз кзчї Унгврий пѣсєрз прє Гзквїї лнаинтє асѣпра лѣї Мєнѣморѣт, нѣ ачєїа, ми сє парє, сз фи фост, ка сз лє факз Гзквїлор чинстє, чи авжнд Унгврий нѣ пѣцинз грижє дє кзтрз Мєнѣморѣт, ка нѣ кѣмѣ сз умєлє кзтѣцї ка ꙗ рѣсѣоѣл чєл динтѣн, липѣ кѣ Осєбитз лцєлєпцїє сз подртє рѣсѣоѣл ачєстѣ.

*) Postquam autem iterum cum Romanorum Imperatore pacem Symeon fecisset, foedere cum Patzinacitis inito terram Turcorum, qui tunc extra Regni sui fines (an contra Russos; vel Svatoplucum) bellum gerebant, (in Ucraina et Moldavia-Atelusu) invadens, familiis eorum deletis, et qui ad custodiam relictis erant pulsus, late vastavit. Haec sunt verba Porphyrogenetae.

Qui pulsus sunt, illi fugerunt in locum tutiorem. Jam ipsa montium nunc Transilvaniam a Moldavia et Valachia dividendum natura ac vicinitas ad Atelusu, admodum plausibili est indicio, montes hos Hungaris illis, qui a praepotentibus Patzinacitis et Bulgaris repressi sunt, desideratum Asylum praebuisse. Atque in his iisdem locis degebant Siculi, cum Hungari paullo post illam cladem reduces regionem Atelusu desertam invenientes, novam suam Patriam in Pannonia stabilitum irent. Engel, Supplementa ad Vindicias Anonymi Cornidessianae, §. 9.

ста. Де унде, фїинд Өзкѡилор май кѡноскѡте локѡриле ачѡле, де кѡт Унгѡрилор, пре Өзкѡй се кѡдѡ сѡй пѡнз лѡаинте, ши Унгѡрїй сѡ урмѡзе.

Аколоши Өнгел жѡдекз, кѡ нѡмеле чел унгѡреск ал Өзкѡилор, Өекѡлий (Székely) вине дела бекѡл кѡвѡнт, Szökely, адекз фѡгзторѡ, кареле асѡзѡй се зиче, Szökevény. Де унде, пентрѡ кѡ аѡ фѡцит, алѡнгацїй де Пацинаците, л мѡнцїй; л карїй сѡнт асѡзѡй, се зик Өзкѡй, (Székelyek). Чи фїинд кѡ ам арѡтат, а фи нестаторникѡ гичитѡра лѡй Өнгел чѡ деспре фѡга Өзкѡилор дин Молдова ши дин Украина; урмѡзѡ, кѡ нѡ пентрѡ о лѡтѡмпларе ка ачеїа се зик Өзкѡйїй, Székelyek.

Өѡ, ка сѡ мї десѡзлеск пѡрерѡ мѡ, сокотинд кѡ амѡрѡнтѡл кипѡл граѡлѡй ал Нотарїѡлѡй, кѡм ворѡѡще деспре Өзкѡй; жѡдек, кѡ локѡл, де унде аѡ венит Өзкѡйїй лѡаинтѡк Унгѡрилор ла Рѡл Кѡрѡг, нѡ се каде сѡл черкѡм прин мѡнцїй ачеїй, унде лѡкѡеск еїй акѡм де кѡтрѡ Молдова ши де кѡтрѡ Цѡра Ромѡнѡескѡ, чи май апроапе де Цѡра Унгѡрѡескѡ, ши де Рѡл Кѡрѡг. Нотарїѡл ла кап 50. скрїинд, кѡм Өзкѡйїй аѡ ешит лѡаинтѡк Унгѡрилор; нѡ грѡеще де еїй, ка де о гинѡз карѡк сѡ фи венит департе, преѡм сѡнт департе зишїй мѡнцїй де Рѡл Кѡрѡг; чи зиче, кѡ Өзкѡйїй, аѡзїнд вестѡк лѡй Үсѡеѡѡ, адекз, аѡзїнд, кѡ Үсѡеѡѡ вине кѡ оаѡтѡк Унгѡрѡескѡ асѡпра лѡй Менѡморѡт, кѡнд аѡ сосит оаѡтѡк ачѡста ла Рѡл Кѡрѡг, ши еїй еширѡ лѡаинтѡк Унгѡрилор аколѡ. Рѡмегѡнд вине ачѡсте, липѡѡще сѡ кредем, кѡ лѡкашѡл Өзкѡилор, де унде аѡ венит тоцїй ла Рѡл Кѡрѡг, нѡ ерѡ прѡк департе де рѡл ачѡста. Май апроапе ерѡ Лперѡцїа Ромѡнилор челор че аѡлѡ моарѡтѡк лѡй Целѡ акѡм авѡк Дѡкѡ пре Тѡхѡтѡм. Ши фїинд кѡ аколѡ афарѡ де Блахїй сѡѡ де Ромѡнїй нѡ ерѡ алцїй, фѡрѡ Өклабїй, карїй поате лѡкѡїа л локѡриле чѡле лѡвечїнате Лперѡцїей лѡй Менѡморѡт: урмѡзѡ кѡ Өзкѡйїй ачеїй аѡ фогѡ лѡсѡшїй Өклабїй чей динтрѡ Лперѡцїа лѡй Целѡ Домнѡлѡй Блахїилор. Ачѡстїй, аѡзїнд, кѡ вине Үсѡеѡѡ кѡ оаѡтѡк унгѡрѡескѡ асѡпра Ромѡнѡлѡй Менѡморѡт, динтрѡ ачѡле локѡрїй лѡвечїнате пре лесне аѡ пѡтѡт тоцїй сѡ есе лѡаинтѡк Унгѡрилор ла Рѡл Кѡрѡг, ши сѡ се унѡескѡ кѡ Унгѡрїй асѡпра лѡй Менѡморѡт.

Ге каде ачї а лѡзѡнѡ ши ачеїа, кѡ Нотарїѡл лѡй Бела пре Өзкѡйїй лѡ скрїе фѡрѡ де Осекире ши Өикѡли (Siculi), ши Өикли (Sycli). Каре нѡме, ми се паре, кѡ нѡ де аѡрѡк аѡ изѡрѡт, фѡрѡ дин Өклабї (Sclavi) адекз, повестїнд Опафорѡш спїонѡл лѡй Тѡхѡтѡм, ши челора лалцїй Унгѡрїй, кѡ л Ярдѡл афарѡ де Ромѡнїй сѡнт лѡкѡвиторїй ши Өклабї; несѡферїнд фирѡк линѡей Унгѡрѡешїй, скл, а се унї лѡтрѡ силѡкѡ; пѡсерѡ лѡаинтѡк консонантеїй

чей динтѣй О вокалз, ши аша дѣпз фирѣ линей сале лок дѣ Оклави зисерз Унгѣрїй ачеїа Сиклѣк (Siclyek). Дѣпз ачеїа скимѣндѣсе Ортографїа ла Унгѣрїй атрѣ ачела кип, прекѣм есте акѣм атзритз, лок дѣ Сиклѣк, аѣ зис, Сѣкѣлїек (Székelyek), ши латинѣше Сикли, (Sycli) Сикѣли (Siculi). Ялтминтѣрѣ дин Катологѣл Кремифаненсе не адеверим, кѣ май дѣ мѣлт Оклавіа с'аѣ зис Сиклавіа; дѣ унде лесне аѣ фост сѣ се наскѣ Сѣкѣлї (Székely) *).

Доарз ла кѣвинтеле лѣй Опафоркош чѣле дела Нотарїѣл кап 25. бате адоао партѣ а Кроничей Унгѣрилор ла Тѣроци кап 65. унде скрїе, кѣ, кѣтѣндѣсе Крака Гейса ал дойлѣ кѣ Немцїй, пре Сѣкѣлї, карїй сѣрѣ Овичкїю сѣ мѣргз ананте ла Оастѣ, лї нѣмѣше мишей, пентрѣ кѣ, кѣм с'аѣ лчепѣт рѣскол кѣ Немцїй, Сѣкѣлїй лдатз рѣперз фѣга тоцї **).

Вей атрѣбѣ: дакз нѣ сѣнт Унгѣрїй Сѣкѣлїй; дѣ унде есте, кѣ линѣ Сѣкѣлор ѣ Унгѣрѣкѣз? Лесне ѣ респѣнсѣл. Кѣ, дѣпз кѣм скрїе Нотарїѣл, тоцї Сѣкѣлїй, кѣндѣ авѣрз а се бате Унгѣрїй кѣ Менѣморѣт, венїрз ла Унгѣрїй. Дечї нѣ пѣцинз вѣкѣмѣ фїиндѣ сї кѣ Унгѣрїй, пре лесне аѣ фост ка тоцї сѣ се лѣѣце линѣ Унгѣрѣкѣз, ши аша линѣ чѣ Сѣкѣлѣкѣз, л а динс небоиндѣсе спре ачеїа, сѣ О уйте, прекѣм ши асѣзѣй нѣ липсѣск атрѣ Словѣнї дѣ ачѣле нороаде, карѣ лшї урѣнзек линѣ са чѣ рѣѣкѣз лпреѣнз кѣ нѣмѣле нѣмѣлѣй сѣѣ, кѣт пре алокѣрѣ кѣ тотѣл аѣ уйтат линѣ гинтѣй сале чѣ рѣѣкѣз, ши синѣр Унгѣрѣкѣше грѣск. Май мѣлѣ пилдѣ дѣ ачѣле сѣнт, кѣт нѣм атрѣг, примїндѣ алтз линѣз, ш'аѣ уйтат линѣ са. Ба, токма ши лѣѣра Унгѣрѣкѣз авѣм прѣсѣмцитз пилдз а унѣй атѣмплзрї ка ачѣста. Яѣ линѣ Кѣманїлор, мѣкар кѣт Георгїѣс Прай се небоїаѣе лпротївз, аѣ фсет Унгѣрѣкѣз: ши їакѣ акѣм дѣ мѣлѣ вѣкѣрї кѣ тотѣл ѣ Унгѣрѣкѣз. Ши лѣѣшї лѣдѣатѣл Прай л Дїсертациа 7. мѣртѣрїскѣше, кѣ ачѣй нѣ пѣцини Фрѣнчї, карїй аѣ венїт лѣѣра Унгѣрѣкѣз, ши с'аѣ ашеѣат лвалѣ чѣ Агрїей лѣчинатз, кѣ тотѣл уйтѣндѣшї линѣ са, акѣм вѣрѣск нѣмай Унгѣрѣкѣше ***).

Ши

*) Hic Lauriacensem Ecclesiam pressit, volens provinciam dividere, et auxilio Swen-
tibaldi Regis Moravorum in Seclavia Metropolim suscitare. *Catologus Cremifan-*
nensis, apud *Hansizium* Germ. Sacr. Tom. 1. pag. 166.

**) *Siculi* vilissimi, omnes pariter fugerunt, sicut oves a lupis, qui more solito,
praebant agmina Hungarorum. *Turocz*, *Chronica Hungarorum*, Parte secunda,
cap. 65.

***) Olim ex Leodiensi tractu bonam Gallorum manum in vallem Agriae vicinam ve-
nisse, Olahus testis est, qui quamquam illius tempore Gallicam adhuc linguam so-
nabant,

Ши ачкѣ мари, ши пѣтѣрничѣ нѣмѣри, Лонгобардїи ши Фрѣнчїи, кѣм лѣкѣмнѣ Галлїѣс, аѣ нѣши перѣдрѣ кѣ тотѣл линѣа са, аѣпѣ че с'аѣ амѣстекат кѣ Італїанїи ши кѣ Галлїи, мѣкар кѣ фїинд мѣлциме мѣлтѣ форте, нѣ аѣ пѣтѣт сѣ нѣ ле рѣмѣнѣ ши дѣ алѣ лор кѣвинте, ши сѣ ле лѣпѣртѣшѣкѣкѣ кѣ Італїанїи *).

Чи, ѡнѣл ла локѣл май сѣс анѣмит зичѣ, кѣ фїинд кѣманїи ла шѣс, аѣкѣ л кѣманїа чѣ марѣ, ши л кѣманїа чѣ микѣ лѣнѣцѣраци дѣ Унѣгѣри, лѣсне с'аѣ пѣтѣт ашѣ лѣоци кѣ Унѣгѣрии, кѣт сѣ лѣѣѣ линѣа чѣ унѣгѣрѣкѣкѣ, ши а лор сѣ о уїтѣ. Іарѣ Ѣкѣвїи лѣнѣцѣраци дѣ Ѣасї ши дѣ Рѣмѣнїи, дѣ унѣ ар фи лѣвѣцат линѣа чѣ Унѣгѣрѣкѣкѣ? Чи дѣ оарѣ че Ѣкѣвїи тоци, кѣм не лѣсѣ скрїс Нотарїѣл лѣи Бѣла, аѣ венит лѣтрѣ Унѣгѣри, ши аѣ петрѣкѣт лѣтрѣ уї, лѣдѣшерѣт фѣче ѡнѣл ачѣ лѣтрѣгарѣ.

Вїи лѣтрѣгѣ іарѣшїи. Дакѣ Ѣкѣвїи нѣ аѣ фѣст Унѣгѣри, че причинѣ іаѣ пѣтѣт лѣпїнѣѣ, ка кѣ тоци сѣ винѣ ши сѣ се лѣкїнѣ сѣѣ стѣгѣрїлѣ Унѣгѣрилор? Нѣдѣждѣ кѣшїнѣлѣи, карѣ аѣ фѣст лѣпїнс ши прѣ стрѣмошїи лор асѣ лѣоци Ори кѣ Хѣвїи, Ори кѣ алѣ гїнтѣ номадѣ, ши а венї лѣпѣрїлѣ ачѣстѣ. Кѣ, аѣзїндѣ, кѣм Унѣгѣрии лѣсѣпра тѣтѣрор се сколаѣ кѣ Олѣстѣ, ши фѣк лѣвинѣрїи мари, сокотѣ кѣ ши ѣи, унїндѣсѣ кѣ Унѣгѣрии, се вор лѣоцїи.

Дїнѣтрѣ ачѣстѣ стрѣнѣс а Унѣгѣрилор кѣ Ѣкѣвїи лѣоцирѣ, май вѣртѣс дѣ кѣт дїн кѣстарѣ лор лѣтрѣ алѣ цїнтѣ Ѣкѣлѣвѣшїи ши Рѣсѣшїи, ми се парѣ асѣ фи лѣтѣмплат, дѣ линѣа чѣ Унѣгѣрѣкѣкѣ май лѣтрѣїа а ѣи парѣ сѣ лѣкїгѣгѣтѣ дїн кѣвинте скѣлѣвѣшїи, кѣм мѣртѣрїскѣшїѣ ши Петрѣ Катанчїч лѣкарѣтѣ чѣ дѣспрѣ Іѣстрѣ, кап 8. кѣрѣїа дїн прѣнчїѣ амѣндѣоо линѣилѣ, ши чѣ унѣгѣрѣкѣкѣ ши чѣ скѣлѣвѣкѣкѣ іаѣ фѣст кѣносѣкѣтѣ **).

Георгїѣс Праї Аналїста Унѣгѣрѣск лѣ тоатѣ пѣрїлѣ се сѣчѣшїѣ ши се рѣсѣчѣшїѣ, ка доарѣ доарѣ ба пѣтѣ вѣдїи, кѣм кѣ Ѣкѣвїи дїн Ірдѣл сѣнт

Паци-

nabant, hodie tamen in Hungaricum sanguinem, et lingvam penitus commigrarunt. *Georgius Pray*, Dissertatio 7 in Annales veteres Hunnorum Avaram, et Hungarorum.

*) *Luculentum rei istius exemplum praebent Longobardi et Franci, quorum vetus idioma penitus obsolevit, postquam ipsi populis Italiae, et Galliae, quorum sermo fuit Latinus vulgaris, commixti, linguam eorum adoptarunt, sed ita ut non paucas et voces, et loquendi modos in eandem intulerint. Stephanus Salagius, de Statu Ecclesiae Pannonicae Lib. 1. cap. 1. Num. 19.*

**) *Cum idioma Hungarorum tertia pene sui parte Sclavicis constet vocabulis: - - - ut equidem, qui a puero utramque norim. Petrus Catantsich, de Istro. cap. 8.*

Пацинаците, ши, кз Пацинаците аџ фост дин вица Унгѳрилор. Чи, де ар фи фост Пацинаците Унгѳрї; чине поате крѳде кѳ атѳта урѳїе ши вѳрж-мѳшіе де моарте сѳ фи фост асѳпра вицей сале Пацинаците, кѳт дин тоате цериле сѳї алѳнце пре Унгѳрї; пѳнѳ кѳнд ачестїї се ашеѳарѳ ѳ Панныїа, аѳпѳ кѳм мѳртѳрїсїт не лѳсѳ Константин Порфирогенїтѳл, дин кареле ши вѳнѳел ѳ локѳл май сѳс арѳтат о кѳноаѳе ачѳста? Япой, кѳм не лѳсѳ скрїс ачелашї Порфирогенїтѳ, Пацинаците авѳ цѳрѳ фоарте маре, ши єї єрѳ мѳлциме немѳрѳнїтѳ, де карїї тоцї де прин преѳѳр, рѳшїї, Бѳлгарїї, Унгѳрїї авѳ фрїкѳ маре фоарте. Яѳ ачѳстѳ дескрїпцїе се поате кѳвени ачелор пѳцїнї Өзкѳї дин Ярдѳл, токма де вей адаѳе лор ши пре Унгѳрїї дин Ярдѳл? Кѳте нѳмѳрї сѳнт дин Тиса пѳнѳ ѳ марѳ нѳгрѳ, де кѳт фїеѳе кареле нѳм де ачѳсте фѳрѳ асѳмѳнаре сѳнт май мѳлцї Ромѳнїї; ел тоате нѳмѳрїле кѳте сѳнт дин Тиса пѳнѳ ѳ марѳ нѳгрѳ, сѳ ле сокотешї ла Олаатѳ; аѳкѳ кѳ мѳлѳт май мѳлцї сѳнт Ромѳнїї ѳ прѳларѳл ачела цїнѳт. Де унде нїчї ла ун нѳм, кѳте сѳнт дин Тиса, пѳнѳ ѳ марѳ нѳгрѳ, нѳ се кѳвин ачѳле че не лѳсарѳ скрїсе вейї Өкрїиторї Гречешї пентрѳ Пацинаците фѳрѳ сїнгѳр Ромѳнїлор, Орї вей сокотї лѳцїмѳ локѳлѳї лѳкѳнїцї, Орї мѳлцимѳ нѳмѳрѳлѳї лор. Нѳ Унгѳрї дарѳ аџ фост Пацинаците, нїчї Өзкѳїї Пацинаците. Везї май сѳс кап 5. §. 9. сѳв стѳлеле (*) ши (**), че тѳѳе аколошї §. 5. унде ам арѳтат, кз Өклавїї, пре карїї їаѳ афлат лѳкѳнїторї кѳ Ромѳнїї, кѳнд венїрѳ Унгѳрїї ѳ Ярдѳл кѳ Тѳхѳтѳм асѳпра лѳї Целѳ, сѳнт ремѳшїце дин Өклавїї ачешї, че єрѳ ѳ Оастѳ Яварїлор, ши прѳпѳдїнд Пїпїнѳс пре Яварїї ѳ рѳскоѳ, єї кѳ фѳга аѳ! скѳпат ѳкоаче престе Тиса, де сабїа лѳї Пїпїнѳс. Де унде урмѳѳѳ, кз Өзкѳїї нѳ сѳнт дин попареле ачѳле, каре аѳ венїт ѳ пѳрѳїле ачѳсте кѳ Хѳнїї лѳї Ятїла, чи дин гїнтеле чѳле че аѳ фост кѳ Яварїї, мѳкар кз ши пре ачестїї унїї Өкрїиторї де чешї вейї с'аѳ Огїчнѳїт ай нѳмї Хѳнїї.

§. 8.

Пентрѳ Сасїї дин Ярдѳл.

Дїпсѳѳе сѳ атїнѳем ачї ши асѳпре Сасїї чева, карїї, преѳм Өзкѳїї, ашѳ ши єї сѳнт атрѳ чѳле трей Нацїоналї прїмїте ѳ Ярдѳл. Дабренїїѳс Топелтїнѳс Сас дин Медїаш ѳ Картѳ са, карѳ о анѳмї Орїунїес єт Окасѳс Трансїлванорѳм, кап 3. аѳѳче пѳрѳрѳ лѳї Ятанасїѳс Кїрѳерѳс,

Дѣла кареле Брихіѣс, ши аацій мѣлци фѣрз де ачѣстѣ пѣрере деспре лчепѣтѣл Гасилор л Ярдѣл: кѣ ла анѣл дела лтрѣпарѣ Домнѣлѣи 1284. прѣсѣн-дѣсе шоаречій мѣлци фѣарте л Орашѣл Хамленсилор л цѣра Немѣцѣскѣ, кѣт л маре примеждіе ера Орзшѣнній пентрѣ шоаречій ачѣи, се арзтѣ сатана Орзшѣнилор л кип де четераш сѣѣ алѣѣташ, кареле фѣгѣдѣи, кѣ де лй вор плзтї кинѣ, ел лй ва мѣнтѣи де шоаречій. Де унде токминдѣсе кѣ еи; кѣ сѣнетѣл чѣтерей, ши кѣ кантарѣ скоцѣна шоаречій лй лнекѣ л рѣѣл чел апропе де Ораш. Чи Орзшѣнній нѣ вѣрѣз сѣ плзтѣскѣ дѣпѣ ачѣіа сѣтаней токмита платѣ. Пентрѣ ачѣіа ачѣлаши сѣтанѣ, ка сѣ изѣнѣдѣскѣ ачѣстѣ недрептате, фїинд Орзшѣнній л Бѣсѣрикѣ, кѣ сѣнетѣл лѣѣтїе салѣ амѣци мѣлци прѣнчї кѣтрѣ сине, ши лчѣт лчѣт трѣгѣндѣсе кѣтрѣ апропеле дѣл Коппен, лй адѣмѣнѣ пре прѣнчї пѣнѣ ла Коппен. Де аколѣ перирѣ, нѣ се май вѣзѣрѣ прѣнчї Хамленсилор. Дѣчї ачѣи прѣнчї дѣшї де сѣтана пре сѣе пѣмѣнт л Ярдѣл, дѣдерѣ лчѣпѣт Гасилор л Ярдѣл, ши динтрѣ ачѣи стрѣмошї, а-дѣкѣ, дин прѣнчї, карїи іаѣ дѣс сѣтана пре сѣе пѣмѣнт, сѣнт прѣсици Гасїи, карїи се афлѣ асѣзѣи л Ярдѣл.

Ачѣл лчѣпѣт ал Гасилор л Ярдѣл, кѣ ачѣіа се небоіаѣе, зичѣ Топелтинѣс, ал лѣтрї Кирхѣрѣс, кѣ Кроника Ярдѣлѣлѣи мѣртѣрїсѣѣе, кѣм ла анѣл 1184. л зїоа лѣи Іоанн ши Пабел, фѣрѣ вѣсте се вѣзѣрѣ л Ярдѣл прѣнчї де некѣносѣѣтѣ линѣ. Карїи ашезѣндѣсе аколѣ кѣ лѣкашѣл лшї цинѣрѣ линѣ са, кѣт пѣнѣ асѣзѣи Гасїи стрѣнепѣциї ачѣлора ворѣск линѣ Германико-Факсоничѣскѣ.

Ачѣсте пентрѣ лчѣпѣтѣл Гасилор челор дин Ярдѣл, аколошї зичѣ Топелтинѣс, май тоатѣ вѣвропа ле кредѣ, пѣнѣ кѣнд Мартинѣс Шоокїѣс, а кѣрѣіа кѣвинте аколошї ле скрїе Топелтинѣс *) кѣ скрїсоарѣ са ле лѣпѣдѣ. Лѣз чѣле че скрїе аколѣ Топелтинѣс деспре лчѣпѣтѣл Гасилор челор дин Ярдѣл, кѣм кѣ ачѣстїи сѣнт стрѣнепѣциї Дакилор челор векї, сѣнт рѣсѣрї.

Іарѣ деспре ачѣіа, кѣм кѣ Гасїи л зилеле лѣи Гейса ал дойлѣ мошѣлѣи лѣи Андреас ал дойлѣ Кракѣлѣи Унѣѣрилор де ачѣлашї Гейса кіѣмаци дѣ десѣзлѣкат л Ярдѣл, нѣ не ласѣ сѣ не лдоим Диплома лѣѣдатѣлѣи Країю Ан-
дреас

*) Ne vero censeatur hostis generis humani hosce pueros secum abripuisse ad sedes infernales, nova fabula pro statuminanda principali fabula est excogitata, quasi scilicet fidem facientibus annalibus Transylvanicis, pueri hi in extremum Europae angulum, sint abducti, quod ibidem circa hoc tempus de repente ignotae linguae pueri apparuerint. Schookius apud Toppeltinum, Libro cit. cap. 3.

Ареас чѣ дин анѣл 1224. кѣ карѣ се лтзреск Привилециле Гасилор *). Франкѣс дѣпз мзртѣрисирѣ лѣи Прай л май сѣс поменита Дисертаціе а шептѣ, мзрцинѣше времѣ, лтзрѣ карѣ аѣ дескзлекат Гасій л Ярдѣл дин Інскрипціа Бескричей чей дела Брашов, а фи анѣл 1143. **) ши бенирѣ ачестораши л Ярдѣл, лтзрѣ ачѣіаши Дісертаціе а 7. вздѣше Прай дин Картѣ лѣи Грегоріѣс де Санкто Апостола, солѣлѣи Папей, чѣ л Впистоліа лѣи Папа Інокентіе вѣгатз, кѣм кз нѣ аѣ фост дин Гаксоніа, чи дин Фландріа, ши ашà мзкар кз се кіамз акѣм Гасій, лтзрѣ адевр нѣ сѣнт Гасій, чи Флзндрѣнїй. Де аколò поате аре лчепѣт ла Ромзній кѣвѣнтѣл ачела: флоандрз де Гасі ***). Фзрз, Гасій чей дела Бистрицз сѣнт Гасій веницїй дин-трз Гасій чей дела Щецѣс, прекѣм скріе Тимон л Імацине нобе Унгаріе, кап 10. кареле ши ачѣіа спѣне, кз Орашѣл Бистрицей аѣ лчепѣт Гасій ал фаче л анѣл 1206. ши кѣ времѣ дѣпз ачѣіа ши ачестїй с'аѣ лпреѣнат кѣ чѣіалалцїй Гасї ****). Ши кѣм кз Гасїй дела Бистрицз анѣме аѣ фост Гасї, дин Диплома лѣи Стефанѣс ал чинчилѣ Кракѣлѣи Унѣрилор вздѣше Прай л Дисертаціа лѣи чѣ май сѣс лѣѣдатз, ши траѣе урмаѣе, кѣм кз дела Гасїй ачестїй с'аѣ лѣат ши чѣіалалцїй Гасї адекз Флзндрѣнїй, асе кіемà Гасї *****).

К А П.

- *) Accedentes itaque fideles nostri hospites Teutonici ultrasilvani universi ad pedes nostrae Majestatis, humiliter nobis conquerentes, sua querimonia suppliciter nobis monstraverunt, quod penitus sua libertate, qua vocati fuerant a piissimo rege Geysa, avo nostro, excidissent. *Diploma Andreae secundi Regis Hungarorum, Anni 1224.*
- **) Franckius ex Coronensis templi inscriptione annum 1143. statuit, qui cum Geysae secundi aetate non male videtur congruere. *Pray Dissertatio 7. supra citata.*
- ***) Illud ex epistola Innocentii Papae, anno Pontificatus primo dato, cui Gregorii de S. Apostolo Legati Apostolici litteras inseruit, conficitur, eos, quos nunc Saxones vocamus, Geysae regis tempore, a quo in Transsilvaniam vocatos Andreas rex testatur, *Flandrenses* dictos fuisse. -- Primas Teutonum in Transsilvaniam colonias ex Flandria advenisse. Cur enim a Geysa Flandrenses vocarentur, nisi ex ea ditione fuissent profecti, non video. *Ibidem.*
- ****) Postremam vero Bistriciensem (Sedem) ortam esse e Saxonibus, qui ex Scepusio in Transsilvaniam demigravissent, hosque non multo post concessu regis Emerici, vel Andreae, eversa arce vicina, excussisse jugum quorundam nobilium, constituisseque civitatem inchoato Bistricio oppido, anno 1206. progrediente tempore ceteris Saxonibus consociatos esse. *Timon. Imag. nov. Hungar. cap. 10.*
- *****) Saxones fuisse Stephani quinti diploma anno 1271. octavo Calendae Decembris datum in haec verba declarat: *Placuit nobis, ita isthic habetur, inter cetera libertatem, fidelium hospitem nostrorum Saxonum de Scepus, gratiosius reformare.* -- Hinc opinor Saxonum nomen ad ceteros in Transsilvania Germanos mansisse.

К Я П VIII.

ПЕНТРОУ СКИМБАРѢ НУМЕЛУИ РОМАНИЛОУ ЧЕЛОУ ДИИ
ДАКІА.

§. 1.

А РЪМАНИ, РОМЗНИ, ШИ РЪМЪНИ.

ДѢПЪ МЪРТЪРИСИРѢ ЛЪИ ТОМАСО ЯЧЕТИ А ОРДОГРАФІА СА КАП 14. ПЛИ
НІУ ССКРІЕ, КЪ УНЕЛЕ ЧЕТЪЦІ ДЛЕ ІТАЛІЕЙ, МАЙ ВЪРТОС А УМЕРІА, ШИ А ТО
ШКАНА НЪ АВѢ СЛОВА О. ШИ А ЛОКЪЛ ЕИ СЕ АТРЕВЪИЦА КЪ СЛОВА И. ЧИ ШИ
АСТЪЦІ МАРЕ АЖЪГАРЕ АРЕ О. ЛА ІТАЛІАНИ КЪ И. ШИ А МЪЛТЕ КЪБИТЕ СЕ АТРЕ
ВЪИЦЪКЪЗ: ПРЕКЪМ Istromento (ИСТРОМЕНТО) ШИ Istrumento (ИСТРЪМЕНТО);
coltivare (КОЛТИВАРЕ) ШИ cultivare (КЪЛТИВАРЕ): Fosse (ФОССЕ); ШИ Fusse
(ФЪССЕ). ЧѢЛЕ ЛАЛТЕ. БА ШИ ЛАТИНІЙ, ПРЕКЪМ СЕ ВѢДЕ ДИИ ВЕКІЛЕ ІНСКРИПЦІЙ,
ЗИЧѢ, Epistula (ЕПИСТЪЛА), МАЙ ВЪРТОС ДЕ КЪТ Epistola (ЕПИСТОЛА). ЧѢЛЕ
ЛАЛТЕ. ЯГЪМЕНЕ ЗИК ЛАТИНІЙ rubigo (РОБИГО), ШИ rubigo (РЪБИГО). ДЕ УН
ДЕ НЪ Е МИРАРЕ, КЪ РОМЗНИЙ О. АЛ КЪБИТЕЛОУ ЧЕЛОУ ЛАТИНЕЦІ ШИ ІТАЛІЕНЕЦІ
ФОАРТЕ АДЪСЕ ОРІ А ЛИНКА СА АЛ МЪТЪ А И. (Ъ). ЯОРѢ АМЪНДОДО АЧѢСТЕ
СЛОБЕ КА ШИ ІТАЛІАНИЙ ЛЕ АТРЕВЪИЦЪКЪЗ: ПРЕКЪМ АДОРМИТ, ШИ АДЪРМИТ, ЧѢ
ЛЕ ЛАЛТЕ.

ДИНТРОУ АЧѢСТЕ УРМЪКЪЗ, КЪ РОМЗНИЙ ЧЕЙ ВЕНИЦІ А ДАКІА, УНИЙ, ПРЕ
КЪМ НЪ АВѢ СЛОВА О, КЪНД ЕРА А ІТАЛІА, А ЛОК ДЕ РОМАНИ ЗИЧѢ РЪМАНИ,
АША АЪ УРМАТ А ГРЪИ ШИ А ДАКІА. ШИ ФІИНА КЪ ШИ ЛА ЧЕІАЛАЦІ РОМАНИ ЕРА
ДАТИНЪ ЛЕСНЕ А СКИМКА О А И АЪ ПРИНС А ЗИЧЕ МАЙ ВЪРТОС РЪМАНИ, ДЕ КЪТ
РОМАНИ. ЯЧЕСТА МИ СЕ ПАРЕ АФИ АЧЕПЪТЪЛ СКИМЕЗРІЙ СЛОВЕЙ О А И. А КЪВЪИ
ТЪЛ РЪМЗНИ, НЪ ДЕ АОРѢ ФЪРЪ ДЕЛА АСЪШІ РОМАНИЙ.

да

nasse. Alioquin a Geysa Secundo Flandrenses, ab Andrea Secundo Teutones univer
se dici monstratum est. Pray Dissert. 7. in annales veteres Hunnorum Avarum
et Hungarorum.

Да Італянскія слова а арэ додо сонѣры, унѣа кіар ши дескис, пре кѣм ꙗ кѣвинтеле, Salto (салто), Rapido (рапидо): Sale (сале), ши чѣле аалте; алтѣа тѣмпит, апѣс, май жос, прекум ꙗ кѣвинтеле cane (кане), сапто (канто), шапо (mano), ши ꙗ тоате, ꙗ каре дѣпз а ꙗдатз урмѣзз консонанта п, ромзній ꙗтрѣ ачест фѣлаѣ де кѣвинте а. ꙗ зик кѣ ун сѣнет пре нас, кареле ꙗ май кѣ тотѣа десклинит де сонѣа лѣи а. чел фиреск; ши чей дин коаче де дѣнзре ромзній ꙗ ꙗсѣмнз акѣм кѣ слова, ж. Фостаѣ ꙗтрѣ Італянскій чей де дѣмѣат ꙗ слова а. нѣмай ачѣ десклинире, карѣ ꙗ ꙗтрѣ Італянскій чей де акѣм, ка нѣ нѣмай кѣ сѣнет дешкис, чи ши кѣ сѣнет тѣмпит сз се респѣндз, аѣ доарз сѣнетѣа чел тѣмпит се респѣндѣ пре нас, кѣ тотѣа десклинит де сѣнетѣа лѣи а, чел фиреск, прекум пѣнз асѣзѣи есте аа ромзній, нѣ ꙗдешерт се поате ꙗтреѣа. Ши, де оарз че сѣнетѣа чел пре нас ши ꙗ линѣа чѣ Фрѣнчѣскз, карѣ ꙗкз ꙗ сорз линѣей чѣей Італянскій, се афаз, мзкар кѣ Фрѣнчскій нѣа респѣнд кѣ атѣта силз, прекум ромзній май алес чей дин коаче де дѣнзре, есте а крѣде кѣ сѣнетѣа ачела нѣ дела варбарѣ фѣ вѣрѣт ꙗ линѣа чѣ ромзнѣскз, чи кѣ сине дин Італіа ꙗ аѣсерз романскій ꙗ дакіа. Асзмене се поате ꙗтреѣа, оаре сѣнетѣа ачела пре нас нѣмай кѣ слова а. ꙗ респѣндѣ Італянскій чей де дѣмѣат, аѣ доарз ши кѣ алте вокале, прекум фак асѣзѣи ромзній. Ачѣа есте кіар, кѣ линѣа романилор челор ꙗвзѣаѣи, прекум алѣи тѣлѣс, іѣлѣс Цесар, Галѣстѣс, ши ачелора лалѣи кѣ искѣсирѣ сѣа мѣат десклинитз де линѣа церѣнилор, ши а Осташилор, карѣ о ꙗвзѣа сѣи дела мѣмз са, прекум ши Галатѣс аѣ ꙗсзмнаѣ *). Че не ꙗпедекз ддрз а крѣде, кѣ ши сѣнетѣа унор слове нѣ аша искѣсит сѣа ꙗ гѣра церѣнилор ши а Осташилор прекум ꙗ гѣра челор ꙗвзѣаѣи. Де унде сѣнетѣа чел пре нас есте а крѣде, кѣ де нѣ л'аѣ ши авѣт кѣмба чей ꙗвзѣаѣи ай романилор, тотѣши мѣлѣимѣ романилор нѣ нѣмай кѣ а. чи ꙗ унеле кѣвин-

ТЕ

*) Nolim attamen quis sibi persvadeat, sermonem Latinum ea puritate fuisse in Illyrico, qua in medio Latio: hanc sortem nequidem in omni Italia lingua Latina habuit, ubi praeter Romanam, nobilibus atque cultioribus hominibus propriam, alia fuit dialectus vulgaris, qua usi sunt rustici, milites, aliique infimae conditionis homines; hancque dialectum existimant viri eruditi fuisse moderno sermoni italico persimilem, atque a veteribus linguam *militarem* vocitatum. De vernaculo Italarum sermone haud dubie loquitur Hieronymus cum ait de viris Illustr. cap. 97. „Fortunatianus Aquilejensis Episcopus imperante Constantio in Evangelia *rustico sermone* scripsit commentarios“. Et iterum cum monet: Lib. 2. contra Ruff. num. 2. „parentes *militari vulgarique sermone* cognatos et affines nominari“. Ita sane hodiecum lingua Italica *parentes* nominantur cognati. Stephanus Salagius, de statu Ecclesiae Pannoniae Lib. 1. cap. 1. Num. 19.

те ши кѸ алте вокале лл респѸндѸ, а кѸрѸіа обичкѸ урме деспре о парте ши ла ФрѸнчій бедем. КѸ май кадеєз а жѸдека деспре линга попорѸлѸй Роман чѸ бекіе дин линга РомѸнилор де оѸше грѸина, де кѸт дин линга Італіа-нилор чѸ де акѸм; де одрѸ че Італіаній л аддинс ш'аѸ скимеат линга, ба пѸнѸ астѸзѸй, май вѸртос ла Тоскана се невоеск спре ачеїа. АчѸста ши КовачіѸс, кѸм скріе Т о п е л т и н л картѸ чѸ май сѸс арѸтатѸ кап 9. О аѸ лсѸмнат *).

Дин чѸле зисе урмѸзѸ, кѸ скимеарѸ нѸмелѸй Романій л РомѸнній, сѸѸ рѸмѸнній, нѸ се каде асе лпѸтѸ лсоцирей Романилор чѸей кѸ Варварій л Дакіа, чи дин линга Романилор, кѸ карѸ аѸ бенит єй дин Італіа, єств урѸитѸ.

ІарѸ непѸтѸнд унеле нѸмѸрѸй а респѸнде сонѸл, ж. принсерѸ л лон де ж. а зиче сонѸл ц. (Ѹ) ши ашѸ дин рѸмѸнній фѸкѸорѸ рѸмѸнній. АчѸстѸ скѸм-баре пѸнѸ ши лтрѸ ашѸса сѸтѸ дела Христос о афлѸм. Ба Іорнандес дин нѸмѸл Готилор, ши єпископ ла Равена л Італіа, кареле пре ла жѸмѸтѸте сѸ-та ашѸсе скріѸ Історіа са, Лпереціа, карѸ о авѸ РамѸнній л одре каре лок лпреѸнѸ кѸ Склавій, о кіамѸ Склавино-рѸмѸнненсе **). ПентрѸ ачѸ причинѸ УнѸрѸій, ши алцій астѸзѸй лкѸ, непѸтѸнд респѸнде сонѸл ж. нѸ зик рѸ-мѸнній, чи рѸмѸнній.

Де карѸ немика нѸ мѸ мир; чи мѸ мир де минтѸ унора, карій дин стрикатѸл кѸ линга лор нѸме, рѸмѸнній, се силеск а микшорѸ л нанитѸ ал-тора вица РомѸнилор. АшѸ ГасѸл Бдер врѸ нѸмеле РомѸнилор (л гѸра лѸй рѸмѸнній) нѸ дела Романій чей дин Італіа сѸ'л трагѸ, чи май алес дела Гречій, карій лкѸ с'аѸ зисе Романій, пентрѸ кѸ РомѸнній, зиче, пре Романій чей дела апѸс лй кіамѸ нѸ рѸмѸнній: чи Романій ***). РомѸнній пре Гречій ничій одатѸ нѸ іаѸ кіемат Романій, ничій рѸмѸнній, чи Гречій. Япой Гречій дрѸпт л линга лор

се

*) Covaccius quoque in *Dial. de administr. Regn. Transsylv.* observavit, vernaculum istorum Valachorum sermonem - plus fere in se habere Romani et Latini sermonis, quam praesens Italicorum lingua. *Toppeltinus*. Lib. cit. cap. 9.

**) Sclavini a Civitate nova, et Sclavino *Rumunense*, et locu, qui appellatur *Musianus*, usque ad *Danastrum*, et in boream *Vistla* tenus commorantur. *Jornandes de Origine Sclavorum* Parte 3. sectione 32.

***) A Graecis, quos item Romanos adpellatos fuisse constat, unde et vulgatae apud Valachos adpellationis *Rumuny* origo peti explicarique e nostra sententia eo commodius potest, quod occidentales Romani, Valachorum idiomate non *Rumuny* sed *Romany* audiant. *Eder* in *Notis Num.* 9.

се зик Ромей (Ромѣи); чи токма кѣнд с'ар кїемѣ Ромзній, Рѣмѣнїй, ши ун прѣнк лѣз поате причѣпе, кз нѣмеле Рѣмѣнїй, май вѣртос се траѣе дела Романїй, де кѣт дела *Romaei*, (Ромей) Гречїй.

§. 2.

Л Влахїй, ши Валахїй.

Петрѣ Катанчїй Гловѣнѣл, сѣѣ Іллирѣл, л Картѣ чѣ де Істро кап 50. §. 4. зиче, кз нѣмеле Влахилор, прекѣм се грѣще, лнаинте де времиле лѣї Киннамѣ, кареле лѣ трзїт л сѣта адоаспрезѣче, нѣ фѣ лѣзїт; лѣз сѣ нѣ сокотеїї, зиче, кз доарѣ атѣнчїй с'лѣ лчепѣт лѣжї нѣмеле ачеста. Пен-трѣ кз латїнїй, де кѣнд фѣрѣз кѣноскѣцїй, Гловѣнїлор, сѣѣ Іллирилор дїн времиле чѣле де демѣлѣт, сѣ кїемѣ Влассї, ка кѣнд, ай зиче: лассї (дела *Lalium*), пѣнѣнд лнаинте Консонанта, в, карѣ є домѣстикѣ Іллирилор, пре-кѣм ши пѣнѣз асѣзїї ла Іллирїй, латїнїй се кїамѣ Влассї *). Ачеста єсте и зѣборѣл чѣл адезѣрат ал нѣмелѣїй, Влахїй, мѣкар кѣт се скрем унїй, ши алїїй вонтерїй де рѣѣ ай Ромзнилор, де пре аїрѣ сѣ трагѣ лчепѣтѣл нѣ-мелѣїй ачестѣїа.

Стефанѣс Замосїѣс л Картѣ чѣ деспре пїетрилѣ чѣле бекї але Дакїїй, кап 5. зиче, кз Влахїїй, нѣ дела Флакѣс, прекѣм Бонфинїѣс ши алїїй иско-дѣск, чи пентрѣ кз пре стрѣмошїй Ромзнилор, адекѣ пре Італїанїй, дела карїї се траг Ромзнїй, лї кїамѣ Паннонїй Олаз, де ачїа Олахїй, ши адогѣнд слове, пре урмѣ с'лѣ зис Валахїй. Ши де мѣлѣ Орї се лѣжмплѣз, кѣт л лин-ѣа са оаменїй чей че нѣ шїѣ линѣї сѣ єскѣзе и зѣборѣїй стренне **).

Л кѣт є пентрѣ униѣнѣ кїемѣрѣї Ромзнилор кѣ а Італїанїлор л нѣ-меле Влахїй, сїне грѣще Замосїѣс; їарѣ л кѣт зиче, кз нѣмеле Влахїй сѣѣ
Валахїй

*) *Nomen Vlachorum ante Cinnami tempora, qui XII, floruit saeculo, auditum non esse, ajunt: neque tum primo exortum censeas. Latini quippe, ex quo Illyris cogniti sunt, ab antiquissima inde aetate Vlasi compellabantur, tanquam Lassi dicas, V. Consona Illyriis familiari praefixa, uti et compellantur hodie. Petrus Katantsich, de Istro, cap. 8. §. 4.*

***) *Dicti Vlachi, non a Flacco, ut Bonfinius, et alii comminiscuntur, sed quia ab-origines eorum a Pannonibus Olaz vocantur, hinc Olachi ac additis litteris tandem Valachi sunt dicti. Fit autem saepe, ut in vernaculo indigenarum idiomate peregrinas originationes imperiti linguarum confingant. Stephanus Zamosius, lapidum antiquorum Daciae cap. 3.*

ши Гречій ай кієма пре Ромзній, Влахї. Кз, мзкар кз бине шїа Гречїй дин-
трѣ асоцирѣ кз Ромзній, кз, Ромзній се кіамз пре сине Ромзній, адекз,
Романї; тотѣши фїнд кз пентрѣ писма че авѣ асѣпра Романилор, ничї пре
асѣши Романїй чей азквиторї а Рома векїє нѣ врѣ с'зї кіаме Романї, чи
нѣмай Латинї, ши нѣмеле де Романї сингѣри шїє шї'л да, прекѣм ши а-
стззї фак Гречїй, пентрѣ ачеїа а Кзрциле сале пре Ромзній ай нѣмекк кз
нѣмеле чел а прѣмѣтат дела нѣмѣриле Гловѣне, Влахї.

Де ачеїа ши Унгѣрїй пре Ромзї а линка са ал кіамз, Oláh (Олах),
кз пѣцинз десклинїре де нѣмеле Італїанѣлї, пре кареле ал нѣмекк, Olasz
(Олас).

Да Немци а кз атѣта є апроде нѣмеле Ромзнилор кз ал Італїанилор
ши кз а Фрѣнчилор, карїй а линка Немцаскз се кіамз, Вали, Влахї, ши
Валишї, кят Левнклавїс, кѣм асамнз асчїс а май сѣс арзтатѣл кап 5;
Картѣ VI. є де пзрѣре, кѣм кз нѣмеле, Влахї, дела ачѣле кѣвинте ла Немци
Обичнбїте єсте изворзт *). Аѣтат Немцїй дела Гинтеле словѣне а нѣмї
аша пре Італїанї, ши аспз ачеїа пре Ромзній, аѣ Гловѣнїй дела Немци, нѣ
є де липсз а мзрцинї.

Динтрѣ ачѣсте, каре май кіаре сѣнт де кят лѣмина чѣ де амїазз
зи пентрѣ ачепѣтѣл нѣмелї, Влахї, сѣѣ Валахї се ресѣфлз пзрерѣ лѣи
Бнеас Гилвїс сѣѣ Папа Пїс ал дойлѣ, карѣ ла Карол аѣ Фресне а Нотеле І-
сториче ши Филологиче ла Історїа лѣї Киннамѣ аѣзогате, се спѣне **); прекѣм
ши а лѣї Георгїс Рейхершдорф Арделкнѣлї а Хорографїа Ардѣлѣлї, скрисз
***), ши а алтора, кз атѣта май вѣртоє, кз ачел Флакѣс, пре кареле ал
афлз

*) Leunclavius in Pandectis Turcicis num. 71. Vlachorum nomen a vocibus Germanis *Walli*, *Walchi*, et *Valischi* promanasse, quibus Italos et Gallos significari affirmat, et enunciatione molliori mutatum in *Vlachi*. *Lucius* cit. Lib. cap. 5.

**) Vetus ea fuit, et fere constans opinio, Blachos; seu Ulachos, a Romanis genus duxisse, et a nescio quo ejusdem gentis Flacco sumsisse originem et appellationem. Pius II. PP. de Valachis: *postremo Romanis armis subacti ac deleti sunt, et Colonia Romanorum, quae Duces coerceret, eo deducta Duce quodam Flacco, a quo Flaccia nuncupata. Exin longo temporis tractu corrupto, ut fit, vocabulo, Valachia dicta, et pro Flacciis Valashi appellati. Carolus Du Fresne in Notis Historicis et Philologici; ad Historiam Cinnami.*

**) Hujus nationis genus ex Italis profectum esse, lingua arguit; nomen ex Sarmatis, quibus alicubi etiam contermini sunt, adepti videntur: ipsamque quam inhabitant, provinciam, *Flacciam*, a *Flacco* quodam Romano cive, quo duce eo sit deducta colonia, ad tuendas Moesias contra Dacos, quos Romanis nunquam fidos

афлз сѣ лѣдѣат ла Овидіѣс, де Понто Картѣ. IV. Влеціа. 9. апрѣвнѣ кѣ Овидіѣс, де унде лѣарѣ прилеж а скріе ачѣле стрѣмѣзѣрѣй, кѣм лсамнѣ То-пелтинѣс *), кѣ мѣлт аѣ фост майнаинте ла Дѣнѣрѣ, де кѣт фѣ адѣсѣ ла Дакіа, а зилеле лѣи Траіан, Колоніа Романѣ. Ши ачѣи тоѣи, кѣѣи, фѣ-кѣнд силѣ адевѣрѣлѣи, Ори дела че алт извор се небоеск сѣ трагѣ нѣмеле Вла-хилор, пѣнѣ де пѣіанѣин ѣес, ши кѣ ачѣа ши писма са, картѣ О аѣ лѣѣи-батѣ а инима са асѣпра Ромѣнилор, ши неѣіинѣца шіо аратѣ.

Пре урмѣ, дин чѣле май сѣс спѣсе, урмѣзѣ, кѣ, мѣкар кѣ Грѣѣи Скріиторѣ лѣаинте де времиле лѣи Киннамѣ, адекѣ лѣаинте де сѣта адоао-спреѣчѣ дела Хрістос, а картѣ ши Яина Комнина лѣаинте де Киннамѣ по-менѣѣе нѣмеле, Влахѣ, нѣ се афлз пре Ромѣни сѣѣи фи анѣмит Влахѣ; то-ѣѣи нѣмеле ачѣста, кѣм лѣелепѣѣе аѣ лѣсѣмнат Катанчич, нѣ а зилеле Скріиторилор ачѣстора аѣ лѣепѣт, чи кѣ мѣлт май наинте аѣ фост, май вѣртос лѣрѣ Словѣни.

Де унде липѣѣе сѣ крѣдем, кѣ Нотаріѣл лѣи Бѣла, кѣнд анѣмѣѣе пре Ромѣни, Влахѣ, кареле атѣта фаче, кѣт ши Влахѣ; кѣ Латиніи, в. аѣ-пѣ Ортографіа са лл лторк л, В, (к), кѣвѣнтѣл ачѣста нѣл адѣче ка кѣ-вѣнт иоѣ, ши а зилеле лѣи лѣепѣт а се Обичнѣи, чи ка кѣвѣнт лѣѣ а зил-еле ачѣле, адекѣ пре ла сѣѣршитѣл Сѣтей а ноао дела Хрістос, кѣнд лѣрѣрѣ Унгѣрѣи л Панионіа, л вѣзѣле гинтелор словенеѣи сѣѣ рѣсеѣи ресѣнѣторѣ. Кѣ атѣта май вѣртос мѣ лѣзрѣек сѣ лѣрѣ пѣрѣрѣ ачѣста; кѣ Нотаріѣл нѣ нѣмай скріе кѣвѣнтѣл ачѣста, преѣм аѣпѣ фирѣ Грѣчилор л нѣмѣрѣл мѣл-ѣиторѣ се зиче, *Влахѣи* (Влахѣ), чи ши токма кѣм синѣѣре гинтеле Слo-венеѣи, де каре е урѣит ачѣст кѣвѣнт, лл зик, Власси, сѣѣ аѣпѣ Орто-графіа Латинѣскѣ чѣ де Нотаріѣл цинѣтѣ, Бласси (Blasii). Кѣ ашѣ скріе сѣ ла кап 25. кѣ лѣторкѣндѣсе дин Ярдѣл Опафоркош спіонѣл лѣи Тѣхѣѣѣм,
лѣи

fuisse Tacitus auctor est; verum, ut fit, longa temporum seme, quae nihil non vitiat, pro *Flaccia Valachiam*, proque *Flaccis Valachi* mei caeptos. *Georgius Reychersdorff*, in Chorographia Transilvaniae.

*) Valachos a Duce Flacco nominatos quidam asseverant, praeunte Aenea Sylvio, ac post ipsum, aliis non paucis adstipulantibus. Id potissimum ex Ovidii Nasonis versiculis probant. *Epist. Pont. Lib. 4. Eleg. 9.*

Praefuit his, Graecine, locis modo Flaccus, et illo

Ripa ferox Istri sub Duce tuta fuit.

Hic tenuit Mysas gentes in pace fideli;

Hic arcu fisos terruit ense Getas.

Laurentius Toppellinus, *Origines et Occasus Transylvanorum*, cap. 6.

Ай спбсз лбй Твхвтѣм, кз ꙗрдѣл доао гинте схнт: Бласій, ши Оглави *). Ниче нѣ мз лдоеск, кз Опафоркош, искодина ꙗрдѣл, с'аѣ атжанич кѣ Оглави, карій сра май апроапе де локѣл, де унде л'аѣ фост тримис Твхвтѣм кзтрз Ярдѣл, ши фійна кз ел ꙗкз дин лзкѣинца чѣ ꙗ Украина, ши дин ꙗсоцирѣ кѣ Рѣшій, шїа линга чѣ Рѣсѣккз, с'ѣѣ Оглазвѣккз; Глобенѣ-це аѣ гзрит кѣ Оглавиі, динтрз карій кред еѣ, кз аѣ авѣт ши кзлзѣз, кареле л'аѣ пѣртат прин Ярдѣл пре аскѣнс. Дечй дин линга Оглавилор аѣ авѣ-зит Опафоркош кѣвѣнтѣл ачела, Власій, кареле ꙗсзминѣкз, Ромзній. Де унде, Нотариѣл, мзкар кз де овще ꙗтревѣинцѣкз кѣвѣнтѣл, Блахій; тогѣши а-флѣнд ꙗ скрисориле Унгѣрилор челор веки скрис, кѣм кз Опафоркош аѣ спбсз лбй Твхвтѣм кѣ гѣра са, кз ꙗрдѣл есте гинтз де оаменій, карій се кіамз, Власій; повестина ꙗтодрчерѣ лбй Опафоркош дела Ярдѣл, ши кѣвин-теле лбй чѣле кзтрз Твхвтѣм гзрите, кѣм аѣ афлат кѣвѣнтѣл ачеста дин гѣра лбй Опафоркош ешит, ашѣ ꙗл скріе ши ел ачї.

Де унде, кѣ кѣт май есте а крѣде, кз Ромзній чей дин Ярдѣл, кжнд ꙗтрарз Унгѣрїї аколѣ, се кіема де гинтеле Оглаве, Власій, адекз Ро-манї, латинї, Італїанї; кѣ атѣта мз мир де трѣка Гасѣлбї Бѣер дин Ярдѣл, кареле ꙗ Нотеле Історико - Критиче чѣле асѣпра Гѣпличей Ромзнилор, нѣмзрѣл 32. кѣ ꙗтодрчерѣ парентисѣлбї, кѣвѣнтѣл, Бласій, ка нѣ шїѣ че кѣвѣнт стрени, ши спре батжокѣра Ромзнилор нзскѣт ꙗл аѣѣче **). ꙗтрѣ карѣ кѣ урѣїа ꙗпреѣнз неѣїїнцз.

§. 5.

Стрѣмѣа пзрѣре а лбй Лѣчїѣс, пентрѣ ꙗпзртзширѣ нѣмелѣї Блахїлор кѣ Бѣлгарїї.

Лѣчїѣс, пентрѣ ка сз адаогз нѣмзрѣл Глобѣнилор, ши фаптеле чѣле витѣзе, ши стрѣлѣчите але Ромзнилор челор дин колѣ де Дѣнзре сз ле аплѣче, ши сз ле алипѣккз кзтрз ачїїаши Глобѣнїї ай сзї, анѣме кзтрз Бѣлгарї; ескз ꙗ Картѣ май сѣс поменитз, кап 5. кѣм кз кѣпринзжнд Глобенїїї Іллирикѣл, пре Романїї чей че сра аколѣ лзкѣиторї, їаѣ фзкѣт роки, ши ашѣ слзѣвитѣл ачела

нѣме

*) Quia essent Blasii et Sclavi. *Notorius* cap. 25.

**) Si Blasios illos (sic enim c. 25. nominat). *Eder* in *Notis Historico - Criticis ad Supplicem Libellum Valachorum* num. 32.

нѣме де Роман ла Гловѣннй се фѣче нѣме де рок, ши Влах мзкар кз а сине
 асзминѣзз ла Гловѣннй Роман, Латин, Італіан, ши сѣе нѣмеле, Влах, се
 ацелег Ромзній; тотѣши аѣ ачепѣт а асзминѣ рок, ши пзсторій. Кз Ромзній
 ла аша Обилит стат аѣ фост ажѣне, адекз дин коло де Дѣнзре, кят нѣмаи
 кѣ пзсторіа се хрзнкѣ. Де унде нѣмеле Влахилор ла Гловѣннй додо лѣкрѣрй
 асзминѣзз: атжѣ Ромзній, адоо пзсторій, ши Оаменнй де жос. Дрепт ачеіа
 с'аѣ лѣат Обичѣѣ кѣ врѣме ши Бѣлгарій, карій ерѣ пзсторій а мѣнцй
 ши Оаменнй де жос, а се кіема Влахй.

Кѣм кз Бѣлгарій, гинтз Гловенѣскз, аѣ кѣпринс кяндѣ дин коло
 де Дѣнзре цинѣтѣриле ачѣле, унде лзкѣіа Ромзній, ши еѣ о кред. Іарз
 с'зй фи фзкѣт Бѣлгарій атрѣ ачела кип пре Ромзній рокй, кят нѣмеле, Влах,
 сѣѣ Роман сз фи ажѣне ла атхта, кят ачела сз асзминѣзе рок, сѣѣ слѣгз,
 сѣѣ пзсторій, сѣѣ ом де жос, ничй о довадз нѣ аратз лѣчѣс. Дин про-
 тнѣз май сѣс, кап 7. §. 6. ам аратат, кз Ромзній атреѣнз кѣ Бѣлгарій аѣ а-
 перзцит аѣпз че аѣ дескзлзкат Бѣлгарій а Мисіа, карѣ аѣпз ачеіа аѣ лѣат
 нѣме де Бѣлгаріа. Асзменѣ нѣ поате вадй лѣчѣс, нѣмеле Влахилор сз фи
 фост кяндѣ аѣзртешит Бѣлгарилор, адекз, карій динтрз Бѣлгарй ерѣ пз-
 сторій прин мѣнцй, сѣѣ Оаменнй де жос сз се фи кіемат кяндѣ Влахй. А-
 чеіа шѣѣ, кз нѣмеле Гклабилор ши асгззй асзминѣзз ла Італіаннй рокй
 (Shiavi); ачеіашй асзминѣзз ла Ромзній чей де престе Дѣнзре, ба ши ла
 Гречй; преѣм ши нѣмеле Гжреилор, нѣме де рокй есте пзнз азй ла Латини
 (Servi); ши ла Ромзній нѣмеле Гжреилор асзминѣзз слѣцй, нѣмай кят сло-
 ва чѣ динтжѣ о зик май грос (шеркй). Іарз нѣмеле Влахилор ничй одатз
 н'аѣ асзминат алта фзрз Ромзній, адекз Романнй, Латиннй, Італіаннй.

Чи, се ведем разимѣл лѣй лѣчѣс, кѣ кареле се невоіаѣе а а-
 аѣперѣ зиса са. Дооо локѣрй дин Гкріпторій чей Гречешй аѣѣче ел спре
 цинта са, унѣл дин Анна Комнина, Картѣ VIII. алтѣл дин Никита
 Хоніат, а Исакіе Ангел *). Чи, четина локѣл Анней Комниннй Гречѣше
 *) ничй

*) Patzinacas ergo, eisdem fuisse cum Vlachis, ex dictis constat. Sed Patzinacarum
 nomen in desuetudinem abiit. Vlachorumque denominatio invaluit, et ad ipsos quo-
 que Bulgaros extensa est: Nam Anna Comnena delectum Tyronum a Parte Alexio
 factum, de quo Zonaras, referens, ait lib. 8. „Nempe Bulgaros et pastoritiae
 duratos vitae laboribus, agrestes juvenes, incertis sedibus vagos, quos communis
 dialectus Vlachos vocare consuevit etc. Et Nicaetas de Isaacio Angelo: „Haemi
 monis accolae, sibi et Romano Imperio infensissimos reddidit, qui olim Mysi,
 nunc Vlahi nominantur. Lucius de Regno Dalmatiae lib. 6. cap. 5.

*) , ничй кят є негрѣ сѣе унгїе нѣ вей афла̀ аколò , де унде сѣ се кѣлѣгѣ , кѣ Бѣлгарїй кѣнда с'аѣ кїемат Влахїй.

Кѣ порѣчина̀ Аператѣл , ка оасте новѣ сѣ се стрингѣ ; кѣ амѣрѣн-тѣл , ши респикат аратѣ фѣлѣурле оаменилор , карїй липсѣше сѣ се їа̀ ла ачѣстѣ оасте новѣ , адекѣ трей фѣлѣурї осеките анѣмѣше : атѣй оаменї дин-трѣ Бѣлгарїй , сѣѣ дин нѣмѣл Бѣлгѣреск ; адоо пре чеї че мѣна̀ вїацѣ но-мадѣ ; атреїа пре чеї че орї де унде ер̀а̀ аколò веницїй . Пре чеї де ал дойлѣ , зиче , кѣ ворѣа чѣ де оѣше , лї кїамѣ , Влахїй . Тоате ачѣсте трей нѣмѣурї сѣ осекеск прин пѣртичѣоа , ка̀ї (ши) , кят преѣм пре чеї де орї унде ве-ницїй , аѣпѣ ворѣа Янней Комниней , нѣї поцї зиче , а фи фост Бѣлгарїй , аш̀а̀ ничй пре чеї че мѣна̀ вїацѣ номадѣ . Кѣ адевѣрат цесетѣра ворѣей Бли-нецїй ничй кѣм нѣ сѣфере сѣ мѣстечї ачї пре Влахїй кѣ Бѣлгарїй . Ши лѣ-лесѣл есте , кѣ ла ачѣстѣ оасте сѣ се їа̀ унїй дин Бѣлгарїй , їарѣ динтрѣ Влахїй сѣѣ динтрѣ Ромзнїй тоцї ачейї , кѣцї мѣна̀ вїацѣ Номадѣ ; асѣменѣ тоцї чеї че ер̀а̀ де пре аирѣ орї де унде веницїй , мѣкар де че нѣм сѣ фїе . Дрепт ачейї кѣ кѣвинтеле ачѣле але Янней Комниней ниче кѣм нѣ се рѣзимѣ зиса лѣї аѣчїѣс , кѣ карѣ врѣ ел сѣ не факѣ а крѣде , кѣм кѣ ши Бѣлгарїй оаре кѣнда с'аѣ зис , Влахїй . Ниче умѣрѣ де ачѣле че грѣїа̀ше аѣчїѣс , нѣ се афлѣ л кѣвинтеле Янней Комниней . Деспре ачѣсте а Янней Комниней кѣвинте ши маї жос вом авѣ ворѣе .

Маї пѣцин се поате рѣзим̀а̀ аѣчїѣс кѣ кѣвинтеле лѣї Никита спре ане фаче сѣ крѣдем , кѣм кѣ ши Бѣлгарїй оаре кѣнда с'аѣ кїемат Влахїй . Кѣ лѣмѣ тоатѣ шїе , кѣм кѣ ликѣиторїй ачейї дела мѣнтеле вѣмѣ , карїй се скѣ-ларѣ асѣпра Гречилор , кѣтѣрѣ пре Аператѣл Гречилор їсаакїе Янгал , ши се скоасѣрѣ де сѣе стѣпѣнїрѣ лѣї , пѣнѣндѣшї шїе , ши Бѣлгарилор Аперат пре Ясан дин нѣмѣл сѣѣ , аѣ фост Ромзнїй , ши нѣ Бѣлгарїй . Карѣ ши лѣ-ѣшї Янгал л Япендичѣ чѣ деспре лѣчѣѣтѣл Ромзнилор , §. 8. О мѣртѣрїсѣше *) . Чи , ши лѣѣдатѣл Никита , кареле аѣ фост фацѣ кѣ Аператѣл їсаакїе

Ян-

**) *Αλλά κατά μέρος νεολέκτους καταλέγων ὁπόσοι τε ἐκ Βουλγαρῶν, καὶ ὁπόσοι τὸν νομάδα βίον εἶλοντο (Βλάχος τῆτος ἢ κοινὴ καλῶν οἶδε διάλεκτος) καὶ τὸς ἄλλοθεν ἐξ ἀπάσων τῶν χωρῶν ἐρ-χομένους ἰππίας καὶ πεζῶς. Sed genera ipsa subtiliter explicans ex quibus hos fieri de-lectus tyronum mallet, nempe et ex Bulgaris, et eos qui vitam nomadicam du-cunt (Vlachos communis dialectus hos vocare consuevit) et quoscunque advenas undecunque venirent, ad equestrem et pedestrem militiā etc. Anna Comnena Alexiados cap. 8.*

**) *Eluctati sunt successu temporis e servitute sua Romanorum posterī, Bulgaris-que ipsis e sua prosapia dominum dederunt Asanem, a. 1186. qui se regem Bul-*

Ангел ка ПотаріѸ Аперзтеск ꙗ рзскоул ачела да Гречилор кѸ Ромзній чей дела мѸнтеле ѿмѸ, де ажѸнс респикз лѸкрѸл, де Оарз че ꙗ тоатз Історіа са пре БѸлгарій ꙗї кіамз нѸмай БѸлгарій; ꙗрз пре Ромзній ачей акѸм ꙗї кіамз Влахій, акѸм Мисій; ши дола нѸмѸрї десклините а фи Мисій ши БѸлгарій аратз. Везї май сѸс, кап. 7. §. 6. Ши Никита ла КартѸ І. адѸкѸнд кѸвинтеле лѸї ЯсанѸ, скріе, кз дѸмнезев аша врѸ, ка нѸмѸл БѸлгарилор ши а Влахилор лѸпздинд жѸгѸл чел делѸнгат, сз докѸндѸскз словозїе *). Че липсѸще май кіар, кѸм кз алцій адѸ фост БѸлгарій, алцій Влахій, адекз Ромзній? Де унде урмѸзз, дѸпз кипѸл воркеї лѸї Никита, кз нѸ БѸлгарій, чи Ромзній с'ад зис май де мѸлт Мисій, ꙗрз акѸм Влахій.

Дешерт е дарз ши СтриттерѸс, кареле ꙗсзмиѸнд ла кѸвинтеле ачѸл дин КартѸ V. а Анней Комниней: *Χορίον δὲ τὸτο Βλαχικόν*, кз ачї вине ꙗтѸю ꙗндинте нѸмеле Влахилор; зиче, кз нѸ нѸмеле ачела адекз а Влахилор, Стрїиторїї чей Гречешї, унде е воркз деспре Влахїї чей дин коаче де дѸнзре (дела ной дин колѸ де дѸнзре), ꙗцелег пре БѸлгарій, преѸм, зиче, дин локѸриле чѸле май жос адѸсе, пре ларг се аратз **). Дарз каре сѸнт локѸриле ачѸле май жос адѸсе? СтѸнт ачѸле, каре повестеск, кѸм Ясан ши ПетрѸ францї кѸ Влахїї сзї чей дела мѸнтеле ѿмѸ, сз скѸларз асѸпра Гречилор, кзтѸрз пре АператѸл Гречилор Исаакїе Ангел, ши пре чейалалцій, ши ашезарз Аперзціе, карѸ адѸ векѸит пзїз ла венірѸ ТѸрчилор. Чи Влахїї ачейї дела мѸнтеле ѿмѸ, нѸ адѸ фост БѸлгарій, чи Ромзній, деосевїцій де БѸлгарій, преѸм май сѸс ам аратат. НѸ пре БѸлгарій дарз ꙗцелег Стрїиторїї гречешї кѸ нѸмеле Влахилор, чи пре Ромзній, пре карїї ши пзїз асѸзї Гречїї ꙗї анѸмеск Влахїї. НѸ пре БѸлгарій, се кз дѸ, сз зикз СтрїиттерѸс, кз ꙗї ꙗцелег Стрїиторїї Гречешї кѸ нѸмеле Влахилор, чи май вине, кз пре Влахїї, адекз пре Ромзній ꙗї ꙗцелег Стрїиторїї чей Гречешї, кѸ нѸмеле БѸлгарилор, кѸнд скріѸ деспре БѸлгарій, дин зилеле лѸї Исаакїе Ангел АператѸлѸї Греческ ꙗ коаче. Кз Никита Хонїат, кареле адѸ фост францї ла рзскої кѸ АператѸл Исаакїе Ангел, ши адѸ цїѸт тоате лѸкрѸриле ꙗчѸнѸтѸлѸї, ши чѸле лалте а ле скѸларей Влахилор, ши але рзскоулѸї челѸї

авѸт

Bulgarorum et Blacorum nominari voluit. Engel, de Origine Valachorum Appendix, §. 8.

*) *Ὡς ὁ Θεὸς τῷ τῶν Βυλγάρων καὶ Βλάχων γένει ἐλευθερίαν ἠδούκησε, καὶ τῷ Χρονίῳ ζυγῷ ἐπένευσεν ἀπαυχένισιν.* Deo visum esse, ut gens Bulgarorum et Blacorum diuturno iugo excusso, libertatem consequatur. Nicetas in Isaacio Angelo Lib. 4.

**) Hoc loco primum occurrit Blacorum nomen, quo, ubi quidem de Blachis Cis-Istrianis sermo est, Bulgaros intelligunt Scriptores Byzantini, ut ex locis infra allatis, abunde patet. *Stritterus* Bulgaricorum cap. 14.

авѣтъ къ Апѣратѣла Ісаакіе Ангел, респикат дѣосекѣще пре Влахѣи де Бѣлгарѣи, ши прѣкѣтар спѣне, къ Влахѣи с'ав скѣлат асѣпра Гречилор, ши іаѣ вѣтѣтъ, ши ш'ав атѣмеіат Апѣрзціе, іарз нѣ Бѣлгарѣи. Де унде ачѣиі Гкрѣитторѣи Гречѣиі, динтрѣ карѣиі есте Якрополита, карѣиі дѣпз Никита, тѣрзѣиі ав скрис пентрѣ рѣсвока лѣи Ісаакіе Ангел къ лѣкѣиторѣиі чѣи дѣла мѣнтеле вѣмѣ, ши дин не-
 плинита кѣношинцѣ а лѣкрѣрило р чело р Ананте де дѣншіи атѣмплате спѣн,
 къ къ Бѣлгарѣиі ав авѣтъ рѣсвоі Апѣратѣла Ісаакіе Ангел, ши де Влахѣи нѣ по-
 менѣск немика, ачѣиі, зисѣи, трѣѣѣе сѣ се тѣлѣѣіаскѣ прин Никита, аѣѣкъ
 кѣм къ прин нѣмеле Бѣлгарилор атѣлег атѣши пре Ромѣнѣиі чѣи де прѣсте дѣнзѣре.

Аѣѣче ши атѣіа доваѣз дѣчѣѣс атѣ зиса Карте VI. кап 5. спре ачѣиі къ
 Бѣлгарѣиі с'ав зис Оарѣкѣнд Влахѣи, асѣменѣ де немика. Зиче, къ Грѣчѣиі, нѣ
 нѣмай пре ачѣи карѣиі ворѣѣ линѣа Ромѣнѣскѣ, чи ши пре Бѣлгарѣи іаѣ кѣіѣмат,
 Влахѣи: пентрѣ къ Лаоникѣ Халкокондила, дѣпз че ав повѣстит рѣспѣндирѣ
 Глоѣѣнилор прин вѣропа, аѣаогѣ: (Картѣ I.) „Дѣла Дакіа пѣнѣ ла мѣнтеле
 Пиндѣ, че се атѣнде атѣ Тѣсалиа, алѣла Оаре карѣле нороѣ, амѣндѣрора лѣѣ
 фост нѣмеле, Вахѣи.“ Ачѣи атѣ лок де, Вахѣи, зиче дѣчѣѣс, аіѣѣѣ есте, къ
 трѣѣѣе сѣ се четѣскѣ, Влахѣи, фѣинд къ ши пре Бѣлгарѣи атѣрѣ Влахѣиі чѣи дин
 колѣ де дѣнзѣре, ши атѣрѣ Влахѣиі чѣи дин Тѣсалиа, ав вѣрѣт Лаоникѣла къ нѣме-
 ле Влахѣилор с'ѣи кѣприндѣ; ши атѣрѣ ачѣста кип Влахѣи с'ав зис ши Бѣлгарѣиі,
 карѣиі трѣіа къ пѣсторѣа *). Ачѣста есте кѣвѣнтарѣ лѣи дѣчѣѣс.

Де ар аѣѣѣѣи дѣчѣѣс къ вѣо доваѣз статѣрникѣ, кѣм къ атѣ локѣла
 май сѣѣ зис а лѣи Халкокондила атѣ лок де, Вахѣи, трѣѣѣе сѣ се четѣскѣ, Влахѣи;
 поате, къ ар аѣѣѣѣе чеѣа кѣвѣнтарѣ лѣи. Чи, фѣинд къ нѣмай къ ворѣе гоа-
 ле О аратѣ ачѣиі; прѣѣѣм нѣлѣѣѣѣе есте, кѣм къ Бѣлгарѣиі Оаре кѣнд с'ав кѣ-
 мат Влахѣи, ашѣ нѣлѣѣѣѣе есте ши ачѣиі, къ ла зисѣла лок а лѣи Халкоконди-
 ла атѣ лок де, Вахѣи, трѣѣѣе сѣ се четѣскѣ, Влахѣи.

Чи, де вом лѣа пѣѣѣин аминте ла чѣле че скрѣіе лѣѣдатѣла Хаакоконди-
 ла дѣспре Вахѣи; кѣар вом вѣѣѣѣ, къ Халкокондила ниче кѣм прин Вахѣи нѣ ав

атѣлѣс

*) *Vlahi ergo a Graecis dicti fuere, non solum qui Vlahica lingua loquebantur, sed etiam ipsi Bulgari: Laonicus etenim, relata Illyriorum per Europam dispersione, subdit: (lib. 1.) „A Dacia ad Pindum usque montem, in Thessaliam se projicientem, alius quidam populus, utriusque nomen fuit Bachi.“ Hic loco Bachi, Vlahi legendum esse constat, cum Bulgaros quoque inter Vlahos trans-Istrianos, et Vlahos Thessalicos sitos, comprehendere voluerit Laonicus nomine Vlahorum; hocque modo Vlahi dicti fuere etiam Bulgari, qui pastoritiam et agrestem vitam, prout ipsi Vlahi ducebant. Lucius, de Regno Dalmatiae, Lib. 6. cap. 5.*

АЦЕЛЕС ПРЕ РОМЗНИЙ, ШИ ПЕНТРЪ АЧЕІА КЪВЪНТЪЛ АЧЕЛА АША ТРЕВЪЕ СЪ СЕ ЧЕТЪСКЪ
 ПРЕКЪМ КРЕДЕМ, КЪ Л'АЪ СКРИС ХАЛКОКОНДИЛА, ВАХИ, ІАРЪ НЪ ВЛАХИ. ПЕНТРЪ
 КЪ АТЪЮ, ХАЛКОКОНДИЛА ГРЪІЕЩЕ ДЕ НОРОДЪЛ АЧЕЛА, ЧЕ ЛА АНЪМЪЩЕ ВАХИ, КА
 ДЕ УН НОРОД ШІЕ НЕКЪНОСКЪТ, ЗИКЪНД: „АЛТЪЛ ОАРЕ КАРЕЛЕ НОРОД“ *). ІАРЪ
 РОМЗНИЙ ШИ ЧЕЙ ДИН ТЕСАЛІА, ПРЕ КАРІЙ ЛІ НЪМЪЩЕ, ВЛАХИ, ШИ ЧЕЙ ДИН ДА-
 КІА, АДЕКЪ ДИН КОАЧЕ ДЕ ДЪНЪРЕ, ПРЕ КАРІЙ ЛІ КІАМЪ, ДАКИ, ЛІ ЕРА ЛЪИ ПРЪ-
 КЪНОСКЪЦИ, ПРЕКЪМ СЕ БЕДЕ ДИН ЧЪЛЕ ЧЕ СКРІЕ А КАРТЪ ІІ. ШИ А КАРТЪ VI. ДЕ-
 СПРЕ ЛИНГА, ШИ ДЕСПРЕ АЛТЕ ТРЕКИ АЛЕ РОМЪНИЛОР ШИ АЧЕЛОР ДИН КОАЧЕ, ШИ АЧЕ-
 ЛОР ДИН КОЛО ДЕ ДЪНЪРЕ. КАРЕ АЛЪИ КЪВНІТЕ МАЙ ЖОС ЛЕ ВОМ ЧЕТИ ГРЕЧЪЩЕ. ДЕ
 УНДЕ, ДЕ АР ФИ ФОСТ КЪЦЕТЪЛ ЛЪИ, ПРИН НОРОДЪЛ АЧЕЛА СЪ АСЪМНЪЩЕ ПРЕ РО-
 МЪНИЙ; НЪ АР ФИ ЗИС КЪ НЕАДЕВЕРИЦЪ: „АЛТЪЛ ОАРЕ КАРЕЛЕ НОРОД.“ ЧИ АР ФИ
 ЗИС АДЕВЕРИТ, ШИ МЪРЦИНИТ: ВЛАХИЙ, СЪКЪ ДАКИЙ АЧЕСТІЙ, АДЕКЪ РОМЪНИЙ, ДЕ-
 ЛА ДАКИА ПЪНЪ ЛА МЪНТЕЛЕ ПИНДЪ АЪ ШЕЗЪТ; КЪ КАРІЙ АПРЕДЪНЪ ШИ БЪЛГАРИЙ А-
 ТЪНЧЪ СЕ КІЕМА ВЛАХИ.

АДОАЪ, ХАЛКОКОНДИЛА ЗИЧЕ, КЪ НОРОДЪЛ АЧЕЛА, КЪ КАРЕЛЕ АПРЕДЪНЪ
 БЪЛГАРИЙ СЕ КІЕМА ВАХИ, АЪ ЛЪКЪИТ, АДЕКЪ ОАРЕ КЪНД, А ПИНДЪ ДЕ КЪТЪРЪ
 ТЕСАЛІА. ІАРЪ РОМЪНИЙ НЪ НЪМАЙ МАЙНАІНТЕ, ЧИ ШИ А ЗИЛЕЛЕ ЛЪИ ХАЛКОКОН-
 ДИЛА ЛЪКЪІА А ПИНДЪ, ПРЕКЪМ АСЪШІ ХАЛКОКОНДИЛА МЪРТЪРИСЪЩЕ А КАРТЪ А-
 ШЪКА **). ДЕ УНДЕ, НОРОД ДЕОСЕБИТ ДЕ РОМЪНИЙ АЪ АЦЕЛЕС ХАЛКОКОНДИЛА ПРИН
 НОРОДЪЛ АЧЕЛА. ПЪТЕРЪ ДОВЪДЕЙ АЧЕСТІА ВИНЕ СЪНЦЪНДЪО АЪЧІЪЕ, НЪ ФЪРЪ А-
 СТЪРЪКАРЪ АДЕВЪРЪЛЪИ ЛЪСЪ АФАРЪ КЪВЪНТЪЛ АЧЕЛА АЛЪИ ХАЛКОКОНДИЛА: „АЪ
 ЛЪКЪИТ.“

АТРЕІА, ХАЛКОКОНДИЛА ЗИЧЕ, КЪ ПРЕКЪМ НОРОДЪЛ АЧЕЛА ТОТ, АША ШИ
 НОРОДЪЛ БЪЛГЪРЕСК ТОТ С'АЪ НЪМИТ, ВАХИ. ІАРЪ ЛЪИ АЪЧІЪЕ НЪИ ПЛАЧЕ, КА
 ТОЦИ БЪЛГАРИЙ СЪ СЕ ФИ КІЕМАТ КЪНДВА ВЛАХИ, ЧИ НЪМАЙ АЧЕІЙ, КАРИЙ ЕРА ПЪ-
 СТОРИ. УРМЪХЪ ДАРЪ, КЪ АЪЧІЪЕ КЪ НЕКОДИРЪ АЧЕІА АСЪШІ ПРЕ СИНЕ СЕ КОНЧЕНИ.

БА, ДЕ ВОМ СОКОТИ ЛЪКЪЛ ФЪРЪ ПРЕЖДЕКАРЕ, ТОКМА ДИН КЪВЪНТЪЛ
 АЧЕЛА, ВАХИ, ПРЕЛЕСНЕ, МИ СЕ ПАРЕ, ПЪТЕМ КЪЛЪМЕ, КЪМ КЪ ПРЕКЪМ БЪЛГАРИЙ,
 аша

*) Ubi etiam habitavit a Dacia ad Pindum usque montem, in Thessaliam se projicien-
 tem, alius quidam populus: utrisque nomen fuit Bacchi. *Chalcocondylas*, Lib. 1.

**) Κωσαντίνος ὁ ἐπιζήν Δράγασις, ἀφικόμενος ἐς Πελοπόννησον. — — καὶ τὸ τε Πίνδου ὄρος.
 Βλάχοι δ' ἐνοικῶσιν, αὐτοὶ τῶν Δακῶν ἐμύλωτοι, τοῖς παρὰ τὸν Ἴστρον, Λαξίην ὀνομάζοντο.
 Constantinus cognomen Dragosis in Peloponnesum adveniens, — — Pindum quo-
 que (quem hodie Mezzono appellant) occupavit. Hunc montem Blaci incolunt,
 quibus eadem cum Dacis est lingua: nec quicquam ab Dacis, qui Istrum accolunt,
 differre cognoscuntur. *Chalcocondylas* Lib. 6.

аша ши нородѣла ачела аѣ фост Рѣсеска. Къ кѣноскѣт лѣкрѣ есте, къ, Бог, а линга Словенѣска ꙗсѣмнѣхъ дѣмнѣхъ; кѣноскѣт лѣкрѣ есте, къ дѣпъ дѣлекта чѣ Рѣсѣска, карѣ атѣнчѣ, есте а креде, къ о цинѣ ꙗкъ Бѣлгарій, ши ла Рѣшѣ ши акѣм стѣпнѣкѣше, г, се респѣнде ка, х; асѣменѣ кѣноскѣт лѣкрѣ есте, къ Гречій сонѣла словей, в, а кѣвѣнтѣла алтор нѣмѣрѣй, ал скрѣѣ, ши л респѣнда пѣрѣрѣкъ кѣ, в; кѣноскѣт пре урмѣз есте тѣтѣрѣор челор че аѣ четит кѣрциле Гречешилор Скрѣиторѣй, кѣм къ ла Гречѣ де оѣще датинъ сѣрѣ а стѣрѣмѣтѣ кѣвинтеле нѣмѣрѣилор челор барваре, пентрѣ ка сѣ ле фѣе лорѣшѣй кѣ ꙗдѣмѣнъ дѣпъ фирѣ лингеѣ сале але респѣнде. Дечѣй, аѣзѣнда Гречѣй аѣѣсе Орѣ дин гѣра Бѣлгарилор, ши динтрѣ ачелѣѣла лалт норѣд, Бох; принсерѣз ши пре честѣй, ши пре чеѣй ꙗтокама ай нѣмѣй, Вохѣй; ши венѣндаѣле май ꙗдѣмѣнъ а кѣвѣнтѣла ачеста, а, де кѣт, о; ле зисерѣз, Вахѣй. Чела че ба четѣ май пре ларг локѣла ачела ла Халкокондила, ꙗтрѣ немѣка нѣ се ба ꙗдоѣ, къ амѣндоаѣз гинтеле ачѣле, че се кѣамъ, Вахѣй, аѣ фост Рѣсешѣй. Къ деспре гинтеле Словенешѣй фаче борѣз аколѣ Халкокондила, ши ꙗ май мѣлате пѣрѣцѣй ле ꙗпарте.

§. 4.

Пѣрерѣкъ лѣѣ Тѣнманн, пентрѣ ꙗчепѣтѣла нѣмелѣѣй Вѣлахи.

Тѣнманн, сѣкъ неѣлѣжѣнда аминте ла лѣкрѣрѣй преѣкъм сѣнт, сѣкъ вѣрѣнда а се арѣтѣ афлѣторѣй де лѣкрѣрѣй нове, сѣкъ пентрѣ алтѣ Оаре каре причинъ асѣнѣз, зиче, къ нѣмеле, Вѣлахи, бѣне дела кѣвѣнтѣла Словенеск, влекѣ, кареле ꙗсѣмнѣхъ: умелѣ фѣрѣз лѣкаш стѣтѣторѣй. Ка кѣнда Ромѣнѣй ар фи фост ꙗнда гинтѣ нестѣтѣтоаре ꙗ лок, чи умелѣтоарѣ фѣрѣз де а аѣкѣ лѣкашѣрѣиле сале, преѣкъм сѣрѣ мѣлате гинте варваре, каре аѣ нѣвѣлит ꙗ цериле ꙗперѣцѣѣй Романилор. Се аѣѣтѣ пѣрерѣкъ лѣѣ Тѣнманн, зиче Венгел ꙗ ꙗпенѣдѣчѣкъ чѣ деспре ꙗчепѣтѣла Вѣлахилор, §. 6. кѣ ачѣѣа, къ Тѣрчѣй, ши ꙗрѣзнѣшѣй кѣамъ пре Ромѣнѣй, Чѣкѣнѣй; каре кѣвѣнт ꙗсѣмнѣхъ, пѣсторѣй, ши ꙗнна Комнина пре Ромѣнѣй чеѣ динтрѣ Бѣлгарѣй ꙗй нѣмѣше номаде.

ꙗтѣтѣ аѣѣнѣце ачѣстѣз борѣз а лѣѣ Тѣнманн, кѣт ши а унор Вѣнгѣрѣй, карѣй, кѣемѣнѣдѣсе нѣмѣцѣла Вѣнгѣрѣкѣше, Нѣмѣкт (Nemet), ꙗам аѣзѣит зѣкѣнда, къ нѣмеле Немцилор бѣне дела, Nem elt, (нѣм ѣт), аѣдекъ, нѣ аѣ мѣнкат; сѣкъ дакъ Оаре кареле динтрѣ Немѣцѣй, кѣемѣнѣдѣсе Вѣнгѣрѣла немѣцѣкѣше, Хѣнгар, сѣкъ Вѣнгар; ар вѣрѣкѣ де пре Немѣцѣе сѣ трагъ изворѣла нѣмелѣѣй Вѣнгѣреск дела, Хѣнгер, кареле немѣцѣкѣше ꙗсѣмнѣхъ, фоаме, сѣкъ дела, Хѣнгерѣнг, флѣмѣнѣд.

ВЪвинтеле Янней Комниней, каре ле адъче Андинте Ангел атрѣка ачѣста, сѣнт скрисе май сѣс §. 5. Гинтз Номадз ла Гречй есте ачѣя, карѣ нѣаре лзкаш стѣтѣторю, чи умелз дин лок л лок, прекѣм ерѣ Скиѣий, ши алте гинте барбаре. Чи, Анна Комнина ниче кѣм нѣ есте а креде, кз доарз адъврѣт ачѣя сѣ зикз, кз Ромзній чей де престе Дѣнзре сѣнт гинтз номадз, немѣрникз, фзрз лзкашѣри. Пентрѣ кз, кѣпринзѣнд Бѣлгарій цинѣтѣриле ачѣле, унде ерѣ лзкѣиторй Ромзній л Мисѣя; никзири нѣ се четѣше сѣй фи мишкат Бѣлгарій пре Ромзній дин лзкашѣриле, ши дин локѣриле лор. Ба, прекѣм май сѣс арзгаю, ла кап 7. §. 6. Ромзній тотѣкѣнда адъ лперзцит л Мисѣя лпреѣнз кѣ Бѣлгарій, адъпз че адъ дескзлекат Бѣлгарій аколѣ. Де унде Ромзній, ремзѣнз л лзкашѣриле сале, ерѣ сѣѣпѣши Краюлѣй Бѣлгзреск полѣтѣчѣши, прекѣм ерѣ сѣѣпѣши ши Бѣлгарій, ши тоате слѣжбеле церей, ши але оастей лтокма ле пѣртѣ кѣ Бѣлгарій; прекѣм ши Бѣлгарій, дела адоазпрезѣче сѣтз, дин зилеле лператѣлѣй Ісаакіе Ангел, пре кареле л лбинсерз Ромзній, ерѣ сѣѣпѣши лператѣлѣй Ромзнеск Ясан, ши челора лалци урмзторй, лпреѣнз кѣ Ромзній полѣтѣчѣши. Дечй Ромзній ши л зилеле Янней Комниней авѣ сателе сале, ши Орашеле сале, дин каре ши лсзши Анна Комнина л Картѣ V. Аѣндѣсисе прилеж, поменѣше ун Ораш Ромзнеск, анѣме Бѣзѣва, кареле кѣар зиче, кз есте Ораш Влзхеск*). Ши лтрѣ ачѣяши сѣтз 12. л карѣ адъ скрисе Анна Комнина Історіа, Ромзній чей престе Дѣнзре ла мѣнтеле Бмѣ, кѣм скріе Никита Хоніат л Ісаакіе Ангел Картѣ I. авѣ фѣарте мѣлате четзци**), ши цинѣт мѣре, кареле сѣ адъ кѣемат Влзхѣя, кѣм се веде дин кѣрциле лѣй Іонникіе лператѣлѣй Ромзмилор чѣле кѣтрз Папа Інокентіе, ши дин кѣрциле Папей Інокентіе чѣле кѣтрз Іонникіе ш. ч. Дечй, дакз авѣ Ромзній чей престе Дѣнзре атѣнчй Орашеле сале; ашѣ дарз нѣ ерѣ гинтз номадз. Лѣнгз ачѣсте, кѣвѣнтѣл ачѣла Номада нѣ лсзѣмнѣзз нѣмай пре ачѣй, карій сѣнт фзрз касе, прекѣм ерѣ Скиѣий, ши алте гинте барбаре; чи ши пре ачѣй, карій авѣнд лз. кашѣриле сале, каселе сале, ашезѣмѣнтѣриле сале, се хрзнеск кѣ бите де пѣшѣне

*) Κατήλθεν εἰς Ἐξεβάν (Χωρίον δὲ τὸτο Βλαχικὸν τῆς Ἀνδρονίας ἐγγύς διακείμενον) Γεβαν descendit (Oppidum id Blachicum est proxime Androniam situm), Anna Comnena Alexiados Lib. 5.

**) Haemi montis accolae, sibi et Romano imperio infestissimos reddidit, qui olim Mysi, nunc Blachi nominantur. Hi enim aegustis et castellis freti quae plurima habent praeruptis saxis inaedificata: cum prius etiam Romanos parum curarent, tum per causam abacti pecoris et vexationum quas tolerassent, aperte defecerunt. Ejus defectionis principes et auctores fuere duo ex illa gente fratres, Petrus et Asan. Nicetas Choniates in Isaacio Angelo Lib. 1.

шбне. Токула деспре Ромзний не есте молаз а лѣкрѣла ачеста мѣртѣрїе Халкокон-
дила, карелїа, трѣица а Картѣ II. деспре Даки, адекз деспре Ромзний чей дин
Цѣра Мѣнїейскѣ ши дин Молдова; зиче, кз ачестїй май вѣртоє лѣкрѣск а
сате, кѣпрїнзїандѣ кѣ пашерѣ ***) Урмѣзз ддрз, кз Анна Комнина, прин
чей че мѣнз вїацз номадз, нѣ аѣ вѣрѣт сз асзмиѣзе фѣрз пре Ромзний ачейї,
кѣрѣра ле єрѣ мещешѣгѣла а се хрзні кѣ Ої, кѣ кай, ши чѣле лалте. Ниче
пентрѣ ачейї ле зисе ачестѣра, кѣ мѣнз вїацз номадз, пентрѣ кѣ доарз нѣ авѣ
лѣкашѣрїле сале, ни пентрѣ кѣ черкѣнд єї пѣшѣне вїтелѣр сале, умелѣ мѣлте
локѣрї афарз дѣ лѣкашѣрїле сале. Каре мещешѣг ши асззхї а цин унїї дин-
трз Ромзний, А Ярдѣла, дин чей дѣ лѣнїз Євїїю унїї тоатз вїаца лѣр О
петрѣк а мѣлѣнд прин локѣрї стрѣнїе кѣ Оїле сале, ши кѣ кайї сзї пентрѣ
пѣшѣне; мѣлїї динтрз єї вѣра вїн ла мѣнїїї чей дѣ кѣтрз Молдова кѣ
чѣрмеле сале, пре іарнз трѣк ла Молдова, ниче нѣ се аторк ла каселе сале,
фѣрз кѣнд ши кѣнд пре рѣнд, ши ашѣ вѣнзѣнд лѣнз ши єрѣнзз, ашї
кїбернїесек каселе сале. Атрѣ ачеста ацелес ддрз скрїсз Анна Комнина, кз
унїї динтрз Ромзний мѣнз вїацз номадз, ши пре ачестїй Орї кѣцї єрѣ тї-
нерї; ши харнїчї дѣ Олсте, порѣнчї Аператѣла Кесарѣлѣ Нїкїфор Мелїсїнѣ
прїн скрїсоарѣ, ка сзї факз армашї.

Іарз дѣ кїамз Тѣрчїї пре унїї динтрз Ромзний, чѣванї, адекз пѣсторї;
аѣ пентрѣ ачейї сѣнт ачейї адеврѣацїї номадѣ, дѣ вѣре че ачейїшї аѣ каселе
сале, ши лѣкашѣрїле сале стѣторнїче аколѣ атрз Тѣрчїї? Ши пентрѣ ачейї ачейї
Ромзний динтрз ачейїшї Тѣрчїї, ачейї, зисеї Ромзний, карїї акѣм поартз флѣ-
рѣ негѣцїторїїї а тоатѣ цѣрїле Унѣврѣцїї; ши пре ла Бѣчїю, пре ла Венецїа, пре
ла Англіа, ши пре алѣрѣ, пнз ши а Амерїка ла Фїладелфїа, аѣ се нѣмеск
чѣванї? Нѣ, чи прекѣм пре пѣсторї Тѣрчїї аї нѣмеск а лїнга са, чѣванї,
ашѣ пре Ромзн а сїне а кїамз Улах. Ши пре Унѣвр, ши пре Нѣмц ши пре
Орї кареле є пѣсторї а кїамз Тѣрчїї, чѣван. Ши нїчї ун нѣм нѣ єсте, ка-
реле се нѣ аїкз дин сїнѣл сѣѣ пре унїї пѣсторї сѣѣ чѣванї. Чїне пентрѣ а-
чейї ва фї ашѣ лїпсїт дѣ сїмцїре, кѣт сз зїкз, кз тоцї Унѣврїї, тоцї
Нѣмцїї сѣнт чѣванї? Ун лок аїкз май афлзм, адекз ла Георгїе Пахїмер а
Історїа лѣї Андронїк, Картѣ I. кап 38. унде се зїк Ромзнїї чей че єрѣ дѣ
лѣнїз Царїград пнз ла Вїзїа ши май аколѣ, кз сѣнт фелїо дѣ Олменї прї-
єїїї,

***) Κατὰ πάσας οἰκοὺν, πρὸς τὸ ρομαδικώτερον τετραμένον. Vicos plerumque incolunt, se-
quentes pascua. Chalcocondyla Lib. 2.

кѣцѣй, умелзторѣй фѣрз де лѣкаш стѣтѣторѣй. Лѣсѣ кѣвинтеле ачѣете префѣкѣ-
торѣл Петрѣс Поссинѣс нѣмай дин крѣерѣй сѣй ле адоде лѣ Латинѣй; лѣ Гречѣй
ничѣй де кѣм нѣ се афлѣ. Синѣбр ачѣѣа есте лѣ Гречѣй, лѣкѣ Ромѣнѣй ачестѣй ерѣ
лѣ локѣрѣй грѣкле (*δυσχωρία*с), адекѣ лѣ локѣрѣй мѣнтѣне. Чи де аколѣ нѣ урмѣ-
зѣ, кѣ аѣ фост фѣрз де лѣкаш стѣтѣторѣй. Яѣ нѣ ши Ясан ши чѣѣлалѣцѣй Ромѣнѣй
кѣ ел, карѣй се скѣларѣ асѣпра Гречилор, ши лѣшѣй фѣкѣбрѣ Лперѣцѣе новѣ, ерѣ лѣ
локѣрѣй грѣкле (*δυσχωρία*с) кѣм скрѣе Никита лѣ Ісаакѣе Янѣл? Тотѣшѣй пентрѣ
ачѣѣа нѣ ерѣ фелѣ де оаменѣй приѣкѣцѣй, умелзторѣй фѣрз де лѣкаш стѣтѣторѣй;
ѣа аѣкѣ нѣ нѣмай каселе ши мошѣиле сале, чи ши четѣцѣй тарѣ фодрте, преѣкѣм
динтрѣ ачелаш Никита не лѣвѣцѣм.

Лѣсѣмнѣзм ши ачѣѣа, кѣ мѣлатѣ мѣлциме де Ромѣнѣй ерѣ дин колѣ де
Дѣнѣрѣе. Кѣ, преѣкѣм скрѣе Пахѣмер ла локѣл май сѣс арѣтат, де лѣнѣзѣ Царѣ-
град пѣнѣз ла Визѣа ши май лѣколѣ ерѣ фодрте мѣлѣцѣй Ромѣнѣй, кѣт нѣ пѣцин
аѣкѣ а се тѣкме Гречѣй де еѣ. Лѣ Бѣлгарѣа ерѣ атѣцѣй кѣт нѣ се сѣѣирѣз а се
скѣлѣ асѣпра атоатѣ Лперѣцѣа Гречѣкѣз, карѣй тотѣкѣвна вѣтѣнѣ пре Гречѣй
лѣшѣй фѣкѣчерѣ Лперѣцѣе лѣ вѣтѣ Гречилор: дѣспре карѣ май пре ларѣ вом кѣвѣнѣтѣ
лѣколѣ. Лѣ Фессалѣа атѣтѣ мѣлциме ерѣ де Ромѣнѣй, кѣт Скрѣиторѣй Гречѣцѣй
кѣамѣ цинѣтѣл ачѣла *μεγάλη Βλαχία*, адекѣ цѣкра Ромѣнѣкѣз чѣк марѣ.

§. 3.

Пѣрерѣ лѣшѣй ѣнѣл лѣтрѣ ачѣѣашѣй трѣкѣз.

Мѣкар кѣ кѣар есте лѣчѣпѣтѣл нѣмелѣй, Валахи, преѣкѣм ам арѣтат
май сѣс §. 2. тотѣшѣй ѣнѣл, вѣнѣд дин ѣнѣз воѣа лѣшѣй а Орѣкѣ; ла локѣл
май сѣс лѣсѣмнат §. 8. лѣтрѣ стрѣлѣчѣирѣкѣ соарѣлѣшѣй чѣк де амѣаѣзѣ зи афлѣ лѣтѣ-
нѣрѣк. Адекѣ зичѣе, кѣ фѣинѣд лѣтѣнекат лѣкрѣл лѣчѣпѣтѣлѣшѣй нѣмелѣй Валахи,
Янналеле рѣсеши лѣ линѣка рѣсѣкѣкѣ де Нестор лѣтрѣ а унѣспреѣзѣнѣкѣ сѣтѣз дѣла Хрѣ-
стос скрѣсе, апрѣнѣд лѣминѣз лѣтѣнѣрѣкѣлѣшѣй ачѣстѣѣа. Де унѣдѣ лѣвѣцѣм, зичѣе,
кѣ Бѣлгарѣй Ясѣатѣнѣцѣй аѣ фост лѣпѣрѣцѣцѣй дѣпѣз рѣѣрѣй, дин карѣ се аѣзѣпѣ,
лѣ Волохѣцѣй ла рѣѣл Волга, ши лѣ Камѣнѣцѣй ла рѣѣл Кама. Бѣлгарѣй Камѣ-
нѣцѣй рѣмасерѣз лѣ Ясѣа, чѣй Волохѣцѣй аѣ ешит лѣ ѣвропа. Ши пре ачѣстѣй де пре
урмѣз рѣшѣй ши ѣловѣнѣй, ши кѣ ачѣстѣй Нестор ѣаѣ кѣѣмат Волохѣй. Дѣчѣй кѣ
времѣ фѣинѣд Ромѣнѣй шерѣй ла Бѣлгарѣй, нѣмеле стѣзѣнѣилор се лѣпѣртѣшѣй шер-
ѣилор. Ши пентрѣ ачѣѣа скрѣиторѣй Гречѣцѣй, де кѣте Орѣ е вореѣз дѣспре Ромѣ-
нѣй чѣй дин дрѣкѣпѣта Дѣнѣрѣей, фѣрз Осѣкѣре лѣ кѣамѣ ши Влахѣй, ши Бѣлгарѣй,
ачѣста е висѣл лѣшѣй ѣнѣл.

КѢМ КЪ РѢШІЙ ШИ СЛОВѢНІЙ СЪ ФИ КІЕМАТ КЪНДБА ПРЕ БЪЛГАРІЙ, ВОЛОХІЙ, НИКЗИРИЙ НЪ СЕ АФЛЪ СКРИС. ЧИ АЧЕІА, ПРЕКЪМ МЪЛТЕ АЛТЕ, ПЕНТРЪ КА СЕ ПОАТЪ УРЪИ ЧЕВА МИКШОРАРЕ АСЪПРА РОМЪНИЛОР, НЪМАИ ДИН КЪПЪЦИНА СА О СЪХРІНѢЩЕ БЪНГЕЛ. ЧИ ШИ АТЪЮ, ШИ АПОЙ СИНГЪР НЕСТОР ІАВ КІЕМАТ ПРЕ БЪЛГАРІЙ КЪ НЪМЕЛЕ АЧЕЛА. АСЪ, ШИ НЕСТОР, НЪ ПЕНТРЪ АЧЕІА АИ КІАМЪ ПРЕ БЪЛГАРІЙ КЪ НЪМЕЛЕ АЧЕЛА, ПЕНТРЪ КЪ ДОАРЪ АЧЕЛА АЪ КРЕЗЪТ А ФИ НЪМЕЛЕ ГИНТЕИ БЪЛГАРИЛОР АЧЕСТОРА, ЧИ ГЪЗИНА ЕЛ ПЕНТРЪ БЪЛГАРІЙ ЧЕЙ ДЕЛА ВОЛГА, ПЕНТРЪ СКЪРТАРЪ БОРКЕИ, НЪ ІИ НЪМѢЩЕ ТОТЪКЪНА БЪЛГАРІЙ ДЕЛА ВОЛГА; ЧИ ЛЕ ЗИЧЕ, ДЕ ЕСТЕ А КРЕДЕ ПРЕФАЧЕРЕЙ НЕМЦЕШІЙ ЧЕЙ ДИН РЪСЕЩИЛЕ АННАЛЕ ФЪКЪТЪ, ВОЛОХІЙ, АДЕКЪ ВОЛГАНИ, КАРЪ АСЪМИНЪХЪ ОАМЕНІЙ, СЪКЪ БЪЛГАРІЙ ЧЕЙ ДЕЛА ВОЛГА. ДЕ ВРЕМЕ ЧЕ ДАРЪ НИЧИ АЛТЕ НЪКЪМЪРИ НЪ ЛЪВ ДАТ БЪЛГАРИЛОР НИЧЕ ОДАТЪ НЪМЕ ДЕ ВОЛОХІЙ, НИЧЕ АРЪШІЙ БЪЛГАРІЙ НЪ С'АВ АНЪМИТ ПРЕ СИНЕ ВОЛОХІЙ; КЪМ АЪ ПЪТЪТ НЪМЕЛЕ ДЕ ВОЛОХІЙ СЪ СЕ АБАТЪ ДЕЛА БЪЛГАРІЙ ЛА РОМЪНИ, КЪНД ДИН НЕМИКА НЕМИКА КАТЪ СЪ ФІЕ. НИЧЕ ГРЕЧІЙ НЪ АЪ АБАТ ДИН АННАЛЕЛЕ ЧЪЛЕ РЪСЕШІЙ АЛЪИ НЕСТОР, КАРЕ ТОКМА НЕКЪНОСКЪТЕ ЛЪВ ФОСТ, А КІЕМА ПРЕ РОМЪНИЙ, ВЛАХІЙ, АЪПЪ НЪМЕЛЕ ЧЕЛ ДЕЛА НЕСТОР ВОЛОХИ, ЧИ АЪ АБАТ ДИН ИЗБОРЪЛ, КАРЕ МАЙ СЪСЪ ђ. 2. А'АМ ДЕСКОПЕРИТ.

ЧИ СЪ ДЪМ АЪИ БЪНГЕЛ, КЪМ КЪ БЪЛГАРІЙ КЪНДБА С'АВ КІЕМАТ ВОЛОХИ. УНДЕ ПОАТЕ ЕЛ АРЪТА МЪКАР О СЪПЦИРЕ УМЕРЪ, ДАКЪ НЪ АДЕВЪР, КЪМ КЪ НЪМЕЛЕ АЧЕЛА А БЪЛГАРИЛОР А'АВ АЪПЪРЪТЪШИТ, ШИ КЪ ДОНАЦІЕ КА АЧЕІА А'АВ ЧИНСТИТ БЪЛГАРІЙ РОМЪНИЛОР, КЪТ ПРЕ ЕИ НИМЕ НЪ АЪ ФОСТ СЛОГОД НИЧИ АНАИНТЕ ДЕ НЕСТОР, НИЧЕ АЪПЪ НЕСТОР С'ЪИ МАЙ КІАМЕ ВОЛОХІЙ.

ІАРЪ ДЕ С'АВ КІЕМАТ КЪМБА ОАРЕКЪНД РОМЪНИЙ БЪЛГАРИЙ, АЧЪСТА ПЕНТРЪ АЧЕІА АЪ ФОСТ, КЪ РОМЪНИЙ ЕРА УНИЦІЙ КЪ БЪЛГАРІЙ СЪВ АЧЕЛАШИЙ КРАЮ, ПРЕКЪМ ГИНТЕЛЕ ЧЪЛЕ ДЕ СЪВ СЪХЪПЪНИРЪ АПЕРАТЪЛЪИ АЪСТРІЕЙ, МЪКАР КЪ МЪЛТЕ НЪ СЪНТ НЪКЪМЪРИ НЕМЦЕШІЙ; ТОТЪШІЙ, ПЕНТРЪ КЪ СЪНТ УНИТЕ КЪ НЕМЦІЙ СЪВ АЧЕЛАШИЙ АПЕРАТ, СТЪЗИНИЙ ШИ ПРЕ ОАМЕНІЙ ГИНТЕЛОР АЧЕЛОРА ДЕ МЪЛТЕ ОРИ АИ КІАМЪ НЕМЦІЙ. АСЪ АТЪРЪ АДЕВЪР РОМЪНИЙ НИЧИ ОДАТЪ Н'АВ ФОСТ КІЕМАЦІЙ БЪЛГАРІЙ, ФЪРЪ УНІЙ ДИНТЪРЪ СКРІИТОРІЙ ЧЕЙ ГРЕЧЕШІЙ, ДИН НЕКЪНОЦИНЦА АЪКЪРЪРИЛОР, ЧЪЛЕ ЧЕ АЪ ФЪКЪТ РОМЪНИЙ ЧЕЙ ДЕ ПРЕСТЕ АЪНЪРЕ, ЛЕ АЛИПЕСК БЪЛГАРИЛОР, ШИ А ЛОК ДЕ А ЗИЧЕ ВЛАХІЙ, АДЕКЪ РОМЪНИЙ, ЗИК БЪЛГАРИЙ, КА КЪНД БЪЛГАРІЙ АР ФИ ФЪКЪТ АЧЪЛЕ ВИТЪКЪЕ АЪКЪРЪРИ. АЧЕІА НЪ ЕСТЕ А НЪМИ ПРЕ РОМЪНИЙ АКЪМ ВЛАХІЙ, АКЪМ БЪЛГАРИЙ, ЧИ ЕСТЕ А НЪ ШИ АЪКЪРЪРИЛЕ АША, ПРЕКЪМ С'АВ АТЪМПАТ. ВЕЗИ МАЙ СЪСЪ ђ. 3. БА МАЙ АСЪМЕНЕ АДЕВЪРЪЛЪИ ЕСТЕ, КЪ АЪПЪ НЪМЕЛЕ ЦЕРЕЙ БЪЛГАРІЕЙ, ФІИНА РОМЪНИЙ АЪКЪВИТОРИ А БЪЛГАРІА, УНІЙ СКРІИТОРИ ГРЕЧЕШІЙ ІАВ НЪМИТ

нѣмцѣ Българій, прѣкѣм асѣзѣи Ромѣнѣи чѣи дѣи Цѣра Мѣнтенѣскѣи ши дѣи Молдова, прѣ Ромѣнѣи чѣсти дѣи Унгарѣи ѣи нѣмѣск Унѣгрѣнѣи, нѣ пѣнѣтрѣ кѣ нѣмѣле нѣкѣмѣлѣи ар фи ачѣла, чи Цѣра унѣде лѣкѣдѣск се кѣамѣ Унгарѣи. Алѣг-минѣтрѣ ачѣиѣ ѣсте а кредѣ, кѣ мѣлѣи дѣинѣтрѣ Ромѣнѣи мѣстѣкѣи кѣ Българѣи, шѣ аѣ пѣерѣдѣт линѣга са чѣк Ромѣнѣскѣи, ши прѣкѣм аѣкѣм грѣдѣск нѣмай Българѣкѣ-щѣ, сѣкѣ Оѣрѣкѣщѣ, ашѣ тоѣи ачѣиѣи вин сѣкѣ нѣмѣ дѣ Българѣи, прѣкѣм ши чѣкѣ лѣлѣте нѣкѣмѣрѣи, карѣ лѣкѣ аѣлат Българѣи кѣ венѣрѣкѣ лор ѣ Мисѣи, тоѣте, пѣерѣ-хѣндѣшѣ линѣга са, аѣкѣм се сокотѣск ѣтрѣ Българѣи, ши ашѣ сѣ аѣ ѣмѣлѣит нѣмѣзѣрѣл Българѣилор.

Прѣ урѣмѣ, ачѣиѣ ѣсте аѣдѣверѣит, ши Венѣгѣл ѣкѣ О мѣртѣврѣнѣкѣщѣ аѣколошѣи ѣ. 8. кѣм кѣ прѣ Иѣталѣиѣи ѣкѣи кѣ ачѣлашѣи нѣмѣ, кѣ карѣле прѣ Ромѣнѣи, пѣ-цин скѣимѣжѣндѣ, ѣи кѣамѣ гѣнтѣле Оловѣнѣщѣи, ши Унѣгрѣщѣи*). Аѣкѣм, дѣкѣ Ромѣнѣиѣи пѣнѣтрѣ ачѣиѣ се кѣамѣ Вѣлахѣи, пѣнѣтрѣ кѣ Ромѣнѣиѣи аѣ фѣст шѣрѣи Българѣилор, аѣпѣз кѣм висѣкѣи Венѣгѣл; ши нѣмѣле стѣпѣжѣнѣлор аѣ трѣкѣдѣт ла шѣрѣи, ашѣ дѣрѣ аѣ ши Иѣталѣиѣи дѣорѣ аѣ фѣст шѣрѣи Българѣилор, дѣ ши ѣи се кѣамѣ кѣ нѣмѣле; кѣ карѣле се кѣамѣ Ромѣнѣиѣи? Иѣкѣи унѣде аѣжѣнѣщѣ висѣл лѣи Венѣгѣл ѣиѣ дѣорѣ дѣла Ромѣнѣи, пѣнѣтрѣ кѣ асѣмене ѣ линѣга Ромѣнѣилор кѣ а Иѣталѣиѣи-лор, ши Ромѣнѣиѣи ѣкѣи дѣи Иѣталѣиѣи ѣшѣи ѣтраг вѣиѣдѣ, аѣ пѣтрѣкѣдѣт гѣнтѣле Оловѣ-нѣщѣи нѣмѣле дѣла Ромѣнѣиѣи ла Иѣталѣиѣи, ши прѣкѣм се Овѣинѣнѣисѣ а кѣѣмѣ прѣ Ромѣнѣи, ашѣ апѣи аѣ ѣчѣпѣдѣт а кѣѣмѣ ши прѣ Иѣталѣиѣи? Ашѣ дѣрѣ ѣтрѣжѣи фѣрѣ кѣнѣносѣкѣщѣи гѣнтѣлор карѣ аѣкѣм лѣ кѣѣмѣм Оловѣнѣщѣи, Ромѣнѣиѣи, кѣндѣ стѣпѣжѣнѣкѣ Българѣиѣи, апѣи Иѣталѣиѣиѣи, карѣи пѣнѣнѣ ши ѣнаинѣте дѣ ѣтрѣдѣпарѣкѣ лѣи Хрѣстѣос кѣ май мѣлѣте вѣкѣдѣрѣи ѣрѣ прѣкѣнѣносѣкѣщѣи ла тоѣтѣ лѣмѣкѣ? Иѣкѣи ѣ чѣ сѣврѣдѣнѣ-тѣдѣрѣи кѣдѣ, чѣла чѣ ѣ аѣиѣнѣс вѣрѣкѣ сѣ рѣтѣчѣкѣкѣи.

Дѣ вѣрѣкѣ сокѣти Венѣгѣл лѣкѣрѣдѣрилѣ фѣрѣ прѣжѣдѣкарѣе; кѣлѣкѣ ачѣѣ нѣкѣтѣдѣи нѣтѣкѣ сѣ О аѣлѣ, карѣкѣ нѣи О арѣтарѣзм май сѣсѣ ѣ. 2. ши май марѣ чѣнѣстѣ ѣшѣи вѣрѣкѣ фѣчѣ ѣнаинѣтѣкѣ чѣлор ѣцѣлѣпѣщѣи, дѣ кѣѣт кѣ висѣл сѣкѣ. Дрѣпт Венѣгѣл вѣзѣжѣндѣ а фи скѣвлѣчѣиѣтѣ ачѣѣстѣиѣ алѣиѣи пѣрѣрѣе; се тѣмѣкѣ, кѣ нѣ О вор кредѣ ѣдѣтѣ чѣтѣнѣ-торѣиѣи. Пѣнѣтрѣ ачѣиѣ кѣ сѣпѣцирѣе тѣхѣнѣиѣи май ѣ мѣлѣте лѣкѣдѣрѣи пѣрин кѣрѣцилѣ салѣ кѣ сила вѣрѣкѣщѣ ачѣиѣи, кѣм кѣ Ромѣнѣиѣи сѣкѣи хѣис Вѣлахѣи, дѣла нѣмѣле Българѣилор Вѣлохѣи, чѣл дѣла Нѣстор. Ва дѣ нѣ се вор ши ѣвинѣщѣ чѣтѣнѣторѣиѣи кѣ дѣвѣкѣ-дѣлѣ лѣи; ѣкѣиѣи кѣ дѣѣса аѣдоирѣе, сѣкѣи пѣфѣторѣирѣе сѣ се дѣдѣѣ а кредѣ, кѣм кѣ

асѣмене

*) Ceterum idiomate Hungarico et Slavico Itali eodem fere modo compellantur, quam Valachi, ob linguae et originis similitudinem. Engel, Appendix de origine Valachorum §. 8.

АСЗМЕНЕ АДЕВЗРЪЛЪИ ЄСТЕ ЗИСА ЛЪИ. ЧИ ОМЪЛ ЧЕЛ АЦЕЛЕПТ ВЪЗЪНА ОДАТЪ МИН-
ЧЪНА; ДЕ МІЙ ДЕ ОРИ ШИ КЪ ЖЪРЪМЪНТ ДЕ О ВЕЙ АДОЙ, НЪ О КРЕДЕ.

§. 6.

НЪМЕЛЕ, ВЛАХІЙ, АДЕВЕРЪЗЪ, КЪ РОМЪНІЙ СЪНТ РОМАНИЙ.

РОМЪНІЙ КЪ ЛИНКА, ШИ А КЪТ Є ДЕСПРЕ КЪБИНТЕ, ШИ А КЪТ Є ДЕСПРЕ
АЛКЪТЪИРЪКЪ ЛИНКЕЙ ЧЪКЪ ДИН ЛОНТРЪ, СЕ ЛОБЕСКЪ КЪ РОМАНИЙ ШИ КЪ ТОЦІ ІТАЛІАНИЙ;
ОГНІЧЪЮРИЛЕ РОМЪНИЛОР, НЪРАВЪРИЛЕ ЛОР, ТОАТЪКЪ ФИРЪКЪ, БА ШИ ФЪПТЪРА ЧЪКЪ ДИН
АФАРЪ А ЛОР А ТОКМА Є КЪ А ІТАЛІАНИЛОР, КЪТ ОРИ КАРЕ АЦЕЛЕПТ, КЪРЪІА АЙ
СЪНТ БИНЕ КЪНОСКЪЦІЙ ІТАЛІАНИЙ, ПЕТРЕКЪНА АТЪРЪ РОМЪНИЙ, АДЕВЕРИТ ПОАТЕ КЪ-
НОДУЦЕ, КЪ РОМЪНИЙ ДЕ УН НЪМЪ СЪНТ ШИ ДЕ УН СЪНЦЕ КЪ РОМАНИЙ ШИ КЪ ІТАЛІА-
НИЙ. ЧИ, СЪ ПЪНЕМ, КЪ АТЪРЪ АТЪТЪКЪ ВЪКЪРЪИ КЪТЕ КЪРЪСЪРЪ ДЕЛА АНЪЛ ДОМИВ-
ЛЪИ 105. ДЕ КЪНА АЪ ВЕНИТ СТЪРЪМОШІЙ РОМЪНИЛОР ДИН ІТАЛІА А ДАКІА, ПЪНЪ
АКЪМ, АТЪРЪ АТЪТА МЪЛЦИМЕ ДЕ ОСЕГИТЕ НЪКЪМЪРЪИ БАРЪБАРЕ, ШИ АТЪРЪ АТЪТЪКЪ ВА-
ЛЪРЪИ ДЕ КЪМЪПЛИТЕ АТЪМЪПЪЛЪИ, КАРЕ А ЛЪНГА АЧЕІА ВРЕМЕ АВЪРЪ А СЪФЕРИ, АТЪ-
ТА ЛЪКЪ КЪВЪТАТ А СЕ АВАТЕ ДЕЛА МАЙ МАРИЙ ЛОР, КЪТ АКЪМ А НЕМИКА ДИН ЧЪКЪ
НЕ НЪМЪРАЮ МАЙ СЪС, НЪ СЕ АПЪРЪТЪШЕСКЪ КЪ РОМАНИЙ ШИ КЪ ІТАЛІАНИЙ; ТОТЪШІЙ
НЪМЕЛЕ, ВЛАХІЙ, АЖЪНЦЕ АЙ АДЕВЕРИ ПРЕ РОМЪНИЙ, КЪ СЪНТ РОМАНИЙ. ПЕНТРЪ КЪ
БЪДИРЪМ ДИН СЪС, КЪМ КЪ ТОАТЕ ГИНТЕЛЕ СЛОВЕНЕЦІЙ АПЪРЪЦІЕЙ РОМАНИЛОР АВЕ-
НИНАТЕ, ДЕ КЪНА ЛЕ ФЪРЪ ЛОР КЪНОСКЪЦІЙ РОМАНИЙ, А ЛИНКА СЪ ІАЪ КІЕМАТ ВЛАС-
СИ, ШИ АША ШИ ПЪНЪ АСТЪЗІЙ АЙ КІАМЪ, КЪТ ЛА ТОАТЕ ГИНТЕЛЕ СЛОВЕНЕЦІЙ, КЪТ
СЪНТ ДЕ МЪЛТЕ, ВЛАССИ, АСЪМНІКЪЗЪ РОМАНИЙ, А ТАНИЙ, ІТАЛІАНИЙ. КЪ АЧЕЛАШІЙ
НЪМЕ, КАРЕЛЕ ГРЕЧІЙ КЪ ПЪЦИНЪ СКИМЪГАРЕ АЛЪ ЗИК ВЛАХІЙ, ШИ ДЕ АКОЛО АКЪМ А-
ТАНИКЪЦЕ, ВЛАХІИ, ГИНТЕЛЕ СЛОВЪНЕ АНЪМЕСКЪ ШИ ПРЕ РОМЪНИЙ; БА ШИ НЕМЪЦИМЪКЪ
ТОАТЪ, КЪТ Є ДЕ МАРЕ, МАЙ КЪ АЧЕЛ НЪМЕ, КЪ КАРЕЛЕ КІАМЪ ПРЕ ІТАЛІАНИЙ, ШИ
ЄСТЕ АПРОАПЕ ДЕ НЪМЕЛЕ, ВЛАХІЙ, АНЪМЕСКЪ ШИ ПРЕ РОМЪНИЙ. АША ДАРЪ ШИ РОМЪ-
НИЙ СЪНТ РОМАНИЙ. ПЕНТРЪ КЪ ТОТЪКЪНА УНИЧЪНІКЪ НЪМЕЛЪИ НЪКЪМЪРИЛОР АДЕВЕ-
РЪКЪЗЪ УНИЧЪНІКЪ СЪНЦЕЛЪИ, ДЕ НЪ СЕ ВА ДОБЕДИ КЪ СТАТОРНИЧЕ ДОВЪКЪДЕ АПРОТИВЪ.
ЧИ А НЪ ФИ ДЕ УН СЪНЦЕ РОМЪНИЙ КЪ РОМАНИЙ ШИ КЪ ІТАЛІАНИЙ, НИМЕНЕ ПЪНЪ
АКЪМ НЪ АЪ АДЕВЕРИТ, НИЧЕ НЪ ВА АДЕВЕРИ А БЪЧІЙ. АША ДАРЪ РОМЪНИЙ, ДАКЪ
СЪ КІАМЪ ВЛАХІЙ; СЪНТ РОМАНИЙ.

Скимбарѣ нѣмелѣи Рѣмзнилор челор дин Дакїа, ꙗ Дакїи.

Фїида кѣ дѣпѣ че аѣ стинс Траїан пре тоѣи Дакїи дин Дакїа, кѣм ам арзтаг май сѣс кап 2. ши аѣ фѣкѣт Дакїа Провинчїе Романѣ, Романїи, карїи дескзлекасе ꙗ Дакїа, стрѣмошїи Рѣмзнилор, аѣ ꙗчепѣт а о мощенї, дирепт ачеїа Романїи ачеї, дела нѣмеле Церїи, с'аѣ зис Дакїи. Яшѣ Іѣвлїѣс Капїтолинѣс, ꙗ Антонинѣс Пїѣс, кап 5. ши влїѣс Лампрїдїѣс, ꙗ Коммодѣс Антонинѣс, кап 13. пре лѣкѣиторїи Дакїїи, карїи атѣнчїи ерѣ Романїи, ши фѣкѣсе рѣкелїе асѣпра Лператѣлѣи, ꙗи анѣмѣще, Дакїи *). Ячесг нѣме пѣнѣ ши ꙗ сѣта а чинчїспрѣхѣчѣ, мѣкар кѣ ꙗ тоате пѣрциле ерѣ акѣм лѣцит а сѣ кїемѣ Рѣмзнїи, влѣхїи, ши влѣхїи, ꙗкѣ унїи дин Окрїиторїи пре Рѣмзнїи чеї дин Дакїа, адекѣ пре чеї дин коаче де дѣнѣре, ꙗи анѣмѣ, Дакїи. Яшѣ Халкокондїла ꙗ Картѣ II. унде пре лѣрг грѣїеше де Рѣмзнїи, ши де асемѣнарѣ линѣей лор кѣ чѣ Ігалїенѣскѣ, ши алте трѣкї а лор, пре Рѣмзнїи чеї дин колѣ де дѣнѣре ꙗи нѣмѣще влѣхїи, іарѣ пре чеї дин коаче де дѣнѣре пѣрѣрѣ ꙗи кїамѣ Дакїи **).

§. 8.

*) *Dacos et multas gentes atque Iudaeos rebellantes contudit per praesides et legatos. Iulius Capitolinus cap. 5.*

Vieta Daci; Pannoniae quoque compositae, in Britannia, in Germania et in Dacia imperium ejus recusantibus provincialibus. Quae omnia ista per duces sedata sunt. *Aelius Lampridius cap. 13.*

*) *Ἐπὶ δὲ γένος τῆτο (Δάκως) ἀλκιμὸν τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον, καὶ ἔ πάνν τοι ἐνομούμενον, κατὰ κόμιας οἰκοῦν, πρὸς τὸ νομιδικώτερον τρεταμμένον διήκει δ' αὐτῶν ἡ Χώρα, ἀπὸ Ἀρδελίς τῆς Παιωνῶν Δακίας ἀρχομένη ἐς τε ἐπὶ Ἐυξείνον πόντον. Ἐχει δὲ ἐπὶ δεξιᾷ μὲν καθήκοντα ἐπὶ θάλασσαν τὸν Ἰστρον ποταμὸν, ἐπ' ἀριστερᾷ δὲ Βογδανίαν χώραν ἕτω καλεσμένην, διέτρηται δὲ αὐτᾷ ἐπὶ Παιονοδακίας ὄρος, ἐπὶ πολὺ διήκον, Πρασόβος καλεσμένη. — — — Δάκως δὲ χροῶνται φωνῇ παραπλησίᾳ τῇ Ἰταλῶν, διεφθαρμένη δὲ ἐς τοῦτον, καὶ διεκρημένη, ὡς τε χαλεπὸς ἐπαίειν τὰς Ἰταλούς, οὐκ ἔστιν ὅτι μὴ τὰς λέξεις δεισιμασιμῶν ἐπιγνώσκων, ὅ, τὲ ἂν λέγοιτο. — — — συμφέρεται δὲ Ἰταλοῖς, τᾶτε ἄλλα, καὶ τῇ ἐς διαίταν καταστάσει, καὶ ὅπλοις τοῖς αὐτοῖς, καὶ σκευῇ ἔτι, καὶ νῦν τῇ αὐτῇ Ῥωμαίων διακροῦμενοι, ἐς δύο μὲν τοι διηρημένον ἀρχὰς. Ἐς τε τὴν Βογδανίαν, καὶ τὴν παρ' Ἰστρον χώραν, ἔ πάνν τοι ἐνομεῖται. νομίζουσι δὲ ἡγεμόσιν ἔ τοῖς αὐτοῖς διαμένοντες, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἐπὶ σφίσι πρόσφορον συμεταβάλλοντες, καθήκον ἄλλο τε ἄλλης σφίσι Τυρᾶνες. Dacorum (sive Valachorum, in quibus et Moldavi) gens bello praestantissima est, nec tamen admodum bonis gubernatur legibus. Vicos plerumque incollunt, sequentes pascua. Extenditur horum regio ab Pannonum Eudelio, a Pannonum Dacia (quae et Transsylvania) initium summens, usque ad Pontum euxinum. A dextra, qua vergit ad mare, Istro fluvio alluitur: a sinistra Regionem Bogdaniam (Moldaviam) appellatam habet. Distinguit ipsorum regionem mons longe se porrigens, cui Prasobo nomen incolae dixerunt. — — — Dacorum lingua similis est Italorum linguae:*

§. 8.

Λ Μισι.

Прекъм май сѣс кап 5. §. 7. ам арятат, Апсратѣл Авреліан пре Романій чей дѣши дин Дакіа лѣи Траіан престе дѣнзре, лѣи ашехѣ л мижлокѣл Мисіей, ши ачела цинѣт, унде фѣрз ашезаци Романій ачей, ал нѣми Авреліан Дакіа са. Пѣрзсѣндѣсе кѣ време ачел цинѣт а се нѣми Дакіа, и се л тоарсе ши лѣи нѣмеле чел векѣ ши де овѣе а Мисіей. Де унде прекъм цинѣтѣл ачела аѣ лчепѣт іарзши а се кіема кѣ нѣмеле чел векѣ, Мисіа; ашѣ ши Романій ал ачелѣіаши цинѣт, кѣ нѣмеле чел де овѣе лчепѣрз де стрзини а се кіема, Мисі. Де унде Никита Хоніат, Гкріиторію Греческ, л Ісаакіе Ангел, зиче: кѣ Ромзній, каріи се кіамз акъм, влахі, май де мѣлт с'аѣ нѣмит Мисі *).

§. 9.

Λ Παцинаците.

Май наинте де а се иви л Кзрциле Гкріиторилор челор Гречеші нѣмеле, влахі, ачеліаши Гкріиторі пре Ромзній чей дин коаче де дѣнзре, престе Арѣѣл, ши май лколѣ прин Дѣра Ромзніскз ши прин Молдова, пѣнз л Марѣ нѣгрз, іаѣ кіемат Пационаците. Таре се нѣкѣжѣще Георгіе Праи Янналиста унгреск пре дѣчѣс Далмата л Діссертаціа а шептѣ, кѣчй дѣчѣс Далмата аѣ скрис, кѣм кѣ Пационаците лѣрѣ аѣвѣр аѣ фост Ромзній, ши кѣ ачеліаши

Паци-

guae: adeo tamen corrupta et differens, ut difficulter Itali queant intelligere, quae istorum verbis pronunciantur. — Nihil differunt ab Italis caetera etiam victus ratione, armorumque et suppellectilis apparatu eodem Romanorum utentes. Quamvis ea gens in duos discreta sit principatus, in Bogdaniam videlicet, et Istriam regionem (Valachiam Transalpinam): haud tamen aequo inter se jure vivunt. Consvenerunt non semper eosdem habere duces: verum prout ipsis videtur commodum, principes mutant, nunc hunc, nunc illum sibi principem ordinantes. *Chalcocondylas* Lib. 2.

Καὶ τότε Πίνδον ὄρος. Βλάχοι δ' ἐνοικοῦσιν, αὐτοὶ τῶν Δακῶν ἀπογῶνται, τοῖς παρὰ τὸν Ἴστρον, Δαξίν ἐμοίωται. Pindum quoque. — Hunc montem Blaci incolunt, quibus eadem cum Dacis est lingua; nec quidquam ab Dacis qui Istrum incolunt, differre cognoscuntur. *Chalcocondylas* Lib. 6.

*) Τέσ κατά τὸν αἶμον τὸ ὄρος, οὗ Μύσοι πρότερον ὀνομάζονται, νυνὶ δὲ Βλάχοι κληθίσκονται. Naemi montis accolae, qui olim Mysi, nunc Blachi nominantur. *Nicaetas Choniata*, in Isaacio Angelo, Lib. 1.

Пацинаците, перина нѣмеле чел де Пацинаците с'аѣ кїемат дѣпз ачеїа Влахи. Май аколѣ ачелашї Праї зиче, кз Пацинацителе аѣ фост сѣнѣ Унѣреск. Дин противз Унѣрѣл Данїел Корнидес ꙗ Виндичїиле Янонимѣлї Нотарїѣ а лѣї Бела, Секціа 2. §. 9. мзртѣрїскїѣ, кз лѣчїѣс фодрте кїне дѣпз Окичкїа сзѣ аратз кз Ромзній ꙗнаинте де Киннамѣ с'аѣ зис Пацинаците *). Ши ꙗтрѣ адекзр, ꙗчетжнд нѣмеле чел де Пацинаците, ши апѣкжнд ꙗ Історїиле Гречилор Гкрїиторї нѣмеле чел де Влахї; ꙗ каре локѣрї май наинте се афла Пацинацителе, ꙗдатз аколошї ачеїашї Гкрїиторї пѣсерз пре Влахї. Де Оарз че дарз ниче Пацинацителе, нѣ се четѣѣ ꙗ Історїї, сз'шї фи мѣтат ꙗкашѣрїле сале дин локѣрїле ачѣле, ниче чеба гинтз новз сз фи ꙗтрат а се ашезѣ ꙗ локѣрїле Пацинацителор; урмѣзз, кз ачеїї, карїї дѣпз време с'аѣ зис ꙗ Історїиле Гречилор Влахї, ачеїашї майнаинте се зиче Пацинаците, адекз унѣл ши ачелашї нѣм сѣнт Пацинацителе ши Влахїї, синѣр ꙗ нѣме се фѣче скїмѣаре.

Праї ꙗтрѣ ачеїашї Дїссертаціе зиче, кз поате кѣ ачеїа с'аѣ ꙗшелат лѣчїѣс а скрїе кз Пацинацителе аѣ фост Ромзній, пентрѣ кз дѣпз че аѣ алѣнгат Пацинацителе пре Унѣрїї дин Молдова ши дин Цѣра Ромзнїекз, ш'аѣ сѣепѣс шїе пре Ромзній че ерѣ аколѣ лѣкѣиторї, ши ꙗсоцинѣлї кѣ сїне ꙗтрѣ арме, де мѣлате Орї аѣ порнїт рзскої асѣпра Гречилор, каре лѣкрѣ ши пре Гречїї чей май дин коаче ꙗтрѣ ачеїашї грешѣлз, ꙗ карѣ кззѣ лѣчїѣс, ꙗѣ трас. Чи ачѣста Праї кѣ борке гоале нѣмай, фѣрз ничї О добадз, О грещїе, пентрѣ ачеїа кѣ чїнстѣ дѣмїсале не ва фи слокод а нѣ О кзгѣ ничї ꙗтрѣ самз. Дрепт ачеїа О кред еѣ, кз атѣнчї, кжнд аѣ немерїт Унѣрїї ꙗ Молдова, ерѣ Ромзній ꙗ локѣл ачела, унде аѣ дескзлекат Унѣрїї; ши ачеїа ꙗкз О кред кз Ромзній ачеї аѣ урмат а лѣкѣї аколѣ ꙗпревнз кѣ Унѣрїї, пзнз кжнд венїнд Фрації лор Пацинацителе май кѣ мѣлциме ши май кѣ пѣтѣре, ꙗї алѣнгарз пре Унѣрїї де аколѣ. Чи Ромзній ачеї сз нѣ се фи кїемат ши еї Пацинаците атѣнчї ꙗпревнз кѣ чейалалцї дин тоатз Пацинаціа, сѣѣ с'зї фи сѣепѣс шїе Пацинацителе чей че аѣ кзтѣт пре Унѣрїї, нїмене нѣ ва вѣдї.

Вѣм кз фодрте маре аѣ фост цѣра Пацинацителор; немзрїнїтз мѣлцимѣ лор, ши вїтежїа лор тѣтѣрор вѣчїнелор нѣмѣрїї, Рѣшилор, Бѣлгарилор, Унѣрїлор ꙗфрикошатз, май сѣс кап 5. §. 9. ам арятат дин Константин Порфїрогенїтѣ. Ачелашї Константин ꙗ Картѣ чѣ деспре кївернїсїрѣ ꙗперзїей,

кап

*) Ante Cinnamum vero Blachos dictos fuisse Patzinacas Lucius de Regno Dalmatiae Lib. 6. cap. 5. more suo ostendit egregie. Daniel Kornides, Vinditiae Anonymi Belae Regis Notarii, Sect. 2. §. 9.

кап 37. спѣне ши марциниле Аперзціей Пацинацителор, ши ши а кѣте Домній, сѣѣ нѣмѣрй ера ей аперзций. Пацинаціа тоатѣ се апарте, зиче, а опт нѣмѣрй, адекѣ Домній, карѣ асѣмене опт Домній сѣѣ Принципй аре. Чѣ динтѣжѣ есте Иртим; адоао Цѣр; атреїа Цила; а патра Кѣлпей; ачинчѣ Харовой; ашѣса Талмат; ашептѣ Хопон; а опта Цопон *). Іарѣ кѣнд фѣрѣ Пацинацителе скошй дин азкашѣрйле сале, ера Принципй: а нѣмѣл Иртим, Манѣан; а Цѣр, Кѣел; а Цила, Кѣркѣтан; а Кѣлпей, Іплон; а Харовой, Кандѣм; а Талмат, Костан; а Хопон, Гіази; а Цопон, Ватан **). Ачѣсте опт нѣмѣрй сѣѣ Домній а Пацинацителор се апарт, зиче, а патрѣзечй де пѣрцй, каре тоате аѣ Принципй май мичй. Ши патрѣ нѣмѣрй, адекѣ Кѣрцицѣр, Фирѣкалпей, Вороталмат, ши вѣлацоспон, сѣнт дин колѣ де рѣѣл Данапрѣлѣй, де кѣтрѣ рѣзѣрит, ши де кѣтрѣ мїаѣзѣ ноапте кѣтрѣ Вѣзіа, Хазарія, Алаїа, Херсона, ши кѣтрѣ чѣле лалте цинѣтѣрй. Іарѣ чѣле лалте нѣмѣрй сѣнт дин коаче де апа Данапрѣлѣй кѣтрѣ чѣле лалте цинѣтѣрй. Іарѣ чѣле лалте нѣмѣрй сѣнт дин коаче де апа Данапрѣлѣй кѣтрѣ апѣс ши кѣтрѣ мїаѣзѣ ноапте, адекѣ нѣмѣл Гіазиѣхопон, се хотѣрѣще кѣ Бѣлгарїа; май а жос нѣмѣл Цила, е апроапе де Тѣркіа (цѣра Унѣѣрѣкѣ); нѣмѣл Харовой, е де кѣтрѣ Рѣсіа; нѣмѣл Іавдіертим, е хотѣрѣш кѣ сателе чѣле сѣепѣсе Рѣсіей: адекѣ Ултинѣнилор, Дѣрвленїїлор ши дензенилор, ши кѣ чейа лалцй Фклавї **).

Май

*) *Πάσα ἡ Πατζινακία εἰς θέματα οὐτὼ διαίρεται, ἔχουσα καὶ μεγάλας ἀρχοντας τοσούτας. Τα δὲ θέματα εἰσὶ ταῦτα, ὄνομα τὸ πρῶτον θέματος Ποτήμ. Τὸ δευτέρου Τζέρ. Τὸ τρίτου Γύλα. Τὸ τετάρτου Κελπέη. Τὸ πέμπτου Χαροβόη. Τὸ ἕκτου Ταλματ. Τὸ ἑβδομου Χοπόν. Τὸ ὄγδου Τζοπόν. Paticinatia universa in Themata octo dividitur; quae magnos quoque principes totidem habet: Themata autem isthaec sunt. Primum est Ertem: secundum Tzur: tertium Gyla: quartum Culpee: quintum Charoboe: sextum Talmat: Septimum Chopon: octavum Tzopon. Const. Porphyrog. de Adm. Imp. cap. 37.*

***) *Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ὃν ἀπὸ τῶν ἰδίων τόπων δι Πατζινακίται ἐξεδιόχθησαν, εἶχον ἀρχοντας εἰς μὲν τὸ θέμα Ποτήμ τὸν Μαίτζαν, εἰς δὲ τὸ Τζέρ τὸν Κέελ, εἰς δὲ τὸ Γύλα τὸν Κωρκάταν, εἰς τὸ Κελπέη τὸν Ιραόν, εἰς τὸ Χαροβόη τὸν Καϊδάμ, εἰς δὲ τὸ θέμα Ταλματ τὸν Κώζαν, εἰς τὸ Χοπόν τὸν Γεαζή, εἰς δὲ τὸ θέμα Τζοπόν τὸν Βατάν, Quo autem suis ejecti sedibus Paticinatiae fuerunt, principes erant in Themate quidem Ertem Maitzans, in Tzur Cuel, in Gyla Curcutan, in Culpee Iraon, in Charaboe Caidum, in Talmat Costan, in Chopon Giaze, in Tzopon Batan. Ibidem.*

***) *Τὰ δὲ οὐτὼ θέματα διαίρεται εἰς τεσσαράκοντα μέρη, καὶ ἔχουσι καὶ ἑλλάτονας ἀρχοντας, ἰσέον ὅτι αἱ τέσσαρες τῶν Πατζινακίτων γενεαὶ, ἦσαν τὸ θέμα Κωρκιτζέρ, καὶ τὸ θέμα Συρακαλίη, καὶ τὸ θέμα Βοροταλματ, καὶ τὸ θέμα Βελατζοσπόν κείνται πέρα τῆ Δανάρεως; ποταμῷ, πρὸς τὰ ἀνατολικώτερα καὶ βορείωτερα μέρη ἐναποβλέποντα πρὸς τε Οὐζίαν, καὶ Χαζαρίαν, καὶ Αλαρίαν, καὶ τὴν Χερσῶνα, καὶ τὰ λοιπὰ κλήματα, αἱ δὲ ἄλλαι τέσσαρες γενεαὶ κείνται ἔνθεν τῆ Δανάρεως ποταμῷ, πρὸς τὰ δυτικώτερα καὶ ἀρκτικώτερα μέρη, τετέστι τὸ θέμα*

Май аколò спбне Константин респикат ши депзртаѣ Пацинаціей де Цериле чѣле бечине, ши зиче, кз Пацинаціа де Узіа ши де Хазагіа, е департе кале де чинчі зиле, де Аланіа кале де шѣсе зиле, де Мордіа кале де зѣче зиле, де Рвсіа кале де О зи, де Твркіа, адекз де Цѣра Унгврѣскз кале де патрѣ зиле, де Българіа кале де О жмзтате де зи, де Херсона есте апроапе, чи аѣз май апроапе де Воспорѣ *). Пре урмз аколоши а кап 37. асѣмнз Константин Порфирогенитѣ ши каре нѣмврѣ динтрз Пацинаците атрз гоци сѣнт май алѣсе ши май битѣзе, ши зиче, кз ачеле анѣме сѣнт нѣмврѣ Іавдїиртї, нѣмврѣ Кварцицѣр, ши нѣмврѣ Хабѣзинцила **). Ачещї депре урмз сѣнт Ромзнії дин Арѣл, лжнѣз карїї се ацелег ши Ромзнії чей дин Бзнат. Ачѣле треї нѣмврѣ се кіамз, зиче Константин, ши Канкар, каре кѣвжнт асзмнѣзз ом стрзлѣчит, алес, битѣз. Динтрѣ ачест кѣвжнт; ми се паре, а фи изборжтз ла Ромзнії титѣла де Кокон.

Кѣ прилежл челор мѣлте вжтїї асѣпра Гречилор, нѣмврїле Ромзнещї чѣле че ерл дин колò де апа Данапрѣлѣї, каре кѣ нѣме де Пацинаці, каре

кѣ

Γιαζιχοπόν πλησιάζει τῇ Βαλγαρίᾳ, τὸ δὲ Θέμα τῶ κατὰ Γύλα πλησιάζει τῇ Τερσίᾳ, τὸ δὲ Θέμα Χαροβὸν πλησιάζει τῇ Ρωσίᾳ, τὸ δὲ Θέμα Ιαβδιερτῖμ πλησιάζει τοῖς ὑπέρφοις Χορίοις Χορᾶς τῆς Ρωσίας, τοῖς τε Οὐλίτιοις, καὶ Δερβλενίοις, καὶ Λενζενίοις Σκλάβοις. Haec porro octo Themata in partes distribuuntur, quae singula habent principes minores. Et quatuor quidem Patzinacitarum nationes, sive Themata, nimirum sitae sunt, Orientem, Septemtrionemque spectantes versus Uziam, Chazariam, Alaniam, Chersonem et caeteras regiones: reliquae vero quatuor nationes positae sunt cis Danaprim flumen, ad partes Occidentis Septemtrionisque; nimirum Thema Giazichopon Bulgariae finitimum est; inferius Thema Gylae Turciae proximum est: Charaboe Thema Russiae adjacet: Iabdiertim vero Thema conterminum est tributariis pagis Russiae regionis, puta Ultimis, Derbleninis, Lenzeninis, reliquisque Sclavis. *Ibidem.*

*) Απόμικται δε ἡ Πατζινακία ἐκ μὲν Οὐζίας καὶ Χαζαρίας ὁδὸν ἡμερῶν πεντε, ἐκ δὲ Ἀλανίας ἡμερῶν ἕξ, ἀπὸ δὲ Μορδίας ὁδὸν ἡμερῶν δέκα, ἀπὸ δὲ Ρωσίας ὁδὸν ἡμέρας μίας, ἀπὸ δὲ Τερσίας, ὁδὸν ἡμερῶν τεσσάρων, ἀπὸ δὲ Βαλγαρίας ὁδὸν ἡμέρας μίας καὶ εἰς Χερσῶνα μὲν ἦεν ἑγχετα, εἰς δὲ τὸν Βόσπορον πλησίεσσον. Distat autem Patzinacia ab Uzia et Chazaria itinere dierum quinque, ab Alania dierum sex, a Mordia dierum decem, a Russia unius diei, a Turcia dierum quatuor, a Bulgaria dimidii unius diei; propinqua est Chersoni, sed magis etiam Bosporo. *Ibid.*

**) Ἰστέον ὅτι Κάγγαο ἐνομαζόνται οἱ Πατζινακίται, ἀλλ' ἔχθι πάντες, πλὴν ὁ τῶν τριῶν Θεματικῶν λαὸς, τῶ Ιαβδιερτῖ, καὶ τῶ Κβαρτζιτζεϋρ, καὶ τῶ Χαβεξινγυλά, ὡς ἀνδρείότεροι καὶ ἐυγενέστεροι τῶν λοιπῶν, τῶτο γὰρ δηλοῖ ἡ Κάγγαο προσηγορία. Porro Cancar quoque appellantur Patzinacitae, non omnes quidem, sed trium tantum Thematum incolae, nimirum Thematis Iabdierti, Cuartzitzur, et Chabuxingyla: tanquam qui caeteris fortiores nobiliresque sunt; nam hoc vox ipsa Cancar significat. *Ibidem.*

кѢ нѢМЕ ДЕ КѢМАНІ, ш. ч. аѢ ВЕНИТ ДИН КОАЧЕ ДЕ АПА АЧЕІА, КЪТРЪ ДѢНЪРЕ,
ШИ АѢ РЕМАС АПОЙ АЧІ КѢ ЧѢЛЕЛАЛТЕ НѢМЪРІЙ РОМЪНЕЦІЙ.

НѢ ФЪРЪ ПРЕЦ АѢКРЪ ВА ФИ СЪ АСЪМНЪМ ШИ АЧЕІА, КЪ ЧѢЛЕ ЧЕ СКРІЕ ЯН-
НА КОМНИНА ЛА КАП В. КЪМ КЪ ТАТЪСЪХЪ ЯЛЕЗІЕ АПЕРАТЪЛА ГРЕЧЕСКЪ ОАСТЪКЪ СА
ТОТЪ НѢМЪЛА ПАЦИНАЦИТЕЛОР АТРЪО ЗИ Л'АѢ СТИНС, ШИ КЪ ЛА ФІЕЩЕ КАРЕЛЕ ОСТАШ
АПЕРЪТЕСКЪ ЕРА КЪТЕ ТРЕЙЪЧЕИ ДЕ РОКИ ДЕ ПАЦИНАЦИТЕ, НѢ ЄСТЕ ДЕ АСЕ КРЪДЕ. ПЕН-
ТРЪ КЪ ДѢПЪ КЪТ НѢМЪРЪ А ПАЦИНАЦИТЕЛОР Є АСЪМНАТЪ ДЕ КОНСТАНТИНЪ ПОРФИРОГЕ-
НИТЪЛА, ПРЕКЪМЪ КЪ НЕПѢТИНЦЪ ЕРА ТОЦІЙСЪ МЪКРЪШ ШИ СЪ АКАПЪ АТРЪЪНЪ РЪСКОЮ, АШЪ
КЪ НЕПѢТИНЦЪ АѢ ФОСТЪ АТРЪО ЗИ СЪІЙ ПРЪПЪДЪКЪКЪ ПРЕ ТОЦІЙ ОАСТЪКЪ ЛЪІЙ ЯЛЕЗІЕ.
ШИ, ОЙ СЪ ФИ ПРИНС КЪТЕ 50. ФІЕЩЕ КАРЕЛЕ ОСТАШ ГРЕЧЕСКЪ, ШИ СЪ ЛЕ ЦИНЪ
КЪ СИНЕ А ТАБЪРЪ, АКЪ ЕРА МЪЛАТЪ; ДЕ ПРЪКВИТЪЖІЙ ПАЦИНАЦИТЕ ДАРЪ, КАРІЙ
ТЪТЪРОРЪ АВЕЧИНАТЕЛОР ГИНТЕ ЕРА АФРИКОШАЦІЙ, ЧИНЕ ПОАТЕ СЪ КРЪДЪ? АЧЪСТА
НѢ Є АЛА; ФЪРЪ УН ГРЕКЪЛЕЦЪ ОСТАШ ЛЪДЪДЪТОРЮ ЛИНГЪШИНЪВСЕ ЯННЕЙ КОМНИ-
НИЙ, АІ ПОВЕСТИ АЧЕІА; ІА КА О МЪІЕРЕ, ШИ ФІИНА ФІЙКЪ АПЕРАТЪЛАІЙ ЯЛЕЗІЕ,
ШИ ФОАРТЕ РЪВНИНА А ЛЪДЪА ПРЕ ТАТЪСЪХЪ, КЪ ОКІЙ АКИШІ ПРИМІ АШЪАЪТОА-
РЪКЪ ФАЕЪЛА, ШИ НИ О ЛЪСЪ СКРИСЪ.

ПРАЙ, СПРЕ АДЕВЕРИРЕ, КЪМ КЪ ПАЦИНАЦИТЕЛЕ АѢ ФОСТЪ УНЪРІЙ, ДИН
КОНСТАНТИНЪ ПОРФИРОГЕНИТЪ АДЪЧЕ А ДІСЕРТАЦІА АШЪСА ТРЕЙ НѢМЕ ДЕ А ПА-
ЦИНАЦИТЕЛОР, КАРЕ ЗИЧЕ, КЪ СЪНТЪ УНЪРЕЦІЙ, АНѢМЕ: ВЪТЕМ, ЦИЛА (Gu-
la), БОРОТАЛАМАТЪ. ДРЕПТЪ КЪВЪНТЪЛА, ВЪТЕМ, ДЕ Л'АР ФИ СКРИСЪ КОНСТАН-
ТИНЪ АШЪ; ПРЕКЪМЪ ПРЕФЪКЪТОРЮА Л'АѢ АТОРСЪ ПРЕ ЛАТИНІЕ, С'АР ПѢТЪКЪ ЗИЧЕ
КЪВЪНТЪ УНЪРЕСКЪ, ДАРЪ КОНСТАНТИНЪ НЪЛЪ СКРІЕ ВЪТЕМ, ЧИ ИРТИМЪ. АЧЕСТА
НИЧІЙ О АСЪМЪНАРЕ НѢ АРЕ КЪ ЛИНКА УНЪРІЛОРЪ, АПОЙ БОРОТАЛАМАТЪ, КОНСТАН-
ТИНЪ АЛЪ СКРІЕ, БОРОТАЛАМАТЪ, КАРЕЛЕ Є АЛЪКЪТЪБИТЪ ДИН ДОАО КЪВНИТЕ: БОРО,
ШИ ТАЛАМАТЪ. АШЪ СОКОТИНАДЪЛЕ, ПРЕКЪМЪ СЕ ШИ КЪВНИНЕ АСЕ СОКОТИ; ЧЕ АСЪМЪНАРЕ
ПОТЪ АБЪКЪ КЪ ЛИНКА УНЪРЪКЪКЪ? БА, БОРО Є КІАРЪ КЪВЪНТЪ ЛАТИНЕСКЪ; ТАЛАМАТЪ
СЪ ВЪДЕ А ФИ ИЗВОРЪТЪ ДИН ІТАЛІЕНЕСКЪЛА tal matto. ЦИЛА (Gula) НѢ АСЪМЪНЪКЪ
НЕМИКА А УНЪРІЕ, ЧИ СЕ ВЪДЕ А ФИ ИЗКЪТЪ ДИН ІТАЛІЕНЕСКЪЛА ЦІЛІО (Giulio),
ЛАТИНЪЩЕ, ІЪЛІЪСЪ. ДИН ПРОТИВЪ, ЧѢЛЕ МАЙ МЪЛАТЕ НѢМЕ АЛЕ ПАЦИНАЦИТЕЛОРЪ,
МЪКАРЪ КЪ УНЕЛЕ ДИН АВЕЧИНАРЪКЪ ШИ АСОЦИРЪКЪ КЪ ГИНТЕ СТЪЗИНЕ, АѢ ПѢТЪТЪ АЛЕ
ПРИМІ ДЕЛА СТЪЗИНИ; СЪЖЪШИРЪКЪ ЛОРЪ ДѢПЪ КЪМЪ ЛЕ СКРІЕ КОНСТАНТИНЪ, Є ДѢПЪ
ФИРЪКЪ ЛИНКЕИ ЧЕІЙ РОМЪНЕЦІЙ. АШЪ КЪЛАПЕИ, ХАРОВОИ, ХОПОНЪ, КЪРЪКЪТАНЪ, ЦО-
ПОНЪ, КОСТАНЪ; ШИ ЧѢЛЕЛАЛТЕ. АѢ НѢ ШИ АКЪМЪ СЕ АФЪЛЪ ДИН АСОЦИРЕ КЪ СТЪЗИ-
НИЙ, МЪЛАТЕ ПОРЕКЛЕ АТРЪЪ РОМЪНИЙ, КАРЕ ДЕЛА УНЪРІЙ, КАРЕ ДЕЛА ВЪРЪЕИ, КАРЕ
ДЕЛА НЕМЦІЙ, КАРЕ ДЕЛА ГРЕЧІЙ, КАРЕ ПЪНЪШ ШИ ДЕЛА ТЪРЪЧІЙ, Ш. Ч. АѢ ПЕНТРЪ
АЧЕІА АІ ВЕИ ЗИЧЕ ПРЕ АЧЕІА А ФИ УНЪРІЙ, СЪЪ ВЪРЪЕИ, СЪЪ НЕМЦІЙ, СЪЪ ГРЕЧІЙ,
СЪЪ

сѣѢ ТѢрчій? Ба пѣцин дѣ вом сокотї нѣмеле ачкѣ а Паницителор, каре лѣ скрїе Константин Порфирогенитѣл Гречѣще, вом афлѣ, кѣ нѣ дѣ аирѣ сѣнт изворѣте фѣрѣ дин линѣа Романѣ. *Ашѣ. Μαιτζάν*, лѣсѣмнѣхѣ: май цин; *Кѣл*, кѣ ел; *Κροιστάν*, *Сиг quotannis*: 'Ιπαόν, і раво, алтминтѣ пре унелѣ локѣрї Пѣѣн ши асѣзѣ ла Ромѣнї лѣсѣмнѣхѣ Павел; *Καϊδѣν*, дѣмї кай, *Κοζαν*, ши асѣзѣ есте ла Ромѣнї Костан сѣѢ Костин, кареле лѣсѣмнѣхѣ Константин; ши лѣ Ярдѣл лѣтрѣ Ромѣнї лѣ видикѣл Кїодарѣлѣи есте фамиліе немешѣскѣ а Костинешилор (рам дин фамиліа Костинешилор Бїіарї дин Молдова), дин карѣ е прѣ лѣвѣцѣтѣл ши кѣ феркинѣте рѣвнѣ спре полирѣ нѣкмѣлѣи Ромѣнѣск Ѳома Костин; кареле есте нѣдѣждѣ се лѣкогѣцѣскѣ пре Ромѣнї кѣ скрисорї, кѣ ши пѣнѣ акѣм искѣсите лѣкрѣрї лѣ партѣ Ромѣнїлор аѣ дат ла лѣминѣ. *Γιαζη*, Гїацѣ; сѣѢ іа зи, сѣѢ Гїацѣ, адекѣ Георгїе. *Βαταν*, вѣтѣв. *Νοτη*, ертѣм. *Τζεϋ*, Ѳѣр. *Γύλα*, *Giulio*, італїенѣще; латинѣще *Iulius*, ла унїй Ромѣнї асѣзѣ лѣсѣмнѣхѣ, Григорїе. *Κολπη*, *colpire*, італїенѣск. *Χαροβοη*, *carì voi*, італїенѣск. *Ταματ*, *tal matto*, італїенѣск. *Χορον*, копон. *Τζορον*, *Zorro*, італїенѣск. Фамиліа Цопа ши асѣзѣ есте лѣтрѣ Ромѣнї лѣ Ярдѣл, динтѣрѣ ачѣста фѣ дрептѣл Кѣрил Цопа Вікарїѣ ал Хаѣцегѣлѣи лѣ Ярдѣл, кареле дѣпѣ кѣмплите гоанѣ, че авѣ а пѣтїмї дѣла май марїй Клерѣлѣи, лѣторѣндѣсе бирѣиторї ла Хаѣцег, остенит дѣ некаѣрї лѣ анѣл трекѣт 1811. лѣ лѣна лѣи Декемвріе скимѣѣ віаца кѣ моартѣ. *Ашиждѣрѣ* лѣ вѣкѣл ностѣрѣ нѣкѣжицї, лѣнаинѣте дѣ вѣѣме мѣрїрѣ лѣ Клирѣл унит дин Ярдѣл, Ѳтефан Ѣалѣан десѣѣтарѣ нѣкмѣлѣи Оменѣск, кареле каѣѣа чѣ дѣ кѣпетенїе фѣ, ка Іоанн Бокѣ дин Протопопїатѣл Мѣрѣшѣлѣи сѣ се лѣналѣ ла Влѣдичїа Фѣгѣрашѣлѣи; вѣрѣатѣл Ялѣξανдрѣ Фискѣти Вікарїѣл Хаѣцегѣлѣи. Протопоп Петѣрѣ Унѣгр ал Ѣантѣлѣи; Ба, ши Мїхаїл Тимар Вікарїѣл Хаѣцегѣлѣи дѣпѣ Фискѣти, ши лѣнаинѣте дѣ Цопа фѣрѣ мѣнѣгїіарѣ се сѣѣрѣшї. Унїй дин чѣй май харнїчї, пѣрѣсїна Клирѣл ачѣла, еширѣ дин цѣрѣ: динтѣрѣ ачѣстїй есте Симеон Бран прѣѣврѣдник Каноник ла Орадїа марѣ. Унїй лѣшї май траг лѣкѣ сѣѣфлѣтѣл аколѣ; динтѣрѣ карїй есте Василїе Нѣкмѣш Протопоп ал Тѣшнаѣлѣи. Ялѣцїй искѣсїнїцї вѣрѣкацї сѣѣѣрѣшїна лѣвѣцѣтѣрїле чѣлѣ Ѳеологичѣшї, нїче нѣ воирѣ а примї Преоцѣска Хиротонїе; динтѣрѣ ачѣстїй е Іоанн Бѣдан Консїліарѣл дѣла Іїѣв. О дѣ кѣте орї се адеверѣхѣз ачѣїа лѣтрѣ Ромѣнї: Перїрѣ та дин тїне Ісраїле! Чи сѣ нѣ лѣтодрѣем ла фирѣа лѣѣат.

Уна май ам ачї ꙗ урма челор дин сѣс зисе а лсзмна. Вхзѣм май сѣс, кз уна дин Домнїиле сѣс нѣмѣрилє Ромзнилор, кжнд се кїємѣ Пацинаците; аѣ фост Цила (Gyula), карѣ ерѣ ꙗ Ардѣл. Ачеїа лкз есте асзменѣ адеврѣлѣшї, кз нѣмеле ачѣле а челор опт домнїї сѣс нѣмѣрїї але Ромзнилор, с'аѣ нзскѣт дин нѣмеле а челор опт Домнїї сѣс Принципїї, карїї аѣ фост лтжнїї алеши престе ачѣле опт нѣмѣрїї. Ачеїа лкз афлзм ла Нотарїѣл лѣшї Бела, кз Домнѣл Ромзнилор ꙗ Ардѣл кжнд аѣ лтрат Тѣхѣтѣм кѣ Унгѣрїї аколо, с'аѣ кїємѣт Целѣ (Gelou). Іарз ачела че аѣ фост май пре урмз Домн ꙗ Ардѣл, ши фѣ лѣвїне аѣ сфжнтѣл Стефан Краул Унгѣрилор, с'аѣ кїємѣт Цила (Gyula) кѣ пѣцинз аѣсклинїре аѣ нѣмеле лѣшї Целѣ. Аѣ унде ам препѣс, кз ши нѣмеле лѣшї Целѣ ши лѣшї Цила нѣ аѣ фост нѣме пропрїѣ, чи тоцї Принципїї Ардѣлѣлѣшї с'аѣ кїємѣт Цила, прекѣм фїєше кареле Аперат дела Аператѣл чел дїнтжїѣ Яѣгѣстѣс, се анѣмѣше Яѣгѣстѣс. Дечї нѣмеле Цила ерѣ нѣмеле вреднїчїєї Принципїшї, іарз нѣ пропрїѣ; мзкар кз ꙗ Целѣ нѣ л'аѣ шїѣт Нотарїѣл скрїє, кѣм се кѣдѣ Цила, ши мзкар кз дїнтрѣ ачеїашї нешїїнцз пре Цила чел аѣ пре урмз лл нѣмѣше, Цила чел май мїк, прекѣм пре Іосїф ал доїле Аператѣл Романилор фзрз кѣвїїнцз л'ар фї нѣмїт нешїїне Яѣгѣстѣс чел мїк пентрѣ ачеїа, кз аѣ май фост ун Іосїф лнїнте Аперат ал Романилор.

Ба ши ачеїа лсзмнзм, кз партѣ ачеїа аѣ Ромзнїї; кзрора се вѣде а ли се фї дат лтжїѣ нѣмеле чел аѣ Пацинаците, атѣнчї с'аѣ лторє ла Молдова сѣс ла Ятелкѣсѣ, кжнд лѣвїншї аѣ Хазарїї, кѣм скрїє Константин Порфирогенїтѣ ꙗ Карѣк чѣ дєспре кїбернїсїрѣ Аперзцїєї, кап 38. фѣцїрз, ши невлїнд асѣпра Унгѣрилор, лї алѣнгарз пре ачестїї дин Молдова кзтрз Паннонїа.

§. 10.

А Кѣманї.

Анна Комнена ла Карѣк VIII. скрїє, кз атѣнчї кжнд аѣ абѣт Татзл єї Алексїє рзскої кѣ Пацинацителе, аѣзмнжнд Аператѣл ши пре Кѣманї, карїї атѣнчї ерѣ фодрте мнїюшї асѣпра Пацинацителор, кзчї нѣ ле фзкѣсе партє дин прззилє че кзпзтасє дела кзтѣцїї Гречїї, аѣзмнжндѣшї зисєї, ка сз стѣ Гречилор лтрѣ ажѣторїѣ асѣпра Пацинацителор; ун Пацинацитѣ дин чєї май алеши дї Пацинацителор Кзпїтанї, вхзжнд кз Пацинацителе сжнт

АКВНЦБРАЦІ ДЕ ГРЕЧІ ШИ ДЕ КЪМАНІ, ШИ НЪ АДШЕРТ СОКОТИНД, КЪ НЪ АЪ
 КЪМ СЪ НЪ РЕМЪНЪ ПАЦИНАЦИТЕЛЪ ВИНШІ, ШИ СЪ НЪ СЕ ПРЪПЪДЪСЪ;
 АДЪНД ПЪЦИНІ АЦІ ПАЦИНАЦИТЕ ЛИНГЪ СИНЕ, ПЕНТРЪ КА СЪШІ СКАПЪ ВІАЦА ДЕ
 КЪ ВЪНЪ ВРЪМЕ, АЪ ФЪЦІТ ЛА КОМАНІ, КАРІЙ ЕРЪ ДЕ О ЛИНГЪ КЪ ПАЦИНАЦИТЕ-
 ЛЕ *). КЪ МЪКАР КЪ АТЪНЧІ КЪМАНІЙ ЕРЪ ФОАРТЕ МЪНІОШІ ПЕ ПАЦИНАЦИТЕ: ТО-
 ТЪШІ ПЕНТРЪ КЪ КЪМАНІЙ СЪНТ ДЕ О ЛИНГЪ КЪ ПАЦИНАЦИТЕЛЪ, АЪ СОКОТИТ,
 КЪ МАЙ МЪЛАТ ПОАТЕ НЪДЪЖДЪІ ДЕЛА КЪМАНІ ДЕ КЪТ ДЕЛА ГРЕЧІ, (ПРЕ ГРЕЧІ
 АННА КОМНИНА, ШИ АЦІ ОУКРІТОРІ ГРЕЧЕШІ АЙ КІАМЪ РОМАНІ), ШИ КЪ ПРИ Н
 КЪМАНІ ВА ПЪТЪ ДОВЪНДІ, АДЪПЪ ВОИРЪ АПЕРАТЪЛЪІ ГРЕЧЕСК. ДЕЧІ, ДАКЪ КЪ-
 МАНІЙ АЪ ФОСТ ДЕ О ЛИНГЪ КЪ ПАЦИНАЦИТЕЛЪ; ШИ ПАЦИНАЦИТЕЛЪ, КЪМ ВЪДІ-
 РЪМ МАЙ СЪСЪ. 9. АЪ ФОСТ РОМЪНІ, АША ДАРЪ ШИ КЪМАНІЙ АЪ ФОСТ РОМЪНІЙ.
 КЪ АЧЕІА ЕСТЕ АДЕБЕРИТ, КЪ НЪМЪРІЛЕ КАРЕ АЪ АЧЕІАШІ ЛИНГЪ, ДЕ УН СЪНЦЕ
 СЪНТ, ДЕ НЪ СЕ ВА АДЕБЕРІ АПРОТИВЪ КЪ СТАТОРНИЧЕ ДОВЪДЕ. ЧІ А НЪ ФИ
 ФОСТ КЪМАНІЙ ДЕ УН СЪНЦЕ КЪ ПАЦИНАЦИТЕЛЪ НИМЕНЕ НЪ ПОАТЕ ВЪДІ, ВА ДЕ
 ОУЦЕ КРЕДЪ АЪЦАЦІЙ, КЪ АЧЕІА ДОО НЪМЪРІ АЪ ФОСТ ДЕ УН СЪНЦЕ. ФІИНА
 ДАРЪ ПАЦИНАЦИТЕЛЪ РОМЪНІ, ШИ КЪМАНІЙ ТРЪВЕ СЪ КРЪДЕМ, КЪ АЪ ФОСТ РО-
 МЪНІ. НИЧЕ НЪ АЦІЙ; ФЪРЪ УНЪЛ ДИПТРЪ НЪМЪРІЛЕ ПАЦИНАЦИТЕЛОР АЪ ФОСТ
 КЪМАНІЙ. ПРЕ КАРІЙ ДЕЛА О ВРЪМЕ АЛОК ДЕ ПАЦИНАЦИТЕ АЪ АЧЕПЪТ АЙ КІЕМА
 КЪМАНІ.

ДЕ АЧЕІА ФЪ, КЪ РОМЪНІЙ ЧЕІ ДЕ ПРЕСТЕ АДЪНЪРЪ АТЪНЧІ, КЪНД С'АЪ
 СКЪЛАТ КЪМАНІЙ КЪ ОАСТЕ АСЪПРА ГРЕЧИЛОР, ЕІ АЙ ПОВЪЦЪВІРЪ ПРЕ КЪМАНІ, КА
 ПРЕ АЙ СЪІ ФРАЦІЙ, ШИ КЪ КАРІЙ СЕ АЦЕЛЕЦЪ А ЛИНКА ЧЪ РОМЪНІСЪСЪ, КА КЪ-
 РЪНД ШИ ФЪРЪ ПРИМЕЖДІЕ СЪ ТРЪКЪ СТЪЖМЪРІЛЕ МЪНЦИЛОР, КЪМ СКРІЕ АННА
 КОМНИНА КАРТЪ Х. **).

ДАРЪ ДЕ УНДЕ ФЪ НЪСКЪТ НЪМЕЛЕ АЧЕЛА КЪМАНІ? НЪ Е АДОІАЛЪ, КЪ РО-
 МЪНІЙ ПРЕКЪМ АСТЪХІ, АША ШИ МАЙ ДЕ МЪЛАТ С'АЪ КІЕМАТ ПРЕ СИНЕ, РОМЪНІ, АДЕКЪ
 РОМАНІ. ДИП НЪМЕЛЕ РОМАНІ, КА СЪ СЕ ФАКЪ КЪМАНІ, НЪ АЪ ФОСТ АЛТА ДЕ ЛИПСЪ,
 ФЪРЪ СЛОВА ЛАТИНІСЪСЪ R. СЪ СЕ МЪЛАТ А СЛОВА ГРЕЧІСЪСЪ K. КАРЕ ФОАРТЕ МАРЕ АСЪ-
 МЪНАРЕ АЪ АТРЪ СЪНЕ. ДЕ АЧЕІА ЕСТЕ, КЪ ПРЕКЪМ ШИ АСТЪХІ РОМЪНІЙ СЕ ЗИК ШИ
 РОМЪНІ

*) Καὶ ὄλους συμπαραλαβὼν πρόσθετο τοῖς Κομάνοις ὡς δημοσίοις Sumtis que secum pau-
 cis, Comanis accessit, communis linguae fiducia. *Anna Comnena*. Alexiados Lib. 8.

**) Τῶν γὰρ Κομάνων διὰ Βλάχων τὰς τῶν Κλεισαρῶν ἀτραπὸς μεμνημένων καὶ ἔτι τὸν ζυγὸν ἑα-
 δὼς διεληλυθόντων. Caeterum Comani ducibus usi Blachis ad angustiorum perplexo-
 rumpue callium flexus explicandos facile jugum transgressi. *Anna Comnena* Lib. 10.

Ромзній ши Рѡмзній, ши май де мѡлат с'ав зис ши Романій ши Рѡманій (С. 1); ашà ши Кѡманій се афлз ла скріиторій кіемаці ши Команій ши Кѡманій. Де унде прѣ асзмене адеврѡлѡй есте, кз нѡмеле Кѡманій есте нзскѡт дин нѡмеле Ромзній, адекз Романій. Ши ачеїа сз ціе, кз Греції дин мѡніа, кз ла апѡс с'ав фзкѡт Апѡрат прѡсте Апѡратѡл чел дела Цариград (карѣ с'ав л-тѡмплат кѡ мѡлат май нанте де асе аѡзи нѡмеле Кѡманілор нострій л кзр-циле скріиторілор Гречешї) ниче пре Романій лзквиторій Ромей беки кѡ де-шѣртз ши кѡ непѡтинчоасз мѡндріе нѡ врѣѡ с'зї кіапе Романій, нѡмай шїе лши даѡ ачел стрзлѡчит нѡме фѡржнѡл дела Романій. Дечї, аѡзїна єї пре Команій, кз се кіамѡ пре сїне Романій, скїмежнѡ о словз, кѡм ам л-сзмнат май сѡс, ни їаѡ лзгат скрішї л кзрциле лор, Команій, ши дела Гречї апой аѡ лѡат ши алте нѣмѡрї ай нѡмі Команій, ши Кѡманій; ка ши лѡшї Кѡманій, вззжнѡ акѡма, кз лѡмѣ тоатз лї кіамз Кѡманій; май тѡрзїѡ аѡ лѡат ши єї ашà асе кіема.

Поате ши де аколѡ сз фи изворзят нѡмеле Команілор, кз доарз Принципѡл чел динтѡї кжнѡ с'ав лпзрцит Гїнта Ромзнілор л май мѡлте Домній сѣѡ нѣмѡрї, сѣѡ кѡ прилежѡл алтей лпзрцирї дѡпз чѣ динтѡї лтѡмплатз, с'ав кіемат Коман, преѡм ши астззї сжнт лтрз Ромзній, карїї се кіамз Коман, ши Комзвел. Ши преѡм Принципѡл чел динтѡї ал лор с'ав кіемат Коман, ашà ши єї дѡпз ачеїа с'ав нѡмїт Команій, спре асе десклїнї де алте нѣмѡрї Ромзнешїї.

Афарз де ачеїа, ла Плініѡс л Історїа Фирей, Картѣ III. нѡмзрѡл 9. се поменѣще ун Ораш дин Кампанїа л цѣра Італїенѣскз, анѡме, Кѡме (Сутае). Лзквиторїї Орашѡлѡй ачелѡїа дела нѡмеле Орашѡлѡй се зичѣ, кѡм се вѣде ла Лївіѡс, Картѣ VIII. Кѡманї *). Деспре ачелашї Ораш Лївіѡс ши л Картѣ IV. кап 44. ши л Картѣ II. кап 21. грзїаще **). Дечї поате нѣмѡл ачела динтрз Ромзній, кареле с'ав зис Кѡманї, аѡ фост Колонїе аѡсз л Дакїа дин май сѡс зїел Ораш Кѡме, преѡм ши Неапѡлѡл, дѡпз кѡм л-

самнз

*) Cumani ab Chalcide Euboica originem trahunt. *T. Livius. Lib. 8.*

Cumanos, Suessulanosque ejusdem juris conditionisque cujus Capuam esse placuit. *T. Livius. Lib. 8. cap. 14.*

**) Eodem anno a Campanis Cumae, quam Graeci tum urbem tenebant, capiuntur. *Idem Lib. 4. cap. 44.*

Insignis hic annus est nuncio Tarquinii mortis. Mortuus est Cumis. *Idem Lib. 2. cap. 21.*

самнѣ Іоаннесъ Дѣіаціѣсъ ꙗ ноте ла кап 21. а Кърцей II. алѣи Ливіѣсъ, аѣ
 Фост Колоніе де а Кѣманилор *). Де унде ши дѣпѣ че аѣ вениѣ ꙗ Дакіа,
 ли с'аѣ помениѣ нѣмеле ꙗтрѣ Романіи, кѣ сѣнт Кѣманіи: адекѣ вениѣи де ла
 Кѣме. Ши асѣзѣи есте Обичѣн ꙗтрѣ Ромзній, ка азѣбиторіи чей веки сѣ кіа-
 ме пре азѣбиторіи чей новіи дѣпѣ апе, ши дѣпѣ локѣрили ачѣле де унде аѣ ве-
 нит: Тѣрновѣн, Кѣмпѣн, Мѣрзшѣн, Мѣрѣинѣн, кѣт, дѣпѣ моартѣ челор
 че аѣ вениѣ ꙗтрѣ, пре урмѣ непоѣи лор пѣрѣсѣндѣ порекла, кѣ карѣ аѣ ве-
 нит мошій лор, ꙗѣши ꙗкѣ пре сине се кіамѣ дѣпѣ нѣмеле чел ноѣ ачѣ дат
 мошилор сѣи. Ши поате ачеіа аѣ фост причина де с'аѣ ꙗпѣрѣит Ромзній,
 преѣм скрѣе Константин Порѣирогениѣл де Ромзній ꙗсѣ нѣмеле Пацинаѣи-
 телор, ꙗ май мѣлѣ рамѣри сѣѣ нѣкмѣри, ани каре фѣеѣ кареле нѣм авѣ
 Принципѣл сѣѣ. Адекѣ, чей че сѣра динѣрѣнѣл ши ачелашіи ѣинѣт ал Італіей
 май таре трѣѣ ла Олаатѣ, ши се юѣѣ ꙗтрѣ сине пентрѣ поменирѣ кѣ стрѣ-
 мошій лор динѣрѣ ачелашіи ѣинѣт аѣ вениѣ ꙗ Дакіа, де кѣм юѣѣ пре чеіа
 лалѣи, мѣкар кѣ тоѣи де ун сѣнѣе ши де О Ливѣсъ сѣра. Де аколѣ кѣ врѣме
 с'аѣ ꙗпѣрѣит Ромзній ꙗ Дакіа ꙗтрѣ атѣтѣ пѣрѣи, ши Домніи, кѣте ѣинѣ-
 тѣри аѣ фост ачѣле але Італіей, де унде вениѣе стрѣмошій лор. Ши ачѣсѣѣ
 ꙗпѣрѣирѣ ꙗ мѣлѣе Домніи, карѣ аѣ фѣѣѣт ка сѣ нѣ фѣе Ромзній тоѣи сѣѣ
 ун кап, аѣ причинѣит пре урмѣ Ромзнилор сѣѣвѣнѣѣ чѣ маре. Сѣ фи фост
 Ромзній тоѣи униціи сѣѣ ун кап, нѣ креѣ сѣѣ, кѣ ар фи вениѣе врѣме сѣ се
 аѣ сѣ ꙗвинші Тѣрѣилор, де Оарѣ че ши ашѣ ꙗпѣрѣиѣи ꙗкѣ мѣлѣтѣ врѣме аѣ
 ꙗдрѣзѣнит а ѣинѣ рѣсѣвои кѣ Тѣрѣи, ка фоартѣ пѣѣѣиніи Ромзній асѣпра а не
 нѣмѣратѣ глоате де Тѣрѣи, асѣменѣ минѣнѣи, бирѣинѣе аѣ фѣѣѣт. Веѣи май
 сѣѣ кап 5. §. 5. ши §. 6.

Рогеріѣсъ ꙗ Історіа пентрѣ ꙗѣстѣирѣѣ чѣ прин Тѣтѣри ꙗ ѣѣра Унѣѣрѣѣ-
 скѣ фѣѣѣтѣ, кап 14. скрѣе, кѣ Унѣѣрѣи се пѣѣнѣѣѣ, зикѣндѣ, кѣм кѣ Кѣ-
 тѣн Краѣл Кѣманилор, пентрѣ ачеіа! аѣ вениѣ кѣ Кѣманіи сѣи, ши с'аѣ аше-
 зат ꙗ ѣѣра Унѣѣрѣѣскѣ, ка сѣ ꙗѣѣѣе токѣѣлеле ѣерей, ши сѣѣши факѣ шиѣ
 кѣносѣѣтѣ лиѣеа, ка апой кѣ рѣѣи сѣ се скоале асѣпра Унѣѣрилор **). Ори
 аѣ

*) Cumanorum colonia Neapolis fuit, a qua nunc sinus Neapolitanus, qui olim Cu-
 manus Ioannes Dujatius, in Notis ad cap. 21. Lib. 2. Titii Livii.

**) Quod Cumanii societatem contraxissent cum Rhutenis, ut simul contra Hungaros,
 a quibus multa mala perceperant, et saepius destructi fuissent, dimicarent: et
 propter hoc, plus quam per annum, eos praedictus Kuthen cum suis praevenerat,
 ut conditiones terrae addisceret, et linguam faceret sibi notam; et cum in-
 troitum illorum perciperet, pugnam inciperet contra Regem etc. Rogerius, de
 Destructione Hungariae per Tartaros facta. cap. 14.

аѢ ацелес ачи РогеріѢс прин линек нѣмѢл УнгѢрск (кз де мѢлте Орі нѣ-
мѢрилѢ се зик линкѢ), Орі линек лор, ачеіа урмѣзз кіар, кз кѢтѣн май-
наинте де а вені ꙗ цѣра УнгѢрѣскз нѢ аѢ цїѢт линек УнгѢрѣскз. Апз кѢ
чѢрѢ дарз карз Прай, кжнд ꙗ Дисертаціа б. ꙗ Анналеге ХѢнилор, Аварилор
ши а УнгѢрилор се небоіаѢе а арзта, кз аши фаче кѢноскѢтз линек УнгѢрѣ-
скз, ꙗсзмнѣзз, кз кѢтѣн аѢ цїѢт УнгѢрѣѢе, пентрѢ кз ши линек КѢма-
нилор ера УнгѢрѣскз, нѢмай кѢ діалекта се десклинѣ, ши аша нѢмай діа-
лекта, ꙗ кжт се десклинѣ де линек КѢманилор чѣ ꙗтокма УнгѢрѣскз, трз-
кѢіа сз ши факз кѢноскѢтз. Я фаче унеле тжлкѢирі ка ачѣсте, есте а ꙗкїде
Окїй де кѢнз воіа та, ка сз нѢ вежї лѢмина соарелѢї чѣ де амїагз зї.

Май ꙗколѢ се сжргѢіаѢе лѢдатѢл Прай а арзта, кз линек КѢманилор аѢ
фост УнгѢрѣскз, кѢ ачеіа ꙗтжѢ, кз кѢтѣн, агеіа треканд ун ан дела венірѣ-
КѢманилор ꙗ цѣра УнгѢрѣскз кѢ мѢлци ай сжї фѢ котезат; ши нѢ есте а
крѣде сз се фи котезат ꙗнаинте де а ꙗвзца тайнеле крединцей: іарз дела
чїне лѣр фи ꙗвзцат атѢнчѣ фѢрз дела УнгѢрї? Карѣ неїїнд кѢтѣн, ши
чеіаалалци КѢманї че сꙗѢ котезат, нѢ се пѢтѣ ꙗплинї. Ядоо; Бела а па-
тра Краул УнгѢрилор де ОѢѢе примѣ ла сїне пре КѢманї, борѣ кѢ джншії
претенѣѢе, кжт дїнтрѢ ачеіа май вжртос аѢ лѢат УнгѢрїї причинз де урѣїе
асѢпра КраулѢї. РогеріѢс нѢ спѢне немїка де ачеіа, кз доарз сꙗр фи ꙗтрз-
Ѣвинцат Краул кѢ тжлмач спре асе ꙗцелѣѢе кѢ КѢманїї, іарз кжнд грзїаѢе
де Тжтарї аратз, кз сꙗѢ ꙗтрекѢинцат кѢ тжлмач. Ятреїа, ꙗсѢши кѢтѣн
фїїнд ꙗ принсоаре ꙗ ПѢца, кжнд аѢзї стрїгарѣ народѢлѢї, кареле пофтѣ
учїдерѣ лѢї кѢтѣн, зїсз, кз нѢ ва мѣрѢе ла Краул, де нѢ ба трїмїте Кра-
ул Оаменї ка ачеїї, карїї сꙗл аперѢ де тѢркарѣ народѢлѢї. Джнгз ачѣсте,
а патра, Краул ꙗї примѣ пре КѢманї ши ꙗ сват, ши ꙗї ꙗтрекѢ унѢ кжте
унѢ, че ан се парѢ ꙗ лѢкрѢ деспре кареле се свжтѢїа, карѣ ꙗтрегарѢ аша нѢе
парѢ лѢї Прай, кз нѢ се фжчѣ пре времїле ачѣле, фѢрз ꙗ линек унгѢрѣскз.
Пре урмз Оаре кареле ПадлѢс кжлѢгзр, де нѣм унгѢр, кѢ алциї Оаре кжци аѢ-
кжндѢсе ꙗ Молдова, кѢ мѢлт майнаинте де асе ашегѢ КѢманїї ꙗ цѣра Ун-
гѢрѣскз, пре дої Принципї дїн нѣмѢл КѢманилор кѢ тоатз фамиліа іаѢ ꙗ-
торѢ ꙗ скѢртз вѢрѢме ла крединца чѣ крецинѣскз, дїнтрз карїї чел май де
пре урмз кѢ нѢмеле БемѢр о х, кѢм аратз ФїгїсѢндѢс ФеррарїѢс, авѢ нз-
наш ла котѢз пре Краул Андреас ал доїле. КѢ анеѢе се поате крѣде сз фи
фжкѢт ачеїа ПадлѢс фѢрз де а ши линек КѢманилор, карѣ сз о фи ꙗвзцат
ел майнаинте кѢ небоїнца са, нїче нѢ аѢ скрїс нїмене, нїче нѢ есте асѢмене
адевз-

адеврѣлѣи. Динтрѣ ачѣсте довѣде се плѣкѣ Прай а крѣде, кѣ линга Ун-
гѣрилор ши а Кѣманилор уна ши ачеїашї линга аѣ фост атрѣ ачѣпт, нѣ
май кѣ діалекта десклинитѣ.

Чи прѣлесне есте респѣнѣл ла тоате ачѣсте. Ши атѣю: чине ва со-
коти пре Краюл Кѣтѣн, ши пре унїї алчїї динтрѣ Кѣманї, сѣ фи фост кѣ
капете аша гродсе ши тѣмпичї ла минте, кѣт атрѣ ачѣн ан сѣ нѣ поатѣ, нѣ-
нѣнд невоинцѣ, аѣца атѣта дин линга чѣ унѣрѣскѣ, кѣт атрѣ ачеїашї
линга аѣзїнд тѣлкѣирѣ тайнелор крѣдинчїї, сѣ нѣ аѣѣце атѣта дин крѣ-
динцѣ, пре кѣт аѣѣ єї липсѣ, ка сѣ поатѣ примї ботѣзѣл, кѣнд ун Ро-
манї, кѣтанѣ проастѣ, мѣкар кѣ майнанте немика нѣ аѣ шїѣт дин линга
унѣрѣскѣ, де ва фи ун ан атрѣ рѣгемѣнт де Унѣрїї, нѣмай дин аѣзїт,
фѣрѣ де алтѣ невоинцѣ, аѣца атѣта Унѣрѣѣце, кѣт аѣѣѣце пре Унѣрїї,
ши єл грѣнд унѣрѣѣце есте аѣѣлєс де Унѣрїї? Кѣте пїлде аѣем ши акѣм,
кѣт де алте нѣмѣрїї єзѣвацїї аѣца атрѣ ачѣн ан єинишор унѣрѣѣце. Дѣчї ши
Кѣманїї ачеїї аѣ нѣтѣт сѣ аѣѣце атрѣ ачѣн ан атѣта дин линга Унѣрѣскѣ,
кѣт а линга Унѣрѣскѣ сѣ аѣѣз аѣѣцѣтѣра чѣ де липсѣ спре апримї бо-
тѣзѣл; а линга унѣрѣскѣ сѣ грѣїаскѣ а сѣват, ши кѣ Краюл, фѣрѣ де тѣл-
мач, фѣрѣ доарѣ уне Орїї дѣспре унеле кѣвинте аѣ аѣѣт липсѣ де тѣлмач. Ши
пѣнтрѣ ачеїїа Рогерїѣс нѣ поменѣѣце де тѣлмач, кѣ де Оарѣ че Кѣманїї грѣїа
акѣм Унѣрѣѣце, пѣнтрѣ унеле нѣмай кѣвинте, каре се тѣлкѣїа прин тѣл-
мач, нѣ єрѣ де липсѣ сѣ скрїє Рогерїѣс, кѣ Кѣманїї аѣ грѣит прин тѣлмач.
Іарѣ Кѣтѣн кѣнд єрѣ а принсоаре, токма немика сѣ нѣ фи шїѣт унѣрѣѣце,
аѣ, аѣзїнд єл стрїгарѣ нороѣлѣїї аѣарѣ нѣ нѣтѣ сѣ атрѣ кѣ Кѣмзїнѣѣце пре
унѣл кареле шїа ши линга чѣ Унѣрѣскѣ, ши чѣ Кѣмзїнѣскѣ, че есте ачеїїа?
ши тѣлкѣїндѣсе, кѣ нороѣлѣл пофѣѣѣце учїдѣрѣлѣїї, сѣ респѣндѣз їарѣшїї
прин тѣлмач, кѣ єл нѣ ва мѣрѣ ла Краюл, де нѣ ва тримите Краюл Оамениї де
ашѣ, карїї сѣл аперѣ де тѣркарѣ нороѣлѣїї? Кѣ ачеїїа че зїче Прай, кѣ нѣ
єрѣ атрѣ Унѣрїї, карїї сѣ фи аѣѣѣт линга Кѣмзїнѣскѣ, есте пре апѣс а-
гїндї де Унѣрїїї де атѣнчїї. Вѣ крѣд кѣ ши атѣнчїї єрѣ атрѣ Унѣрїї де
ачеїїї, карїї шїа линга бѣчинелор нѣмѣрїї. Япой, ка сѣ сѣ аѣѣце Кѣманїї
тайнеле крѣдинчїї спре а примї Ѣфѣнтѣл Ботѣз, аѣ липсѣ атѣю сѣ аѣѣце
линга чѣ Унѣрѣскѣ? аѣ нѣ нѣтѣ єї сѣ аѣѣце ачѣлє а линга Ромзїнѣскѣ
карѣ єрѣ ши а лор линга, сѣ сѣ аѣѣце, зїсеї, сѣѣ прин Ромзїнї, карїї ши атѣнчїї
єрѣ мѣлчїї фоарте а Шѣра Унѣрѣскѣ, сѣѣ ши прин Унѣрїї а линга Ромзї-
нѣскѣ? Кѣ, прѣкѣм аѣѣѣїї нѣнѣмзѣрѣїї сѣнт Унѣрїїї карїї шїѣ линга чѣ

Ромзніскъ, аша ши атѣнчй нѣ пѣцини, кред єѣ, кз аѣ фост атрз Унгѣрїи, карїи грзїа Ромзніѣше. А кят є пентрѣ Паблѣс кзлѣгзрѣл, токма сз нѣ фи шїѣт єл Кѣмзніѣше, адекз Ромзніѣше немика, прекѣм нѣ унѣл нѣмай аѣ фост а Цѣра Унгѣрѣскъ єпїскоп, кареле нешїиѣд линеа Унгѣрѣскъ кѣ тзлмач про-победѣїа Унгѣрилор кѣвѣнтѣл лѣї Дѣмнезєѣ; ши а зилеле ноастре акз с'аѣ афлат кѣте ун Кзлѣгзр Префект ал Місіонарилор Папистѣшеїи дин Молдова, кареле с'ѣѣ немика, с'ѣѣ пр'ѣпѣцин аѣ шїѣт Ромзніѣше, ка кѣнд мерг атжїо ла Молдова де Обѣе немика нѣ шїѣ Ромзніѣше, токма сз нѣ фи шїѣт, зисєїо, Паблѣс немика Кѣмзніѣше, акз пѣт'ѣ сз атоаркз ла крединцз пре зисїиї Прїн-ципї кѣ ажѣторїа челор че аѣ мере кѣ дѣнєѣл ла Молдова. Динтрз карїи, чине поате сз зикз, кз ничї унѣл нѣ аѣ шїѣт Ромзніѣше, ка єѣ кред, кз унїи вор фи фост ши Ромзнїи де н'ѣм. Ремѣне акїат, кз Кѣманїи нѣ сѣнт Унгѣрїи чи Ромзнїи.

Динтрѣ ач'ѣсте лимпедє се в'ѣде нестаторничїа дов'ѣдєї лѣї Бѣдер, ка-реле а Нотеле Історико-Крїтїче ла Ёѣплїка Ромзнилор, нѣмзрѣ 9. пентрѣ ка сз адевер'ѣзе, кз Ромзнїи а сѣта а трейспрежеч'ѣ аѣ бенит де престє Дѣнзрє а Дакїа, зичє, кз а зилеле лѣї Петрѣ ши Ясан фразилогр Принципї а Ромзни-лор челор дела мѣнтеле Бмѣ, кѣнд адекз ачєстїи кѣ чєїалалциї Ромзнїи де а-колоши с'аѣ скѣлат асѣпра Апєратѣлѣї Грєчєск Ісаакїє Ангєл ка сз се скоатз ши пре сине, ши пре Бѣлгарїи де сѣє стзпѣнїр'ѣ Грєч'ѣскъ, де ар фи фост Ро-мзнїи стзпѣнїи а Дакїа; лѣѣдѣциї Принципї Ромзнїи нѣ ар фи фзкѣт легз-тѣрз кѣ Бѣлгарїи, ши кѣ Кѣманїи лѣѣбиторїи Цєрей Ромзнеїи ши а Молдо-вєї спре а гате пре Грєчїи, чи май вѣртєс кѣ н'ѣмѣл сзѣ, адекз кѣ Ромзнїи чєї дин Дакїа с'ар фи асоцит асѣпра Грєчилор.

Ѕз фи фзкѣт лѣѣдѣциї фразиї Принципї легзтѣрз кѣ Бѣлгарїи, нѣ четим никзирїи, фзрз дѣпз че аѣ лѣвинє Ромзнїи пре Грєчїи, ши ш'аѣ фзкѣт Апєрзциє ши дин колѣ де Дѣнзрє, кар'ѣ аѣ вєкѣит пѣнз ла венїр'ѣ Тѣрчилор, Бѣлгарїи фѣрз сѣєпѣшиї Апєратѣлѣї Ясан, ши ка ниѣє сѣєпѣшиї єсте а кредє, кз аѣ дат ажѣторїю Апєратѣлѣї лор. Кѣ Кѣманїи де аѣ фзкѣт ач'ѣ легзтѣрз, ка дѣншїи Кѣманїи сз лє д'ѣ ажѣторїю асѣпра Грєчилор; аѣ фзкѣт легзтѣрз кѣ фразиї сзїи, де Оарз че Кѣманїи, кѣм вѣдим май сѣє, аѣ фост Ромзнїи. Дрєпт Ромзнїи чєї дин Ярд'ѣл ши чєї дин Бзнат, нѣ скрїє Никїта сз фи дат ажѣторїю Ромзнилор челор дела мѣнтеле Бмѣ асѣпра Грєчилор. Чи, причина, кзчїи ачєстїи нѣ аѣ дат арзтѣтѣл ажѣторїю, є, кз Апєратѣл Грєчилор Ісаакїє Ангєл аѣ фост цинєрє лѣї Бєла ал трєїл'ѣ Країлѣї Унгѣрилор; ши Ромзнїи,

атхтѣ чей дин Ярдѣл, прекѣм ши чей дин Бзнат ера сѣпѣши Краулѣи Унгаріей, кареле некѣм с'зи ласѣ пре зишій Ромзний а да ажѣторѣ асѣпра Гречилор, чи ши ел аѣ тримис Оасте де ажѣторѣ Гречилор асѣпра Ромзнилор челор дела мѣнтеле вѣмѣ, аѣпз кѣм Никита Хоніат ꙗ Ісаакіе Ангел Картѣ І. скріе *), мзкар кз ши атѣнчѣ фѣ бирѣвинца а Ромзнилор.

Асѣмнзм ши ачеіа ачї, кз уній кред, кз динтрѣ ачеіа, кз уній дин Гкрїиторїй Гречешї ꙗ нѣмеск пре Кѣманї ши пре Пацинаците Гки.ѣи, аѣпз лѣце се поате траѣе урмаре, кз ачеїй аѣ фост Хѣнї; ши де аколѣ, кз аѣ фост Тѣрчї, адекз, Унѣбрї. Чи ачеїа ниче кѣм нѣ урмѣзз; пентрѣ кз, кѣм аѣ асѣмнат ши Гтрїттерѣс ꙗ Томѣ ІІІ. Партѣ ІІ. ꙗ Гѣммарїѣл чел де Пацинаците, Гкрїиторїй чей Гречешї май пре тоате нѣмѣрїле, чѣле де кзтрз мїахз ноапте де Гречї, ле кїамз Гки.ѣи **). Де унде, фїнѣд кз де кзтрз мїахз ноапте ера май мѣлте десклинїте нѣмѣбрї; де скріѣ лѣѣдацїй Гкрїиторї де Оаре кареле нѣм, кз аѣ фост Гки.ѣи, нѣ лѣатз урмѣзз, кз аѣ фост Хѣнї, сѣѣ Тѣрчї.

Ши ачеїа асѣмнзм, кз ла Гтрїттерѣс ꙗ Томѣ ІІІ. Партѣ ІІ. §. 59. ла аѣл 1327. се афлз мзртѣрїсїт, кѣм кз Аператѣл Яндронїк чел ехтрѣн аѣ тримис май доаз мїй де Кѣманї ꙗ изгонїре ла исолеле (Остробеле) лемнѣ, Фасѣ, ши лѣсѣѣ.

§. 11.

А Биссенї.

Георгїѣс Прай ꙗ Дїссертацїа а шептѣ ꙗ Янналеле Хѣнилор, Яварнлор ши а Унѣбрїлор, §. 10. аѣѣче аминте де Биссенї, карїй кѣм се аратз дин скрїсорїле Країлор Унгарїей, ꙗ май мѣлте цинѣтѣбрї а Церей Унѣбрешї де дѣмѣлат аѣ лѣкѣвїт. Ячестї Биссенї, пре карїй Гкрїиторїй Унѣбрешї ꙗ кїамз

ши

*) *Πέμπας δὲ καὶ πρὸς τὸν ἐλένη Πενθερὸν τὸν Ρῆγα τῶν Οὐννων, δι' ἐπιμέραν ἤτειτο σύνασιν. Ὁ δὲ ἀσμένως ἐπαρῆξεν ἐπέρευσε, καὶ διὰ τῆς Βιδύνης ἐκπόμπῃσι ἴλας συνέθετο στρατιώτας. Implorat et soceri sui Hungariae Regis opem: et facile impetrat, ut is se per Bidynam auxiliares turmas missurum polliceatur. Nicaetas Choniates in Isaacio Angelo, L. 1.*

**) Caeterum ut omnibus fere gentibus barbaris, quae Graecis a septemtrionibus oppositae fuerunt, ita his etiam Patzinacis Scytharum nomen ab a. C. 970. inde passim tribuunt Scriptores Byzantini, et Anna Comnena quidem, ubi de Scythis loquitur, fere semper Patzinacas in mente habuit; sed apud alios quosdam vagum istud nomen fecit, ut locis nonnullis, Patzinacae, aut alia gens, — intelligi debeant, plane incertum sit. *Stritterus* Tom. 3. Parte 2. in Summario de Patzinacis,

ши Бесси, аи деосекѣше Прай де Бессій, ши де Босинацій лѣи Абдовикѣс Тѣ-
сера ши алѣи Бонфинїѣс. Пентрѣ кѣ ачестїи аѣ фост де вицѣ Словенѣскѣ, іа-
рѣ дин противѣ пре чей, вѣртос вѣдѣше Прай, а фи фост де О вицѣ кѣ Па-
цинацителе. Іарѣ ачепѣтѣл нѣмелѣи лор ашѣ ал дескопере. Пре Пационаците
рѣшїи іаѣ кїемат Печенигї, дѣитпрандѣс Пицинаце, дитмарѣс Мерекѣргенсис
кѣ Вгехардѣс Печинигї, ши Пеценате, іарѣ алцїи аи нѣмекс Пиценї, дин а-
чест нѣме де пре урмѣ аѣ пѣтѣт лесне сѣ се наскѣ нѣмеле Биссенї. Карѣ лѣкрѣ
дин линѣ чѣ Немцѣскѣ, ши дин чѣ Фрѣнчѣскѣ се веде а се фи урѣзиг. Пен-
трѣ кѣ Немцїи П. сѣѣ Р. латинеск ал респѣнд, Б. іарѣ Фрѣнчїи, се, латинеск
ал респѣнд, се (se); ашѣ дин Пиценї ремѣне Биссенї.

Іаѣдатѣл Прай динтрѣ ачѣ пѣрѣре, кѣ Пационацителе ши Кѣманїи аѣ
фост Үнгѣри, ши пре Биссенї аи фаче а фи фост Үнгѣри. Чи кѣ адеѣтѣлатѣ
довѣде адеверинд ной май сѣс, кѣм кѣ ши Пационацителе, ши Кѣманїи аѣ
фост Ромзни; урмѣхѣ, кѣ ши Биссенїи, нѣ Үнгѣри, чи Ромзни сѣс нѣме де
Биссенї аѣ фост. А че локѣри аѣ фост ашезаци кѣ лѣкѣвинѣа Ромзниї ачестїи,
ши че Оameni стѣрѣлѣчицї аѣ фост динтрѣ дѣншїи, а Цѣра Үнгѣрѣскѣ, вежи
Прай ла локѣл май сѣс асѣмнат.

Асѣмнѣм ши ачѣїа, кѣ дела Ромзниї ачѣїа че се кїемѣ Биссенї, ши аи
ашезасе Зѣлта, кѣм скрїе Нотарїѣл лѣи Бела, кап 57. дин колѣ де Мѣшѣи
пентрѣ апѣрарѣ Аперѣцїей Үнгѣрешї *) дела ачѣї Ромзни, зисѣю, еѣте, де
Словакїи пѣнѣ агѣзѣи аѣ ачѣла порт, карѣ ал цин Ромзниї чей проци дин Ар-
дѣл, ва ши кѣнтѣрилѣ лор май асѣменѣ сѣнт кѣ а Ромзнилор челор проци дин
Ардѣл, ши алѣ мѣлатѣ Окичѣюри аѣ атокма. Асѣ Ромзниї ачѣї, преѣм ши
пре аюрѣ сѣ аѣ аѣжмлат унор Ромзни, шѣ аѣ уйтат линѣ са, ши акѣм грѣскѣ
ка Словакїи, ниче нѣ се пот десклинї де Словакїи.

Прай аколошї грѣше, кѣ пентрѣ ачѣїа Бела ал патрѣлѣ аѣ ашезат пре
Кѣманї сѣ лѣкѣїаскѣ де кѣтрѣ Тиса, пентрѣ кѣ аколѣ лѣкѣїа ши Биссенїи,
де карїи скрїе Нотарїѣл лѣи Бела ла кап 57. кѣ а зилеле лѣи Токѣи венинд,
фѣрѣ ашезаци пѣнѣ а Тиса. Адеѣ брѣ Краѣл Бела пре Кѣманї аѣтрѣ чей де
ун сѣнѣ кѣ дѣншїи Биссенї сѣїи ашѣхе. Вѣ адаѣг ши ачѣїа, кѣ де еѣте а-
деѣзрат, кѣ Биссенїи ачѣї аѣ бенит динтрѣ алт цинѣт ла локѣрилѣ чѣле де
кѣтрѣ

*) Et in eodem confinio ultra lutum *Musun*, collocavit etiam *Bissenos* non paucos habitare, pro defensione regni sui, ut ne aliquando in posterum furibundi *Teutonici*, propter injuriam sibi illatam, fines Hungarorum devastare possent. *Notarius Belae*, cap. 57.

кхтрз Тиса; ши сї пентрѡ ачеїа фѡрз ашезаци аколѡ, пентрѡ кз аколоши єрѡ
 азкѡиторїи беки Ромзній атрѡ Лперзѡїа чѡ Оаре кѡнд албї Менѡморѡт дела
 Бихор. Асз дѡпз време, тоцї Ромзній ачеї кѡ треї пласе де нѡме анѡмицї,
 адекз Ромзній, Биссенї, Кѡманї, уїтѡндѡши линка са чѡ Ромзнїескз, акѡм
 грзеск Унѡрѡїе.

§. 12.

А Морлаки, сѡѡ Маѡровлахи.

Аѡчїс, де Регно Далмацїе, Картѡ VI. кап 5. зиче, кз Влахїї ачеї,
 карїї азкѡеск прин мѡнцїї Церей Ѣрвешї, а Босней ши а Кроацїей, мѡкар кз
 мѡлцї кѡ Претѡл Дїоклеа, кареле Лнанте де анѡл 1200. аз скрис, лї соко-
 теск а фи прзсилз Романз; тотѡши нѡ сѡнт Романї. Ши спре адеверїе, кѡм
 кз ачеїї нѡ сѡнт Ромзнї, доаз довѡде адѡче Лнанте: уна, кз л Влахїї а-
 честїї ничї О урмѡ нѡ се афлз дин линка чѡ Ромзнїескз, адекз грзеск нѡмай
 Ѣрвѡїе; алта нѡмеле де Влах атѡнчї сѡѡ кѡносекѡт л азкѡиторїї ачестїї,
 адекз атѡнчї аз лчепѡт а се кїемѡ Влахї, кѡнд нѡмеле Влахїлор єрѡ аместе-
 кат кѡ Словѡнїї, адекз кѡ Бѡлгарїї, ши кѡнд нѡмеле ачеста лсѡмнѡ пѡсторїю.
 Де унде асѡменѡ адеврѡлѡї єсте, кз ачеїї нѡ пентрѡ алта сѡѡ нѡмит Влахї,
 фѡрз кз єрѡ пѡсторї, прекѡм ши акѡм; ши ашѡ а се зиче сї Влахї, нѡ ѡ а се
 зиче Ромзнї де нѡм, чи пѡсторї *).

Чи кз нѡмеле Влахї сѡ фи лсѡмнат кѡндава пѡсторї, сѡѡ Бѡлгарїї
 сѡ се фи кїемат Влахї, май сѡс ам арзтат, кз ничї кѡм нѡ є адеврѡт.
 Дрепт Янна Комнина ла локѡл май сѡс адѡс зиче, кз пре нише номаде адекз
 пѡсторї їѡѡ кїемат Влахї; чи пентрѡ ачеїа сѡї фи кїемат пре ачеїї Влахї, кз
 єрѡ пѡсторї, ши нѡ май вѡртѡс пентрѡ ачеїа кз єрѡ дин нѡмѡл Влахїлор,

НИМЕНЕ

*) Vlahos autem per montes Rasciae, Bosniae, et Croatiae degentes, etiamsi multi Romanorum esse progeniem arbitrantur, et tempore occupatae a Slavis Dalmatiae in montes secessisse, cum presbytero Diocleate autumant; tamen cum nullum Romanae linguae vestigium retineant, nomenque ipsorum innotuerit eo tempore, quo Vlahorum nomen cum ipsis Slavis jam confusum reperiebatur, et pastorem significabat: ideo pastorum nomine censitos fuisse, prout et nunc, vero simile est. Ноѡ Itali *Morlaccos* dicunt, de cujus nominis significato Presbyter Diocleas, qui ante annum MCC. scripsit, Bulgarorum gesta describens, ait: „Igitur impugnantes Sylloduxiam, expugnaverunt eam, inde debellando ceperunt totam Macedoniam, post haec totam Provinciam Latinorum, qui illo tempore *Romani* vocabantur, modo vero *Mauroulachi*, hoc est nigri Latini.“ *Lucius*, de Regno Dalmatiae Lib. 6. c. 5.

нимене нѣ ва вѣдѣ. Іарѣ де іавъ кѣноскъѣт унїи пре лѣкѣиторїи ачеї дин мѣн-
 цїи Церїи Оѣрециї, а Босенїи, ши а Кроаціи л сѣта а доазспрежечѣ, кѣ се кіа-
 ма Влахїи, немика нѣ ажѣтѣ пѣрерѣ лѣї лѣчїѣс. Пентрѣ кѣ мѣкар кѣ кѣ а-
 честа нѣме кіема ши май наинте Словенїи пре Ромзнїи де кѣндѣ фѣрѣ кѣноскъѣцїи
 Ромзнїи Словѣнилор; тотѣши л скрисориле Гречилор л май сѣс зиса време аѣ
 лчепѣт а се нѣи нѣмеле, Влахїи. Яшѣ дарѣ нѣмеле, Влахїи, а лѣкѣиторилор
 ачелора де одатѣ фѣ кѣноскъѣт кѣ нѣмеле, Влахїи, ал Ромзнилор; ши прекѣм
 пѣнѣз астаѣї Ромзнїи нѣ се кіамѣ пре сине, Влахїи, чи Ромзнїи, ашѣ ши ачеїи
 лнаинте де а се вестїи нороделор челор афарѣ де гинта Словенѣскѣ сѣс нѣме
 де Влахїи, аѣпѣ мѣртѣрисирѣ лѣї Дїоклеа се кіема Ромзнїи сѣѣ Романїи. Де
 Оарѣ че дарѣ де одатѣ ши Ромзнїи, ши лѣкѣиторїи ачеї фѣрѣ ла чеї афарѣ
 де Словенїи кѣноскъѣцїи сѣс нѣме де Влахїи, ши майнаинте ши єї се кіема
 Ромзнїи сѣѣ Романїи; афарѣ де тоатѣ лдоїала єсте, кѣ лѣкѣиторїи ачеї сѣнт
 Ромзнїи, карїи аѣпѣ линѣа Словенѣскѣ се зик, Влахїи. Сингѣрѣ ачѣ Осекїре
 єсте лтрѣ Ромзнїи нострїи, ши лтрѣ лѣкѣиторїи ачеї, кѣ єї, пїерѣжѣндѣ кѣ
 тотѣл линѣа чѣ Ромзнїскѣ лѣкѣнѣѣбрацїи де Оѣреїи, ши ворѣнѣа сингѣрѣ линѣа
 чѣ Словенѣскѣ, аѣ лчечат а се май кіема пре сине Ромзнїи, чи прекѣм лї нѣ-
 меск, Словенїи пре Ромзнїи, Влахїи сѣѣ Власїи, ашѣ ши єї се кіамѣ пре си-
 не Власїи.

Адеберит єсте, кѣ лѣкѣиторїи, карїи се кіамѣ кѣ нѣме де О гинтѣ
 бекїе, де ачеїашїи гинтѣ векїе липсѣѣсе сѣ се крѣдѣз а фи, де нѣ се ва адеберїи
 лпротївѣз кѣ статорнїче довѣде. Яшѣ Кѣманїи л Цѣкра Унѣѣрѣскѣ, немика
 нѣ аѣ дин линѣа са, чи нѣмай Унѣѣреѣе грѣск; тотѣши пентрѣ ачеїа нѣ
 сѣнт Унѣѣрїи, чи ремѣн Кѣманїи. Яшѣ іарѣши л Цѣкра Унѣѣрѣскѣ сѣнт л
 унеле сате рѣшїи, карїи де тот шѣ аѣ уїтат линѣа са чѣ рѣсѣскѣ, ши лимпѣде
 Унѣѣреѣе ворѣск, ва лѣз єї пре сине сѣ зик а фи Унѣѣрїи, тотѣши пентрѣ
 ачеїа нимене нѣї скоате дин нѣмѣрѣл рѣшилор, ши сѣ ле зикѣ а фи Унѣѣрїи.
 Яшѣ л Ярдѣл сѣнт Склавїи, пре карїи Ромзнїи лї анѣмеск Склїаї, ачестїи грѣ-
 ск лимпѣде Ромзнїѣсе ши дин линѣа чѣ Склазѣскѣ ничїи О урмѣ нѣ аѣ л гѣра
 са, ва ши портѣл лл аѣ лтокма кѣ Ромзнїи; тотѣши пентрѣ ачеїа нимене нѣ
 зиче сѣ фїе ачеїи Ромзнїи; чи Склавїи, прекѣм аѣ фост ши стрѣмошїи лор,
 ремѣн. Дечїи ши лѣкѣиторїи ачеїи Влахїи, сѣѣ Морлакїи, ши Маѣрѣвлахїи,
 мѣкар кѣ шѣ аѣ пїерѣдѣт линѣа са чѣ Ромзнїскѣ; тотѣши Ромзнїи сѣнт адеѣ-
 рацїи. Кѣ ачѣсте се рѣсѣфлѣз доѣада лѣї лѣчїѣс, кареле кѣ ачеїа рѣзимѣ, кѣ
 лѣкѣи-

лзкбиторій ачей нѣ сѣнт Ромзній, пентрѣ кз ничй о урмз нѣ се афлз ла сѣ де линба чѣ Ромзніѣскз.

Іарз кзчй лѣ кіамз Морлаки, сѣѣ Маѣровлахи, адекз Ромзній негрій, нѣ ми се веде а фи алта причина, фзрз пентрѣ кз ш'аѣ пїердѣт линба са чѣ Ромзніѣскз, ши пентрѣ ачеїа се сокотеск неферичицї, ши тикзлоши ка чей че сѣнт аѣзтѣцї, ши астрзинацї де фрацїї сзї Ромзній. Кз Обичкїю есте ши акѣм пре чей че сѣнт а чева ненорочире ай кіема негри. Обичкїю іарзши есте а кіема негри ши пре ачеїй, карїй зхзхзеск пре алцїй, ши лѣ пзгѣвеск. Поате дарз ши пентрѣ ачеїа іаѣ анѣмит Ромзній негрїй, пентрѣ кз кѣм скріе лѣчїе са май сѣе зисѣл кап, влахїй чей дин мѣнцїй Босней ажѣтѣнд пре Младин, Банѣл Далмацїей, а Кроацїей ши а Босней кѣ армеле сале, се кокоржрз ла ше-сѣрїй, ши местекацї кѣ Хорвацїй, фѣрз а гззѣвїцї а агонисї пѣмѣнтѣл; аѣпз ачеїа ачеїашїй влахїй амѣлцѣндѣсе, тоате цинѣтѣрїле пзпз ла маре лѣѣ зх-хзїт, адекз ле прзѣа: пентрѣ каре причинз кѣм фѣрз де Країї Церей Унѣг-рїцїй контеницїй, а Кроника Патрїей, зиче, кз се спѣне *).

Іарз ачеїа че зиче лѣчїе, кз Ромзній ачей а зилеле лѣї Младин с'аѣ кокоржт дин мѣнцїй, ши аѣ доѣжндїт ла ше-сѣрїй а трз Хорвацїй лок де агонисит, фзрз ничй о доѣаѣз о грзеще. Кз ачѣсте че грзеще ел деспре ажѣторкѣ Ромзнілор чел дат лѣї Младин, лѣѣ кѣлес дин Мїха Мадїе са кап 18. чи а капѣл ачела нѣ се афлз, атѣнчїй сз се фи кокоржт Ромзній дин мѣнцїй, ши сз фи доѣжндїт локѣрїй де агонисит а трз Хорвацїй, синѣгѣр ачеїа скріе Мадїе са а-колѣ, кз Младин пѣрѣрѣк аѣ фост алипїт де претешѣгѣл ши де ажѣторкѣ Ром-знілор, ши кз Банѣл Іоаннес Бабонїг гонїнд пре Младин пзпз ла Блиска, аколѣ аѣ авѣт езтае маре кѣ Ромзній **). Де унде урмѣзз, кз нѣ нѣмай дин зилеле лѣї Младин, кареле аѣ кѣстат а сѣта а трейспрезечѣ пе времїле Краюлѣї Каролѣс ал Унѣгрїлор, сѣнт а Кроацїа ашезаци Ромзній кѣ лзкашѣл, чи липсѣше сз кредем, кз дин зилеле чѣле веки сѣнт сѣ аколѣ лзкбиторїй.

Аѣѣчем

*) *Vlahorum nomen, ante annum MCCC. in Dalmaticis monumentis non reperitur, talique nomine censebatur pastores montana Bosnae incolentes, qui cum Mladino, Dalmatiae, Croatiae, et Bosnae Bano militaria servitia praestitissent, ad plana descendere, et Croatis inmixti, agros colere permissi fuerunt; inde multiplicati, maritimarum quoque Civitatum agros infestarunt: qua de causa, quomodo a Regibus Ungariae saepe repressi fuerint, in patriae Chronico refertur. Lucius de Regno Dalmatiae Lib. 6. cap. 5.*

**) *Mladenus - - semper adhaesit amicitiae et auxilio Vlacorum et Policianorum - - Joannes Banus Babonig, cum suis sequacibus, persecutus est Mladenum usque Bliscam, ibi pugnam fecit magnam cum Vlacis. Micha Madius cap. 18.*

Ядъчем аминте ши ачеїа ачи, кз вине аѡ асхмнат дѡчїѡс, кѡм кз чкѡе че скрїе Дїоклеас деспре вїрѡинцеле Бѡлгарилор ла Филодѡкїїа, ла Макидо- нїїа ши а цинѡтѡл латинилор, каре кѡвинте лѡм скрис май сѡс, нѡ де Бѡл- гарїй, чи де Аварїй требѡе сз се ацелѡгз *).

Ши ачеїа урмѡгз дин чкѡе май сѡс арзтате, кз а дешерт се сѡпѡрз Петрѡс Катанчїч, де Істро кап 8. §. 4. асѡпра ачелора, карїй афлз а цинѡтѡл Пошегей, ши а Кроацїа Ромзнїй **).

Мз мирам майнаинте Оаре де унде с'аѡ лѡат цинѡтѡл Пошегей а се зиче, Валахїа чкѡ микз (Valachia parva), ши гѡндѡм де Одатз, кз асхмз- нѡндѡсе кѡ Цѡра Мѡнтенѡскз, карѡ се зиче, Валахїа, цинѡтѡл Пошегей, ка- чел май мик де кѡт Цѡра Ромзнѡскз, с'аѡ нѡмит Валахїа чкѡ микз. Чи афлз ла Ѣкрїиторїй, кз Цѡра Мѡнтенѡскз с'аѡ зис, Валахїа чкѡ май микз, ши Молдова, Валахїа чкѡ май маре ***). Де унде урмѡгз, кз цинѡтѡл Пошегей, кареле ѡ дин колѡ де Дѡнзре, нѡ дѡпз алѡтѡрарѡ кѡ Цѡра Мѡнтенѡскз, карѡ ѡ дин коаче де Дѡнзре, с'аѡ овичнїт а се кїемѡ, Валахїа чкѡ микз. Де аколѡ лми- венї препѡс, кз дин колѡ де Дѡнзре требѡе сз черкзм Валахїа чкѡ маре, пе лѡнгз карѡ чкѡ дин цинѡтѡл Пошегей сз се зикз микз. Ши лтрѡ а дѡвѡр афлаї ла Ѣкрїиторїй Гречешїй, динтрз карїй Нїкїта Хонїата а Балдѡнїѡ Фландрѡ, прекѡм ши Якрополїта, цинѡтѡбриле Ромзнилор чкѡе дин Тесалїа ле кїамз, Валахїа чкѡ маре ****), пе лѡнгз карѡ чкѡ дин цинѡтѡл Пошегей се зиче, Валахїа

*) Quae de *Bulgaris* tradit, de *Avaribus* intelligenda essent, si aliqua temporum adaptatio, in relatis ab hoc auctore, reperiri posset. *Lucius* in *Notis* ad *Diocleatem*.

**) Quamquam nonnulli nostrum hoc vocabulo non recte utuntur, cum omnes *Illyrios*, qui graeca non unitorum sacra colunt. *Vlahos* nuncupant.

Si *Valachiam parvam* demas in agro *Poshegano*, et *Morlachiam* in *Croatia*, quarum utramque *Illyrii*, perperam *Valachi* ab exteris nuncupati, colunt. *Petrus Katantsich*, de *Istro*, cap. 8. §. 4.

***) *Ambae Valachiae*. Major ad *Euxinum* mare se porrigit, et nostris *Moldavia*, *Turcis* *Carabogdania*. Minor propter *Danubii* ripas extenditur, et plerumque *Transalpina*, *Bonfinio* *Montana* quoque sicut et aliis nominatur. *Ulachiam* vocavere *Graeci*: pro quibus interpretes *Zonarae*, *Cedrini*, et aliorum historicorum reddidere *Blachiam* et *Blachos*. *Turci* non *Plach*, sed *Ilach* dicunt. *Joannes Leunclavius* in *Pandectis Historiae Turcae*.

****) Ἐπὶ δὲ ταῖς καὶ ἄλλοις τῆς Θεσσαλίας κατέχων μετέωρα, ἃ νῦν μεγάλη Βλαχία καλεῖσθεται τοπάρχης ἦν τῶν ἐκεῖ. Praeter hos alius *Toparcha Thessaliae Montana*, quae nunc magna *Blachia* dicitur, tenebat. *Nicetas Choniates* in *Balduino Flandro*.

Κατέδραμε δὲ καὶ τῆς μεγάλης Βλαχίας. Magnam item *Blachiam* excurrit. *Georgius Acropolita* p. 18. Edit. Venet.

Валахїа микъ. Де унде урмѣзъ, къ прекѡм векю нѡме есте а Влахїей чїей мари дин Тесалїа, аша ши нѡмеле Влахїей чїей мичї дин цинѡтѡл Пошегей есте векю, де вѣрме че де кѡнд с'аѡ зис ꙗ Тесалїа Влахїа маре, де атѡнчѣ аѡ трѣѡит сѡ се зикъ ши ꙗ цинѡтѡл Пошегей, Влахїа микъ. Де ачї се ꙗтрѣще ши чеїа че ам зис май сѡс, къ Ромзній нѡ ꙗ зилеле лѡї Младин аѡ до-бѡндит локѡри да шес, чи кѡ мѡлт майнаинте аѡ фост аколѡ лѡкѡиторї.

Ачї ꙗмї вин аминте ши кѡвинтеле лѡї Топелтинѡс, кареле ꙗ Картѣ че се кїамъ, Орицинес ет Окасѡс Трансилванорѡм, кап б. де аколѡ вѣрѣ сѡ а-рѣте, къ Ромзній Оаре кѡнд с'аѡ зис, Бѡлгарї, пентрѡ къ тѡргѡл дела Брашов, ꙗ каре лѡкѡеск Ромзній, се кїамъ а' Белгерей (d' Belgerey) *). Чи тѡргѡл ачела Ромзній ꙗ линка са ꙗл кїамъ, Ѣкїай, пентрѡ къ аколѡ Оаре кѡнд поате аѡ лѡкѡит Ѣкїай (Sclavi). Дечї дела Ѣкїавї есте нѡмеле ачела нѡскѡт, нѡ де аколѡ къ доарѡ Ромзній Оаре кѡнд с'аѡ кїемат Бѡлгарї. Рѡѡ дарѡ де аколѡ вѡдѣще Топелтинѡс, къ Ромзній Оаре кѡнд с'аѡ зис Бѡлгарї, пентрѡ къ акѡм Ромзній лѡкѡеск ꙗ тѡргѡл май сѡс нѡмит. Кѡте сате сѡнт ꙗ Ярдѣл, каре аѡ фост Ѣксѡшї, анѡме ꙗ вѡчинѡтатѣ Ѣас-Регѡнѡлѡї, Ѣас-Харасташ, Ѣас-Ўїфалѡ, Ѣас-Баница, Ѣас-Пентек, ши чѣле лалте **), каре ши асѡзхї ꙗшї цин нѡмеле де Ѣксѡшї, мѡкар къ ничї ун Ѣас асѡзхї нѡ есте ꙗтрѡнселе, чи ле лѡкѡеск Ромзній, аѡ пентрѡ ачїа вей зиче, къ Ромзній Оаре кѡнд с'аѡ кїемат Ѣасї?

Лѡсѡмнѡм ши ачїа, къ Ромзній ачїей дин Кроацїа, ши динтрѡ чїа лалци Ѣѡркї, фїиндѡле грѣцѡ де нѡмеле, Морлакї, сѡѡ Мабрѡвлахї, адекъ Ромзній негрїй, вѡнд а ꙗтоарче рѡѡина ачїа де пре сине асѡпра Ромзнилор челор дин коаче де Дѡнѡре; ꙗї нѡмеск пре ачестїй, Каравлахї, пѡнѡнд, Карѡ, кѡвѡнт Тѡрческ, ꙗ локѡл кѡвѡнтѡлѡї челѡї Греческ, Мабро; ши аша пре Рѡмзній чїей дин коаче де Дѡнѡре ꙗї кїамъ еї ши Ѣѡркїей чїей дин колѡ де Дѡнѡре, негрїй Ромзній. Чи, пентрѡ ачїа тотѡшї Мабрѡвлахїей рѡмѡн фракїй Ромзнилор челор дин коаче де Дѡнѡре, ши Романї адебѡрацї, ꙗарѡ нѡ Ѣѡркї.

Ши ачїа лѡсѡмнѡм, къ динтрѡ Ромзній ачестїй, прекѡм тоцї де мѡлт ш'аѡ пїердѡт линка чѣ Ромзнѣскѡ, аша унїй акѡм ꙗчеп а се лѡпѡдѡ ши

де

*) Valachos istos etiam non raro Triballos vocant, Leuncl. rer. Turc. l. 4. saepe etiam Bulgaros, Zon. in Constant. Pog. et Copr. unde Brassovia (ut Laonicus loquitur) seu Coronenses etiam num hodie suburbia a Valachis habitata vocant, d' Belgerey. Toppeltinus, Origines et occasus Transylvanorum, cap. 6.

**) Szász-Haraszta, Szász-Ujfalú, Szász-Banyitza, Szász-Péntek, etc.

де нѣмеле Влахї сѣхъ Власї, кѣ кареле май де мѣлт се лѣхда. Ши нѣши траг де самз, кѣ де слѣвнт нѣме се лѣпхдз, ши дин прѣстрѣлѣчитз вицз а Романилор доминиторилор лѣмей кѣ мижлочирѣ ачеїа се невоеск а се префаче а варварї.

§. 15.

Пентрѣ нѣмеле Кѣцовлахї, ши Цинціарї.

Кѣносѣт лѣкрѣ есте, кѣ Гречїй де акѣм пре Романїй чей дин колѣ де дѣнзре, нелѣхнд аминте ла мишлѣтатѣ са, а карѣ сѣнт лѣхши, а батжѣ кѣрз лї кїамз, Кѣцовлахї; карѣ лѣхмнѣхз, Романїй скїопї. лѣчїсе, де Регно Далмацїе, Картѣ VI. кап 5. врѣ сѣ гичѣскѣ причина, де унде Романїй ачей аѣ лѣчепѣт а се зиче ла Гречї, Кѣцовлахї. Зиче, кѣ, дѣпз мѣртѣрїсирѣ лѣї Кедринѣ, Зой мама лѣї Константин Порфирогенитѣ лѣперѣтѣса дела Цариград, фѣхнд легѣтѣрз кѣ Пацинацителе асѣпра Бѣлгарилор; Пацинацителе дѣпз ачеїа се фѣчерз брѣжмаши, карїй де мѣлте Ори трехнд дѣнзрѣ, прѣдѣ Фракїа. дѣпз ачеїа лѣвингѣндѣї Алексїе Комнинѣ, мѣлцї дин дѣншїй аѣ перїт, дин чей лалцї, пре унїй їаѣ вѣндѣт, пре мѣлцї їаѣ ашезат а цинѣтѣла Мо- гленей, ши аѣ фѣкѣт ун лѣгїон де Осташи алес дин дѣншїй, кѣм скрїе Зо- нара. Акѣрора урмѣторї ши асѣхѣї сѣнт, ши дела лѣкѣл, унде фѣрз аше- зѣї, сѣѣ пореклит, Пацинаце Моленитѣнї. Асѣменѣ Никита скрїе, кѣ Кало Іоанн лѣперѣтѣл Цариградѣлѣї, лѣвингѣнд пре Пацинаците, дин чей приншї лѣ рѣскої аѣ фѣкѣт сѣте лѣтрѣ парте дела апѣсе, акѣрора ремѣшнїце ши акѣм май сѣнт аколѣ. Ши преѣм ачестїй лѣшї траг вица дела ачеїй, карїй аѣ фѣст приншї лѣ рѣскої, карїй мѣлцї, сѣѣ Овїчнѣїт а фи кїлабї, ашѣ Гречїй пре ачеїашї їаѣ нѣмїт Кѣцовлахї, каре лѣ лїнка чѣ прѣстѣ а Гречилор лѣхмнѣхз Романїй скїопї.

Адевѣрат есте, кѣ Кедринѣ скрїе, кѣм кѣ лѣ зилеле лѣперѣтѣсей Зой мѣмей лѣї Константин Порфирогенитѣ Пацинацителе, мижлочинд Іоанн Вога Патрїчѣл, аѣ фѣкѣт легѣтѣрз кѣ Гречїй асѣпра лѣї Симеон Країлѣї Бѣлгарилор, кареле прѣдѣ Фракїа кѣ Бѣлгарїй сѣї. Ши ачеїа есте адевѣрат, кѣ Іоанн Зонара лѣ Иннале, Томѣ II. Картѣ XVIII. скрїе, кѣм кѣ лѣ зилеле лѣперѣтѣлѣї Гречилор Алексїе Комнинѣ чѣлѣї лѣтѣї кѣ нѣмеле ачеста, лѣтрѣнд Пацинацителе лѣтрѣ лѣперѣцїа Гречилор аѣ прѣдат тоатѣ Фракїа ши Макидонїа, ши скѣлѣн- аѣсе лѣперѣтѣл кѣ рѣскої асѣпра лор, амар фѣ гѣтѣт де дѣншїй. Чи пре ур-

мз Апераѣл лвингандѣи кѣ ажѣторка нѣманилор, карій рѣѣ се мѣнѣасе асѣ-
пра Пационацителор пентрѣ кѣ нѣ лѣѣ фѣкѣт парте дин прѣзиле че добѣндисе
дела Гречій, фѣарте мѣлци учисе л гѣтѣлѣе, пре чеѣа лалци їаѣ принсе, ши їаѣ
вѣндѣт; їарѣ дин чеї тинерї ши тарї, маре нѣмѣр лпреѣнѣ кѣ мѣериле ши
кѣ фїї лор лї ашеѣѣ сѣ лѣкѣїаскѣ л цѣра Могиена, фѣкѣнд ун прѣ алес де-
гїон дин трѣншїї, акѣрора урмѣторї ши асѣѣѣ, зиче, рѣмѣн, ши дела ло-
кѣл, унде се ашеѣасе л лѣкѣї, кѣпѣтарѣ нѣме, ка сѣ се зикѣ Пационаѣе Мо-
глените. Яшѣ скрїе Зонара.

Мѣлте ам пѣтѣ ачї асѣпра крѣзѣмѣнтѣлѣї Окрипторилор Византинї
дрѣтѣ л лѣкрѣл ачеста. Чи пентрѣ скѣртѣрѣ, сингѣр ачеїа респѣндем: кѣ,
дакѣ пентрѣ ачеїа сѣр зиче Кѣцовлахї; нѣ есте лдоїалѣ, кѣ нѣмеле ачеста
л ар фи дат Гречїї ачї, карїї анѣме їаѣ вѣѣѣт пре приншїї ачїї скїопї, ши
килавї. Лѣкрѣ фиреск есте ачеста. Ши де сѣр фи нѣмит де атѣнѣѣ Кѣцо-
влахї, аѣ нѣ Окрїиторїї Гречешї чеї дин времиле ачѣле, ши дѣпѣ ачеїа, їар
фи кїемат л Кѣрциле сале пре Ромѣнїї Кѣцовлахї, май вѣрѣос кѣнд скрїѣ кѣ
мѣнїе тѣрѣатѣ асѣпра лор, ши ле даѣ нѣме кѣ мѣат май урѣте де кѣт Кѣцо-
влахї. Яшѣ ачелашї Никита ничї Одатѣ нѣї нѣмѣѣе Кѣцовлахї, чи, Влахї;
ашѣ ши алци Окрїиторї дѣпѣ Никита; ашѣ ши Халкокондила, кареле кѣтрѣ
сѣѣршитѣл сѣтей л чинчїспреѣѣѣ аѣ скрис, кѣрат лї нѣмѣѣе Влахї. Окрїод-
пѣ дарѣ, ка ши де мѣнї, ши де пичѣаре липситѣ, ши фѣрѣ кап есте пѣрѣрѣ
лѣї лѣѣїѣе, кареле зиче, кѣ пентрѣ ачеїа Влахїї ачестїї сѣ аѣ зис Кѣцовлахї,
пентрѣ кѣ лшї траг виѣа дин чеї приншї л рѣскоѣ, лтрѣ карїї мѣлци ѣра
килавї, дѣпѣ кѣм се лѣмплѣ л рѣскоѣ.

Дин чѣле май сѣс зисе апрїат се вѣде, кѣ нѣмеле Кѣцовлахї нѣ е нѣ-
ме векї. Ниче пентрѣ алѣ причинѣ нѣ е дат дела Гречїї честї новї Ромѣнилор
челор дин колѣ де дѣнѣре, фѣрѣ кѣ л времиле чѣсте де пре урмѣ стѣрниндѣсе
висмѣ лтрѣ Гречї ши лтрѣ Ромѣнїї ачїї, май вѣрѣос лтрѣ негоциторї; ши
мѣлци динтрѣ Гречї лѣѣѣнд линѣа Ромѣнилор честор дин коѣче де дѣнѣре л
Цѣра Мѣнтенѣскѣ; лѣарѣ аминте, кѣ линѣа Ромѣнилор челор дин колѣ де дѣ-
нѣре нѣ се ловѣѣе лтрѣ тоѣте кѣ линѣа Ромѣнилор честор дин коѣче де дѣнѣ-
ре пентрѣ мѣлцимѣ аѣекѣ л кѣвинтелор челор Гречешї, каре сѣнт вѣрѣте л
линѣа Ромѣнилор челор дин колѣ де дѣнѣре дин лѣнга петрѣѣере кѣ Гречїї,
пентрѣ ачеїа неавѣнд кѣ че сѣї кѣтѣкорѣскѣ кѣ алѣа, ле зисѣрѣ: Кѣцовлахї,
аѣекѣ, Ромѣнїї Окрїопї, карѣ лѣѣмѣѣѣѣ, кѣ нѣ аѣ линѣа лтрѣгѣ ка Ромѣнїї
честї дин коѣче де дѣнѣре. Де унде нѣмеле ачела, Кѣцовлахї ничї кѣм нѣ л-

тѣмъ вица Романилор ачелора. Къ мѣкар къ линка лор аѣ пѣтимит ачѣ ским-
 баре; тотѣши сѣнцелел лор ѣ кѣрат Романеск, ши сѣнт адеврѣащѣ Романи, а-
 кѣрора стрѣмоши ѣ зилеле лѣи Галлиен аѣ трекѣт динтрѣ Романиѣ чей дин коа-
 че де Дѣнѣре ѣ Мисіа прѣсте Дѣнѣре, ши се лѣцирѣ апои пѣнѣ ѣ Фессалиа. Май
 аѣтѣмъ прѣ сѣи ачѣа, къ, мѣкар къ се кѣноск прѣ сине а фи Романи; то-
 тѣши мѣлци май дѣдѣащѣ сѣнт спре линка чѣ Грѣчѣскѣ, де кѣт сѣ се невоіаскѣ
 аши прокопси линка са чѣ Романиѣскѣ, ши а о кѣрѣащѣ де Грѣчѣе.

Асѣ, прѣкѣм ниче кѣм нѣ се разимѣ де адеврѣ пѣрѣрѣ лѣи аѣчѣе,
 кареле зиче, къ дѣла Пацинацителе чей принши ѣ рѣскоѣ с'аѣ зис Романиѣ чей
 прѣсте Дѣнѣре, кѣцовлахи; ашѣ нѣ мѣ аѣоск, къ кѣ прилежѣл рѣскоѣ чѣлѣи
 де прѣ урмѣ а Пацинацителор кѣ Грѣчѣи, аѣтрѣ кареле ла анѣл 1096. фѣрѣ а-
 винши Пацинацителе де Аперѣтѣл Грѣчилор Алексіе Комнинѣл, ачѣтарѣ Грѣчѣи
 прѣ Пацинаците ай май нѣми Пацинаците, ши ачѣпѣрѣ а ле зиче влахи. Кѣ
 аѣтокминѣсѣ де ачѣа паче статорникѣ аѣтрѣ Пацинаците ши аѣтрѣ Грѣчѣи; мѣлци
 динтрѣ Пацинаците се фѣчѣрѣ остѣши ла Аперѣтѣл Грѣческ, ка сѣл аѣѣте а-
 сѣпра вѣрѣжмѣшилор сѣи. Дѣчѣи дин пѣтрѣчѣрѣ ла олаатѣ лѣжѣнѣ аминте Грѣ-
 чѣи, къ Пацинацителе о линѣ аѣ, ши де о вицѣ сѣнт кѣ Романиѣ ачѣе, ка-
 рѣи дин беки зиле сѣра прѣсте Дѣнѣре, лѣкѣиторѣи, ши се кѣемѣ влахи; ачѣлаши
 нѣме, аѣпѣ кѣм се кѣдѣ, ле аѣдѣрѣ ши Пацинацителор. Вѣзѣи прѣ Стритѣрѣе
 а Пацинацика кап 10. Чѣл динтѣжѣ, а скрисорѣи прѣ Пацинаците адекѣ прѣ
 Романиѣ чей дин коаче де Дѣнѣре іаѣ нѣмит влахи Киннамѣ а анѣл 1160. ла
 Картѣ VI. вѣзѣи кѣвинтеле лѣи Киннамѣ май сѣе кап 5. §. 5.

Ачѣіаши Романи де прѣсте Дѣнѣре, прѣ карѣи Грѣчѣи а кѣтѣжѣрѣ ай
 нѣмеск кѣцовлахи, се кѣамѣ ши Динѣіарѣи. Ачѣст нѣме нѣ де аѣрѣк, крѣд сѣ,
 аши траѣе ачѣпѣтѣл сѣѣ, фѣрѣ дѣла Фамиліа чѣ прѣстрѣлѣѣчѣитѣ дин Рома,
 Динѣіа, адекѣ дѣла ѣн Кѣпитѣт бѣстит а Романилор ачѣстѣра, кареле аѣпѣ
 фамиліа са с'аѣ кѣемѣт Динѣіѣе (Cincius); дѣла ачѣста с'аѣ зис Динѣіани
 (Cinciani); ши фѣинѣ къ нѣ одѣтѣ с'аѣ Окичѣѣит Романиѣи, ал лѣтинѣ-
 шилор ши ал Італіанѣшилор кѣвинте ал мѣгѣ а р, (r), дин Динѣіани се фѣ-
 че, Динѣіарѣи (Cinciarı), кѣм май сѣе кап 7. §. 2. вѣзѣм, къ дин Косани се
 фѣчѣрѣ Косарѣи сѣѣ Козарѣи. Ашѣ май сѣе §. 10. асѣмнарѣм, къ поате нѣмеле,
 Комани сѣѣ Кѣмани а ѣней пѣрѣи ай Романилор с'аѣ нѣскѣт дѣла ѣн Кѣпитѣн
 бѣстит че с'аѣ кѣемѣт, Коман.

ачеіаши Карте, кап 7. Фоарте рѣ ѿѣвъ кѣтѣт, кѣт ла ал доилѣ ан кѣ маре плекѣчѣне се рѣгарѣ лѣвѣдатѣлѣи Аперат де пачѣ, карѣ мѣкар кѣ май наинте пентрѣ некрединца лор ли о ѣв тѣгѣдѣит *); тотѣши акѣм ли о дѣде, лѣсѣ кѣ ачѣ токмѣлѣз, ка пе де долѣ Орѣ май де парте де дѣнѣре сѣ се стрѣмѣте кѣ лѣкашѣл, де кѣт Квадѣи ши Маркоманѣи **). Кѣ ачестѣи трѣгѣѣа кѣ 38. де Стадѣи сѣ се депѣртѣѣе де дѣнѣре лѣ лѣтѣрѣи ***); ѣарѣ Іаѣигелор лѣѣ по. рѣнчит кѣ 76. де Стадѣи, каре фак май мѣлат де доло милѣрѣи немѣѣѣи, май де парте де дѣнѣре сѣ лѣкѣіаскѣ, пентрѣ кѣ боѣа Аператѣлѣи ерѣ, ка кѣ то. тѣл сѣи дѣсрѣдѣчинѣѣе. Лѣсѣ, преѣм лѣтрѣ ачѣіаши Карте LXXI, кап 19, скрѣіе Дѣо Касѣіѣс, май тоате чѣле дѣи токмѣла пѣчѣи ачестѣа дѣпѣ ачѣіа ѣарѣши лѣ ертѣ Аператѣлѣ ****). Де унде урмѣѣѣѣ, кѣ Іаѣигес ѣарѣши шѣѣ ѣинѣт мо. шѣнаѣ чѣле де лѣнѣгѣ дѣнѣре.

Лѣсѣмнѣм ачѣ, кѣ де вѣрѣме че дѣи Романѣи май мѣлат де кѣт де о. сѣтѣ де мѣи дѣрѣѣ, ши кѣм есте а крѣде, нѣ лѣ скѣртѣ вѣрѣме, ерѣ роѣи ла рѣшѣи сѣѣ Глобѣнѣи ачестѣи че се кѣіема Іаѣигес; нѣ пѣтѣ сѣ нѣ лѣѣѣе мѣлат ро. манѣи дѣи линѣа чѣ Глобѣнѣскѣ. Де унде, преѣм ла Глобѣнѣи мѣлате кѣвинте ро. мнѣѣѣи сѣѣ Латинѣѣи, каре ши аѣтѣѣи бекѣск лѣ линѣа Глобѣнѣскѣ лѣѣ, ашѣ ши

ѣи

- *) Miserunt et Jazyges ad Marcum legatos, pacem postulatum, qui tamen nihil impetrarunt. Quippe quum Marcus infidum hoc hominum genus esse nosset, et a Quadis praeterea deceptus esset; omnino prodire ad bellum voluit. Dio Cassius ibidem cap. 13.
- **) Adflicti tandem et Jazyges, ad ineundas pacis leges venerunt, quum ipse Zanticus Antoninum suppliciter rogasset. Nam antea quidem Banadaspum, alterum regem suum, in vincula conjecerant, quod de pace legatos ad ipsum misisset: tunc vero cum Zantico proceres omnes accesserunt, et eisdem conditionibus, quibus Quadi ac Marcomanni, pacti sunt: nisi quod duplo spatio ab Istro eos removeri Marcus volebat. Quippe mens Imperatoris haec erat, ut penitus excinderentur. Nam quod tunc etiam vires haberent, quodque magnis Romanos detrimentis adficere possent, vel ex eo patuit; quod centum millia captivorum restituerunt, quorum adeo plures habuerant, partim venditos, partim mortuos, partim fuga elapsos. Praeterea statim ei nomine societatis octo equitum millia concedebant, ex quibus ad quinque millia quingentos in Britanniam misit. Dio Cassius Lib. 71. cap. 16.
- ***) Marcomannis denique, quum legatos misissent, atque omnia imperata, aegre illa quidem, ac vix, sed praestitissent tamen; dimidiam finitimae ipsis regionis partem concessit, ea conditione, ut ad trigesimum et octavum usque stadium ab Istro habitantes abessent. Dio Cassius Lib. 71. cap. 15.
- ****) Et quoniam Jazyges erant ii, quos utilissimos sibi experiebatur; multa de illis etiam, quae ipsis imperata fuerant, vel omnia potius, remisit: exceptis iis pactis, quae ad conventus eorum, et commercia spectarent; utque navibus propriis non uterentur, et ab insulis, quae in Istro sunt, abstinerent. Concessit etiam ipsis, ut per Daciam commerciorum causa Roxolanos adirent, quoties id praefectus provinciae permetteret. Ibid. cap. 19.

Єй скзпжнд дин рокіє, дѣчѣ кѣ сине дин кѣвинтеле чѣле Глобѣнѣй ачестій. Ши, фїинд кѣ Романій чей дин Дакїа єрѣ май апроапе дѣ Глобѣнѣй ачестій; нѣ мѣ лдоєск, кѣ партѣ чѣ маре а Романилор че єрѣ приншї ла Глобѣнѣй ачестій, аѣ фост дин Романій чей дин Дакїа. Дѣ ачї дарѣ лкѣ се причѣпе, кѣ линба Романилор челор дин Дакїа лкѣ дин зилеле чѣле беки аѣ лчепѣт а се пжнгѣри кѣ кѣвинте Глобѣнѣй. Везї май сѣс кап 3. §. 7.

А сѣга а патра дела Христос, кѣм повестїще вѣсекїѣс Памфилѣс л вїаца лѣї Константин Аперат, Картѣ IV. кап 6. скѣлжндѣсе Єки.лїй кѣ рѣскої асѣпра Гармателор ачестора; єй лтрармарѣ пре рокїй сѣї, ши лї мжнарѣ лнантѣ Єки.лїлор, ка сѣ се батѣ кѣ джншїй. Рокїй Гармате лвингжнд пре Єки.лї; лтоарсерѣ армеле асѣпра стѣпжнилор сѣї, ши пре тоцї лї изгонирѣ дин пѣринтешилє мошїй. Изгоницїй, не авжнд алтѣ скзпаре, ажѣнсерѣ ла Аператѣл Константин, кареле пре тоцї лї примї л лонтрѣ лтрѣ Аперѣцїа Романилор *). Каре лтѣмпларе пре скѣрт ашѣ о скрїє Ієроним л Кроникѣ ла анѣл Домнїлѣї 334. „Гармателе мѣрѣинѣнї пре Домнїй сѣї — їаѣ скоє л пѣмжнтѣл Романилор **). Аператѣл Констанцїє, фїка лѣї Константин ла анѣл Домнїлѣї 358. кѣм скрїє Амміанѣс Марчелинѣс л Картѣ XVII. кап 15. скѣлжнд оаєте асѣпра викленилор рокї Гармате, карїй нѣ се сфїнєє а пѣшї прєєте Хотар лтрѣ Аперѣцїа Романилор, лї силї ашї плєкѣ капѣл, ши а єшї, дин кѣ недрєптѣл кѣпринєє але стѣпжнилор сѣї мошїй, ши а се ашѣѣ кѣ лѣкѣвинца алѣрѣ. Ши ашѣ Констанцїє пре стѣпжнїй Гармате, че фѣсѣкє лнантє дѣ 24. дѣ анї изгоницїй, мѣкар кѣ єрѣ оамєнї кѣ рєпѣсє, лї лтѣрнѣ їарѣшї ла стрѣмоєшїилє лор мошїй ***).

Ун-

*) Quum Scythae bellum eis intulissent; Sarmatae servos suos, ut hostibus resisterent, armaverunt. Servi, parta de hostibus victoria, arma in dominos vertere coeperunt, cunctosque patriis sedibus, expulerunt. Hi vero nullum alium salutis portum, quam Constantinum, reperere. Qui servare homines asvetus, universos intra fines imperii Romani recepit. *Eusebius Pamphilus*, in vita Constantini Magni Lib. 4. cap. 6.

**) Sarmatae limigantes dominos suos - in Romanum solum expulerunt. *Hieronymus* in Chronico.

***) His secundo finitis eventu, ad Limigantes Sarmatas servos ocuis signa transferri utilitas publica flagitabat, quos erat admodum nefas impune multa, et nefaria perpetrasse. Nam, velut obliti priorum, tunc erumpentibus Liberis, ipsi quoque tempus aplissimum nacti, limitem perrupere Romanum, ad hanc solam fraudem dominis suis hostibusque concordēs. Deliberatum est tamen, id quoque lenius vindicari, quam criminum magnitudo posecebat, hactenus ultione porrecta, ut ad longinqua translati, amitterent copiam nostra vexandi: quos pericula formidare monebat

Унде јаѡ маѡнат Аператѡл Констанцие пре рокиѡ Гармате, сѡ лѡкѡвѡ-
скѡ, Аммиан нѡ о спѡне. Лѡсѡ, дин чѡле че скрѡе ел ѡ картѡ XIX. кап 11
се кѡлѡче, кѡ ачестѡй атрѡ Дѡнѡре ши атрѡ Тиса, ѡ партѡ чѡ дин сѡс де ѡ-
зигѡ ерѡ. Кѡ повестѡче Аммиан, кѡм ерѡнѡд ѡкѡ Аператѡл Констанцие ѡ
Сирмиѡм кѡ оастѡ Романѡ, и се фѡкѡ де шире, кѡ зишѡй рокиѡ Гармате ѡ-
рѡши фак тѡрѡрѡре, ши бат марѡиниле Аперѡциеѡ Романилор. Де унде три-
миѡнѡд доѡ официриѡ Осташи Аператѡл ѡ Гармате, ка сѡзи атрѡке де спре
причина неѡдѡхнѡреѡ лор; еѡ пофтирѡ, ка сѡзи сѡфере Аператѡл сѡ трѡкѡ
ѡ дѡнѡл прѡсте Дѡнѡре, ши сѡзи спѡнѡ неѡиле сале, ши кѡм кѡ еѡ сѡнт
гата, де ба врѡ Аператѡл, ѡ примѡ лок де лѡкаш ѡ лонтрѡ атрѡ Аперѡциѡ
Романилор, унде вор сѡ фѡе кѡ линиѡе, ши вор да даѡде Аператѡлѡѡ. Деѡи
Аператѡл ѡ слоѡози пре трѡци сѡ бинѡ прѡсте Дѡнѡре ѡ дѡнѡл лѡнѡгѡ четатѡ
дѡчимѡнкѡм, карѡ акѡм се кѡамѡ Петроварадинѡм*). Динтрѡ дѡчѡстѡ повестѡре
ѡлѡѡ

nebat scelerum conscientia, diutius commissorum. Ideoque in se pugnae molem
suspicati vertendam, dolos parabant, et ferrum, et preces. Verum aspectu pri-
mo exercitus, tanquam fulminis ictu, percussi, ultimaque cogitantes, vitam pre-
cati, tributum annuum, delectumque validae juventutis et servitium sponderunt;
abnuere parati, si jaberentur aliorum migrare, ut gestibus indicabant et vultu-
bus, locorum confisi praesidio, ubi lares, post exactos dominos, fixere securi.
Has enim terras Parthiscus (*Plinio Partissus, aliis Pathissus, nobis Tibiscus*)
irruens, obliquatis meatibus, Istro miscetur. Sed dum solus licentius fluit, spatia
longa et lata sensim praeterlabens, et ea coarctans prope exitum in angustias, ac-
colas ab impetu Romanorum alveo Danubii defendit, a barbaricis vero excursioni-
bus suo tutos praestat obstaculo: ubi pleraque humidioris soli natura et incremen-
tis fluminum redundantia, stagnosa et referta salicibus, ideoque invia, nisi per-
quam gnaris: et super his insularem anfractum aditu Parthisci paene contiguum,
annis potior ambiens, terrae consortio separavit. — Limigantes, territi recentibus
subactorum exemplis et prostratorum, — inclinaverunt Cervices. — Et qui api-
mas amittere potius quam cogi solum vertere, putabantur, — sedes alias suscipere
sunt adsensi tranquillas et fidas. — Exsules populos (*Liberos Sarmatas*) licet mobi-
litate suspectos, acturos tamen paulo verecundius, tandem reductos in avitis se-
dibus collocavit. *Ammianus Marcellinus* Lib. 17, cap. 13.

*) Inter haec ita ambigua Constantium, Sirmii etiam tum hiberna quiete curantem,
permovebant nuntii metuendi et graves, indicantes id, quod tunc magnopere for-
midabat, Limigantes Sarmatas, quos expulisse paternis avitisque sedibus dominos
suos ante monstravimus, paulatim posthabitis locis, quae eis anno praeterito utili-
ter sunt destinata, ne, ut sunt versabiles, aliquid molirentur inimicum, regiones
confines limitibus occupasse: vagarique licentius genuino more, ni pellerentur,
omnia turbaturos. Quae superbius incitanda propediem Imperator dilato negotio
credens, coacta undique multitudine militis ad bella promissimi, nec dum adulto
vere ad prociectum egressus est, — sub pellibusque exercitu diffuso per Istri flu-
minis margines, barbaros observabat. — Confestim itaque missis ad Limigantes duo-
bus tribunis cum interpretibus singulis, explorabat modestius percontando, quam
ob

ллбй Ямміан се вѣде, кѣ зшій Вармате дин сѣс де Іахигіа атрз Тиса ши
 атрз Дѣнзре ерѣ. Трекѣна Вармателе ла Аператѣла, кѣм май сѣс зисѣм се
 арзтѣ, кѣ вор сѣ се роѣце де Аператѣла, ши ста плекацй, алтеле л инимѣ
 авѣна, де кѣм арзтѣ кѣ сѣхмеле, ши кѣ ворка. Де унде вѣрѣна Аператѣла але
 грзй кѣ влѣнаѣце, унѣла динтрз дѣншій лчепѣ кѣ тѣркаре а стрига, Марѣа,
 каре кѣбѣнт ла ей есте сѣмн де рзскою, дѣпз дѣнѣла урмѣ тоатѣ мѣлцимѣ
 рздикѣна стѣгѣ, а стрига, ши а порнй асѣпра Аператѣлбй. Чи Аператѣла,
 адѣкѣндѣй кѣрѣна ун кал еѣн де фѣгѣ, скѣпѣ. Іарз Вармателе оморѣна вѣрѣ
 кѣцѣла дин чей де лѣнгѣ Аператѣла, рзпирѣ Скамнѣла чѣл лперзтеск, ши кѣ-
 пѣтѣнѣла чѣл де лѣр. Атѣнчй Оастѣ Романѣз слокозѣндѣсе атрз Вармате, пре-
 тоцй кѣцй ле ерѣлаинѣте лй дѣмѣкарѣ. Лкѣтрѣѣ сѣл дѣс апоу чей ремаши
 Вармате Рогй, ши унде сѣл ашезат сѣ лѣкѣіаскѣ, Ямміан нѣ скрѣе.
 Ез се фи ашезат тоцй іарзшй л партѣ чѣ дин сѣс атрз Дѣнзре ши
 атрз Тиса, нѣ се поате крѣде, де Оарз че ей кѣ ачѣле локѣрй ничй кѣм
 нѣ ерѣ лѣдѣстѣлацй, ши пентрѣ ачѣіа пофтѣ дѣла Аператѣла, ка сѣ ле дѣ мо-
 шій л локѣла Аперзцѣіей. Іарз дѣспре ачѣіа ничй кѣм нѣ мѣ пот лѣоу, кѣ де
 ачѣстй

ob rem, relictis laribus, post pacem et foedera petentibus attributis ita palarentur
 vari, limitesque contra interdicta pulsarent. Qui vana quaedam causantes et irrita,
 pavore adigente mentiri, Principem exorabant in veniam, obsecrantes, ut simul-
 tate abolita, transmissio flumine ad eum venire permetterent, docturi, quae sus-
 tinerent incommoda: paratique intra spatia orbis Romani, si id placuerit, terras
 suscipere longe discretas, ut diuturno otio involuti, et quietem colentes tanquam
 salutarem Deam, tributariorum onera et nomen. His post reditum tribunorum com-
 pertis, Imperator exultans, ut negotio, quod rebatur inexplicabile, sine ullo
 pulvere consummando, cunctos admisit, aviditate plus habendi incensus. — Proin-
 de vaillo prope Acimincum locato, celsoque aggere in speciem tribunalis erecto, na-
 ves vehentes quosdam legionarios expeditos, alveum fluminis proximum ripis obser-
 vare sunt jussae, cum Innocentio quodam agrimensore hujus auctore consilii: ut
 si barbaros tumultuare sensissent, aliorum intentos post terga pervaderent impro-
 visi. Quae Limigantes licet properari sentirent, nihil tamen praeter preces fingen-
 tes stabant incurvi, longe alia, quam quae gestu praeferebant et verbis, altis men-
 tibus perpensantes. Visoque Imperatore ex alto suggestu jam sermonem parante le-
 nissimum, meditanteque alloqui velut morigeros jam faturos: quidam ex illis fu-
 rore percitus truci, calceo suo in tribunal contorto, *marha, marha*, quod est
 apud eos signum bellicum exclamavit: cumque secuta incondita multitudo, vexillo
 eiato repente barbarico, ululans ferum in ipsum principem ferebatur. Qui cum
 ex alto despiciens plena omnia discurrentis turbae cum missilibus vidisset; — ex-
 ternis mistus et suis, — equo veloci impositus, cursu effuso evasit, stipitatores ta-
 men pauci — interierunt; — sellaque regalis cum aureo pulvinari, nullo velante,
 direpta est. Mox autem — exercitus, — licet ob procurSIONEM subitam semitectus-
 barbarorum, mori obstinatorum, catervis semet immersit: — obvia quaeque ob-
 truncabat sine parcimonia. — Post quae tam saeva, digestis pro securitate limitum,
 quae rationes mouebant urgentes; Constantinus Sirmium redit. *Ammianus Lib. 19.*
 cap. 11.

ріа са ꙗ Італія; дѣпз вореа Італіанилор ꙗ анѣмѣ Оклави. дѣпз ачеіашѣ вореа ꙗ Італіанилор, ши ꙗ Ромзнилор челор дин Мисіа приминдѣсе ачест кѣвѣнт ши ꙗ линга Гречилор, ꙗ кіємѣ ши Прокопіе, Оклави, сѣѣ Оклавини. дѣпз ачеіа тѣтѣрор фѣрз кѣноскѣци сѣѣ нѣме дѣ Оклави.

Асз, мѣкар кѣ нѣмеле ачеста нѣ се афлз ꙗ скрисори пѣнз ла сѣта ашѣса; тотѣши вине ꙗсзминѣхз Катанчич, кѣ нѣ атѣичѣ ꙗтѣѣ с'аѣ нзскѣт *). Нѣ; чи, прекѣм май сѣѣ вѣхѣм, дин сѣта ꙗ патра, ꙗ зилеле лѣи Конѣтанѣіе с'аѣ дат нѣмеле ачеста рокилор челор динтрѣ дѣвизре ши Тиса. Каре нѣме лѣцѣндѣсе, се дѣде дѣпз ачеіа тѣтѣрор Гинтелор ачелора, каре ачеіашѣ лингз ꙗпреѣнз кѣ Оклавиі О грѣіа, ши дѣ ун нѣм ѣрѣ кѣ Оклавиі, мѣкар кѣ ачест нѣме ꙗтрѣ дѣвѣр нѣ се кѣвине алтора, фѣрз ачелѣи рам, каріи дѣ фост роки.

Тѣрѣіѣ ꙗкоаче вине причепѣнд ачеі че се анѣмѣ дѣ алѣиі Оклави, кѣ нѣмеле ачеста ꙗсзминѣхз роки; ка сз уриѣскз дела сине ачѣстѣ нечинѣсте; принѣрз ꙗ лѣсѣ дин нѣмеле ачела, к, ши ꙗ се кіємѣ Олави, сѣѣ Олавини. Каре нѣме, кѣ кѣт чел динтѣіѣ ѣрѣ май апѣс, ши вѣдѣ ун ꙗчепѣт ꙗтѣнекат ꙗ Оклавилор, ашѣ ꙗ фи гинтеле Оклавонешѣ нзскѣте дела мѣрициі стрѣмоши, ꙗсзминѣхз; ши ашѣ дѣ ꙗчепѣт ꙗ се зиче, Олави, Олавени. Алѣиі дѣ ꙗчепѣт ꙗ се кіємѣ Оловени, ши линга са ꙗ О нѣми Оловенѣскз. Асз дѣвѣрѣл нѣ дин тѣлѣдириле чѣле волниче се каде асе кѣлѣѣе, чи дин скрисориле чѣле веки. Ачеіа ѣсте дѣверит, кѣ нѣмеле ачеста динтрѣ ꙗчепѣт нѣ с'аѣ зис ниче слави сѣѣ словени, ниче словени, прекѣм май сѣѣ вѣхѣм, чи склави ши склавени. Дрепт ачеіа, каріи кѣеск аши кіємѣ линга са словенѣскз, тот атѣта фаче, ка кѣнд О ар зиче склѣвѣскз, сѣѣ скловенѣскз. Дрепт ачеіа, дѣ вом вѣк ꙗ грѣи дѣпз векиме, синѣѣри ачеіи, каріи сѣнт стрѣнепоциі Оклавилор, се каде діалекта лингвиі сале сз О нѣмѣскз склѣвѣскз, сѣѣ, фіиндѣле грѣцз дѣ ꙗчепѣтѣл лор, сз О зикз словенѣскз. Іарз алте діалекте але ачестей лингвиі лѣците дѣѣпра дѣвѣрѣлѣи ѣсте асе нѣми словенешѣи сѣѣ славенишѣи. Вѣ дрепт пентрѣ причепѣрѣ Ромзнилор, ла каріи ѣсте примит нѣмеле ачеста, тоате діалектеле лингвиі рѣсешѣи май дѣѣсе Ори ле анѣмеск словенешѣи, ши пре нѣм ꙗ кієм Оловени.

ꙗсзминз ачи, кѣ Грегориѣ Папа ал шептеле, скрѣинд Карте лѣи Михаил Принципѣлѣи ѣрѣвиі ла анѣл 1078. пѣне титѣла: лѣи Михаил Краѣлѣи Окла-

*) Nomen Slavorum apud Jornandem, Seculi texti Scriptorem, primum occurrere, notum eruditus est: nemo tamen prudens id tum primo enatum adseruerit. Petrus Katantsich, de Istro cap. 6. num. 6.

Склавилор, кѡм лѣкмнз дѡчѣс ла нѡмзрѣл 42. алѡй дѡклеас *). Де унде урмѣзз, кѡ лтрѣ ачѣла вѣк лкз нѡ ерѡ мѡтат нѡмеле Склавѣ л Глави, сѣѣ л Главени.

Пре ачѣиши Сармате динтрѣ дѡнзре ши Тиса скрѣиторѣй чѣй беки лѣ кѣамз латинѣше, лимигантес (Limigantes), адекз; Мзрминѣни, дела кѡвѣнтѣл лимес (limes), марцине, пентрѣ кѡ ерѡ хотзрѣши кѡ Лперзѣѣя Романилор, ши ашѡ цѣра ла марциниле Лперзѣѣя Романилор. Марцинѣ, сѣѣ латинѣше лимес, (limes) грѣчѣше се зиче, ѡрос. Нѡ поате фи лѡѡїалз, кѡ Унгѡрѣй дела грѣчѣскѣл ѡрос лѣ кѣамз пре рѣс, ѡрос (Orosz): Ши ашѡ ѡросѡк (Oroszok) лѣзмнѣзз ачѣїа че лѣкмнз ла латинѣ, лимигантес (Limigantes), адекз Сармате сѣѣ рѣши динтрѣ дѡнзре ши Тиса. Лсз Унгѡрѣй акѡм пре тоѣї рѣшиї лѣ кѣамз ѡросѡк (Oroszok).

Есте л Ярдѣл ун нѣм, чи дин фѡрте пѡциниї ѡамениї стѣ, карѣї ромзнѣше се кѣамз Скѣїай, дела кѡвѣнтѣл їгалїенѣск Скѣїави (Schiavi); линез нѡ ворѣск алта, фѣрѣ лимпѣде чѣ ромзнѣскз, портѣл лкз лѣ аѣ ал ромзнилор челор де прин сате; крединца ле есте лѡтерзнѣскз, ши Попї аѣ динтрѣ Сасї. Іосѣфѣс Бенкеѡ, л ѡѡплементеле чѣле ла Томѣл лтѣїѡ а Трансїлванїї аѡѡсе, Картѣ IV. §. 165. зиче, кѡ рѣшиї сѣѣ рѣтенїї л сѣта а ѡпта ешинѡ дин рѣсїа алѣз, ши черкѣндѡшиї лок де лѣкѣинцз, унїї с'аѡ ашезат л Бѣлгарїа, алѣїї л Сербїа, ши чѣлѣлалте. Кѡ прилежѣл ачѣла ѡ парте динтрѣ дѣншиї аѣ лтрѣт л Ярдѣл, динтрѣ карїї ши акѡм май сѣнт дичї. Май лѡлоѡ зиче, кѡ кѡ лтрѣрѣ ачѣста с'аѡ ашезат а лѣкѣї л сателе Бѣнгарѡ, Раїшдѣрфлениї ши л Чергзѡ. Чи пре ачѣї дин зиселе сате ромзнїї лѣ кѣамз Скѣїай, кѡм лѣзмнѡї май сѣс; їарѣ пре рѣшиї чѣї дин рѣсїа алѣз ничї ѡѡатѣ нѡ їаѡ кїемат ромзнїї Скѣїай. Май креѡ еѣ дарѣ, кѡ Скѣїай ачѣстїї сѣнт динтрѣ Склавїї чѣї дин пѣрциле Сепѣсѣлѣї л Цѣра унгѡрѣскз, ши поате де ѡѡатѣ аѣ венит кѡ Моравїї л зилеле Принципѣлѣї Ярдѣлѣлѣї Бѣглен Гѡбор, де аѡлоѡ аѡѡкѣнд кѡ сине ши крединца чѣ лѡтерзнѣскз. Чи, фїїнд еї пѡциниї, ши лѣкѣнѣбраѣї де ромзнїї, кѡрѣнд лши пїѣрдѡрѣ линка нѣмѣлѣї сѣѣ, ши лѣвзѣарѣ чѣ ромзнѣскз, кѣт акѡм нѡмай кѡ нѡмеле ши кѡ крединца сѣнт десклїниѣї де ромзнїї.

Яѡлошїї зиче Бенкеѡ, кѡ Дакїї пре карїї їаѡ лѣвинс Траїан нѡ нѡмай аѣ грѣнт Сарматичѣше сѣѣ словѣнѣше, чи ши де сѣнѣ аѣ фѡст Сармате.

Лчѣ-

*) Gregorius Septimus, summus Pontifex, eidem Michaëli Serviae Principi scribens, Ep. 12. ait: *Michaëli Sclavorum Regi*, salutem et Apostolicam benedictionem. Dat. Romae 1078. *Nota Lucii* ad num. 42. Diocleatis.

ачѣста де аколò вѣк сѣ о арзте, кѣ мѣлте сате ꙗ Ардѣл аѣ нѣме словенеѣшй, бѣнѣ Оарѣ: Добра, Браничка, Хари, Чистею, Коронка, ши алтеле.

Дарѣ, дакѣ есте адеврѣт, кѣ рѣшій дин рѣсїа алѣтѣ с'аѣ ашезѣт ꙗ сѣтѣ а опта а лѣкѣи ꙗ Ардѣл, кѣм вѣкѣ Бенкео, аѣ нѣ пѣтѣ дела рѣшій ачестїй сѣ се пѣнѣ нѣмеле ачѣсте, сѣ нѣ ремѣнѣ токма дела Даки? Ши аѣ нѣ пѣтѣ сѣ се дѣ нѣмеле ачѣсте дела Глобенїй чей че сѣра ꙗпреѣнаци ꙗ Яварїй атѣичй, кѣнд стѣпѣнѣ Яварїй Дакиа?

Де аколò ꙗкѣ вѣкѣ Бенкео сѣ арзте, кѣ линѣа Дакилор аѣ фост сло- венѣскѣ, пѣнѣтрѣ кѣ ꙗ линѣа Ромѣнїлор мѣлте кѣвинте се афлѣ словенеѣшй, карѣ нѣ де аирѣ с'аѣ пѣтѣт ꙗтѣмпла, фѣрѣ кѣ Ромѣнїй аѣ трѣит ꙗпреѣнѣ кѣ Дакий ꙗ Дакиа. Кѣ, аѣпѣ кѣм зиче Стефан Капринай, Романїй ниѣи О- датѣ нѣ ар фи Ѡфѣрит ашѣ сѣ се стриче линѣа лор кѣ кѣвинте Гарматеѣшй, дакѣ Дакий кѣ карїй аѣ вїеѣѣит Романїй местѣкаци, нѣ ар фи фост де нѣм Гармате.

Чи май сѣс арзтаю, кѣ кѣвинтеле чѣле словенеѣшй Романїй ачей, карїй фѣсѣсе прїишй ла Гармате, ле аѣѣсерѣ ꙗ Дакиа. Ёа ꙗ сѣтѣ а ноао сѣра ꙗ Ардѣл ꙗпреѣнѣ кѣ Ромѣнїй лѣкѣиторй Ѡклави, кѣм не ꙗѣѣцѣ Ногарїѣл аѣи Бѣла, ши майнаинте нѣ пѣцине гинте словенеѣшй бенинѣ кѣ Яварїй, пѣнѣ аѣ цинѣт Яварїй Дакиа, ꙗ тоатѣ Дакиа аѣ лѣкѣит. Кѣ ачест прилеж май мѣл- те кѣвинте словенеѣшй се вѣрѣре ꙗ линѣа Ромѣнѣскѣ, ши мѣлте локѣри нѣме- ле дела Глобенїй ачей даге пѣнѣ аѣтѣзї ле цин ꙗ тоатѣ Дакиа, аѣкѣ ꙗ Бѣнат, ꙗ Ардѣл, ꙗ Шѣра Мѣнтенѣскѣ, ꙗ Молдоѣа, чѣле алтеле. Вѣзї май сѣс кап 5. §. 7.

§. 2.

А Бѣлгарилор.

Нѣ фѣрѣ причинѣ се мѣнїе Катанѣичй, де їстро кап 7. аѣѣпра аче- лора, карїй ачѣпѣтѣл нѣмелѣи Бѣлгарилор ꙗл траг дела рѣѣл Волга; ши мѣр- тѣрискѣѣе, кѣ Бѣлгарїй ши аѣтѣзї се зик пре сине, Болїарї; ши пре тоѣи Оаменїй чей май де фѣрѣнте їлїрїй ꙗи кїамѣ кѣ ачѣлашй кѣѣѣнт *). кареле ши

*) Bulgari se et hodie Bolyarios nuncupant, quod *optimates* vult significare; sed et nos *meliores notae* seu cives, seu alios quoscunque, sic nominare solemus. Eadem adpellatione prioribus quoque seculis usi fuere Bulgari. Olaho teste, qui Bulgaros bene novit, Valachorum etiam *optimates Bojarones (Boljarones)* dicebantur. Petrus Katantsich de Istro, cap. 7.

ши Ромзній л цин, нѣминд Боіарй пре ачеій, карій л Унгаріа се кіамз нѣ-
мешй. Нѣ де адрѣ, фзрз дин партѣ чѣ дин жос лтрз Дѣнзре ши лтрз Тиса
сз каде сз крѣдем а фи нзскѣт нѣмеле ачеста.

Кз, прекѣм нѣмеле Склавій, Ромзній чей де престе Дѣнзре лл дѣдерз
Рогилор Гармате, ашà ши нѣмеле, Бѣлгарй, дела ачеіашй Ромзній, ми се па-
ре, а фи дѣрѣбит. Кз стзпжній ачеій Гармате, карій сра лтрз Дѣнзре ши
Тиса, ла Скрїиторїй чей веки латинещй се зик либери (liberi). Везй Ам-
міан Марчелин Картѣ XVII, кап 13. Да Італїанй есте кѣвѣнт, воіа (Voglia,
сѣѣ Дѣпз Ортографїа латинѣскз Volja), кареле ла Ромзній чей дин коаче де
Дѣнзре, фїинд кз ачестїй л, (I) лтрз доо вокале, кареле ла Італїанй се зи-
че моале, де тот лл лезз афарз, се зиче, воіа (Voja), іарз Ромзній чей дин
колò де Дѣнзре, л, (I) моале пѣрѣрѣ лл цин лтокма кѣ Італїанїй. Кѣвѣн-
тѣл, воіа, леззміѣзз ла Ромзній ши воїнцз ши волничїе (латинѣще libertas),
кѣнз оарз, аре вое сз мѣргз, атѣта фаче, ка аре волничїе, сѣѣ є волник
(латинѣще liber) сз мѣргз. Дин кѣвѣнтѣл, воіа, с'аѣ зис воіарй (Vo-
ljarı), адекз, кѣм зик латинїй, либери (liberi), ши ашà, прекѣм пре Гар-
мателе рокй іаѣ зис, склавїй, Ромзній чей де престе Дѣнзре, карій сра май
вечинїй, ши маре парте авѣрз л рзскою авѣпра ачелор Гармате; ашà пре Гар-
мателе стзпжній, карій латинѣще се кіема, либери (liberi), Дѣпз діалекта
са іаѣ зис воіарй (Voljarı), мѣтѣндѣсе Дѣпз ачеїа, в, (V) л б, (B),
ши і, (j) моале л г, (g) ка ши о, л ѣ, (u) карѣ де мѣлте Орі се лтѣм-
плз; л лок де воіарй (Voljarı), с'аѣ зис Бѣлгарй (Bulgarı). Ромзній чей
дин коаче де Дѣнзре сингѣр в, мѣтѣндѣл л б. ши лзпзджнт л, моале Дѣпз
датина са, пре нѣмешй (Nobiles) ши астззїй лї кіамз, Боіарй.

Бѣлгарїй ачестїй, прекѣм пѣрѣрѣ аѣ фост кѣ мѣнїе, л токма ка ши
Склавїй, авѣпра Романилор, Дѣпз кѣм лтрз алцїй не лзсѣ скрис Амміанѣс
Марчелинѣс л Кзрциле май сѣс анѣмите; ашà, докѣндїнд тимп, ав нзвѣ-
лит лтрѣ Лперзцїа Романилор; ши цзрей, лтрѣ карѣ с'аѣ ашезат, де пре нѣ-
меле лор исе дѣде нѣме, Бѣлгарїа, карѣ пѣнз астззїй ашà се кіамз. Бѣл-
гарїй ачестїй ши лндинте де асе ашезà лтрѣ Лперзцїа Романилор, лкз сра
оаменї пѣтѣрничй, Дѣпз кѣм ла Картѣ XVII. кап 12. мзртѣрїскѣще Амміан
Марчелин *). Пентрѣ ачеїа нѣ є де асе мираре, кз л времїле чѣле тѣрѣрѣте

ши

*) Potentes olim ac Nobiles erant hujus indigenae regni, sed conjuratio clandestina servos armavit in facinus. Atque ut Barbaris esse omne jus in viribus assuevit, vicerunt dominos ferocia pares, sed numero praeminentes. *Ammianus Marcellinus*, Lib. 17. cap. 12.

ши а слзкнчѣней Аперзціей Романилор аѣ пѣтѣт ей сз рескатз атрѣ
Аперзціа Романилор, ае Оарз че ши кѣнд ера атрѣ вѣртѣтѣ са стрзлаѣчита
ачеѣа Аперзціе, нѣ пѣцинз гриже да ачестїй Аперацилор Романи.

§. 3.

А Сѣркилор.

Сѣрскїй латинѣще се зик, Сѣрви (Serui) сѣѣ Сѣрвіани (Serviani),
каре кѣвѣнт асзминѣзз слѣцїй, сѣѣ роки. Рзѣ се мзніе Катанчич асѣпра
лѣй Константин Порфирогенитѣ, кзчї а Картѣ XXXII. зиче, кз Сѣрскїй пентрѣ
ачеѣа се зик сѣрви (Serui), пентрѣ кз аѣ слѣжит Аператѣл Романилор, ши а
тоате пзрциле, а картѣ ае Істро, кап 7, се сѣчѣще, ка ае аирѣ сз трагз изво-
рѣл нѣмелѣй ачестѣїа, іарз нѣ дела кѣвѣнтѣл латинеск, сѣрви (Serui). Ши
фїинд кз Константин Порфирогенитѣ ла локѣл май сѣс асзминат пре Сѣрскїй
аї нѣмѣще Сѣрели (Serbli); кѣ амѣндоо мѣниле апѣкѣндѣсе ае кѣвѣнтѣл
ачеста; кѣ мѣніе атрѣвз: „Че плагз ае лингз е ачѣїа, а карѣ Сѣрели сз
асзминѣзе слѣцїй? *). Ае унде, пзрѣндѣсїсе лѣй, кз ниче атрѣо лингз кѣте
сѣнт пре лѣме, кѣвѣнтѣл, сѣрели, нѣ асзминѣзз, слѣцїй, сѣѣ роки; аши
нзлаѣчѣще, кѣм кз адествл кѣ атрекарѣ ачѣїа аѣ адеверит, кз нѣмеле сѣрки-
лор нѣ се траѣе дела кѣвѣнтѣл латинеск, сѣрви (serui).

Ае ар фи фосг кѣноскѣтѣ лѣй Катанчич линга Ромзнилор, май вѣр-
тог ачелор ае прѣсте аѣнзре; нѣ се врѣ атзрѣтѣ ашд вѣртог асѣпра прѣнзл-
цатѣлѣй Порфирогенитѣ, ниче кѣ атѣтѣ адрззнѣлз нѣ врѣ атрека: а че
лингз кѣвѣнтѣл, сѣрели, асзминѣзз, слѣцїй. Кз кѣноскѣт лѣкрѣ есте, кѣм
ла Ромзнїй, в. латинеск (v) се мѣтѣз а, в. ашд servus, Ромзнїй ал зик,
черѣѣ; servus, корѣѣ; ши чѣле лалте. Ае аколѣ е, кз кѣвѣнтѣл латинеск,
serui, (сѣрви), Ромзнїй ал зик сѣрскїй (serbi), нѣмай кѣт Ромзнїй спре-
чинѣтѣ нѣмѣлѣй Сѣрскеск аѣ афлат, ка serui (сѣрви), кѣнд асзминѣзз нѣ-
мѣл сѣркилор, слова чѣ дин фрѣнте адекз s. сз о респѣндз сѣпцире аѣпз
фирескѣл ей сѣнет; іарз кѣнд асзминѣзз слѣцїй, сѣѣ роки, се о респѣндз
май грѣс. Ши фїинд кз ачѣесте доо осеките сонѣрїй аѣпз ортографїа сло-
велор Кирилїане, кѣ осеките слѣве се асѣмнз, кѣнд serui асзминѣзз нѣмѣл
сѣр-

*) Quod autem est idiomatis genus, in quo *Serblui* significant *δῆλος*? Si enim *δῆλος* graecum est, *Servus* latinum, quo iam pacto *Serbli* aut potius *Srblī* erunt *Serui*? *Katantsich*, de *Istro* cap. 7.

сърбилор, ал скрїѣ, сѣркїи, (serbi), їарз кѣнд асзменїѣзз слѣцїи сѣѣ роки, ал скрїѣ, шеркїи (serbi).

Липскїе їарз сѣ асзменїзм, кз ла Ромзнїи чей дин коаче де Дѣнїз-ре, а артикль дефинитѣ ал їталїанилор а нѣмзрѣл амѣлциторїю li (ли), се ласз слова l, (л), ши ремѣне нѣмай, i; їарз ла Ромзнїи чей дин коло де Дѣнїзре се цине а трег li, (ли), ка ши ла їталїани. Де ачїа есте, кз дѣпз дїалекта Ромзнилор челор дин коаче де Дѣнїзре, кѣвѣнтѣл сѣркїи (serbi)), кѣ артикль дефинитѣ се зиче, сѣркїи, (serbii); їарз дѣпз дїалекта Ромзнилор челор дин коло де Дѣнїзре, сѣркїи, (serbli). асзменїѣ, шеркїи (serbi), шеркїи (Serbii), Шеркїи (Serbli).

Афарз де тоатз адоїала дѣрз, ми се паре, а фи, кѣм кз нѣмеле Serbli (сербли), нѣ де алїорк фѣрз дин гѣра Ромзнилор челор де престе Дѣнїзре, карїи ера аместекаци кѣ сѣркїи, есте ешит, ши ла Ромзнїи дела латинескѣл, servi (серви) изворѣт; ниче Константин Порфїрогенитѣ де алїорк, чи дин гѣра ачелораши Ромзнїи л'ѣл лѣат. Асз мзкар кз ачеста есте ачепѣтѣл нѣмелѣи сѣркїилор, тотѣши пентрѣ ачїа пот сѣркїи сѣ фїе оамени алешї, прекѣм ши сѣнт прѣ алешї вѣркаци.

Май урѣт аї скрїе пре сѣркїи Гѣїлїеамѣс Тирїѣс, кареле а Картѣ XX, кап 4. зиче, кз трзданїїле ч'кле беки аш'а аѣ, кз тот народѣл сѣркеск аши траѣе вица а преѣнїз кѣ нѣмеле чел де рокїе дела оамени изгонїци, карїи фѣрз осѣндїци, ка а пзрциле серкїей сѣ таїе мѣрмѣре, ши сѣ сапе металѣри. Ши май а коло зиче, кз сѣркїи сѣнт ун народ прост, не адрептат, лѣкѣи торїю а мѣнцїи ши а кодрїи, нѣ шїе агонїси пзмѣнтѣл, вите аѣ мѣлте; асзменїѣ лапте, каш, унт, карне, мїере, ч'ѣрз мѣлте. аѣ кзпетенїи, пре кареле кїамз жѣпѣнїи, ши Домнїѣлїи аперат уне орї аї слѣжеск, уне орї ешинд днї мѣнцїи, ши дин кодрїи, тот цинѣтѣл де прин преѣр, прекѣм сѣнт а арззнеци, ши вѣркаци рзскоинїчи, ал прзд'ѣзз *).

К А П.

*) Detinebatur porro eo temporis articulo Imperator in Servia, quae regio montuosa, et nemoribus obsita, difficiles habens aditus, inter Dalmatiam et Ungariam, et Illyricum media jacet, rebellantibus Servis; et confidentibus de introitum ad se angustiis, et de impervia eorum regione. Habent vetustae traditiones, hunc omnem populum, ex deportatis, et deputatis exilio; qui in partibus illis ad secunda inarmorata, et effodienda, metalla damnati fuerunt, originem habuisse, et inde etiam nomen traxisse servitutis. Est autem populus incultus, absque disciplina, montium et sylvarum habitator, agriculturae ignarus: gregibus et armentis copiosis, lacte, caseo, butyro, carnibus, melle, et cera uberius abundantes. Hi magistratus habent, quos

Н А П Х.

Деспре Фабула, карѣ спѣне, кз Ромзній ꙗ сѣта
а трейспрезечѣ де престе Дѣнзре аѣ венич
ꙗ Дакїа.

§. 1.

Урзиторюа Фабулей ачестїа аѣ Фост Іосефѣс Сѣлцер.

Внгал ꙗ де мѣте Орї поменита Япендиче, §. 4. зиче, кз унїй траши де
брерѣ са, карѣ о аѣ спре а скзри пре Ромзній, сокогекс кз Ромзній нѣмай
Дѣпз прада че о фзкѣрз Монголії тзтарї ꙗ Унгарїа ши ꙗ Ярдѣла ла анѣла
1241. дин харѣла Унѣбрилор, ши кѣ токмалз, ка пѣрѣрѣс сз слѣжѣскз, дин
Фракїа веничї, фѣрз примичї а лзкѣї ꙗ Ярдѣла. Я тикзитеї ачестїа пз-
рерї се фѣче урзиторю Сѣлцерѣс де аколѣ, кз рзѣ аѣ ацелес локѣла уней ди-
плѣме ла Праї ꙗ Аннале типзритз, преѣдм ши локѣла Логофзтѣлѣї Гречан,
ноѣлѣї Історик ал Ромзнилор *).

Ачѣстз Фабулз де Сѣлцер Ескагз Каролѣс Бѣдер Ананте де тоцї ал-
цїї ꙗрзцошинѣс, ꙗ Нотеле сале Історико - Критиче чѣле асѣпра Сѣпличей
Ромзнилор ла нѣмзрѣла 9. Дѣпз че аѣ повестит, кѣм Ромзній чей де престе
Дѣнзре кѣ Принципїї сзї Петрѣ ши Ясанѣ ла мѣнтеле Бмѣ с'аѣ дескинат де
кзтрз ꙗперзцїа Гречилор, карѣ ла кзтрзнѣцеле сѣтей адоаоспрезечѣ с'аѣ ꙗтѣм-
плат;

quos Zuppanos vocant, et Domino Imperatori aliquando serviunt, aliquando de
montibus et sylvis egredientes, omnem circa se regionem, ut sunt audaces, et bel-
licosus viri, depopulantur. *Guilielmus Tyrius* Lib. 20. cap. 4.

*) Tantopere abutuntur Scriptores nonnulli praeconcepto Valachis detrahendi studio
ducti, ut - Valachos nonnisi post depopulationem Hungariae et Transylvaniae per
Mongoles 1241. factam ex gratia Hungarorum in consortium domicilii adscitos, et
subi conditione perpetuae servitutis e Thracia illuc deductos fuisse autument. In-
felicis hujus opinionis auctor est *Sulzerus* ob male intellectum diplomatis ejusdam
apud Prayum in annalibus editi, et recentioris ejusdam Logothetae, Valachorum
historici, nomine Gretsan locum. *Engel* de origine Valachorum, Appendix. §. 4.

плат; зиче: кз дѣпз дескинарѣ ачѣста ромзній де престе дѣнзре аѣ венит
 † Дѣра Мѣнтенѣскз ши де аколѣ † Ярдѣл, каре лѣкрѣ зиче кз † арзтат
 дин Гречан ла сѣлцер † Картѣ че се кѣамз Гешихте дес Трансалпинишен Да-
 цѣенс. Том. II. фаца 28. *).

§. 2.

Пзрерѣ алтора деспре Сѣлцер.

БНГЕЛ † СѣПЛЕМЕНТЕ ла Виндичїиле Янонимѣлѣи Корнидешїане §. 5.
 зиче, кз Сѣлцер деспре мещешѣгѣл Критичей нѣ † лѣдѣат, адекз: Сѣлцер нѣ
 аѣ цїѣт сз испитѣскз лѣкрѣриле дѣпз кѣм се кзѣѣ **). Ячелашї † Комен-
 тацїа де Цестис Траїани ад Данѣѣїѣм, кап 1. §. 3. зиче, кз лѣи Сѣлцер нѣ
 †рѣ тоате зиселе лѣи †токма се каѣе а и се крѣѣе ***). Василїе Колосси,
 Протопоп ал Божаней † Ярдѣл † Префацїа Дексїконѣлѣи сзѣ челѣи Ромзнеск,
 кареле †кз нѣ † типзрит, не спѣне кѣѣетѣл чел рѣѣ алѣи Сѣлцер кзтрѣ Ро-
 мзний, ши †дрѣптз пре четиторї ла Гедеон Волга, де унде сз кѣнодекз нз-
 равѣл ши крѣзмѣнтѣл лѣи Сѣлцер, преѣм ши ла Мартинѣс Георгїѣс Ковачич,
 кареле † Бїографїа лѣи Габрїел Колиннович, че † пѣсз †наинтѣ Кроничей Тем-
 пларїилор, †л мѣстрѣ пре Сѣлцер, кз аѣ фогт ом Окзрѣторїѣ, минчинос, ши
 кз форте пѣцин аѣ цїѣт деспре лѣкрѣриле де каре аѣ скрис ****).

Сѣ

- *) Iam vero ea, quam commemoravi avulsione a Graecis — consecuta Valachos in modernam Valachiam atque inde in Transilvaniam venisse ex manu exaratis Valachorum Chronicis, quae Valachiae Cancellarius (Logothetam dicunt) *Gretsan* ex tabulariis popularibus suorum conscripsit, apertum est. (Ap. Sulzer Geschichte des Transalp. Dac. Vol. 2. pag. 28.) I. Carolus *Eder* in notis Historico-Criticis ad Supplicem Libellum Valachorum num. 9.
- **) Ab arte critica haud laudabilis Franc. Jos. *Sulzerus*. *Engel*, Supplementa ad Vindicias Anonymi Cornidessianae, §. 5.
- ***) Plura reperiuntur apud *Sulzerum* Geschichte des Transalpinischen Daziens, cujus tamen assertis non omnibus eadem fides adhibenda est. *Engel* de Gestis Trajani ad Danubium Commentatio cap. 1. §. 3.
- ****) Franc. Jos. *Sulzer* (cum imperitis quibusdam suis asseclis) in sua Daciae Transalpiniae historia Tom. 2. pag. 154 et seq. hallucinatur: linguam Valachicam literis latinis scribi haud posse ob quasdam Valachis proprias, aliis autem nationibus prorsus inusitatas pronunciations; quales etsi non diffitear linguae Valachicae inesse, futillis nihilominus est viri tot linguarum notitia gloriantis animadversio, proponat namque *Sulzerus* homini v. g. alemanno latinos characteres legendi perito, linguarum autem Gallicae, Italicae, Ungaricae ignarus, librum aliqua ex adductis linguis

Въ пре Францискѣс Іосифѣс Шлцер л'ам кѣноскѣт фюарте бине, трз-
 инд кѣ джисл трей анй л Орашл Гас-Ригин, унде ел ерл Явдитор ла Рее-
 ментл Драгонилор Сакоіанй, ши ам авѣт-дѣсе лтжанирй ла Олалтз ши л
 кортелл лѣй, ши ла мине л касл Парохіей. Ерл ом не лдестѣлат кѣ соартѣ
 са, крехндѣсе а фи врѣдник де май маре пжне; ши фійнд кз мѣіерѣ ши чѣле
 додз фѣте че авѣ нѣ ле пѣтѣ цинѣ кѣ ачѣ помпз кѣ карѣ дорѣ, се нзкѣжѣ;
 де ундл нзскѣт ал сѣѣ фечор лтрѣ ачелаш Регемент Кадет лкз ерл лгрижат.
 Ом ерл де преждекѣцй кѣпринс ши апзгат, каре лл фѣчѣ, ка нѣ атѣта сѣ
 чѣрче адеврѣл лѣкрѣрилор, прекѣм ка сѣ афле доврѣде Орй кѣт де сѣпцирй,
 ши фѣрѣ пѣтѣре спре адеверирѣ челор че ш'ав вѣгат одатз л кап, ши спре
 аши ресѣѣгл патима са. Дин Характерѣрилл унѣй ом авѣ окичѣѣ а жѣдека
 асѣмене де тоатз гинта, дин карѣ ерл омѣл ачела. Дрепт скрїе бнigel деспре
 джисл, кз деспре мешешѣгл Критичей нѣ е лѣѣдат. Вѣ одатз іам спѣс
 лѣй Шлцер ун лѣкрѣ, лкз л прѣнчїа мѣ дин вешй пѣстїй авѣит. Кѣнд мѣ
 авѣсїй алтз датз ла джисл, вѣд кз ел ав лсѣмнат лѣкрѣл ачела ка ун аде-
 вѣр л Історїа Ярдѣлѣлѣй, карѣ атѣнчї О алкѣтѣїа. Дестѣл м'ам небонт ай
 арѣтл, кз ничї О довадз нѣ есте а лѣкрѣлѣй ачелѣїа; ши алтминтѣрѣ фѣ л-
 тѣмпларѣ; чи фїїнд кз спѣса чѣ динтѣѣ фѣсѣсе 'авѣз гѣстѣл лѣй: ниче нѣ
 вѣрѣ сѣ авѣз кѣбѣнтарѣ мѣ, кѣ карѣ вѣрѣм с'їй арѣт адеврѣл. — Чѣле че зиче
 Василїе Колосси деспре Шлцер л кѣт е пентрѣ шїїнца лингеї Ромзнешї, лкз

лѣ

guis scriptum, ut talem librum primo obtutu rite, ac expedite legat, arguet ne
 Sulzerus ex hiulca hominis illius enunciatione memoratas linguas literis tatinis scri-
 bere? aut vero eas proprius, et deinceps effingendis Characteribus opus ha-
 bere? mavolet procul dubio dicere: esse his linguis suas legendi regulas, et mul-
 tas pronunciationes orali magistro esse addiscendas; atqui quid vetat id ipsum dicere
 de lingua Valachica Latinae perinde, atque Italica et Gallica, filia? Sed latet an-
 guis in herba; sentit nimirum Sulzerus thesim de Valachorum origine tanta dica-
 citate, et pluribus conjecturis, quam argumentis comprobata, si Valachi suam
 linguam avitis Characteribus scripserint, non parum roboris amissuram. Verum ego
 argumento hoc ut pote historico-critico, et a mea provincia alieno hic loci super-
 sedeo, satque mihi (munere Philologi grammatici defungenti) esse puto asserere,
 et, ubi opus fuerit, etiam docere, Sulzerum linguae Valachicae notitia, quantum-
 vis ea gloriatur, leviter admodum tinctum fuisse; de hominis autem indole et sin-
 ceritate quid sit tenendum, docuit nos olim D. Gedeon Szolga (Anmerkungen über
 Franz Joseph Sulzer literarische Reise 1783.) praepremis pag. 68. haud secus Mart. Ge-
 orgius Kovatsits, dum in Biographia Gabrielis Kolinovits Chronico Templariorum
 praefixa, Sulzerum Calumniae, mendaciorum et Crassae rerum, de quibus scripsit,
 ignorantiae arguit. Praefatio ad Lexicon Valachico-Latino-Ungarico-Ger-
 manicum locuples opera Basilii Colossi Parochi Graeco-Catholici Nagy-Agensis,
 et Vice-Archidiaconi Babolnensis accuratum. pag. 7.

ле кред а фи адеврате; пентрѸ кѸ еѸ де мѸлате ори грзина кѸ мѸіерѸ лѸи, ГаскѸ нѸскѸтѸ ꙗ Брашов, лѸаинтѸ лѸи ромѸнѸще; ничи одатѸ нѸл аѸзѸи мѸкар ун кѸбѸнт сѸ слокоадѸ дин гѸра са ромѸнеск, чи пѸрѸрѸ ворекѸ кѸ мине аѸ латинѸще, аѸ італіенѸще ши лѸаинтѸ мѸерей сале, мѸкар кѸ дѸнса ничи о линѸ динтрѸ ачѸсте доаѸ нѸ авѸ кѸносѸтѸ. ІарѸ мѸіерѸ лѸи, ка о мѸіере ГаскѸ, шиѸ вине грзи ромѸнѸще. Де унде ам препѸс, кѸ мѸлате дин чѸле че аѸ скрис ел пентрѸ линѸа ромѸнѸскѸ, дела мѸіерѸ са лѸѸ лѸрѸмѸтѸт. КѸнд аѸ порнит ѸлѸер кѸ май сѸс лѸѸдатѸл регемѸнт адоаѸ оарѸ, аѸпѸ фѸкѸта паче кѸ тѸрѸиѸ, кѸтрѸ ѸѸра ромѸнѸскѸ, унде аѸ ши мѸрит атѸнѸи де лѸнгоаре ла ПитеѸи, лѸкѸ фѸи фаѸѸ ла кортелѸл лѸи, мѸлате мѸхѸнит мѸ аѸ грзит деспре дешѸртѸчѸнѸ лѸмей, ка нѸ пѸнѸ аѸи; ши невоинѸѸмѸ еѸ ай лѸтрѸи инима, лѸ аѸѸчѸм аминте, кѸ аѸпѸ моарте лѸи ва ремѸнѸ о помѸнѸре лѸѸдатѸ дин кѸрѸиле каре лѸѸ скрис. Чи ничи о мѸнѸгѸере дин кѸрѸиле каре лѸѸ фѸкѸт нѸ вѸѸ сѸ примѸскѸ, май мѸлат апоѸ нѸ м'ам лѸѸлѸнит кѸ дѸнсѸл, кѸ кѸм зисей ел аѸ мѸрит ла ПитеѸи ꙗ ѸѸра ромѸнѸскѸ.

§. 5.

СЕ РЕСПѸНДЕ ЛА ДОВѸДЕЛЕ ФЛЕѸЛЕЙ ЛѸИ ѸЛѸЕР.

ФакѸла са, кѸ картѸ зиче ѸлѸер, кѸ ромѸнѸи де прѸсте дѸнѸре ꙗ сѸта а трейспреѸечѸ аѸ венит ꙗ Дакіа, деспре о парте о рѸзимѸ кѸ дѸплове. ле Краилор ѸнѸгрѸиѸ, деспре алта кѸ грѸчан логофѸтѸл. рѸзимѸл чел дин дѸплове лѸдѸстѸл лѸ рѸстоарѸнѸ ѸнѸел ꙗ ѸѸплементеле май сѸс лѸѸдате, §. 5. унде араѸ, кѸ ачел МаѸическѸ лѸелес, кѸм кѸ ромѸнѸи се сокоѸеск лѸтрѸ ачѸле дѸплове ка венѸтиѸи, мѸкар кѸт ле вей чѸти, ши прочѸти, ничи кѸм нѸ сѸ афлѸ. *)

Л кѸт е пентрѸ грѸчан, де ар фи картѸ лѸи типѸритѸ, ка сѸ о пот авѸ а мѸнѸ, май пре ларг аѸи респѸнде. ЛѸѸ атѸта лѸкѸ ажѸиѸе, кѸ дѸкѸ нѸ адеверѸѸзѸ грѸчанѸ зиса са кѸ ѸкрѸиторѸи векѸ; ниче ун крѸѸмѸнѸт, аѸпѸ критикѸ нѸ аре, ши ка ниѸе ворке пѸсѸтѸи дела мѸкар кареле кѸ арѸптѸл се пот лѸпѸдѸ воркеле лѸи. Чи ши ачѸѸа поате сѸ фѸѸ, кѸ грѸчанѸ аѸ скрис нѸмай де унеле фамиліѸи, кѸ аѸ венит де прѸсте дѸнѸре, ши ѸлѸер апоѸ аѸпѸ трѸѸла са

*) Ego omnia illa tria diplomata legi relegique, sed magicum illum sensum haud adsequor, vigore ejus Valachi, quin id dictis diplomatibus expresse dicatur, tanquam advenae in iisdem considerantur. Engel in saepe cit. Supplementis, §. 5.

чи ꙗкз ел рздикъ оасте спре ажѣторюа Гречилор, мзкар кз ши атѣнчй фѣрз
ѣтѣци Гречій де Ромзній ачеій.

Ѧа адоах добадх алѣй Бѣер, аши фи пофтит сз'мй респѣндз ел,
кзче дела жѣмзтате сѣта а трейспрезечѣ, кжнд креде ел кз аѣ венит Ромзній
де престе Дѣнзре ꙗ Дакіа, пзнз ла анѣл 1791. кжнд дѣде ел нотеле Історико-
Критиче асѣпра Ѧзпличей Ромзнилор, май ничй о кѣскріе нѣ се фѣче лингеи
Ромзнеций кѣ лингеа Унгѣрѣскз, ши че причинз мй ар фи дат ел пентрѣ зиса
врѣме, ачеіаши ꙗй врѣ да ши еѣ, кзчй дела сѣѣршитѣл сѣтей а ноах, кжнд
аѣ венит Унгѣрій ꙗ пзрциле ачѣсте, пзнз акѣм нѣ се ꙗкіе зиса кѣскріе ꙗтрз
лингеа Ромзнѣскз ши ꙗтрз чѣ Унгѣрѣскз ꙗсз причина чѣ адевзратз, кзчй
май ничй о кѣскріе нѣ есте лингеи чей Ромзнеций кѣ лингеа Унгѣрѣскз, е,
кз лингеа Унгѣрѣскз фйнда лингеа де Асіа, ниче кѣм нѣ се ловѣще кѣ лингеа
чѣ Ромзнѣскз, карѣ е лингеа де Бѣропа, ши сорз де кжт тоате май апроапе
лингеи чіей Італіенеций, карѣ е чѣ май аѣлче ꙗтрз тоате лингеиле Бѣропей.

Іарз кзчй лингеа Ромзнѣскз ничй о кѣскріе нѣ аре кѣ лингеа Готилор
стзпжнилор оаре кжнд а Дакіей, нѣ е ничй о мираре. Пентрѣ кз де аѣ фост
лингеа Готилор аша; прекѣм е а Ѧасилор дин Ярдѣл, аѣпз кѣм унй динтрз
Ѧасій врѣѣ, ка Ѧасій сз фіе стрзнепоций Готилор ачелора; токма кѣ непѣтинцз
еѣра сз се факз зиса кѣскріе, де врѣме че ничй ун сѣнет нѣ кред еѣ сз фіе
урекилор Ромзнѣлѣй аша аспрѣ ши неплзкѣт прекѣм лингеа чѣ Ѧзѣскз дин Яр-
дѣл. Іарз пентрѣ че ꙗ лингеа Ромзнѣскз се афлз кѣвинте Словенеций, безй
май сѣс кап 9. §. 1. ши кап 3. §. 7. Чи ꙗсамнз марѣ мзззчйе а довѣдей лѣй
Бѣер, дин карѣ урмѣзз, кз ничй аѣпз а трейспрезечѣ сѣтз нѣ аѣ фост Ро-
мзній ꙗ Ярдѣл пзнз астззй; де оарз че ши астззй бекѣеѣще ачѣ некѣскріе
ꙗтрз лингеа Ромзнѣскз ши ꙗтрз чѣ Унгѣрѣскз; карѣ ꙗсѣши Бѣер о кѣноаѣе.

§. 5.

Се вздѣще де минчюнз факѣла лѣй Ѧѣлцер.

Ачеіа, кз Романій чей май мѣлци ꙗ зилеле лѣй Явриліан нѣ аѣ тре-
кѣт престе Дѣнзре ꙗ Мисіа, чи пѣрѣрѣ аѣ ремас ꙗ Дакіа, ам адеверит май сѣс
кап 3. §. 5. 6. ши чѣле лалте. Де унде урмѣзз а фи минчиноаеа факѣла лѣй
Ѧѣлцер, карѣ зиче, кз Ромзній пре ла жѣмзтатѣ сѣтей а трейспрезечѣ де пре-
сте Дѣнзре аѣ венит ꙗ Дакіа. Тотѣши ачй алте довѣде воѣ сз аѣѣк, каре
синѣре ажѣнг а вздй факѣла лѣй Ѧѣлцер де минчюнз.

Потаріѡл лѡи Бела, кареле дѡпѡ кѡм адеверѡхѡ ѡнгел, аѡ скрис іѡто-
рїа са кѡтрѡ капѡтѡл сѡтей адоахспрежечѡ, мѡртѡрїскѡше, кѡ пре ла капѡтѡл
сѡтей а ноаѡ, кѡнд аѡ венит ѡнгѡрїї ꙗ цериле ачѡкте, ерѡ ꙗ Арѡѡл Ромѡнїї.
Кѡвинтеле лѡи вежиле май сѡс ла кап 5. §. 3. ши 4. Чи фїїнд кѡ ѡлцер пре
Потарїѡл нѡ врѡ сѡл крѡдѡ; Іоанн Кинамѡ іарѡ ѡкрїиторїѡ де адоахспрежечѡ
сѡтѡ не лѡсѡ скрис, кѡ ла анѡл 1160. мѡлциме де Ромѡнїї дин Цѡра Ромѡнѡ-
скѡ с'аѡ скѡлат кѡ Гречїї аѡпра ѡнгѡрилор. Везї кѡвинтеле лѡи май сѡс ла
кап 5. §. 5. Ши Андреас ал дойлѡ Краѡл ѡнгарїї ꙗ Дїплома чѡ дин анѡл
1124. ѡасилор челор дин Арѡѡл датѡ анѡме вореѡше де Ромѡнїї чей дин Ар-
ѡѡл *). Динтрѡ ачѡкте кїар се вѡде; кѡ ꙗ сѡта адоахспрежечѡ ерѡ Ромѡнїї ꙗ
Дакїа, ши Цѡра Ромѡнѡскѡ де пре нѡмеле лор, кѡ кареле ꙗ нѡмѡ ѡловенїї,
Гречїї, ши алцїї, се кїема Влахїа (Blachia), адекѡ Цѡра Ромѡнѡскѡ. Мин-
чѡнѡ дарѡ ка ачеїа кѡпринде ꙗ синѡл сѡѡ фавѡла лѡи ѡлцер, кѡт ѡ поцїї
пипѡи кѡ мѡна.

К А П ХІ.

Пентрѡ пѡрерѡ лѡи ѡнгел, кареле хиче, кѡ Ромѡн-
нїї кѡтрѡ ꙗчепѡтѡл сѡтей аноаѡ аѡ венит де
престе Дѡнѡре ꙗ Дакїа.

§. 1.

Се спѡне пѡрерѡ лѡи ѡнгел кѡ довѡделе еїї.

ѡнгел ꙗ май сѡс поменїтеле ѡплементе, §. 5. нѡмѡрѡл 5. пентрѡ ачеїа лапѡ-
дѡ фавѡла лѡи ѡлцер, кѡ, стѡнд ачеїа ꙗ пичоаре, мѡлт с'ар скѡри крѡхѡ-
мѡнтѡл Потарїѡлѡи лѡи Бела, пре кареле ел кѡ мѡнї кѡ пичоаре ꙗл апѡрѡ ши
ꙗл

*) Praeter supra dicta, Silvam Blacorum et Bissenorum cum aquis, eisdem contulimus, ut praefata gaudentes libertate, nulli inde servire teneantur. *Diploma Regis Andreae II. Saxonibus Transilvaniae anno 1124. concessum.*

а л скѣтѣше *). Ши ꙗ локѣл фавѣлей лѣи Ѡвѣцер ꙗ ꙗпендикѣ деспре ꙗчепѣ-
тѣл ромѣнилор §. 5. а дѣче ꙗ мижлок пзрерѣ са, кѣ карѣ ши крѣзѣмѣнтѣл Но-
тарѣѣлѣи сѣ'л цинѣ скѣтит; ши пре ромѣни ꙗкѣ кѣ тоатѣ вѣртѣтѣ сѣ'и мик-
шорѣке. Кѣ атѣта май несѣферит есте вѣгел ꙗ лѣкрѣл ачеста де кѣт Ѡвѣцер,
кѣ мѣртѣрисириле Ѡкрѣиторилор, преѣм вом вѣдѣ май жос, ꙗтрѣ ачела кип
ле а дѣче ꙗнаинте, кѣт паре кѣ аѣ крѣзѣт, кѣ нимене алтѣл ачѣле нѣ ле ва
май четѣ ꙗ извоарзле лор. Дечѣ, зиче ꙗ май сѣс ꙗсѣмнатѣл лок ал ꙗпенди-
чей, аѣпѣ мѣртѣрисирѣ чѣ ла Ѡтриттерѣс ꙗсѣмнатѣ, кѣ пре ла анѣл 815. Крѣ-
мѣс Краѣл Бѣлгарилор лѣжнѣ четатѣ ѡдрѣанополѣлѣи, аѣ аѣс дин колѣ (кѣм
стѣм ной, дин коаче) де дѣнзре Бѣерѣ кѣ немѣсѣрат норѣд, ши аколѣ лѣѣ
порѣнчит сѣ лѣкѣѣаскѣ. Лео Грамматѣиѣс нѣмѣрѣ 12. мѣи, несѣкотина фѣ-
меиле; Георгѣиѣ Кѣлѣгѣрѣл 10. мѣи, Ши динтрѣ ачестѣи, зиче, аѣшѣ а Бѣлга-
рилор приншѣ ши рокѣи, де роман, мѣкар кѣ, корчит сѣнѣе ꙗши траг виѣа
ромѣниѣи чѣи де акѣм ꙗ ѡрѣѣл ши ꙗ Цѣкра ромѣнѣскѣ, пре карѣи ѡнѣбрѣи, кѣ-
принѣжнѣ ѡнѣгарѣа, ꙗѣ афлат аколѣ **).

Рокѣи Бѣлгарилор, пре карѣи ачѣ ꙗи фѣче вѣгел ромѣниѣи, ꙗ Ѡвѣплемен-
теѣе май наинте зисе §. 5. спѣне, кѣ аѣ фост нѣ нѣмай ромѣниѣи, чи ши Ѡвѣлѣи,
ши ꙗ ꙗпендикѣ зиче, кѣ рокѣи ачѣи аѣ фост аѣѣшѣ дин Ѡракѣа, ꙗѣрѣ ꙗ Ѡв-
плементе зиче, кѣ аѣ фост аѣѣшѣ дин Мисѣа ши дин Ѡракѣа, ши кѣ ачелора
лѣѣ дат лок де лѣкѣит дин коаче де дѣнзре, ва ꙗкѣ кѣ аѣѣх прѣрѣчѣск ши а-
ратѣ кѣ анѣме ꙗ Цѣкра Мѣнтенѣскѣ ши ꙗ ѡрѣѣл лѣѣ дат лок, ши динтрѣ а-
честѣи, не ꙗдонит, ши ка лѣкрѣ дин Ѡкрѣиторѣи Грѣчѣиѣи вѣдит цине ел, кѣ

*) Hic est lapis offensionis pro illis, qui Valachos in Transilvaniam serius tantum advenisse, et hinc tantum qua advenas arbitrarie tractandos esse, tam pertinaciter credunt, ut Anonymo bellum indicere, quam errori suo renunciare malint. Engel in cit. Supplement.

**) Alii Bulgarorum devicto anno 678. Constantino Pogonato, in Dacia ripensi, successuque temporis etiam in Dacia mediterranea consederunt, multosque incolas Thraciae ad partes trans Danubium sitas captivos deportarunt. Sic egr. circa anno 813. sequens expressum apud Stritterum in Bulgaricis habemus testimonium: „Crumus capta Adrianopoli, nobiles cum immensa plebe trans Danubium fluvium transportavit et ibi habitare jussit.“ Leo Grammaticus XII. millia numerat, non computatis feminis; Georgius monachus autem X. millia. Atque ex his transportatis Bulgarorum captivis et servis, Romano, etiamsi impuro, sanguine cretis, ortum ducunt hodierni Transilvaniae et partium Transalpinarum Valachi, quos Hungari ibidem degentes, occasione occupationis Hungariae, invenerunt. Engel, de origine Valachorum Appendix, §. 5.

сѣнт прѣнциѣ Ромѣнѣи чей дин Дакїа. Ровїи, пре карїи їаѣ ааѣс Бѣлгарїи, зиче, кз аѣ фост оаатз доаазспрезече, алтз датз чинчїзечї де мїи *).

§. 2.

Се рескат довѣделе лѣи Бѣнгал.

Дрепт арѣ Бѣнгал, кз Бѣлгарїи, кѣпринзѣнд Арїанополѣ, мѣлтз мѣлциме де оаменї аѣ ааѣс л коаче де дѣнзре ровїи. Ши ачїа есте адеверит, кѣм се лсамнз ла Стриттерѣс Томѣ II. Партѣ II. кап 6. §. 68. фаца 160. кз Бѣлгарїи трежѣнд пѣнз ла Аркадїопол, аѣ ааѣс ровїи взреаци кѣ мѣїерї, ши кѣ прѣнчїи кѣ тот чинчїзечї де мїи. Ба ши ачїа пѣтѣ сз адоогз Бѣнгал дин Стриттерѣс, кз Бѣлгарїи, аѣпз кѣм лтрѣ ачелашї кап ла Стриттерѣс се лсамнз, аѣ лтрат л мѣнтеле Ганѣ, ши ненѣмзрат народ афлѣнд аколѣ аскѣнс, ши тоате вїтеле Фракіей, пре оаменї їаѣ оморѣт, вїтеле, ши прѣнчїи ши мѣїерїле л мѣлциме маре фоарте їаѣ тримис ровїи л Бѣлгарїа.

Тоате ашѣ сѣнт ачѣсте; чи нїчїи ун скрїиторїо векїо нѣ не лзсѣ скрїис, кз ровїи ачїи сз фи фост Ромѣнїи; їарз аѣхѣлѣи пророческ аѣи Бѣнгал, кареле вѣрѣ ка ачїи сз фи фост Ромѣнїи, сѣѣ Ромѣнїи местекаци кѣ Глабїи, нѣ сѣнтем аѣкторїи сз кредем. Кѣ ачест синѣѣр респѣнс тоате довѣделе лѣи Бѣнгал се рзсїпеск л вѣнт. Пентрѣ кз пе де зече Орїи сз фи фост ровїи ачїи май мѣлци, аѣккз нѣ се поате вѣдїи кз аѣ фост Ромѣнїи; апз кѣ чѣрѣ карз дѣмнѣлѣи Бѣнгал.

Афарз де ачїа Бѣнгал, ка сз лшѣле пре четиторїи чей фѣрз де грїже, ши сѣи крѣдз лѣи, лзсѣ афарз кѣвѣнтѣл Македонѣнїи, кареле лторжѣндѣсе ла локѣл лѣи, преѣм есте ла Стриттерѣс кап 6. §. 66. фаца 556. де унде аѣ

СКОС

*) *Largiamur ultro, tempore Aureliani omnes Romanorum colonias e Dacia eductas et in Moesiam atque Thraciam translatas fuisse: ast satis superque tam in diss. de expeditionibus Trajani ad Danubium, quam in Hist. Pannoniae pag. 278. e Scripturibus Byzantinis docuimus: Crumum Bulgarorum ad Tibiscum Dominum, anno 843. seq. 42000 familias, et iterum 50000 homines, scilicet Vlachos et Slavos (qui scilicet Slavi anno 678. cum Bulgaris in Moesiam transiverant, Hist. Pannoniae p. 263. e Moesia et Thracia captivos abduxisse, ac iis sedes cis Danubium h. e. in Valachia, Transilvaniaque assignasse. Horum itaque posteros per Tuhutum belli ducem Hungarum, in hodierna Transilvania deprehendi potuisse, quis est, qui in dubium vocet? Hoc autem qui ita jubentibus Scriptoribus Byzantinis concedit, salvam etiam Anonymi, vel potius veterum traditionum ab eo relatarum, esse hac in parte fidem agnoscat, oportet. Engel, Supplementa ad Vindicias Anonymi Cornidessianae, §. 5. num. 3.*

СКОЕ ВЪНГЕЛ КЪВИНТЕЛЕ АЧЪЛЕ ПЕНТРЪ РОКІЙ ЧЕЙ ДЕЛА АДРІАНОПОЛ; НЪ НЪМАЙ АФА-
РЪ ДЕ ТОАТЪ АДОІАЛА ЕСТЕ, КЪ РОКІЙ АЧЕЙ НЪ АЪ ФОСТ РОМЪНІЙ: ЧИ ШИ АЧЕІА КЪ
АЪЦЕТЪЛ ЦИ СЕ АРАТЪ, КЪ АЪ ФОСТ МАКИДОНЪКНІЙ *).

Пре урмъ, кѣм есте асхмнат ла Отриттерѣс аколошй кап 7. Фаца 563.
Мѣрина Крѣмѣс, іаѣ урмат а скамн Критагон, кареле с'аѣ зис ши Мортагон.
Ачеста, прекѣм ерѣ кѣ мѣлт май тиран де кѣт Крѣмѣс, възхнѣ, кѣ гинта
Бѣлгарѣскѣ прин Крѣшиній ачей аѣѣши де прѣсте Дѣнкѣрѣ ачет, ачет се аѣ спре
крѣдинца чѣ Крѣшинѣскѣ, апринс де мѣнїе, кїемѣ аналнтѣ са пре Манѣил Б-
пїскопѣл дин АДРІАНОПОЛ, кареле ши ел ерѣ аѣѣс рокѣ аѣрѣднѣ кѣ алцій, кїе-
мѣ, зисею, пре ачеста, ши пре алцій унїй май аѣшї аї лѣї соцій, ши аѣтѣю
кѣ кѣвинте елѣнде аї свѣтѣїаще, ка сѣ пѣрѣскѣскѣ крѣдинца чѣ Крѣшинѣскѣ;
аѣпѣ ачѣїа, възхнѣдѣї, кѣ ничї кѣ фѣгѣдѣвинце ничї кѣ аменинцѣлї нѣ се
пѣкѣ, амар мѣнчинѣдѣї аї Оморѣ.

Пре урмъ челора лалцій рокї ле гѣтї Дѣмнезѣѣ прилеж де а се аѣоарѣ
аѣнапѣ ла цѣра са, де унде фѣсѣсѣ аѣѣши рокї. Кѣ май мареле Бѣлгарилор
де мѣлте Орї пїерѣхнѣ рѣскокл, ши непѣтѣхнѣ акѣм май мѣлт а ста аѣспра
пѣтерей Романилор, фѣкѣ паче, ши пре рокї іаѣ слокозит. Ши ашѣ рокї тоцій,
ка аѣпѣ шѣсѣ ани де рокїе кѣ аѣѣторѣл лѣї Дѣмнезѣѣ слокозицій се аѣоарѣсѣ
а касѣ сѣнѣтѣшї **). Ачѣсте тоате, крѣд еѣ, кѣ лѣѣ четит ВЪНГЕЛ ЛА ОТРИТ-
ТЕРѣС.

*) Ea capta *Macedonum* nobilium quam plurimos, cum immensa populi multitudine trans Danubium fluvium deportatos ad ejus regiones habitare jussit. Apud *Stritterum* Tom. 2. Parte 2. cap. 66. pag. 556.

**) Crumo vita defuncto successit Crytagon, longe antecessore crudelior. Hic animadvertens, Bulgaricam gentem paulatim ad Christianismum desciscere, inflammato ob eam rem animo Manuelum et praecipuos ejus socios ad se vocat, ac primum mansveta oratione svadet, ut Christianam fidem deserant; post, cum eos neque pollicitationibus neque minis flecti videret, acerbe excruciatos interfecit. Hoc modo Manuelus, multique sub eo illustres, aliique sanguine juncti, sua morte verae religionis testimonium tulerunt.

Tandem reliquis captivis Deus in patriam redeundi occasionem paravit. Nam Princeps Bulgarorum saepius cladem passus, cum jam Romanorum viribus resistere nequiret, pacem bello praetulit, captivosque dimisit. Quos eum congregatos jamque in patriam iter ingressuros contempleretur, Basilium tunc ex pueritia adolescentiam ingressum videt, eleganti vultu praeditum, et svaviter subridentem atque circumsaltantem: eum ad se vocat, manibusque apprehendit et osculatur, pomumque rarae magnitudinis donat, quod adolescentulus, simplici audacia, genibus Principis innitens, accepit, morum minime fucata simplicitate indolis suae ingenuitatem demonstrans. Itaque et miraculo attonitus fuit Princeps, et subditi clanculum indignati sunt, tali adolescenti domum redeundi potestatem concedi. Sed tamen, Deo propitio, captivi omnes incolumes domum dimissi abierunt, interque hos etiam Basilii parentes, carissimum secum ducentes filium suum. Apud *Stritterum* Tom. 2. Part. 2. cap. 7. pag. 563.

терѣс. Чи прекѣм фѣрѣ кѣмпѣт тѣгѣдѣи пре Макидонѣнѣи, кѣм май сѣс ам
 асѣмнат; ашѣ май адемѣнѣз ѣи фѣ ачѣсте а ле тѣчѣ. Дестѣл кѣ, аѣкѣ ро-
 еѣи ачеѣ адѣши де Крѣмѣс престе Дѣнѣре нѣ аѣ фост Ромѣнѣи; аѣкѣ роѣи а-
 чеѣа дин Бѣлгарѣа чѣ дин коаче де Дѣнѣре, адекѣ динтрѣ Дѣнѣре ши Тиса
 (кѣ аколѣ аѣ лѣкѣит мѣлте вѣкѣрѣи Бѣлгарѣи, кѣм ам арѣтат май сѣс кап 9.
 §. 30. 1. ши 2.) тоѣи сѣ аѣ аторѣ ла цѣра са, ши ла каселе сале, де унде фѣ-
 сѣсе адѣши роѣи, кѣм аѣ пѣтѣт личѣи а Дакѣа сѣ се насѣз дин трѣнѣиѣи не-
 мѣрѣинита мѣлциме а Ромѣнилор кѣтѣ есте дела Тиса а Бѣнат, а Марамѣ-
 рѣш, а Ярдѣл, а Цѣра Мѣнтѣнѣскѣз, а Молдова, ши пре аюрѣ пѣнѣз а Ма-
 рѣ нѣгрѣ?

§. 5.

Май аколѣ се конченѣще пѣрѣрѣ лѣи Бѣнѣел.

Пре Пацинаците ѣам арѣтат май сѣс кап 8. §. 2. кѣ аѣ фост асѣши
 Ромѣнѣи. Кѣм скрѣе апрежѣр Константин Порфирогенитѣ а Карѣк чѣ дѣспре
 кивернисирѣ аперѣциѣи, карѣ О скрѣа пре ла анѣл Домѣлѣи 949. Пацинаѣа,
 адекѣ цинѣтѣл Пацинаѣителор, аѣѣта де ларѣѣ, ши аѣѣта мѣлциме де Па-
 цинаците, адекѣ де Ромѣнѣи сѣра аѣрѣ ачела, кѣт пре кѣнд скрѣа Константин
 Порфирогенитѣ май сѣс лѣѣдѣта Карѣе, тоате нѣмѣриле ле аѣрѣчѣ Пацинаѣи-
 теле кѣ нѣмѣрѣл, ши кѣ вѣрѣтѣтѣ; тоате нѣмѣриле де прин прежѣр, рѣши,
 Унѣбрѣи, Бѣлгарѣи, тремѣра де Фрика лор. Вѣзѣи май сѣс §. 9. кап 8. Чи кѣ
 непѣтинѣз сѣра дин ниѣе роѣи адѣши прин Бѣлгарѣи де престе Дѣнѣре дела а-
 нѣл 813. кѣм вѣрѣ Бѣнѣел, пѣнѣз ла анѣл 949. кѣнд скрѣа Константин Порфи-
 рогенитѣ Карѣк чѣ дѣспре аперѣциѣе, О аперѣциѣе ашѣ кѣмплитѣ прекѣм сѣра Па-
 цинаѣа, ашѣ сѣ се умпле, кѣт се аѣрѣкѣз кѣ нѣмѣрѣл тоате гинтеле аперѣ-
 циѣилор челор де прин прежѣр. Де унде урѣмѣзѣз, кѣ кѣ мѣлт май беѣи сѣнт
 Ромѣнѣи а Дакѣа, де кѣт сѣ ле пѣнѣи ачепѣтѣл лор пре ла анѣл 813. кѣм вѣрѣ
 Бѣнѣел.

Аѣнѣз ачѣсте кѣносѣѣт лѣкрѣ есте, кѣ прѣдѣсклинитѣ есте дѣалекѣта
 Ромѣнилор челор дин колѣ де Дѣнѣре де дѣалекѣта линѣи Ромѣнилор челор дин
 коаче де Дѣнѣре. Кѣ линѣа ачелора, аѣпѣ че а ѣнеле лѣи Галлѣенѣс аѣ трѣкѣт
 дин колѣ де Дѣнѣре, трѣинѣ аѣрѣз Грѣчѣи, се аѣкопѣри де кѣбинѣте Грѣчѣи,
 Ярѣз а линѣа Ромѣнилор челор дин коаче де Дѣнѣре, афарѣз де унеле кѣбинѣте

Бисеричеций, каре ши РѸшій пентрѸ лпхртзширѸ лецій Гречешій май тоате лток-
 ма ле аѸ, ши афарз де ачѸле че Романій сѸѸ Латиній чей веки ле примисе дела
 Гречій, ши дин Італіа ле аѸсерз кѸ сине л Дакіа Романій стремошіій Ромз-
 нилор, немика нѸ се афлз Греческ. Дрепт л ЦѸра РомзніѸскз ши л Молдова
 акѸм, май вѸртос лтрз Коіерій чей май прокопсицій се аѸд кѸбинте Гречешій
 нѸ пѸцине. Чи ачест Огичкію де а местекѸ л боркз кѸбинте Гречешій нѸ де
 мѸлт л лѸарз Коіерій, фзрз де кжнд л времиле чѸсте май де пре урмз, лче-
 пѸрз (кѸ марі даній докжндинд ачѸста дела ТѸрчи) динтрз Гречій а фи водз
 ла БѸкѸрешій л ЦѸра МѸntenѸскз, ши ла Іаши л Молдова. Кз кѸ водз ши
 Одатз ши алтз датз венинд пріетеній ай лор динтрѸ о вицз кѸ джншіій Гречій,
 ши уній сѸѸ кзрзациі сѸѸ мѸіері прин кзсзторій ремзжнд ачи, липѸ се л
 вѸце линка Церей чѸ РомзніѸскз; деспре алтз парте лчепѸрз а лѸзцѸ ши Ромз-
 ній Коіері линка чѸ ГречѸскз; ачѸа фѸче а се аместекѸ аколѸ, дарз нѸ л др-
 дѸл, ничій л Бзнат, сѸѸ аурѸ пзнз л Тиса кѸбинте Гречешій л борка чѸ Ро-
 мзніѸскз. Чи ачѸста фіннд лѸкрѸ токма ноѸ: нѸ микшорѸкзз векимѸ Ромз-
 нилор л Дакіа.

Дечій ашѸ кѸбинтез: де ар фи бенит Ромзній л Дакіа де престе ДѸ-
 нзре, дѸпз че стрзмошіій лор л зилеле лѸй ГалліенѸс аѸ трекѸт л Мисіа, де
 ар фи бенит зисей, Орі л времѸ; карѸ О врѸ Ѹнгел, Орі май наинте, дѸпз
 кѸм дѸчѸс; де Регно Далмаціе КартѸ VI. кап 5. фзрз ничій О добадз грѸіа-
 ще, ши дин кареле пзрерѸ лѸй Ѹнгел лѸѸ прилеж; преѸм сѸнт л линка Ромз-
 нилор челор дин колѸ де ДѸнзре, ашѸ ши л линка Ромзнилор челор дин коаче
 де ДѸнзре ар фи кѸбинте, дин лсоцирѸ чѸ май наинте кѸ Гречій дин колѸ де
 ДѸнзре вѸрѸте. Чи л линка Ромзнилор челор дин коаче де ДѸнзре нѸ сѸнт
 кѸбинте Гречешій. УрмѸкзз дарз, кз стремошіій Ромзнилор челор дин коаче де
 ДѸнзре нѸ аѸ трекѸт л зилеле лѸй ГалліенѸс дин колѸ де ДѸнзре, ши ашѸ Ро-
 мзній карій сѸнт астазій л Дакіа, нѸ сѸнт непоциі дин Ромзній венциі дин
 Мисіа ши Ѹракіа, чи сѸнт стренепоциі Романилор ачелора, карій дѸпз бенирѸ
 лор дин Італіа аичі л Дакіа, ничій Одатз нѸ сѸѸ стремѸтат де аичі; чи
 пѸрѸрѸк вицз де вица лор некѸрмат аѸ лѸкѸит л Дакіа. Ши алте марі деекли-
 нири л діалекта челор дин коаче ши ачелор дин колѸ де ДѸнзре Ромзній сѸнт;
 каре адебзрат вздеск пре Ромзній честі дин коаче де ДѸнзре а нѸ фи бенит
 динтрз Ромзній чей дин колѸ де ДѸнзре.

Ѹз нѸ фіе ничій О добадз алта, синѸрз ачѸста ажѸнце а рестѸрнд
 ши факѸла лѸй Ѹлцер, ши пзрерѸ лѸй Ѹнгел ши алѸй дѸчѸс, сѸѸ Орі акз-
 рора

рора алтора, карій вркѣ ка Ромзній сѣ фіе непоцій де ачелора Ромзній, пре карій варварій іаѣ адѣс дин колѣ де Дѣнзре аичй ꙗ Дакіа. Ремжне дарз ꙗкіат, кѣ Ромзній, карій сѣнт астѣзй дин Тиса пѣнз ꙗ Марѣ нѣгрз, сѣнт Романі адекѣраці, ши непоцій Романилор ачелора, карій ꙗ Зилеле лѣй Траіан, аѣпз конченирѣ Дакилор, дескѣлекарз ꙗ Дакіа, ши вицѣ де вица лор некѣрмат аѣ лѣкѣит аколѣ.

Мѣкар кѣ нѣ пѣцине ꙗ капетеле чѣле май сѣс ам грѣит деспре Ромзній чей дин колѣ де Дѣнзре; тотѣши Осекит кѣ урмѣтоареле капете вой сѣ кѣпринд ꙗтѣмплзреле, каре лѣѣ венит лор, аѣпз че ꙗ Зилеле лѣй Галліен ши алѣй Аѣреліан деспѣрциндѣсе сй де Ромзній чей дин колѣ де Дѣнзре, аѣ тре-кѣт дин колѣ де Дѣнзре, ши аколѣ с'аѣ ашезат кѣ лѣкашѣл.

К А П ХІІ.

Атѣмплзреле Ромзнилор челор дин колѣ де Дѣнзре, дин Зилеле лѣй Аѣреліан пѣнз ла дескѣлекарѣ Бѣлагарилор ꙗ Мисіа.

§. 1.

Динтрз Ромзній чей прѣсте Дѣнзре аѣ фост Апераци ла Рома ши ла Цариград.

Ал шептиле, аѣпз Аѣреліан ла Рома Аперат аѣ фост Галеріѣс Арментаріѣс, кѣм скріе Геѣтѣс Аѣреліѣс Виктор, динтрз Ромзній чей де прѣсте Дѣнзре нѣскѣт ꙗ Дакіа Рипенсе, аѣрѣпт, дин Пѣрринці прощй, ши сѣ ꙗкѣ май наинте аѣ фост пѣсторѣ де вите, пѣнтрѣ карѣ с'аѣ ши пореклит Арментаріѣс, дарз ом фрѣмос ꙗ трѣп, вѣстит ши норокос Осташ. Унде се нѣскѣсе, аколѣ фѣ ши ꙗгрѣпат: кѣрѣіа лок сѣ ꙗй пѣсѣсе нѣмеле Ромѣліан де пре нѣмеле мѣмей сале Ромѣла *).

Дѣпз

*) *Galerius autem fuit, licet inculta, agrestique justitia, satis laudabilis, pulcher corpore, eximius et felix bellator, ortus parentibus agrariis, pastor armentorum. Unde ei cognomen Armentarius fuit. Ortus Dacia ripensi. Ibiq̄ seip̄tus est: quem locum Romulianum vocabulo Romulae matris appellarat. Sextus Aurelius Victor, in Galerio Armentario.*

Дѣлз Галеріѣс Арментаріѣс урмѣ атрѣ Аперзціа Романилор Галеріѣс Максиминѣс асѣмене динтрѣ Ромзній чей престе Дѣнзре, ка чел че єрѣ непот де сорѣ лѣи Арментаріѣс. Ачеста Апаинте де а се фаче Аперат се кіема, Дара. Ши ачеста аѣ фост нзскѣт дин Пзринці пзсторй, ши крескѣт атрѣ пзсторй, тотѣши вѣртос чинстѣ пре Оаменій чей прѣкнцелепці ши кѣртѣраѣи, ши аѣ фост кѣ лине нзравѣри *).

Дин сѣнцеле ачестѣи Аперат ремѣсѣ атрѣ Ромзній чей де престе Дѣнзре фамиліе стрѣлѣчитѣ Дара, карѣ пзниз а сѣта а шептеспрежечѣ дела Хрістос аши цинѣ нѣмеле ачелѣ атрег; іарѣ атѣнчй асѣпра унѣіа дин фамиліа ачѣста, анѣме асѣпра лѣи Ніколае Дара, фійнд лѣкѣиторѣ а Орашѣл Москопол, венирѣ асѣпра лѣи 12. Тѣрчй, ка сѣл прѣдѣѣе; єл ашѣ кѣ вѣрѣзціе се пѣртѣ, кѣт Оморѣ динтрѣ єи шѣсе. Чейя лалці шѣсе Тѣрчй скѣпнд, а дѣнарѣ май мѣлці Тѣрчй, ка де нѣс сѣ винѣ асѣпра зисѣлѣи Ніколае Дара. Аѣзнд Ніколае деспре аѣдѣнарѣ ши кѣцетѣл Тѣрчилор: ши єл аѣнѣ вѣрѣзціи дин фара ши дин пріетеній сѣи. Кѣ карій іарѣши аѣвинсѣ пре Тѣрчй, ши де ачїа сѣ лѣѣ ай гонї; ка пре кѣці Тѣрчй атѣмпина, пре тоці ай учндѣ; пре унїй де вїй фѣрѣ милѣ ай келѣ. Ба ши унор Гречй, карій ай грѣїа апротиѣвѣ, асѣменѣ ле фѣчѣ. Пентрѣ ачѣсте грѣкле тирзній, че фѣче Ніколае ачеста Дара, ай мѣтарѣ порекла Дара а Дера дела кѣвѣнтѣл Греческ Дера, кареле асѣмнѣзѣ бат, учндѣ, белеск, ши ашѣ фамиліей Дара де ачї Апаинте ай ремѣсѣ порекла Дера, пзниз а зїоа де асѣзѣи, кѣт акѣм ши асѣши єи ачей дин фамиліа ачейя се кіамѣ Дера.

Асѣменѣ динтрѣ Ромзній чей престе Дѣнзре нзскѣт а Дакїа ачѣ де престе Дѣнзре Личиніѣс фѣ Аперат ла Рома. Ачеста єрѣ кѣзѣторит кѣ Констанціа сора марелѣи Константин, ши кѣ мареле Константин аѣреѣнѣ аѣ аѣрѣзцит. Ом Харник, ши де трѣкѣз, кѣм скрїе вѣтропїѣс **).

Ба ши прѣвѣститѣл Аперат Іѣстинїан дела Цариград, динтрѣ Ромзній чей престе Дѣнзре аѣ фост, нзскѣт а Дакїа Медитеранеа. Кѣм кѣ ачеста сѣ аѣ нзскѣт а Дакїа Медитеранеа, дестѣл де кіар се кѣлѣѣе дин Неараоа, 11. кѣ карѣ пре єпископѣл Орашѣлѣи Іѣстинїана прима а Патрїей сале а фѣче

Архі-

*) Galerius Maximinus sorore Armentarii progenitus, veroque nomine ante Imperium Dara dictus, -- ortu quidem, atque instituto pastorali, verum sapientissimi cuiusque ac literatorum cultor, ingenio quieto. *Idem*, in Galerio Maximino.

**) Per haec tempora a Galerio Licinius imperator est factus, Dacia oriundus, notus ei antiqua consuetudine, et in bello, quod adversum Narseum gesserat: laboribus strenuus, et Officiis acceptus. *Eutropius* Lib. 10.

Архієпископ сѣхъ Вксархъ Івстиніанъ. Унде аша грзіеше: „Ямъ сокотитъ а фи де липсѣ, ка прѣслѣзвита Префектѣрѣ, карѣ сра ꙗ Панноніа, ꙗ прѣферичитѣ Патріа ноастрѣ сѣ о ашезѣмъ; фіндъ кѣ Панноніа адоаѣ нѣ є прѣдепарте де Дакіа Медитеранеа.“ Динъ кѣвинтеле ачѣле але лѣи Івстиніанъ нѣ поаге фи ꙗдоіалѣ, кѣмъ кѣ Префектѣра динъ Панноніа о аѣ трекѣтъ Івстиніанъ ꙗ Дакіа Медитеранеа; ачеіа ꙗкѣ есте адеверитъ, кѣ Префектѣра ачеіа о аѣ ашезѣтъ Івстиніанъ ꙗ Патріа са; аша дарѣ Патріа лѣи Івстиніанъ, сѣхъ локѣлъ нащереѣ лѣи аѣ фостъ ꙗ Дакіа Медитеранеа, акѣрїа лѣкѣиторѣ сра Ромѣнїѣ чей ꙗ Зилеле лѣи Галліенъ ши а лѣи Авреліанъ ешиѣї динъ Дакіа лѣи Траїанъ, че се зиче Дакіа ве-кїе. Атрѣ ачелашъ кипъ кѣвѣнтѣ ши Стефанъ сѣ Галагїѣ сѣ де Статѣ Вкле-сіе Паннонице, Карѣ V. капъ 4. де унде скрисемъ кѣвинтеле лѣзѣлатей Неарао *).

Синѣрѣ о ꙗдоіалѣ есте, кѣ Прокопїе, Скрїиторѣ Греческѣ динѣтрѣ ачелашъ вѣкѣ кѣ Івстиніанъ, ꙗ Карѣ IV. деспре Зидѣириле лѣи Івстиніанъ капъ 1. скрїе, кѣ локѣлъ, унде сѣаѣ нѣзѣѣтъ Івстиніанъ, есте ла Дарданїа **). Івстиніана прима дарѣ, Патріа лѣи Івстиніанъ есте ꙗ Дарданїа, нѣ ꙗ Дакіа Медитеранеа. Де унде урмѣзѣ, кѣ Івстиніанъ нѣ аѣ пѣтѣтъ сѣ фїе Ромѣнъ.

Респѣндъ, кѣ де есте липсѣ а крѣде, кѣ сѣхъ о парте, сѣхъ алта аѣ минциѣ; май де а крѣде есте, кѣ аѣ минциѣ Прокопїе омъ прибѣтъ де кѣтъ Аперѣтѣлъ Івстиніанъ кѣ пѣблика Неарао; ши есте а крѣде, кѣ май бинѣ шѣаѣ

ѣїѣт

*) „Necessarium duximus, ipsam Gloriosissimam Praefecturam, quae in Pannonia erat, in nostra felicissima patria collocare; cum nihil quidem magni distat a Dacia mediterranea secunda Pannonia.“ Apertissime hic dicitur translata Praefectura, quae in Pannonia erat, in Daciam mediterraneam; et quia collocata in patria Justiniani, nimirum Justinianae primae, haec urbs manifeste locatur in eadem Dacia. Hic enim sensus illius orationis esse debet: quia Dacia mediterranea satis propingua est Pannoniae secundae, in qua olim fuit Praefectura; ideo in hac Dacia, ac nominatim in patria nostra, eandem Praefecturam duximus collocandam, ac Justinianam sit, erit quispiam, cujus mysterium ne Oedipus quidem intelligat. *Stephanus Salagius* de Statu Ecclesiae Pannonicae, Lib. 5. cap. 4. num. 26.

**) Apud Dardanos Europaeos, qui post Epidamniorum terminos habitant, castello, cui nomen Bederiana, vicinum erat Tauresium; ubi natus orbis reparator Justinianus Augustus. Brevi spatio locum hunc moenibus quadratis circumdedit, singulisque angulis turri imposita effecit, ut Tetrapyrgia, seu Quadriturrita reipsa esset, ac diceretur. Juxta eundem locum urbem condidit nobilissimam, ac Justinianam *Primam* Latino vocabulo appellavit, nutritionis mercedem altrici solvens. — — Ut paucis absolvam, urbs est magna, frequens, rebus omnibus beata, jure metropolis universae provinciae. Praeterea sedes est Archi-Episcopi Illyriorum, caeteris Civitatibus ipsi, utpote omnium maximae, concedentibus, adeo ut honorem Principi et gloriam referat. Nam illa quidem se jaclat alumno Imperatore; hic vero, grata vice, urbe condita gloriatur. *Procopius Caesariensis*, De aedif. Justinian. Lib. 4. cap. 1.

ціят локъл нащерей сале Івстиніан, де кят Прокопіе. Де време че дарз Ів-
стиніан локъл нащерей сале зиче а фи ꝛ Дакіа Медитеранеа; урмѣзз, кз гре-
шѣще Прокопіе, кянд скріе, кз Івстиніан аѢ фост нзскѢт ла Дарданій. Ниче
нѢ поци зиче, кз кѢвинтеле ачкле: „Дакіа Медитеранеа“ аѢ атрат подте
ачи прин не грижа скріиторилор, ши пентрѢ ачеіа ꝛ локѢл ачелора требѢе сз се
пѢнз: „Дарданіа“ преѢм вркѢ ГалагіѢс ла капѢл май сѢс нѢмит *). НѢ поци
зиче ачеіа, пентрѢ кз атѢю, ничи ун сзми де о грешѣлз ка ачеіа нѢ поци
арзѣт. Япой, ши алте локѢри сѢнт ꝛ лѢѢдата Неарао, де унде лимпѢе се
кѢлѣце, Патріа лѢи Івстиніан а фи фост ꝛ Дакіа. Кз нѢмзрѢна впархіиле,
каре сз фіе сѢс стзпѢнрикѢ АрхіепіскопѢлѢи дела Івстиніана прима, пѢне ꝛ
фрѢнте Дакіа Медитеранеа, кѢ ачѣсте кѢвинте: „атѢт аса Дакіа Медитера-
неа, преѢм Дакіа рипенсе. Чѣле лалте“ **). Унде кѢм кз дин кѢвинтѢл
„Аса“ урмѣзз, кз Івстиніана прима аѢ фост ꝛ Дакіа Медитеранеа, ꝛсѢши
ГалагіѢс ꝛкз о кѢноаще ***). Ши кѢ че кѢчеріе сра Івстиніан кзтра цѢра са,
ши кѢм вркѢ сз о чинстѣскз; де ар фи фост Івстиніана прима ꝛ Дарданіа;
о вркѢ нѢми ꝛ нѢмзрѢл впархіилор ꝛ фрѢнте: карѢ ши рѢнѢл чел вѢи ꝛкз
о пофтѣ. Чи ꝛ фрѢнте нѢмзрѢз Дакіа Медитеранеа, іарз Дарданіа аѢпз алте
впархіи. Не адоит лѢкрѢ дарз сѢте, кз Патріа лѢи Івстиніан аѢ фост нѢ ꝛ
Дарданіа, чи ꝛ Дакіа Медитеранеа.

Асз ши Прокопіе се подте унѢ кѢ лѢѢдата Неарао, де вом зиче, кз
Прокопіе грѢіаще аѢпз мзсѢра Дарданіи чѣ ланинте де аѢреліан, іарз нѢ аѢ-
пз чеіа че лѢ ремѢсѢ сѢи аѢпз че с'аѢ фзкѢт Дакіа Медитеранеа. Ка сз се при-
чѣпз чеіа че зикѢ сѢ, липѣще сз не аѢѢчем аминте де кѢвинтеле лѢи СекстѢс
рѢѢс, каре лѢм екрис май сѢс кап 5. §. 1. кѢ каре аратз ел, кз аѢкѢнѢсѢ
Романіи дин Дакіа лѢи Траіан прѢсте аѢнзрѢ; доаѢ Дакіи се фѣчерз ꝛ цинѢ-
тѢрилѢ

*) Vel igitur *Daciam mediterraneam* hic non scripserunt, quod malim, vel falsum scripserunt, quod est incredibile. Si *Daciae mediterraneae* Sufficiatur *Dardania*, salva erit et veritas, et existimatio Justiniani. *Salagius* cit. loc.

**) Multis et variis modis nostram patriam augere cupientes, in qua primo Deus praestitit nobis ad hunc mundum, quem ipse condidit, venire, et circa Sacerdotalem censuram eam volumus maximis incrementis ampliari, ut primae Justinianae patriae nostrae, pro tempore Sacro-Sanctus Antistes non solum Metropolitanus, sed etiam Archiepiscopus fiat: et caeterae provinciae sub ejus sint auctoritate, idest, *tam ipsa mediterranea Dacia*, quam *Dacia ripensis* etc. cit. Novella 11.

***) Deinde quid est illud: *tam ipsa mediterranea Dacia*? Pronomen *ipsa* vel superfluum hic est, vel, si non est, tacite significat, Justinianam esse in *Dacia mediterranea*. *Salagius* cit. Lib. cap. 4.

тѣриле Мисіей ши а Дарданіей. Дечй партѣ ачеѣа а Дакіей, а карѣ сра Ів-
стиніана прима, фінна тѣятѣ дин Дарданіа чѣ векіе, пѣтѣ Прокопіе дѣпз
стилѣл чел векію, се зикѣ, кѣ локѣл нащереѣ лѣи Івстиніан аѣ фост ла Дар-
дані. Іарѣ дѣпз марѣиниле Дарданіей чѣле нѣве нѣ поате сѣ се зикѣ, а фи
Івстиніана прима а Дарданіа, де оарѣ че локѣл ачела де мѣлт сѣд кѣпринѣ
аѣрѣ хотареле Дакіей Медитераней.

К А П XIII.

Аѣтѣмплазриле Ромзнилор челор прѣсте дѣнѣре де-
ла дескѣлекарѣ Бѣлгарилор а Мисіа пѣнѣ а зѣ-
леле лѣи Ісаакіе Ангел аператѣлѣи Гречилор.

§. 1.

Ромзній аѣперѣцит кѣ Бѣлгаріи аперѣнѣ.

Пре Ромзній нѣ нѣмай нѣ іаѣ пѣгѣвѣит аѣрѣ немика Бѣлгаріи дѣпз че аѣ де-
скѣлекат а Мисіа; чи аѣкѣ сѣд аѣрѣцит ла оалатѣ, аѣкѣ аперѣциѣ Ромзнич-
лор, прѣ каріи унѣи іаѣ кѣмат Мисі, дѣпз кѣм ам спѣс май сѣс кап 8. §. 8.
се аперѣнѣ кѣ аперѣциѣ Бѣлгарилор. Де ачеѣа скрѣе Никита Хоніат а Ісаакіе
Ангел, Карѣ I. кѣ Ясан аператѣл Ромзнилор челор дела мѣнтеле вѣмѣ, аѣтор-
кѣндѣсе ла Патріа са Мисіа кѣ аѣѣторію де Осташи аѣѣши де прѣсте дѣнѣре,
аѣкѣ дин Цѣра Ромзнѣскѣ, ши вѣзѣндѣ кѣ Патріа са Мисіа ѣ кѣрѣцитѣ ши
дѣшертатѣ де оасте Грѣчѣскѣ; нѣ се аѣдѣстѣлѣ кѣ стѣпѣнѣрѣ Мисіей, чи со-
кѣти де нѣв сѣ се скоале аѣѣпра Гречилор, ка сѣ іа дела дѣнѣши Бѣлгаріа, ши
ашѣ аперѣциѣ Мисилор, аѣкѣ а Ромзнилор, ши аперѣциѣ Бѣлгарилор, прѣкѣм
амѣндѣоѣз аѣѣсте де дѣмѣлт аѣ фост ла оалатѣ, іарѣши сѣ ле аперѣнѣ *).

Прѣ-

*) Οὐδ' ἠγάπων, εἰ τὰ ἑαυτῶν ἔχουσι σώζειν καὶ τὴν τῆς Μυσίας μόνην περιβαλεῖνται τοπάρχου, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τὰ Ῥωμαίων μέγιστα Βλάχων, καὶ τὴν τῶν Μυσῶν καὶ τῶν Βυλγάρων δυναστείαν εἰς ἓν συνάψουσιν, ὡς πάλαι ποτὲ ἦν, ἑδαμῶς ἠνέχοντο. Mysiae incolumitate et dominatu non contentus, maxima Romanis detrimenta inferenda, et Mysorum ac Bulgarorum dominatum, ut olim fuisset, omni contentione conjungendum esse censuit. *Nicetas Choniates in Isaacio, Lib. 1.*

Прѣкїар лѣкрѣ дара есте, кз Аперзціа Ромзнилор челор престе дѣнзре, дѣпз дескзлекарѣ Българилор ꙗ Мисїа, дин бѣнз ꙗцелѣцере ла Олалтз ꙗтрз ачѣсте доаз нѣмѣрї, се ꙗпребнз кѣ а Българилор. Де унде урмѣзз, кз ачѣсте доаз нѣмѣрї, Ромзнїй ши Българїй аѣ ꙗперзцит ꙗпребнз ꙗ Мисїа, карѣ дѣпз ачїа сꙗѣ зис Българїа. Де унде сз зичем, кз тотѣѣна ꙗ Българїа сз фи фост Краю дин вица Българилор, карѣ нимене нѣ поате вздї; тотѣши ничї О скзѣкре де аколѣ нѣ пѣтѣ сз винз Ромзнилор, преѣм де аколѣ кз Аперзціа Унгарїей ꙗ ꙗпребнатз кѣ Аперзціа ꙗѣстрией, мзкар кз Краюл ничї Одатз нѣ ꙗ дин вица Унѣрилор, тотѣши кздинцеле Унѣрилор преѣм ерѣ ꙗнанте де а се фаче ꙗпребнарѣ ачестор Аперзциї, ашѣ ши дѣпз фзкѣта ꙗпребнаре рема-серз, ши ремзн ꙗтрѣ ꙗтрецимѣ са пзнз асѣззи. ꙗшѣ дара Ромзнїй ши дѣпз дескзлекарѣ Българилор ꙗ Мисїа, ремасерз ꙗ мошїле сале несминтицї; ши преѣм дин Българї, ашѣ ши дин Ромзнї се алецѣ пѣрѣрѣ взреаци вредничї спре пѣртарѣ Дїрегзторїилор ши ачелор Полїтїечїй, ши ачелор де Оаста

Дешерт есте дара дѣчїѣ, кжнд ꙗ Карѣ VI. де Регно Далмацїе, кап б. фзрз де ничї О добадз, нѣмай кѣ борге гоале, ка сз мзрѣскз пре Глобениї сзї, зиче, кз Глобениї, анѣме Българїй кѣпринзжд ꙗллирикѣл, пре Романї, карїй ерѣ аколѣ лзкѣиторї, ꙗѣ рокит, ши ашѣ слзвїтѣл ачела нѣме Роман ла Глобени се фѣче нѣме де рок, ши Влах аѣ ꙗчепѣт а ꙗсзмнѣ рок, сѣѣ шерк. ꙗсзменѣ дешерт есте кжнд аколошї ꙗрзши нѣмай кѣ борге гоале зиче, кз кїрѣиторїй Българї пороаде ꙗтрецї де Романї дин цинѣтѣрилѣ чѣле дин колѣ де дѣнзре аѣ аѣѣ рокї престе дѣнзре ꙗ коаче ꙗпребнз кѣ линѣа. Взї май сѣс кап 11.

§. 2.

Аперзціа Българилор О аѣ стрикат Василїе Аператѣл Гречилор.

Българїй фїнд ꙗпребнацї кѣ Ромзнїй чей престе дѣнзре, кѣм май сѣс §. 1. спѣсеї, мѣлте рѣле ꙗ мѣлцї анї фѣчерз Гречилор, де каре плїне сжнт ꙗсторїиле Гречїй, пзнз че пре урмз Василїе Аператѣл дела Царїграда ꙗвингжн-аѣї ле стрикѣ Аперзціа, кѣм скрїе Георгїе ꙗкрополита ꙗ ꙗсторїа са кап 11. ши пзнз ꙗ зилеле аѣї ꙗсаакїе ꙗнѣл аѣ пзтит Гречилор даре *).

*) *Ἐξαιτα παρὰ τῆ Βασιλέως Βασιλέης Χειροῦται, ὅν δια τὰυτα Βελαροδοτόνον ἢ φήμη ἐκάλει. Μέχρι γὰρ τῆ Βασιλέως Ἰσακίη ὑπόφορον τὸ γένος ἔτελει Ρωμαίοις. Tandem ab Imperatore Basilio, quem*

НѢ поаче фи лдоіалз, кз кѢ конченирѣ Българилор, ши Ромзній чей престе ДѢнзре кѢ Аперзціа лор фѢрз събѣши Аператѣлѣи дела Цариград. Дарз ачѣіа фкз є адебзрат, кз Ромзній ачестїй нѢмай ачѣле порѣнчи але Аператѣлѣи Гречилор ле примѣ ши ле аплинѣ, каре ле брѣ; каре нѢ воїа, нѢ ле примѣ. Кз ашд не лзсѣ мзртѣрсит Никита Хонїат л Ісаакїе Ангел, Картѣ І. кз Ромзній ачестїй, абѣна мѣлате четзций кѢ фирѣ локѣрилор фолрте атзрите, ши мѣлате стрѣмѣтѣри, ничї одатз нѢ лѣѢ пзсат де Гречї, пзнз кѣна пре урмз лзпзджандѢсе кѢ тотѣл де стзпжнирѣ Гречилор *); іарз ашї пѢсерз Аперзціа са л пичоаре, кзріа апої адзогарз ши Аперзціа Българилор. Вѣдесе дин лзѣдата мзртѣрситире алѣи Никита Хонїат, кз Ромзній ши л времиле, кѣна аѢ фост събѣши Аперзціей Гречилор, абѣ мошїиле сале, Орашеле, четзциле сале, маре парте де цѣрз а са, унде нѢмай Ромзній єрѣ лзкѣиторї: карѣ парте де цѣрз лзѣдатѣл Никита Хонїат л Ісаакїе Ангел деосекит о кіамз Мисїа. Чїне се поаче лдої кз ачестѣ асзменѣ лѣѢ цинѣт Ромзній ши л зилеле Българилор, адекз апаинте де а фкзпѣ ши Българїй ши Ромзній сѣк стзпжнирѣ Аператѣлѣи Греческ? Де аичї се атзреск чѣле че ам зис май сѣс кап 8. §. 4. кѢм кз Ромзній чей престе ДѢнзре нѢ аѢ фост гинтз номадз, адекз оамени фѣрз лзкаш стзтзторѣ; ниче нѢ аѢ фост тоци пзсторї, прекѣм лї де фѣймз лѣчїѣ.

К А П

quem non aliam ob causam *Bulgaroctonum* dictum, fama atque auditione accepimus, debellati ad Imperatoris usque Isaacii tempora Romanis tributa pendebant. *Georgius Acropolita* Historiae cap. 11.

*) Ἐαυτῶ δὲ μαλιστα καὶ Ῥωμαίοις ἐπιπολεμώσας τὰς κατὰ τὸν Αἰμον τὸ ὄρος Βαρβάρως, οἱ Μυσοὶ πρότερον ἀνομάζοντο, νυνὶ δὲ Βλάχοι κληθίσκονται. Οὗτοι γὰρ τὰς δυσχορίας πεποιθότες, καὶ τοῖς φερόσις θρασυόμενοι, ἅ πλείστα τὲ εἰσι καὶ ὄρθα κατ' ἀποτόμης κείμενα πέτρας, καὶ ἄλλα τὲ μὲν κατὰ Ῥωμαίων ἐμεγαλύνθησαν. τότε δὲ πρόφασιν εὐρηκότες τὴν τῶν οἰκείων θρημάτων ἀπαγωγὴν καὶ κίνησιν αὐτῶν, ἐς ἀποστασίαν λαμπρὰν ἀνεκίρτησαν. Ἦσαν δὲ οἱ τῶ κακῶ προτιμῶ- γοι, καὶ τὸ ἔθνος ὅλον ἀνασείσαντες. Πέτρος τις καὶ Ἀσαν, ὁμογενεῖς καὶ ταυτόποροι. Tum barbaros, Haemi montis accolae, sibi et Romano Imperio infestissimos reddidit, qui olim Mysi, nunc Blachi nominantur. Hi enim angustiis et castellis freti quae plurima habent praeruptis saxis inaedificata: cum prius etiam Romanos parum curarent, tum per causam abacti pecoris et vexationum quas tolerassent, aperte defecerunt. Ejus defectionis principes et auctores fuere duo ex illa gente fratres, Petrus et Asan. *Nicetas Choniates* in Isaacio Angelo Lib. 1.

§. 2.

Мещешугал, кѣ каре зишій фрацї аѣ фзкѣт пре Ромзній сз се скоале кѣ рзскою асѣпра Гречилор, ши ачепѣтѣл рзскоюлѣи.

Ромзній, прибѣла ачѣа, кѣ Гречїй аѣ Ошї де аѣѣне, вине атрармате, авзцате ла рзскою, ши кѣ тоате мзшнїне че сѣнт де аїпсѣ ла рзскою атзрїте; авѣ сфїалѣ а примї адемнѣл аѣї Петрѣ ши аѣї Ясан, ка сѣ се скоале кѣ рзскою асѣпра Гречилор. Дечї зишїй дої фрацї ачѣстѣ технѣ, сѣѣ мещешуг афларѣ. Кѣ, прекѣм аколошї кап 5. скрїе Никїта Хонїат, фѣчерѣ О Бесѣрикѣ пе нѣмеле ѣфжнтѣлѣї Дїмитрїе; ла ачѣ Бесѣрикѣ мѣлцїй адрзчїцїй ши бзрѣацїй ши мѣїерї аѣѣнарѣ, пре карїй аї авзцѣ, ка кѣнд аї ба апѣка невоїа, ши вор фї кѣ Окїй крѣнцїй аторшїй, ши кѣ пзрѣл рзспѣндїт, атрѣ ачѣ тѣрѣатѣ стропшалѣ фїїнд сѣ стрїце а гѣра маре: кѣ дѣмнѣзѣ ашѣ воїеѣе, ка нѣмѣл Бѣлгарїлсѣ ши а Ромзнїлор, азпѣдѣнд жѣгѣл чел де лѣнѣгѣ врѣме, сѣ капете словозѣнїе: ши токма пентрѣ ачѣа Мѣченикѣл аѣї Хрїстос Дїмитрїе, пзрѣсїнд Мїтрополѣл Ѣсалонїка ши Бесѣрїка де аколѣ, ши петрѣчерѣ кѣ Гречїй, аѣ венїт ла дѣншїй, ка сѣї аѣѣте а трѣѣа ачѣста. Дечї неѣѣнїй ачѣстїй Одїхнїнд пѣцїн, кѣрѣнд маї кѣ бѣртѣте, ѣшїндѣшї дїнфїре, се стропшѣ, ши кѣ граї маре, ка кѣнд ар грзї дѣмнѣзѣ прин трѣншїй, стрїга, кѣ нѣ ѣ времѣ де а се маї ленеѣї, чи апѣкѣнд арме сѣ се скоале асѣпра Гречилор: ши пре Гречї пре карїй аї вор прїнде а рзскою, сѣ нѣї цїнѣ, нїче сѣї вїндѣ, чи фзрѣ мїлѣ сѣї Омоарѣ, нїче рѣгаре, нїче канї сѣ нѣ прїмѣскѣ дела дѣншїй, кѣ нїчї О рѣгаре а лор сѣ нѣ се мїшче ка дїамантѣл. Тот нѣмѣл Ромзнїлор дѣрѣ дела ачѣст фелїю де пророчї авїтат, кѣрсе ла арме.

Фїеѣе кареле поате веѣѣ, кѣ Оаменїй ачѣїй, пре карїй аї зїче Никїта Хонїат, а фї фост адрзчїцїй, ши неѣѣнїй, атрѣ аѣевзр нѣ аѣ авѣт нїчї О неѣоѣ, пентрѣ кѣ де ар фї фост атрѣ аѣевзр неѣѣнїй, ши сѣї фї стропшїт; азѣдар лѣр фї акредїнцат, Петрѣ ши Ясан маї сѣс асѣмнатеѣе ворке, ка сѣ ле грзїаскѣ кѣнд аї апѣкѣ невоїа, де Оарѣ че карїй аѣ ачѣ коалѣ, кѣнд аї апѣкѣ, сѣнт афарѣ де сїне, ши неѣѣнїй; нѣ шїѣ ѣї а грзї чѣѣе маї наїнте де стропшѣлѣ лор акредїнцате. Де унде ѣсте а крѣде, кѣ Оаменїй ачѣї нѣ аѣ авѣт нїчї О неѣоѣ, ши аѣ фост а тоатѣ времѣ кѣ мїнтѣ атрѣгѣ, нѣмаї сѣ фзѣѣ кѣ аї стропшѣѣе, ши фїїнд кѣ шїа аторче Окїй крѣнцїй, а фаче

стражмезтврї стрзине кѣ гѣра, ши а се скѣтѣра ꙗ токма ка чей че аѣ невоѣа ачѣѣа; ꙗшелꙗ пре чей пѣцин причепѣцї а крѣде, кѣ фѣрѣ воѣа лор сѣ фак ачѣле стрзине мишкѣрї ꙗ мѣдѣлѣриле лор, ши кѣм кѣ Дѣмнеѣѣ грѣѣще прин грѣншїї.

Фїїнд ꙗчепѣтѣл апѣкѣрей армелор норочит Ромѣнилор, май вѣртес крѣѣрѣ, кѣ Дѣмнеѣѣ ꙗ пѣртиниторї слокоѣенїей лор, ниче нѣ се ꙗдестѣларѣ нѣмай кѣ слокоѣенїа, чи се рѣвѣрѣсарѣ прин сате ши прин Ораше, каре ерꙗ де парте де мѣнтеле бѣмѣ. Унѣл динтрѣ чей доѣ фрѣцї, Пѣтрѣ ꙗшї пѣсе коронѣ де аѣр пе кап, ши ꙗкѣлѣцѣ пѣпѣчї рошїї. ꙗшꙗ дѣнд еї нѣвалѣ асѣпра Орашелор челор Грѣчѣшї, мѣлцї оаменї де чинсте, мѣлцї бой, ши бите, ши де алте докитоаче нѣмѣр маре фоарте аѣсерѣ де пре аколѣ. Гоѣинд ꙗператѣл Ісаакїе кѣ оастѣ са ла дѣншїї; еї ꙗрѣшї се трасерѣ ла локѣрї стражмте, ши не рѣсѣѣтѣте, унде мѣлт амѣнарѣ, пѣнтрѣ кѣ авѣнд еї оасте пѣцинѣ нѣ кѣтеѣ ꙗ сѣ есе ла ларѣѣ. ꙗтѣнчї дѣде Дѣмнеѣѣ о неѣрѣ маре фоарте, кѣ карѣ се ꙗвѣрѣкѣ тот мѣнтеле, унде ерꙗ Ромѣнїї, ши нешїїнд еї немика, ꙗкѣ фѣрѣ вѣсте Грѣчїї даѣ нѣвалѣ асѣпра лор. Кѣ каре ꙗтѣмпларе неащептатѣ рѣсїпїндѣсе Ромѣнїї, кѣпетенїїле ши Повѣцївиторїї оастей Ромѣнѣшї кѣ чѣта прїетенїлор сѣї трѣкѣрѣ прѣсте Дѣнѣре ꙗ Цѣра Ромѣнѣскѣ, унде фѣкѣнд лѣгѣтѣрѣ кѣ кѣманїї, пре карїї май сѣс, кап 8. ѣ. 10. ꙗам адеберит а фи фост Ромѣнїї, унїцї ла оалатѣ Ромѣнїї чей прѣсте Дѣнѣре кѣ Ромѣнїї чей дин коаче де Дѣнѣре се ꙗтоарсерѣ кѣ ꙗператѣл ꙗсан де нѣѣ асѣпра Грѣчилор. Дѣчї ꙗсан аѣнѣгѣнд ла Патрїа са Мисїа, карѣ ерꙗ дешѣртѣ де оасте Грѣчѣскѣ, ши не ꙗдестѣлѣндѣсе кѣ Домнїа Мисїей, се сокотї сѣ факѣ мѣлт рѣѣ Грѣчилор, ши ꙗперѣцїа Мисїлор ши а Бѣлгарилор ꙗрѣшї, прѣкѣм аѣ фост май дѣмѣлт, сѣ о ꙗпрѣѣне.

ѣ. 3.

Ромѣнїї бат пре Іоанн Кантакѣѣен Кесарїа ши тоатѣ оастѣ Грѣчѣскѣ.

Кантакѣѣен Кесарїа, кареле авѣ мѣїере пре сора ꙗператѣлѣшї Ісаакїе Ангѣл, фѣ тримис кѣ оасте Грѣчѣскѣ асѣпра Ромѣнилор. ꙗчѣста аѣѣинд кѣ Ромѣнїї, (пре карїї скрїиторїа Никита Хонїат ꙗшї нѣмѣще барбарї аѣпѣ мѣнѣрїа чѣ Грѣчѣскѣ) нѣ сѣнт ла шѣс, чи ꙗ мѣнцї, нѣ гѣндї, кѣ еї пѣнтрѣ ка сѣ се май одїхнѣскѣ, ши пѣнтрѣ ка сѣ фїе май фѣрѣ прїмеѣдїе, пѣнтрѣ ачѣїа

чїѧ стаѡ ла мѡнѧте, чи сокоѧи, кѡ пентрѡ ачеїѧ с'аѡ тѡс ла мѡнѧте, пентрѡ кѡ ле еѡте фрїкѡ де оаѡтѡ Гречѡскѡ. Дрепѧ ачеїѧ канѡакѡѡзен Кесарѡл ашеѡѡ оаѡтѡ Гречѡскѡ ꙗ мїжлокѡл кѡмпѡлѡѡѡ, фѡрѡ де нїчї о атѡрїе, ка нїчї кѡ кѡстоѡїѡ, адекѡ кѡ пѡѡѡторїѡ, шї кѡ стѡрѡжї нѡ се атѡрѡѡѡнїѡѡ. Де унѡ де ромѡнїѡ ноапѡтѡ дѡдерѡ нѡѡѡлѡ асѡпра Гречїлор, шї ꙗї конѡенїрѡ. Пре карїѡ ꙗї оморѡкѡ зѡкѡнѡ ꙗ корѡѡрїѡ, пре карїѡ ꙗ фѡгѡ дестѡрѡрмаѡїѡ ꙗї прїнѡѡѡ. Шї ашѡ ꙗвїнѡгѡнѡ ромѡнїѡ пре Гречїѡ, шї фѡгѡнѡ Гречїѡ; тоаѡте корѡѡрїлѡ Гречїлор ле прѡѡдарѡ ромѡнїѡ; шї стѡѡгѡрїлѡ ле апѡкарѡ, ка шї вестмїнѡтеле чѡ-ле де аѡр але Кесарѡлѡѡ апѡкарѡ ꙗ мѡнїлѡ ромѡнїлор, кѡ карѡ се шї лѡрѡкарѡ чїѡ дѡѡ фрѡѡїѡ Петрѡ шї асан, шї ꙗвѡскѡѡѡїѡ кѡ еле мерѡѡѡкѡ ꙗнїнѡтѡкѡ оаѡстѡїѡ с'але чїѡїѡ ромѡнѡѡїѡ, шї ꙗшї ꙗфїпсѡрѡ корѡѡрїлѡ ла шѡс *).

§. 4.

Аперѡтѡл Гречїлор Ісаакїѡ Ангѡл ꙗрѡшї се сколѡл асѡпра ромѡ-нїлор кѡ оаѡтѡ Гречѡскѡ, шї ремѡне кѡтѡѡт.

Аперѡтѡл Ісаакїѡ Ангѡл свѡтѡнѡѡсе кѡ капѡл сѡѡ, кѡ рѡсколѡ чѡл дїнѡѡѡ нѡ л'аѡ пѡрѡтѡ асѡпра ромѡнїлор кѡм се кѡѡѡкѡ, ꙗрѡшї се мѡрѡнїнїѡ, ꙗсѡшї

*) Διαδέχεται δὲ τὴν ἡγεμονίαν ὁ Καῖσαρ Ἰωάννης ὁ Καρακουζηνὸς, γαμβρὸς ὢν τῆ Βασιλείας ἐπ' ἀ-δελφῆ. — — — ὄθεν καὶ τὰς βαρβάρους ὁ Καῖσαρ ἀκόντων ἐν ὄρει διαίειν, καὶ μὴ εἰς τὸν κάμπον κατέβησθαι, μὴ διαλογισάμενος, ὅτι διὰ τὴν αὐτῶν ἀνάπαισιν καὶ ἀσφάλειαν ἐν τοῖς τοῖστοις ἐυθίσκονται ὄρεσιν, ἀλλὰ δειλίαν τῶτο κολῶσ αὐτῶν, μέσον τῆ κάμπου ἐποίησε τὰ αὐτῆ κατανοτόπια, μὴτε φυλικὰς ἔχων ἀρκεβεῖς, ἢ βίγλας, μὴτε μὴν βάλλον χάρακα. Νυκτὸς ἔν αὐτῶ δι βάρβαροι ἐπιθέμενοι, μόλις αὐτὸς διασώζεται, καὶ τὸ εὐράτευμα πολυτρόπως ἐκώσων, οἱ μὲν γὰρ ἔξ αὐτῶν ἐν ταῖς τένταις κείμενοι, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καταλαμβανόμενοι ἐφονέοντο. Οἱ δὲ ἀναρμάτωτοι φεύγοντες, ἔξωρῶντο. — — — Νικηθέντων ἔν ἔτω τῶν Ῥωμαίων καὶ φευγόντων, ἠροτάγησαν παρὰ τῶν βαρβάρων αἰ κατεῖναι πάσαι, καὶ τὰ χρυσοῦφῃ ὄσχα τῶ Καίσαρος, τὰ μετὰ τῶν γερανῶν χρωμά-των σεσημειωμένα καὶ τὰ φλάμελα, ἃ τινα καὶ ἐκεδύσαντο ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἀσαν προπορευόμενοι ἔμπροσθεν τῶ στρατῷ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὸν κάμπον ἔκτοτε κατελθόντες, τὰς τέντας αὐτῶν, ἐκεῖ ἐ-στῆσαν καὶ κατεσκήνωσεν. Et in ejus locum Joannes Gantacuzenus Caesar, qui Imperatoris sororem in matrimonio habebat, sufficitur. — — — Cum autem barbaros vitata planicie in montibus se tenere audivisset, non cogitavit illos reficiendarum virium causa, et quo tutiores sint ibi commorari: sed id factum timiditatem interpretatus, in medio campo castra posuit, neque custodiis, neque excubiis acuratioꝛibus usus, neque vallo communito. Itaque noctu a barbaris oppressus, vix evadit, exercitu variis modis afflicto. Nam alii jacentes in tentoriis occidebantur, alii inermes in fuga capiebantur. — — — Romanis ita victis et fugientibus, omnia tabernacula sunt direpta, et vexilla capta, et aureae Caesaris vestes ferrugineo colore interpunctae: quas Petrus et Asan induerunt, ante exercitum incedentes, et tabernacula sua in planicie fixerunt. Nicetas Choniates in Isaacio Angelo Lib. 1. cap. 6.

ДѢПЗ ачеїа АторкѣндѢсе АператѢл Ісаакїе ла Цариград, прекѢм аколосий Картѣ II. кап I. скрїе Никита; рвсѣрїнд примѣвѣра іарѣши се Атоарсе асѢпра Ромѣнилор, пре карїи Никита с'аѢ окичнѣит ай кіемѣ ши Мисї. Вези май сѢс кап 8. §. 8. ши трей лѢнїи Атреїи Адешерт ши кѢ мѢлатѣ остенѢлѣз АѢдїцѢрѣнд ши вѣтѣнд ла четатѣ, че се кіамѣз ЛобицѢ, немика испрѣвїнд, се Атоарсе кѢ вѢзеле унфлате акасѣ *).

ДѢПЗ ачеїа, кѢм скрїе аколоши А Картѣ III. кап 3. Никита. Фїннд кѢ Ромѣнїи кѢ КѢманїи, адекѣ кѢ Ромѣнїи чеї дин ЦѢра Ромѣнїѣскѣз церїле Гречилор кѢ фок ши кѢ фїер ле пѢстїа: АператѢл Ісаакїе іарѣши еши кѢ Оасте асѢпра Ромѣнилор, ши мѢрсе пѣнѣз А мѢнтеле вѢмѢ. Чи непѢтѣнд фаче немика лѢкрѢ вѢрѣдник де фѣцошарѣ чѣ Аперѣтѣскѣз дѢпѣз доаз лѢнїи де зїле порнїи кѢ Оастѣ а се АѢрѣнѣ кѣтрѣ касѣ. Чи А дѢрѢмѢл ачела партѣ чѣ май маре а Оастей сале О пїердѢ, еа ши ел аѢ фост гата сѣ пїарѣ. ПентрѢ кѢ АѢдїцѢрѣндѢл пре ел ши май тоатѣ Оастѣ лѢи Ромѣнїи ла нїще стрѣмѣтѢрї; АчѢвѢрѣз
Ромѣ-

τες των εξ αυτων μοιραις, εκλεσαν τας επιτομοτερας εναλεγεσθαι των οδων, και την ποσειαν επιτεινειν, εως αν εραφονται των ορειαιων. οι δ' αλλοι συσραφεντες, εδεχοντο ευπειως τας και αυτων ιππασομενας Ρωμαϊες, και τον πατριον αυτους και ηθαδα τροπον μαχομενοι, επιοντες ηφισαν βλεμμα, και δορασι προσεπλεοντο, μετα βραχυ δε μεταβαλοντες την οριην εις φυγην, και καταδιωκειν ολιγα σφην ως φυγαδων το ανθισαμενον ερεθιζοντες αυτους ως εδε πτηνα τον αερα τεμνοντα, τα ποτα εις την των οψεων μετατιθεμενοι χωραν ενωπιου τοις επιωσιν εμαχοντο, και πολλω γενναϊοτερον συνεπλεοντο και ιτω πολλakis πεποιηκοτες, ως ηδη των Ρωμαϊων ησαν επιποτατες, ανετ' εμεμνητο των ελιξεων, αλλα τα ειση γυμνουςαντες, και τινα βοην εκπληκτικωτατην εισηξαντες, μικρω και εννοηματος ταχιον Ρωμαϊοις ενεπεσον, και τον μαχομενον ομοιος και τον δειλαινομενον καταλαμβανοντες εξεθριζον. Mali nuncius adest, homo quidam expeditus, qui spiritu ex festinatione subinde interrupto, narrat, hostes non procul inde cum praeda reverti, ac pedetentim fere incedere, quod et nullum hostem invenissent, et manubiis onusti essent. Quare statim exercitu inter duces distributo, et acie instructa, eam viam instilit, qua incedere hostes ferebantur. Quos ubi vidimus, et vicissim conspecti sumus (nam-et ego Imperatorem pro scriba comitabar) Scythae et Blachi, praeda cohortibus aliquot suorum tradita, eos compendia itinerum sectari, et accelerare, dum montana attingerent, jusserunt. Reliqui conglobati, Romanum equitatum intrepide exceperunt, patrio ritu pugnantes. Nam cum accederent, sagittas conjiciebant, et hastis congredebantur. Paulo vero post impetu in fugam converso, hostibus ad persequendum irritatis, rursus instar volucrum subito reversi adversa fronte multo fortius dimicabant. Quo saepe facto, cum jam superiores essent, omissis illis anfractibus, gladios strinxerunt, et horribili clamore sublato, dicto citius in Romanos irruerunt, et pugnantes et fugientes ex aequo occiderunt. Nicetas Choniates in Isaacio Angelo Lib. 2. cap. 1.

*) *Ηρι φανέντι Ξεσιν άνθισ, και μέτειοι τὸς Μυσός. Ολες ἂν μῆνας τρεῖς ἐξηνηκὼς, και περί τῶ φρεθῶ κατασχεσιν, ὁ Λοβιζὸς ἐπιπέληται, πλείσα πεπονηκὼς, ἀτελες τὸ ἐγγέσημα και πάλι ἀπολιπὼν, ἐκείθε μεθίσταται, και τὴν Βασιλίδα τῶν πολέων εἰσισιν. Veris initio rursus contra Mysos egressus, et tribus integris mensibus in obsidione Lobizi castelli frustra cum maximo labore consumptis, infecta re domum rediit. Nicetas Choniates in Isaacio Angelo Lib. 2. cap. 1.

Ромзній а мжнѧ съѡецѧ де асѡпра, ши а слокози пїетри асѡпра лор, непѡ-
тжнѧ стѧ Гречїй ꙗ коантрѡ, рѡсперѡ фѡга, фїеще кареле грижинѡѡсе нѡмаѧ
де вїлца са, ши ашѧ пре Гречїй ка пре нише бите ꙗкисе ꙗ стаѡа, неапѡржнѡѡѧ
нимене ꙗ учиѡѡ Ромзній. Апѡратѡа ши койѡѡа де пре кап ꙗ пїѡраѡ аколѡ,
ши ниче нѡ пѡтѡ скзпѧ алтминтрѡѡ, фѡрѡ мѡлци вѡрѡаци витѡѡѧ адѡнжнѡѡ-
се ꙗпрежѡрѡа лѡѧ; мѡлте бите, ши ши пре унїй динтрѡ Гречїй сѡѧ, карїй сѡрѡ
ꙗдинте, ꙗ Оморѡрѡ, ши ашѧ ꙗ фѡкѡрѡ кале, ка сѡ поатѡ фѡѡї. Яша
мѡлци Гречїй перинѡ аколѡ, синѡѡр Апѡратѡа скзпѧ неапѡѡѡит *).

Личї

*) Ως δὲ κατὰ ὄψιν χειρόνος εἶχον αἰεὶ, καὶ οἱ Βλάχοι ληϊζόμενοι μετὰ Κομάνων, καὶ δρῶντες τὴν ὑπὸ Ρωμαίων, ὑπέσαν συνεχῶς, ἔξεισιν αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, καὶ δὴ τὴν Ἀρχιῆλον πα-
ραλάξας, ἐκπεριέλευσε ὡς τὸν Ἄμιον εἰσεῖται. Μηδὲν τι δὲ ἔχον παρῴσιας Βασιλέως ἄξιον δια-
πραΐσασθαι, δυοὶ μῆσι τὴν ἐκστρατείαν ἀφώρῃσε. — Τὰ μὲν ἂν προπορευθέντα παρήλθοσαν ἀμα-
χοὶ, μὴ ποὶ τῶν Βλάχων ἀπληρηκότων κατὰ τὰ ξενὰ τῆς ὁδοῦ, καὶ ἄλλως δὲ κρινάντων ἐπιεικῶς
ὑφέλιμον, τὸς πρώτους παριόντας σφᾶς τῆς Φάλαγγος, καθὸ πάρεσι Βασιλέως, καὶ ἡ τότε θερα-
πεία, καὶ ὀπθῶον αὐτῷ κατὰ γένος ἐπίσημον προσεφέπεται, καὶ ἐκ ἐγέυσθησαν τῶν κατὰ σκοπὸν.
Ἐπειδὴ γὰρ προχώρησεν εἰς πολὺ τὸ χαλεπῶ, ἔκλεινε τόπῳ, καὶ μηδαμῶς διαφένειν ἔχοντος ὁ Αυτο-
κράτωρ, οἱ Βάρβαροι τρηκῶντα μετὰ πλείεσι θυάδι ἐπέθεντο ἀλλ' ἐδ' οἱ τῶ περικῶ στρατεύματος
Ρωμαίων ἐπὶ τῶτοις ἤμελιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ μὴ ἐγκυκλωθῆναι, σπέυγοντος, πρὸς τὸ ἀναρτες ἐφορ-
μῶντες τῶ χώρῳ ἀνέσελλον, εἰ καὶ πορήρος μάλα καὶ ἐπικινδύνως τῆς ὑποκατιόντας τῶν ἀκρωρειῶν
Βαρβάρως, ὡς δ' ἐβιάζοντο τῷ πλήθει, καὶ τοῖς ἐπικυλιόμενοις λίθοις κακῶς οἱ Ρωμαῖοι ἐπαρχον,
ἐνεδίδοσαν εἰς τροπήν, πλὴν ὑφειμένως καὶ τότε, ἐδ' ὑπεράγαν, καὶ τῶτο ἐκ ἐπὶ πολὺν, τὸ γὰρ
αἰεὶ τὸς ἄλλοθρόους πλεονεκτεῖν, ἐπιβροθοντας τε καὶ κατὰ πλείονας ἐγκειμένως, ἐπικατέβαλε σφᾶς
ἀκόσμως τῆ στρατῶ. τὸ δ' ἀπὸ τῶ δε συγχύσεως γενομένοις, καὶ πάντῳ σῶζειν ἐαυτῶς προθεμένῳ,
ὡς θρέμματα κατακλεισθέντα σιγῶ κατήκισον οἱ πολέμοι τὸν ἐπικαταλαμβανόμενον, καὶ ἂ εἰ τῶ
ἐν χέρῳν ἐκτεινον, ἀμύνον δὲ εἰδεις ἦν, ἐδ' ἡδύνατο. Βασιλεὺς δὲ αὐτὸς ὡς ἐν ἀρχῆσι μέσως ληφ-
θεῖς, πολλάνισ μὲν ἀπώσασθαι τὸ καθ' αὐτὸν ἐπιὸν ἀπεπειράσατο βάρβαρον, σὺν δὲ τῷ μηδὲν ἂν-
εῖν καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς ἀπεβάλετο Κάσιν. Πολλῶν δὲ καὶ κρατίσων συνελεγεμένων περὶ αὐτὸν,
καὶ πολλὰ μὲν ἀνηρηκότων ὑποζύγῳ, ὡς δὲ φέσι καὶ στρατῶιας Ρωμαίων, ὀπόσοι τῆ παρόδῳ διὰ
τὴν συμπλήσιν παρίζαντο, ἔτος αὐτῷ ἡ ἔξοδος διηνημάριζο, καὶ σίσωσο μόνος ἀτρωτος ἀπολωλό-
των πολλῶν. Ut autem res Occidentis subinde in pejus ruebant, et Blachi cum Co-
manis Romanas provincias ferro et igne vastabant: Imperator iterum egressus, An-
chialo praeterita, per ambages Haemum montem adit. Sed cum nihil sua praesen-
tia dignum gerere posset, bimestri tempore eam expeditionem circumscriptis. —
— Ἀε ἀntegressae Legiones citra dimicationem e faucibus illis evaserunt, quod Bla-
chi nondum eo pervenerant: et e re quoque sua esse judicarunt, ut primis negle-
ctis, mediam phalangem, in qua esset imperator, ejusque ministri, et reliqua nobi-
litas, aggredierentur, nec opinione sua sunt decepti. Nam ut in faucibus illis, fu-
gae nullum spatium relinquenteribus longe processerat, tumultuosissimam pugnam
ciant. Neque Romanus peditatus signior, ne circumveniretur, in arduum tendens,
barbaros cum labore et periculo e cacuminibus descendentes reprimebat. Sed cum
multitudine telorum et devolutis saxis urgerentur, fugae te paulatim et quasi dis-
simulanter initio mandarunt, donec barbaris majori subinde successu et impetu ir-
ruentibus perturbati, effuse fugerunt de sua quisque tantum salute sollicitus, et
velut pecudes in stabulo concluzae, defendente nomine caeduntur. Imperator vero
tamquam in mediis cassibus irretitus, saepe quidem irruentes in se barbaros pro-
pulsare conatus, praeterquam quod nihil profecit, etiam tegumen capitis, quam

Личи, прекѡм ши атрѡ алте вѣтѣи, че авѡрѣ Ромзній чей прѣсте
Дѡнзре кѡ Гречій, се вѣзѡ, кѡ Ромзній ачестій нѡ сѣнт Кѡцовлахї, адекѡ
Ромзній скїопї, прекѡм лї кѡтжокореск Гречїй; чи кѡ пичоаде сѣнзтоаде ши
кѡ браце бѣртоаде; ниче нѡ сѣнт цинцарї, чи лей, вредничї де нѡмеле прѣ-
стрѣлѡчїтей фамилїей цинцїане дела Рома, де унде с'ѡз зис Цинцїарї, адекѡ
Цинцїанї. Ниче нѡ сѣнт варварї, прекѡм лї анѡмѣще Никита Хонїат Гре-
кѡл а Історїа са; чи Романи адевѣрацї ши кѡ нѡмеле, ши кѡ сѣнцеле, пре-
кѡм ши кѡ битежїа. Май кѡвинесе, Гречїй сѣ се зикѡ *Κατσο-Ρωμαϊοι*, адекѡ
Романи скїопї, ши пентрѡ кѡ нѡмеле де Романи лл цин фѡрат дела Романи
нефїинд еї атрѡ адевѣр Романи, чи Гречї, ши пентрѡ кѡ май дин тоате
вѣтзиле кѣте авѡрѣ кѡ Ромзній чей прѣсте Дѡнзре, с'ѡз аторе акасѡ скїопї,
ши кїлави. Ши фѡцѣ де лнѣинтѣ армелор Ромзиилор ка цѣнцарїй де унде
ши нѡмеле де цѣнцарї (ѡцелес дѡпѡ дїалекта Ромзнилор челор дин коаче де
Дѡнзре) май кѡвинесе Гречилор де кѣт Ромзнилор.

§. 5.

Ісаакїе Ангел ши л рѡсвоул чел де пре урмѡ лѡбї асѡпра Ро-
мзнилор челор де прѣсте Дѡнзре ремѣне лвинс.

Ѣкрїе Никита Хонїат л Ісаакїе Ангел, Картѣ III. кап 4. кѡ Ромзній
лѣнцїацї кѡ бирѡинцеле чѣле мѡлте, ши фодрте лѡогзїцїи кѡ прѣзиле, ши
кѡ тот фелкл де арме, каре ле лѡасе дела Гречї, де ачї лнѣинте ничї атрѡн
кїп нѡ се май пѡтѡрѡ опрї, ниче нѡ прѣдѡ нѡмай сѣте ши кѣмпѡрї прѣсте
тот локѡл, чи ши ла четѡциле чѣле лѡтѡрїте лѡкѡ ресѡзтѣ. Дечї лнѣїалѡ лл
пѡстїорѡ, Варна ѡ сѡвѡсѡсѡрѡ, а Трїадицей, карѣ май де мѡлт се кїема Ѣар-
дика, лартѣ чѣ май маре ѡ цѡрсѡрѡ; Ѣтѡмпїѡ де четѡцѣнї лл дешѡртѡрѡ.
Дин Нисѡ лѡкѡ нѡ пѡцинѡ прѡдѡ де ѡаменї ши де вїте мѣнарѡ *) де унде,

АКО-

Casin vocant, amisit. Sed cum multi fortissimi viri circa eum conglobati, multa
jumenta, et nonnullos etiam, ut ferunt Romanos milites progressioni obstantes oc-
cidissent, evadendi facultatem habuit: et multis interfectis solus vulnere expers
conservatus. *Nicetas Choniotes in Isaacio Angelo Lib. 3. cap. 3.*

*) *Οι μὲν τοι Βλάχοι τῶν ἂ εἰ νικῶν Ῥωμαῖος ὀφραζόμενοι, καὶ πλεῖτον ἄθρον καὶ παντοῖον ὀπλισμὸν ἐκ
τῶν Ῥωμαϊκῶν λαφύρων περιβαλλόμενοι, ἀκατάρχτοι τῷ λοιπῷ τοῖς ὀρμαῖς ἐγεγόνεσαν, καὶ ἐκέτι κό-
μας καὶ ἀγρῶς ἐληΐστοιο ἐπιόντες, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐνπύργων ἐφωπλίζοντο πόλεων τῆν τε ἔν*

аколоши кап 8. Окрие Никита Хоніат, кз Аператѣл, непѣтѣндѣ сѣферѣи акѣр-
селе ши тѣлѣхрѣиле Ромзнилор кѣ Окидѣй, де нѣѣ се мѣрѣинѣи, ка лѣѣши кѣ
капѣл сѣѣ сѣ се скоале кѣ рѣскоѣ асѣпра Ромзнилор *). Ши ачеста фѣ рѣс-
коѣл чел де пре урмѣ алѣи Ісаакіе Ангел асѣпра Ромзнилор. Де унде се ши
гѣтѣ май бѣртос де кѣт де алте Ори. Де претѣтиндинѣ Істринсе легѣодне
побе де осташи гречешѣи, ши де пре ла алѣиѣи лѣкз кѣпѣтѣ нѣ пѣцин ажѣторѣ,
ка ши дела Оокрѣ сѣѣ Краѣл Унѣѣрилор, кареле сѣрѣ Бела ал трѣилѣ, доѣнѣдѣ
Оѣи де ажѣторѣ. Дечѣ авѣндѣ Оаѣте вине лѣтѣрѣтѣ, кѣ еанѣи лѣкз се гѣтѣ
вине, кѣ лѣѣ 15. мѣжѣи де аѣр, ши де арѣинт май сѣс де 60. де мѣжѣи,
ашѣ кѣ тоаѣте вине лѣтѣрѣт, л лѣна лѣи Мартіе сѣс дин Цариград кѣ инимѣ
асѣпра Ромзнилор цинтѣтѣ ши л бѣртошатѣ, кѣт нѣ алтминтѣрѣ, фѣрѣ аѣ-
пѣ че ва конченѣи пре Ромѣнѣи, сѣ се лѣтоарѣкз акасѣ ла Цариград. Чи ши лѣ-
тѣнѣи пѣртѣрѣ кирѣинѣцѣ Ромѣнѣи асѣпра Гречилор **).

К А П

*Archialon exeporthsan, kai tēn Bōryan parēsēsan, kai katà tēn Triaditzan afekόμενοι ἢ εἰς
ὁ πάλαι λεγομένη Σαρδική, τὸ πλεῖον αὐτῆς μέρος ἤφάνισαν, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Στῦμπιον τῶν ἐνο-
κῶτων ἐκένωσαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Νίσον ἀφικόμενοι, λίαν κἀκείθεν ἐκ ὀλίγην ἀρθρώπων τε καὶ
ζῶων ἐπεσπάσαντο. Enimvero Blachi crebris victoriis elati, et ex Romanorum spoliis
magnas opes et omnis generis arma consecuti, deinceps nullo modo cohiberi potue-
runt; nec jam villas et egros passim populabantur, sed munitas etiam urbes in-
vadebant. Anchialum quidem vastarunt, Barnam subegerunt, et Triaditzae, quae
olim Sardica dicebatur, majorem partem deleverunt, Stumpio cives exegerunt.
Niso quoque non parvam hominum ac pecorum praedam abegerunt. Nicetas Cho-
niates in Isaacio Angelo Lib. 5. cap. 4.*

*) Μὴ φέρειν γὰρ ἔχων τὰς μετὰ Σκυθῶν ἐπιδρομὰς καὶ ληξείας τῶν Βλάχων. — — — ἐγγυὸν καὶ
πάνιν δι' ἑαυτῶ κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἐξενέγκασθαι πόλεμον. Nam cum Blachorum cum Scy-
this incursiones et latrocinia ferre non posset, — — — denuo suo ductu suisque
auspiciis arma hostibus inferre statuit. *Ibidem*, cap. 8.

**) Συλλογαὶ ἐν καὶ ἀπογραφαὶ τῶν Ρωμαϊκῶν ἐγένοντο ἐρατειμῶτων, ἐκ ἀρχαίων δὲ καὶ τὸ μισ-
θοφορικῶν συκλέγετο. πέμψας δὲ καὶ πρὸς ἐκεῖνα πενθερόν τὸν ῥῆγα τῶν Οὐννων, δι' ἐπιπέδων
ἤτιτό συναροῖν. Οὗ δὲ ἀσμένως ἐπαρῆσει ἐπένευσε, καὶ διὰ τῆς Βιδύνης ἐκπέμφειν ἴλας συνε-
θετο ἐρατιώτιδα. Αποχωρῶσαν ἐν τῆν τῆ ἐρατιοπέδῃ συλλογῆν ἐργασάμενος, καὶ πέντε μὲν πρὸς
τοῖς δέκα Χρυσῆς ἐνοκειασάμενος κεντηνάγια, ἀργυρία δ' ἕδεν θέμενος ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα, καὶ ἐ-
τεράττα τῆ ἐρατιᾷ ἐφοδιασάμενος χρήσιμα, κατὰ τὰς Μαρτίης ἡμέρας τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων
ἔξεισιν, ἀφείς ἑαυτὴν Θεῶν, καὶ κατὰ τῶν βυζάρων ἐρηξίς τὸ ἴδιον πρόσωπον, καὶ θεῖς ὡσεὶ
πέτραν αὐτὸ ἐρεεῖν, καὶ ὄρον τῆς ἐπαναστροφῆς θέμενος, τὸ πέρας τῶν ἐργῶν ὡν χάριν κατὰ τῶν
ἀποστατῶν ἐξεστῆεν. — — — Καὶ ὁ μὲν ἀπαρτεῖ τοιούτων τρέφων τὸ πρόθυμον, καὶ ὁμοσε τῆ ἀ-
κμῆ τῆ κινδύνης χωρῶν ἢ δὲ ὑπερκειμένη πάντων χεῖρ καὶ ὁπῆ ἐτι ἦν ὑψηλῆ, ἕδ' ὁ τῆ κρείττονος
ἀπεσφάφη θυμὸς, ὅς ἔδειξεν, ἐπὶ πάνιν οἷς Βλάχοι κραταιωθέντες προηγωνίσαντο. Colliguntur
et conscribuntur ubique Romanae legiones, neque parva auxilia conducuntur. Im-
plorat et soceri sui Hungariae regis opem, et facile impetrat, ut is se per Bydi-
nam auxiliares turmas missurum polliceatur. Igitur juxta exercitu munitis deprom-
tis auri XV. et argenti amplius LX, centenariis, caeterisque rebus idoneis instructus,
omni-

К А П XV.

СѢТАТЪЛ РОМЪНИЛОР ЧЕЛОР ДѢ ПРЕСТЕ ДЪНЪРЕ
ДЪПЪ ІСАКІЕ АНГЕЛ.

§. 1.

А ЗИЛЕЛЕ ЛЪИ АЛЕКСІЕ КОМНИНЪЛ АПЕРАТЪЛЪИ ГРЕЧЕСК.

АЛЕКСІЕ КОМНИНЪ, ФРАТЕЛЕ ЛЪИ ІСАКІЕ АНГЕЛ, ДЪПЪ ЧЕ АЪ СКОС ОКІИ ФРАТЕ-
ЛЪИ СЪХ ІСАКІЕ, ШИ АЪ АПЪКАТЪ ОКИПТЪРЪ АПЕРЪЦІЕЙ ГРЕЧЕШИ, ВЪЗЪАНД, КЪ НИЧИ
О ПЪТЪРЕ НЪ СТЕ АСЪПРА РОМЪНИЛОР, ТРИМИЦІНД КЪМ СКРІЕ НИКИТА ХОНИАТ
А АЛЕКСІЕ КОМНИНЪ КАРТЪКЪ I. КАП 4. ГОЛИ ЛА ПЕТРЪ ШИ ЛА АСАН, ІАЪ ПОФТИТ ДѢ
ПАЧЕ. ЧИ, ФІИНД КЪ РОМЪНИЛОР НЪ ЛЕ ПЪСЪА НЕМИКА ДѢ ГРЕЧИ, РЕСПЪНС АША
ТЪРЪФАШ ШИ КЪМ ПЛИТЪ АЪДЕРЪ АПЕРАТЪЛЪИ ГРЕЧИЛОР, ШИ ТОКМАЛЪ КА АЧЕІА ДѢ
ПАЧЕ ПОФТИРЪ, КАРЪКЪ СЪРЪ ДѢ НЕЧИНСТЕ ГРЕЧИЛОР ШИ НЕСЪФЕРИТЪ. ПЕНТЪРЪ АЧЕІА
ДЕШЪРЪТЪ ФЪ СОЛІА АПЕРАТЪЛЪИ АЛЕКСІЕ КОМНИНЪ, КЪ КАРЪКЪ ДОРЪКЪ КА СЪ ФАКЪ
ПАЧЕ КЪ РОМЪНИИ *).

БА АЪКЪ, ЗЪКЪОВИНАДЪСЕ АПЕРАТЪЛЪ ЛА ГЪСЪРИТЪ, РОМЪНИИ НЪВЪЛІРЪ АЪ ХО-
ТАРЪЛЪ БЪЛАГАРИИ, ДѢ КЪТЪРЪ СЪРРЕ, ШИ АЪВИНГЪНД ОАСТЪКЪ ГРЕЧЪКЪКЪ, ПРИНСЕРЪ ПРЕ
ДЪКА

omnibus negotiis suis Deo permissis, mense Martio urbe egreditur, animo contra
barbaros intento et obfirmato: reditus vero non alio termino praefixo, nisi ubi ea
confecisset, propter quae expeditionem instituisset. — Quo animo et consilio
cum ad summum discrimen pergeret, Dei manus et potestas adhuc excelsa erat,
neque numinis ira placata: ut eventus docuit, Blachis victoriam contra nos adeptis.
Ibidem.

*) *Επὶ πάντων δ' οἷς Ἀλέξιος ἐπειράσασθαι Βασιλεύσας, εἰ πως στείσασθαι Βλάχοις, καὶ πρέσβεις πέ-
πομφε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἀσαν. Ἐπέγραψε δὲ εἰς ὅλους τὴν εἰρήνην καὶ τὰς σπονδὰς, δια-
τῶν ἀνδρῶν τῶτων ὑπερόχως τὰς ἀποκρίσεις πορισσάμενων, καὶ κείνα προσθεμένων ὑπὲρ εἰρήνης,
ἃ Ῥωμαῖοις ἀδυνατὰ τε καὶ ἄτιμα δήσανθεν ἦν. Caeterum Alexius potitus Imperio, missis
ad Petrum et Asanem legatis; pacem cum Blachis facere studuit, sed frustra is co-
natus fuit, ob superbum et ferox horum virorum responsum et conditiones Roma-
nis inhonestas et intolerabiles. Nicetas Choniates in Alexio Comneno, Lib. 1. cap. 4.*

Дѣка Алексіе Аспіет, ши мѣлге четъци аѣ лѣат, каре лѣхрннѣлѣ, кѣ не-
нѣмзрате пръхъ се лѣоарсеръ акасъ *).

Де унде Аператѣл, пентрѣ ка сѣ нѣ се май лѣтѣмплѣ унеге ка ачѣсте,
лѣѣши пре Ісаакіе Себастократорѣл цинериле сѣѣ кѣ марі Оуцї лѣ мѣнѣ асѣ-
пра Ромзнилор **). Чи Ясан лѣхрѣхѣтѣнд пре Ромзнїї сѣї кѣ маре лѣрѣх-
нире тѣнѣ лѣ цинѣтѣрилѣ чѣлѣ де кѣтрѣ Стримон ши де кѣтрѣ Амфипол ***).
Карѣ дѣхрнѣ Себастократорѣл: неиспитнѣ майнаинте пѣтерѣ Ромзнилор,
дѣнд кѣ вѣчинѣ сѣмн де рѣскоѣ, ел лѣтѣ лѣтрармат се сѣї пе кал ши лѣ-
рѣнкѣ сѣлица асѣпра Ромзнилор, ка кѣнд ар еши ла вѣнат де черкѣ сѣѣ ла
о жѣкѣріе. Дечї мергѣнд тот лѣ фѣгѣ ка ла 50. де Стадїї, ши лѣтр лѣтѣта
Остенинѣ ши кѣлѣримѣ ши пѣдестримѣ, кѣт лѣ времѣ кѣтѣїї нѣ ерѣ ничї
де о трѣкѣ. Апропїинѣсе де Оастѣ Ромзнилор, партѣ чѣ маймарѣ а Оа-
стей ачестїа, ерѣ пѣсѣ лѣ пѣндѣ. Ла каре лѣшелѣхѣне не лѣхрнѣ аминте Ісаакіе
Себастократорѣл, нѣдѣждѣнѣ кѣ де вѣнѣ самѣѣба лѣвинѣ пре Ромзнїї, не-
кѣнѣще дѣ нѣвалѣ асѣпра лор. Іарѣ Ромзнїї сѣѣлѣндѣсе дин пѣндѣ, Се-
бастократорѣ се афлѣ лѣ лац, ши мѣлцї дин Осташїї сѣї пїерѣхрнѣ, ши ел
фѣ принс де ун Стрѣнѣ, кареле вѣрѣ сѣ лѣ акѣндѣ кѣ нѣдѣжде, кѣ дѣкѣндѣл
ла цѣра са, ба докѣндї мѣлцї ванї дин рѣскѣмпѣрарѣ лѣї. Чи фѣкѣн-
дѣсе вѣсте, кѣ Себастократорѣ е принс, ши фѣкѣндѣсе черкаре, лѣ афларѣ,
ши лѣ дѣсерѣ ла Ясан. Чѣїа лалцї Грѣчї, карїї нѣ дѣ кѣхѣт аколѣ, спѣї-
мѣнтаци слобозѣнд каїї ла фѣгѣ, аѣ скѣпат лѣ четатѣ Стрѣре ****).

Дѣлѣ

*) *Ἀμέλει τοι τῷ Βασιλέως κατὰ τὴν ἑω διατροφῆτος, προσβάλλει τοῖς περὶ τὰς Σέρρας Βουλγαρι-
κοῖς θέμασι, καὶ τὸ ἀνελθόμενον ἐκείσε Ρωμαϊκὸν σύνταγμα ἠτικότες, ἄλλες τε πλείους κακῶς
εἰργάζαντο, καὶ δὴ καὶ αὐτὸν εἶλον ζωχίαν τὸν Ἀσπιήτην Ἀλέξιον, ὅς ἀρχηγῶν Ρωμαίοις προῦ-
βέσλητο, κρατῆσι δὲ καὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἐκεῖθι φροσίων, καὶ αὐτὰ μὲν εἰς τὸ ἐπικρατὲς ἠσφαλί-
σαντο, αὐτοὶ δ' ἐπανήκον οἰκαδε λείαν ἐλληλοκότες ἢ σαθητην. Dum autem Imperator in
orientе versatur, in Bulgaricum agrum juxta Serras incursione facta, victaque le-
gione Romana, tum alios plurimos male tractarunt, sed ipsum Ducem Alexium
Aspietem ceperunt, multaque castella expugnarunt: quibus firmalis, cum innu-
merabili praeda domum redierunt. Ibidem.*

**) *Βασιλέως δὲ μὴ καὶ μετέπειτα τοῦτον τε διαπραχθεῖη προσηυθέμενος. μεθ' ἰκανῆς ἐξέπεμψε στρα-
τῆς τὸν αὐτῷ γαμβρὸν Ἰσαάκιον τὸν Σεβαστοκράτορα. Imperator vero ut caveret, ne quid
simile in posterum accideret, Isaacium Sebastocratorem generum suum cum justis
copiis ablegat. Ibidem.*

***) *Τοιάντως γνόμαις ὁ βάρβαρος τὰ τὸν ὑπ' αὐτὸν ἀναξήσας φροήματα, μετὰ κόπις μείζονος
ἐπήει κατὰ τῶν περὶ Στρυμόνα τε καὶ Ἀμφίπολιν ἐπαρχιῶν. Hujusmodi sententiis Barbarus
suorum animis excoitatis, provincias juxta Strymonem et Amphipolim majore sae-
vitia invasit. Ibidem.*

****) *Μὴ προεξετάσας τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν, τῇ δ' ἀκοῇ συνάψας τὴν κατ' αὐτῶν, ἐξόρησιν,
ἀνίστητε παραχρήμα τὴν στρατῶν, τῆς σάλπιγγος ἐνδόσης τὸ σύνθημα. καὶ τὸν πολεμιστήριον ἰπ-*

ДѢПЪ бирѣинца ачѣста асѣпра Гречилор пѣртатъ, кѣм скрїе Никита Хонїат, ꙗ Алексїе Комнинѣ, Картѣ I. кап 5. ачетъ ши Ясан Аператѣл Ромхнилор челор престе Дѣнзре а тржи, ДѢПЪ че нола анї атреци, кѣм скрїе Георгїе Якрополита ꙗ Їсторїа са, кап 12. аѣ Аперзцит. Асз нѣ мѣри моарте фирѣскз, чи прекѣм аколоши скрїе Никита, фѣ Оморят де Їванкѣ, кареле, кѣм мѣртѣрискѣце Якрополита ꙗ май сѣс арзтатѣл кап, аѣ фост вѣр примаре лѣи Ясан.

ДѢПЪ моартѣ лѣи Ясан Аперзци фрате сѣѣ Петрѣ. Чи ши ачеста кѣм скрїе Никита аколоши, кап 6. нѣ мѣлтѣ вѣрѣме ДѢПЪ ачѣа асзменѣ де уи Ромзи фѣ Оморят. Ши ашѣ (аколоши скрїе Никита) апѣкѣ Аперзциѣ Ромхнилор пре маѣна фрателѣи ал трѣилѣ Їоани, пре кареле маѣндинте л'аѣ фост примит Петрѣ лѣнѣз сине пѣртатѣл Аперзциѣи. Ачест Їоани, фрате а лѣи
Петрѣ

πον πρῶτος ἀναβάς καὶ θαρραλόμενος, κατ' ἐπιγολῆν ἔχῃ βάρην τὸ δῶρον κατὰ τῶν ἀντιπάλων τι-
ταίων ἔξεισιν, ὡς εἶπερ ἐλάφον αὐτῷ κυνηγέσιον προηυτέριστο, ἢ θηρευτικὰ ἐκεῖ πε ἀθύματα
προητοίμαστο. Διελθὼν ἐν ἀνέτρῳ ρυτῆρι ὡσεὶ σαδῖος τριάνοντα, τὸ τε ἱππικὸν ἀποκναίσει πεποίη-
κεν, ὡς ἀρχειὸν εἶναι κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσβολῆς, μὰ τὸ περικὸν ἐκλυθὲν, ἐς ἕδεν γεγονέναι
μετέπειτα χησίμον. Ὡς δὲ ἤγγισεν ἔνθα παρεβάλε τὸ πολέμιον, τῶ μὲν Ἀσάν τὸ πλείστον καὶ
κράτιστον εὐράτευμα εἰς ἐνέδρας καὶ λόγους διαμερίζεται. Ὁ δ' Ἰσαάκιος μὴ τὸ εὐρατήγημα τῆτο καὶ
τῶν δόλων κατανοήσας, ὅς ἠτήσων καὶ τροπωσόμενος βακχευτικῶ ἐπλήθην ὀρημάτι. διὸ καὶ τῶν
ἐν τοῖς λόγοις ἐπιθεμένων, ὡς ἐν μέσοις συσχεθεῖς ἄρμισι, πολλὸς μὲν ἀπέβαλε τῶν ἰδίων, τέλος
δὲ καὶ αὐτὸς ἐάλω ζωγρίας ὑπὸ Σκυθῶν, ἐκ δὲ τῶτων συμβέβηκεν ὡς ἐν κτήρεσι λέοντα πρὸς τε
τὰς ἐπελεύσεις ἀδεσάτως, καὶ τὰς προνομίας τὸν βάρβαρον ἐφορμῶν, οἷα μηδενὸς ἀντιεξίοντος ἐπι
ἐκ τῶν Ῥωμαίων, ἀλλὰ πάντων ἀπωδευλασάντων, καὶ τῆ πόλει ταῖς Σεδῆραις μετ' ἀνέτων μινῶν
εἰσρύντων, ὅσοι τῶς μὴ ξίφος ᾤφθησαν πάρεργον ἐν τῇ συμβολῇ. Ὁ δὲ συνεληρωτὸς τὸν Σεβαστο-
κράτορα Σκύθης, παντοίως αὐτὸν περιέκρυπτεν, ὡς εἰν ἀφώρατος τῷ Ἀσάν, ὑποσυνόμενος ἐλλίσσι
μὴ τίνων ἐνδεσέθραις, ὡς εἰ τὰς Βλάγας διελθὼν, εἰς τα οἰκεία ἔθῃ τῶτων ἀπενέγκαι, πλείσα ἂν
αὐτῷ κατάθοιτο λύτρα ὁ Βασιλεὺς. τῆς δὲ φήμης κατεπιπύσης συλληφθῆναι τὸν εὐρατήλητην, ἐπιμε-
λῶς γεγενημένης ἐρέυνης δῆλος γίνεται, καὶ τῷ Ἀσάν ἐμφανίζεται. Non prius exploratis eo-
rum viribus, statim, signo tuba dato: primus in armis equo conscenso hastam in
hostem vibravit, quasi ad paratam cervorum venationem aut ludicrum aliquod ex-
iret. Cum igitur laxis habenis circiter XXX. stadia processisset; et equitatum et
peditatum ita fatigavit, ut pugnae tempore inutiles essent. Ut propius hostium
castra ventum est, maxima et potissima pars copiarum Asanis, in insidias distri-
buita est. Quo stratagamate et dolo Isaacius non animadverso, certa spe victoriae conce-
pta, insano impetu eos invasit. Cum autem illi ex insidiis consurrexissent, ut
mediis cassibus irretitus, multis suorum amissis, tandem et ipse a Scythis capitur.
Unde Barbari ad incursiones et rapinas more leonum in armenta irruentium animosiores
facti sunt, quippe cum nemo Romanorum eis occurrere auderet, sed omnes ter-
riti laxis habenis in urbem Serras confugerent, qui in illa clade non occubuerant.
Scythia vero Sebastocratorem a se captum quovis modo celare conatus est, ne id
Asan rescisceret, spe maximae pecuniae, ejus redimendi causa accipiendae, concep-
ta, si hominem in Scythiam abducere liceret. Sed cum fama captum esse ducem
hostium vulgasset, inquisitione diligenti compertus, ad Asanem perducitur. Ibid.

Петръ ши а лѣи Ясан фѣсѣе цинѣт ла Аператѣл Ісаакіе Янгал хзлог, чи де аколѣ апой аѣ фѣцит. Ячеста нѣ фѣ май елѣнд а прздѣ, ши а нѣкѣжи пре Гречій, каріи ничи О кирѣинѣз нѣ пѣтѣрѣз сѣ поарте асѣпра Ромѣнилор, пре-кѣм аколоши скрїе Никита *).

Іарѣ Іванкѣ учигѣторѣл лѣи Ясан фѣцинд ла Аператѣл Гречилор, ладемнѣ пре Аператѣл, ка сѣ тримитѣ пре Оаре каріи кѣ Оциле Гречешї асѣпра Ромѣнилор, каріи кѣ ажѣторѣл лѣи тоатѣ Мисїа іарѣши О вор кѣпѣтѣ. Де унде Аператѣл тримисѣ пре Манѣил Камїца Протостратѣлорѣл кѣ пѣтѣре. Ячеста порнїнд дела Филїпопол кѣ Оастѣ Гречѣскѣ, нѣ атрасе еине л хотарѣле Мисїей, ши фѣ силит а се лтоарѣе лнапой. Пенїтрѣ кѣ тѣреѣрѣндѣсе Осташїи Гречї, ши лтребѣнд, унде лї аѣче пре сї, ши асѣпра кѣи треѣде сѣ се Оуѣскѣ; аѣ нѣ де мѣлте Ори, хисерѣ, ам треѣт ної аѣѣсте кѣи мѣнтенешї, ши лтрѣ атѣта немїка нѣ ам испрѣвїт, кѣт май тоѣи ам перїт? Лтоарнѣте дарѣ, лтоарнѣте, ши не аѣ лнапой акасѣ. Яфарѣ де аѣїа кѣхѣнд Фрїкѣ Фѣрѣ де вѣсте престе аѣншїи, ка кѣнд іар лѣлѣзи дїнапой Ромѣнїи, ши кѣ тот фелѣл де арме ар арѣнкѣ л аѣншїи, фѣмирѣ мѣнѣнд пѣмѣнтѣ. Яѣїашї испїтї іарѣши лсѣши Аператѣл сѣ факѣ кѣ маймаре Оасте, чи нїче ел нѣ испрѣвї немїка **). Де аѣїа нїмене, зїче аколоши

НИКИТА

*) Καὶ μετῆλθεν εἰς καθαρῶς πρὸς τὸν Πέτρον πάλιν ἡ ἀρχηγία Μυσῶν. πλὴν ἐδ' εἰτος θανάτῳ φυσικῶ ἐπαπῆλθεν. ἀλλὰ μικρῶ ὑπερον παρὰ τῶ τῶν ὁμογενῶν ἕξαιε διελαθεῖς, κατέερεφεν οἰκτῶς τὴν ζωὴν. ἡ δὲ ἡγεμονία τῶν Βλάχων βλέπει πρὸς Ἰωάννην τὸν τρίτον τῶν ἀδελφῶν. τότε δ' ἐν ὃ Πέτρος συλλήπτωρα τῶν πόων καὶ μερίτην τῆς δυναστείας Ἰωάννην προσελέμενος τὸν ὁμαίμονα, ὅς ἐφ' ἱκανὸν ὁμήρησεν ἐν Ρωμαίοις, ἠνία εἶχε Βασιλεὺς Ἰσαάκιος διωσέστας κατὰ Μυσῶν, ἀποδράς δὲ ὡς πρὸς τὰ οἴκοι πάλιν ἀφίκετο, ἐκ ἕξ ἀντιθέτε τῶ τεθνεῶτι Ἀσῶν τὰ Ρωμαίων ἔκειρε προνομένων. ἡ γὰρ φύσις καὶ τότε ἔδέντι πρὸς τὰ ἡμέτερα διεβράβενοσε μέτριον. ὑπῆντα δὲ τῶ Πέτρῳ ἕξ ἡμῶν ἄδεις, ἐδ' ἠδύνατο, ἀλλὰ τούτων καὶ τηλικῶτων τοῖς ἐναντίοις κατορθωμένων ἐπὶ πλείστοις ἐνιαυτοῖς, καὶ τῶ κακῶ τῶ δε τῶν Ρωμαίων ἐς αἰεὶ διακνυαίνοντος πράγματι, ἔδὲ ποτε βραχεῖα νίκη Ρωμαίοις διαγεγέλακει. εἶδὲ τι παρυφῆση τροπαιαχίματος ἐνδαλμα. Ha Petrus summa rerum denuo potitur. Sed nec ipse naturali morte obit, sed paulo post eo quoque a popularium quodam miserabiliter confosso, et regni participem assumserat. Is non parvo tempore apud Romanos obses fuerat. Cum Imperator Isaacius secundum Mysiam arma intulisset: sed fuga elapsus domum redierat, nihilo fratre Asane Romano spoliandis et infestandis mitior. E nostro autem exercitu nemo resistere Petro potuit: sed hostibus per tot annos, tot et tantas victorias adeptis, eo malo Romanam Remp. perpetuo turbante: nunquam ulla victoria, ullum rei bene gerendae simulacrum nostris arrisit. *Ibidem* cap. 6.

**) Ο δ' Ἰσακὸς δηλώσας βασιλεὶ τὸ γινόμενον εἶλαί τινας μετὰ εἰρατῆς διηρέθιζε τὸν παραλήγομενον τε τὸν Τέροβορον, καὶ σὺν αὐτῷ, περὶ τῆς ὅλης Μυσίας ἀγωνιόμενον. — — εἶλλει δὲ τὸν Πρωτοεστράτορα Μανῆλ τὸν Καρύτιν, ἀνειλῶν εἰρατηγόν. ὁ δ' ἀπάρας ἐκ τῆς Φιλίππε μετὰ τῶν ἐπομένων ἔκεινα δυνάμεων, καὶ τῶν ὄρων τῆς Μυσίας ἄκροις ποδῶν ἐφαπάμενος, παλίυστος γίνε-
ται

Никита, нѣ поате нѣмзрѣ фѣрселе ши рѣлеле че фѣкѣрѣ Гречилор Ѣкидѣи ши Ромзніи. Пѣстіирѣ цинѣтѣрилор мѣнтелѣи Ѣмѣ лѣчинате, прѣдарѣ Македоніи ши а Ѣракіи де кѣт тоате статѣеле ши таблеле май кѣар, ши де кѣт Орѣ че Ѣсторіе май ресфират аратѣ, че с'аѣ фѣкѣт *).

Дѣпѣ ачеіа Аператѣл Алексіе Комнинѣ, кѣм скрѣе Никита Хоніат а Алексіе Комнинѣ Варѣк II. кап 5. іарѣши порнѣ дин Кипселе, ка сѣ дѣ ажѣгорѣ Орашелор челор дин Ѣракіа, каре ле прѣдѣ Ромзніи ши Ѣкидѣи: ши май вѣртос ка сѣ приндѣ пре Кришѣ, сѣѣ фѣкѣи сѣ апиѣдече фѣрселе лѣи, каре пе аскѣнс ле фѣчѣ а цинѣтѣл Геррелор. Кришѣ ачеста ерѣ Ромзн, ом мик де стат, кареле нѣ аѣ вѣрт сѣ стѣ кѣ Петрѣ ши кѣ Ясан агѣнчи, кѣнд сѣ скѣларѣ ачестіи кѣ Ромзніи асѣпра Гречилор, чи дин противѣ фѣкѣнд легѣтѣрѣ кѣ Гречіи, кѣ чей чинчи сѣте де осташи че аѣк сѣ Оѣѣ асѣпра Ромзнилор челор че ерѣ кѣ Петрѣ ши кѣ Ясан. Чи нѣ мѣлтѣ вѣѣме дѣпѣ ачеіа, аѣнд Гречіи прѣпѣс асѣпра лѣи; кѣм кѣ есте плекат спре Ромзніи, ши кѣ вѣк сѣ сѣ факѣ Кришор, ал принсерѣ. Дѣпѣ ачеіа словоѣиндѣл Аператѣл дин Акиѣоре, ал рѣндѣи ка сѣ аперѣ Ѣтрѣмица. Чи ел ашелѣнд пре Аператѣл, аши кѣпринсе шиѣ четатѣ ачеіа, де унде мѣлт нѣкѣжи пре лѣчинатиѣи Гречіи.

асѣпра

τοι παρὰ δόξαν. Τὸ γὰρ ζῳάτευμα ἐπαναστῶν, ποὶ ἀγεις ἡμᾶς ἔλεγον, ἢ τοι συμπλακῆσεσθαι μέλλον; ἢ πολλὰκις τὰς ὀρεῖας τάντας ὁδὸς διήλθομεν, καὶ μὴ μόνον ἢ δὲν τι κατορθώκειμεν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ μικρᾶ προαιπολόκειμεν ἅπαντες, ἀνάστραφε τοίνυν, ἀνάστραφε, καὶ ἦγε τῆς ἐπὶ τὰ σφέτερα ἐπὶ δὴ τούτοις καὶ δειμασιν ἀλόγοις ἐκταραχθέντες ὡπερ κατὰ νότις τιῶν ἐγκειμένων, καὶ παντοίοις ὄπλοις βαλλόντων ἀκόσμως ἔγοντο. καὶ αὐτοὶς ἦν πρὸς τῷ Βασιλεῶς ἢ πρᾶξις αὐτῆ μετὰ ζῳατίας ἐπεκρίναιτο μείζονος. Ibanicus vero Imperatorem statu rerum exposito hortatus est, ut aliquos cum copiis mitteret, qui et Ternobum acciperent et se adiutore totam Mysiam vendicarent. — — Manuelem Camyzem Protostratorem cum imperio mittit. Is cum suis copiis Philipopoli profectus, et Mysiae limites vix ingressus praeter expectationem retro abit. Milites enim mota seditione, quo se duceret, et cum quibus pugnandum esset, rogitabant: (An non saepe, inquit, montana ista transivimus, atque adeo nihil confecimus, ut pene omnes interiorimus? Revertere igitur, revertere, nosque domum reducito) Praeterea inopinato metu consternati, quasi hostes a tergo instarent, et omnis generis tela conjecerent, effuse fugerunt. Imperatore idem opus cum exercitu majore iterum tentante, subinde res successu caruit. *Ibidem.*

*) Τίς δ' ἂν καὶ ἀριθμῆιν δύναιτο, ὅσαι καὶ ὅτε τῷ ἔτιος Σκυθῶν καὶ Βλάχων ἐγένοντο ἐφοδοί, καὶ οἶα ἔργα ἔδρων ἀνόσια; μαρτυροῦσι δὴπὺ τὰ πεπραγμένα ἢ τῶν πρὸς Αἴμοα χωρῶν ἐρημία, Μακεδονίας τε καὶ Θράκης οἱ λῆισμοὶ ἐπὶ τῶν καὶ κύρσεων ἀκριβέστερον, καὶ ξυμπάσης ἐσορίας τρανώτερον. Quis vero Scytharum et Blachorum incursiones et nefaria facinora anumerare queat? Vastitas regionum Haemo vicinarum, Macedoniae et Thraciae direptiones utique omnibus status et tabulis clarius, et quavis historia dilucidius ostendunt, quid actum sit. *Ibidem.*

асѣпра ачестѣѡа кѣ оасте мѣлтѣ мергѣнд дин кипселе Лператѣл, ши немика
испрѣвѣнд, сѣ Лтоарсе ла Цариград *).

Кришѣл Ромѣнѣл фѣкѣнд Ѡтрѣвѣица ага; кѣпринсе ши Просака, че-
тате таре фоарте. Лтрѣ ачѣста лши ашехѣ скамн Крѣсек. Дечѣ де иснов Л-
ператѣл Алексѣе Комнинѣ, преѣм аколоши скрѣе Никита Карѣк III. кап I.
дин кипселе мергѣнд ла Ѡесалоника, порѣкѣше кѣ рѣскеѡ асѣпра лѣи Криш ла
четатѣк Просака. Ла карѣк кѣ мѣлтѣ Ѡстенѣклѣ кѣтѣнд, пре урмѣ лчѣкѣтѣ. Кѣ
Ромѣнѣи нѣ нѣмай фѣндѣкѣрѣи дин мѣшине мѣнѣнд, чи ши пѣетри марѣ сло-
кожѣнд де асѣпра Лпротиѣа Гречилор, фоарте амар лѣ нѣкѣжѣк пре Гречѣи, ши
лѣ Ѡморѣк; ба ши пре аскѣне сѣшинѣ ноапѣк дин четате, мѣшинеле Гречилор
ле рѣсипѣ. Ши пре урмѣ стрѣжиле спѣймѣнтѣцѣи де Ромѣнѣи рѣперѣз фѣга ла
корѣл Протобестѣарѣлѣи Иоанн, кареле деѣепѣтѣндѣсе дин сомн, ши сѣл Лфѣри-
кошат Лтинесѣ фѣга, кѣт ши пѣпѣчѣи чѣи берѣи, карѣи сѣнт сѣмн Лрегѣто-
рѣи де Протобестѣарѣю, кѣ тоате чѣле лалте але лѣи ремасерѣз прѣдѣ Ромѣни-
лор, ши ашѣ тоатѣ ноапѣк ачѣѣа Ромѣнѣи рѣсерѣз, ши лши кѣтѣрѣз жок де тре-
киле Гречилор. Афарѣ де ачѣѣа слогозѣнд де асѣпра кѣцѣи гоале Л жос, кѣ сѣ-
нетѣл

*) Καὶ Βασιλεὺς μετὰ τῆτο τῆς προκειμένης ἐχόμενος, ἄπεισι πρὸς τὰ Κύπελλα, σωτηριὸν τι ταῖς
Θρακίαις πόλεσιν ἐργασόμενος, ἃς οἱ Βλάχοι καὶ Σκύθαι κακῶς εἰδέσαν. Ἐπειτα δὲ συλλαβεῖν
τὸν Χρύσον προθέμενος, ἧ γὰρ ἀνακόμῃ τῶν ἐκδρομῶν, ἃς ποιεῖ λαθροῶς, τὰ περὶ τὰς Σέρφας
κεῖρον χωρία. ἦν δ' ὁ Χρῦσος ἄτος Βλάχος τὸ γένος, τὴν ἡλικίαν συνεσταλμένος, καὶ συμφρονήσας
μὲν ἀφισταμένους Ῥωμαίων Πέτρῳ καὶ τῷ Ἀσαν, οὐδὲ μὴ καὶ μᾶλλον καὶ αὐτῶν ἀράμενος ὄπλα μετ'
ὧν ἦχε πεντακοσίων ὁμογενῶν, καὶ Ῥωμαίων γενοῦς ἔνστονος. ἃ πολλὰ δ' ὕψερῳ ἀλῆς, ὡς ἕ-
πων πρὸς τὸ ὁμόφυλον, τῇ πρόσω βαῖνον διὰ παντός, καὶ δυνατεῖαν ἐαυτῷ μνηστειόμενος, φρουρῆ
παρὰδίδοται. εἶτα ἀνεθείς, καὶ εὐλαεὶς ἐπὶ τῇ φρουρῇ τὴν Στρυμμίζαν, τὸν μὲν ἐκεῖσε πεπομ-
φῶτα Βασιλεὺς τῶν ἑλλήδων ἐψέυσαστο, τῇ δὲ γνώμῃ χρησάμενος, ἦν τοῖς ἐκ γειτόνων Ῥωμαίοις
κῆκείνος κακὸν ἀδυσώλητον, πρὸς τῶτον τοῖνον ἐξομίσας ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐσάτευμα ἰκανὸν ἐς τὰ
Κύπελλα ἠθροικῶς, μετὰ βραχὺ ἀποσᾶς τῆς προθέσεως, ἐοῦ ἐπανόδα, ὡς μάτην μὲν ἐκεῖ πρὸ τῆν
ἐσρατιᾶν ἀλισθῆναι, εἰκατὸς δὲ καὶ αὐτὸν τὴν ἐς τὰ Κύπελλα πορεῖαν ἐλέσθαι, ἔκων τὰ κατὰ τὴν
ἐσπέρην ἀφεικῶς φέρεσθαι, ὡς πρῶτην εἶχον καὶ ἔπασχον, ἐς τὸ Βυζάντιον ἐπανέστεισε, μηδὲ δύο
μῆρας ἀνασχόμενος θυραυλῆσαι. Deinde institutum iter persequens, Cypsellā abiit, ut
Thraciis urbibus opem ferret, quas Blachi et Scythae populabantur, et Chrysum
etiam comprehenderet, aut saltem excursions ejus prohiberet, quas clam in Ser-
rarum agrum faciebat. Erat is Chrysus genere Blachus, parvae staturae homo, qui
in Petri et Asanis defectionem a Romanis non consenserat, ac potius foedere cum
Romanis icto, cum suis D. militibus arma eis inferebat. Sed non multo post
captus, ut ad populares suos inclinans, quod perpetuo progredereetur, et principa-
tum sibi parare niteretur, in custodiam datur. Deinde solutus, et ad Strummizā
tuendam missus, Imperatoris spem fefellit: eoque oppido sibi vendicato, finitimos
Romanos graviter afflixit. Contra eum igitur profectus Imperator, et justo exerci-
tu Cypsellā convocato, paulo post domum redire cupit. Ita et exercitus frustra
co convenit, et ipse frustra eam expeditionem suscepit: eoque statu Occidentis re-
lictus, qui prius fuerat, ne 2. quidem menses foris commoratus, Byzantium rediit.
Nicetas Choniates, in *Alexio Comneno Lib. 2. cap. 3.*

неѣла кѣрора, не шїиѣа Оастѣ гречѣкѣ, а вѣме де ноапте, че есте ачїа, о спѣрѣ. Де унде неѣтѣѣа Аператѣла фаче алта немїка кѣ Ромзїїї: фѣче паче кѣ ачѣ токмѣлаз кѣ Кришѣ, ка Стрѣмїца ши Просака кѣ Абечїнаптеле цїнѣтѣрї сѣ фїе алѣї Кришѣ, ши мѣкар кѣ Кришѣ авѣ мѣїере, аї фѣгѣдѣї, кѣ иѣ ба да уна дїн рѣденїїле салемѣїере, прекѣм аторкѣндѣсе ла Царїград, аї ши трїмїсе фата Протостраторѣлѣї че ерѣ деспѣрїтїѣ де вѣрѣат, кѣ карѣ се кѣнѣнѣ Кришѣ *), ши ремѣсѣ ла Просака Кришор.

Ромз-

*) Βασιλεύς δ' ἀπάρας τῶν Κυπέλλων, τῇ Θεσσαλονικῇ ἐφίεσται, κῆκείθεν ἀναεῖς, κατὰ τῷ Χρῦσῳ ὄρμῃ. Οὗτος γάρ τὴν Στρώμιτζαν ἰδιωσάμενος, Βλάχος ὢν τὸ γένος, καὶ φρόδιον τι ἀπολαβὼν λεγόμενον Πρόσακον, ἐς τυραννίῳ ἐαυτῷ κατεσκένουσι, κρατύνας παντοίως τὸ ἔθνος, ὅπερ ἢ μὲν φῦσις ἀρχῆθεν φιλοτίμως ἔξ υῤῥέτε καὶ ἀνέδωκε. — — — ἔ μόνον δὲ οἱ ἔξ ἀφειρηθῆσαν ἀποσφενδονόμενοι σφαιρωτοὶ λίθοι κακοῖς ἐτίθεν τὸ σφάτευμα, ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ πρῶτους ἐπικυλιόμενοι ἀνοθεν, ἐν πολλοῖς δὲ καὶ τὰ μὴ ἐφικνόμενα σωματίων ἐκ τῶν μηχανῶν χειράδια εἰς θάνατον κατῆγον οἷς προσεπέλαζον. ταῖς γὰρ ἀνεξηκταῖς πέτραις προσαρασόμενα, εἴτα τῇ τῷ ἀφεικότος βέλει σφοδρότητι πρὸς πλείεσα δειροθέμενα τμήματα, τῇ δὲ τε κῆκείσε διακρυθὼν σκεδαννύμενα, θανατηφόρον ἦσαν κακόν, καὶ νυκτὸς δὲ λάθρα τῷ ἐρύματι, ἐξιδόντες οἱ βάρβαροι, τὰς τε μηχανὰς διέκυσαν, ἄς ἐπὶ τῶν ἐκείσε γηλόφων διέξῃσαν Ρωμαῖοι. καὶ τὸ νυκτοφυλακῶν διαθορήσαντες σφάτευμα, τῇ τῷ Πρωτοβεσβαρία Ιωάννη σιγῇ φέγγον ἐπικατέλαβον, ὡς καὶ τῶτον βορυβηθέντα ἐξανασηναῖ τε ἀντίκα τὰ λέχως, ὡς εἶχε. καταδαρθάνον, καὶ δρασμῷ χρῆσασθαι ὠρακίοντα, καὶ ὑπὸ δέυς βαλλόμενον. Ἀμέλει καὶ τὰ ἐν τῇ σιγῇ διελόμενοι, ἐν οἷς ἦν καὶ τὰ βατράκια, καὶ ὑπὸ δέυς βαλλόμενον. Πρωτοβεσβαρία, ὅλην ἐκείνην τὴν νυκτὴ ἐν μωκείμῃ καὶ γέλωτι τὰ Ρωμαῖον ἐτίθεισαν πράγματα. ἔτι δὲ καὶ οἶνων δοχεῖα τυμπαροειδῆ ἐκλύγων διάκενα διαχαλῶντες ἀνοθεν ἔξῃσαν τῷ δέπῳ τὸ σφάτευμα μὴ εἰδὸς ὡς ἐν σκότει, τὸ γινόμενον. Τάντη τοῖ καὶ Βασιλεύς τὰ κατὰ σκοπὸν ἐχθρῶν περαινόμενα, ἄλλως τε μηδὲ χρονοτριβεῖν, ἐκείσε προθέμενος, ἐς ἐμβάσεις τρέπετε. τῆτε ἐν Προσάκῃ καὶ τῆς Στρώμιτζης καὶ τῶν χωρῶν τῶν πέριξ Χρῦσῳ ἔξῃσται, καὶ μίαν τῶν ἐκ τῷ γένος συνευνάσαι οἱ συντίθειται μὴ γυναικὸς σπανίζοντι. ἀμέλει καὶ εἰσιῶν τὸ Βυζάντιον, τὴν τῷ Πρωτοσφάτορος θυβατέρα τῷ συνοικῆντος ἀπέλευσε, καὶ τῷ Χρῦσῳ τάντην ἐκπέπομφε, νυμφαγωγὸν ἀναδείξας τὸν Σεβαστὸν Κωνσταντῖνον τὸν Ραδεινὸν. τελεσθέντων δὲ τῶν νυμφευμάτων, καὶ τῆς γαμηλῆς δαιτὸς παρεθεῖσης, ὁ μὲν Χρῦσος ἐξοροπότει καὶ ἦσθιε τιθενόμενος. Imperator Cypsellis Thessalonicam proficiscitur, inde contra Chrysum iter intendit, qui Strumiza sibi vindicata, castellum quoque Prosacam et natura et opere munitissimum pro regia occupavit. — — — Neque vero globis dundaxat machinarum, sed saxis etiam superne devolutis, nostri affligebantur. Ea quoque saxa, quae primo impetu corpora non attingebant, cum eminentibus rupibus allisa, in plurima frustra dissilirent, huc atque illuc sparsa lethiferam erant malum; et barbari noctu clam e castello egressi, machinas quas Romani in tumultis disposuerunt, dejecerunt: et excubias terras ad Protovestiarii Ioannis tentorium fugientes adepti sunt, ut is quoque somno excussus, statim e lecto surgeret, et trepidus fugeret. Praedam in ejus tabernaculo repertam partiti, in qua etiam virides calcei erant, insigne dignitatis illius, per totam eam noctem res Romanas diriserunt, et subvannarunt. Praeterea vacua dolia demittendo, sonitu exercitum quid rei esset, in tenebris ignarum perterrefaciebant. Quam ob rem cum Imperator non succedere institutum suum cerneret, nec alioquin diutius immorari constituisset, per pactiones Chryso Strummiza et Prosaco, finitimisque regionibus cedit: et quamvis uxorem habenti, quamdam ex cognatione sua se ei desponsurum promittit. Byzantium reversus, Protostratoris filiam a marito sejunctam, Chryso per Sebastum Constantinum Rhadaenum mittit. Sponsalibus peractis et nuptiali convivio apposito, Chrysus strenue potabat et comedebat. *Ibidem* Lib. 3. cap. 1.

Ромзній чей дела мѣнтеле ѿмѣ кѣ Команій, адегъ кѣ Ромзній чей дин Цѣра Ромзнѣскъ, пре карій Никита Хоніат ꙗ тоатъ Истоѣа са май тотъ Скиѣи ѿ нѣмѣкше, де нѣ нѣвзлинѣ ꙗ Фракіа, о прѣдѣкше, ши се ꙗторк де аколѣ сѣнѣтошй. Атѣнчй, зиче Никита Хоніат ꙗ Ялѣзіе Комнинѣ Карѣк III. кап 5. поате ар фи ажѣнс Ромзній кѣ Кѣманій ла поарта Цариградѣлѣи, де нѣ ар фи ꙗтрат спре ажѣторкѣ Гречилор, Рѣшій ꙗ цѣра Кѣманилор ка сѣ о прѣдѣкше. Карѣк ѣлѣзінѣ Кѣманій, ѣлѣ трѣѣбит се ласе пре Гречй, ши сѣ се ꙗторкѣ аши ꙗлѣрѣ цѣра са.

Лѣзъ Іоанн, фрѣтеле ѣлѣ Петрѣ ши ѣлѣ Ясан; ши Аперѣт Ромзнилор чѣлор дин Мисіа, кѣм аколошй кап 7. скрїе Никита, кѣ Оасте маре ши кинѣ ꙗтрѣармѣтѣ, ѣшинѣ дин Мисіа, ѣлѣ ѣсѣпра четѣцїй чїей бѣстїте Констанціа дин цинѣтѣл Рѣдопей, карѣк фѣрѣз ничй о грѣѣтѣте о ши кѣпринѣде: ши рѣсипинѣлѣи мѣрїй, ꙗ винѣрѣк Пашилор кѣ де ѣдинѣ кѣте ла четѣтѣк Варна. Чїи фїїнѣ кѣ чей че цинѣк четѣтѣк май тоцїй ѣрѣ прѣк битѣкѣжй кѣрѣкацїй, ѣлѣтиний де нѣкм, кѣ маре вѣрѣтѣѣте стѣ ꙗпрѣотївѣк. Де чїй Іоанн фѣкше о мѣшинѣк маре ꙗ патрѣѣ мѣкїй, кѣ карѣк, ѣлѣрѣпїнѣлѣѣо ла мѣрїй четѣцїй, пѣнѣ ꙗ трѣй зїлѣ ѣѣжнѣлѣи Варна *).

Ачѣст Іоанн, кѣм скрїе Георгїе Якрополїта ꙗ Хронїка чѣк скѣрѣтѣтѣк кап 13. мѣлѣте рѣкѣ ѣлѣ фѣкѣѣт ши Гречилор ши ѣсѣшїй Італїанилор. Кѣ ѣрѣ, зиче, Аперѣт Бѣлгарїлор ѣлѣтѣнчїй, кѣнѣ фѣ прѣдѣлѣ Цариградѣлѣ **).

Дїпѣк-

*) Κατὰ δὲ τὰς χρόνας τὰς ἐξῆς τῆς Μυσίας ὁ Ἰωάννης μεγίστῳ τε καὶ παρχάλλῳ στρατεύματι καὶ διεκλιθὼς τὴν Κωνσταντίαν, χειρῶνται τὴν ταύτην κατὰ τῶσαν ἐνπέπειαν, διάσιμον ἔσαν ἐν τοῖς τῆς Ροδόπης οὐρανοῖσιν καὶ καθελὼν τὸν ταύτης περίβολον, ἐκείθιν ἀπαρίσεται, καὶ περὶ τὴν Βάρναν στρατοπεδύεται, καὶ πολιορκεῖ γενναίως καὶ ταύτην, κατὰ τὴν ἔκτῃ των τῶ Χριστοῦ παθημάτων ἡμέραν, παντοίαν δ' ἔναρξαι ἐνδεικνόμενων τῶν ἐνδοθῆ, κρατίσων δυτον τῶν πλείστων, κακτῶ Λατινικῶ οὐφῶς συγκεκοτημένων, τετραπλευρον συντίθησι μηχανὴν συμμητρίζομένην τῷ ἔχει τῆς τάφου, ἰσοῦσῃ τῷ τεῖχει τῆς πόλεως, καὶ ταύτην ὑπὸ τροχῶν ἔσαν τῆς τάφου ἄγχις ἐξήσας, εἰτα ἀνατρέψας, ἀμφοτέρων τῶν περάτων ἐπιλαμβάνεται, καὶ τῷ αὐτῷ καὶ ἐνὶ μηχανίματι ζευγαυίτῳ τῆς τάφου Χρησάμενος, καὶ κλίμακιν ἐξικνεμένη τῷ ὕψος τῆς πόλεως, τρισὶν ἡμέραις τῆς Βάρνας κρατεῖ. Sub hoc tempus Ioannes cum maximo et armis instructissimo exercitu, Mysia egressus, Constantiam insignem urbem Rhodopaei territorii sine ulla difficultate capit: et moenibus dirutis, Varnam sexto die passionis Dominicae fortiter oppugnat. Sed cum ii qui urbem tenebant, plerique fortissimi viri, et Latini generis, summa ope resisterent, quadrilateram machinam fabricat, quae longitudine latitudini fossae et altitudine fastigio moenium responderet: et ea rotis subjectis proxime fossam collocata, et deinde eversa, utrosque fines apprehendit: eademque machina et ad explendam fossam, et ad conscendenda moenia pro scalis usus, triduo Barnae potitur. Nicetas Choniates ibidem Lib. 3. cap. 7.

**) Καὶ Βασιλέυσι ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ Ἰωάννης ἀφελικός ὄντος τῷ Ἀσαν, εἰς Ἰωάννη: Ὁς πολλῶν ἐγεγόνει τοῖς Ῥωμαίοις αἰτίος κακῶν, καὶ τοῖς Ἰταλοῖς αὐτοῖς. ἦν γὰρ ἔτος Βασιλέως Βελγάρων, ὁπότε

Липсѣще де именовъ сѣ рѣшнѣмъ ачѣи, кѣ ачѣи чѣ се скѣларѣ асѣпра лѣи
 Ісаакіе Ангелъ Аператѣлѣи Гречилоръ, дела мѣнтеле вѣмѣ, аѣ фостъ Ромѣни, нѣ
 Бѣлгарѣи. Кѣ Никита Хоніатъ, кареле динъ рѣчѣтѣ аѣ фостъ фацѣ, ка Нотаріѣ
 алъ Аператѣлѣи рѣскоулъ чѣ алъ аѣбрѣ Гречіи кѣ Петрѣ ши кѣ Ясанъ, ши кѣ чѣи
 лалцѣи лѣкѣиторѣи дела мѣнтеле вѣмѣ, кіаръ десклинѣще пре Бѣлгарѣи де влахѣи,
 адекѣ де Ромѣни, ши доаѣ нѣкѣмѣри аратѣ, а фи фостъ влахѣи ши Бѣлгарѣи.
 Пре влахѣи лѣи нѣмѣще ши Мисѣи, іарѣ Бѣлгарилоръ ничѣи Одатѣ нѣ ле дѣ нѣме
 ле ачѣста рѣ Історіа са. Ба ши цинѣтѣла ачѣла унде лѣкѣиѣ Ромѣни ачѣи чѣ
 сѣ аѣ скѣлатъ асѣпра Гречилоръ, ши аѣ фѣкѣтѣ ачѣле марѣ кирѣинце, чѣ ле скрѣе
 елъ, рѣкѣ алъ нѣмѣще Мисѣи. Ба, некѣмъ сѣ фи фостъ Бѣлгарѣи ачѣи чѣ се скѣ
 ларѣ дела мѣнтеле вѣмѣ асѣпра Гречилоръ, чи ничѣи Осташи сѣ фи фостъ вѣрѣни
 динѣтрѣ Бѣлгарѣи кѣндѣа рѣтрѣ лѣкѣиторѣи чѣи динъ мѣнтеле вѣмѣ, рѣ тоатѣ
 Історіа са нѣ поменѣще Никита, чи синѣбрѣи Ромѣни, пре карѣи акѣмъ лѣи нѣ
 мѣще влахѣи, акѣмъ Мисѣи, зичѣ, кѣ аѣ фостъ рѣ Оастѣкѣ ачѣиѣ рѣ тоатѣ времѣ
 ачѣиѣ, ши аѣѣторѣи аѣ аѣѣтѣ дела вѣманѣи, адекѣ дела Ромѣни чѣи динъ Цѣра
 Ромѣнѣскѣ. Іарѣ скрѣиторѣи Гречѣи чѣи лалцѣи, карѣи тѣрѣѣѣ аѣпрѣ Никита
 Хоніатъ аѣ скрѣи, сѣѣ неѣиѣндѣ аѣкрѣ ачѣла кинѣ, сѣѣ неврѣндѣ а фачѣ Осѣирѣ
 рѣтрѣ десклинѣтеле нѣкѣмѣри чѣ ерѣ рѣ Бѣлгаріа; нѣ кѣ нѣмеле нѣкѣмѣлѣи, чи аѣ
 прѣ нѣмеле Цѣрей Бѣлгаріеи пре ачѣи чѣ се скѣларѣ атѣнѣи асѣпра Гречилоръ, ши
 лѣи фѣкѣбрѣ Аперѣѣи десклинѣтѣ де Аперѣѣи Гречилоръ, лѣи нѣмескѣ Бѣлгарѣи,
 преѣмъ кѣндѣ ар кіѣмѣ неѣинѣ пре рѣшѣи чѣи динъ Унгаріа унѣбрѣи аѣпрѣ нѣмеле
 Цѣрей Унѣбрѣи, рѣтрѣ карѣкѣ лѣкѣѣскѣ. Дѣчѣи кѣндѣ зичѣ Георгіе Акрополита рѣ
 Історіа са (рѣтрѣ карѣкѣ ничѣи Одатѣ рѣ трѣѣа ачѣѣста нѣ нѣмѣще пре влахѣи)
 Бѣлгаръ, Бѣлгарѣи; тотъ де а уна трѣѣѣ асѣ рѣѣѣѣ Ромѣни, іарѣ нѣ чѣи де
 нѣкѣмъ Бѣлгарѣи, Пентрѣ ачѣиѣ кѣндѣ зичѣ лѣѣдатѣла Акрополита, кѣ Іоаннъ аѣ
 фостъ Аператъ Бѣлгарилоръ, нѣ се рѣѣѣѣѣ, кѣ ачѣла аѣ фостъ нѣмай чѣлоръ де
 нѣкѣмъ Бѣлгарѣи Аператъ, чи се рѣѣѣѣѣ а фи фостъ Аператъ лѣкѣиторилоръ Бѣлгар
 іеи, рѣтрѣ карѣи динъ зилѣле лѣи Ісаакіе Ангелъ Аператѣлѣи дела Цариградъ кѣ
 петѣни аѣ фостъ Ромѣни. Ромѣни фѣкѣбрѣ ши рѣтеіарѣ ачѣѣстѣ Аперѣѣи динъ
 Бѣлгаріа, карѣкѣ прѣнѣ ла вѣнѣрѣкѣ Тѣрѣилоръ вѣкѣи.

§. 2.

η Κωνσταντίνος ἑάλω. Haeres fit imperii Ioannes ipsius frater, cum Asani filius Ioannes
 tenera adhuc esset aetate. Hic multa in Romanos mala ingressit, et in Italos etiam
 ipsos. Georgius Acropolita in Chronici Compendiario, cap. 12. 13.

§. 2.

Латиній їаѸ ЦариградѸл.

КѸм скріє Якрополита ꙗ Історїа са кап 2. Алексїє фечорѸл лѸи Ісаакїє Ангел непѸтѸнд сѸферї ачѸ маре недрептате, кѸ Алексїє Ангел сѸѸ КомнинѸ скоцѸнд Окїї лѸи Ісаакїє Ангел, кареле ꙗї єра фрате єѸн, апѸкѸ Лперзїа ЦариградѸлѸи, аѸ фѸцит ла Рома, ши кѸзѸнд ла пичоареле ПатріархѸлѸи Ромей веки, с'аѸ рѸгат, ка с'Ѹи дѸ Оасте, кѸ акѸрїа ажѸторї сѸ поатѸ лѸа дела Үнкїа сѸѸ пѸринцѸска Лперзїє. Єра атѸнчї ꙗ Італїа май дин мѸлте нѸмѸрї адѸнацї осташи гѸтицї а мѸрѸе ка сѸ скоатѸ ІєрѸсалимѸл де сѸѸт мѸна ЯгарѸнилор. ПатріархѸл ши де мила тинѸрѸлѸи, ши пентрѸ кѸ ачеста мари фѸгѸдаше фѸчѸ, ꙗї дѸде май сѸс зиса Оасте, кѸ карѸ ажѸнгѸнд ла Цариград, дѸпѸ мѸлте борє фѸ примит де Гречї Лперат, фѸцинд Алексїє КомнинѸ де Фрика Латинилор. Чи ꙗ скѸртѸ врѸме ачелаш Алексїє фечор алѸи Ісаакїє фѸ ОморѸт де Гречї. Де унде ОастѸ латинѸскѸ ши пентрѸ ачѸ тирзїє мѸнїиндѸсе, ши пентрѸ ка чѸле че фѸгѸдѸсе ачесташ Алексїє сѸ. ле поатѸ кѸшигѸ принд а вате ла четатѸ ЦариградѸлѸи, карѸ ꙗ анѸ дела зидирѸ лѸмен 6711. О ши лѸарѸ, ши пѸсерѸ динтрѸ ай сѸи аколѸ Лперат пре БалдѸвинѸ ФландрѸ.

§. 3.

РѸскоїа лѸи Іоанн ЛператѸлѸи РомѸнилор кѸ БалдѸвинѸ ФландрѸ ЛператѸл ЦариградѸлѸи.

Скрїє Якрополита ꙗ Історїа са, кап 13. кѸ кѸпринѸнд Італїанїї поатѸ Макидонїа, ꙗїарѸ пре ЧетѸцѸкнїї чей дин Ядрїанопол, ка сѸ се дѸ ши єї сѸѸт стѸпѸнїрѸ лор. Чи ЧетѸцѸкнїї ачестїї ниче кѸм нѸ врѸрѸ жѸгѸл Італїанилор с'Ѹл примѸскѸ пе грѸмазїї лор. Де унде Італїанїї кѸ ЛператѸл БалдѸвинѸ се скѸларѸ кѸ рѸскої асѸпра ЯдрїанополитѸнилор. Ачестїї взѸжнѸсе стрѸмтораци, тримисерѸ солї ла Іоанн ЛператѸл РомѸнилор кѸ рѸгаре, ка сѸ ле дѸ мѸнѸ де ажѸторї, ши сѸи скапе динтрѸ ачѸ маре неѸе. НѸ липї Іоанн а алєргѸ спре ажѸторї кѸтрѸ Ядрїанопол, унде лобиндѸсе ОастѸ лѸи кѸ алѸи БалдѸвин, ремѸсє ꙗвинсѸ ОастѸ лѸи БалдѸвинѸ, ши БалдѸвинѸ фѸ принс вїѸ, ши адѸс ла Іоанн. Яколоши зиче Якрополита, кѸ Іоанн ЛператѸл

ратѣл Ромзнилор тзинд капѣл лѣи Балѣбинѣ, ши скоцѣнд чѣле дин лонтрѣ лѣи, ал афрѣмсецѣ де тоате пзрциле, ши сѣ Овичидѣа а еѣ дин ел ка дин пзхар. Чи фѣинд кѣ Никита Хонѣат, кареле пре ларг спѣне лѣкрѣл, немика нѣ поменѣще деспре ачѣста, ши Якрополита а кѣ зиче нѣмай, кѣ е вѣсте сѣ фи фѣкѣт Іоанн ачест лѣкрѣ кѣ капѣл лѣи Балѣбинѣ; ничѣ О причинѣ нѣ адем а крѣде, кѣ Ромзнѣл Іоанн сѣ фи вѣт дин капѣл лѣи Балѣбинѣ Аператѣлѣи дела Цариграѣ. Тотѣши кѣ немилостивире ал липсѣ Іоанн пре Балѣбинѣ дин лѣме. Кѣ, аѣпѣ мѣртѣрисиѣ лѣи Никита Хонѣат, ал Балѣбинѣ Фландрѣ кап 10. Балѣбинѣ фѣ ал принсоаре ла Тѣрноба лѣнгѣ вѣѣме, ши мѣнѣиндѣсе Іоанн Аператѣл Ромзнилор фоарте таре, пентрѣ кѣ Алексѣе Аспѣета аѣ фѣцит ла Латинѣи, скоцѣнд пре Балѣбинѣ дин темницѣ, ал тѣе пичоаре ле де прин ценѣнкѣи ши мѣниле дин кот ши ал арѣнкѣ атрѣо вале, унде атрѣази мѣринд се фѣче мѣнкаре Пасерилор. Прекѣм се кѣлѣще дин чѣле че аколоши скрѣе Никита, се вѣде, кѣ ун ан ши патрѣ лѣни фѣ цинѣт ла акисоаре Балѣбинѣ. Кѣ зиче, кѣ Латинѣи ун ан ши патрѣ лѣни цинѣрѣ Аперѣциѣ фѣрѣ де Аперат, нѣ вѣрѣрѣ а пѣне алт Аперат, пѣнѣ нѣ аѣ аѣзит адеверит, кѣ Балѣбинѣ аѣ мѣрит.

§. 4.

Моартѣ лѣи Іоанн Аператѣлѣи Ромзнилор.

Аѣпѣ ачѣи Іоанн Аператѣл Ромзнилор, кѣм скрѣе Якрополита ал Істоѣрѣа са кап 15. нестѣндѣи нимене ал противѣ, кѣ пре Італѣани кѣ тотѣл ѣаѣ фост кончениѣт, умелѣ тоатѣ Макидонѣа, ши О прѣдѣ, ва ши Четѣциле тоате дин пѣмѣнт ле стрикѣ, ка кѣнд вор ресѣфлѣ Грѣчѣи, сѣ нѣ айѣз унде сѣ се ал тоаркѣ. Асѣ ажѣнгѣнд ла Θεсалоника, мѣри дин еоалѣ де коасте, че се зиче плѣѣритиде *).

§. 5.

*) Απάρας γέν εκείθεν ὁ Βασιλεὺς τῶν Βελγάρων, μὴ ἔχων τὸ ἐμποδοῖν, ὡς τῶν Ἰταλῶν αὐτῷ καταπορθηθέντων τὸ ἔσχατον, ἐτέρος δὲ μὴ ὄντος τῷ ἀντισημένῳ, πᾶσαν κατατρέχει Μακεδονίαν, λείαν ἔν σιμπόλλην ἐποιήσατο, ἀντάδους τὰς πόλεις ἀνδραποδισάμενος. καὶ τέλειον κατασκάψας αὐτὰς, τὸ δὲ οὐ διανόημα ἦν, ὡς μήποτε Ρωμαῖες ἀνάκλησιν σχεῖν, τῶν σφετέρων ἐπωιδράξασθε πόλεων. κατέσκαψε γὰρ ἐκ βάθρων αὐτῶν τὴν Φιλιππούπολιν, θανμασῆν ἄγαν ἔσαν, ἧτις παρὰ τὰ Ἐθρῶ κείταν: εἶτα τὰς ἄλλας πάσας πόλεις, τὴν Ηράκλειαν, τὸ Πάνιον, τὴν Ραιδεσόν, Χαριόπολιν, Τραιανέωπολιν, Μάκρον, Κλαυδίωπολιν, Μοσυνέωπολιν, Περίθεωριον, καὶ ἄλλας πολλὰς, ἃς ἀριθμεῖν ἔχρῃον. τῶν δὲ λαῶν ἀπάρας ἐκείθεν, περὶ τὰς παραρροίας καθίζει τῷ Ἰσθμῷ ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἠνδραποδισμέ-

§. 5.

Фрѣрилъ, ши Іоанн Ясан ши алцій Апераций ай Ромзнилор.

Дѣпъ моартѣ лѣи Іоанн брателѣи лѣи Петрѣ ши алѣи Ясан, кѣм скрїе Якрополита ла локѣл май сѣе зис, стѣте ꙗ локѣл лѣи Аперат Фрѣрилъ сѣѣ Бѣрилъ фїѣл сѣрорей лѣи. Іаръ Іоанн фечорѣл лѣи Ясан, фїинд ꙗкъ прѣнк, пре аскѣнс фѣ дѣс ла Өкиѣи, адекъ ла Кѣманї, сѣѣ ла Ромзній чей дин Цѣра Ромзнѣскъ *).

Чи Іоанн Ясан ачеста дѣпъ ачеїа, кѣпѣтѣнд ажѣторѣ дѣла чей дин коаче дѣ дѣнѣре, мѣрсѣ асѣпра лѣи Бѣрилъ, пре кареле ꙗвѣнѣндѣл, ꙗ скоа се Окїи, ши се фѣче ел Аперат ꙗтрѣ Аперѣциа Ромзнилор, карѣ дѣ татѣл лѣи ерѣ ꙗтемеїатѣ. Якрополита, кареле ерѣ ꙗкъ прѣнк мик кѣнд с'аѣ ꙗтѣмплат ачѣста, дѣпъ че ꙗ Історїа са ла кап 13. аѣ зис, кѣ Іоанн ачеста фѣ дѣс дѣ алцій пре аскѣнс ла Өкиѣи, прин карїи се ꙗцелег Ромзній чей дин Цѣра Ромзнѣскъ амѣе Молдовѣнїи, ла кап 20. скрїе, кѣ ачесташи Іоанн аѣ фѣцит ла Рѣшиї, унде амѣнѣнд кѣтѣзва вѣѣме, дѣпъ ачеїа аѣдѣнѣнд кѣѣва динтрѣ Рѣшиї аѣ лѣат арме асѣпра лѣи Бѣрилъ, ка сѣ доѣнѣдѣскъ Мошїа пѣринтѣскъ. Нѣ се причѣпе, кѣм Іоанн Ясан фїинд Ромзн, сѣ фи пофтит ажѣторѣ дѣла Рѣшиї май вѣртѣс дѣ кѣт дѣла Ромзнї, дѣ Оаръ че Рѣшиї цинѣ кѣ Гречїи,

ши

των κοινῶν καὶ σὺλεων τὰς κλήσεις ἐπιθεῖς ταῖς οἰκήσεσιν — μέχρι γὰρ κατανήσας καὶ αὐτῆς Θεσσαλονίκης, ἐκείσε θηήσκει πλευρίτιδι νόσῳ. — ἦν γὰρ καὶ ἀληθῶς, ὡς ἰδέοιτε τῇ Ρωμαίων τοῦ πάντα παρὰ τὴν ἐνέβη κατὰ. Praeterea inde discedens, cum nullus illi se opponeret, Italiam ab eo penitus debellatis, universam Macedoniam excurrit, praedam ingenti locupletatus, urbes cum ipsis habitatoribus spolians, funditusque evertens, eo animo, ut si quando Romani infortunio deserviente respirassent, propria oppida recuperare nequirent. Quare e fundamentis sustulit Philipopolim praeclaram nimium, atque egregiam urbem, quae Hebro adjacet, alias deinceps universas, Heraclejam, Panium, Radestum, Chariupolim, Trajanupolim, Macrem, Claudiupolim, Mousynopolim, Peritheorion, aliasque quam plurimas, quas enumerare operae pretium non est. Multitudinem abigens circa Istri fluentia collocait, et ex jam direptis oppidis, urbibus nomina propriis coloniis imponit. — Is usque Thessalonicam perveniens laterali morbo vitam finit. — Nemo enim, nec mentior, e memoria hominum tot, ac iste calamitatibus Romanos afficit. *Acropolita Historiae cap. 13.*

*) Ὡς γὰρ εἶποσι ἐτεθνήκει ὁ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆ παῖς Φρορίλας τῆνομα, τὴν Σκυθίδα θεῖαν γαμετὴν ἐληφῶς, τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλγάρων γέγονεν ἐγκρατῆς τὸν δὲ τῆ Ἀσαν παῖδα Ἰωάννην, ἀφῆλκα ὄντι εἶτι, κρύφατις λαβὼν, ὡς ἐιρήκειμεν, περὶ τῆς Σκυθας κερῶρηκε. Hoc fati functo sororis filius Phrorilas nomine, Scythide avia in matrimonium ducta regnum Bulgarorum occupat. Filius vero Asani Joannes clam ereptus, ut diximus, ad Scythas asportatur. *Georgius Acropolita Historiae cap. 13.*

ши пентрѣ ачеїа майнаинте, кѣм скріе Никита Хоніат ꙗ Алексіе Комнинѣ Картѣ III. кап 4. с'аѣ скѣлат асѣпра Кѣманилор, сѣѣ Ромзнилор челор дин Цѣра Ромзніѣскѣ, ка сѣ нѣ поатѣ да ажѣторію Ромзнилор челор престе дѣнѣре. Де унде нѣ поате фи лдоїалѣ, кѣ Іоанн Ясан, нѣ кѣ ажѣторіа алтора, чи сингѣр кѣ а Ромзнилор челор дин Цѣра Ромзніѣскѣ, пре каріи ꙗ кіема Комани, ши Скріиторіи Гречеші ле зик ши Скиѣи, дожди пѣринтѣска мошіе.

Кѣ ачеста Апѣратѣл Феодор Комнинѣ сѣѣ Янгал фѣче легѣтѣрѣ, ши черѣ дела Ясан Іоанн, ка сѣ ші дѣ фата ꙗса че о кіема Маріа дѣпѣ фрателе лѣи, Бманѣил, прекѣм се ши фѣче. Чи, кѣм скріе Якрополита ла кап 25. Феодор Янгал, нежгѣнд самѣ де легѣтѣра че фѣкѣсе кѣ Ясан Іоанн, ши де кѣскріе че ши кѣ жѣрѣмѣнт о лѣгрисе, се скѣлѣ дѣпѣ ачеїа кѣ рѣсѣкої асѣпра лѣи Ясан Іоанн кѣ ачеїа нѣдѣжде, кѣ Оастѣ лѣи Ясан Іоанн ниче опинтѣла Оастей гречеші нѣ о ва пѣтѣ сѣфері, чи тоци бор фѣци. Лсѣ Ясан Іоанн мѣкар кѣ кѣ фѣарте пѣцини Осташі ерѣ, стѣте фацѣ асѣпра Гречилор, пре каріи ꙗ ши еѣтѣ де ꙗ кончени, ши пре Апѣратѣл Феодор Янгал, лѣрѣнѣ ши пре алци ꙗ Гречилор Боїарі ꙗ принсе вїи, прекѣм аколоші ла кап 25. не лѣсѣ скріе Якрополита. дѣпѣ каре стрѣлѣчитѣ кирѣинѣцѣ де еѣнѣ воїе се сѣрѣсѣ лѣи Ясан Іоанн Ядріанополѣ, пѣцини дѣпѣ ачеїа Дидимотихѣ, Волѣрѣ тот, апой Герре, Пелагоніа, Прилапѣ, ши чѣле де прин прежѣр. Умѣла-таѣ ши Влахїа чѣ маре тоатѣ, карѣ е ꙗ Фессаліа, Іоанн Ясан; кѣпринсѣ ши Блванѣ, ши пѣнѣ ла Іллирик прѣдѣ. Де аколѣ, пѣцине четѣци лѣсѣнд Гречилор, май тоате шіе цинѣндѣле, лѣрѣ каре рѣндѣи армаши, ши дерѣгѣтолѣре, каре сѣ стрингѣ дарѣ; се лѣтоарсе акасѣ. Фѣ ачеста ꙗ вѣкѣл ачела де тоци жѣдекат а фи минѣнат, ши феричит. Ши фїинѣ, кѣ ерѣ ом, кареле нѣ се десѣгѣтѣ кѣ вѣрсарѣ де сѣнѣе, ничи нѣ Оморѣ пре Гречі ка чеї лѣинтѣ лѣи, тоци ши Гречіи лѣкѣ лѣ юѣѣ.

Ши ачеїа аколоші кап 31. ши 35. не лѣсѣ мѣртѣрисит Якрополита, кѣ Іоанн Апѣратѣл Гречилор, пентрѣ ка пре вѣрѣмѣшїи сѣи сѣи слѣѣѣскѣ, ши лѣкрѣрїле сале сѣ ле лѣгѣрѣскѣ, авѣнд ун фѣчор дин мѣїерѣ са Ірина, ши Ясан Іоанн авѣнд фатѣ кѣ нѣмеле Блена нѣскѣтѣ лѣи дин мѣїерѣ са че ерѣ унѣрѣ, адеѣ фатѣ лѣи Яндрѣе ал дойлѣ Краѣлѣи Унѣрїлор, прекѣм се вѣ-де дин Бпїстола ачестѣїашї Краї тримисѣ кѣтрѣ Оноріе ал трейлѣ Папа де-

ла Рома *); тримисъ ла Ясан Іоанн Соліе, ка сѣ дѣ фата са дѣпъ фечорѣла
лѣи. Каре соліе примѣндѣо Ясан Іоанн, се фѣче нѣнта лѣтрѣ тинеріи ачѣи,
кѣнѣнѣндѣи Герман Патріархѣла Цариградѣлѣи. Атѣнчѣи, зиче Якрополита,
кѣ Лператѣла ши Ѣзворѣла Патріархѣек, пенѣтрѣ ка сѣ се лѣѣнѣкѣе кѣтрѣ Ясан
Іоанн май мареле Бѣлгарилор, аѣекѣ а Ромѣнилор пенѣтрѣ фѣкѣѣта кѣскрѣе ши
претеніе пре Архѣереѣла Триновѣлѣи, кареле майнаинте ера сѣкѣѣс Патріархѣлѣи
дела Цариград, лѣѣ фѣкѣѣт сѣ фіе дѣ пѣтерѣ са, ши сѣ се нѣмѣѣкѣѣ Па-
тріарх **).

Де ачѣа Іоанн Лператѣла Гречилор ши Лператѣла Ясан Іоанн аѣѣ-
нѣндѣлѣи Ошилѣ, сѣѣ слобоѣит лѣ пѣрѣилѣ чѣле дѣ кѣтрѣ апѣс, каре ера
сѣкѣѣсе Латинилор, ши лѣ прѣдарѣ тоате фѣарѣте, лѣпѣрѣѣндѣ лѣтрѣ синѣ
Орашеле ши цинѣѣѣла дѣпъ кѣм кѣ жѣрѣмѣнт се легасѣ ла Олалѣѣ. Ши
пѣнѣ ла мѣрѣи Чѣтѣѣѣи Цариградѣлѣи, стѣндѣ аколѣ пре мѣрѣи, ши уѣтѣн-
ѣѣсе ла еѣ Іоанн Кракл Латинилор, аѣѣнѣере Лператѣла Іоанн, ши Лператѣла
Ясан кѣ армеле салѣ лѣпреѣнѣ, ши марѣ фрѣкѣѣ кѣгарѣ лѣ Оаселе Латинилор ***).

Аша

*) Hujus intentionis studio, ut securum Peregrinationis divino fulti consilio, para-
remus transitum filiam Comnini Theodori Lascari filio nostro duximus in uxorem.
Eodem etiam animo inter Azen Bulgariae Imperatorem, mediante nostra filia, ma-
trimonium celebravimus, Epistola *Andreae II. Regis Hungariae ad Honorium III.*
Pontificem Romanum.

**) Καὶ πληροῦσι τὴν τῶν παιδῶν συνάφειαν τῷ Πατριάρχῳ Γερμανῷ τὰ τῆς ἱερολογίας τελέσαστος. Τότε
καὶ ὁ Τρινόβη Αρχιερεὺς ὑπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τελῶν, αὐτονομίᾳ τετιμηται, καὶ Πατριάρχῳ
ἀναγορευέσθαι κέρηται Βασιλικῇ καὶ συνοδικῇ τῇ θεασίματι, χάριτας τῶν προδρόμων ἀποτινύ-
των τῷ Βελγύφῳ ἀρχοντι Ἀσαν, τῷ κῆδος ἕνεκα καὶ τῆς φιλίας. Et puerorum nuptias ap-
parant. Cum Germanus Patriarcha inter rem divinam nuptiarum ceremonias absol-
visset. Tunc et Trinobi Praesul Constantinopolitano obnoxius, imperatorio ac sy-
nodico decreto, ut Asano Bulgarorum principi, affinitatis, et amicitiae causa gra-
tificarentur suo jure vivere, et Patriarchae nomine condecorari obtinuit. *Acropolita*
Histor. cap. 33.

***) Ο δὲ Βασιλεὺς Ἰωάννης, καὶ ὁ Ἀσαν τὰς οὐκείας δυνάμεις προσειληφότες, καὶ ἄμφω τὴν δουρικῆν
κατέδραμον Χώραν, ὁποῦσα ἦν τοῖς Λατίνοις ἐκλύεσσα, καὶ λείαν μὲν πολλὴν ἐποίησαντο, καὶ Σκυ-
θῶν ἐρημίαν, τὸ τῆς παρομιμας ἐπίσειν, τὴν ἄπισσαν ἀπειργάσαντο. σφίσι δὲ αὐτοῖς κατὰ τὰς ἀρχὰς
τῆ ἄση καὶ τὴν χώραν διμεμερίσαντο. — Μέχρι μὲν ἐν καὶ αὐτῶν τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντι-
νῆ καὶ ἄμφοτεροὶ κατηγήκεσαν, τῷ Ρηγῷ Ἰωάννῳ ἐπ' αὐτῶν καθεζομένῳ, καὶ καθορθῶτος. καὶ πτοῖαν
πολλὴν τοῖς Λατίνοις ἐπέβαλον. καὶ ἐν γενῇ κομιδῇ τὰ καὶ αὐτὸς ἔθεντο. Ioannes deinceps
Imperator, et Asanus conductis copiis, uterque occidentum plagam, quae Latinis
serviebat, excurrerunt, ingentique inde praeda deportata Scythicam solitudinem,
ut proverbio utar, universam effecerunt: urbibus ac regione, ut jure jurando con-
venerunt, sibi divisit. — Et ad ipsos usque Constantinopolis muros Ioanne rege in
illis adsidente, et intuente, uterque perveniens ingentem timorem Latinis iniecere,
resque eorum in extremum discrimen deduxere. *Ibid.*

Яша кѣ кѣскрїа ачестор дой Апераци кѣ тотѣл с'аѣ дѣзлат мѣнарїа Латинилор *).

Дѣпз мѣлате алтеле мѣри Іоанн Ясан, ла анѣл 1245. ши урмѣ ꙗꙗ Скамнѣл лѣи фечорѣл лѣи, чел дин мѣїере Унгѣрѣз Каллиман, кареле лной лѣлзгѣтѣра чѣ де паче кѣ Аператѣл Гречилор Іоанн: чи ꙗꙗ анѣл ачелашї мѣри фїїнд прѣнк де 12. анї. Де унде стѣте ꙗꙗ локѣл лѣи ꙗꙗ Скамн фрателе лѣи, Михаїл асѣменѣ фечор лѣи Ясан Іоанн нѣскѣт лѣи дин Ірина фата Аператѣл лѣи Гречилор Феодор Ангел. Пре ачеста ла анѣл 1258. л'аѣ Оморѣт вѣрѣ сѣз Каллиман. Ши лѣїнд мѣїерѣ лѣи Ясан Михаїл вѣрѣ сѣз се факѣ ел Аперат ꙗꙗ Бѣлгарїа, чи ши пре ел ꙗꙗ Оморѣрѣз алѣїї.

Офѣршиндѣсе виѣа вѣрѣтѣкѣз ꙗꙗ Аперацилор Ромѣнѣшї челор прѣсте Дѣнѣре, карѣ ꙗꙗчѣпѣсе дела Ясан фрателе лѣи Петрѣ ши ꙗꙗ лѣи Іоанн; фѣ алес Аперат Константин фїюл лѣи Тїхѣ. Кареле, ка с'її фїе стѣпѣнїерѣ лѣцѣитѣ, лѣпѣдѣнѣшї мѣїерѣ, лѣї пре фата чѣ май маре алѣи Феодор лѣскарї ал доїлѣ Аператѣл лѣи Гречилор, Ірина непоата лѣи Ясан Іоанн Аператѣл лѣи Ромѣнїлор, кѣрїа и се кѣдѣ ачѣстѣ Аперѣїе.

§. 6.

Алѣї Апераци лѣи Ромѣнїлор прѣсте Дѣнѣре пѣнѣ ла венїрѣ Тѣрчилор.

Ла анѣл 1277. фѣ Оморѣт Тѣхѣ Константин, ши апѣкѣ Аперѣїа Корѣвѣкѣа, пре кареле Гречїї л'аѣ нѣмїт лѣхани. Ячеста аѣ лѣат мѣїерѣ лѣи Тїхѣ Константин. Ла анѣл 1280. Тертер, де виѣз Кѣман, кареле лѣасе фата лѣи Ясан аѣ апѣкат Скамнѣл, фѣїїнд лѣхана ла Ноге маймареле Тѣтарїлор, де кареле фѣ учїс. Дѣпз че аѣ фѣїїт Тертер де Фрїка лѣи Нога, вѣрѣ Цака фечорѣл лѣи Нога ши цїнере лѣи Тертер, сѣз апѣче Скамнѣл, чи ла анѣл 1294. Оморѣндѣл Офендїс-олавѣ фїюл лѣи Тертер, стѣте ел Аперат. Дѣспре ꙗꙗѣрседе лѣи Офендїс-олавѣ асѣпра Гречилор, вѣїї Історїа лѣи Пахімер Картѣ V. кап 18. Ла анѣл 1322. моаре Офендїс-олавѣ, ши лѣи урмѣѣз лѣи Георгїе Тертер фечорѣл лѣи.

Дѣпз

*) Τα μὲν ἐν τῶν Λατίνων πράγματα συνέβη τε τότε πολὺ, καὶ τῶ κήδει τῶν δύο Αυτοκρατόρων εἰς ταπεινὸν αὐαυ καταπεπιῶκει τὸ φρόνημα. Igitur Latinorum res nimium in angustum deducta, duorum etiam Imperatorum affinitate in extremum fastus ille depressus est. *Ibid.* cap. 34.

Дѣлѣ модартк ачестѣіа фѣ алес Міхаил Странцимер кареле дин Мисей ши дин
Комани, адекз дин Ромзний де престе Дѣнзре ши дин Ромзний дин коаче де
Дѣнзре, дѣлѣ мошй лшй тѣрѣ вица. Мѣринд ла анѣл 1550. Михаил, се
фѣче Аперат Александрѣ. Дѣлѣ ел Ѣвсман. — Ши нѣвзлинд Тѣрѣй ла анѣл
1455. кѣ пѣтѣре маре, стѣрикарз Аперѣціа ачѣста, прекѣм ши а Гречилор, ши
але алтора.

Кѣнд ерѣ се скапе Історіа ачѣста, де сѣет тѣск, ам сокотит нѣ
фѣрз прец лѣкрѣ а фи, ка сѣ лѣтокмек лѣкз додо Дисертѣцій: уна деспре лѣ
чепѣтѣл линкей Ромзнецій, алта пентрѣ Литератѣра чѣк векиѣ а Ромзнилор-
Каре ле адаѣг ачй.

ДИСЕРТАЦІЄ

ПЕНТРѢ ЛЧЕПѢТѢЛ ЛИНКЕЙ РОМЗНЕЦІЙ.

Фѣинд кѣ линка чѣк Ромзнѣскѣз е Латинѣскѣз; чѣлѣй че ва сѣ чѣрче лчепѣ-
тѣл линкей Ромзнецій лѣ есте де линкѣз майнаинте сѣз айѣз кѣносѣте лѣтѣм-
пѣзриле линкей Латинѣцій.

Дѣлѣ кѣм не лѣѣкѣз Ѣвтропѣѣс л Картѣ І. линка лѣцѣлѣй, лѣтрѣ а
кѣрѣіа хотар стѣз Рома, Оѣл лѣрептат, ши Оѣл полит Латинѣс Краюл Цѣрѣй
лѣцѣлѣй, ши пре Латинѣй де пре нѣмеле сѣз іѣл нѣмит: карѣк кѣтрѣз анѣй
дела лчепѣтѣл лѣмеі 4018, лѣнаинте де урѣзирѣ Ромей кѣтрѣз анѣй 504. сѣлѣ
лѣтѣмплат *). Урѣмѣкѣз, кѣ ши линка Латинѣскѣз дела Краюл Латинѣс ѣл лѣлат
лчепѣт а се кѣемѣ лшѣ.

Іѣрѣ че скимѣаре анѣме кѣ лѣрептатѣк ачѣіа ѣл фѣкѣт Краюл Латинѣс
л линка Латинѣскѣз; че ѣл лѣпѣдат дин линка чѣк де оѣще а попорѣлѣй лѣ-
тѣнѣск

*) Regnante tamen Latino, (in Latio) qui Latinam linguam correxit, et Latinos de suo nomine appellavit: Troja a Graecis capta est. — — expletis a mundi principio annis IV. m. XVIII; — — ante urbem conditam annis CCC et IV. Eutropius Lib. 1. de Gestis Romanorum.

незеѣ, гинтелор челор лвинсе кѣ жѣгѣла ле пѣнѣ ши линга са чѣ Латинѣскѣ асѣпрѣ Романій *), тотѣши пѣнѣ ши кѣнд ерѣ май л флоаре Лперѣциѣ Романилор, мѣлтѣ вѣрѣме ш'ѣ цинѣт лингиле салѣ; їарѣ а унор нѣмѣрѣ де але Італій, перинѣ еле, линга лор тот ѣв ремас лтрѣ Романій. Кѣ ѣвлѣс Гелліѣс л Картѣ XVII. кап 17. ашѣ скрїе: „К. Еннїѣс зичѣ, кѣ ел арѣ треї инимї; пентрѣ кѣ шїѣ грѣї Грѣчѣе, Осчѣе, ши Латинѣе“ **). Ашѣ дарѣ л зилеле лѣї Еннїѣс лкѣ бекѣїѣ линга Осчѣекѣ. Ла Фестѣс се четѣше дин факѣла лѣї Титиннїѣс: „Карїї Обсчѣе ши Волсчѣе фѣвѣлѣ, кѣ Латинѣе нѣ шїѣ“ ***). Ливїѣс л Картѣ XL. кап 42. зичѣ, кѣ Кѣманилор черѣнд ли с'ѣв дат бое, ка л пѣбликѣ сѣ борѣкѣскѣ Латинѣе, ши Преконїї, сѣв веститорїї лор сѣ аїкѣ кѣдинѣ а бинде Латинѣе ****). Алтѣ лингѣ дарѣ ѣв фост лѣвнїѣ ла Кѣманїї л Італїѣ, карѣ нѣ о ѣв фост лѣвѣкат линга чѣ Латинѣскѣ. Ши Етрако, кареле ѣв трѣит л зилеле Лперѣтѣлѣї Тиверїе, л Картѣ V. а Географїей, зичѣ, кѣ перинѣ гинѣ Осчлор, борѣ лор тот май ремѣне ла Романїї, ши жоакѣ факѣле Романїї л линга ачїѣ *****.)

Де ачїѣ кѣ непѣтинѣс ерѣ дин лингиле ачѣле бекѣитоаре ши кѣбинте, ши кїпѣрї де граї сѣ нѣ се вѣраскѣ нѣ нѣмай л линга Латинѣскѣ чѣ проастѣ, карѣ акѣм ерѣ де Обсче тѣтѣрор попорелор Італїей, чи дин невѣгарѣ де сѣкѣ а унора ши л линга Латинѣскѣ чѣ коректѣ кѣте одатѣ. Карѣ Романилор челор лѣзѣцїї ши бинѣ деприншїї л линга чѣ коректѣ фоарте рѣв ле венѣ ши чертѣ ачѣстѣ рѣ лтрѣвѣнѣцаре. Ачїѣ, ми се парѣ, кѣ спѣне Квинтилїан, кѣнд скрїинѣ дѣспре кѣвинтеле чѣле стрѣине, ашѣ грѣїѣе: „Так дѣспре Тѣсчїї, дѣспре Сабинїї, ба ши дѣспре Пренестинїї, кѣ пре векцїѣс ка пре чел че се лтрѣвѣнѣцѣ кѣ борѣ ачїѣ лл чѣртѣ лѣвнїѣс, преѣвм
Пол-

*) Imperiosa civitas Roma non solum jugum, verum etiam linguam suam, domitis gentibus imposuit. *Augustinus* de Civ. Dei Lib. 19. cap. 7.

***) Q. Ennius tria corda habere se se dicebat, quod loqui Graece, Osce, et Latine sciret. *A. Gellius* Lib. 17. cap. 17.

****) Qui Obsce et Volsce fabulabantur, nam Latine nesciunt, apud *Festum* ex *Titinnii* fabula.

*****) Cumanis petentibus permissum, ut publice Latine loquerentur, et Praeconibus Latine vendendi jus esset. *Livius* Lib. 40. cap. 42.

*****) Quum Oscorum gens interierit, Sermo eorum apud Romanos restat, ita ut Carmina quaedam ac Mimi, certo quodam certamine, quod instituto majorum celebratur, in scenam producantur. *Strabo* Lib. 5. Geograph.

Полліо афлз ꙗ дивіе Патавинитате“ *). Ши Варро зиче, кз кѡвѡнтѡл, Мѡлте, (Multae) нѡ є Латинеск, чи Сабин; ши ачеста пѡнз ла поменирѣ лѡи аѡремас ꙗ линка Самнителор, каріи сѡнт нзскѡци дин Сабини **).

Кѡ мѡлт май лесне єрѡ дин линка Латинѣскз чѣ де Окѡе сз се баѡе кѡвинте, ши кипѡри де граѡ ꙗ борба Латинѣскз чѣ коректз. Парадигмз ши асѡтзѡи деспре лѡкрѡл ачеста абем ꙗ прѡнчій чей Ромзнешій, каріи ꙗ аній чей динтѡѡ, кѡнд се лѡвѣцз Латинѣше, пентрѡ асѡмзнарѣ че єсте ꙗтрз линка чѣ Ромзнѣскз ши ꙗтрз линка чѣ Латинѣскз, тѡрме де кѡвинте Ромзнешій багз ꙗ борба чѣ Латинѣскз; ва ши Унгѡри вѡтрѡнній ам вѡзѡт, каріи ѡїинд амѡндоѡо линкиле, ши чѣ Латинѣскз, ши чѣ Ромзнѣскз, кѡнд грзеск Латинѣше, ши кѡвинте, ши кипѡри де граѡ Ромзнешій, фѡрз асе причѣпе че фак, арѡнкз ꙗ борба чѣ Латинѣскз.

Пентрѡ ачѡа кѡ де адинс Романій чей лѡвѡцаѡи скрїѡ кзрѡи, ши да Регѡле спре аватерѣ кѡвинтелор чѡлор стрзине дела линка Латинѣскз чѣ коректз, прѡкѡм ши спре полирѣ Гинтаксей линкей ачѡаши. Дирипт ачѡа пре прѡнчій сѡи ꙗи силѣ а мѣрѡе ла Гѡхѡалз, ши асе лѡвѡцѡ Граматика Латинѣскз. Ачѡста є чѡа че зиче Тѡллїѡс ꙗ Картѣ III. де Ораторе, кз Пречептеле де а борей Латинѣше ле дѡ ꙗ вѡцѡтѡра чѣ прѡнчѣскз ***). Ши Квинтилиан ꙗ Картѣ I. кап 10. мѡртѡрїсѣше, кз алѡа є а грзи Латинѣше, алѡа а грзи Граматїчѡе, адекз, алѡа є а грзи ꙗ линка Латинѣскз чѣ комѡнз, сѣѡ де Окѡе, карѣ ꙗпрѡнз кѡлаптеле се сѡѡѣ дела мамз, алѡа а грзи ꙗ линка Латинѣскз чѣ коректз, карѣ се лѡвѣцз ла Гѡхѡалз дин Граматикз****). Реѡи май сѡс лѡѡдѡта Дисертѡѡїе 52. алѡи Мѡраторїе, ꙗтрѡ карѣ пре лѡрг се кѡвѡнтз деспре лѡкрѡл ачѡста.

Мѡлт скимѡндоѡсе линка Латинѣскз чѣ де Окѡе прин ачѡа, кз фѡ ꙗпзртзшнтз тѡтѡрѡр Гинтелор Італїей чѡлор де деосекнте линкей; мѡлте дїалекте а линкей ачѡстїа прѡсте тоѡтз Італїа се єскарз, ꙗ фїѡе каре парте дїталїей

*) Taceo de Tuscis, Sabinis, et Praenestinis quoque; nam ut eo Sermone utentem Vectium Lucilius insectatur, quemadmodum Pollio deprehendit in Livio Patavinitatem. *Quintilianus* Lib. 1. cap. 9. *Inst. Orat.*

**) *Multae* vocabulum, non Latinum, sed Sabinum est; idque ad meam memoriam mansit in Lingua Samnitiolum, qui sunt a Sabinis nati, *Varro* Lib. 19. rerum humanarum.

***) Praecepta Latine loquendi puerilis doctrina tradit. *Tullius Cicero* Lib. 3. de *Oratore.*

****) Aliud est Latine, aliud Grammaticae loqui, *Quintilianus* Lib. 1. cap. 10.

ліей, а́пз ф́кля линкей н́мв́лбй че азкв́а ꙗ́ цинв́тв́л ачела: Дрепт аче́а
 осевите кв́инте дела тоате н́мв́рнле ач́ле а́ кв́тат сꙗ́ прим́скꙗ́ ꙗ́ си-
 нв́л сꙗ́ линка латин́скꙗ́ чќ де о҃ще; ши ф́индꙗ́ кꙗ́ ꙗ́ стꙗ́пн́к, прекв́м
 ши астꙗ́зй, ꙗ́ тоатꙗ́ ꙗ́таліа, а́ лчепв́т май де о҃ще асе ќемв́ лин-
 вꙗ́ ꙗ́таліен́скꙗ́. Рескꙗ́тꙗ́нд ꙗ́ ꙗ́таліа, ши лв́нгꙗ́ вр́ме домнндꙗ́ аколв́ Го-
 т́й, лонговард́й, ши алте Гинте Нем҃цешй; кв́ мв́лт май вж́рот се скимосй
 линка чќ де о҃ще латин́скꙗ́, сќв ꙗ́таліен́скꙗ́; ка́, а́пз вќкв́рй ши лсв́шй
 ꙗ́таліан́й лшй префќкв́рꙗ́ линка алтминтр́к, ши о́ а́двсерꙗ́ ла статв́л ачела,
 лтрв́ кареле с́ астꙗ́зй. Дни ч́ле пꙗ́нꙗ́ ачй деспре линка латин́скꙗ́ чќ ко-
 мв́нꙗ́ зисе лесне се поате аф́л лчепв́тв́л линкей Ромзнен́шй. Аче́а се ц́е, кꙗ́
 мв́лцимќ чќ немзр́чинитꙗ́ а Романилор, акв́рора ремзшице сꙗ́нт Ромзн́й,
 пре ла лчепв́тв́л св́тей адооа дела Хр́стос, ꙗ́ зилеле лператв́лбй Траіан, а́
 венит дин ꙗ́таліа ꙗ́ Дакіа, ши а́ венит кв́ ач́к линкꙗ́ латин́скꙗ́, карќ ꙗ́
 времќ аче́а стꙗ́пн́к ꙗ́ ꙗ́таліа. Я́шв́ ддрꙗ́ линка Ромзн́скꙗ́ с́ ач́к линкꙗ́
 латин́скꙗ́ комв́нꙗ́, карќ пре ла лчепв́тв́л св́тей адооа с́рв́ ꙗ́ гв́ра Романи-
 лор, ши а тв́тв́рор ꙗ́таліанилор.

Де оарꙗ́ че ддрꙗ́, кв́м май св́с ам лсꙗ́мнат, линка латин́скꙗ́ чќ комв́нꙗ́
 а́пз времќсширей Романилор дин ꙗ́таліа ла Дакіа, кв́мплите скимев́рй а́ май
 св́ферит ꙗ́ ꙗ́таліа; урм́кꙗ́зꙗ́, кꙗ́ линка Ромзн́скꙗ́ с́ май кв́ратꙗ́ линкꙗ́ латин́скꙗ́ а
 попорв́лбй Роман челбй беќю, де кꙗ́т линка ꙗ́таліен́скꙗ́ чќ де акв́м; ши май кв́
 кв́дв́ре есте а жв́дека́ дин линка чќ Ромзн́скꙗ́, кв́м а́ фост линка Романилор
 челор беќй, де кꙗ́т дин линка ꙗ́таліен́скꙗ́ чќ де акв́м. Мзкар кꙗ́ аче́а нв́ пв́-
 тем тꙗ́гꙗ́дв́й, кꙗ́ ꙗ́ линка Ромзн́скꙗ́ сꙗ́нт вж́рате кв́винте де але Варваре-
 лор гинте, анв́ме але Гловенилор, кв́ карій а́ петрекв́т лпрев́нꙗ́: карќ кв́м
 с'ав́ лтꙗ́мплат, ам спв́с ꙗ́ ꙗ́сторіа чќ деспре лчепв́тв́л Ромзнилор ꙗ́ Дакіа.
 Лсꙗ́ Гловен́й де цесетв́ра линкей Ромзнен́шй чќ дин лонтрв́ ниче кв́м нв́ с'ав́
 атинс, чи аче́а а́ ремас лтр́кꙗ́зꙗ́, прекв́м с́рв́ кꙗ́нд лтꙗ́ю а́ венит Роман́й
 стрꙗ́мош́й Ромзнилор ꙗ́ Дакіа. Чи ши кв́винтеле, каре сꙗ́нт дела Гловен́й
 вж́рате ꙗ́ линка Ромзн́скꙗ́, пре лесне се кв́носк; ши ушор ар фи, де с'ар л-
 вой Ромзн́й спре аче́а, але скоате, ши а фаче кв́ратꙗ́ линка Ромзн́скꙗ́.

Аче́а лкꙗ́ се причќпе, кꙗ́чй лтрꙗ́ Ромзн́й сꙗ́нт май мв́лте д́алекте.
 ф́индꙗ́ адекꙗ́ кꙗ́ ши атв́нчй, кꙗ́нд а́ венит колоніиле Романе ꙗ́ Дакіа, май
 мв́лте д́алекте але линкей латинеш́й ч́ей де о҃ще с́рв́ ꙗ́ ꙗ́таліа; ши ф́индꙗ́
 кꙗ́ колоніиле ач́ле дин тоате пꙗ́рциле ꙗ́таліей а́ фост а́двнате, урм́кꙗ́зꙗ́, кꙗ́
 май мв́лте д́алекте а́ а́двс кв́ синне. Лсꙗ́, мзкар кꙗ́ линка Ромзнилор с́

лпзрцитз ꙗ май мѡлте дїалекте, акзрора Осебире май вѡртоꙗ стз ꙗ Пронѡн-
 цїацїа сѣѡ респѡндерѣ унор слове; тотѡшї Ромзнїї чей дин коаче де Дѡнзре
 тоцї се ꙗцелег ла Олалтз; ка ꙗ кзрцїй ниче нѡ аѡ фзрз О дїалектз сингѡрз :
 десклинирѣ дїалектелор нѡмай ꙗ борез се аѡде. Їарз дїалекта Ромзнилор че-
 лор дин колѡ де Дѡнзре атѡта ꙗ стрзїнатз де линка Ромзнилор челор дин
 коаче де Дѡнзре, пентрѡ копїа сѣѡ мѡлцїмѣ кѡвїнтелор челор Гречешї, кѡ
 карѣ ꙗ акперитз, кѡт Ромзнїї чей дин коаче де Дѡнзре, пзїнз нѡ се деѡѡѡ
 кѡ дѡншїї, пѡцин ꙗї пот причѣпе че бореск. Асз ачїа се каде а ли се да
 лор, кз мѡлте кѡвїнте латїнешї пзїнз астззїї ле цїн, каре ла Ромзнїї чей
 дин коаче де Дѡнзре кѡ тотѡл сѡнт даде уїтзрей, прекѡм ши ла Ромзнїї
 чей дин коаче де Дѡнзре асзменѣ мѡлте кѡвїнте латїнешї се афлз, каре ꙗ-
 трз Ромзнїї чей дин колѡ де Дѡнзре ꙗдешерт ле бей кѡѡт.

Амї вїне ачї аминте ши ачїа, кз се афлз унеле кѡвїнте ꙗ линка
 Ромзнїѣскз, каре пентрѡ кз ниче ла Їталїанї, ниче ла Гловенїї астззїї нѡ
 сѡнт, зїк унїї, кз трзѡѡе сз фїе сѣѡ дела Дакїї, сѣѡ дела алтз Оаре каре
 лїнез де а гїнтелор, че май де мѡлт аѡ умелат нрїн Дакїа ꙗтрз Романї-
 Чїї, де Оарз че, прекѡм май сѡс ам вѡзѡт, кѡнд аѡ венїт колонїїле Ро-
 мане ꙗ Дакїа ерѡ май мѡлте дїалекте а лїнеїї латїнешї ꙗ Їталїа дин ꙗсо-
 цїрѣ кѡ десклинїте нѣмѡрїї але Їталїей нзскѡте; аѡ нѡ пѡтѣ колонїїле ачѣле
 кѡ сїне сз аѡѡкз ꙗ Дакїа унеле кѡвїнте дїнтрѡ унеле пзрцїї але Їталїей, каре ла
 Їталїанї де мѡлт акѡм аѡ перїт; їарз ла Ромзнїїсз май цїн: прекѡм вѡзѡм, кз
 ши ꙗтрз ꙗѡшї Ромзнїї унеле кѡвїнте бекї се цїн ла чей дин колѡ де Дѡнзре, ал-
 теле ла чей дин коаче де Дѡнзре; ва ши ꙗтрз сингѡрїї Ромзнїї чей дин коаче де Дѡ-
 нзре ꙗ унеле цїнѡтѡрїї се афлз кѡвїнте латїнешї, каре ꙗтрѡ алте цїнѡтѡрїї нѡ
 се май поменеск. Ашѡ пентрѡ есемплѡ, Мараморешкнїї, зїк, нѡ ам Оп, кар-
 рїї алцїї Ромзнїї О зїк, нѡ ам лїпсз, ш. ч. Асзмене се ꙗтѡмплз, ши ꙗтрз
 Ромзнїї чей дин колѡ де Дѡнзре; кз ши ꙗтрз еїї сѡнт май мѡлте дїалекте,
 мѡкар кз еїї ꙗтрѡ пронѡнцїацїе тоцїї сѡнт унїцїї. Ашѡ п. е. ла еїї де Оѡѡе
 се зїче, хїї, адекз фїї; чи ꙗ унеле пзрцїї зїк, натѡ, дела кѡвѡнтѡл лѡ-
 тїнеск натѡс (natus). Немїка дѡрз нѡ не сїлѣѡе, ка ачѣле кѡвїнте, Ромз-
 нешї, каре астззїї нѡ се афлз нїчїї ла Їталїанї, ниче ла Гловенїї, май вѡртоꙗ сз
 зїчем, кз сѡнт вѡрѡте ꙗ линка Ромзнїѣскз сѣѡ дела Дакїї, сѣѡ де лаллтз Оаре
 каре гїнтз варварз ꙗ Дакїа, де кѡт аѡѡсе дин Їталїа. Ашїждерѣ се каде сз зї-
 чем ши де кѡвїнтеле ачѣле, каре ши ла Ромзнїї, ши ла Їталїанї се афлз,
 їарз ꙗ кзрцїїле латїнешї нѡ се четеск, кз сѡнт дела гїнтеле чѣле бекї але

Італіейъ вѣдѣте ꙗ линка латинѣскѣ чѣ де обще: карѣ есте чѣ ромѣнѣскѣ, ши італіенѣскѣ.

Уній, кѣрора ле есте урѣт нѣмеле ромѣнск, кѣ ачѣа сѣ невоеск а микшорѣ пре ромѣннй, кѣ зик, кѣ линка ромѣнѣскѣ фортѣ се ловѣще кѣ линка чѣ глобенѣскѣ, ши цесетѣра ей чѣ дин лонтрѣ асѣмене есте кѣ а линкей чѣей глобенеши; ши пентрѣ ачѣа есте а крѣде, кѣ ромѣннй сѣнт фарѣ глобенѣскѣ, іарѣ нѣ ромѣнѣ.

Кѣм кѣ ромѣннй, сѣнт адеѣзраці ромѣннй, стрѣнепоці ромѣннлор челор адеши де траіан ꙗ дакіа, ам адеверит ꙗ історіе. Ла асѣмѣнарѣ линкей ромѣннѣй ꙗ цесетѣра ей чѣ дин лонтрѣ кѣ линка чѣ глобенѣскѣ, чешй нѣлѣческ противннчій, вом ресѣнде, адепѣ че вом кѣвѣнтѣ ꙗтѣк деспре ꙗчепѣтѣл артикѣлнлор челор дефиници ай італіаннлор.

Мѣраторіѣс ꙗ диссертациа 52. чѣ май сѣс лѣдѣатѣ, черкѣнд ꙗчепѣтѣл стрикѣрей линкей латиннѣй ꙗ італіа, зиче, кѣ мѣкар кѣ ши майнаинте ерѣ линка ачѣста сминтитѣ, тотѣши домнинѣ ꙗ італіа лонгобарднй, се фѣче стрикарѣ чѣ кѣмплитѣ. Кѣ атѣнчй мѣлциме мѣлтѣ де линкѣ немѣцѣскѣ, вѣркаци, ши мѣіерй се реѣвѣрсарѣ пестѣ тоатѣ італіа. Каріи дрепт ꙗвѣцарѣ линка італіаннлор ка чѣ май адече, ши адежк арѣдѣчинатѣ; кѣ мѣкар кѣ італіа ерѣ атѣнчй дешертатѣ де лѣкѣиторй, тотѣши кѣ мѣлт май марѣ ерѣ нѣмѣрѣл італіаннлор де кѣт а венетичнлор лонгобарднй. ꙗвѣцарѣ, зисѣк, линка італіенѣскѣ, чи ашѣ кѣт ши ей кѣвинте нове, ши трѣей нове вѣгарѣ ꙗ линка італіенѣскѣ.

Пентрѣ есемпѣлѣ, аѣжнд, зиче, лонгобарднй, че ерѣ попор де фарѣ немѣцѣскѣ, артикѣлнй пѣши ꙗнаинтѣ нѣмелор, пре лесне урѣжнд італіаннй обичѣкѣлѣй ачѣстѣа, ꙗчепѣрѣ ши ей а да лок артикѣлнлор ꙗ линка са, адекѣ а ꙗтрѣвннцѣ П, La, Lo, Le, Li, I. Карѣ кѣм сѣлѣ фѣкѣт, зиче, кѣ вине се вѣде а фи афлат кастелѣетрѣс, акѣрѣіа афларѣ адепѣ ачѣа о вѣгѣ ꙗ картѣ са чѣ деспре ꙗчепѣтѣл линкей чѣей де обще чѣелѣс чѣнтѣдннѣс. Адекѣ дин пронѣмеле латиннск Ille, Illa, Illi, Illae, пре ꙗчѣтѣ аѣ изѣвѣрѣт артикѣлнй чѣей італіеннѣй. Кѣ депрннѣс фїннд норѣдѣл пентрѣ есемпѣлѣ, а зиче, Illo caballo, illa hasta, illae feminae, лѣпѣдѣжнд чѣ динтѣжѣ, ши чѣіа лалтѣ силѣвѣ, ла адекѣ пентрѣ скѣртѣрѣ аѣ ꙗчепѣт а зиче, il Cavallo, lo cavallo, la asta, l'asta, li cavalli, i cavalli, le femine. Карѣ алѣй кастелѣетрѣ жѣдекатѣ, зиче, кѣ фортѣ о разимѣ пронѣмеле Logo, чѣл афарѣ де тоатѣ ꙗ доіала нѣскѣт дин Illogum, лѣпѣдѣжнд дин трѣнѣсл П. Ачѣіашй о пот ꙗтѣрн,

тзри, зиче, ши Литаніиле ч'кле л зилеле лш Карол челшй Маре пре ла анбл 790. скресе, ши вестите л зилеле ноастре де Пр'кнвзцатбл Макиллоні'с л'грз Яналектеле ч'кле беки; фоіа 171. а в'діціей чіей май новз: кар'к о ас лсзмнат ши Дс-Канці'с л Глоссарі'бл латинеск ла кбвжнтбл lo, л лок де ille. Яколо се чит'кше, кз ас стригат народбл: Adriano Summo Pontifice et Universale Papae vita (л лок де Pontifici et Universali) Redemta Mundi. Tu lo adjuva. Яшà чет'кше Дсканці'с, чи л в'діціа ч'к май сбе поменитз се афлз Tu lo juva. Ячеіашй се в'кде л урмзтоареле рбгзчбнй пофторит, преквм ши tu los juva, кжнд грзеск л нбмзрбл мблцимей. Каре адеверит аратз, кз дин tu illum juva, с'ас фзкбт лтжю tu illo juva, ши пре урмз tu lo juva. Ялт в'семплз не дрзтз Кампі'с л Япендиче ла Томбл I. а Історіей кіс'кричей чіей дела Палаченціа фоіа 455. адекз л Диплома Ап'ратблшй Карол челшй маре, че се цине де анбл дела Хрїстос 808. унде четим: Inde percurrente in la Vegiola, ex alia vero parte de la Vegiola usque Castellioni etc. Ши в'кб'рилє ч'кле де демблт л локбл Дативблшй Illi, пентрб ка сз се десклин'кскз де Номинативбл Illi, се в'зд а фи кзгат Illui, де унде апои кб'рсе Lui. Карє кбвжнт се афлз л формблеле ч'кле пребеки алшй Маркблф'с Кар'к I. кап 17, унде ачесте кбвинте се читеск: Sicut constat, ante dicta villa ab ipso Principe memorato lui fuisse concessa. Лсз Бигноні'с ши Менаці'с нб фзрз тр'кез сокотеск, кз Lui с'ас фзкбт дин Illius. М'к'рє май аколо Мбраторі'с, ши зиче, кз Італіаній, Галлій, ши Шпаніолій де аколо се лдемнарз а адаб'це нбмелор артикблій, де карій є липситз линка ч'к латин'кскз, кз аз-зинд єй пре Готй, пре Лонгокардй, пре Франчй, кз л'трзевинц'кзз пзртич'кле, карє лсзмн'кзз одре карє лбкрб адеверит, ши зик: der König, die Frau, das Grab, кб одрешй че скимгарє л кздерй ши л нбмзрбл мблцимей; пентрб ачеіа ши єй принсерз а зиче: Lo La, Li, л лок де Ille Rex, (ачел Краю) Illa Mulier, (ач'к мб'ієре) Illi Milites, (ачей Солдаці) etc. Яшà ши Галлій ас лчєпбт а л'трзевинца Le, La, Les, etc. ши Шпаніолій, El, La, Los, etc. Мблці ши динтрз Гречй ши динтрз Яракй лзкб'їа л Італіа, ши л'трб Ап'ерзціилє Крєшнинилор ч'кле дєспре мїлзхз зи. Ши кбноскбт є, кз Гречій ас артикблій сзй. Ба ши Яракій ас АI, кареле ачеіа лсзмн'кзз ла єй че лс'кмнз ла Італіанй II, La, Lo, ши ла Шпаніолй El. Матєб'с Шилватикб'с л Пандектеле Докторіей че ф'рз скресе л анбл 1317. зиче, кз АI ши El ачеіа лсзмн'кзз ла Яракй, кар'к ла Італіанй, La, Le, Li, Lo. Шжнт пре урмз, аколошй зиче Мбраторі'с, карій сокотеск (ши л'трз ачеій є-

сте БѸхѸрсіѸс (Bouhoursius) ꙗ Entretien II. d' Ariste) кꙗ ꙗ линга ГалличѸ-
рскꙗ ничи Ѹ артиклѸ н'аѸ фост пꙗнꙗ ла сфꙗршитѸл ѸѸтей а ноао. АДЕВЪ-
ратꙗ є, сѸѸ ка пꙗрерѸ ачестора, пентрѸ линга МонѸментѸрилор челор бекѸ
але лингеѸ ГалличешѸ, нимене нѸ поате лесне жѸдека, прекѸм ниче ноѸ, зи-
че, нѸ пѸтем арꙗтѸ времѸ, кꙗнѸ ꙗ линга ноастрꙗ (чѸ ІталіенѸскꙗ) с'аѸ вꙗ-
гат артиклѸѸѸ.

Апенате гичитѸрѸ сꙗнт ачѸсте, чи неразѸимате де адевр. ПентрѸ
кꙗ линга ЛатинѸскꙗ чѸ ꙗвꙗтꙗ сѸѸ коректꙗ, цинꙗнѸсе ꙗ КꙗрꙗѸ, нѸ ꙗ-
тѸриле попорѸлѸѸ Латинеск, ши фꙗрꙗ скимваре аѸ ремає. Де унде монѸмен-
тѸриле, че се аѸѸк ꙗнаинте, нѸ сꙗнт довѸде, кꙗ доарꙗ линга ачеѸа кꙗнѸѸа
ꙗ сине аѸ пꙗтѸмит скимваре ши сминтѸклꙗ, фꙗрꙗ кꙗ невоинꙗ фѸиллор Ла-
тинешѸ нѸ тот де а уна аѸ фост ꙗтокма ꙗтрѸ ꙗвꙗтꙗѸра чѸ ГраматичѸскꙗ
а лингеѸ ЛатинешѸ чѸей коректе. Май вꙗртос вѸтинѸ гинтеле барваре, ши
лѸнꙗ време доминѸ ꙗ Італіа, ꙗчетасе сꙗодлеле ГраматичешѸ, прекѸм ꙗтрꙗ
ГрешѸ, де кꙗнѸ ꙗѸ стꙗꙗнѸкꙗше ТѸркѸл, де тот аѸ слꙗкит ꙗвꙗтꙗѸриле ꙗтрꙗ
єѸ. ДешѸ, пѸциниѸ фѸинѸ ꙗтрꙗ фѸиѸ Латинилор, каріѸ кѸ де адинс сꙗ ꙗвѸѸе
Грамматика; чѸей май мѸлꙗѸ дин липса ГрамматичешѸ чѸей искѸсите нѸ пѸтѸ,
скрѸинѸ ЛатинѸше, сꙗ нѸ мѸстече кѸвинте ши кипѸрѸ де граѸ дин линга чѸ
де овѸше сѸѸ проастꙗ. Де аколѸ сꙗнт скимосириле ꙗ монѸментѸриле ЛатинешѸ
чѸле бекѸ. Ши ачеѸа че с'аѸ лꙗт а се зиче: вѸк де аѸр, сѸѸ де арꙗинт, сѸѸ
де фѸер, сѸѸ де лꙗт а лингеѸ чѸей ЛатинешѸ, нѸ ачеѸа ꙗсꙗмнѸкꙗ, кꙗ доарꙗ
линга ЛатинѸскꙗ чѸ коректꙗ сѸѸ ꙗвꙗтꙗѸ дѸпꙗ че аѸ ажѸнс одатꙗ ла депли-
нире, ꙗ сине ꙗтрѸѸн тимп аѸ фост май искѸситꙗ, де кꙗт ꙗтрѸ алтѸл; ши
дин лингꙗ де аѸр скꙗꙗѸ дѸпꙗ ачеѸа а фи де арꙗинт, апоѸ де фѸер, пе
урмꙗ де лꙗт; чи кѸм кꙗ невоинꙗ спре ꙗвꙗтꙗѸра ГрамматичѸскꙗ нѸ аѸ фост
тогѸѸѸна ꙗсꙗмене. Ниче н'аѸ фост ничи ꙗтрѸѸн вѸк невоинꙗ ачѸста ꙗтрѸ
тоѸѸ ꙗтокма. ПентрѸ ачеѸа ши ꙗ вѸкѸл чел де аѸр а лингеѸ ЛатинешѸ, каре-
ле нѸ ꙗвꙗѸа де плин регѸлеле ГрамматичешѸ, нѸ пѸтѸ сꙗ скрѸе кѸрат Лати-
нѸше; вѸѸесе ачѸста ши дин ІнскрѸпѸѸа чѸ ꙗ вѸкѸл лѸѸ ꙗѸѸет КесарѸл фꙗ-
кѸтꙗ: карѸ ꙗ зиса ДієрꙗѸѸіє алѸѸ МꙗраторіѸс аꙗ ꙗ четѸкꙗше: Genio Coeti
Herodiani Praegustatoris Divi Augusti idem postea villicus in hortis Salustia-
nis. . . . S. Aug. Lib. Bathyllus aeditus (*pro aedituus*) Templi Divi Aug. II.
et Divae Augustae quod est in palatium (*pro palatio*) immunis et honoratus.
Telephus. Liviae L. dat Fufiae. Clymene. et Fufiae Euche. sorores (*pro sorori-*
bus) Gemina L. Augustae ornatrix Irene suae dat olla (*pro ollam*). АꙗкошѸ

Мѣраторіѣ, а дѣче пре Квинтилиан, кареле мѣртѣрискѣце, кѣ ши ꙗ вѣкѣриле чѣле феричите а Лперзціей Романилор ꙗ ꙗсѣши Рома мѣлцимѣ грѣїа варбаричѣце, а дѣкѣ, нѣ ꙗ линка чѣ коректѣ *). Ши ꙗ вѣкѣриле чѣле май слаге кѣрѣїа ꙗї сра кине кѣноскѣте Регѣле Граматичеши, кине скрїа Латинѣце: преѣм ши агѣзѣ се ꙗтѣмплѣ. Дрепт ачеїа вѣкѣл чел дѣ аѣр а линкей Латиней ачеїа ꙗсѣмнѣзѣ, кѣ атѣцїей май кѣ дѣ адинс се да ꙗ Охѣале Регѣле чѣле Граматичеши, ши май кѣ сѣргѣинѣзѣ, ши май мѣлци ле ꙗвѣцѣ, дѣ кѣт аѣпѣ ачеїа. Дечї нѣ линка Латинѣскѣ чѣ ꙗвѣцѣтѣ, чи синѣгѣрѣ чѣ комѣнѣ линкей Латинѣскѣ, карѣ дела О вѣрѣме аѣ ꙗчѣпѣт а се кїема Італика (Італиенѣскѣ) аѣ ꙗтїмит скимѣаре.

ꙗсѣ ши ачѣста сѣ фи ꙗтїмит ачѣ скимѣаре, кѣт аѣпѣ нѣвѣлїрѣ гинтелор Немѣеши ꙗ Італїа, сѣ фи примит дела ачѣсте нѣмѣрї а ꙗтрѣѣинѣцѣ артикѣлїей, ниче кѣм нѣ се поате крѣде, дѣ Оарѣ че ши Ромѣнїей аѣ артикѣлїей дефинїей ꙗ линка лор; карїей сѣнт: ꙗл (il), ле (le), лѣ (lu); ачѣста Ромѣнїей чей дин колѣ дѣ Дѣнѣре, ашѣ ꙗл зїк ꙗтрѣг лѣ (lu), їарѣ чей дин коаче дѣ Дѣнѣре ꙗл апострофѣск, ꙗꙗꙗꙗꙗ ꙗ, л' (l'); кѣнѣ Оарѣ Омѣл' (omul'), Омѣлѣ (omulu); л', кареле ла Італїанїей се зїче, ла (la). ꙗ нѣмѣрѣл мѣлци мей ї (i) ла Ромѣнїей чей дин коаче дѣ Дѣнѣре; ли (li), ла чей дин колѣ дѣ Дѣнѣре, кѣнѣ Оарѣ Оаменїей (omeni i), Оаменїей ли (omeni li), ле (le). Дѣ кѣнѣ аѣ ꙗтрат Готїей ꙗ Італїа, Ромѣнїей сѣлѣ Романїей чей дин Дакїа ничї О ꙗꙗꙗꙗꙗшире нѣ аѣ аѣтѣ кѣ Італїанїей, ниче ꙗꙗꙗꙗ аѣ домнїт аколѣ Готїей, ниче аѣпѣ ачеїа. Урѣмѣзѣ дѣрѣ, кѣ фїїнѣ артикѣлїей ла Ромѣнїей преѣм ши ла Італїанїей; ꙗнаїнѣте дѣ ꙗтрѣрѣ Немѣешилор гинте ꙗ Італїа аѣ аѣтѣ Італїанїей ꙗ линка са артикѣлїей. Дѣ ар фи фост кѣноскѣтѣ лѣїей Мѣраторіѣе ши алѣтор ꙗрѣнѣвѣцѣцїей вѣрѣвѣцїей линка Ромѣнѣскѣ; алтїнѣтрѣ вѣрѣ скрїе ꙗ лѣкѣрѣрїей дѣ ачѣсте, ши кѣ аѣвѣр; ничї нѣ ар фи аѣтѣ ꙗрїлеж а се слѣкозїей ла гичїтѣрїей ꙗ шѣлѣтѣаре.

Дѣрѣ вей зїче. Готїей, ꙗнаїнѣте дѣ а мѣрѣе ла Італїа, аѣ фост ꙗ Дакїа, ши аѣ домнїт ꙗрїсте Ромѣнїей ка ла О сѣтѣ дѣ анї. Дрепт ачеїа поате Готїей ꙗтѣꙗ аѣ стрїкат линка Романилор челор дин Дакїа, ши аѣ кѣꙗт ꙗтрѣ дѣншїей Овїчїей а ꙗтрѣѣинѣцѣ артикѣлїей, карїей нѣїей арѣ линка ачѣ Латинѣскѣ;

*) Quod si in ipsa Urbe, et felicibus Saeculis. Quinctilianus testatur Lib. I. cap. 6. vulgo imperitos barbare loquutos, et tota saepe Theatra, et omnem Circi turbam exclamasse barbare etc.

Дрепт линка Латин'скъ нѣ аре артик'лїй ачеї дефинициї, карїї сѣнт
 ꙗ линка Ромън'скъ ши ꙗ чѣ Італїен'скъ, прек'м ши ꙗ линкиле Фрѣнч'скъ,
 ши Епанїол'скъ; чи Оаре авѣт'їад ꙗнаинте де а О ꙗдрептꙗ Латин'с Краѡ
 Латинилор, сѣѣ ба, нѣ се шїе. Поате доаръ ши линка Латин'скъ авѣт
 майнаинте артик'лїй ачестїї, чи Латин'с пентрѣ скѣртар'ѣ воркеї їад лѣпѣдат.
 Урм'ѣзъ, кѣ ши ачеїа есте не адеверит, Оаре линка Латин'скъ чѣ ком'нз
 ш'ав ꙗтокмит артик'лїй П, La, Lo, Li, Le, дела пронѣмеле линкеї Латинешї
 чеї коректе Пле, Пла, Пло, Пли, Плае, авѣ пронѣмеле ачест' є нѣскѣт дин ар-
 тик'лїй ачеїї. Ачеїа, есте адеверит, прек'м вѣзѣм де асѣпра, кѣ нѣ линка
 Латин'скъ чѣ проастъ с'ав фѣкѣт дин линка Латин'скъ чѣ коректъ, чи чѣ-
 ста дин чеа. Де ачїа, мѣкар кѣ нѣм депринс а зиче, кѣ линка Ромън'скъ
 є фїйкѣ линкеї Латинешї, адекъ чїей коректе; тотѣши, де вом врѣ а грѣї
 Оелѣ; линка Ромън'скъ є мамъ линкеї чїей Латинешї. Ниче сѣ нѣ те скѣн-
 дѣлиск'скъ ачеїа, кѣ линка Ромън'скъ є спиноасъ, ши апѣсѣ пре лѣнѣ линка
 чѣ Латин'скъ. Кѣ ав нѣ дин спинї се наще рѣжѣ прѣфрѣмоасъ? Ши дин
 мамъ де сої, сѣѣ де фаръ де жос, ши апѣсѣ нѣ Одатъ с'ав нѣскѣт фїї,
 кареле прин полїре нѣскѣитъ ав аѣнѣс а фи чел май стрѣлѣчит ꙗперат.

Пе урмъ, дакъ ꙗ линка Ромън'скъ, нѣ нѣмай ꙗтрѣ Ромънїї чеї
 дин коаче, че ши ꙗтрѣ чеї дин колѣ де Дѣнѣре, карїї, ꙗ сѣта атреїа дела
 Хрїстос фѣрѣ десѣрѣцициї де чести дин коаче де Дѣнѣре, пѣнѣ ꙗ Тессалїа;
 ши пре аир'ѣ, ба ши ꙗтрѣ алте Попоаре де сѣнѣ Італїенеск, вѣнѣ Оарѣ ꙗтрѣ Вал-
 денїї, ши ꙗтрѣ лѣкѣиторїї мѣнтелѣї ꙗпеннинѣ, є дѣтинѣ а пѣне артик'лїи
 дѣпѣ нѣме, ши нѣ ꙗнаинте де нѣме, кѣм фак тоате алте нѣмѣрїї, каре ав
 ꙗтрекѣдинѣар'ѣ артик'лїилор; урм'ѣзъ, кѣ ши Італїанїї май де мѣлт, нѣ ꙗна-
 инте, чи дѣпѣ нѣме ав авѣт Овнч'їѡ а пѣне артик'лїї; ши ай пѣне ꙗнаинт'ѣ
 нѣмелор тѣрѣїѣ дела Готїї, сѣѣ дела Лонгогардїї, ши дела алте гинте нем-
 цеши, каре є адеверит, кѣ таре ав скимѣат линка Латин'скъ чѣ ком'нз ꙗ
 Італїа, с'ав лѣзѣдат. Ниче нѣ урм'ѣзъ ничї О микшораре сѣѣ дефѣймаде
 линкеї Ромънешїї, кѣчї ꙗтрѣ ачѣста артик'лїї се пѣн дѣпѣ нѣме, пентрѣ кѣ,
 прек'м Латин'ѣсе се зиче кинѣ ши Пле equus, (ачелѣ кал) ши equus ille; (ка-
 лѣ ачелѣ) ба паре, кѣ май вѣртос се мѣрѣн'ѣше лѣкрѣл, кѣнд пѣнїї пронѣмеле
 дѣпѣ нѣме де кѣт кѣнд ꙗнаинте, ши зичї equus ille. Ши, де вей лѣл кинѣ
 не аминте, ла Ромънїї май таре се хотѣрѣѣсе сѣѣ мѣрѣн'ѣше лѣкрѣл, пѣ-
 нѣнд артик'лѣ дѣпѣ нѣме, де кѣт ꙗтрѣ алте линкїї, ꙗ каре артик'лѣ се пѣне
 ꙗнаинте де нѣме. Нѣ фѣрѣ ꙗцелѣпѣїї дѣрѣ стрѣмошїї Ромънїилор ши а Іта-

ліанілор чей бекі, аѣ лѣат, а лѣтрѣвѣнцѣ артикѣлїй дѣпѣ нѣме; ши нѣ лѣнаинте, дѣ нѣме.

Мѣраторїѣс лѣ Дїссертаціѣ чѣ дѣ мѣлате оріѣ поменитѣ, зиче, кѣм май сѣс ам лѣзмнат, кѣ латинїй чей бекї, пентрѣ ка сѣ дѣскилинѣскѣ Дѣтивѣл Шї дѣ Номинативѣл Шї, лѣ Дативѣ лѣ лок дѣ Шї аѣ зис Шїи: ши дѣ аколѣ апой се нѣскѣ Луї; їарѣ Бигнонїѣс ши Менаціѣс зик, кѣ Луї се урѣї дин Шїиус. Ясѣменѣ Лого, зиче, кѣ се фѣче дин Ценетивѣ мѣлцимей Шогїш. Фїе, кѣм ба фи: ачеїа єсте адеверит, кѣ ши лѣрѣ ачѣсте май бинє с'аѣ пѣстрат бекимѣ ла Ромзнїй, дѣ кѣт ла їталїанїй. Кѣ ла їталїанїй дѣ асѣзїї Луї єсте пронѣме лѣ Номинативѣ нѣмѣрѣлїй синѣратик: карє ла латинїй се зиче Шє, ши ла Ромзнїй єл. їарѣ ла Ромзнїй Луї, ши акѣм єсте лѣ Дативѣ: ши лѣ Ценитивѣ, а лѣї. Лѣсѣ ачѣсте, кѣнд се пѣн синѣрѣ, сѣнт пронѣме, карє ла латинїй се зиче: Шї, Шїиус; їарѣ, кѣнд се лѣрѣнѣз кѣ Оарєш чє нѣме, сѣнт артикѣлїй дѣфиници; атѣнчї а лѣї ашѣ се дѣспартє, кѣ а', се пѣне лѣнаинте дѣ нѣме, ши лѣї, дѣпѣ нѣме, прєкѣм єсте дѣтина Ромзнилор, а пѣне артикѣлїй дѣпѣ нѣме. Ясѣменѣ Лого ла їталїанїй єсте нѣмай пронѣме, ши лѣ кѣдєрѣ чѣ динтѣї, сѣс лѣ Номинативѣ: карє ла латинїй се зиче Шї, ла Ромзнїй єї. їарѣ ла Ромзнїй єсте ши асѣзїї лѣ Ценетивѣ нѣмѣрѣлїй мѣлцимей, лѣрѣнѣз ши лѣ Дативѣ ал ачєлѣїашї нѣмѣр: карє май дѣсѣзлїт се бор вєдѣ лѣ парадїгма сѣс єсемплѣ, чє лл вом адѣче май жос.

Єє вєдєм акѣм асѣзмѣнарѣ лингєї Ромзнєциї кѣ чѣ Глобєнѣскѣ, сѣс Глѣзѣвѣскѣ лѣрѣ алѣзѣвїрѣ сѣс цєсєтѣрѣ чѣ дин лонтрѣ: карѣ шїо нѣлѣчєск протївнїчїй, ши кѣ рѣзѣтѣ лѣшѣлѣз прє чєї нєшїѣторї дѣ лингѣ Ромзнѣскѣ четиторї.

Лингѣ Ромзнѣскѣ арє артикѣлїй дѣфиници, кѣм вѣзѣм май сѣс. Глобѣнїй нѣ аѣ ачєї артикѣлїй; чи кѣнд вѣрѣс сѣ мѣрѣнѣскѣ вѣрѣн лѣкрѣ, се лѣтрѣвѣнцѣзѣ кѣ пронѣмєлє арѣзѣторї (Pronomine demonstrativo) Ѧви, Ѧва, Ѧво, ка ши латинїй кѣ Нїс, Наєс, Нос. Ба, атѣта єсте нєсѣферитѣарє лингѣ Глобєнѣскѣ дѣ артикѣлїй дѣфиници; кѣт, мѣкар кѣ чєї чє лѣтѣї дѣ прѣфѣкѣт кѣрѣилє Бєсєрїчєшї дин Грєчїє пє Глобєнїє, тоатѣ лингѣ Глобєнѣскѣ о аѣ скїмосїт, ши о аѣ Грєнїзїт лѣр'атѣта, кѣт ши аорїстѣл Грєчєск, ши нѣмѣрѣл дѣбалє, карє нїчї майнаинтє нѣ аѣ лѣвѣт лингѣ Глобєнѣскѣ, нїчє асѣзїї нїчї лѣр'о дїалєктѣ а зисєї лингєї нѣ се афлѣ, їаѣ вѣрѣт лѣ кѣрѣилє Глобєнєшї, тогѣшї артикѣлїй дѣфиници, карїї лї арє ши лингѣ Грєчѣскѣ, н'аѣ пѣтѣт с'її бѣцє.

ГЛОВЕНІЙ АЪ ТРЕЙ ФЕЛЮРІ, (genera) ЕЗРЕЗТЕСК, ФЕМЕЕСК, ШИ НЕЪТРОЪ,
(masculinum, faemininum, neutrum), РОМЗНІЙ КА ШИ ІТАЛІАНІЙ НЪ АЪ ФЪРЪ
ДОАЗ ФЕЛЮРІ: ЧЕЛ ЕЗРЕЗТЕСК, ШИ ЧЕЛ ФЕМЕЕСК.

ГЛОВЕНІЙ АЪ ШЪПТЕ КЪДЕРІ (casus) А НЪМЗРЪЛ СИНГЪРАТИК: (in numero singulari), А НЪМЗРЪЛ МЪЛЦИМЕЙ (in numero plurali), АЪ ОПГ КЪДЕРІ.
РОМЗНІЙ ШИ А НЪМЗРЪЛ СИНГЪРАТИК, ШИ А НЪМЗРЪЛ МЪЛЦИМЕЙ НЪ АЪ ФЪРЪ
ШЪСЕ КЪДЕРІ АТОКМА КА ЛАТИНІЙ, ШИ КА ІТАЛІАНІЙ. ШИ ЛА ГЛОВЕНІ СЪНТ ТРЕЙ
ДЕКЛИНЪЦІЙ, КАРЕ СЕ КЪНОСК ДИН ЦЕНИТИВЪ, ШИ НЪМЕЛЕ, А МЪЛТЕ КИПЪРІ СЕ А
ПЛАЪКЪ, (inflectuntur sive declinantur); ЛА РОМЗНІЙ, ПРЕКЪМ ШИ ЛА ІТАЛІАНІЙ, А
ЧЪЯТ А НЪМЗРЪЛ СИНГЪРАТИК, ПРЕКЪМ ШИ А ТРОЪ А МЪЛЦИМЕЙ, ТОАТЕ КЪДЕРІЛЕ
СЪНТ АСЪМЕНЕ КЪДЕРІЙ ЧІЕЙ ДИНТЪА; СИНГЪРІ АРТИКЪЛІЙ СЕ А ПЛАЪКЪ, ШИ КЪ АЧЕ-
СТІЙ, СЪЪ КЪ АЛТЕ ПЪРТИЧЪЛЕ А ДИНБЕЙ ЛАТИНЕСІЙ СЕ ДЕСКЛИНЕСК ДЕЛА ОЛАЛЪ.
ВОЮ АДЪЧЕ О ПАРАДИГМА ШИ ГЛОВЕНЪКЪКЪ, ШИ РОМЗНЪКЪКЪ.

НЪМЗРЪЛ СИНГЪРАТИК.

1. кздаѣре.	О̄ви О̄тацъ,	Ovi Otacz.	АЧЕСТ ПЪРІНТЕ.
2. кздаѣре.	О̄вога О̄ца,	Ovoga Ocza.	
3. кздаѣре.	О̄вома О̄цъ,	Ovomu Oczu.	
4. кздаѣре.	О̄вога О̄ца,	Ovoga Ocza.	
5. кздаѣре.	О̄ О̄че,	O Ocese.	
6. кздаѣре.	О̄аз О̄ца,	Od Ocza.	
7. кздаѣре.	О̄-О̄цемъ, сѣъ О̄-О̄цомъ, S - Oczem, сѣъ S - Oczom.		

НЪМЗРЪЛ МЪЛЦИМЕЙ.

1. О̄ви О̄ци,	Ovi Oczî.	АЧЕСТІЙ ПЪРІНЦІЙ.
2. О̄вѣхъ О̄таца,	Ovjeh Otaczaa.	
3. О̄вимъ О̄цемъ, сѣъ О̄цимъ,	Ovim Oczem, сѣъ Oczim.	
4. О̄ве О̄це,	Ove Ocze.	
5. О̄ О̄ци,	O Oczî.	
6. О̄аз О̄вихъ О̄таца,	Od Ovîh Otaczaa.	
7. О̄овима О̄цима,	Sovîma Oczîma.	
8. О̄вихъ О̄цехъ, сѣъ О̄ци,	Ovîh Oczeh, сѣъ Oczî.	

НѸМЗРѸА СИНГѸРАТИК.

1. Пзринтеле,	Parènte-le.
2. а ПзринтелѸй,	a Parènte-lui.
3. ПзринтелѸй,	Parènte-lui.
4. Пзринтеле, сѸѸ пре Пзринтеле,	Parènte-le, сѸѸ pre Parènte-le.
5. О Пзринте!	O Parènte!
6. Дела Пзринтеле,	Della Parènte-le.

НѸМЗРѸА МѸЛЦИМЕЙ.

1. Пзринцій сѸѸ Пзринцили,	Parènti-i сѸѸ Parènti-li.
2. а Пзринцилор,	a Parènti-lor.
3. Пзринцилор,	Parènti-lor.
4. Пзринцій, сѸѸ пре Пзринцій, сѸѸ
Пзринцили.	Parènti-i, сѸѸ pre Parènti-i, сѸѸ
Parènti-li.
5. О Пзринцій!	O Parènti!
6. Дела Пзринцій, сѸѸ дела Пзринцили.	Della Parènti-i, сѸѸ della Parènti-li.

Ла Глобени компаративѸла де окѸе се фаче аша: кз пѸн аѸетивѸла (adjectivum) ла фелѸл фемееск, ши а лок де вокала чѸ де пре урмз а; пѸн Ѹй (ii), кѸнз оарз: Прилична (Prilitsna) асзмене, а ал мѸтз а Ѹй (ii), ши се фаче: Приличный (Prilitsnii) май асзмене. Ла ромзний пѸрѸрѸк се фаче компаративѸ, пѸнжнд аналитѸ аѸетивѸлѸй позитив (positivo) май (magis). Италианий пѸн рѸд. Аша: лат, май лат, lat, mai lat.

Формеле ворбелор (Formae sive conjugationes verborum) ла Глобени сѸнт трей. ЧѸ динтѸю, а персона чѸ динтѸю а тимпѸлѸй де акѸм модѸлѸй арѸтѸторѸ (in prima persona temporis praesentis modi indicativi), есе а ам, ка й мам. Адоаз а ем, ка о рем. Атреа а им, ка ви дим, хѸ-дим, ш. ч. Іарз ла ромзний сѸнт патрѸ форме але ворбелор, каре, прекѸм ши ла латиний, ши ла Италианий се кѸноск дин модѸл инфинитивѸ (infinitivo). Кз инфинитивѸла чѸей динтѸю есе а аре, ка а рѸ, а раре; ачѸей де адоаз а ере лѸнг, ка ве дѸ, ве дѸре; ачѸей де атреа а ере скѸрт, ка стрингѸ, стринѸере; ачѸей де а патра а ире, ка а дѸдѸ, а дѸзире.

ДинтрѸ ачѸсте лимпедѸ се вѸде, кз дешерци сѸнт ачѸей, карий зик, кз линка ромзнѸскз, атрѸ цесетѸра ей чѸ дин лонтрѸ, се ловѸще кѸ линка чѸ Глобенискз, сѸѸ ГклавѸскз.

Дин парадигма чѣ май сѣс скрисиѣ се вѣде, кѣм ла Ромзній артикѣлїи се аплѣккѣ а унеле кѣдери. Ба примина нѣмеле чѣле кѣ артикѣлѣ лѣ, сѣлѣ л, (Iu сѣлѣ I'), ши а вокативѣ артикѣлѣ апротиѣа датиѣи Італїанилор; ачела а вокативѣ се скимеѣ сѣлѣ се аплѣккѣ а ле (le), еѣнѣ Оларѣ: Калѣле! Лемнѣле! Іларѣ ла Італїани ши а нѣмзрѣл Сингѣратик, ши атрѣ а мѣлциѣи пѣрѣрѣѣ, фѣрѣ де ниѣи О аплекаре, ремѣи артикѣлїи асѣмине, ниѣе нѣ се десклинеск кѣдериѣе атрѣ сине, фѣрѣ прин нискарїи препозиѣиї дин линѣа чѣ латинѣскѣ апрѣмѣтѣте, ши префѣкѣте, каре се пѣи алатинѣк артикѣлилор, преѣм май пре ларѣлѣ вей вѣдѣ дин урмѣтларѣ парадигмѣ, унде la, ши le а тоѣте кѣдериѣе ремѣиѣе нескимѣат.

Нѣмзрѣл Сингѣратик.

1. la sorella.
2. della sorella.
3. alla sorella.
4. la sorella.
5. o sorella.
6. dalla sorella.

Нѣмзрѣл мѣлциѣи.

1. le sorelle.
2. delle sorelle.
3. alle sorelle.
4. le sorelle.
5. o sorelle.
6. dalle sorelle.

Ши кѣ ачѣиѣ се скрем Противниѣиї а арѣтѣ, кѣ есте кѣскриѣ атрѣ линѣа Ромзнѣскѣ ши атрѣ чѣ Глобенѣскѣ а цесѣтѣра чѣ дин лонтрѣ; кѣ преѣм Глобенїи, ашѣ ши Ромзнїи атрѣѣѣинѣѣѣ а линѣа са борѣе аѣѣтѣтларѣ: (verba auxiliaria) каре датиѣнѣ линѣа латинѣскѣ нѣ О арѣ.

Чи ши кѣ ачѣѣста, пѣнѣѣ де пѣиѣнѣѣнїи цес противниѣиї. Кѣ, де вѣрѣѣе че ши Італїаниї атрѣѣѣинѣѣѣ борѣе аѣѣтѣтларѣ атокѣа ка Ромзнїи; урмѣѣѣ, кѣ, преѣм Італїаниї пентрѣ ачѣиѣ нѣ сѣнѣт аѣѣскриѣиї кѣ Глобенїи, ашѣ ниѣи Ромзнїи; чи Гѣрѣзмѣшїи Ромзнилор вениѣа атрѣѣ а Дакїа, аѣ аѣѣс кѣ сине дин Італїа датиѣна де а атрѣѣѣинѣѣа борѣеле аѣѣтѣтларѣ: каре динтрѣ ачѣлѣши рѣдѣѣѣниї кѣ але Італїанилор сѣнѣт ѣшите. Аѣкѣѣ, ла Італїани сѣнѣт борѣе аѣѣтѣтларѣ ho, дин латинѣскѣл habeo; де аколошїи ши ал Ромзнилор: am, ай, а, сѣлѣ арѣ; ши Sono, асѣмене дѣла латинѣскѣл sum; де аколѣ ѣ ши ал Ромзнилор сѣнѣт (sunt). Кїлр Орѣ дѣрѣѣ треѣѣе сѣ фїѣ ачѣлѣ; кареле нѣ вѣде, кѣ де кѣнѣа, ши де унде аѣ лѣат Італїаниї а атрѣѣѣинѣѣа борѣеле аѣѣтѣтларѣ, де аѣѣнїи, ши де аколѣ ѣ избѣрѣѣтѣ ши ла Ромзнїи датиѣна ачѣиѣ.

Вингърз ачкѣ атреваре кѣ дрептѣл се поатъ фаче: Оаре а линга Латинѣскъ апаинте де а о адрептѣ Латинѣс Краул ациѣлѣи, атревинцаѣсаѣ борке ажѣтѣтоаре; аѣ доарз ачкѣ датинъ о аѣ лѣат Романій дела Оаре каре нѣм дин чѣле дин Италиа, аѣпъ че ш'аѣ сѣепѣс шіе тоате гинтеле Италией, ши с'аѣ местекат кѣ еле?

Аа каре атреваре респѣна, кѣ де Оарз че ши а линга Латинѣскъ чѣ коректѣ десвзлите урме се вѣд де борке ажѣтѣтоаре, преѣм пентрѣ есемплѣ а amatus sum, amatus eram, vel fueram, amaturus sum, amatum iri; fac possis; vide sis, ш. ч. нѣ фѣрз темей препѣс абем, кѣ линга Латинѣскъ ши апаинте де а о адрептѣ Латинѣс Краул ациѣлѣи, аѣ абѣт датинъ а атревинцаѣ борке ажѣтѣтоаре.

Іарз пентрѣ ачеіа, кѣ Ромзній пре а локѣрѣ алтминтрѣ респѣна а боркѣ унеле кѣвинте, сѣѣ май бине сѣ зик, унеле слове, ши алтминтрѣ ле скрѣѣ, ничі о мираре нѣ есте: прѣкѣеке датинъ Латинѣскъ есте ачѣста; карѣ пѣнъ ши а зилеле лѣи аѣгѣст аѣѣ се цинѣ, преѣм се вѣде дин кѣвинтеле лѣи ѣветоніѣс, каре ле скрѣе а віаца лѣи аѣгѣст: унде зиче, кѣ ши аѣѣши аѣгѣст нѣ прѣ пѣзѣ Ортографіа чѣ де Граматичій атокмитѣ; ши се вѣде, кѣ аѣгѣст пѣррей ачелора аѣ урмат, карій сокотек, кѣ ашѣ трекѣе сѣ се скрѣе, преѣм сѣ ши борѣѣше *). Ѣкимеѣрї де провѣнціе а Романилор челор де де мѣлат а линга Латинѣскъ, унеле се пот кѣлѣѣе ши дин Інскрипціиле Романе чѣле беки. ашѣ а Диссертаціа чѣ май сѣе лѣѣдатѣ алѣи Мѣраторіѣс есте о Інскрипціе дин анѣл дела Хрїстос 155. Атрѣ ачеіа iuventutis, се пѣне а лок де iuventutis. А кѣте кѣвинте ши аѣтѣзї ла Ромзній а лок де v. се пѣне b. ашѣ корѣѣ (corbu), Латинѣѣе а линга чѣ коректѣ corvus; черѣѣ (serbu), Латинѣѣе cervus; берѣѣе (berbece), Латинѣѣе vervech, vervece; ш. ч. Атрѣ ачеіашї Інскрипціе се вѣде Domlā; ачела кѣвѣнт Грѣтерѣс а тѣлѣѣеѣе, кѣ аѣминѣѣѣ Domine. Чи де ар фи фост кѣносѣѣтѣ лѣи Грѣтерѣс линга Ромзнѣскъ; адатѣ ар фи вѣѣѣт, кѣ нѣ е алта, фѣрз Ромзнесѣл аѣминѣтѣ, (Dominatio tua), кареле Ѣасїй дин ардѣл, фїинд кѣ май скѣрт респѣна кѣвинтеле Ромзнесїи де кѣт нѣскѣѣїй Ромзній, а л зик токма преѣм е а зиса Інскрипціе (Domlā). аѣолошї аѣѣче Мѣраторіѣс алтѣ Інскрипціе дин анѣл 260. атрѣ чеіа се аѣлз intellegal а лок де intelliget; ачела е аѣеаѣѣѣ (in'tellegu)

Ромз-

*) Orthographiam idest formulam, rationemque scribendi a Grammaticis institutam non adeo custodit. - Ac videtur eorum sequi potius opinionem qui perinde scribendum, ac loquendum existiment. C. Suetonius Tranquillus in Augusto.

Романилор. Ячест кѡвѡнт де тот л'аѡ пердѡт Італіаній, ши лок де intellego, зик intendo. Везій май мѡлате л лѡѡдата Диссертаціе алѡи Мѡраторіѡс. Де унде се лтѡрѡкѡе чеіа че ам спѡс май сѡс пентрѡ векимѡ линкей Ромзнецій. Іарѡ дела анѡл 274. тѡиндѡсе де тот Дакіа чѡк векиѡ де кѡтрѡ Лперѡціа Романилор, кѡм ам арѡтат л Історіе; Романій чей дин Дакіа н'аѡ май авѡт ничій О лпѡртѡшире кѡ Романій чей дин Італіа. Пентрѡ ачеіа скимѡзрилор линкей Латинешій чей де Окѡе, каре дела анѡл Домнѡлѡи 274. л коаче сѡс прин Варварі, сѡс прин лѡѡшій Італіаній кѡшѡнате (причинѡите) с'аѡ лтѡмплат, Ромзній нѡ сѡнт лпѡртѡшицій.

ДИСЕРТАЦІЕ

Пентрѡ Літературѡ чѡк векиѡ л Романилор.

§. 1.

Ромзній май де мѡлат с'аѡ лтѡрѡѡинѡат кѡ словеле чѡкле Латинешій.

Нѡ е лдоіалѡ, кѡ Романій, стрѡмошій Романилор, кѡнд аѡ венит дела Рома л Дакіа, ши с'аѡ ашеѡат де мошіѡ л лѡкѡи ачи, кѡ ачѡкле літере сѡс слове аѡ трѡит л трѡбиле сале, кѡ каре се лтѡрѡѡинѡа чеіа лалцій Романій ремашій ла Рома ши л тоатѡ Італіа. Ячѡста ши дин чѡкле мѡлате Інскрипцій л мармѡри тѡіате але Романилор челор веки дин Дакіа, каре с'аѡ афлат ши пѡнѡ аѡтѡзій се сапѡ дин пѡмѡнт л Дакіа, май вѡртѡс л Ярдѡл, ши л Бѡнат, тоате кѡ слове Латинешій скрисе, се вѡде.

Дѡпѡ че аѡ скѡпат Лперѡцій Романилор де л мѡнѡ Дакіа ачѡкѡтѡ векиѡ, ши аѡ лчѡпѡт л О стѡпѡнній май О гинѡѡ варварѡ, май алѡа, кѡм ам арѡтат ла кап 4. л Історіе нѡ нѡмай тоатѡ лпѡртѡширеѡ Романилор челор дин Дакіа кѡ чеіа лалцій Романій с'аѡ рѡтѡѡат, чи ши кѡрѡѡл лѡѡѡѡѡѡрей ши алѡіинѡелор кѡ Домніа варварилор нѡ пѡѡин с'аѡ лпѡдекат. Де ачѡа есте, кѡ

Водз ꙗ цѣра Молдобей, ши пентрѣ ачеїа нимене нѣ се полте ꙗдої, кз авѣнд архивѣриле чѣле веки але Домнїей Молдобей пре мѣна са, прѣ кине аѣ шїѣт лѣкрѣриле Молдобей чѣле веки, ꙗ Історїа Молдобей ла кап б. ашꙗ скрїе: кз цинѣнд Ромзнїй словеле чѣле латинешї пѣнз ꙗ времѣ Ѣзворѣлїї дела Флоренція, кареле ꙗ сѣта ачинчїспрезѣче аѣ фост аѣднат, ши унде пре урмз се фѣче Унїрѣ ꙗтрѣ Гречї ши ꙗтрѣ Латинї; аѣпз Ѣзворѣл ачеста, ꙗ кареле ши Метрополитѣл Молдобей ꙗпреднз кѣ Аператѣл дела Цариград ши кѣ чеїа лалцї Гречї се унисе кѣ Латинїй, Феоктист Дїаконѣл аѣї Маркѣ Ѣфесѣнѣл, де нѣм кѣлгар сѣѣ сѣрѣ, урмѣнд ꙗ скамнѣл Митрополїей Молдобей, стѣте де Александрѣ Водз ал Молдобей, ка сѣ лапедѣ словеле чѣле латинешї дин Молдова, ши сѣ примѣскз чѣле Кирилїане, кѣ каре се ꙗтрѣѣвинцѣхз рѣшїй ши Ѣжрїї; пентрѣ ка нѣ цинѣнд май ꙗколѣ словеле чѣле латинешї, тинерїй Ромзнилор четїнд кзрциле латинилор, сѣ се алипѣскз кѣ инїма кзтрѣ Догмеле Латинилор;

Адекз, Маркѣ Архієпископѣл Ѣфесѣлїї, невѣнд а искзлї Унїрѣ, карѣ о фѣкѣсе чеїа лалцї Гречї кѣ Латинїй ꙗ Ѣзворѣл дела Флоренція, ши пентрѣ ачеїа фѣцинд дела Ѣзвор, фѣче рѣскоалз маре прин тоате церїле чѣле де лѣѣе Гречѣскз, кѣт тоцї ла чеї че искзлїсе зїса Унїре, се уїтꙗ ка ла нїше пѣгѣнї; ка ши пре Ромзнїй чеї дин коаче де дѣнзѣре сѣї ꙗтрѣскз ꙗтрѣ невнїре, ши сѣї факз сѣ урїсѣскз пре Романї, ши пре тоцї Італїанїй, стѣте сѣ ꙗкапз Феоктист Бѣлгарѣл, кредїнчосѣл ал сѣѣ ученик ши Дїакон, Митрополит ал Молдова ꙗ локѣл Митрополитѣлїї челѣї че искзлїсе Унїрѣ ꙗ Ѣзворѣл дела Флоренція. Ачест Феоктист, цїїнд кз лїнеа Ромзнїскз є фоарте апроапе кѣ чѣ Італїенскз, сокотї, кз де вор май цинѣ Ромзнїй словеле чѣле латинешї, авѣнд ши Італїанїй ачѣлешї слове, вор скрїе ачестїй кзрцї ꙗ партѣ фѣкѣтей Унїрї, каре четїндѣле Ромзнїй, се вор плекꙗ асе унї кѣ Романїй ши кѣ чеїа лалцї Італїанї аї лор фрѣцї, ши ашꙗ ба скзꙗкѣ трѣка Гречїлор. Дечї кѣ довѣде дїнтрѣ ачест извор трасе ꙗшелꙗ пре кѣнѣл Александрѣ Вода Молдобей, ка сѣ лапедѣ кѣ тотѣл словеле чѣле латинешї дин Молдова, кѣт нїмѣрѣї сѣ нѣї фїе слобод асе май ꙗтрѣѣвинцꙗ кѣ єле ꙗ лїнеа Ромзнїскз; ши сѣ примѣскз чѣле Кирилїане, тѣтѣрор Італїанилор, ши пѣнз ачї ши Ромзнилор некѣносѣте. Прин ачѣстꙗ некѣмпꙗтꙗтꙗ ши фѣрѣ де вѣрѣме а леѣей рѣвнз, кѣм май сѣс лѣѣдатѣл Кантїмир кѣ пѣнцѣре ла арѣтатѣл кап ꙗсамнз, причинѣї Александрѣ Водз ачѣ варбарїе, адекз ачел ꙗтѣнѣфѣк ши нешїїнцз, ꙗтрѣ карѣ астꙗзї ꙗче Молдова. Фапта ачѣста алѣї Александрѣ

кандаръ вода, ши а Молдовѣнилор о дърцошаръ дѣпъ ачеѣа ши чеѣа лалци
Ромзній дин коаче де дѣнѣре тоци; де унде тоци Ромзній ачестій кѣ ачелаш
лтѣнѣрек де неѣинци фѣрз акоперичи.

Дарз нѣ се опри рѣвл ачи. Чи, прекѣм словеле стрзмошеѣи
чѣле латинеѣи фѣрз кѣ тотѣл дѣрзджинате динтрз Ромзній, ашѣ ши
линѣа Ромзнѣскз фѣ истонитз де прин Бисеричиле Ромзнилор, ши л
локѣл ѣи кзгарз чѣ Глобенѣскз, карѣ некѣм попорѣл, чи ничи Преоѣи
Ромзній нѣ о ацелеѣѣ. Нѣ ѣ де ате мираре дарз, кз атѣта лтѣнѣрек
аѣ урмат л Ромзній, лтрѣ кареле ши асѣзѣи мѣлтора ле плаче а май узѣѣ.
Нендоит лѣкрѣ есте, кз изворѣл а тоатз неферичирѣ Ромзнилор се траѣе дин
урѣѣа Гречилор, ши, дѣпъ дѣншій, а Гѣрчилор чѣ асѣпра Ромзнилор ши а
тѣтѣрор Италианилор. Ачѣ урѣѣе асѣпра Романилор ши асѣпра Италианилор,
прин биклѣниле мешешѣирѣ але Гречилор ши але Гѣрчилор, кѣ стѣметѣл леѣеи
ашѣ кѣ грѣсѣ фѣ вѣрѣатз ши л инимиле Ромзнилор, кѣт Ромзній тоате кѣр-
циле сале, каре ѣра скрисе кѣ слове латинеѣи, ле прѣпѣдирз, ка ши поменирѣ
лор сѣ се ѣѣргз де пе фаѣа пѣмѣнтѣлѣи. Де ачѣа есте, кз ничи о Карте
Бесеричѣскз де ачѣле бекѣ скрисз кѣ слове латинеѣи асѣзѣи нѣ се вѣѣе; ва
ничѣ Хрисовеле де але Принципилор Ромзнеѣи скрисе кѣ слове латинеѣи, л кѣт
ѣѣ нѣ се афлз. Кз, а кзлекѣнд пре Ромзній кѣ стѣмѣтѣл леѣеи Гречій ши
Гѣрѣи; ши Хрисовеле Принципилор Ромзнеѣи, прѣѣкѣндѣсе де пе Ромзніе
пе Глобеніе, чѣле Ромзнеѣи ка чѣле че ѣра скрисе кѣ слове латинеѣи фѣрз прѣ-
пѣдите. Де унде, де се афлз л линѣа Глобенѣскз вѣрѣи Хрисов дела вѣрѣи
Принцип Ромзнеск апаинте де Гѣкорѣл чел дела Флоренѣѣа дат, ачела есте
динтрѣ ачѣле че се лтоарсерз де пе Ромзніе пе Глобеніе.

Дѣпъ че лѣѣши Гречій ши Гѣрѣи кѣ мешешѣл чел май сѣс арѣтат
лтрѣ адѣнкѣл неѣинѣи аѣ сѣрѣпат пре Ромзній, іарзѣи ѣи лчепѣрз а кле-
ти пре Ромзній, кз сѣнт чеѣ май невѣѣѣѣи ши май проѣи лтрз тоате лин-
виле, ши аѣи бате жок де дѣншій: карѣ пѣнз асѣзѣи нѣ о кѣрмз, мѣкар кз ши
Гречій ши Гѣрѣи (де бом сокѣи лѣкрѣл кѣ амѣрѣнтѣл) лтрѣ ачѣѣѣи, ва
л май маре Оѣѣндѣ сѣнт. Кѣ ачѣста нѣ пре пѣѣинѣи Ромзній, пре унѣи ши
дин чеѣ че се вѣд а ѣи чеѣа, лѣ лпинг ла ачѣѣа, ка сѣ'ѣи урѣисѣскз линѣа са
чѣ Ромзнѣскз, ши сѣ нѣ се сѣргѣѣаскз а ѣи май мѣлт дин трѣнѣа, де кѣм
аѣ лѣѣѣат дела мѣмѣса; ши неѣѣѣнд ничѣ лтрѣ о самѣ линѣа са, сѣ'ѣи ѣинѣ
фалз, кз ѣѣ грѣи сѣѣ Гречѣѣе, сѣѣ Гѣрѣѣѣе. Ши Ромзній нѣ се май де-
ѣѣптз дин аѣнѣоаре!

Асзменѣ адеврѣдѣи есте кз ромзній чей престе дѣнзре ꙗ
сѣга 11. дела Хрістос аѣ лѣпѣдат словеле чѣле латинешій.

Преѣм дин чѣле че май сѣс (§. 1.) ам кѣвѣнтат, адеверит есте, кз ромзній ши чей престе дѣнзре ꙗ сѣга 5. дела Хрістос ꙗкз цинѣ словеле чѣле латинешій, ашѣ кѣнд анѣме аѣ вѣрт ѣи але лѣпѣдѣ ачѣле никзири нѣ афлѣм скрис. Чи сокотинѣ каѣѣа чѣ май сѣс спѣсѣ, пентрѣ карѣ фѣрѣ ꙗдемнаѣи ромзній чей дин коаче де дѣнзре а скоате динтрѣ дѣншіи словеле чѣле латинешій ꙗ сѣга 15. прѣ асзмене адеврѣдѣи есте, кз ромзній чей дин коло де дѣнзре майнаинте де ачестій ꙗ сѣга 11. аѣ фѣкѣт ачѣста. Дин чѣле май сѣс (§. 2.) арѣтате адеверит есте, кз лѣпѣдарѣ словелор латинешій динтрѣ ромзній чей дин коаче де дѣнзре аѣ изворѣт дин урѣиѣ, че о авѣ Гречій асѣпра Романилор; карѣ преѣм ненорочитѣл ромзнилор ачест род нѣ лѣѣ пѣчѣт наѣе ꙗтрѣ ромзній чей дин коаче де дѣнзре пѣнѣ дѣлѣ ѣзворѣл дела Флоренціѣ, ашѣ есте ꙗ крѣде, кз кѣм сѣѣ тѣѣат пре ла мижлокѣл сѣтеи а унспреѣчѣе дела Хрістос. Михаил Керѣларіе Патріарѣѣл Цариградѣлѣи де кѣтрѣ лѣпѣртѣширѣ Романилор, ши кѣ ачѣѣа ꙗтрѣ Неѣнирѣ, ꙗтрѣ ромзній чей дин коло де дѣнзре ꙗ рѣсѣдѣ. Се шѣе ачѣста, дѣспре карѣ спѣне ши де Кѣѣен ꙗ Карѣ че се кѣамѣ Оріенс Хрістіанѣс Том. I. кз Леон Архіепіскопѣл Бѣлгаріѣи дела Аѣрида аѣ фост чел май крѣдинчос пріетин, ши прѣ ѣѣргѣиторѣ аѣѣтѣторѣ лѣи Михаил Керѣларіе спре а урѣи Неѣнирѣ ꙗтрѣ Бѣскрика Рѣсѣритѣлѣи ши ꙗтрѣ Бѣскрика ꙗлѣсѣлѣи. Ачѣѣа ꙗкз се шѣе, кз ромзній чей дин коло де дѣнзре сѣѣ сѣѣпѣши Архіепіскопѣлѣи дела Аѣрида. Нѣ поате фи дарѣ ꙗдоѣѣлѣ, кз кѣм се дѣде ꙗчѣѣт Неѣнирей ачестіѣ, Аѣридѣлѣи Архіепіскоп кѣ тоатѣ пѣтерѣ сѣѣ неѣонт а траѣе пре сѣѣпѣшій сѣи ла нѣба Неѣнире атѣт пре Бѣлгарі, кѣт ши пре ромзній. Дѣчї, преѣм аѣ фост тѣмере, ка нѣ ромзній чей дин коаче де дѣнзре, цинѣнд словеле чѣле латинешій, сѣ айѣз май пѣцинѣ урѣѣ асѣпра Романилор де кѣт Гречій ши ѣѣргіѣи, ши пентрѣ ачѣѣа сѣ се пѣкѣе а се уни кѣ Романиї, Аѣридѣлѣи Архіепіскоп ꙗ тот кипѣл ѣѣтѣндѣши капѣл, ка ꙗ сѣѣпѣшїи сѣи ромзній сѣ ꙗрѣдѣчинѣѣе урѣиѣ асѣпра Романилор ши а тѣтѣрор Італіанилор; тот прилеѣл, кѣ кареле пѣтѣ ромзній ачестій сѣ се аплѣче кѣтрѣ Романиї, аѣ вѣрт дин рѣдѣчинѣ ал смѣлѣе. Де унде асзмене адеврѣдѣи есте, кз сокотинѣ, кз пот сѣлѣи спре прилеѣ де

нире Ромзнилор словеле чѣле латинешій, прекѡм дѡпз ачеїа Феоктист Българѡл пентрѡ ачѣстѡ каѡсѡ аѡ стат сѡ се лапѣде словеле чѣле латинешій динтрѡ Ромзній чей дин коаче де дѡнзре, ашѡ майнаинте Ахрїдѣнѡл Архїепископ соѡѡл лѡї Михаил Керѡларїе кѡ пѡтерѣ карѣ о авѣ аѡ алѡнгат динтрѡ Ромзній чей престе дѡнзре словеле чѣле латинешій. Ба поате де аколѡ кѡ се щїѡ дин че каѡсѡ, ши кѡт де лесне кѡ ачѣ каѡсѡ фѡрѡ лѡпѡдате словеле чѣле латинешій динтрѡ Ромзній чей престе дѡнзре, сѡѡ лѡпѡлат ши Феоктист а стѡ де Александрѡ Воѡз, аѡѡкѡнд поате ши пїлда челор престе дѡнзре Ромзній, ка сѡ се лапѣде ши дин Молѡва, ши пре урмѡ динтрѡ тоѡї Ромзній ши чей дин коаче де дѡнзре сѡ се цѣргѡ поменирѣ словелор латинешїй.

§. 4.

Ромзній чей дин Ардѣл аѡ лѡчепѡт лѡтѡї а сколате дин Бесѣрикѡ линка чѣ Словенѣскѡ, ши аѡ бѡгат їарѡши чѣ Ромзнѣскѡ.

дѡпз Ѣвѡрѡл чел дела Флоренѡїа тоѡї Ромзній чей дин коаче де дѡнзре нѡ нѡмай кѡ словеле чѣле Кирилїане се лѡтрѡѡбїнѡцѡ, чи ши слѡжѡеле чѣле сѡѡнте лѡ линка Словенѣскѡ ле лѡплїнѣ пѡнѡ лѡ зїлеле лѡї Ракоѡи Георгїе челѡї лѡтѡї кѡ нѡмеле ачеста Принцип ал Ардѣлѡлѡї. Дрент о Кѡзанїе ши аѡтѡзї се вѣде дин анѡл 1580. лѡ линка Ромзнѣскѡ типѡрїтѡ ла Брлшов лѡ Ардѣл; їарѡ а сколате линка Словенѣскѡ, ши а слѡжї Литѡргїа, ши алте слѡжѡе сѡѡнте лѡ линка Ромзнѣскѡ але лѡплїнї лѡтѡї ши лѡтѡї аѡ лѡчепѡт Ромзній лѡ зїлеле май сѡс лѡѡдатѡлѡї Принцип: карѣ ашѡ сѡѡ лѡтѡмплат. дѡпз че ересѡл лѡї лѡтер ши алѡї Калвин, ревѡрсѡндѡсе прин тоатѡ Цѣра Ардѣлѡлѡї, сѡѡ лѡтѡрїт, чела лѡрѡцошїнѡл тот нѣмѡл Ѣвѡск, честа партѣ чѣ май маре а Унѡѡрїлор, кѡт Попїстѡшїй фѡарте пѡѡїнїй аѡ рѡмас, ка ши Бпїскопѡл лор фѡ лїпсїт дин цѣрѡ; Ракоѡи Принципѡл Ардѣлѡлѡї фїїнд Калвин, ши маре патрон ересѡлѡї ачестѡїа, вѡѡ, ка ши Ромзній сѡ се факѡ Калвїнїй; ши дѡпз: мѡлатѡ испїтѡ непѡтѡндѡвѡнѡ пре Ромзній, сокѡтї, кѡ пентрѡ ачеїа нѡ се ласѡ Ромзній де кредїнѡцѡ чѣ православноїкѡ, кѡ сѡнѡт проѡї, невѡѡѡѡї, ши пентрѡ ачеїа нѡ причел дѡвѣделе чѣле арѡтѡте де Калвїнїй спре лѡрѡцошѡрѣ ересѡлѡї Калвїнск; дѡспре алтѡ партѡ нѡ рѡѡ вѡдѣ, кѡ тоатѡ прѡстїа Ромзнилор де аколѡ лѡѡрнѡ, кѡ нѡ аѡ кѡрѡї Ромзнѡїї прин

Бесѣричиле лор, чи Словенеши, дин каре нѣ причеп немика. Дрепт ачеїа по-
рончи, ка ниче Влздикѣлѣи, ниче алтор Преоци май мѣлт сѣ нѣ ле фїе сло-
код а слѣжи лѣкрѣрилѣ чѣле сѣянте фѣрѣ л линка Ромзникскѣ. Вѣдесе ачѣста
ши дин Хрисовѣл чѣл дин анѣл 1643. л 10. зиле а лѣней лѣи Октомвриѣ де-
ла Принципѣл Георгїе Ракоци лѣи Симон Стефан, алесѣлѣи Влздикѣ Ромзникск
л Арѣл, пентрѣ лтѣрѣрѣ алѣѣерей, кѣ кип де граї Калвинеск дат, ла нѣмѣ-
рѣл 1 *). Ши фѣче Типографиѣ новѣ Ромзникскѣ л Бѣлгѣрад, карѣ фїинд
сѣбет пѣтерѣ Калвинилор, май прин тоате кѣрциле Ромзнеши чѣ се типѣрѣ
аколѣ се сѣмзнѣ ересѣл Калвинеск, ка четинд Ромзний л линка са, сѣ се
алѣнече кѣтрѣ Калвиний. Чи, не пѣтянд ничи ашѣ лплини кѣѣетѣл сѣѣ чѣл
рѣѣ; Ромзнилор ле рѣмзсе ачѣ фачере де кинѣ дела Принципѣл ачѣла, кѣ скѣ-
парѣ де линка чѣ Словенѣскѣ; ши акѣм нѣмай словеле чѣле Кирилїане лѣкѣ ле
май аѣ лпревнѣ кѣ Рѣшии ши кѣ Гѣрѣїи. Кѣ чѣїа лалци Ромзний дин коаче
де Дѣнѣре лѣкѣ тоци, вѣзѣнд фолосѣл, аѣ урмат Арѣделѣнилор Ромзний, ши аѣ
липсит дин Бесѣричиле лор линка чѣ словенѣскѣ, вѣзѣнд ѣарѣши чѣ Ромзникскѣ.

Кѣ ачѣстѣ фѣричирѣ лтѣрѣ Ромзний пре тоате нѣкѣмѣрилѣ Крѣцине Грѣчи,
Рѣши, Гѣрѣїи, ши Ори де чѣ линкѣ Пописташи, пентрѣ кѣ ничи унїи ачѣстїи
нѣ лѣелег чѣле чѣ се четеск л сѣянте Дитѣргїе, ши лтѣрѣ алте Кѣрцилѣ бесерн-
чѣци, де Оаре чѣ алта е линка лор л Кѣрциле бесеричѣши, алта л гѣра попо-
рѣлѣи; ѣарѣ ла Ромзний карѣ линкѣ О грѣїаѣе мѣлцимѣ, ачѣїаши есте ши л
Кѣрциле бесеричѣши, ши пентрѣ ачѣїа тот попорѣл Ромзникск причепе чѣле чѣ
аѣде четиндѣсе л сѣянтеле Кѣрцилѣ. Пентрѣ ачѣїа мѣлцил динтѣрѣ алте нѣкѣмѣри,
карїи шїѣ линка Ромзникскѣ, май еѣкрѣроши мерг ла Бесѣрика Ромзнилор, де
кѣт ла Бесѣрика нѣкѣмѣлѣи сѣѣ, пентрѣ кѣ л Бесѣрика Ромзнилор се лѣѣлѣеск
де лѣелесѣл кѣвинтелор чѣлор сѣянте, ѣарѣ л Бесѣрика нѣкѣмѣлѣи лор нѣмай
кѣт сѣнетѣл кѣвинтелор ле бат урекиле.

Лсѣ Ромзний чѣї прѣсте Дѣнѣре ши аѣтѣзїи цин л Бесѣрикѣ лпревнѣ
кѣ словеле линка чѣ грѣчѣскѣ; синѣгѣри ачѣїи динтѣрѣ дѣншии негѣцитори, ка-
рїи лѣкѣеск ла Пѣша аѣ л Бесѣрикѣ линка Ромзникскѣ, ши аколоши аѣ ши Гѣхо-
лѣ Ромзникскѣ.

Дин-

*) Quod sacro sanctum Dei verbum juxta sacros Bibliorum codices tam Dominicis, quam aliis diebus festivis cum in Ecclesiis suis, tum ad funera, tum vero alibi ubicunque locorum desiderabitur, vernacula sua lingua praedicabit, praedicarique per quosvis alios quoque Pastores procurabit, ac faciet. *Confirmationales* neo electo Archiepiscopo Valachorum Transylvaniae Simoni Stephano anno 1643. 10. Octobris a Principe Transylvaniae Georgio I. Rakoczi elargitae, Nro 1.

ДинтрѸ ачеїа, кз Принципїй АрдѸлѸлѸй ꙗ тот кипѸл с'аѸ невоит ши кѸ пѸтерѸ, ши кѸ алте теѸне, сзмзнѸнд прин Кзрциле чѸле ꙗ линга РомзнѸскз типзрнте ересѸриле КалвинеѸй, прекѸм май пре ларг вом спѸне ꙗ Історїа чѸ бесеричѸскз, ши тотѸши нѸмѸл Ромзнеск аѸ ремас статорник ꙗ крединца са, ши ꙗтрѸ датиниле сале, кїар се вѸде, кз де ар ши примї ꙗрзши Ромзнїй бекиле сале слове чѸле латинеѸй, ничї О фрикз пейтрѸ ачеїа нѸ поате фи, кз доарз ар пзтимї чева скимгаре леѸѸ лор. Ба скрїїнд кѸ слове латинеѸй РомзнѸще, лимпеде се вѸде, кз линга РомзнѸскз ꙗ сорз дѸлче кѸ линга чѸ ІталїенѸскз, ши кз линга РомзнѸскз ꙗ линга чѸ векїе а попорѸлѸй прѸстрзлѸчицилор Романї. АчѸстз мзрїре писмѸиндѸо Ромзнилор унїй динтрз Ѹжркї ши динтрз Гречї, кѸ стѸмзтѸл леѸїй ши астзѸї се бат а спзрїа пре Ромзнї, ка сз нѸ се ꙗтоаркз ла ѸтрзмошеѸиле сале слове, чи сз цинз ка ши Ѹжркїй ши рѸшїй чѸле Кирилїане, ши ашѸ пѸрѸрѸ сз ремзнз линга РомзнѸскз ꙗтрѸ ачѸ ꙗтѸнекаре ши варварїе, ла карѸ О аѸ аѸс Гречїй ши Ѹжркїй. Ниче еѸ нѸ зик сз се скимге слобеле дин Кзрциле ЕнисеричеѸй: чи де време че ꙗсѸши рѸшїй МѸскалї аѸ примит мѸлте слове де чѸле латинеѸй, ши алтминтрѸ скрїѸ кзрциле чѸле де БесѸрикз, алтминтрѸ челе политичеѸй, кѸ кѸт май вѸртос се каде ной Ромзнїй фїїнд де сѸнѸе Романї, ши ачелѸши слове авжндѸле май дѸмѸлт; афарз де БесѸрикз ꙗрзши сз скрїем кѸ слове латинеѸй, ка сз не кѸрзцим одатз линга де варварїе. ТоѸї еритичїй а тѸтѸрор лингилор дин вѸропа, карїй токма сѸнт тзїаѸї де кзтрз БесѸрика Ромей, ꙗтрѸвїнцѸѸз ꙗ скрисоарѸ лор слобеле Романилор, адекз челе латинеѸй: апой фїїй Аперецїей, Ромзнїй дин бѸнз воїа лор сз ремзнз липсиѸї де вестїерѸл лор чел стрзмошеск?

Ачї ꙗмї венї аминте, кз ун Преот рѸсеск асѸпра довѸдей че О ам аѸс май сѸс (Ѹ. 1. 2.) спре адеверїре кз Ромзнїй май де мѸлт с'аѸ ꙗтрѸвїнцѸт кѸ Ѹлобеле челе латинеѸй, мї аѸ арѸнкат; кз де ар фи трзнт Ромзнїй кѸндава кѸ слобеле челе латинеѸй; с'ар афлѸ оарече скрисорї де ачѸле ши акѸм. Дрепт ачеїа неафлѸндѸсе акѸм ничї ун монѸмѸнт ꙗ линга РомзнѸскз кѸ слове латинеѸй дин вѸкѸриле чѸле де дѸмѸлт; урмѸѸз, кз ничї одатз нѸ аѸ ꙗтрѸвїнцѸт Ромзнїй слобеле чѸле латинеѸй. Да каре їам ресѸнс: ПейтрѸ кз дин вѸкѸриле чѸле де дѸмѸлт ничї О скрисоаре нѸ се афлз ꙗ линга НемцѸскз, ꙗ линга ФрѸнчѸскз, ба ши ꙗ линга ТалїенѸскз, аѸ зичевей, кз пре ачѸле времї ничї Немцїй, ничї ФрѸнчїй, ничї Італїанїй, май вѸртос карїй ерѸ негочиторї, ши авѸ кореспондѸнцїй, ничї унѸл нѸ аѸ скрис немика ꙗ линга

са? Май пѣцин есте а те мира, де нѣ се афлз ничй о скрисoare Ромѣнѣскз кѣ слове латинеѣй дин времиле чѣле амаинте де Өзворѣл чел дела Флоренція, де Оарз че кїар шим дин Кантимиp, кз пентрѣ урѣа че авѣ асѣпра леѣей латинилор лѣпздарѣ Ромѣнїй словеле латинеѣй. Ятѣта пѣтѣре аре ачест фѣлѣу де урѣе, кѣт пре Татз асѣпра фїюлѣй, ши пре фїю асѣпра Татзлѣй ал скоалз кѣ перире. Яшѣ вїеѣїй Ромѣнїй, ашелаѣї де стрзїнїй, крѣзѣрѣз, кз адѣк жзр-твѣз лѣї Домнеѣѣѣ, арзѣнд скрисориле сале чѣле кѣ слове латинеѣй; ши пре-кѣм ла Оврей сѣрѣ анаѣема чел че ва цинѣ пѣне доспитѣз а зилеле азимелор ла каса са, ашѣ ла Ромѣнїй кѣ неѣнїе се крѣдѣ, кз бор фи аѣѣрисиѣї, де се ва афлѣ скрисoare кѣ слове латинеѣї а кѣпринсѣл лор. Де каре неѣнїе ничй а-кѣм нѣ сѣнт тоѣї Ромѣнїй скѣтиѣї.

Ничй Одатз нѣѣ фост Бесѣрика Ромѣнїлор, пре-кѣм є а вѣкѣл ачеста Клирѣл униѣилор дин Ярдѣл, алогзѣтѣз де кзрѣаѣї аѣзѣаѣї: карїї, де ар фи пѣртинїѣї де Маймарїї Бесѣрѣей лор, ши ажѣтораѣї а чѣле де липсз пентрѣ пѣнѣ чѣ де тоате зилеле, ши ашезѣаѣї ши повзѣѣїѣї, унде, ши кѣм се кѣбине; нѣ ар пѣнѣ Пѣвкликѣл, ши апреѣнѣз ачѣїашїй вѣрѣднїчїй кзрѣаѣї, кз аѣздар аперѣтѣска Өтѣпѣнїре кѣ азрнїчїе аѣ вѣрсат атѣтѣ кїелтѣелї пре ла Унїверсїтѣзиле, пре ла Якадеміїле чѣле де департе, ши пре ла Өхоалеле чѣ-ле де акасз пентрѣ ка сѣ лѣминѣѣе пре фїїй Ромѣнїлор, ши сѣї деплинѣскз. Влѣдїка лор чел де акѣм, кареле де мѣлѣї анї стѣпѣнѣѣе, кѣ тотѣл є дат ла єкономїе, ши ла адѣнаре де банї. Де ар авѣ ачеста рѣвнѣ спре шїнѣе, ши вѣрѣе спре Оаменїї чей аѣзѣаѣї, пре-кѣм аре неѣоїнѣз спре єкономїе, вѣр-тос ар фи кѣ о парте а банїлор сѣї адѣогатѣ Бїблїотека Ромѣнїлор чѣ дин Блаж, унде є лѣкашѣл влѣдїкѣлѣї Унїѣилор акѣм, ши мѣлѣї кзрѣаѣї мѣл-те пласе де кзрѣї ар фи дат ла лѣминѣз пентрѣ лѣминарѣ атот нѣкмѣл Ромѣ-нєск; карѣ Пѣрнѣѣѣе о кѣѣтѣ єѣна Аперѣѣїе а Яѣстрїей, ши тоате нѣкмѣ-рилє о дорєск ши о ашѣптѣз дела Ромѣнїй атрѣ ачест вѣк прѣлѣмїнат.

Дрєпт лѣѣдатѣл влѣдїкѣз аѣ фѣкѣт сѣ се типѣрѣскз нїѣе Кзрѣїй Өеологїчєѣї аколѣ а Блаж, дарѣ кѣм? Асѣшїй аѣ префѣкѣт кѣ ажѣторѣл ал-тора, кѣм спѣне Кѣвѣнтѣл амаинте, дин латинїе пре Ромѣнїе Өеологїа лѣї Тѣрнєлї (атрѣ ачест вѣк лѣмїнат) дєспре чѣле шепте Тайне але Бесѣрїчїї. Дєспре карѣ ун Профєссор Попїстѣшєск дин Влѣград ачѣстѣз, пре кѣт шоадѣз, пре атѣта дрѣптѣз жѣдєкатѣз аѣ дат; кз а кѣтѣ вѣрѣме аѣ аторє ІОАНН БОѢБ пре Тѣрнєлї а Ромѣнїе, май кїне ар фи фѣкѣт нїѣе роате. Мїе амї парє рѣѣ, кз а унор кзрѣаѣї, анѣме алѣї ӨАМѣНА КІАЙН, ши алѣї ДИМІТРїѣ

ВІЙДЯ, каріи зиче Прѣсѣянцитѣл, кз л'аѣ ажѣтат ла ачѣ фаптз, лѣѣ пѣс нѣмеле л Кѣвѣнтѣл чел лнаинтѣ Кзрціи. Кз Карте май нетрѣеникз нѣ пѣтѣ алта дин Блан сз се дѣ Ромзнилор, карѣ, Ори чине ба чети Картѣ ачеїа, лесе поате причѣпе. Лтоарсз є ачеїа дин кѣвѣнт л кѣвѣнт', каре кип де лѣкраре є нзкѣт спре а аѣѣче лтѣнекаре, кѣ атѣта май вѣртос, кз Картѣ ачеїа є лтокмитз де Тѣрнели дѣпз кипѣл Ѣхолостическ чел де демѣлт. Ячѣстз Карте, че стз дин май мѣлци Томи, ши дин некѣмпзтатз мѣлциме де лѣкрѣри, лй силѣше прѣлзѣдатѣл влздики сз о лѣѣѣце тоци ачеїи, че вѣрѣѣ сз се хиротонѣскз Преоци; каріи, некѣм сз айѣз вѣ'о кѣношинцз кѣт де пѣцинз де Дїалектикз, че є де липсз сз о шїе деплин, чел че вѣрѣ сз причѣпз Кирци-ае лѣи Тѣрнели ши л линга латинѣскз л карѣ сѣнт фзкѣте де Яѣторѣл сзѣ, некѣм л Ромзніе; чи де кѣт а чети нѣ шїе алта немика. Кѣт фолос аѣѣк ла Попоарзле сале ачеї че дѣпз кѣрѣнтз остѣнѣлз де дої ани єс дин Блаж хиротоници Преоци, жѣдече ачеї лцелепци че петрек кѣ дѣншиї. Вѣ дрепт ничї унѣл н'ам афлат пре кареле сз'л лаѣѣ, кз нѣ лѣѣшерт аѣ кїелтѣит л Блаж кѣнѣл дин гѣра фїилор сзї, мѣкар кз ам испитит л унїи дин трѣншиї капе-те ка ачѣле, кѣт, де ли с'ар фи дат лнаинте кзрци бине кѣмпзтате, ши дѣпз фирѣ ачелор, каріи нѣ шїѣ алта, фзрз а чети, лтокмите, нѣ де мижлок роѣ ар фи аѣѣс, ши сѣмцитз доѣѣндз ар фи фзкѣт кѣ талантѣл сзѣ л став-лѣл лѣи Хрїстос.

Токма де дорит лѣкрѣ єсте, ка Архїереїи чей де лѣѣ Грѣчѣскз че сѣнт л цериле Лперзцией Яѣстрией, сз се невоїаскз спре лмѣлцирѣ Кзрцилор, челор че сѣнт де липсз спре лѣминарѣ ши полирѣ Клерѣрилор ши а Попоарелор. Лтрз каріи пѣнз акѣм синѣѣр Ѣпископѣл ѢАМѢИЛ ВѢЛКАН дела Орадїа-Маре аѣ дат сѣмне де лналте кѣѣте. Ячела, преѣм кѣѣѣрос, ши нѣ фзрз кїелтѣїала л-дѣнз Манѣскриптѣри ла Библиотека са, ашѣ поате нзѣѣждѣи Пѣвеликѣл, кз ничї кїелтѣїала чѣ пѣнтрѣ типзрит нѣ о ба кѣѣѣ. Ба, ши дела влздика Іоанн Бок дин Ярдѣл нѣ сѣнтем фзрз де нзѣѣжде, кз преѣм банкеле, а-дѣкз банїи чей беки де хѣртїе їаѣ дат афарз, ашѣ ши банїи чей де арѣинт ши де аѣр, каріи л май мѣлци ани, май вѣртос пѣнз а нѣ се иви банкеле, їаѣ аѣѣнат, дѣпз моартѣ Прѣсѣянцией сале вор ремѣнѣ Клерѣлѣи. Дин каріи кѣ лѣоирѣ Прѣмилостивей Лперзцией єѣне лтокмири спре бинеле де Оѣѣе пот сз се факз.

Лсз гража ачела ал Прѣсфжнціей сале, кѣ кареле аѣ лчепѣт Кѣвѣнтѣл чѣл дѣ синѣ зис кѣ прилежѣл Инсталаціей Каноничилор Капитѣлѣи чѣлѣи че кѣ баніи Прѣсфжнціей сале дин мошїиле Влзджечїи, динтрѣ а Кзлѣгзрилор ши динтрѣ а Клеричилор Семинаріѣлѣи дин Блаж адѣнаци, фѣ рздикат, гража, зисѣю ачела: **ЛКѢМ БѢКѢРОС МОРЮ**, пѣцин род ва адѣче, дѣ нѣ се ва лѣѣрѣ Прѣсфжнціа са, пзнз трзїацѣ, ачѣ скзѣѣре, карѣ с'аѣ лтжмплат кѣ банкеле, дин каре ѣ фзкѣт зисѣл Капитѣл, сз о кзрпѣскз кѣ банї бѣни. Кз, фїинд кз банкеле дин преѣл сзѣ аѣ пїѣрдѣт патрѣ пзрци, ши нѣмай кѣ а чинчѣ аѣ ремас; Каноничилор лѣѣдатѣлѣи Капитѣл, карїи лѣа пре ан шептз сѣте дѣ флоринци, лкѣм нѣ ли се бине пре ан фзрз ка ла 140 дѣ Фл. Май пѣцин адѣкз дѣ кѣт се бине унѣи Преот динтрѣо Парохїѣ дѣ чѣле славе; ва ши лѣѣши Препоситѣлѣи Капитѣлѣи нѣ се бине фзрз кѣте 180. фл. пе ан. Дѣ унде, нѣ аѣ кѣм сз трзїаскз Прѣчинстициї Каноничї кѣ ачѣ Пзринцѣскз фачере дѣ бине а лѣѣдатѣлѣи Влзджкз; дѣ нѣ се вор ажѣтѣ пзнз уна алта кѣ рателе Кзлѣгзрилор Мзнзстирей дин Блаж, карїи прин недрептатѣ времилор ашѣ фѣрз кѣмпзтаци, кѣт акѣм нѣмай унѣл сингѣр лтрѣ ачѣ веститз Мзнзстире ѣсте Кзлѣгзр, анѣме Прѣчинститѣл **ВѢНѢДИКТ ФОГАРАШИ**; ши ашѣ ачѣ Мзнзстире, карѣ ѣрѣ мамз дешептзрей ши Лвзцзтѣрей Ромзнилор дин Ярдѣл, ѣ адѣсз ла чѣ дѣ пре урмз примежѣуре дѣ перире лпреѣнз кѣ Фѣндациа са. — —

Дѣспре Впископѣл Самбил Вѣлкан ши ачѣле сзѣмне ведем, кз мзрирѣ лпзѣзѣрей словелор Кирилїамѣ динтрѣ Ромзни, ши адѣчерѣ лнапой а Стрзмошецилор слове латинешї Прѣсфжнціей сале Черял о пзстрѣкз.

Чи Осѣбит бине поате нзѣзжѣи нѣмѣл Ромзнеск дела Катѣгета Динмитрїѣ Цикиндѣл Парохѣл дин Бечкерекѣл мик, ши дела чѣи трѣи Профессорї, Ромзни, Константин Дїаконович Лѣга фостѣл чѣл лтжїю Лвзцзторїю ал Охѣалей Ромзнешї дин Пѣста. Іосиф Іоргович а фрѣмоаселор лвзцзтѣрей ши а Философїей Доктор. Іоанн Мїхѣц; пре карїи лнзлцатѣл Лперат ал Яѣстрией **ФРАНЦИСК** чѣл лтжїю, кѣ ковѣршире дѣ Пзринцѣскз драгосте рздикжнд лтрѣ ачѣст ан Охѣалз ла Ярад пентрѣ Лвѣцзтѣра чѣлор че аѣ асе гзтї ла Дзскзлїиле чѣле дѣ прин Ораше, ши дѣ прин сате, кѣ Валарїѣм сѣѣ кѣ платз дѣ кѣте Опт сѣте дѣ флоринци Немцешї пе ан, їаѣ ресолвит сз фїѣ аколѣ Профессорї, адѣкз Лвѣцзторї фїиторилор прин Ораше ши прин Сате Лвѣцзторї. Лсз нѣ ѣ лѣѣїалз, кз пре лжнз темѣюл каре лл вор пѣне лѣѣдациї Профессорї л Охѣала чѣ дела Ярад май сѣс арзтатз, спре прокопѣ-

ла чѣ деплинитъ е де липсѣшиажѣторюа Клерѣлѣи, кареле дин фѣинца Дер-
 гзторіей сале е даторю лтот кипѣл асе невои спре фолосѣл поподарелор сале.
 Спре ачѣста ебнз нздѣжде поате авѣ Пѣбликѣл дела чей кѣносѣвци лтрѣ рѣж-
 на чѣ кзтрѣ полирѣ нѣмѣлѣи Ромзнеск Прѣчинстиціи Протопресвѣтерїи Пет р ѣ
 Їоргович ал Оравицей, ши Ассессор Консистеріѣлѣи Епископеск ал Вершецѣ-
 лѣи, Стефан де Ядана сїевич ал Логошѣлѣи, ши Ассессор Мзритей
 Вармегїей Крашовей, Іоанн Фомич ал Карансесѣшѣлѣи, ши Ассессор Конси-
 стеріѣлѣи Епископеск ал Вершецѣлѣи, Николае Стойка де Хацег, ал Ме-
 хадїей. Карїи преѣм тинеримѣ, ка тѣ тот де адинѣл сѣ се дѣ спре Лѣ-
 цѣтѣрѣ дѣпз Пзринцескѣл кѣцет ал лнзлцѣтѣлѣи Аперат кѣ сѣргѣбинцѣ О
 вор лдемнѣ, ашѣ ши спре кѣшигарѣ Кзрцилор челор фолоситоаре, пре Преоци
 лї вор дещептѣ. Кѣ каре мижлочире нѣ дѣпз лѣнгѣ вѣрѣме, есте а нздѣж-
 дѣи, кѣ Бзнзѣкнїи лтрѣ Ромзнїи чей май прокопсици се вор нѣмзрѣ, мз-
 кар кѣ нѣ аб Епископї дин нѣмѣл лор.

стрикатъ, ши скъзѣтъ дела флоарѣ лингеи Латинъ. Яцій зикъ, къ ла Романій чей де демблатъ доаз лингеи аѣ фостѣ, уна, каре о грѣиѣ попорѣл, ши ачѣста о сѣрѣ апрѣбнъ къ латтеле дела мѣмеле сале, адекъ о лѣзца прѣбнѣи дин аѣзитѣ; алта, каре о лѣзца ла сколла къ аѣкторѣ Траматиней: ши ачѣста се зиче лингъ лѣзцатъ, де оаръ че синѣрѣи лѣзцацій о пот шире. Латрѣ ачѣстъ лингъ скрѣи Латинѣи сѣѣ Романѣи кърциле сале, дин каре мѣлате пзнъ ла ной аѣ аѣбнѣ, ши ле четим.

Непотѣ. Де каре динтрѣ ачесте доаз пѣрерѣ се каде сѣ не цинемѣ?

Ункю. Пѣрерѣ челор де лѣжѣи де аколѣ есте порнитъ, къ вѣхъндѣ ей мѣлате кѣвинте Латинѣи л лингеа Ромънъ, ѣаръ цеситѣра ей чѣ дин лонтрѣ дестинптъ (Осегитъ) де цеситѣра лингеи, каре о читескѣ л кърциле Латиней, се алѣнекаръ а креде, къ ачѣста къ скъдерѣ дела флоарѣ лингеи Латинъ, ши къ стрикарѣ ей с'аѣ лѣжмплатѣ. Ма, де би лѣеци пре ачести а респѣнде-ре: кжндѣ, унде, пентрѣ че, къ че мижлочирѣ с'аѣ лѣжмплатѣ скъдерѣ ачѣста, ши стрикарѣ? аѣ бор амѣци, аѣ де нѣѣ борѣ гоале, фѣрѣ де ничѣ о довѣдъ бор адаѣе.

Непотѣ. Се поате зиче, къ стрикарѣ ачѣста с'аѣ фѣкѣт л Дачѣи прин местекарѣ, ши лѣнга петречере а Ромънилор къ мѣлате гинте сѣѣ поподарѣ барваре.

Ункю. Ши ачѣста е борѣз дешѣртъ къ ничѣ о довѣдъ проптѣтъ. Япой, ведемѣ къ лингеа Ромънъ нѣ нѣмай л мѣлате кѣвинте, каре сѣѣ ниче кѣм нѣ сѣнт л лингеа Латинъ, сѣѣ къ алтѣ фацъ се афлз; чи ши л цеситѣра ей чѣ дин лонтрѣ се лѣвѣе къ лингеа Спанѣолъ, къ а Фрѣнчилор, ши май вѣртѣс къ лингеа Італѣанъ. Дѣчѣи, дакъ лингиле акѣм зиче апрѣбнъ къ чѣ Ромънъ, преѣм лѣтрѣ сине л мѣлате се лѣвѣск, ашѣ лѣтрѣ ачелеш се дескли-нескѣ де чѣ Латинъ; прѣтинса скъдере, сѣѣ стрикаре нѣ л Дачѣи с'аѣ лѣжм-плат, чи причина нѣловирѣи сѣѣ а неасъменърѣи лингилор ачестора къ чѣ Латинъ аколѣ трѣѣе сѣ се черче, де унде аѣ порнит ачесте лингеи, каре акѣм се кѣамъ Ромънъ, Італѣанъ, Спанѣолъ, ши Фрѣнкъ, адекъ ла Рома, л Італѣа.

Непотѣ. Яшѣ даръ се каде сѣ зичем, къ лингеа Латинъ с'аѣ стрикат ла Рома, ши л Італѣа, ши де аколѣ аѣ порнит стрикатъ кѣтрѣ Франѣи, кѣтрѣ Спанѣа, ши кѣтрѣ Дачѣи; ши ачѣста есте причина кѣчѣи лингиле ачесте сѣнт кѣскрѣте ла Олалтѣ, ѣаръ де лингеа Латинъ, каре е л кърциле Латинѣи, сѣнт стрѣинате апрѣбнъ къ лингеа Ромънъ.

Ункю. Вредникъ де рзс есте кѡвинтарѣ ачѣста! Линка Латинъ, кѡнд ерѣ май ꙗ флоаре, ши токма ꙗ вѣкѣл че се зиче де аѡрѣ, фѣ прин колоніале Романе вѣгатъ ꙗ Франчіа сѣѣ ꙗ Галіа ши ꙗ Епаніа; ши нѣ лѣнг тѣмпѣ дѣпѣ ачѣіа ꙗ Дачіа. Чине поате даръ висѣ, кѣ линка Латинъ стрикатъ сѣ фи порнитѣ кѣтрѣ Галіа, кѣтрѣ Епаніа, ши кѣтрѣ Дачіа? Кѣрциле дин вѣкѣл ачелѣ скриси, каре ле четим асѣзѣй, адеверек, кѣ ничѣ Одатъ н'аѣ фогтѣ линка Латинъ ашѣ ꙗ флоаре прекѣм ꙗ зисѣл вѣкѣ.

Непотѣ. Еѣм (сѣнт) ꙗкрединицатѣ, кѣм линка Ромѣнъ нѣ е стрикатъ дин линка Латинъ. Тотѣши дорекѣ, сѣ кѣвинцѣ май ꙗколѣ ꙗ лѣкрѣл ачѣстѣ, ка сѣ мѣ дешептѣ ꙗтрѣ ачѣіа, кѣм доаз линей аѣ фогт ла Романіи чѣй веки: уна Граматичѣскѣ, сѣѣ а ꙗвѣцилор, ши алта а попорѣлѣй.

Ункю. Линка Латинъ чѣ Граматичѣскѣ, сѣѣ а ꙗвѣцилор, каре пѣнъ асѣзѣй есте ꙗ кѣрциле Латине, кіарѣ се веде, кѣ есте линекъ нѣ фирѣкѣ, чи мештешѣитъ, ши каре нѣ се поате ꙗвѣцѣ фѣрѣ нѣмай кѣ ажѣторѣл Граматичей. Кѣ ашѣ есте іа цесѣтѣ, кѣт мѣкар кѣт О ба аѣзѣй чинева, нѣ поате сѣ О ꙗвѣце кѣ ачѣ деплинире, кѣт сѣ нѣ факъ десе, ши греле грешеле асѣпра Граматичей, унде Ори че линекъ фирѣкѣ, ши, кѣм се зиче, вѣ, нѣмай дин аѣзит се поате ꙗвѣцѣ деплин. Шіѣ, кѣ ла Блаж ꙗ Трансилваніа ун прѣнк микѣ, чи ꙗвѣцѣ карте Ромѣнъ, ши Латинече ничѣ а четире нѣ ціа, кѣстѣнѣ ꙗтрѣ Клеричѣ, каріи ꙗвѣцѣ ла скоалѣ Латинъ, ши пентрѣ ачѣіа ꙗтрѣ сине пѣрѣрѣк Латинече борѣкѣ, дин аѣзит атѣнтѣ се прокописе ꙗ линка Латинъ, кѣт тоате чѣле кѣ леснире ле грѣіа ꙗ линка Латинъ; ма борка лѣи тоатѣ ерѣ плинъ де греле грешеле асѣпра Граматичей, кѣт фѣчѣ рзсѣ ла Клеричѣ. Ашѣ ба пѣци Ори каре ба черка сѣ ꙗвѣце линка Латинъ дин аѣзит, ши нѣ дин Граматикъ; ненѣмѣрате сминтеле Граматичей ба фаче ꙗ борка са; ашѣ пѣцескѣ тоци ши каріи ꙗвѣцѣ ла скоале Латине, пѣнъ нѣ ажѣнгѣ а цире лециле Граматичей де плин.

Ашѣ пѣцѣ ши тинеріи Романилор челор веки. Пентрѣ ачѣіа пѣринциї лор, ши тоци ꙗцелепциї маре кѣшигъ сѣѣ гриж пѣртѣ, ка сѣ се рѣдиче скоале, ла каре кѣ дѣдинсѣ сѣ ꙗмеле прѣнчій Романі, ши ꙗвѣцѣторіи бине се пѣзѣтѣ. А мѣлтор де ачест фелѣ де ꙗвѣцѣторі, чи се кіемѣ Граматичей, пѣнъ аѣй вестит е прин кѣрциле Латине нѣмеле лорѣ. Нѣ май пѣцини ани петречѣ тинеріи Романилор челор веки ла скоале Латине, пѣнъ ꙗвѣцѣ де плинѣ линка Латинъ чѣ мештешѣитъ, сѣѣ Граматичѣскѣ, дѣкѣм аѣй петречѣ фий Романилор ностри. Кіар се кѣлѣце ачѣста дин кѣвинтеле ачеле лѣй Чинті-

ліанѢ ла ІнститѢціиле Ораторіе КартѢ I. кап 12. „Ма линка ЛатинѢ ꙗ кѢцѢ
 „анѢ стѢ контрѢ ꙗвѢцѢчилор нострѢй“*). „Ячелаш ЧинтиліанѢ ла зиса Карте
 „кап 6. зисе, кѢ алта є а борѢи ЛатинѢше, алта ГраматичѢше“**). ЯчѢ кѢар
 фаче ЧинтиліанѢ дескланире ꙗтрѢ линка ЛатинѢ, каре о сѢцѢ прѢвнѢй Романи
 ꙗпрѢвнѢ кѢ лаптеле дела мѢмеле салѢ, ши каре се зичѢ а попорѢлѢй, ши ꙗтрѢ
 линка ЛатинѢ чѢ мешѢшѢритѢ, каре ꙗ май мѢлѢцѢ анѢ о ꙗвѢцѢ дѢн Грама-
 тикѢ. ЧичѢро ꙗкѢ зичѢ ꙗ КартѢ V. дѢ Ораторе, кѢ „регѢлѢ дѢ а борѢире
 „ЛатинѢше ꙗвѢцѢтѢбра чѢ прѢвнѢчѢскѢ ле дѢ“***). ЯлтѢ линѢз дѢрѢ борѢѢ прѢвн-
 чѢй Романи дѢстинптѢ дѢ чѢ мешѢшѢритѢ ꙗнаинте дѢ а ꙗмѢла ла скоала Гра-
 матичѢй ЛатинѢ, адѢкѢ ачѢ линѢз о борѢѢ, каре о ꙗвѢцѢсе дела мѢмеле лор,
 ши каре о грѢѢ дѢ комѢн попорѢ чѢл не ꙗвѢцѢтѢ: каре линѢз нѢ авѢ опѢ
 (липсѢ) дѢ ꙗвѢцѢтѢбра ГраматичѢй ла скоалѢ, фѢинд линѢз фирѢскѢ, нѢ
 мешѢшѢритѢ; прѢкѢм линѢа РомѢнѢ, дакѢ є фирѢскѢ, нѢ є дѢ липсѢ сѢ о
 ꙗвѢцѢ прѢвнѢй РомѢнѢй ла скоалѢ дѢн ГраматикѢ; чи фѢе каре РомѢн о ци.
 ПрѢкѢм ФилософѢа РомѢн, ашѢ ши пѢркарѢл, ши вѢкарѢл, ши пѢкѢрарѢл бор-
 бѢнд, ничѢ одѢтѢ нѢ ва фаче смѢнтѢлѢз дѢспра ГраматичѢй чѢй дѢн лонтрѢ
 а линѢей салѢ.

НепотѢ. ДакѢ линѢа ЛатинѢ, каре азѢ се беде ꙗ кѢрѢиле ЛатинѢ,
 о аѢ шѢѢт нѢмай чѢй чи о ꙗвѢцѢ ла скоалѢ кѢ ажѢторѢл ГраматичѢй май
 ꙗ мѢлѢцѢ анѢ; роѢѢте, кѢнд кѢвѢнтѢ. ІѢлѢѢс ЧѢсар, ши алѢй Капитани ла
 ОшилѢ салѢ, кѢм пѢтѢ сѢѢй ꙗцѢлѢгѢз солѢацѢй? аѢ дѢарѢ тоѢй солѢацѢй Ро-
 мани пѢнѢ ши чѢй май дѢ жос шѢла линѢа ГраматичѢскѢ?

УнкѢ. МѢкар кѢ фѢарте мѢлѢцѢ дѢнтрѢ Романи шѢла линѢа ЛатинѢ
 чѢ ГраматичѢскѢ, май вѢртѢс ꙗ Рома, ши прѢ ла четѢзилѢ чѢлѢ май ꙗсѢм-
 натѢ; тѢѢѢшѢ мѢлѢцимѢ нѢ шѢла фѢрѢ нѢмай линѢа попорѢлѢй, каре о аѢ ꙗ-
 вѢцѢтѢ дела мѢмеле салѢ. ЯчѢктѢ линѢз о шѢла ши лѢѢѢацѢй КѢпитани дѢн
 прѢвнѢѢа лор; ши ꙗтрѢ ачѢктѢ линѢз кѢвѢнтѢ кѢтрѢ оѢѢй, пѢнтрѢ ачѢѢа тоѢи
 солѢацѢй Романи прѢ бѢне о ꙗцѢлѢѢѢ.

НепотѢ. Ма кѢвѢнтѢлѢ Капитанилор чѢлѢ кѢтрѢ оѢѢй зисѢ ле афлѢм
 ꙗ линѢа ЛатинѢ чѢ ГраматичѢскѢ скрѢсе. ЯшѢ дѢрѢ ꙗтрѢ ачѢктѢ линѢз
 аѢ грѢит зѢшѢй Капитани кѢтрѢ ошилѢ салѢ, нѢ ꙗтрѢ алта.

УнкѢ.

*) At novitiis nostris per quot annos sermo Latinus repugnat?

**) Aliud esse Latine, aliud Grammatice loqui.

***) Praecepta latine loquendi puerilis doctrina tradit.

Ункю. Ам спѣс май сѣс, ши прекѣсноскѣт лѣкрѣ есте, кѣ Романій чей бекій тоате кѣрциле ꙗ линка латинѣ чѣ Граматичѣскѣ ле скрїа, нимене нѣ скрїа ꙗ линка попорѣлѣй: каре латинѣ май мѣлте вѣкѣрїи ши дѣпѣ лчегарѣ Лперѣцїей чей дела Рома бекїѣ фѣ цинѣтѣ; ба ши алте гинте, кѣм сѣнт Галїи, Немцїи, Африканїи, ш. ч. нѣмай ꙗ линка латинѣ чѣ Граматичѣскѣ скрїа кѣрци. Дечї скрїиндѣсе їсторїиле ꙗ линка латинѣ чѣ Граматичѣскѣ; ши кѣвинтелѣ зишилор Капитанїи, мѣкар кѣ де дѣншїи аѣ фост зисе кѣтрѣ солдаци ꙗ линка латинѣ попоранѣ, се скрисерѣ ꙗ линка латинѣ чѣ Граматичѣскѣ: алта есте а кѣвѣнтѣ, алта а скрїере. Де ба кѣвѣнтѣ ун Башѣ Тѣрческ кѣтрѣ солдаци сѣи Тѣрчїи ꙗ линка Тѣрчѣскѣ, ши Оаре каре їсторикѣ ба скрїе кѣвѣнтѣл лѣи ꙗ линка Немцѣскѣ; аѣ зичеви, кѣ Баша ачелѣ аѣ грѣит кѣтрѣ Тѣрчїи сѣи Немцѣе?

Непотѣ. Нѣ поате фи лѣдоїалѣ ничї кѣт є май микѣ, кѣ доаз линкї аѣ абѣт Романїи чей де дѣмѣлат, уна Граматичѣскѣ, алта попоранѣ. Ма роѣте, унде є азї линка чѣ попоранѣ а Романилор? аѣ доарѣ аѣ перит?

Ункю. Линка попорѣлѣй Романилор челор де дѣмѣлат бекѣе пѣнѣ асѣзїи ꙗ гѣра Ромѣнилор ностри. Кѣ кѣ ачѣстѣ линкѣ аѣ венит стрѣмошїи Ромѣнилор дела Рома ꙗ зилеле Лператѣлѣй Траїанѣ, кареле кѣтѣнд пре Дечебалѣ Домнѣл Дачилор, ши дѣсрѣдѣчинѣнд бица Дачилор дин Дачїа, дѣпѣ кѣм с'аѣ арѣтѣт ꙗ їсторїа: пѣнѣрѣ лчепѣтѣл Ромѣнилор ꙗ Дачїа, ши ашѣ дѣспоиндѣ Дачїа де лѣкѣиторїи чей бекїи, немѣрѣинитѣ мѣлциме де Романи, дин тоатѣ Лперѣцїа Романѣ, адекѣ, дин тоатѣ їталїа аѣ аѣсе ꙗ Дачїа, ка єи тоате Орашеле, ши тоате сѣтеле Дачїей сѣ ле цинѣ, ши сѣ ле домнѣскѣ.

Непотѣ. Дакѣ линка Ромѣнѣскѣ є линка попорѣлѣй Романилор челор де дѣмѣлатѣ; пѣнѣрѣ че Ромѣнїи пѣцин се пот лѣцеле ꙗ борѣ кѣ Фрѣнчїи, кѣ Шпанїолїи, ба ши кѣ їталїанїи, унде афарѣ де лѣдоїалѣ лѣкрѣ ми се паре а фи, кѣ ши колонїиле Романе, каре фѣрѣ дѣсе ла Галїа, ши ла Шпанїа, кѣ линка попоранѣ ꙗ гѣрѣ аѣ мерѣ аколѣ?

Ункю. Кѣнд с'аѣ дѣсе Романїи а лѣкѣире ꙗ Шпанїа, ши ꙗ Галїа сѣѣ Франчїа, цѣриле ачеле єрѣ плине де лѣкѣиторїи чей бекїи ай цѣрилор ачелора; пѣнѣрѣ ачїа линка Романѣ, сѣѣ латинѣ чѣ попоранѣ нѣ дѣпѣ лѣнг тимпѣ с'аѣ аместекат кѣ линка лѣкѣиторилор челор бекїи, ши аѣ скѣзѣтѣ лѣтрѣ алѣзѣириле сале челе бекїи. їарѣ дѣпѣ че аѣ лѣтрѣт гинте Немцѣшїи ꙗ Шпанїа, ши ꙗ Галїа сѣѣ Франчїа, ши с'аѣ ашезѣт аколѣ кѣ лѣкѣинѣца, кѣ мѣлѣтѣ май тарѣ с'аѣ стрѣмѣтѣт линка Романѣ прин линка ачелор гинте Немцѣшїи. Линка їталїанѣ

ліанз ꙗкз мѣлт с'ѣв аместекат кѣ кѣвинте де а Лонгобардилор, дѣпз че ачестій аѣ кѣпринсѣ пре Італіаній, ши с'ѣв ашезат ꙗ Італіа, үнде пзнз азій сѣв нѣме де Італіаній лѣкѣскѣ. Кѣ тоате ачесте нѣ с'ѣв фост стрѣмѣтат ашѣ таре. Чи линка Італіанз май тѣрзїѣ вѣртос о аѣ скимеат лѣвѣцїї Італіанилор, ши май алес Поетеле, кѣт май се подте зиче, кѣ аѣ фѣкѣтѣ линкѣ новз Італіанз; ка ши пзнз азій пѣшеск а о скимеаре, май вѣртос Тошканиї: Романій стрѣмошїї Ромзнилор, кѣнд аѣ венит ꙗ Дачїа, аѣ афлат ачкѣстѣ цѣрѣз кѣ тотѣ дешѣртѣ де лѣкѣбиторї; ашѣ май кѣ леснїре аѣ пѣтѣт сѣ се цинз ꙗтрѣцїмѣ линкеї Романз, ши кѣ атѣнтѣ май вѣртос, кѣ стрѣмошїї Ромзнилор н'ѣв фостѣ ка алте колонїї Романе пре ауре тримїсе, чи мѣлциме нѣнѣмзратѣ; ши а попорѣлѣї челѣїї пре мѣлцитѣ кѣ аневое есте а и се скимеа линка. Дрепт кѣ прин Дачїа дѣпз че аѣ дескѣлекат Романїї аколѣ, мѣлате гинте варбарѣ аѣ трекѣт, ка аѣ ши лѣкѣбит аколѣ, каре май мѣлт, каре май пѣцинѣ, прекум Готїї ши Цепеде попоарѣ Немѣцїї, ши Хѣнїї кѣ Яварїї виѣзѣ Скїтѣскѣ. Чи нѣмзрѣл чел кѣмплїт ал Ромзнилор, прекум ши инїма чѣ воерѣскѣ а лор, а нѣ се местекѣ ꙗ кѣзѣторїе кѣ мѣїерї де сою стрѣин аѣ ꙗпедекат, ка сѣ нѣ се скїмогѣскѣ линка Романз прин линкеї варбарѣ. Ниче нѣ ш'ѣв кѣтѣт Ромзнїї капѣ нїчїї одатѣ спре ачїа, ка сѣ шїї скїмѣе линка чѣ векїе, кѣ каре аѣ венит Романїї стрѣмошїї лор ꙗ Дачїа, дѣпз кѣм аѣ фѣкѣт Італїанїї чїї де акѣм, чи о аѣ лѣсат ꙗ фїїнца са пзнз астѣзїї.

Лабренцїе Топелтїнѣ Гасѣ дїн Трансїлванїа ꙗ Карѣкѣ са, че се нѣмѣще: „Ориѣнїес ет Оккаѣсѣ Трансїлванорѣм“ ла кап 9. алѣтѣрѣндѣ линка Італїанз кѣ чѣ Ромзнѣскѣ ашѣ грѣще: „Гокотеск, кѣ ꙗ анте де а алѣкѣтѣї „Дантес, Бокацїѣс ши Петрарка дїн варбарїмїле Лонгобардилор, ши а Галїа, лор, ши дїн ремзшицеле доместїчїї варѣз чїї латїнз, ачкѣстѣ новз а Італїанилор, фрѣмоасѣ, ши май домнезеїаскѣ линкѣ, линка Ромзнилор ꙗтрѣ „тоате асѣмене аѣ фостѣ кѣ линка Італїанз“ *). Везїї, кѣм линка Італїанилор челор де акѣм прин ай сѣїї оаменї с'ѣв стрѣмѣтат дїн фїїнца сїї чѣ векїе. Яколошї дѣдѣче ꙗ анте Топелтїнѣ ши пѣррѣкѣ лѣїї Ковачїѣс ꙗтр' ачестѣ кїп: „Ши Ковачїѣс аѣ лѣат аминте, кѣ линка Ромзнилор честор де акѣм май
„мѣлт

*) Existimo, antequam Dantes, Boccatus et Petrarca ex Barbarismis Longobardorum, Gallorumve, et familiaris Latini sermonis reliquiis, novam hanc Italarum, elegantem et pene divinam, composuissent, Valachicam Italicae linguae, per omnia similem fuisse.

„мѣлт арє ꙗ сине дин борка Романъ ши Латинъ дє кѣт линка чѣ дє акѣм
„а Італіанилор.“ *)

Непотѣ. Калкокондила, унѣл динтрѣ Окрипторій Биѣантиний ꙗ
Картѣ II. зичє, кѣ линка Ромѣнъ єсте асѣмене линкей Італіанъ, ма ашѣ є дє
стрикатъ, ши десклинитъ, кѣт кѣ грѣѣ пот Італіаній сѣ о ꙗцелѣгъ. Дє
ундє урмъ, кѣ нѣ линка Італіанъ, ма чѣ Ромѣнъ с'ѣв асѣтѣтѣ дєла линка
попорѣлѣй Романѣ чѣ бекіє.

Ункю. Калкокондила аѣ скрис ачєстє ла 1500. дє анй дѣпѣ ꙗтрѣпа-
рѣ Домнѣлѣй Хрїстос. Чи скимгарѣ линкей Італіанъ, карѣ май сѣс ам деско-
перито, кѣ мѣлт май нантє с'ѣв ꙗтѣмплат. Дє ундє дрєпт арє Калкоконди-
ла, кѣ Італіаній нѣ леснє сє пот ꙗцелєцє ꙗ борєз кѣ Ромѣній. Іарѣ неѣїиндѣ
Грєкѣ Калкокондила, кѣ скимгарѣ линкей с'ѣв ꙗтѣмплат дє партѣ Італіани-
лор, кѣм май сѣс ам дєсѣзлитѣ, ши нѣ дє партѣ Ромѣнилор; не ꙗцелєцєрѣ
Італіанилор ꙗ борєз кѣ Ромѣній о ꙗмпѣтѣ стрикъчѣнєй линкей Ромѣнъ: ꙗтрѣ
карє грєшй Грєкѣл. Кѣ прєкѣм ам арѣтатѣ, нѣ линка Ромѣнъ, ма чѣ Італіа-
нъ прин лангобардй, ши прин ай сѣй ꙗѣзѣцѣй с'ѣв асѣтѣтѣ дєла линка попо-
рѣлѣй Романѣ чѣ бекіє.

Непотѣ. ꙗ линєилє Італіанъ, Галикѣ сѣѣ Фрѣнчѣскѣ, ши ꙗ чѣ
Єпаніолъ, парє, кѣ май мѣлтє кѣвинтє сє афлѣ Латинє, дє кѣт ꙗ линка Ро-
мѣнъ. Яшѣ дѣрѣ линка Ромѣнъ є стрикатъ, ши пєнтрѣ ачѣ стрикъчѣнє кѣ
анєбє сє пот ꙗцелєцє Італіаній кѣ Ромѣній ꙗ борєз.

Ункю. ꙗ линка Італіанъ, ши ꙗ чєлє лалтє кѣ аѣсѣзрат сє афлѣ у-
нєлє кѣвинтє, карє ла Ромѣнй нѣ сє аѣдѣ. Чи трєбѣ сѣ-ѣй аѣѣчй аминтє,
кѣ Італіаній, Єпаніолій, ши Фрѣнчій, дє кѣндѣ аѣ ꙗсѣцошатѣ крєдинѣа Крє-
шинъ, тотѣѣнѣ аѣ фогѣтѣ сѣкѣпѣшй Патрїархѣлѣй дєла Рома; ꙗ Бєсєричилє
лор тотѣѣнѣ с'ѣв ѣинѣтѣ линка Латинъ чѣ Граматичѣскѣ; нѣ сє аѣѣѣ ꙗ
Бєсєричилє лор, ꙗ рѣгъчѣнилє лор алтѣ линєз, фѣрѣ линка Латинъ чѣ Грама-
тичѣскѣ; гинтєлє ачєстє прєтѣтинѣдинє аѣѣ скоалє Латинє, ꙗ карє тинєримѣ
лор сє ꙗѣзѣдѣ линка Латинъ чѣ Граматичѣскѣ дє плинѣ; ꙗтрѣ ачѣстѣ линєз
ꙗѣзѣдѣ Рєторика, Философіѣ, Теологіѣ, ꙗѣцилє политичєшй, ши алтєлє. Бѣ май
сѣс дє о мїє дє анй ꙗтрѣ попоарѣлє ачєстє нѣ сє скрїѣ кѣрѣй, фѣрѣ нѣмай ꙗ
линка Латинъ чѣ Граматичѣскѣ. Чє мирарє дѣрѣ єстє, дѣкѣ ꙗ зисєлє линкей

сє

*) Covacius quoque in Dial. de administr. Regn. Transylv. observavit, vernaculum istorum Valachorum sermonem — plus fere in se habere Romani et Latini sermonis, quam praesens Italorum lingua.

Непотъ. Пѣцине кѣвинте латине, ми се паре, а фи ꙗ линга Романнъ; челе мѣлте ддръ бор сѣ фїе дин линкиле поподарелор Італїей, каре фѣррꙗ ꙗвинсе де пѣтерничїй Романї, ши апой ꙗпрѣзнате ꙗтрꙗн націон кѣ Романїй?

Ункю. Ёзнт ши де а зиселор поподаре але Італїей мѣлте кѣвинте ꙗ линга Романнъ, ма челе май мѣлте сѣзнт дин линга латиннъ. Нѣмай ачелора ли се паре а нѣ фи мѣлте кѣвинте латине ꙗ линга Романнъ, карїй алхтѣррꙗ линга Романнъ кѣ линга латиннъ чѣ Граматичѣскꙗ, ши нѣ сокотескѣ де линга латиннъ чѣ попораннъ. Мѣлте кѣвинте а ле лингеї латиннъ попораннъ, каре сѣзнт ꙗ линга Романнъ, линга латиннъ чѣ Граматичѣскꙗ ле аѣ префѣкѣт алтминтре, ши лѣѣ дат алтꙗ формꙗ; пентрѣ ачеїа кѣ бедерѣ дин ꙗтꙗїа се парѣ а нѣ фи латине. Ма де ви черкꙗ кѣ кїаїа чѣ де мине о ортографїе ꙗтрѣвдинцꙗ ачепѣтѣл сѣѣ рꙗдꙗчина лор, каре ꙗ ꙗселе есте ꙗкѣїкатꙗ; ви афлꙗ, кꙗ сѣзнт латине, ка ши челе, че се четескѣ ꙗ кꙗрциле челе ꙗ линга латиннъ Граматичѣскꙗ. Дрепт, кꙗ пꙗнꙗ бор скрїе Романнїй кѣ слове Чирилїчещїй, каре ле ꙗтрѣвдинцꙗ Ёзрїїй кѣ рѣшїй, ши каре кѣ ачѣ бикленїе сѣзнт вꙗгате ꙗтрꙗ Романнї, ка кѣ тотѣ сѣ се стингꙗ линга Романнъ, ничї одꙗтꙗ нѣ бор фи бедероасе кѣвинтеле латине ꙗ линга Романнъ: кѣ атꙗнта фѣвнинцине аѣ акоперит воерѣска лор фацꙗ, ши ка ꙗтрѣ о нѣгрꙗ капсꙗ фꙗрꙗ сперанцꙗ (нꙗдежде) де скꙗпаре амар ле цинѣ ꙗкїсе! Де кꙗте орї ми сꙗѣ ꙗтꙗмплатѣ мїе, де ꙗдоиндѣмꙗ де брꙗн кѣвꙗнтѣ, оаре латинеск есте; кꙗт лꙗм скрїсѣ кѣ слове сѣѣ литере латине, ꙗдатꙗ кѣ стрꙗлѣчире и се вꙗзѣ латина лѣї фацꙗ, ши пꙗрѣ, кꙗ рꙗде асѣпра мѣ де вѣкѣрїе, кꙗ лꙗм скꙗпатѣ дин склавїе, ши де калїчеле Чирилїчещїй петече.

Непотъ. Ёзнт унеле кѣвинте ꙗ линга Романнѣскꙗ, каре азї нѣ се афлꙗ ничї ꙗ линга латиннъ чѣ Граматичѣскꙗ, ничї ꙗ чѣ Італїаннъ, ничї ꙗ чѣ Ёпанїолꙗ, ничї ꙗ чѣ Франчїкꙗ, ничї ꙗтрѣ алте лингеї нове кѣноскѣте; ачеле, ми се паре, апрїат лѣкрѣ а фи, кꙗ стрꙗмошїй Романнїлор лѣѣ ꙗпрѣмѣтꙗтѣ дела гинте барбаре, каре май демѣлат ꙗмелꙗ прин Дачїа; ши акѣм сѣзнт стинсе.

Ункю. Гичитѣрїй дѣсвꙗзнате, ши каре нѣ ажѣнѣ о чѣкꙗ дѣцератꙗ, сѣзнт ачеле, а черкꙗ кѣвинтеле Романне ꙗ лингеї де ачелор гинте стинсе, каре нѣ се ши, че лингꙗ аѣ авѣт ꙗ гѣра лор. Ам зисѣ май сѣс, кꙗ ꙗ Італїа мѣлте Дїалете аѣ фостѣ, ши пꙗнꙗ асꙗзї сѣзнт. Дечї се каде а зиче, кꙗ кѣвинтеле де тине поменїте, дин унеле цинѣтѣрїй але Італїей фѣррꙗ де стрꙗмошїй Романнїлор ꙗ Дачїа аѣсѣ; ачеле, кѣм се ꙗтꙗмплꙗ, ꙗ Італїа сꙗѣ дат уїтꙗрей, ла Романнї пꙗнꙗ азї вѣкѣскѣ. Аѣ нѣ ши Романнїлор-ничї сꙗѣ ꙗтꙗмплат

ачеїа? Унеле кѣвинте латине лтрѣ Ромзній чей дин Дачїа лѣи Яврелїанѣ пзнѣ астѣзї сѣнт л гѣра лор, ла Ромзній чей дин Дачїа лѣи Траїанѣ ниче кѣм нѣ се абѣѣ; ши лкоантрѣ, унеле ремзї л Дачїа лѣи Траїанѣ, каре л Дачїа лѣи Яврелїанѣ лдешертѣ ле ви кѣѣта. Ба ши л Дачїа лѣи Траїанѣ сѣнт унеле кѣвинте латине лтрѣи цинѣтѣ, сѣѣ лтрѣ О Дїалетѣ, каре лтрѣ алте Дїалете але Дачїей лѣи Траїанѣ нѣ се афлѣ; асѣмене есте лѣкрѣ ши л Дачїа лѣи Яврелїанѣ. Ши ла Глобени кѣте кѣвинте Глобенеѣи сѣнт лтрѣ унеле Дїалете, каре лтрѣ алте Дїалете сѣнт некѣносѣте!

Нѣ нѣмай кѣвинтелор челор че сѣнт нѣмай а линкей Романѣ, чи ши челор, че сѣнт комѣне (де Окѣе) ей кѣ линка латинѣ чѣ Граматичѣскѣ аб акѣзѣт ачѣстѣ лтѣмпларе. Пентрѣ есемпрѣ: л челе пребеки 12. Тагле але Романилор се афлѣ лтрѣ лтреа персонѣ ворѣа: есцит, есцит л лок де: сит, сит. Ядоа, ши лтѣїа персонѣ никѣриѣ нѣ се афлѣ л кѣрциле латине, есте перитѣ дин линка латинѣ чѣ Граматичѣскѣ; їарѣ ла Ромзній чей дин Дачїа лѣи Траїанѣ се афлѣ адоао персонѣ: еѣи (еѣи) es; ла Ромзній дин Дачїа лѣи Яврелїанѣ се афлѣ ши лтѣа персонѣ: ескѣ, sum. Дакѣ кѣвинтеле челе дин кѣрци, адекѣ а линкей латинѣ чей Граматичѣскѣ, л каре се скѣїа кѣрциле, л кѣ нѣ аб ремас унеле статорниче, чи аб перит; кѣ кѣт май вѣртос прин а-тѣнте, дѣпѣ венирѣ стремошилор ностри лкоаче, скимѣзї але фракцилор ностри їталїанї, аб потѣт' унеле кѣвинте фѣрѣ лтоарѣере сѣ своаре дин гѣриле лор, каре ла Ромзній с'аб пѣстратѣ, ши векѣесѣ пзнѣ астѣзї.

Непотѣ. Тоате кѣ ачѣ тѣрїе, рѣскират, ши лѣмѣрит лѣї спѣсѣ, кѣт нѣмай ачелѣ поате примире лдоїалѣ де ачесте, каре л лѣмина соарелѣї де амїаѣзѣ зи с'аб депринс а Орбекаре. Їо сѣнт лкрединѣат, кѣ линка Ромзнѣ есте линка попорѣлѣї Романѣ чѣ векїе. Чи дореск а ѣире ши ачїа: кѣнд аб лчепѣт ачѣстѣ линѣа а попорѣлѣї Романѣ, сѣѣ линка латинѣ, каре О гѣїа попорѣл.

Ункю. Май векїе есте линка попорѣлѣї чѣ латинѣ, де кѣт сѣ пѣ-тем ѣире урѣирѣ ей; атѣнтѣ се ѣи, кѣ линка латинѣ чѣ дин гѣра попорѣ-лѣї кѣ май мѣлте вѣкѣрї л анте де фачерѣ Ромей аб фостѣ л ѣѣра, че се зи-че лѣїѣм, унде е фѣкѣтѣ Рома. Дѣпѣ че, фѣкѣндѣсе Рома, Романїї пре-лчет аб лвинсѣ тоате попорѣгле їталїей; мѣлте кѣвинте, ши лѣѣширї де але линкилор ачелор попорѣрѣ с'аб адоа ла линка попорѣнѣ латинѣ, ши ашѣ с'аб лтокмит линка Романѣ попорѣнѣ, дѣпѣ кѣм май сѣс ам спѣсѣ, каре дѣпѣ

ачеїа аб фост ꙗ гѡра тѡтѡлор попорѡлор дин Італїа. Ачкѡтѡ линкѡ прѡстѡ
тоатѡ Італїа лѡцитѡ с'аб нѡмитѡ Латинѡ, Романѡ, ши пре урмѡ Італїанѡ.

Непотѡ. Нѡ мѡ адоескѡ, кѡ линка Латинѡ чѡ дин кѡрѡи ва фи
май векїе де кѡт линка Латинѡ чѡ дин гѡра попорѡлѡи Латинѡ.

Ункю. Ба нѡ. Кѡ линка Латинѡ чѡ дин кѡрѡи есте мештешѡци-
тѡ, Граматичѡскѡ, нѡ фирѡскѡ, прекѡм аб фост линка Латинѡ попоранѡ. Ши
кѡноскѡт лѡкрѡ есте, кѡ май векїе є фирѡ, де кѡт мѡестрїа. Линка Латинѡ
чѡ дин кѡрѡи є нѡскѡтѡ дин линка Латинѡ попоранѡ, адекѡ дин линка по-
порѡлѡи фѡ префѡкѡтѡ, прекѡм Орї че линкѡ кѡлтивитѡ дин линка попорѡлѡи
аб лѡат ачѡптѡл сѡб; абпѡ ачеїа фѡ пре ачѡтѡ мѡлат абѡцитѡ, фрѡмсеѡатѡ,
ши кѡ нове ши нове стрѡлѡчирї дирѡскѡ пѡнѡ ꙗ зилеле ачѡлѡи маре Оратор ал
Романилор Чичеро: каре тимпѡ с'аб зис єта, сѡб вѡкѡл чел де абрѡ а линкѡи
Латинѡ чѡи Граматичѡскѡ. А вѡкѡл ачѡст де абрѡ аб ачѡтат а се май фаче
чеѡ сѡмнатѡ адаѡцере ла линка Латинѡ чѡ Граматичѡскѡ.

Непотѡ. Кѡнд дѡрѡ с'аб урѡитѡ линка Латинѡ чѡ дин кѡрѡи,
сѡб Граматичѡскѡ?

Ункю. Ачѡстѡи линкѡ ачѡпѡторї аб фостѡ Латинѡс Краѡл Лѡцїѡ
лѡи. Де лѡкрѡл ачѡстѡ ашѡ скрїе вѡтропїѡс ꙗ Карѡк I. „Аперѡцѡндѡ Лѡ-
„тинѡс (ꙗ Лѡцїѡ) кареле линка Латинѡ О аб адрѡптатѡ, ши пре Латинї
„абпѡ нѡмеле сѡб ї-аб нѡмитѡ, Троїа фѡ де Грѡчї кѡпринсѡ. Аплининдѡ-
„се дела ачѡптѡл лѡмѡи анї 4018. --- А анте де фачѡрѡ Ромѡи анї 304.“*).

Непотѡ. Кѡбинтеле, каре лѡи чититѡ, нѡ сѡнт а лѡи вѡтропїѡс,
чи адаѡсе де ун скрїпѡр ал вѡкѡлѡи 10. Ничѡ нѡ се афлѡ ꙗ єдиѡїиле лѡи
вѡтропїѡс, каре ле авѡмѡ.

Ункю. Лѡѡдателе кѡбинтеле ле читїи дин єдиѡїа чѡ дела Венеѡїа а
лѡи Ялѡѡс дин анѡл 1521.

Непотѡ. Токма се фїе кѡбинтеле ачѡле алѡи вѡтропїѡс, нѡ н се
поате креде, фїинд єл кѡ атѡнте вѡкѡрї дѡпѡртатѡ де тѡмпѡл лѡи Латинѡс.

Ункю. Прѡстѡ кѡвїинѡ єсте, а нѡ креде унѡи вѡрѡатѡ, кѡм аб
фост вѡтропїѡс, нѡмай пѡнѡрѡ ачеїа, кѡ нѡ кѡ пѡцине вѡкѡрї аб трѡитѡ
май ꙗ коѡче де кѡт Латинѡс; ничѡ нѡ пѡтем абѡ прѡпѡс асѡпра лѡи де вѡрѡи

инте-

*) *Regnante tamen Latino (in Latino) qui Latinam linguam correxit, et Latinos de suo nomine appellavit: Troja a Graecis capta est — — — expletis a mundi principio annis IV. m. XVIII. — — ante urbem conditam annis CCC. et IV.*

интерес, кареле с'а фи трас а минциј атрѸ ачест лѸкрѸ фзрѸ приханѸ. ПентрѸ ачеѸа липсеѸе сѸ кредем, кѸ вѸтропѸс лѸкрѸл ачела нѸ л'аѸ сѸптѸ дин деѸете, чи л'аѸ читит ꙗ вр'о скриптѸрѸ пребекѸе, каре, прекѸм мѸй алтеле, аѸ перит, ши н'аѸ ажѸнѸс ла ной. ДарѸ кѸ урме де ачестѸй лѸкрѸ афлѸмѸ ши ꙗ Варо, де спре кареле ачѸстѸ мѸртѸрисире не лѸсѸ скрисѸ КвинтиланѸ ꙗ ИнститѸциле ОраторѸй, КартѸ Х. кап. 1. „ТеренциѸ Варо кѸрѸкатѸл чел май ꙗвѸцат атрѸ РоманѸ: Фодрте мѸлате кѸрѸци ши пре ꙗвѸцате аѸ алкѸтѸвнт ꙗчестѸ, фѸинд преѸѸторѸ де линѸа латинѸ, ши де тоате лѸкрѸрилѸ челе ꙗбекѸ, ши але ГрѸчилор, ши але ноастрѸ“*). Варо, зисеѸ, ꙗ КартѸ чѸк деспре линѸа латинѸ, каре О аѸ ꙗкинѸтѸ претинѸлѸй сѸѸ Чичеро, зиче: „КѸ нѸ се веде кѸ ꙗкѸвѸинѸцѸ, ка Ѹо ꙗ кѸвѸнтѸл, че л'аѸ фѸкѸтѸ вѸнѸс, сѸ мѸ ленебек а спѸне при- чина, кѸ ачела кѸвѸнтѸ май ꙗанте л'аѸ фѸкѸтѸ КраѸл латинѸс“**).

ЯрѸтѸ ачи Баро, кѸ ун кѸвѸнтѸ, че се креде, кѸ вѸнѸс л'аѸ стѸр- нитѸ, ши л'аѸ кѸгат ꙗ линѸа латинѸ чѸ ГраматичѸскѸ, нѸ вѸнѸс, чи латинѸс л'аѸ фѸкѸтѸ. Де унде кѸар се аѸѸнѸ, кѸ латинѸ аѸ фѸкѸтѸ чеѸа ским- каре ꙗ линѸа латинѸ. Де ачи урмѸ, кѸ кѸвинтеле май сѸс читите, фѸе а лѸй вѸтропѸс, фѸе а алѸй скриптор, нѸ сѸнт фѸрѸ темѸе зисе. Де ар фи авѸт Варо прилеѸю май пре ларѸ, аѸпѸ а са чѸк немѸрѸинитѸ кѸноѸинѸцѸ де лѸкрѸрилѸ челе бекѸ але латинилор, а кѸвѸнтѸ деспре ꙗчѸста, атрѸ тоатѸ лѸмина ар фи ашеѸат лѸкрѸ, кѸм кѸ латинѸс аѸ фост чел ꙗтеѸ ꙗчепѸ- торѸ а линѸеѸ латинѸ чѸй ГраматичѸскѸ.

НепотѸ. Че причинѸ аѸ потѸт авѸ латинѸс, ши чѸй аѸпѸ аѸнѸсѸл а скимѸа линѸа латинѸ попоранѸ, ши а преѸачере дин Ѹа чѸ ГраматичѸскѸ?

УнкѸ. аѸпѸ че латанѸй май де апроапе с'аѸ ꙗсоцитѸ, ши с'аѸ аместекатѸ кѸ ГрѸчѸй, ши лѸѸнд аминте, кѸ ГрѸчѸй мѸлате ѸѸинѸе аѸ скрисе ꙗ линѸа са чѸк вѸлинѸ; аѸ принс а урма ГрѸчилор, а се даѸе аѸпѸ ѸѸинѸе; ши ка сѸ фѸе линѸа лор де ажѸнѸс спре примирѸк, ши лѸцирѸк ѸѸинѸелор, аѸ ꙗчепѸт аѸпѸ форма линѸеѸ чѸй вѸлинѸ сѸѸ ГрѸчѸскѸ, дин каре скотѸк ꙗвѸцѸ- тѸрилѸ, а преѸаче линѸа са: ачѸста О фѸчѸк май алѸсѸ кѸ ꙗтоарѸчѸк кѸрѸци- лор де пре ГрѸчѸе пре латинѸе. КѸар се веде дин ꙗса линѸа латинѸ чѸк Гра- матичѸскѸ, кѸм тоатѸ ꙗвѸскѸтѸ кѸ фирѸк линѸеѸ вѸлинѸ; ши ꙗсѸл Квин- тиланѸ мѸртѸрисеѸе, кѸ линѸа латинѸ ꙗ фодрте аѸмене линѸеѸ ГрѸчѸскѸ,

*) Terentius Varo, vir Romanorum eruditissimus. Plurimus hic Libros et doctissimos composuit, peritissimus linguae Latinae, et omnis antiquitatis, et rerum Graecorum, nostrarumque.

**) Non enim videbatur consentaneum, me eo in verbo quod finxisset Enius, causam negligere, quod ante rex Latinus finxisset.

май взрѣс дїалетей воликъ. Вези кѣвинтеле лѣи Квинтилианъ ꙗ Ортографїе сѣк литерѣ D. фаца 18. унде лѣм скрисѣ.

Непотѣ. Оаре, кѣм аѣ лчепѣтѣ линка латинъ чѣ Граматичѣскъ а се префаче дин линка латинъ попоранъ?

Ункю. Уна дин челе лтеа скимезри, ми се паре, а фи мѣтарѣ сфзршитѣлѣи кѣвинтелор. Къ сфзршиндѣсе тоате кѣвинтеле линкеи латинъ попоранъ ꙗ вокале; лѣвцацїи латинилор аѣ лчепѣт, урмзнд Гречилор, а адаѣце ла капетѣл унелор кѣвинте консонанте. Фѣндаментѣл мѣѣ де а кре-дере, къ тоате кѣвинтеле май де мѣлат але линкеи латинъ се сфзршѣ ꙗ вокале, есте, къ нѣ нѣмай ꙗ линка їталїанъ, чи ши ꙗ линка ромзнъ, каре ла лчепѣтѣл сѣтей адоао дела Хрїстос аѣ ешитѣ дин їталїа, тоате кѣвинтеле асгззи се сфзршеск ꙗ вокале. Де ачи нѣ фзрз кѣвїинцъ се лкїагъ, къ ши ла латинїи чей де демѣлат ꙗ анте де а се ꙗ социре еї кѣ Гречїи, тоате кѣвинтеле ешѣ ꙗ вокалз. Кѣи ва пазчѣ а негѣ (тзгзѣѣи) ачѣста, е джторїе еѣ арѣкте лчепѣтѣл обичеклѣи їталїанилор ши а ромзнилор де а нѣ пѣтере сѣ-ферї консонантз ꙗ капетѣл кѣвинтелор. Ма, фїннд къ нимене нѣ поате сѣ факз ачеїа; ремзне лкїатѣ, къ ши ла латинїи чей де демѣлатѣ тоате кѣвинтеле аѣ фост латинъ а се сфзршире ꙗ вокале.

Ла ромзнїи, зик, чей дин Дачїа лѣи Яврилїанъ пзнз асгззи тоате кѣвинтеле се сфзршеск ꙗ вокалз, ка ши ла їталїани; їарз ла чей дин Дачїа лѣи Траїанъ де мѣлате Ори се ласз афарз вокала ѣ, чѣ дин сфзршит, дрѣпт ачеїа мѣлате кѣвинте ла ачести се сфзршеск ꙗ консонантз. Тотѣш мошїи ромзнилор пѣсерз ꙗ скриптѣрз лзнгъ О консонантз ка ачѣста Чирилїческѣл ѣ, каре нѣ аре ниче ун сонѣ, спре сзмнѣ, къ ачест лок е а вокалей, ѣ. Ма, ун кѣвзнт ка ачестѣ, де се ва лпревнѣ кѣ артиклѣ дѣфинитѣ, сѣѣ кѣ алтз пзртчїкз, ачеїаш вокалз се адаѣче лѣпой ла локѣл еї, пентрѣ есемпрѣ: Ромзн, ромзнѣл; Грек, Грекѣл; дзнд, дзндѣне; рѣгзнд, рѣгзндѣте; лзсзнд, лзсзндѣсе; фак, факѣл, facio illud etc. Вези Янимадверсїиле асѣпра Реценсїи їсторїей: пентрѣ лчепѣтѣл ромзнилор ꙗ Дачїа.

Непотѣ. Чей зис дѣспре сфзрширѣ кѣвїинтелор їталїане ꙗ вокале, есте адеврѣт ꙗ кзт е пентрѣ линка їталїанъ чѣ лдрѣптѣтз, каре О аѣ адѣнат лѣвцацїи їталїанилор: дѣспре каре май ꙗ анте ай кѣвзнтѣтѣ; ма лѣмкардїи ши фѣрланїи ачѣ латинъ нѣ О аѣ. Яшѣ лдарз тот фѣндаментѣл тзѣ се рѣстоарнз.

Ункю. Дакз ви аѣ аминте ла соул ачестор, ши ла лѣвчинарѣ цинѣтѣлѣи лор кѣ алте попарз стрзїне; ви лчегѣ а те мираре, кзче еї с'аѣ

авхтѣтѣ дела фирѣ лингеи Італіанѣ чей векіе. Аѣ нѣ цій (деспре каре ши май сѣс ам грхитѣ) кѣ Ломбардїи сѣѣ Лангокардїи, аѣ аѣс скимбарѣ чѣ маре ѣ лингеа Італіанѣ кѣ дескзлекарѣ лор ѣ Італїа. Нѣ є де а се мираре дарѣ, кѣ Ломбардїи дин лингеа са чѣ Немцѣскѣ аѣ цинѣт датиана де а сфзршире кѣвинтеле ѣ консонантѣ. А черка фирѣ лингеи Італіанѣ чѣ аѣвзратѣ ѣтрѣ Ломбардїи, ши ѣтрѣ Фѣрланїи, атхнтѣ фаче, ка кхнд ар кѣтѣ чинева лингеа Ромхнѣ чѣ лимпедѣ ѣтрѣ Ромхнїи чей че лѣкѣскѣ спре марциниле Унгарїи, аѣ а рѣшило, сѣѣ, ка кхнд ар бре чинева се афле ѣѣширѣ лингеи Гловѣнѣ ѣ Дїалета Карнїоланѣ, сѣѣ ѣ Дїалета Гзрвилор, каре сѣнт о колѣшѣ де мѣлте дестинпте лингеи аѣоцитѣ. Алтминтѣ ши алци Італїанїи, май вѣртос Поетеле, пентрѣ скѣртарѣ, де мѣлте Орїи лѣпѣдѣ вокала чѣ дин капетѣл кѣвхнтѣлѣи, прѣѣм ши Ромхнїи чей дин Дачїа лѣи Траїанѣ, кѣм май сѣс ам спѣсѣ. Чи аѣѣста нѣ аспарѣе фѣндаментѣл чел май сѣс пентрѣ сфзрширѣ кѣвинтелор ѣ вокале ашеѣат.

Непотѣ. Аѣтрѣтѣ ши ѣ лингеа Латинѣ чѣ дин кѣрци кѣвинте де але попарелор Італїи чѣлор аѣѣнате ѣтрѣи Націон кѣ Романїи, прѣѣм аѣ ѣтрѣт ѣ лингеа Романѣ, каре аѣпѣ аѣѣа с'аѣ хис Італїанѣ?

Ункю. Аѣкрѣ кѣносѣѣтѣ є, кѣ аѣ ѣтрѣт май вѣртос дїнтрѣ а Гакїнїлор.

Непотѣ. Лѣѣкѣрилѣ аѣеле вѣтрѣне дарѣ аѣ ѣтрѣт ши дин лингеа Гловенѣскѣ аѣеле мѣлте кѣвинте словенѣи, ѣ каре се лѣбек Латинїи, Італїанїи, ши Ромхнїи кѣ Гловенїи?

Ункю. Нѣ причѣпѣ че врей се хичи.

Непотѣ. Фодрте мѣлте кѣвинте, сѣѣ кїаре, сѣѣ кѣ пѣцинѣ скимкарѣ се афлѣ ѣ лингеа Латинѣ чѣ Граматичѣскѣ, ѣ лингеа Італїанѣ, ши ѣ лингеа Ромхнѣ, каре сѣнт ши ѣ лингеа Гловенѣскѣ, сѣѣ Герѣѣскѣ. Аѣѣсте Латинїи, сѣѣ Романїи, сѣѣ Італїанїи ѣ хилеле чѣле прѣбекїи але Романилор поате ле ѣпрѣмѣтарѣ дела вѣчинїи Гзрѣи сѣѣ Гловенїи.

Ункю. Ничи амѣ нѣ цїѣ че вѣѣи кѣ ворѣа та.

Непотѣ. А анѣл трѣѣт ун вѣрѣат дин Кроаціа анѣме Пѣѣлѣ Голаричїи аѣ типѣрїт о карте Гзрѣѣскѣ ѣ Бѣда, ѣтрѣ каре скрїе кѣ Гловенїи сѣнт о гинтѣ прѣбекїе ѣтрѣ аѣѣсте пѣрци а лѣмей, ши хиче, кѣ аѣеле кѣвинте, каре се афлѣ ши ла Гловенїи, ши ѣ лингеа Латинѣ, лѣѣ, лѣѣт Латинїи дела Гловенїи.

Ункю. Аѣѣѣтѣ ворѣѣ єсте уна динтрѣ аѣеле, де каре ши кхнїи сѣрѣдѣ. Кѣ ниче Гловенїи н'аѣ фост кѣносѣѣции Оаменилор дин пѣрциле аѣѣсте, ниче лингеа лор аѣѣтѣ пхнѣ ла ѣчѣпѣтѣл сѣтѣи ашеѣе дела Хрїѣтос. А

тѣмъ бл а челъ вомиръ мѣлице не нѣмератъ де прѣсте мѣнтеле Карпатъ, каре
 деспарте Унгаріа де Полоніа, сѣхъ де цѣра дѣшѣскъ, ши де прѣсте рѣла Ялгис, пѣ-
 нѣ унде се лтинде Церманіа, сѣхъ цѣра Немцѣскъ. Кѣмъ аѣ потѣт латиній
 дѣла гинтѣ некѣноскѣтѣ, ши дин ворѣз неаѣзитѣ сѣ примѣскъ кѣвинте.

Непотѣ. Мѣ роѣ де ертаре; кѣ прѣкѣмъ а лѣи Соларичъ зисѣ цѣе
 се веде дѣшнцатѣ, ашѣ ши а, та ворѣз е голѣз, кѣ ничи О довѣдѣ проптѣтѣ,

У н к ю. Яскѣлтѣ! Їорнандес, кареле аѣ трѣит лѣрѣ ачел вѣкѣ,
 кѣнд унїй Глобений дин Патрїа лор чѣ бекїе кѣ мѣлице кѣмплитѣ сѣ аѣ ре-
 вѣрат л пѣрциле ачесте; ши аѣ скрїе Історїа дѣспре лѣкрѣрїле Цетиче пре ла
 мѣжлокѣл сѣтѣй ашесе дѣла Хрїстос, ла кап б. ашѣ дѣскрїе Патрїа чѣ бекїе, де ун-
 де аѣ венит Глобений ностри, пре карїй бекїй Скрїпторї тоцї іаѣ кїематѣ Скла-
 вини, Склави: „Май л колѣ л лонтрѣ естѣ Дачїа, л формѣ де коронѣ
 „кѣ греї мѣнцї лѣтрѣтѣ, ла аѣрор лѣтрѣ чѣ де стѣнга, каре се аплѣкѣ
 „спре мѣзѣ ноапте, ши дѣла лѣчѣптѣл рѣлѣлї вистѣла пре немѣсѣратѣ дѣпѣр-
 „трѣй вине, попорѣсѣла наѣїон ал виниделор аѣ шѣзѣт. Яѣрор нѣме мѣ-
 „кар кѣ акѣм прин дѣсклїнїте фамїлїй, ши локѣрї се мѣтѣ, тотѣш май
 „кѣ самѣ се нѣмескѣ Склавини, ши лнтес. Склавинїй дѣла четатѣ
 „ноавѣ, ши Склавино Рѣмѣненсе, ши дѣла лѣкѣла, каре се кїамѣ Мѣсїанѣ пѣнѣ
 „ла Данастрѣ, ши спре мѣзѣ ноапте пѣнѣ ла вискла (вистѣла) лѣкѣскѣ.
 „лчестї л лок де четѣцї аѣ бѣлцилѣ, ши пѣдѣрїле. Іарѣ лнтес, карїй сѣнт
 „чѣй май тарї лѣтрѣ дѣншїй, карїй [се пѣкѣ спре марѣ нѣгрѣ, дѣла Дана-
 „стрѣ се лтиндѣ пѣнѣ ла Данапрѣ, каре рѣрї мѣлт сѣнт дѣпѣртатѣ лѣтрѣ
 „сїне“ *). лчестѣ локѣрї де Їорнандес аѣртатѣ, кѣмъ вїне вежї, сѣнт дин
 колѣ де мѣнтеле Карпатѣлї, ши де рѣла Церманїей Ялгис. Яколѣ аѣ лѣкѣ-
 нт Скрїї, ши тоцї чѣй де вїцѣ Глобѣнѣ сѣхъ Склави л антѣ де а ешїре л-
 пѣрциле ачесте; унде ши акѣм сѣнт не нѣмѣратѣ мѣлице де Глобений сѣхъ нѣ-
 ме де Рѣшї сѣхъ Мѣскалї, ши Полонї сѣхъ дѣшї.

Сѣ

*) Introrsus illi Dacia est, ad coronae speciem arduis alpibus emunita, juxta quo-
 rum sinistrum latus, quod in aqnilonem vergit, et ab ortu Vistulae fluminis per
 immensa spatia venit. *Vvinidarum* natio populosa consedit. Quorum nomina li-
 cet nunc per varias familias, et loca mutantur, principaliter tamen Slavini, et
 Antes nominantur. Slavini a civitate nova, et Slavino Rumunense, et lacu qui
 appellatur Musianus, usque ad Danastrum, et in Boream Viscla tenus commoran-
 tur. Hi paludes, sylvasque pro civitatibus habent. Antes vero, qui sunt eorum
 fortissimi, qui ad Ponticum mare curvantur, a Danastro extenduntur usque ad *Da-
 naprum* quae flumina multis mansionibus abinvicem absunt.

Оз азрим акѣм пре Страво, кареле аз вѣцѣит ꙗ зилеле азѣ. азгѣ-
стѣ, ши азѣ Тибериѣ ꙗперацилор Романи; ши ꙗ Географіа са ла Картѣ VII.
кап 2. џ. 4. ачесте не лзсѣ скриси: „Іарѣ каре сѣнт дин колѣ деꙗ Алкис
„спре океанѣ, нодо кѣ тотѣ не сѣнт некѣносѣте. Кѣ ниче дин чей май
„дин анте нѣ цим Оаре каре сѣ фи мерсѣ кѣ коракіа пре лзнгѣ цермѣрѣ аче-
„стѣ спре рѣсѣрит пѣнѣ ла гѣра мѣрей Каспіе: ниче ла локѣриле челе дин ко-
„лѣ де Алкис Романи нѣ с'аз азсѣ; чи ниче пре ускат н'аз ꙗлат чинеба пе
„локѣриле ачесте — — ши че есте дин колѣ де Германи, ши дин колѣ де
„вичиніи лор, Ори сѣнт ачей Бастарне, преѣм чей май мѣлци сокотеск,
„Ори алциі мижлочици, Ори Іахигес, Ори Росоланиі, Ори алциі, каріи аз
„лзкашѣриле лор ꙗ карѣ, нѣ е кѣ леснире а зиче“ *).

Динтрѣ ачесте кіар се веде, кѣ Гловеніи пѣнѣ ꙗ зилеле азѣ Страво
кѣ тот аз фостѣ некѣносѣци Романилор, ши линка лор неазѣтитѣ ла Ро-
мани сѣкѣ Італіани, кѣ чеіа че нѣмай дин колѣ де Германи, унде ниче кѣм
нѣ ціа Романиі че гинте лзкѣсѣкѣ, се ꙗтреѣдинца. Минчѣнѣ дарѣ несѣфе-
ритѣ дин амеѣла капѣлѣи порнитѣ есте а зиче, кѣ латиніи аз ꙗлат унеле
кѣбинте дела Гловені. Кѣнѣ с'аз ивѣт Гловеніи де прѣсте мѣнтеле Карпатѣ
ꙗкоаче, ши іаз азѣит Оаменіи ногстри ворѣинѣ, се ꙗфїора де не май аз-
зита, стрѣина, ши урѣта линѣ. Пентрѣ ачейа Прокопїѣ, кареле ꙗтрѣнтѣзм-
пѣ аз скриси кѣ Іорнандес, дескрїинѣ ꙗ Картѣ III. де рѣсѣоул Готикѣ кап 14.
пре Гклабині, ши пре Антес дин фир ꙗ пѣр, ꙗгреѣошинѣсѣ де ворѣа лор, О
нѣмѣще пребарбарѣ. Ачесте сѣнт кѣбинтеле азѣ: „Ачесте попарѣ, Гкла-
„биніи, зик, ши Антес, нѣ сѣнт унѣи ѣзркат сѣепѣши. — — — —
„Уна есте ла амѣидодо линка фоарте барбарѣ“ **).

Непотѣ. Яшѣ дарѣ кѣбинтеле ачеле, каре Гловеніи ле аз ꙗ линка
лор, ши сѣнт ши ꙗ линка латинѣ, лѣс ꙗлатѣ дела латиніи, сѣкѣ Романи?

Ункѣ. Вѣзї бине. Де ачѣста ничї О ꙗдоїалѣ нѣ поате фи.

Не-

*) Quae autem trans *Albim* ad Oceanum sunt, nobis prorsus sunt incognita. Nam neque priorum quonquam compertum habemus istud litus praeternavigasse versus Orientem usque ad Caspii maris fauces: neque ultra *Albim* sita Romani adiverunt: sed ne terrestri quidem itinere quisquam illa perlustravit. — — — Quid autem sit ultra Germanos, et alios iis confines, sive ii sunt Bastarnae, ut plerique putant, sive alii interjecti, sive Jazyges, sive Roxolani, sive alii in curribus domicilia habentes, non est facile dictu

**) Hi populi, Sclaveni, inquam, et Antes non uni parent viro. — — — Una est utrisque lingua admodum barbara.

Непотъ. Къна, ши кѡм аѡ прѣмѣтъ Глобеній ачеле кѡбинте а лѣнеа лор?
 Ункю. Бшиндѡ мѡлциме нѣнѡмзратъ дѣ Глобеній дин цѣра лор дѣ
 прѣсте мѡнтеле Карпатъ, ши аѡнзндѡсе ла партѣ чѣде асѣнга а дѡнзрей
 кѡм кѡрз а жосѡ, аѡ трекѡт дѡнзрѣ а цериле Аперзціей Романилор, прѣ-
 дзндѡ, ши учигзнд пре тоци, карій бедѣ, фѡрз десклинире, кѡрзаци,
 мѡіері, тинері, кѡтрзні, ши прѡнчи, кѡм не лѣсѣ скрис Прокопіѡ, кѡрзат
 дѣ пре ачеле тѡмпѡрї а Картѣ III. дѣ рѣскоул Готикѡ. Ши мѡлциме дѣ Ро-
 маний аѡчѣ а хилеле лѡї Іѡстиніанѡ а склавїе. аѡхї кѡм скріе Прокопіѡ а
 Історїа Аркана, кап 18. „А анте дѣ рѣскоул Італикѡ аперзціа Готилор дин
 „цинѡтѡл Галилор пѣнѡ ла марѡиниле Дачїей, унде є четатѣ Сирміѡ, се а
 „тиндѣ. Алтминтре фїінд Оастѣ Романилор а Італїа, маре парте а цинѡтѡл
 „лѡї Галиканѡ ши Венетикѡ лѡ кѡприндѣ Церманїй; іарз Сїрміѡ, ши бичинѡл
 „цинѡтѡл лѡ авѣ Цепеделе. Тоатъ ачѣстъ парте дѣ пѣмзнтѡ кѡ тотѡ є липси-
 „тѡ дѣ Оамени, карїй деспре О парте фѡрз стиншї дѣ рѣскоул, деспре О пар-
 „те дѣ пѡштѡл (чѡмѡ), ши дѣ коале, каре с'аѡ Окичнѡит а урмѡ аѡпѡ рѣ-
 „скоале. Іллирикѡ ши Трачіа тоатъ, Гречїа, Херсонесѡ, ши тоате цинѡтѡрилѣ,
 „каре сѡнт дела гѡра мѡрей Іонїе пѣнѡ лѣнгѡ Константинопол, ши поѡарѡле,
 „дѣ къна аѡ ачѣпѡт а аперзціа Іѡстинїанѡ, Хѡнїй, Гклавинїй, Анте кѡ нѣ-
 „вѡлїрилѣ челе май а тот анѡл кѡмплит лѣѡ прѣдатѡ. Крѣз кѡ май сѡс дѣ
 „доѡо сѡте дѣ мїй кѡ фїе каре нѣвѡлїре парте фѡрз учишї, парте аѡшї а
 „склавїе, кѡт а цериле ачесте май єсте а бедере пѡстїиле Скитичѣшї“ *).

Ши, прѣкѡм май а мѡлте локѡрї а лѡдѡта Карте спѡне Прокопіѡ
 ала Глобенїй прин цериле Романие, кѡм лор ле пѡлчѣ; кѡ нимене нѡ пѡтѣ
 сѡ ле стѣ а коантрѡ. Дѣчї аѡ потѡтѡ динтрѡ єї, карїй аѡ брѡтѡ сѡ се
 ашезе кѡ лѡкѡбнїца, унде лѣѡ пѡлѡтѡ. Деспре О парте дарѡ чей мѡлци Ром-
 мани, чи єрѡ а склавїе ла Глобенї, фѡрз стримтораци сѡ лѡеце варвара
 линѡл а Глобенїлор; деспре алѡ ачей, прѣсте карїй венїндѡ Глобенїй кѡ по-
 тѣре

*) Ante bellum Italicum Gotthorum Imperium ex Gallorum agro adusque Daciae fines
 ubi Civitas Sirmium est, protendebatur. Caeterum cum Romanorum copiae erant in
 Italia, Gallicani et Venetici agri magnam partem Germani occupabant; Sirmium
 vero, vicinamque regionem Gepedes habebant. Totus hic terrarum tractus prorsus
 est mortalibus destitutus, partim bello deletis, partim lue, morbisve, quae con-
 sequi bella solent. Illyricum, Thraciamque totam, Graeciam, Chersonesum, et
 omnes, quae a faucibus Jonii maris ad Byzantium usque suburbana interje-
 ctae regiones populique sunt ex quo tempore rerum potitus est Justinianus, Hun-
 ni, Sclaveni Antae pene quotannis incursionibus crudelissime depopulati sunt. Cre-
 derem Romanorum supra ducenta millia singulis irruptionibus, qua fusa qua in
 servitutem abacta, ut in his provinciis Scythicas solitudines videre sit.

лѣат латиній дела Гловеній. Міе ачѣста атѣта ми се паре а фи, ка кѣндѣ, фінѣ кѣ Ціганій дин линкиле тѣтѣфор націоанелор, а трѣ каре лѣкѣскѣ, сѣѣ а трѣ каре кѣндѣ аѣ лѣлатѣ, аѣ кѣвинте а линка са чѣк Ціганѣ, акѣм с'ар скѣла ун Ціганѣ, ши алці Ціганій а урма лѣій, ши а гѣра маре ар стрігѣ, кѣ тоате ачеле мѣрите націоане дела дѣншіі аѣ а прѣмѣтат ачеле кѣвинте, каре ши а линкиле лор се афлѣ, ши а линка Ціганѣ.

Ункю. Ба кѣ мѣлат май сѣс де 700 кѣвинте се афлѣ а линка Гловѣнѣ а прѣмѣтате дин линка латинѣ сѣѣ Ромѣнѣ. А кѣт є пентрѣ Голаричій, сѣ цій, кѣ а Кроаціѣ єсте мѣлат попор де Оаменій, карій сѣ кіамѣ Влахи сѣѣ Власи, каре нѣме а линка Гловѣнѣ а сѣмнѣ Романій; ба ачестій пѣнѣ а сѣта 12. дела Хрїстос, кѣ ачест кѣвинтѣ латинѣ с'аѣ кіемат: *Rotari*, ка ши ной Ромѣнній, ши сѣнт стренепоці а Романилор, прѣ карій Хорбаціі і аѣ афлат аколѣ векі лѣкѣиторі; ба а Комитатѣл Посега пѣнѣ аѣ еекѣіаѣ нѣмеле де Валахіѣ микѣ (*Valachia parva*), Голаричій динтрѣ ачест попорѣ єсте, нѣ є Гловѣнѣ. Дечій поате єл кѣ прѣфачере аѣ зисѣ, кѣ ачесте 700 кѣвинте дела Гловеній сѣнт а линка латинѣ, іарѣ а трѣ а дѣвѣр аѣ вѣрт сѣ аѣ ла лѣминѣ, кѣнте кѣвинте аѣ Гловеній лѣате дела латиній.

Непотѣ. Нѣ цій, че се зикѣ де ачїѣ, кѣ а трѣ Гѣрѣй пѣцинній се афлѣ, карій сѣ причѣпѣ кинѣ линка чѣк дин кѣрциле Гловенеціі, мѣкар кѣ ши єі сѣнт Гловеній.

Ункю. Ниче уна дѣфѣймарѣ нѣ урмѣ де ачї дѣѣпра Гѣрѣилор; пентрѣ кѣ линка Гловѣнѣ чѣк дин кѣрциле Гловене бесеричеціі ничій Одатѣ нѣ аѣ фост а гѣра Гловенилор; ачїѣ єсте линѣх ноавѣ тогма стрѣнѣ де фирѣ линкей Гловѣнѣ, ла сѣта а ноао дела Домнѣл Хрїстос єскатѣ, каре, прѣкѣм ам зисѣ май нанте, О а тогмї Грекѣл Чирилѣ аѣпѣ тоатѣ синтаса, ши цѣсѣтѣра линкей чей Грѣчѣскѣ. Дечій, де нѣ ба ши Оаре каре линка Грѣчѣскѣ, че се зиче Блинѣ, а трѣ каре сѣнт скрисѣ кѣрциле бесеричеціі, ши дин каѣ фѣрѣ прѣфѣкѣте челе Гловене, ши де нѣ ба алѣтѣра чѣсте кѣ челе, кѣрциле Гловене бесеричеціі нѣ се потѣ ачелеѣ кѣм се кѣвине. Де ачї урмѣ, кѣ пѣнѣ вор скрїі Гѣрѣій кѣрциле сале челе де лѣкрѣрї фолоситодаре а линка Гловѣнѣ май сѣс зисѣ, пѣрѣѣе вор ремѣнѣ а тѣнерекѣл чѣл векі; кѣ некѣм алці Гѣрѣй сѣ ачѣлѣгѣ челе а трѣ ачест кипѣ скрисѣ, чи май де мѣлате Орїй ниче чей че лѣѣ скрисѣ, нѣ ле причѣпѣ. Пентрѣ ачїѣ минтѣ чѣк кѣнѣ свѣтѣѣѣ, ка кѣрциле сале се ле скрїѣ а линка са попоранѣ.

Непотѣ. Амї вѣнї аминте, кѣ а Історїѣ, чѣк пентрѣ ачѣлѣтѣл Ромѣнилор а Дачїѣ, се аѣѣтѣ, кѣ Гловеній аѣ фост а сѣта апатѣ, ши май

А АНТЕ А ПХРЦИЛЕ АЧЕСТЕ, АНЪМЕ АТРЪ ДЪНЪРЕ ШИ АТРЪ ТИСА СЪБ НЪМЕ ДЕ
 Сармате, сѣѣ Савромате; ши тѣ лимпедѣ вѣдиши, кѣ Словеній А вѣкѣриле
 де демѣлтѣ аб фост кѣ тотѣ некѣносѣдѣцѣи Романилор. Кѣм есте ачѣста?

У н к ю. Кѣносѣдѣт лѣкрѣ есте, кѣ зиса Історіе О скрисѣ Аѣторѣл
 кѣ припа; ши фѣ ашелат кѣ нѣмеле Сармате, крѣхъндѣ, дѣпѣ пзрѣрѣк
 унора, кѣ Сармателе аб фост Словеній. Ма кѣрзнѣдѣ дѣпѣ ачѣѣ се деѣептѣ
 дин грѣшѣла са, афлзнѣдѣ, кѣ Сармателе, пре карій елѣ крѣхѣсе а фи Слов-
 веній, а фостѣ виѣцѣ Немѣцѣкѣкѣ, преѣдѣ ши Прокопійѣс унѣл дин скрѣпторій
 Бизантиній не лѣзѣ мѣртѣрѣсит ла Карѣк І. де рѣскоюл Вандаликѣ кап 2.
 Унде атрѣ ачѣст кипѣ скрѣѣ: „Аперѣцѣндѣ Оноріѣ ла апѣс атрѣрѣ А цѣра
 „лѣѣ Варбарій: чине фѣрѣ ачѣѣ, ши пре че кале фечѣрѣ ачѣѣ, амѣш воѣ ре-
 „скѣра. Мѣлатѣ А тѣмпѣриле челе де май А анте фѣрѣ, ши аѣтѣхѣѣ сѣнт
 „наѣѣоанѣ Готичѣ; чи атрѣ ачѣѣ Готій, Вандалій, ши Висиготій, ши Ге-
 „пѣделе атѣт кѣ нѣмѣрѣ, преѣдѣ ши кѣ вѣдѣничѣѣ сѣнт май сокотицѣ.
 „Май демѣлт се зичѣ Савромате, ши Меланклаеній; унѣѣ лѣѣ дат ши нѣ-
 „ме де Цете. Дрѣпт кѣ кѣ нѣмирѣкѣ, преѣдѣ сѣ аб зисѣ, іарѣ кѣ алѣа афарѣ
 „де ачѣѣ кѣ немѣка нѣ се десклинѣскѣ. Пѣлица тѣтѣрѣрѣ ле есте алѣх, пѣ-
 „рѣл галкен, тѣрѣнѣ аналѣтѣ, фаѣа фѣрѣмоѣсѣ, ачѣлѣш лѣѣѣ, ачѣѣаш крѣдин-
 „цѣ, адѣкѣ Яріанѣ, пре урѣмѣ уна линѣа, карѣ О кіѣмѣзмѣ Готикѣ: А-
 „трѣ атѣтѣ, кѣт сокотѣск, кѣ тоѣѣ де О гинѣтѣ май демѣлтѣ сѣ аб ци-
 „нѣт, ши дѣпѣ ачѣѣ кѣ нѣмеле Капитанилор фѣрѣ дѣстинѣцѣѣ. Аѣкашѣл
 „лор чѣл вѣкѣ дин колѣ де Дѣнѣрѣ. Де ачѣ Гѣпѣделе апѣкарѣ Гинѣѣдонѣ, ши
 „Сирміѣ кѣ лѣвѣчинатѣл цинѣтѣ ши дин коѣче, ши дин колѣ де Дѣнѣрѣ ун-
 „де ши акѣм лѣкѣскѣ“ *); Де ачѣ се вѣде, кѣ Сармателе, Гѣтеле,
 ши кѣ алѣе нѣме май демѣлт кіѣмателе поподѣрѣ, карѣ абѣ лѣкашѣл сѣѣ дин
 колѣ де Дѣнѣрѣ, адѣкѣ де аѣтѣнга Дѣнѣрѣѣ, аб фост де наѣѣон Готичѣск,

*) Imperium Occidentale tenente Honorio, ditionem ejus invasere barbari; quinam ii fuerint, et qua via illud perfecerint, mox declarabo. Plurimae quidem superioribus fuere temporibus, hodieque suut nationes Gothicae, sed inter illos Gotthi, Vandali, et Visigothi, et Gepedes cum numero, tum dignitate praestant. *Olim Sauromatae dicebantur*, ac Melanchlaeni; quidam etiam Getarum nomen ipsis tribuerunt. Vocabulis quidem omnes, ut dictum est, nulla vero re praeterea inter se differunt. Cutis omnibus candida, flava caesaries, corpus procerum, facies liberalis, eadem leges, eadem sacra, Ariana scilicet, una demum lingua, quam Gothicam vocamus: ita ut ad unam universe gentem pertinuisse quondam, ac suorum deinde ducum nominibus discretos fuisse, existimem. Antiquae eorum sedes trans flumen Istrum. Exin Gepedes Singedonem, ac Sirmium cum vicino tractu qua cis, qua ultra fluvium Istrum, ubi etiamnum habitant, occuparunt.

ши аѡ ворбитѡ линга Готикъ. Іаръ кѡм къ линга Готилор аѡ фостѡ фодрт:
асъмене лингеѡ чей Немцѣскъ, есте лѡкрѡ кѡносѡт.

Непостѡ. Кѡ челе пзнъ ачѡ де тине деспре Гловенѡ кѡвзнтате, ши
кѡ статорниче проптеле атзрите се асѡпъ ши гѡра ачелор, чи зикѡ, къ да-
чѡй аѡ фост Гловенѡ, ши де ачѡ мѡлате мишелѡй скорнирѡ асѡпра Ромънилор,
ши асѡпра лингеѡ лор.

Ункю. Вореле ачелора, асѡпра Ромънилор дин амецѣла капѡлѡѡ
бомите, сѡнт бредниче де шѡераре, нѡ де респѡнсѡ. Къ тоѡй взреѡцѡй чей
лцелепцѡй, кѡиторѡй де адевр ши Критичѡй, нѡ нѡмай ацѡй, чи, ши л-
сѡшѡй Гърѡѡй мъртѡрисекъ, къ линга Гловѣнъ де кѡнд ѡ лѡмѣ нѡ с'аѡ аѡ-
зит прин пѡрциле ачесте л анте де ашесе сѡтѡ де ани дѡпъ лѡрѡпарѣ До-
миѡлѡѡ Христос. Даниѡл Фарлатѡс, кареле аѡ скрис Історѡа лѡкрѡрилор Іли-
ричѡй, л Ілирико Вахро Том. 3. фаца 90. ашѡ грѡеще: „Іаръ карѡй соко-
„ческ, къ сѡнта Биглѡе, ши лѡтѡргѡа аѡ фост префѡкѡтѡ де Домнехеесѡл
„Іероним л линга Гловѣнъ; ачѡй л фодрте маре рѡтѡчире, ши неѡѡинцъ
„де лѡкрѡриле, ши де времиле челе веки се афлѡ. Къчѡй къ ниче линга, ничѡй
„нѡмеле Гловенилор Орѡ л Далмацѡа, Орѡ л Ілирикѡ, Орѡ лѡрѡ алте а Романи-
„лор Провинчѡй (церѡ) л анте де бѣкѡл ашесе н'аѡ лчепѡт а се аѡхѡй“ *). Ши-
„Даниѡл Папекрокѡс л Пропилѡс лѡней лѡѡ Маѡ фаца 256. зиче: „Гънтѡл
„Іероним, мѡкар къ л Далмацѡа с'аѡ нѡскѡт пе ла аѡл 356. тотѡшѡй л
„прѡнчѡе фѡинд трѡмис ла Рома пентрѡ лѡвѡетѡрѡ, ничѡй одѡтѡ нѡ с'аѡ
„маѡ лѡрѡс л Патрѡе; дѡрѡ се се фи ши лѡрѡсѡ, ши пентрѡ Четѡценѡй сѡѡ
„сѡ фи брѡт а фаче чеѡа, н'ар фи пѡтѡт сѡ фѡкѡ тѡлмѡчире Гловенѣскъ,
„карѣ аичѡ ар фи фостѡ фѡрѡ де фолос. Къчѡй къ Гловенѡй, л кѡтѡ време
„аѡ вѡецѡбит Іероним, л чѣ маѡ дин лонтрѡ Скитѡе сѡа асѡѡшѡй; лѡѡѡ
„ши лѡѡ сѡѡт лперѡтѡл Іѡстинѡан чѡл кѡтрѡнѡ ѡшинд де аколѡ, се реѡвр-
„сарѡ прин Далмацѡа, прин Ілирикѡ, ши прин Панѡнѡй“ **). Веѡѡ маѡ пре
„ларѡс деспре ачесте ла Стефанѡс Галагѡс де Стѡтѡ Вклесѡе Паннониѡе.

*) Qui vero a divo Hieronymo sacra Biblia, itemque Liturgiam in sermonem Sclavo-
nicum translata esse putant; ii summo in errore, et in antiquarum rerum, ac
temporum ignoratione versantur; Nam neque linguam, neque nomen Sclavorum
sive in Dalmatia, et Illyrico, sive in aliis Romanorum provinciis ante sextum saec-
ulum audiri coepit. *Daniel Farlatius, in Illyrico Sacro Tom. 3. pag. 90.*

**) S. Hieronymus, licet in Dalmatia natus sub annum 356, puer tamen ad studia
Romae missus, nunquam amplius in patriam rediit; atque ut redisset, et in Ci-
vium suorum gratiam facere aliquid voluisset, non potuisset Sclavonicam versio-
nem condere istae intilem futuram. Siquidem Sclavi, quoad Hieronymus vixit,
in intima latuerunt Scythia, primum inde egressi, Dalmatiaeque, Illyrico, et Pannoniis
infusi sub Imperio Justiniani senioris. *Daniel Papebrochius in Propyleo Maji p. 236.*

В Ъ З У Т А Ї С Т О Р І Ї Й.

К А П І.

ПентрѸ дескзлекарѸ Ромзнилор ꙗ Дакїа.

	Фаца.
§. 1. Рзскобеле, каре лѣѸ авѸт Романїй кѸ Дакїй днандте де Траїан.	1
§. 2. Рзскоул чел динтѸ албї Траїан асѸпра Дакилор.	4
§. 3. Ал дойле рзскоу албї Траїан асѸпра Дакилор.	5
§. 4. Дакїа кѸ прилежѸл рзскоулбї Романилор се дешѸртѸ кѸ тотѸл де лзкѸиторї.	6
§. 5. АтрарѸ Романилор ꙗ Дакїа спре а лзкѸї аколѸ.	10
§. 6. Романїй чей трзмишї де Траїан, ашежндѸсе кѸ лзкѸшѸл ꙗ Дакїа, нѸ с'аѸ кѸзѸторит кѸ мѸїерї Даке.	12

К А П ІІ.

АтѸмплзѸрїле Романилор челор дин Дакїа дѸпѸ моартѸ АператѸлбї Траїан.

§. 1. СѸе АператѸл Адрїан.	18
§. 2. СѸе АператѸл МаркѸс АврелїѸс АнтонинѸс ФїлософѸл.	19
§. 3. СѸе АператѸл КоммодѸс.	20
§. 4. СѸе АператѸл АнтонинѸс Каракалла.	21
§. 5. СѸе АператѸл МаѸиминѸс.	21
§. 6. СѸе АператѸл ФїлїппѸс.	21
§. 7. СѸе АператѸл ДечїѸс.	22

§. 8.	Оубе Аператуба Галліенубе.	Фаца.
§. 9.	Оубе Аператуба Клаудіубе.	22
§. 10.	Оубе Аператуба Авреліанубе.	25
		25

К А П Ш.

ПентрѸ тречерѸ Романилор челор дин Дакіа Анапой престе ДѸнзре ꙗ Зилеле Аператубуби Авреліан.

§. 1.	Се четеск Окріиторій чей веки, карій аѸ скрис пентрѸ тречерѸ Романилор челор дин Дакіа престе ДѸнзре.	26
§. 2.	Токма фѸрз крѸзмѸнт лѸкрѸ есте тоѸй Романій ꙗ Зилеле лѸи Авреліан сѸ фи ешит дин Дакіа престе ДѸнзре ꙗ Мисіа.	27
§. 3.	ПартѸ чѸ май маре а Романилор, нѸ аѸ ешит дин Дакіа пре- сте ДѸнзре.	29
§. 4.	Се ресѸнде лѸи Бнгел.	31
§. 5.	Се вѸдѸше май аколѸ кѸм кѸ партѸ чѸ май маре а Романилор нѸ аѸ ешит дин Дакіа престе ДѸнзре.	32
§. 6.	Се сокотѸше крѸзмѸнтуба лѸи Флавіубе ВопискѸс ꙗ трѸба трѸ- черей Романилор дин Дакіа престе ДѸнзре.	35
§. 7.	Се май черн аѸк кѸбинтеле лѸи ВопискѸс ꙗ трѸба тречерей Ро- манилор престе ДѸнзре.	43
§. 8.	Се сокотѸше ши крѸзмѸнтуба лѸи РѸфѸс, ши алѸи БѸтропїѸс ꙗ трѸба трѸчерей Романилор дин Дакіа престе ДѸнзре.	44

К А П ІV.

АѸжмплзриле Романилор челор дин Дакіа лѸи Траіан дин Зи- леле лѸи Авреліан пѸнз ла аѸтрарѸ УнѸбрилор ꙗ Панноніа.

§. 1.	Романій чей дин Дакіа фѸрз стѸпѸници де Готї.	46
§. 2.	Де ХѸни.	50

	Фаци.
§. 3. Де Гепиде	53
§. 4. Де Ябарі	54
§. 5. Дакіа волникъ	55
§. 6. Романій чей дин Дакіа лѣи Траіан ничі Одатъ н'аб фост сѣ- пѣши Българилор	58
§. 7. Ромзній ши дѣпъ врежиле лѣи Авреліан дѣ ремас ꙗ Дакіа нѣм Оскит	61

К Я П V.

Пентрѣ дескзлекарѣ Унгѣрилор ꙗ Ардѣл.

§. 1. Некѣмпзтатъ драгосте дѣ авѣт Нотаріѣл лѣи Кела спре Унгѣри	64
§. 2. Атрарѣ Унгѣрилор ꙗ Панноніа	67
§. 3. Соліа лѣи Тѣхѣтѣм кѣтрѣ Арпад дѣка Унгѣрилор	69
§. 4. Рѣскол Унгѣрилор кѣ Ромзній ꙗ Ардѣл	71
§. 5. Бѣрѣзѣіа Ромзнилор	75
§. 6. Ячѣіаші май ꙗколѣ	79
§. 7. Целѣ дѣ фост Ромзн, ши Домн Витѣз	90
§. 8. Алѣцерѣ лѣи Тѣхѣтѣм спре Домніа Ромзнилор ꙗ Ардѣл	91
§. 9. Причина, пентрѣ карѣ Ромзній дин Ардѣл ш'аб алѣ лорѣши Домн пре Тѣхѣтѣм	97

К Я П VI.

Пентрѣ сѣгатѣл Ромзнилор челор дин Ардѣл дела ꙗчетерѣ Домніей лѣи Тѣхѣтѣм ꙗ коаче.

§. 1. Статѣл Ромзнилор дин Ардѣл ꙗ зилеле лѣи Тѣхѣтѣм	101
§. 2. Статѣл Ромзнилор дин Ардѣл ꙗ зилеле сѣжнтѣлѣи Стефан Краклѣи Унгѣрилор	102
§. 3. Статѣл Ромзнилор дин Ардѣл дѣпъ сѣжнтѣл Стефан Кракл Унгѣрилор	104

В А П VII.

Фаци.

ПентрѸ Аперзціа лѸи МенѸморѸт, ши алѸи Глад.

§. 1.	Ге спѸи марциниле ши кѸпринсѸл Аперзціей лѸи МенѸморѸт,
ши алѸи Глад дин Історіа НотаріѸлѸи лѸи Бела.	110
§. 2.	Че фелѸю де гинте сѸѸ нѸмѸри ера атѸнчй ꙗ Панноніа дин
коаче де ДѸнзре, кѸнд аѸ аѸѸне УнѸгріѸ ꙗ Панноніа.	111
§. 3.	МенѸморѸт аѸ фост РомѸн.	115
§. 4.	РѸскоѸл чел динтѸю ал УнѸгрилор кѸ МенѸморѸт.	115
§. 5.	Ал дойле рѸскоѸ ал УнѸгрилор кѸ МенѸморѸт.	116
§. 6.	Глад ДѸка БзнатѸлѸи нѸ аѸ фост БѸлгар.	118
§. 7.	ПентрѸ ѸзкѸи	125
§. 8.	ПентрѸ Ѹасій дин ЯрдѸл.	129

К А П VIII.

ПентрѸ скимбарѸ нѸмелѸи Романилор челор дин Дакіа.

§. 1.	А РѸманѸ, РомѸнѸ, ши РѸмѸнѸи.	152
§. 2.	А ВлаѸи, ши ВалаѸи.	155
§. 3.	ѸтрѸмба пзрере алѸи лѸчѸс, пентрѸ ꙗпзртѸширѸ нѸмелѸи
ВлаѸилор кѸ БѸлгарій.	139
§. 4.	ПзрерѸ лѸи ТѸнман, пентрѸ ꙗчепѸтѸл нѸмелѸи ВалаѸи.	145
§. 5.	ПзрерѸ лѸи ѸнѸел ꙗтрѸ ачѸйашѸ трѸѸѸ.	148
§. 6.	НѸмеле ВлаѸи адеверѸѸѸ, кѸ РомѸнѸиѸ сѸнт РоманиѸ.	151
§. 7.	СкимбарѸ нѸмелѸи РомѸнилор челор дин Дакіа, ꙗ ДакѸ.	152
§. 8.	А МисѸ.	153
§. 9.	А Пацинаците.	153
§. 10.	А КѸманѸ.	160
§. 11.	А БиссенѸ.	167
§. 12.	А МорлакѸ, сѸѸ МаѸроблаѸи.	169
§. 13.	ПентрѸ нѸмеле КѸцовлаѸи, ши ДинѸіарѸ.	174

К А П IX.

ПЕНТРЪ АЧЕПЪТЪЛА НЪМЕЛЪИ УНОР АЛТОР ГИНТЕ, КЪ КАРЕ АЪ ВІЕ-
ЦЪИТЪ, СЪЪ АСТЪЪИ ВІЕЦЪЕСК РОМЪНИЙ.

§. 1.	А Оглавилор.	177
§. 2.	А Българилор.	185
§. 3.	А Ожриилор.	187

К А П X.

ДЕСПРЕ ФАБЪЛА, КАРЪ СПЪНЕ, КЪ РОМЪНИЙ А СЪТА А ТРЕЙСПРЕЖЕ-
ЧЪ ДЕ ПРЕСТЕ ДЪНЪРЕ АЪ ВЕНИТЪ А ДАКІА.

§. 1.	Урзиторѣла фавълей ачестіа аЪ фост Іосефъе Оѡлцер.	189
§. 2.	Пзрерѣ алтора деспре Оѡлцер.	190
§. 3.	Се респънде ла довѣделе фавълей аЪи Оѡлцер.	192
§. 4.	Се респънде атрѣ ачеїаши трѣвѣз аЪи Бдер.	193
§. 5.	Се въздѣше де минчюнѣ фавъла аЪи Оѡлцер.	194

К А П XI.

ПЕНТРЪ ПЗРЕРѣ аЪи ВЕНГЕЛ КАРЕЛЕ ЖИЧЕ, КЪ РОМЪНИЙ КЪТРОЪ А-
ЧЕПЪТЪЛА СЪТЕЙ А НОАЪ АЪ ВЕНИТЪ ДЕ ПРЕСТЕ ДЪНЪРЕ А ДАКІА.

§. 1.	Се спъне пзрерѣ аЪи ВЕНГЕЛ КЪ ДОВѣДЕЛЕ СІЙ.	195
§. 2.	Се рескат довѣделе аЪи ВЕНГЕЛ.	197
§. 3.	Май аколѣ се конченѣше пзрерѣ аЪи ВЕНГЕЛ.	198

К А П XII.

ЛТЖМПЛЗРИЛЕ РОМЗНИЛОР ЧЕЛОР ДИН КОЛО ДЕ ДЪНЗРЕ ДИН ЗИЛЕ-
ЛЕ ЛЪИ ДЪРЕЛІАН ПЪНЪ ЛА ДЕСКЪЗЛЕКАРЪ БЪЛГАРИЛОР А МИСІА.

- §. 1. Динтръ Ромзній чей престе ДЪнзре аѢ фост Апераций ла Рома,
ши ла Цариград.

201

К А П XIII.

ЛТЖМПЛЗРИЛЕ РОМЗНИЛОР ЧЕЛОР ПРЕСТЕ ДЪНЗРЕ ДЕЛА ДЕСКЪЗЛЕКАРЪ
БЪЛГАРИЛОР А МИСІА ПЪНЪ А ЗИЛЕЛЕ ЛЪИ ІСААКІЕ АНГЕЛ
АПЕРАТЪЛЪИ ГРЕЧИЛОР.

- §. 1. Ромзній аѢ аперзцит кѢ БЪлгарій апрѢвнъ.

205

- §. 2. Аперзціа БЪлгарилор О аѢ стрикат Василіе Аператъл Гречилор.

206

К А П XIV.

ЛТЖМПЛЗРИЛЕ РОМЗНИЛОР ЧЕЛОР ПРЕСТЕ ДЪНЗРЕ А ЗИЛЕЛЕ ЛЪИ
ІСААКІЕ АНГЕЛ АПЕРАТЪЛЪИ ГРЕЧИЛОР.

- §. 1. Ге спѢне причина пентрѢ че Ромзній чей престе ДЪнзре аѢ фѢ-
кѢт рекеліе аѢпра АператълЪи Греческ.

208

- §. 2. МешешѢгѢл, кѢ каре зишій фраци аѢ фѢкѢт пре Ромзній еѢ се
скоале кѢ рѢскою аѢпра Гречилор, ши аѢчпѢтѢл рѢскоуаѢи.

209

- §. 3. Ромзній бат пре Іоанн КантакѢжен Кесарюл, ши тоатѢ ОастѢ
ГречѢскъ.

210

- §. 4. Аператъл Гречилор Ісаакіе Ангел іарзши се скоалѢ аѢпра Ромз-
нилор кѢ Оасте ГречѢскъ, ши ремѢне вѢтѢт.

211

- §. 5. Ісаакіе Ангел ши аѢ рѢскоуа чѢл де пре урмѢ аѢи аѢпра Ромз-
нилор чѢлор де престе ДЪнзре ремѢне аѢвинс.

215

К А П XV.

Статѹл Ромзнилор челор де престе Дѹнзре дѹпз Ісаакіе Ангел.

- §. 1. А зилеле лѹи Алезіе Комнинѹл Аператѹлѹи Греческ. 217
- §. 2. Латиній іаѹ Цариградѹл. 226
- §. 3. Рзскоул лѹи Іоанн Аператѹлѹи Ромзнилор кѹ Балдѹинѹ Флан-
дрѹ Аператѹл Цариградѹлѹи. 226
- §. 4. Моартѹк лѹи Іоанн Аператѹлѹи Ромзнилор. 227
- §. 5. Фрѹрилз, ши Іоанн Асам ши алци Апераций ай Ромзнилор. 228
- §. 6. Алций Апераций ай Ромзнилор престе Дѹнзре пзнз ла венирѹк
Тѹрчилор. 231

Д И С Е Р Т А Ц І Ъ.

- Пентрѹл Ачепѹтѹл линкей Ромзнещій. 232

Д И С Е Р Т А Ц І Ъ.

Пентрѹл Литератѹра чѹк векіе а Ромзнилор.

- §. 1. Ромзній май де мѹлт с'аѹ атребвинцат кѹ словеле чѹле лати-
нещій. 249
- §. 2. Ромзній чей дин коаче де Дѹнзре а сѹта а чинчійспрезечѹ дела
Хрїстос аѹ лѹпѹдат словеле чѹле латинещій, ши аѹ при-
мит чѹле Кирилїане. 251
- §. 3. Асзмене адеврѹлѹи есте, кѹ Ромзній чей престе Дѹнзре а сѹта
а 11. дела Хрїстос аѹ лѹпѹдат словеле чѹле латинещій. 254
- §. 4. Ромзній чей дин Ардѹла аѹ ачепѹт атжю а скоате дин Бесѹрнич
линка чѹк Глобенѹскѹ, ши аѹ вѹгат іарзши чѹк Ромзнѹскѹ. 255

- Дїалогѹ пентрѹл Ачепѹтѹл линкей Ромзнз. 262

ΘΜΙΝΤΕΛΕΛΕ.

ΛΑΡΡΕΠΤΑΤΕ.

ΘΜΙΝΤΕΛΕΛΕ.

ΛΑΡΡΕΠΤΑΤΕ.

Φαца. шірв.			Φαца. шірв.		
5	22	ρзпаде.	158	24	Χαρπεγβαση.
11	16	на κв	161	34	perplexorumpue
16	28	от			
18	23	δεετβα	167	27	εκπόμψειν
21	24	resedit <i>Aelius</i>	172	24	colunt <i>Valahos</i>
22	26	Каδιη.			
24	19	suspectas	186	12	(I)
24	19	Gotbis,	193	34	Ασοцкєкз
24	35	Ieus	198	32	eum
27	2	πεστιντζ	207	24	ανομάζοντα
35	28	Κονεττανция	212	27	стригарз
36	26	praecipue	212	31	αιχμαλωσίας
40	31	Quam	212	33	παρατάξεως
46	27	totius	212	34	ναπόμην
56	29	Егинхарє	212	18	φυγήν
56	30	унде	213	14	Φάλαγχοσ
54	21	Ellae	214	18	σπέντονοσ
54	25	tibertatis	214	20	ἐπαρχον
59	35	commisoss	214	23	πάντω
69	9	Турκїаz	214	41	ie
83	33	είκοτι	214	41	juxto
99	27	denunotat,	216	35	αὐτόν
109	30	Repni	218	19	ὅσ
128	10	аннеа	219	26	σπανίζοντι.
128	12	υη	223	27	θυγατέρα
135	7	50.	223	13	κβλεψε
136	10	гин	227	29	с зї сзї
136	28	Osáh	229	19	сѣкз
138	27	seme	234	35	Ακοκοση
138	28	mei	240	31	αѣ
141	23	ανκвнτοριη	241	13	Α κρεδε
141	30	καλι ον οιδε	254	3	Блаи
144	32	τοїс	259	10	Αφлз
150	30	сѣз	269	28	аннез
155	38	τέσσαρε	269	11	ο ορτογραφїε
156	17	υποφοοїс	270	13	Баро
156	29	де	273	33	Plurimus
156	36	πλην	273		
					Plurimos